

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧ. ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ & ΠΕΡ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΒΟΛΟΣ 13 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1995	ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 1
----------------------------	--------------	---------------------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ: ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Πρόταση απόφαση

1. Τις διατάξεις του άρθρου 29 (παρ. 1 και 2) του Ν. 1337/1983 «Έκδοση των πολεοδομικών σχεδίων οικιστική ανακίνηση και σχετικές μετρήσεις» (Α' 39), όπως τροποποιήθηκαν με την απόφ. 14 του άρθρου θ του Ν. 1512/1985 «Εγκριση και συμπλήρωση πολεοδομικών διατάξεων, σύσταση υπηρεσιών δημοτών και θεμάτων Γενικού Νομαρχιακού» (Α' 4).
2. Τις διατάξεις του άρθρου 23 (παρ. 1 εδ. α) του Ν. 1588/1985 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (Α' 137).
3. Τις διατάξεις του άρθρου 21 (παρ. 1 και 2) του Ν. 1688/1986 «Για την προστασία του περιβάλλοντος» (Α' 100).
4. Την 99/1989 τροποποίηση του Κοινοτικού Σχεδιασμού Ν. Απολλωνίας.
5. Την 198/1991 τροποποίηση του Σχεδιασμού Χωροταξίας, Χωρικού και Περιβάλλοντος (Π. Θεσσαλονίκης).
6. Τις 66/1991 και θ. 2/1991 τροποποιήσεις του Σχεδιασμού της Θεσσαλονίκης με πρόταση του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίου Έργων, αποφασίζονται.

Άρθρο 1

Καθορίζεται Ειδική Οικιστικός Έλεγχος (Ε.Ο.Ε.) στην εκτός σχεδίου κτιριακή οργάνωση και στην οργάνωση οικιστικών κτισμάτων του έτους 1985 περίοχη «Ανασκή Βελύχης» του Κοινοτικού Ν. Απολλωνίας (Π. Θεσσαλονίκης) όπως το έργο της φάσης φαίνεται με την έκδοση «Ε.Ο.Ε.» στο σχετικό κείμενο όπως αναφέρεται με κλίμακα 1:5.000 και θεωρήθηκε από τον Πρόεδρο της διεύθυνσης Τεχνογνωστικών Εφαρμογών με την 111/1991 απόφαση και που αντιστοίχως του σε κατασκευαστική άδεια ορίζεται ως εξής: α) κτίρια διώροφα.

Άρθρο 2

Μέσα στη Ε.Ο.Ε. καθορίζονται κατά κατηγορίες που φαίνονται με στοιχεία 1, 2, 3, 4, 5, και 6 στο ίδιο διάγραμμα, χρήσεις γης και όροι και περιβαλλοντικές διατάξεις, όπως στο κείμενο άρθρου.

Άρθρο 3

Α. Περιοχή με στοιχεία 1 (περιοχή δημοτικών κτιρίων - Λοιπών Οργανωμένων Θεμάτων - Δημοτικού κτιρίου και Ε.Ο.Ε.).

1. Στην περιοχή αυτή επιτρέπεται οι χρήσεις:
  - κτίρια διώροφα.
  - Γκαράζ, βενζινοστάθια και λοιπές υποκατασκευές εγκατάστασης.
  - εμπορικά κτιστήρια.
  - τουριστικά.
  - αναψυκτήρια.

2. Η.α. επιτρέπεται επιπλέον οι χρήσεις κτισμάτων οικιστικού - αναψυκτικού χαρακτήρα μετέωρα μετά από έγκριση του Ε.Ο.Ε. του Υπουργείου Τοπικού (Ε.Ο.Ε.) και της Δ/νσης Περιφερειακής και Κοινοτικής Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης.

3. Οριοθώρας των ορίων των αναψυκτικών κτισμάτων πρόκειται να έιναι (1) για τα 60% της προκείμενης συνολικής έκτασης της οργάνωσης των κτισμάτων και ως δύο (2) για την νοτιοανατολική έκτασή της.

Το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος των κτισμάτων κτιρίων ορίζεται σε άλλα και μισό (1,50) μέτρα.

4. Στην περιοχή με στοιχεία 1 απαγορεύεται η κατάληψη.

Β. Για την οργάνωση των κτισμάτων της και για τους λοιπούς όρους και περιβαλλοντικές διατάξεις των κτισμάτων επιτρέπεται να γίνει εφαρμογή κατά γήρας οι διατάξεις του από 6.11.1978 (Α' 538) κα. 24.5.1985 (Α' 370) Π.Δ./νου, όπως ισχύουν.

5. Περιοχή με στοιχεία 2 (περιοχή κτισμάτων κτιρίων του οικισμού).

1. Στην περιοχή επιτρέπεται οι χρήσεις:

- κατοικία
- εμπορικά κτιστήρια

2. Μεγιστος ποσοστό εδάφους που κτισθείς δύο (2) με μέγιστο επιτρεπόμενο υψος κτισμάτων άλλα και μισό (1,50) μέτρα.

3. Το κτισμένο από κατασκευαστές των κτισμάτων ορίζεται σε τέσσερα (4) κτιστήρια.

4. Για την οργάνωση των κτισμάτων και για τους λοιπούς όρους και περιβαλλοντικές διατάξεις των κτισμάτων επιτρέπεται να γίνει εφαρμογή κατά γήρας του από 24.5.1985 (Α' 370) Π.Δ./μετανα.

Γ. Περιοχή με στοιχεία 3.

1. Η Ο περιοχή αυτή χαρακτηρίζεται ως κτισμένη έκτασης έκτασης κτισμένης κατοικίας και κτισμάτων οι χρήσεις:

- κατοικία

Βόλος, 13 Οκτωβρίου 1995

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Δ.
ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΡΟΥ Γ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΝΕΝΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΣΑΜΑΡΙΝΑ ANNA

αρ. εισ. 1995/5/A

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 1347/1 v.1
Ημερ. Εισ.: 13-05-1996
Δωρεά: Συγγραφείς
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΜΧΠΠΑ
1995
NEN

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ _____	<i>vi</i>
ΠΡΟΛΟΓΟΣ _____	<i>viii</i>

ΕΙΣΑΓΩΓΗ _____	<i>1</i>
-----------------------	----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

1. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΩΣ ΤΟ 1974 _____	5
Ιστορική αναδρομή _____	5
Μετά τον πόλεμο _____	6
1945 - 1952 (Περίοδος ανασυγκρότησης) _____	6
1952-1962 (Ο Ελληνικός Συναγερμός και η οκταετία Καραμανλή) _____	7
1963-1967 (Περίοδος της Αμφισβήτησης) _____	9
Η περίοδος της δικτατορίας (1967-1974) _____	10
Ανάθεση Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος Ελλάδας _____	12
Το Σύνταγμα του 1975 _____	14
Άρθρο 24 _____	14
Άρθρο 106 _____	15
Άλλες Συνταγματικές Διατάξεις _____	16
2. ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ _____	17
3. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ _____	19
4. ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ Ν.360/76 _____	21
Σύντομη αναφορά στο περιεχόμενο του Ν.360/76 _____	21
Κριτική στο Ν.360/76 _____	23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΧΠ

1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΣΧΠ _____	33
---	-----------

Αποφάσεις του ΕΣΧΠ	33
I. Απόφαση 1 (ΦΕΚ 315, 14 Οκτωβρίου 1977)	35
II. Απόφαση 2 (ΦΕΚ 1021, 6 Νοεμβρίου 1979)	36
III. Απόφαση 3 (ΦΕΚ 341, 1980)	37
IV. Απόφαση 4 (ΦΕΚ 486, 1980)	38
V. Απόφαση 5 (ΦΕΚ 486, 1980)	39
VI. Απόφαση 6 (ΦΕΚ 551, 1981)	40
VII. Απόφαση 7 (ΦΕΚ 551, 1981)	40
VIII. Απόφαση 8 (ΦΕΚ 551, 1981)	41
IX. Απόφαση 9 (ΦΕΚ 551, 1981)	42
X. Απόφαση 10 (ΦΕΚ 551, 1981)	44
XI. Απόφαση 11 (ΦΕΚ 551, 1981)	45
XII. Απόφαση 12 (ΦΕΚ 551, 1981)	46
XIII. Απόφαση 13 (ΦΕΚ 551, 1981)	46
XIV. Απόφαση 14 (ΦΕΚ 301, 1981)	48
XV. Απόφαση 15 (ΦΕΚ 301, 1981)	48
XVI. Απόφαση 16 (ΦΕΚ 654, 1981)	49
XVII. Απόφαση 17 (ΦΕΚ 654, 1981)	50
XVIII. Απόφαση 18 (ΦΕΚ 654, 1981)	50
XIX. Απόφαση 19 (ΦΕΚ 654, 1981)	52
XX. Απόφαση 20 (ΦΕΚ 827, 1985)	52
XXI. Απόφαση 21 (ΦΕΚ 316, 1985)	53
Σχολιασμός	53
Εξαρτήσεις των αποφάσεων από τη Νομοθεσία	56
2. ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	59
Απόφαση 2	59
Απόφαση 3	63
Απόφαση 7	64
ΥΠΕΧΩΔΕ	64
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	67
ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (ΕΟΤ)	68
ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ (ΔΕΗ)	70
3. ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	71
I. Χρονολογικά	71
II. Ως προς το επίπεδο αναφοράς	72
III. Ως προς το θέμα	73
Σχολιασμός	73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3**ΚΕΠΑ: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ**

1. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΕΠΑ	75
ΚΕΠΑ ΚΑΒΑΛΑΣ	76
Οργάνωση Ευρύτερης Περιοχής	76
Υπάρχουσα κατάσταση	76
Πρόταση οργάνωσης του Χώρου	78
Προτεινόμενα βασικά έργα και μελέτες	80
Ρυθμιστικό Καβάλας	82
ΚΕΠΑ Βόλου-Λάρισας	84
Οργάνωση Ευρύτερης Περιοχής	84
Υπάρχουσα κατάσταση	84
Εναλλακτικές προτάσεις	86
Πρόταση οργάνωσης του Χώρου	87
Προτεινόμενα βασικά έργα και μελέτες	90
Ρυθμιστικά Σχέδια	92
Ρυθμιστικό Λάρισας	92
Ρυθμιστικό Βόλου	97
ΚΕΠΑ Ηρακλείου	98
Οργάνωση Ευρύτερης Περιοχής	98
Εναλλακτικές προτάσεις	99
Σύστημα οργάνωσης του χώρου	100
Πρόγραμμα Εφαρμογής	101
Προτεινόμενα Έργα	104
2. ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΚΕΠΑ ΜΕ ΤΑ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΦΕΚ	107
ΚΕΠΑ Καβάλας	107
ΚΕΠΑ Βόλου - Λάρισας	109
ΚΕΠΑ Ηρακλείου	110
3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΕΠΑ	111
4. ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΣΧΠ ΓΙΑ ΤΑ ΚΕΠΑ ΜΕ ΜΕΤΕΠΕΙΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	113
Προτάσεις Χωροταξικής Οργάνωσης των Νομών της Χώρας	113
Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια	116

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4**ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΕΔΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ**

1. ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	117
2. ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	120
3. ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	124

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5**Η ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	127
Από το 1952 έως το 1986	127
Από το 1986 έως το 1992	128
Από το 1992 έως σήμερα	131
2. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	136
Κοινοτική Προσέγγιση	136
Ευρώπη 2000	136
Δημογραφικό και οικονομικό πλαίσιο	137
Υποδομή και Χωρική συνοχή	137
Περιβάλλον	138
Ειδικοί τύποι περιοχών στην Κοινότητα	138
Ευρώπη 2000 plus	139
Γενικές Χωροταξικές Επιλογές	139
Διακρατικές χωροταξικές επιλογές	140
Συνεργασία με γειτονικές χώρες της Ε.Ε.	142
Κοινοτικές Πρωτοβουλίες	143
INTERREG II	143
LEADER II	143
REGIS II	144
URBAN	144
Διακυβερνητική Προσέγγιση	145
Συμβούλια Υπουργών	145
Ναντ, 1989	145
Τορίνο, 1990	146
Χάγη, 1991	146
Λισσαβώνα, 1992	147
Λιέγη, 1993	148

Κέρκυρα, 1994	149
Λειψία, 1994	149
Προοπτική Ευρωπαϊκής Χωρικής Πολιτικής	150
Οικονομική και κοινωνική συνοχή	150
Αειφόρος ανάπτυξη	151
Προσανατολισμοί	153
Προσανατολισμοί που ορίζονται από τα κράτη-μέλη	154
Προσανατολισμοί σε σχέση με τη συνεργασία των κρατών-μελών	154
Προσανατολισμοί συνεργασίας με τρίτες χώρες	155
Προσανατολισμοί σε σχέση με τις πολιτικές της κοινότητας	155
3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	156
Προγράμματα Διασυνοριακής Συνεργασίας	158
Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης	159
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	
ΤΟ ΝΕΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ	
1. ΝΕΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΓΙΑ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ	161
Διαχείριση του Ελληνικού χώρου	161
Ευρωπαϊκές εξελίξεις	162
Διεθνείς εξελίξεις	162
2. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	163
3. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	167
4. ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ	172
5. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΝΕΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΜΕ ΤΟ Ν.360/76	174
6. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΣΤΟ ΝΕΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ	177
 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	 179
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	187
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΓΡΟΚ	<i>Αγροτικά Οικιστικά Κέντρα</i>
ΑΠΘ	<i>Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης</i>
ΑΣΤΟΚ	<i>Αστικά Οικιστικά Κέντρα</i>
Β.Δ.	<i>Βασιλικό Διάταγμα</i>
ΒΙ.ΠΕ.	<i>Βιομηχανική Περιοχή</i>
ΓΠΣ	<i>Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο</i>
ΔΕΗ	<i>Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού</i>
ΔΕΠΟΣ	<i>Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας και Στέγασης</i>
Ε.Ε.	<i>Ευρωπαϊκή Ένωση</i>
Ε.Ε.Κ.	<i>Επιτροπές Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων</i>
Ε.Ε.Π.	<i>Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη</i>
ΕΚΑΧ	<i>Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα</i>
ΕΟΚ	<i>Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα</i>
ΕΟΤ	<i>Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού</i>
ΕΣΧΠ	<i>Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος</i>
ΕΤΒΑ	<i>Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης</i>
ΕΤΕ	<i>Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων</i>
ΕΤΠΑ	<i>Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης</i>
ΕΦΟΠ	<i>Ενιαίος Φορέας Περιβάλλοντος</i>
ΕΧΑ	<i>Επιτροπή Χωρικής Ανάπτυξης</i>
ΕΧΜ	<i>Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες</i>
ΖΑΠΔ	<i>Ζώνες Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων</i>
ΖΟΕ	<i>Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου</i>
ΙΝΧΩΠ	<i>Ινστιτούτο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος</i>
ΚΕΓΕ	<i>Κέντρα Γεωργικής Εκπαίδευσης</i>
ΚΕΠΑ	<i>Κέντρα Εντατικών Προγραμμάτων Ανάπτυξης</i>
ΚΕΣΧΩΠ	<i>Κυβερνητική Επιτροπή Συντονισμού Χωρικών Πολιτικών</i>
ΚΠΣ	<i>Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης</i>
ΚΥΑ	<i>Κοινή Υπουργική Απόφαση</i>

ΜΟΠ	<i>Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα</i>
Ν.Δ.	<i>Νομοθετικό Διάταγμα</i>
ΟΟΣΑ	<i>Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης</i>
ΟΣΕ	<i>Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας</i>
ΟΤΕ	<i>Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας</i>
Π.Δ.	<i>Προεδρικό Διάταγμα</i>
Π.Δ.Ε.	<i>Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων</i>
ΠΕΧΑ	<i>Προοπτική Ευρωπαϊκής Χωρικής Ανάπτυξης</i>
Π.Θ.	<i>Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας</i>
ΠΣ	<i>Πολεοδομικό Συγκρότημα</i>
ΠΣΗ	<i>Πολεοδομικό Συγκρότημα Ηρακλείου</i>
ΠΣΧΑ	<i>Περιφερειακά Σχέδια Χωρικής Ανάπτυξης</i>
Π.Τ.Τ.	<i>Πληροφορική/Τεχνολογία/Τηλεπικοινωνίες</i>
ΣΑΔΑΣ	<i>Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Διπλωματούχων Ανωτάτων Σχολών</i>
ΣΕΔΥΠ	<i>Συντονιστική Επιτροπή Υδάτινων Πόρων</i>
ΣΕΠ	<i>Σύνδεσμος Ελλήνων Περιφερειολόγων</i>
ΣΕΠΟΧ	<i>Σύλλογος Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροτακτών</i>
ΣΕΧΑ	<i>Σχέδιο Ευρωπαϊκής Χωρικής Ανάπτυξης</i>
Σ.τ.Ε.	<i>Συμβούλιο της Επικρατείας</i>
ΤΕΕ	<i>Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας</i>
ΤΗΚ	<i>Τομέας Ηλεκτροδοτήσεως Καταναλωτών</i>
Τ.Χ.	<i>Τεχνικά Χρονικά</i>
ΥΠΕΘΟ	<i>Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας</i>
ΥΠΕΧΩΔΕ	<i>Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων</i>
ΥΣΠ	<i>Υπουργείο Συντονισμού και Προγραμματισμού</i>
ΥΧΟΠ	<i>Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος</i>
ΦΕΚ	<i>Φύλλον Εφημερίδος της Κυβερνήσεως</i>

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η διπλωματική αυτή εργασία είναι το αποτέλεσμα μιας προσπάθειας για την προσέγγιση των θεμάτων του χωροταξικού σχεδιασμού στον Ελληνικό χώρο. Έγινε με την στήριξη των διδασκόντων κ. Οικονόμου Δ. (Αναπληρωτή Καθηγητή) και την κ. Γιαννακούρου Γ. (Νομικό) στους οποίους οφείλουμε ευχαριστίες για τη συνεργασία, την παροχή στοιχείων και τις ουσιαστικές παρατηρήσεις τους κατά τη συγγραφή του παρόντος. Ευχαριστίες οφείλονται επίσης στις υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ από όπου πάρθηκαν στοιχεία για την καλύτερη τεκμηρίωση των γραφομένων. Προσωπικά θα πρέπει να ευχαριστήσουμε την κ. Κάρκα Γαβριέλα για τη συμβολή της στην εύρεση από το αρχείο του ΥΠΕΧΩΔΕ των μελετών που έγιναν με αποφάσεις του ΕΣΧΠ, την κ. Μπαζού και τον κ. Μαυρωνά για τη συμβολή τους στην εύρεση των αποφάσεων του ΕΣΧΠ και ορισμένων νομοθετικών διαταγμάτων και τέλος στην κ. Νικολάου για τη χορήγηση στοιχείων όσον αφορά την ευρωπαϊκή χωροταξική πολιτική.

Τέλος ευχαριστούμε τους συμφοιτητές μας Π. Πανταζή και Γ. Παπαδόπουλο για την πολύτιμη συμβολή τους στην εύρεση των στοιχείων και στην πρώτη προσέγγιση της χωροταξικής πολιτικής της Ε.Ε στο πλαίσιο του μαθήματος "Ιστορία Ευρωπαϊκών δεσμών". Επίσης τον Π. Πανταζή για τη βοήθειά του στη δημιουργία των χαρτών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας μας πραγματοποιήκαμε το θέμα: “Θεσμικό πλαίσιο χωροταξίας: Απολογισμός και Προοπτικές”.

Για την επιλογή του θέματος αυτού σημαντικό ρόλο έπαιξε η καθαρά χωροταξική διάσταση του αντικειμένου που πραγματεύεται. Η θέσπιση του θεσμικού πλαισίου της χωροταξίας αποτελεί τη βάση για την άσκηση της χωροταξικής πολιτικής καθώς και για την εφαρμογή του χωροταξικού σχεδιασμού, ορίζοντας τόσο τα επίπεδα σχεδιασμού όσο και τα μέτρα για την εφαρμογή των χωροταξικών σχεδίων. Το ερέθισμα δόθηκε από ορισμένα μαθήματα όπου είχε αναλυθεί το πλαίσιο του Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού και Προγραμματισμού, στα οποία όμως έμφαση είχε επικεντρωθεί σε ζητήματα πολεοδομίας. Η περιορισμένη αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο και κυρίως στην εφαρμογή του χωροταξικού σχεδιασμού δεν λειτούργησε ως αποτρεπτικός παράγοντας, αλλά αντίθετα συντέλεσε στην επιθυμία διερεύνησής του.

Στην προσπάθεια αναζήτησης κειμένων σχετικά με το θέμα του χωροταξικού σχεδιασμού και προγραμματισμού στην Ελλάδα, διαπιστώσαμε ότι δεν έχει γίνει έως τώρα καμία συνολική αποτίμηση της εφαρμογής του βασικού θεσμικού πλαισίου, Ν.360/76 “Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος”, της λειτουργίας των οργάνων που ήταν αρμόδια για τη χάραξη της χωροταξικής πολιτικής, Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, καθώς και των αποφάσεων στις οποίες οδηγήθηκαν. Επίσης δεν έχει γίνει ούτε αποτίμηση των σχεδίων που εγκρίθηκαν με βάση το Ν.360/76.

Τα θέματα της χωροταξίας τα τελευταία χρόνια τυγχάνουν ιδιαίτερης προσοχής και συζήτησης τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας μετά το 1988 ασχολείται συστηματικά με την ανάπτυξη νομολογίας σε ότι αφορά τα θέματα των χωρικών ρυθμίσεων και κυρίως τον τομέα του δικαίου του περιβάλλοντος καθώς και τους τομείς του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού. Η αναβάθμιση του ρόλου του Σ.τ.Ε. εμφανίζεται σε μια περίοδο όπου το θεσμικό πλαίσιο της χωροταξίας είχε τεθεί σε πλήρη αδράνεια.

Ταυτόχρονα φαίνεται ότι αρχίζει να ωριμάζει στο χώρο της Διοίκησης η σημασία της ύπαρξης ενός πλαισίου χωροταξικής πολιτικής, ώστε να επιτευχθεί ο ρυθμιστικός ρόλος του χωροταξικού σχεδιασμού και σε άλλα πεδία σχεδιασμού όπως οικιστική πολιτική, περιβάλλον κλπ.

Η χωροταξική διάσταση διαφόρων ενεργειών της Ε.Ε. (Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα, Διαρθρωτικά Ταμεία, Πρωτοβουλίες) και οι επιπτώσεις στο έδαφος της, είχε ως αποτέλεσμα τον προβληματισμό για το αν πρέπει να υπάρχει ευρωπαϊκή χωροταξική πολιτική και πώς αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί. Η αναζήτηση του πλαισίου της χωροταξικής πολιτικής στην Ε.Ε. είχε ως συνέπεια την ανακίνηση του ζητήματος και σε εθνικό επίπεδο.

Συνέπεια αυτών αποτελεί η πολιτική βούληση για αναθεώρηση νομοθετημάτων που αναφέρονται σε γενικότερα θέματα ρύθμισης του χώρου στην Ελλάδα. Ως παραδείγματα μπορούν να αναφερθούν ο νέος οικιστικός νόμος, ο νέος νόμος για τη μεταφορά του συντελεστή δόμησης, ο νόμος περί κτηματολογίου καθώς και επιμέρους νομοθετικές ρυθμίσεις για θέματα περιφερειακής ανάπτυξης.

Μέσα στο γενικό αυτό πλαίσιο εμφανίζεται και η βούληση για την αναθεώρηση του δεσμικού πλαισίου της χωροταξίας που έχει τεθεί σε αδράνεια εδώ και 15 περίπου χρόνια. Κινούμενο προς την κατεύθυνση αυτή το αρμόδιο υπουργείο προχώρησε στη συγκρότηση μικτής επιτροπής εργασίας, αποτελούμενη από εκπροσώπους των αρμόδιων φορέων και υπηρεσιών καθώς και από εμπειρογνώμονες, με σκοπό αφ' ενός τη σύνταξη έκθεσης για το χωροταξικό σχεδιασμό και τις προοπτικές του στην Ελλάδα και την Ευρώπη ενόψει του 2000 και αφ' ετέρου τη σύνταξη σχεδίου νόμου με βάση τις διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα της έκθεσης αυτής, καθώς και το γενικότερο διάλογο που θα προκύψει από τη λειτουργία της επιτροπής. Πρέπει να σημειωθεί όμως ότι έχουν περάσει περίπου έξι μήνες από την τέταρτη και τελική γραφή του σχεδίου νόμου που εισηγήθηκε η επιτροπή και δεν έχει γίνει καμία ενέργεια ώστε να δρομολογηθεί η κατάθεση και υψίφισή του στη Βουλή.

Με δεδομένη την κατάρτιση του νέου δεσμικού πλαισίου χωροταξίας, η έλλειψη της αποτίμησης του Ν.360/76 γίνεται πιο έντονη, αφού η ύπαρξή της θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ώστε να αποφευχθούν τα προβλήματα που προέκυψαν από την εφαρμογή του και να διατηρηθούν τα θετικά στοιχεία που ο νόμος είχε.

Τα στοιχεία που χρησιμοποιήσαμε για την ανάλυση του θέματος είναι πρωτογενή και δευτερογενή, ενώ παράλληλα έγινε προσπάθεια για μια διεπιστημονική προσέγγιση του αντικειμένου της μελέτης. Για το σκοπό αυτό αναζητήθηκαν πηγές τόσο στο χώρο των Πολεοδόμων - Χωροτακτών όσο και στο χώρο των Νομικών οι οποίοι άρχισαν να ασχολούνται με τα θέματα της χωροταξίας πιο πρόσφατα και ιδίως μετά την ενεργοποίηση του Σ.τ.Ε.

Τα πρωτογενή μας στοιχεία αποτελούν Νόμοι, Νομοθετικά Διατάγματα, Προεδρικά Διατάγματα, Συζητήσεις στη Βουλή καθώς και Μελέτες. Πρέπει να αναφέρουμε ότι συναντήσαμε δυσκολία κυρίως στην εύρεση των μελετών που είχαν χρησιμεύσει ως υπόβαθρο για την έκδοση αποφάσεων του ΕΣΧΠ. Ορισμένες από τις μελέτες αυτές έλλειπαν από το Αρχείο της αρμόδιας Διεύθυνσης στο Υπουργείο

Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, και αναζητήθηκαν στους ιδιώτες μελετητές που τις είχαν εκπονήσει.

Τα δευτερογενή μας στοιχεία αποτελούν Βιβλία, Άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά και Πρακτικά Συζητήσεων του Τεχνικού Επιμελητηρίου. Πρέπει να σημειωθεί ότι στα παραπάνω κείμενα η αναφορά στο Ν.360/76 είναι μόνο έμμεση. Το γεγονός οφείλεται κυρίως στο ότι ο Ν.360/76 είχε περιέλθει σε αδράνεια για μεγάλο χρονικό διάστημα όταν επανήλθε η συζήτηση για τα θέματα της χωροταξίας στις αρχές της δεκαετίας του '90. Η απουσία επιστημονικής ενασχόλησης με το σύστημα σχεδιασμού του Ν.360/76 ερμηνεύεται και από το γεγονός ότι λίγα χρόνια μετά τη δεσμοθέτησή του στην πράξη είχε υποκατασταθεί από άλλα νομοθετήματα που δεν είχαν άμεση σχέση με τη χωροταξία και δεν προωθούσαν ένα συνολικό σύστημα χωροταξικού σχεδιασμού.

Τα δύο βασικά σημεία αναφοράς είναι το υπάρχον δεσμικό πλαίσιο χωροταξίας όπως αυτό διαγράφεται μέσα από το Ν.360/76 και το προτεινόμενο όπως αυτό σκιαγραφείται μέσα από την τελική γραφή του σχεδίου νόμου για τη χωροταξία.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια συνοπτική ιστορική επισκόπηση της εξέλιξης των πολιτικών και δεσμών ρύθμισης του χώρου στην Ελλάδα με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάθεση στο γραφείο του Κ. Δοξιάδη του Εθνικού Χωροταξικού Προγράμματος Ελλάδος. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι κυριότερες μεταβολές που η μεταπολίτευση του 1974 επέφερε στο πεδίο της χωροταξίας και αναλύονται τα άρθρα του Συντάγματος που αφορούν άμεσα και έμμεσα τη χωροταξία. Το σημαντικότερο μέρος του κεφαλαίου αποτελεί η παρουσίαση και η κριτική θεώρηση του Ν.360/76 "Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος"

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι αποφάσεις που πήρε το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος στο πλαίσιο της εφαρμογής του Ν.360/76. Γίνεται μια προσπάθεια αξιολόγησης των αποφάσεων με βάση το περιεχόμενό τους και κυρίως τη χωροταξική τους διάσταση. Σύμφωνα με την αξιολόγηση αυτή γίνεται μια εκτενέστερη αναφορά στις σημαντικότερες αποφάσεις και επιχειρείται μια κριτική προσέγγιση αυτών.

Στο τρίτο κεφάλαιο ασχολούμαστε με τις αποφάσεις του ΕΣΧΠ που κατέληξαν στη σύνταξη μελετών, οι οποίες ήταν και οι μόνες που δεσμοδετήθηκαν. Οι αποφάσεις αυτές είναι όσες έχουν ως αντικείμενό τους τη δημιουργία Κέντρων Εντατικών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΚΕΠΑ). Αρχικά γίνεται παρουσίαση των μελετών, και στη συνέχεια εξετάζεται η εναρμόνιση των μελετών σε σχέση με το περιεχόμενο των αποφάσεων όπως προσδιορίζεται με τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και η διαδικασία δεσμοθέτησης των ΚΕΠΑ με βάση τα μέτρα εφαρμογής τους. Τέλος επιχειρείται να διερευνηθεί κατά πόσο μεταγενέστερα κείμενα που αφορούν τις περιοχές των ΚΕΠΑ λαμβάνουν υπόψη τους τις προτάσεις αυτών.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται κατά πόσο η μετέπειτα κυρίως νομοθεσία, που είχε έστω και έμμεση σχέση με τη χωροταξία, λαμβάνει υπόψη της και εναρμονίζεται με το Ν.360/76. Η ανάλυση αυτή γίνεται με βάση τρεις άξονες. Στον

πρώτο άξονα αναλύεται η σχέση του Ν.360/76 με τη νομοθεσία που αφορά το περιβάλλον, στο δεύτερο άξονα η σχέση του με την νομοθεσία που ρυθμίζει τα θέματα του πολεοδομικού σχεδιασμού και στον τρίτο άξονα η σχέση του με τη γενικότερη αναπτυξιακή πολιτική.

Στο πέμπτο κεφάλαιο ασχολούμαστε με την Ευρωπαϊκή Χωροταξική Πολιτική. Αρχικά γίνεται μια ιστορική επισκόπηση των ενεργειών της Ε.Ε. που έχουν χωροταξικό χαρακτήρα και στη συνέχεια επιχειρείται η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Χωροταξικής Πολιτικής μέσα από την Κοινοτική και Διακυβερνητική της διάσταση. Έμφαση στην ανάλυσή μας δίνεται στο κοινοτικό κείμενο "Προοπτική Ευρωπαϊκής Χωροταξικής Ανάπτυξης" στο οποίο καθορίζεται το πλαίσιο και οι γενικές αρχές στις οποίες θα στηριχθεί η χωροταξική πολιτική των Κρατών Μελών. Σημαντικό σημείο επίσης του κεφαλαίου αυτού είναι και η εξέταση των επιπτώσεων που έχει η πολιτική της Ε.Ε. όσον αφορά τα θέματα χωροταξίας στην Ελληνική πραγματικότητα.

Στο έκτο κεφάλαιο εξετάζονται οι ανάγκες που υπάρχουν σήμερα στην Ελλάδα για χωροταξικό σχεδιασμό με βάση τις σύγχρονες αντιλήψεις που διέπουν τα ζητήματα της ρύθμισης του χώρου και διεθνείς και ευρωπαϊκές επιταγές. Παρουσιάζεται η τελική γραφή του σχεδίου νόμου για τη χωροταξία και επιχειρείται η κριτική του αντιμετώπιση καθώς και η εξέταση του βαθμού κατά τον οποίο έλαβε υπόψη του την εμπειρία από την κατάρτιση και εφαρμογή του Ν.360/76.

Τέλος παρατίθεται παράρτημα στο οποίο παρουσιάζονται τα νομοθετήματα με τα οποία ασχοληθήκαμε στην προσπάθειά μας να αναλύσουμε σφαιρικά το αντικείμενο του θέματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

1. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΩΣ ΤΟ 1974

Αρχικά επιχειρείται μια σύντομη ιστορική αναδρομή σε θέματα που αφορούν τη ρύθμιση του χώρου έως το 1974. Μέχρι την περίοδο της δικτατορίας τα ζητήματα της ρύθμισης του χώρου είχαν κυρίως πολεοδομικό χαρακτήρα και λιγότερο ασχολούνταν με θέματα χωροταξικής οργάνωσης. Το γεγονός αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην προσπάθεια του κράτους να αντιμετωπίσει τις καταστροφές που είχε επιφέρει ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος στον Ελληνικό χώρο. Κατά την περίοδο της δικτατορίας έγινε ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση του χωροταξικού σχεδιασμού με την ανάθεση του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου στο γραφείο του Κ. Δοζιάδη. Η ανάθεση αυτή μετά το τέλος της δικτατορίας οδήγησε σε μία Δημόσια Συζήτηση όσον αφορά τους όρους και την εγκυρότητα της ανάθεσης. Η συζήτηση αυτή έφερε στο προσκήνιο τα θέματα της χωροταξίας και ενεργοποίησε τους εμπλεκόμενους φορείς σε αυτή. Αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας ήταν με την υψίση του Συντάγματος το 1974 να γίνει η πρώτη αναφορά που σχετίζεται με τη χωροταξία και γενικότερα τη χωροταξική οργάνωση, κατοχυρώνοντας συνταγματικά την αρμοδιότητα του κράτους να ασκεί χωροταξία.

Ιστορική αναδρομή

Οι κρατικές προσπάθειες για τη ρύθμιση και οργάνωση του ελληνικού χώρου αρχίζουν ουσιαστικά μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο. Και στα προηγούμενα όμως χρόνια είχε εκδηλωθεί κάποιο ενδιαφέρον σχετικά με τα θέματα της ρύθμισης

του χώρου. Αξίζει να αναφερθούν, το Νομοθετικό Διάταγμα του 1923 “Περί σχεδίων πόλεων, κωμών και συνοικισμών” που επιχειρεί να ρυθμίσει και να ελέγξει την παραγωγή του δομημένου περιβάλλοντος μέσα από τη σύνταξη ρυμοτομικών σχεδίων (που ισχύει ακόμα και σήμερα) και η δημιουργία το 1937 του Ανώτατου Πολεοδομικού Οργανισμού μέσα στα πλαίσια της Διοικήσεως Πρωτεύουσας που είχε ως έργο τη σύνταξη του νέου πολεοδομικού σχεδίου. (Δ. Χριστοφιλόπουλος, “Αστικός και Χωροταξικός Σχεδιασμός-Προγραμματισμός, 1990, σελ.105)

Στο σύντομο ιστορικό που ακολουθεί, επιχειρείται μια γενική επισκόπηση των χαρακτηριστικότερων φάσεων και εκδηλώσεων της οργάνωσης και ρύθμισης του χώρου σε συσχετισμό με τα κύρια χαρακτηριστικά της κάθε εποχής. (Αρχιτεκτονικά θέματα, Η Ρύθμιση του χώρου στην Ελλάδα, 1978)

Μετά τον πόλεμο

1945. - 1952 (Περίοδος ανασυγκρότησης)

Στα θέματα της οργάνωσης του χώρου κυριαρχεί ο Κ. Δοξιάδης, ο οποίος από το 1940 στα πλαίσια του Υπουργείου Δημοσίων Έργων είχε ιδρύσει το Γραφείο Χωροταξικών και Πολεοδομικών Μελετών και Ερευνών. Κατά τη διάρκεια της Ιταλογερμανικής κατοχής είχε συγκροτήσει ομάδες που συγκέντρωναν στοιχεία για τις καταστροφές που είχε φέρει ο πόλεμος στις διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Έχοντας συγκεντρώσει όλο αυτό το υλικό, προώθησε την οργάνωση διαλέξεων, την έκδοση του περιοδικού Χωροταξία και πραγματοποιήθηκε η ανάλυση της πρώτης “απογραφής οικοδομών” στον Ελληνικό χώρο. Έτσι γνωρίζοντας ο Κ. Δοξιάδης καλά τα προβλήματα και τις ανάγκες της χώρας αναλαμβάνει το 1945 Υφυπουργός Ανοικοδόμησης στην προεκλογική κυβέρνηση Σοφούλη όπου προωθεί τις “Εκδόσεις Ανοικοδόμησης”, δημοσιεύει το βιβλίο του “Οικιστική Πολιτική και ένα εικοσάχρονο Σχέδιο”, στο οποίο παρουσιάζει τις βασικές προβολές για την εξέλιξη της χώρας και διατυπώνει τις προτάσεις πάνω στις οποίες θα βασιζόταν το γενικό πρόγραμμα ανοικοδόμησης. Μετά τις εκλογές παραμένει στο Υπουργείο έχοντας τη θέση του Γενικού Διευθυντή.

Το 1945 δημοσιεύεται το Σχέδιο Ανασυγκρότησης της Πρωτεύουσας από το διευθυντή Σχεδίου Πόλεως του Δήμου Αθηναίων Κώστα Μπίρη. Επρόκειτο για ένα ρυθμιστικό σχέδιο που προτείνει λύσεις για τις χερσαίες, αεροπορικές και θαλάσσιες συγκοινωνίες, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζει με συγκεκριμένα μέτρα τα προβλήματα που έχουν σωρευτεί στην Αθήνα

Το 1945 δημιουργείται το Ταμείο Εφαρμογής Σχεδίου Πρωτεύουσας το οποίο επιχειρεί να αντιμετωπίσει εν μέρη το πολεοδομικό πρόβλημα της Αθήνας. Ωστόσο το Μάιο του 1947 το ταμείο αυτό καταργείται.

Μετά τη διακήρυξη του Δόγματος Τρούμαν στις 12 Μαΐου του 1947 αρχίζει η άμεση επέμβαση των Ηνωμένων Πολιτειών στα εσωτερικά της Ελλάδας. Έτσι ενώ η χώρα μαστίζεται από την ανεργία και την υποαπασχόληση, ο πληθωρισμός διογκώ-

νεται και η οικονομική βοήθεια από το εξωτερικό γίνεται όλο και πιο απαραίτητη, με αποτέλεσμα να χορηγείται με όλο και αυστηρότερες προϋποθέσεις. Στα πλαίσια της προσπάθειας να δοθούν οι κατευθύνσεις για την ανάπτυξη της οικονομίας και χρησιμοποίηση με πιο αποτελεσματικό τρόπο της ξένης βοήθειας συντάσσονται δύο επίσημες εκδόσεις. Η έκθεση της ομάδας Ζολώτα - Ζίγδη - Κούλη, η οποία προτείνει επενδύσεις σε έργα υποδομής, βαριά βιομηχανία και εγγειοβελτιωτικά έργα, κατευθύνεται δηλαδή σε προγράμματα υψηλής έντασης κεφαλαίου. Η έκθεση Βαρβαρέσου η οποία και ακολουθήθηκε υποστήριζε ότι δεν πρέπει να γίνουν αλλαγές στην διάρθρωση της προπολεμικής οικονομίας, αλλά πρέπει να συνεχιστούν οι επενδύσεις σε προγράμματα χαμηλής έντασης κεφαλαίου και ανάπτυξη βιομηχανίας καταναλωτικών αγαθών, δηλαδή γενικά σε μη παραγωγικές επενδύσεις.

Το 1947 δημιουργείται η Υπηρεσία Συντονισμού Εφαρμογής του πρώτου τετραετούς Σχεδίου Αναπτύξεως (1949-1952), με σκοπό να προωθήσει την ανάπτυξη που έχει επιλεγεί σε όλη τη χώρα.

Το 1951 γνφίζεται ο Ν.1667 "Περί λαϊκής κατοικίας", με τον οποίο μπαίνουν οι βάσεις για τη διαμόρφωση νέων οικισμών και προτείνεται η σύσταση ειδικής υπηρεσίας για την εκπόνηση τοπογραφικών και πολεοδομικών μελετών, καθώς και ενός "Συμβουλίου Λαϊκής Στέγης" με σημαντικές αρμοδιότητες. Ο νόμος αυτός όμως μαζί με το Ν.2063/52 που τον τροποποιεί παρέμειναν ανεφάρμοστοι.

Στην περίοδο αυτή το κύριο βάρος της ανασυγκρότησης της χώρας αφέθηκε στην ιδιωτική πρωτοβουλία. Αρχίζει η άνθηση της οικοδομικής δραστηριότητας. Η οικοδομή παίζει το ρόλο κινητήριας βιομηχανίας δημιουργώντας δική της αγορά τη στιγμή που οι συνθήκες στέγασης του πληθυσμού εξακολουθούν να είναι άδλιες. Από την κρατική πρωτοβουλία αναλαμβάνονται μικρά μόνο έργα για τη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης, όπως: εξυγιαντικά έργα ύδρευσης και αποχέτευσης, μικρά εγγειοβελτιωτικά έργα, κοινοτικά έργα κοινής ωφέλειας με εδελοντική εργασία, έργα του προγράμματος "πρόνοια για την εργασία" καθώς και μικρά νομαρχιακά έργα. Στις δραστηριότητες αυτές παίρνει μέρος και η Αγροτική Τράπεζα με ένα πρόγραμμα μικρών κοινωφελών έργων. Τα έργα αυτά ήταν πολύ μικρής κλίμακας και χρησιμοποιούνταν για την πολιτικοϊδεολογική ενσωμάτωση του αγροτικού πληθυσμού που παρέμεινε στην ύπαιθρο. Έτσι η κρατική παρέμβαση παρέμεινε σ' αυτό το επίπεδο και το πρώτο Τετραετές Πρόγραμμα Οικονομικής Ανόρθωσης της χώρας παρέμεινε τελικά ανεφάρμοστο.

1952-1962 (Ο Ελληνικός Συναγερμός και η οκταετία Καραμανλή)

Την περίοδο αυτή στον τομέα της βιομηχανίας αναπτύσσονται μόνο μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με περιορισμένα κεφάλαια που είναι κυρίως καταναλωτικές. Η εξωτερική και κυρίως η εσωτερική μετανάστευση οδηγούν σε μια αναδιάρθρωση του αστικού δικτύου όλης της χώρας με κύρια χαρακτηριστικά του τον υδροκεφαλισμό της Αθήνας, την εγκατάλειψη πολλών, κυρίως ορεινών περιοχών και τον μαρασμό ακόμα και δυναμικών περιφερειακών κέντρων που ως τότε συγκρατούσαν

τον πληθυσμό τους. Χαρακτηριστικό της περιόδου παραμένει η αυξημένη εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση. Για να δημιουργηθεί η απαραίτητη υποδομή της υπό ανάπτυξη χώρας υψίζονται μια σειρά νόμοι συμπληρωματικοί του Ν.2687/53 ο οποίος ουσιαστικά καθιερώνει μια ιδιαίτερα προνομιακή μεταχείριση του ζένου κεφαλαίου. Οι νόμοι αυτοί είναι:

- ο Ν.2563/53 “Περί τρόπου συστάσεως τελωνειακών συγκροτημάτων, ναυπηγήσεως και επισκευής πλοίων”, διευκολύνει την ελεύθερη εγκατάσταση τέτοιων συγκροτημάτων σε όλους τους επιλιμάνιους και παραθαλάσσιους χώρους της Ελλάδας απαλλάσσοντάς τους από κάθε είδους εισαγωγικούς δασμούς και φόρους
- ο Ν.3480/54 “Περί τουρισμού”, επιτρέπει την ανέγερση ξενοδοχείων καθ’ υπέρβαση του ισχύοντος κατά τομέα ανωτάτου ύψους οικοδομήσεως με σκοπό την τουριστική αξιοποίηση της χώρας
- ο Ν.3213/54 διευκολύνει την εγκατάσταση βιομηχανικών συγκροτημάτων στη Βόρειο Ελλάδα, δίνοντάς τους ιδιαίτερα προνόμια (Ν. Ρόζος, “Η νομική προβληματική του χωροταξικού σχεδιασμού”, 1994, σελ. 111)

Για την αντιμετώπιση του οξύτατου προβλήματος των συνθηκών στέγασης των εργατικών και αγροτικών μαζών που συσσωρεύτηκαν στα μεγάλα αστικά κέντρα, ιδρύεται με το Ν.Δ. 2963/54, ο Αυτόνομος Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας που έχει ως σκοπό την παροχή κατοικίας σε άτομα που πληρούσαν τις προϋποθέσεις που έδετε (π.χ εθνικά φρονήματα).

Τα οικιστικά αυτά προβλήματα έχουν σαν αποτέλεσμα την κερδοσκοπία στη γη ακόμα και σε ομάδες πληθυσμού που καταφεύγουν στην -αυθαίρετη- περιφέρεια της Αθήνας.

Το 1959 σε μια προσπάθεια αποκατάστασης των παραπηγματούχων οικογενειών της Αθήνας, του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης συνεργάζονται τα υπουργεία Κοινωνικών Υπηρεσιών και Δημοσίων Έργων στο πρόγραμμα προσφυγικής και εργατικής κατοικίας.

Όσον αφορά τα έργα υποδομής η οργάνωση και υλοποίησή τους γίνεται με περισσότερο ορθολογικό και συστηματικό τρόπο. Το 1959 αρχίζει η κατασκευή των δύο εθνικών λεωφόρων ενώ συζητούνται και προσπάθειες για διανοίξεις λεωφόρων μέσα στην Αθήνα. Το 1963 παραδίδεται η πρώτη κυκλοφοριακή μελέτη για το λεκανοπέδιο της Αθήνας από τον W. Smith.

Στο Υπουργείο Συντονισμού δημιουργούνται υπηρεσίες με καθαρά προγραμματικές αρμοδιότητες: η Κεντρική Υπηρεσία Περιφερειακής Αναπτύξεως και οι περιφερειακές υπηρεσίες Ηπείρου, Πελοποννήσου και Κρήτης. Στο διάστημα 1958-65 συντάσσονται και τα πρώτα ειδικά περιφερειακά προγράμματα (το πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης Ηπείρου, η οικονομική έρευνα για τη Δυτική Πελοπόννησο και το σχέδιο ανάπτυξης Κρήτης).

Το 1961 ιδρύεται το ΚΕΠΕ και εκπονούνται τα πρώτα πενταετή προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

Το 1961 πραγματοποιείται στους Δελφούς το Α' Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο με θέμα "Πολεοδομία - Εθνικό Πρόβλημα".

Την περίοδο αυτή η έλλειψη νομισματικής σταθερότητας και δυνατότητας παραγωγικών επενδύσεων, οδηγεί σε επενδύσεις σε γη και ακίνητα με αποτέλεσμα μια μεγάλη έξαρση του ρόλου της οικοδομής στο κύκλωμα της οικονομίας και τη χρησιμοποίησή της ως μοχλού για τη ρύθμιση των κρίσεων. Οι επενδύσεις στη βιομηχανία είναι περιορισμένες και η προσπάθεια αποκέντρωσης με τη δημιουργία "επαρχιακών" βιομηχανιών, καταλήγει στη συγκέντρωσή τους σε ζώνες γύρω από την Αθήνα, εκεί δηλαδή όπου αρχίζουν να ισχύουν τα αυξημένα οικονομικά κίνητρα και οι φορολογικές απαλλαγές. Τα νομοθετικά μέτρα που έχουν ληφθεί για την αξιοποίηση των φυσικών "καλλωνών" της χώρας δίνουν σημαντική ώθηση στον τουρισμό. Η προσπάθεια που γίνεται για τη ρύθμιση του χώρου με προγραμματικούς νόμους, δεσμούς, διοικητικά μέτρα και οργανισμούς δεν έχει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Ωστόσο η σημαντική άνοδος του εθνικού εισοδήματος αποτελεί οπωσδήποτε μια ποσοτική διαφορά που γίνεται εμφανής στο δεύτερο μισό της περιόδου.

1963-1967 (Περίοδος της Αμφισβήτησης)

Η δημιουργία του Υπουργείου Συντονισμού, του ΚΕΠΕ και των Υπηρεσιών Περιφερειακής Ανάπτυξης την προηγούμενη περίοδο, δείχνουν ήδη μια τάση για οργάνωση και ορθολογική ρύθμιση του χώρου. Το 1963 επανδρώνεται το Υπουργείο Συντονισμού με τεχνοκράτες και Υπουργό Αναπληρωτή τον Ανδρέα Παπανδρέου, κατευθύνοντας τις προσπάθειες για τον -συγχρονισμένο επιστημονικό προγραμματισμό- ανάπτυξης της χώρας. Επρόκειτο για μία προσπάθεια ανακατανομής των επενδύσεων στον Δημόσιο και τον Ιδιωτικό τομέα, καθώς και άσκησης ρυθμιστικού ελέγχου στις ξένες επενδύσεις.

Το 1963 ιδρύεται το σπουδαστήριο των Πολεοδομικών Ερευνών και εκπονείται η μελέτη για τη Λακωνία αποτελώντας ένα ουσιαστικό βήμα προς την οργάνωση και ορθολογική ρύθμιση του χώρου. Αμέσως μετά, το Υπουργείο Συντονισμού αναθέτει σε ιδιωτικά γραφεία μια σειρά από ρυθμιστικά σχέδια που αποτελούν ουσιαστικά μελέτες τουριστικού προγραμματισμού (Κρήτη, Αρτα - Ηγουμενίτσα - Πρέβεζα, Ηλεία).

Το 1965 ιδρύεται στην Υπηρεσία Οικισμού του Υπουργείου Δημοσίων Έργων η ειδική διεύθυνση μελέτης του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας, η οποία συγκεντρώνει, εκπονεί ή αναθέτει διάφορες επιμέρους μελέτες, ώστε να σχηματιστεί μια πλήρης εικόνα της κατάστασης που επικρατεί στο λεκανοπέδιο. Ωστόσο, βασικός φορέας προγραμματισμού στον τομέα της οργάνωσης του χώρου παραμένει το Υπουργείο Συντονισμού που εξακολουθεί να αναθέτει ρυθμιστικές μελέτες ως το 1967, παρόλο που δεν έχει ακόμα διατυπωθεί κάποιο πλαίσιο για την εφαρμογή τους.

Στην περίοδο αυτή η προσπάθεια προγραμματισμού και ρύθμισης του χώρου έμεινε σε πειραματικό επίπεδο αφού δεν εξειδικεύτηκαν οι προθέσεις της. Η πρώτη

σειρά ρυθμιστικών σχεδίων, που εκπονήθηκαν χωρίς να υπάρχουν δεσμικές προβλέψεις για την εφαρμογή τους, χρησίμευσε στην καλύτερη περίπτωση σαν συμβουλευτικό πλαίσιο αναφοράς για τις κυβερνητικές προθέσεις.

Η περίοδος της δικτατορίας (1967-1974)

Κύριο μέλημα της κυβέρνησης της δικτατορίας είναι η υψίση μιας σειράς νόμων, που είναι οι εξής:

- ο Α.Ν 395/68 "Περί του ύψους των οικοδομών και του συστήματος της ελεύθερας δομήσεως". Χρησιμοποιείται για να εξυπηρετήσει τους σκοπούς της δικτατορίας και τους μεγάλους επιχειρηματίες. Τα βασικά σημεία του είναι η αύξηση του συντελεστή εκμετάλλευσης και η εισαγωγή της ελεύθερης δόμησης. Αποτέλεσμα ήταν η χωρίς προηγούμενο ανοικοδόμηση που τελικά οδήγησε στην ισοπέδωση του χαρακτήρα πόλεων με αξιόλογη αρχιτεκτονική κληρονομιά (Καστοριά, Πάτρα) και την εμφάνιση στην Αθήνα των "πύργων"
- ο Α.Ν 410/68 παρέχει τη δυνατότητα νομιμοποίησης των αυθαίρετων κατοικιών, γεγονός που δίνει κάποια λύση στο πρόβλημα της αυθαίρετης κατοικίας στην περιφέρεια της Αθήνας και άλλων μεγάλων πόλεων, αλλά ταυτόχρονα δίνει ελπίδες "νομιμοποίησης" και στους σύγχρονους αυθαίρετους
- το Ν.Δ 1003/71 "Περί ενεργού πολεοδομίας" με σκοπό κατά το πρώτο άρθρο του την ανάπτυξη ή ανάπλαση μιας περιοχής με οργανωμένη δόμηση για τη δημιουργία πολεοδομικών συγκροτημάτων. Η απόκτηση της απαιτούμενης γης για την πραγματοποίηση ενός προγράμματος ενεργούς πολεοδομίας μπορεί να γίνει και με αναγκαστική απαλλοτρίωση μια και τα έργα αυτά θεωρούνται δημόσιας ωφέλειας
- το Ν.Δ 797/71 "Περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων" που είναι απαραίτητο για την εφαρμογή του προηγούμενου νομοθετικού διατάγματος, καθώς και για την προώθηση διαφόρων άλλων έργων.

Παράλληλα με τις νομοθετικές ρυθμίσεις, προωθείται και η χάραξη ενός προγραμματικού πλαισίου. Έτσι το 1972 εκδίδεται από το ΚΕΠΕ το δεκαπενταετές Εθνικό Πρότυπο Ανάπτυξης. Πρόκειται για το πρώτο μακροχρόνιο πρόγραμμα σε επίπεδο χώρας. Ως προς τη ρύθμιση του χώρου προτείνει βασικά την οργάνωση δικτύου αστικών κέντρων - γύρω από οκτώ επιλεγμένους πόλους ανάπτυξης - και αγροτικών οικισμών και παράλληλα καθορίζει μια χωροταξική πολιτική των τομέων. Με την υποχρεωτική συγκέντρωση του αγροτικού πληθυσμού σε "βιώσιμους" οικισμούς και την παροχή υπηρεσιών και υποδομής, φιλοδοξεί να αποτρέψει την πλήρη και οριστική εγκατάλειψη της υπαίθρου. Το πρόγραμμα είναι διατυπωμένο πολύ γενικά, ορίζει όμως τα στοιχεία που του είναι πολύ απαραίτητα για να εξειδικευθεί, όπως: τη σύνταξη λεπτομερειακού χωροταξικού που θα καθορίζει τη χωροχρονική διάταξη, την ανάπτυξη και συσχέτιση δραστηριοτήτων και ζωνών με λεπτομερειακά σχέδια και θα προτείνει επιμέρους μελέτες κατά περιφέρειες και τομείς (ρυθμιστικές

και πολεοδομικές), ένα πρόγραμμα και σχέδιο που θα καθορίζει τις ζώνες γης με διαφορετική επιλογή ανάπτυξης σύμφωνα με ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα δραστηριοτήτων, τις δεσμικές ρυθμίσεις για την έγκριση, παραλαβή και εφαρμογή χωροταξικών και ρυθμιστικών μελετών καθώς και τη δημιουργία κινήτρων και αντικινήτρων που θα υποβοηθούν την επιλεγόμενη ανάπτυξη.

Το Νοέμβριο του 1972 το Υπουργείο Συντονισμού αναθέτει στο γραφείο του Κ. Δοξιάδη την εκπόνηση του "Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος Ελλάδας" και του "Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος Περιοχής Πρωτευούσης". Παράλληλα συνεχίζεται από την Υπηρεσία Οικισμού η εκπόνηση του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθηνών που είχε αρχίσει το 1965.

Το 1972 υψφίζεται το Ν.Δ 1262 "Περί ρυθμιστικών σχεδίων αστικών περιοχών". Σύμφωνα με το νόμο δημιουργήθηκε το Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών Σχεδίων που στερείται οποιουδήποτε πόρου. Ωστόσο η διαδικασία παραλαβής και έγκρισης που καθιερώνεται εξασφαλίζει στη διοίκηση τη δυνατότητα να ελέγχει τις προτάσεις των ιδιωτών μελετητών¹.

Το Δεκέμβριο του 1972 ολοκληρώνεται το σύστημα μέτρων για την περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας και των κινήτρων για την προώθηση της δραστηριότητας στους τομείς της οικονομίας και του τουρισμού. Πρόκειται για τους νόμους: 1078/71 "Περί λήψεως φορολογικών και άλλων τινών μέτρων προς ενίσχυση της περιφερειακής αναπτύξεως", 1312/72 "Περί νέων μέτρων προς ενίσχυση της περιφερειακής αναπτύξεως" και 1313/72 "Περί μέτρων ενισχύσεως της τουριστικής αναπτύξεως" που συμπληρώθηκαν και τροποποιήθηκαν το Μάρτιο του 1973. Αποτέλεσμα των παραπάνω μέτρων "περιφερειακής ανάπτυξης" είναι οι βιομηχανικές ζώνες των Οινοφύτων και των Αγίων Θεοδώρων καθώς και η διασπορά τεράσιων τουριστικών συγκροτημάτων στις πιο ευαίσθητες περιοχές της χώρας.

Για την περιστολή της οικοδομικής δραστηριότητας και για τον έλεγχο των πληθωριστικών τάσεων υπογράφεται το Ν.Δ 333/74 "Περί επιβολής τέλους εις τας οικοδομάς" και γίνονται περικοπές στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, στα δάνεια κ.α.

Τα νομοθετήματα και τα έργα της κυβέρνησης της δικτατορίας συντέλεσαν στην καταστροφή του αστικού και αγροτικού χώρου. Έτσι τα "τουριστικά κίνητρα" κατέστρεψαν αξιόλογες περιοχές της χώρας από άποψη φυσικού τοπίου και πολιτιστικής κληρονομιάς ενώ τα "βιομηχανικά κίνητρα" επέτρεψαν την εγκατάσταση μεγάλων βιομηχανιών οπουδήποτε και μάλιστα με τεράστιες φορολογικές απαλλαγές και διευκολύνσεις.

¹ Ο κ. Χριστοφιλόπουλος στο "Αστικός και Χωροταξικός Σχεδιασμός-Προγραμματισμός" αναφέρει ότι το νομοθετικό αυτό διάταγμα θεσπίστηκε προκειμένου να διαμορφωθούν σχέδια της ευρύτερης αστικής περιοχής κατά τα πρότυπα των master plans των ΗΠΑ, των development plans της Μ. Βρετανίας και των schemas directeurs της Γαλλίας που ίσχυσαν στις χώρες αυτές ως το τέλος της δεκαετίας του 1950. Παρά το γεγονός ότι εκπονήθηκαν, σύμφωνα με τη διαδικασία του νομοθετήματος αυτού, πολλά ρυθμιστικά σχέδια, κανένα μέχρι σήμερα δεν έχει εγκριθεί.

Ανάθεση Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος Ελλάδας

Το Νοέμβριο του 1972, το Υπουργείο Συντονισμού αναθέτει στο γραφείο του Κ. Δοξιάδη την εκπόνηση του “Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος Ελλάδας” και του “Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος Περιοχής Πρωτευούσης”². Πλαίσιο αναφοράς για το μελετητή καθορίστηκαν οι στόχοι του μη ακόμη εγκεκριμένου Σχεδίου Προτύπου Μακροχρονίου Ανάπτυξης της Ελλάδας, με τη δυνατότητα του μελετητή να τους αναθεωρήσει στην πορεία της μελέτης, χωρίς όμως να τεθούν από το Δημόσιο τα κριτήρια αναθεώρησης.

Σκοπός της μελέτης ήταν η διαμόρφωση εθνικής χωροταξικής πολιτικής, η οποία στη συνέχεια θα επέτρεπε τη λήψη αποφάσεων για τη χωροταξική διαμόρφωση των δραστηριοτήτων της οικονομίας και του πληθυσμού σε εθνική και περιφερειακή κλίμακα. Η μελέτη έχει τρεις φάσεις:

- Η πρώτη φάση χωρίζεται σε τρία μέρη. Το πρώτο περιλαμβάνει τη χωροταξική εξειδίκευση του μακροχρονίου προγράμματος. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει την εξέταση των προβλημάτων των δυνατοτήτων και των προοπτικών που εμφανίζει ο εθνικός χώρος και η εθνική οικονομία για τον ορίζοντα του έτους 2000. Το τρίτο μέρος περιλαμβάνει τη διερεύνηση των σκοπών και των διατιθέμενων μέσων για τη διατύπωση των εναλλακτικών χωροταξικών σχεδίων.
- Η δεύτερη φάση περιλαμβάνει την αξιολόγηση των εναλλακτικών χωροταξικών σχεδίων και καταλήγει σε ένα χωροταξικό σχέδιο που περιλαμβάνει τον πρωτογενή τομέα, το δευτερογενή, τον τομέα του τουρισμού, το περιβάλλον, τις υπηρεσίες ως τριτογενή τομέα, τις μεταφορές και επικοινωνίες, τα δίκτυα των αστικών και αγροτικών κέντρων και τη διεθνή χωροταξική τοποθέτηση της χώρας μας τόσο ως προς το γεωγραφικά εγγύς περιβάλλον όσο και ως προς το ευρύτερο.
- Η τρίτη φάση περιλαμβάνει την εκπόνηση του εθνικού χωροταξικού προγράμματος το οποίο αποτελεί την εφαρμογή του εθνικού χωροταξικού σχεδίου και το οποίο θέτει ορισμένους στόχους για ορισμένες χρονικές περιόδους. Οι στόχοι ορίζονται έχοντας υπόψη τις δυνατότητες και τα μέσα, οικονομικά και οργανωτικά της χώρας. Στο πρόγραμμα αυτό παρουσιάζονται προτάσεις για μελέτες και έρευνες, για μεγάλα έργα (σε όλη την έκταση του Ελληνικού χώρου), για τις ενέργειες και τις δραστηριότητες που έπρεπε να αναπτυχθούν και για τις επενδύσεις που έπρεπε να γίνουν (όπου θα αναφέρονταν οι πηγές των επενδύσεων αν ήταν δημόσιες ή ιδιωτικές και σε ποια αναλογία και ο συσχετισμός των επενδύσεων αυτών με τις αυξήσεις του εθνικού εισοδήματος).

Έξι μήνες μετά την υπογραφή της σύμβασης το Δημόσιο στην προσπάθειά του να παρακολουθεί την πορεία της προχώρησης στη σύσταση Επιτροπής Παρακολούθησης της μελέτης. Η Επιτροπή αυτή αποτελούνταν από 17 μέλη, τα οποία εκπροσωπούσαν 6 Υπουργεία και 4 Οργανισμούς ή Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Τα Υ-

²Τεχνικά Χρονικά 2/76 “Δημόσια συζήτηση για το Εθνικό Χωροταξικό”

πουργεία ήταν: Συντονισμού, Πολιτισμού, Εσωτερικών, Βιομηχανίας, Γεωργίας και Δημοσίων Έργων. Τα άλλα μέλη ήταν εκπρόσωποι της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, του Οργανισμού Τουρισμού, του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και του Κέντρου Προγραμματισμού και Ερευνών.

Η μελέτη από την ανάθεσή της μέχρι και τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης είχε δημιουργήσει σχόλια και έντονες αντιδράσεις που βασίστηκαν πάνω σε σοβαρά πολιτικά, επιστημονικά και διαδικαστικά αίτια. Συγκεκριμένα το ΤΕΕ και ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων είχαν ζητήσει την αναστολή της εκπόνησης της μελέτης, ώστε το θέμα της ανάθεσης να εξεταστεί από την αρχή (η πρόταση αυτή δεν είχε γίνει δεκτή). Το ΤΕΕ θέλοντας να συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτού του θέματος, τον Ιούνιο του 1975 οργάνωσε μια δημόσια συζήτηση με σκοπό να αποκτήσουν οι αρμόδιοι φορείς μια πλήρη και αντικειμενική εικόνα του προβλήματος.

Στη δημόσια συζήτηση που έγινε εισηγητές ήταν το Υπουργείο Συντονισμού, το γραφείο Δοξιάδη και Επιστημονικοί φορείς. Μετείχαν επίσης Δημόσιες Υπηρεσίες, ΝΠΔΔ, Οργανισμοί, Αυτοδιοίκηση, Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Κόμματα, Επιστημονικοί Σύλλογοι και Συνδικαλιστικά Όργανα.

Οι αντιρρήσεις του ΤΕΕ και του ΣΑΔΑΣ επικεντρώνονται στα εξής σημεία.

1. η σύμβαση ανάθεσης παρουσίαζε ασάφειες και αδυναμίες από νομική και επιστημονική πλευρά και η επιλογή του μελετητή έγινε κατά παρέκκλιση, δηλαδή όχι με βάση τις ισχύουσες νομοθεσίες αλλά με απευθείας ανάθεση.
2. ένα χωροταξικό σχέδιο αποτελεί την έκφραση στο χώρο συγκεκριμένων κοινωνικών και οικονομικών στόχων και εκφράζει επομένως την πολιτική ανάπτυξης της κυβέρνησης που το εκπονεί και το υιοθετεί, δεν είναι λοιπόν δυνατόν να ανταπεξέλθει στο ρόλο αυτό ένα ιδιωτικό γραφείο.
3. ο προγραμματισμός και σχεδιασμός σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο αποτελούν πολιτική πράξη, της οποίας οι στόχοι και το ιδεολογικό περίγραμμα μπορούν να διαμορφωθούν μόνο με το διάλογο ανάμεσα στους εκφραστές του ελληνικού λαού και τη διοίκηση. Με βάση τη σύμβαση δεν εξασφαλίζεται σε κανένα επίπεδο σχεδιασμού η λαϊκή συμμετοχή.

Αντιμετωπίζοντας με κριτικό πνεύμα τις αντιρρήσεις που είχαν εκφραστεί και έχοντας υπόψη τη σημερινή πραγματικότητα, παρατηρούμε ότι οι αναθέσεις χωροταξικών σχεδίων και μελετών γίνονται με τον ίδιο τρόπο. Έχουμε δηλαδή απευθείας ανάθεση σε ιδιώτες μελετητές. Το κράτος θέτει τους στόχους των σχεδίων αυτών και ο μελετητής καλείται να εκπονήσει τη μελέτη με βάση αυτούς τους στόχους. Ενώ ο τρόπος ανάθεσης είναι ουσιαστικά ο ίδιος την εποχή που έγινε η ανάθεση του Εθνικού Χωροταξικού στο Δοξιάδη προκλήθηκαν πολλές αντιδράσεις. Οι αντιδράσεις αυτές φαίνεται ότι τελικά ξεκινούσαν από την αμφισβήτηση που υπήρχε στο φορέα και λιγότερο στον τρόπο ανάθεσης. Αμφισβητούσαν ουσιαστικά την εγκυρότητα της τότε "κυβέρνησης" και τη σκοπιμότητα με την οποία έδετε τους στόχους μιας πολύ σημαντικής μελέτης (Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο) για την πορεία και την ανάπτυξη της χώρας.

Το Σύνταγμα του 1975

Το Σύνταγμα τυπικά καθορίζει τις αρχές και τους κανόνες δικαίου που διέπουν την οργάνωση της Ελληνικής κοινωνίας. Από τις αρχές αυτές γίνεται γνωστό ότι η ρύθμιση του χώρου (χωροταξία) είναι υποχρέωση του κράτους απέναντι στους πολίτες.

Στο Σύνταγμα του 1975 μπορούμε να βρούμε δύο κατηγορίες άρθρων που έχουν σχέση με τη χωροταξία. Στην πρώτη κατηγορία έχουμε τα άρθρα που αναφέρονται άμεσα στην έννοια της χωροταξίας και τη θέση της στο σύνολο της κρατικής δραστηριότητας (άρθρα 24 και 106), και στην δεύτερη κατηγορία έχουμε αναφορά σε γενικά θέματα όπως στοιχεία για την κρατική οργάνωση και την περιφερειακή ανάπτυξη (άρθρα 101 και 106). Ακόμα υπάρχουν γενικές διατάξεις που έχουν έμμεση σχέση με το χωροταξικό σχεδιασμό - την άσκηση της χωροταξικής πολιτικής, όπως τα άρθρα περί ιδιοκτησίας, απαλλοτριώσεως, δασών, μεταλλείων κλπ.

Άρθρο 24

Η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού αναφέρει: “η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του κράτους. Το κράτος υποχρεούται να λαμβάνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα προς διαφύλαξη αυτού. Νόμος καθορίζει τα αφορούντα στην προστασία των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων. Απαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δημοσίων δασών και των δημοσίων δασικών εκτάσεων, εκτός αν προέχει για την Εθνική Οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση τούτων ή άλλη χρήση από το δημόσιο συμφέρον επιβαλλόμενη”.

Εδώ βλέπουμε ότι ο νομοθέτης θέλει να προστατέψει τις δασικές εκτάσεις. Η δυνατότητα όμως πολλαπλής ερμηνείας της έννοιας του δημόσιου συμφέροντος θα μπορούσε να αλλοιώσει το στόχο της ουσιαστικής προστασίας των δασικών εκτάσεων. Από τη μέχρι σήμερα εμπειρία φαίνεται ότι δυνατότητα αυτή για εξαιρέσεις δεν εφαρμόζεται.

Η παράγραφος 2 ορίζει ότι: “η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη³, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών εν γένει περιοχών διατελεί υπό τη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό την εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας και αναπτύξεως των

³ Κατά τον Ν.Ρόζο στο “Η νομική προβληματική του χωροταξικού σχεδιασμού”, η διατύπωση της διάταξης αυτής ως προς την “ανάπτυξη” είναι ατυχής. Δεν μπορεί να νοηθεί ότι η ανάπτυξη των πόλεων και των οικιστικών περιοχών τελεί υπό τη ρυθμιστική αρμοδιότητα του κράτους. Αλλά ατυχής είναι και συνολικά η διατύπωση της παραγράφου 2 του άρθρου 24, διότι δίνει την εντύπωση ότι σκοπός της χωροταξικής αναδιάρθρωσης είναι η ανάπτυξη των οικισμών. Υποστηρίζει ότι το κλειδί για την ορθή ερμηνεία της “ανάπτυξης” είναι η έννοια της “λειτουργικότητα” των οικισμών. Είναι ακριβώς η έννοια αυτή που πρέπει να συνδιαστεί με την αναφερόμενη “χωροταξική αναδιάρθρωση της χώρας” και να ερμηνευτεί ότι έχει διπλή έννοια: Εσωτερική (πολεοδομική) και εξωτερική (χωροταξική).

οικισμών και της εξασφάλισης των καλλιτέρων δυνατών όρων διαβίωσης”. Στην παράγραφο αυτή:

- Αναγνωρίζεται ότι ο σχεδιασμός του χώρου είναι αρμοδιότητα του κράτους, και αφού είναι αρμοδιότητα του κράτους έχουμε μόνο δημόσιο χωρικό σχεδιασμό.
- Υποχρεώνεται το κράτος να δημιουργήσει ένα άνετο πολεοδομικό περιβάλλον διαβίωσης για τους ανθρώπους, δηλαδή είναι στις υποχρεώσεις του κράτους η χωροταξική οργάνωση των περιοχών και η πολεοδομική διευθέτηση των οικισμών της χώρας.
- Η σχεδιασμένη παρέμβαση του κράτους στα θέματα του χώρου θα πρέπει να γίνεται με γνώμονα “την εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας και την εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών όρων διαβίωσης των πολιτών”. Για την εξασφάλιση αυτών των όρων πρέπει το κράτος να λαμβάνει υπόψη τόσο την εξυπηρέτηση των αναγκών της πόλης όσο και των αναγκών των κατοίκων της. Έτσι τα θέματα της δικαιότερης αναδιανομής της γης ή της εξασφάλισης κατοικίας θα πρέπει να συνδεθούν στενά με την μέχρι τώρα αντίληψη του Σχεδιασμού του φυσικού περιβάλλοντος. Έτσι ο Σχεδιασμός πρέπει να εξετάζει εκτός από τα φυσικά, και τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες της κοινωνίας και ειδικότερα του ανθρώπου. (Δ. Χριστοφιλόπουλος, “Αστικός και Χωροταξικός Σχεδιασμός-Προγραμματισμός, 1990, σελ. 123)

Άρθρο 106

Στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι: προς εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και προστασία του γενικού συμφέροντος, το Κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη Χώρα επιδιώκοντας την εξασφάλιση της οικονομικής αναπτύξεως όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας. Λαμβάνει τα επιβαλλόμενα μέτρα προς αξιοποίηση των πηγών του εθνικού πλούτου από την ατμόσφαιρα και τα υπόγεια ή υποθαλάσσια κοιτάσματα και προς προώθηση της περιφερειακής αναπτύξεως και προαγωγή ιδιαίτερα της οικονομίας των ορεινών, νησιωτικών και παραμεθόριων περιοχών”.

Στην παράγραφο 2 ορίζει ότι: “η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ή επί βλάβη της εθνικής οικονομίας”.

Στο άρθρο αυτό φαίνεται ότι αρμοδιότητα του κράτους είναι η άσκηση της χωροταξίας, και δίνει τον ορισμό της ως “ισόρροπη ανάπτυξη των τομέων της οικονομίας”. Ορίζει ότι ρόλος του κράτους που επιτυγχάνεται μέσω της άσκησης της χωροταξίας είναι η άμβλυση των κοινωνικών αντιθέσεων, “κοινωνική ειρήνη”, και ο συμβιβαστής των αντιτιθέμενων κοινωνικών συμφερόντων. Η δεύτερη παράγραφος είναι πολύ γενική και επιτρέπει ερμηνείες με πολύ μεγάλο εύρος αφού δεν ορίζεται τί σημαίνει ή τί επιφέρει βλάβη στην εθνική οικονομία.

Άλλες Συνταγματικές Διατάξεις

Στο άρθρο 17, στην παράγραφο 1, ορίζεται ότι “η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασίαν του Κράτους, τα εξ αυτής όμως δικαιώματα δεν δύναται να ασκούνται εις βάρος του γενικού συμφέροντος”. Εδώ η αναφορά στο γενικό συμφέρον αφήνει μεγάλα περιθώρια ερμηνείας. Για παράδειγμα μπορεί να θεωρηθεί γενικό συμφέρον η εγκατάσταση μιας βιομηχανίας σε κατοικημένη περιοχή χωρίς να ληφθούν υπόψη τα δικαιώματα των κατοίκων της.

Στο άρθρο 18, ορίζεται στην παράγραφο 1 ότι: “ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα της ιδιοκτησίας και διαθέσεως των μεταλλείων, ορυχείων σπηλαίων, αρχαιολογικών χώρων και θησαυρών, ιαματικών, ρεόντων και υπόγειων υδάτων, και του υπογείου εν γένει πλούτου”. Στην παράγραφο 2 ορίζεται ότι: “δια νόμου ρυθμίζονται τά της ιδιοκτησίας, εκμεταλλεύσεως και διαχειρίσεως των λιμνοθαλασσών και μεγάλων λιμνών, ως και τα της εν γένει διαθέσεως των εξ αποξηράνσεως τούτων προκυπτουσών εκτάσεων”. Αυτό όμως που δεν διευκρινίζεται είναι το πώς πρέπει να ρυθμίζουν οι νόμοι το καθεστώς τέτοιων χώρων.

Στο άρθρο 101, και στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι “η διοίκησης του Κράτους οργανούται κατά το αποκεντρωτικόν σύστημα”. Στην παράγραφο 2 ορίζεται ότι: “η διοικητική διαίρεσις της Χώρας διαμορφούται βάσει των γεωοικονομικών, κοινωνικών και συγκοινωνιακών συνθηκών”. Στην παράγραφο 3 ορίζεται ότι: “τα περιφερειακά κρατικά όργανα έχουν γενικήν αποφασιστικήν αρμοδιότητα επί των υποθέσεων της περιφέρειας των, αι δε κεντρικάί υπηρεσίαι, πλην ειδικών αρμοδιοτήτων, την γενικήν κατευθύνσιν, τον συντονισμόν και τον έλεγχον των περιφερειακών οργάνων, ως νόμος ορίζει”.

Εισάγεται δηλαδή σαν γενική χωροταξική αρχή η αποκέντρωση. Επίσης όταν ερχόμαστε σε επίπεδο συγκεκριμένης πόλης, η ρύθμιση των λειτουργιών της είναι “τοπική υπόθεση”, δηλαδή θέμα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (άρθρο 101 παρ. 1 του Συντάγματος). Άρα στα πλαίσια της αποκέντρωσης (άρθρο 101 παρ.1 και 2), το κράτος πρέπει να μεταβιβάζει όσο το δυνατόν περισσότερες αρμοδιότητες από την κρατική διοίκηση στην τοπική αυτοδιοίκηση. Δίνεται επίσης στο κράτος ο ρόλος του συμβιβαστή μεταξύ των αντιτιθέμενων κοινωνικών ομάδων. Ο επιθυμητός συμβιβασμός θα επιτυγχάνεται με τις προγραμματισμένες παρεμβάσεις του κράτους στο χώρο. (Δ. Χριστοφιλόπουλος, “Αστικός και Χωροταξικός Σχεδιασμός-Προγραμματισμός, 1990, σελ. 129)

Το άρθρο 117 παράγραφος 3, ορίζει ότι “δημόσια ή ιδιωτικά δάση ή δασικά εκτάσεις καταστραφείσαι ή καταστρεφόμεναι εκ πυρκαϊάς ή άλλως πως απομιλωθείσαι ή απομιλούμεναι δεν αποβάλλουν εκ του λόγου τούτου τον ον εκέκτηντο προς της καταστροφής των χαρακτήρα και κηρύσσονται υποχρεωτικώς αναδασωτέαι, αποκλειομένης της διαθέσεως τούτων δι’ έτερον προορισμόν”, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 24 (παράγραφος 1), όπου αν συντρέχει λόγος για την εθνική μας οικονομία μπορεί να αλλάξει η χρήση ενός δάσους.

2. ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

Στην προσπάθεια να διερευνηθεί η ανάγκη που υπήρχε για χωροταξικό σχεδιασμό και οδήγησε στην υψίση του Ν.360/76 "Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος", δημιουργήσαμε τρεις θεματικές κατηγορίες για τη συστηματοποίηση της. Οι κατηγορίες αυτές αφορούν την Ανάπτυξη, τη Χωροταξία και το Περιβάλλον και ελλείψεις στο Θεσμικό Πλαίσιο που είχε σχέση με το χωροταξικό σχεδιασμό⁴.

Ανάπτυξη

Η γενική θεώρηση της εποχής ήταν ότι κάθε χώρα αναπτυσσόμενη έχει ανάγκη εκτός από τον οικονομικό και κοινωνικό προγραμματισμό, για την μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας και την βελτίωση της ποιότητας ζωής και τον Χωροταξικό Σχεδιασμό και Προγραμματισμό για την χωρική ορθολογική κατανομή, τη διάρθρωση και την ανάπτυξη των φυσικών πόρων και των οικονομικών, κοινωνικών, οικιστικών, πολιτιστικών και δημογραφικών δραστηριοτήτων και λειτουργιών καθώς και των ποικίλων δικτύων υποδομής της χώρας (Ι Μπούτος / Τ.Χ.1/1978: 19).

Όλες οι δραστηριότητες της χώρας διακρίνονταν από έλλειψη προγραμματισμού και ορθών προβλέψεων. Οι περισσότερες ιδιωτικές ή κρατικές ενέργειες έγιναν χωρίς συντονισμένη μελέτη. Λόγω της οικονομικής ανάπτυξης η χωροθέτηση των δραστηριοτήτων έγινε απρογραμμάτιστα και η επιλογή των θέσεων τους επηρεάστηκε από τυχαία γεγονότα ή από ευκολίες που υφίσταντο από άποψη υποδομής, εργατικού δυναμικού ή φθηνής γης και όχι από μια ορθολογική καθοδήγηση από την πολιτεία. Η βιομηχανική και τουριστική ανάπτυξη κατέστρεψαν πολλούς παραδοσιακούς οικισμούς και παραλιακούς χώρους. Η συνεχής αύξηση των δραστηριοτήτων στα ίδια πάντα αστικά κέντρα ενίσχυε την μετακίνηση του πληθυσμού σε αυτά και την αιφνίδια εξάπλωση των Αστικών Κέντρων στα οποία όμως δεν υπήρχαν τα κατάλληλα έργα υποδομής. (Α.Κράτσας / Τ.Χ.1/1978: 23).

Ήταν αναγκαία η ορθολογική ανάπτυξη της οικονομίας για τον εξής λόγο: οι διαστάσεις των έργων που γίνονταν, επέφεραν αλλαγές στο περιβάλλον, επιδρούσαν στην κατανομή των δραστηριοτήτων του πληθυσμού και είχαν επιπτώσεις στη διαβίωση και στην υγεία του λαού. (Α.Παπανδρέου / Τ.Χ.1/1978: 39).

Την εποχή εκείνη επίσης είχε ξεκινήσει μια συνεργασία με τις Χώρες του Ανατολικού μπλοκ για γενικότερο σχεδιασμό. Τα σχέδια αυτά αντικατόπτριζαν τις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες μέσα στον ευρωπαϊκό χώρο. Τα εθνικά επομένως χωροταξικά σχέδια θα ήταν μέρος των ευρύτερων αυτών σχεδίων και βέβαια θα εξυπηρετούσαν το οικονομικό συμφέρον της χώρας και θα επηρέαζαν πραγματοποιούμενα την Χωροταξική Δομή της Χώρας. (Ι Μπούτος / Τ.Χ.1/1978: 35).

Η οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας παρουσίαζε μεταπολεμικά μεγάλη καθυστέρηση, σε σχέση με τις γειτονικές μας και όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες. Επίσης η χώρα μας ήταν πολύ καθυστερημένη σε ότι αφορά τα θέματα της κατάρτισης των χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων και προστασίας του περι-

⁴ Τεχνικά Χρονικά 1/78 "Θέματα Χωροταξίας: ο νόμος 360/76"

βάλλοντος Ωστόσο την εποχή αυτή τα θέματα της χωροταξίας ήταν βαδύτερα τεχνικά, επιστημονικά και κοινωνικά επεξεργασμένα. Η υστέρηση αυτή έδινε το πλεονέκτημα να αξιοποιήσουμε την εμπειρία των άλλων λαών και να μην κάνουμε τα λάθη που έκαναν εκείνοι. Υπήρχε λοιπόν η δυνατότητα αξιοποίησης αυτού του πλεονεκτήματος για μια πιο έγκυρη και έγκαιρη αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων. (Ν. Πατρώνης / Τ.Χ.1/1978: 46).

Η έλλειψη του σχεδιασμού και προγραμματισμού ανέκογαν σοβαρότατα οικονομικά έργα. Για παράδειγμα το εργοστάσιο τσιμέντων των Μεθάνων στο οποίο υπήρξε καθυστέρηση 10 χρόνων. Η αρχική μελέτη άρχισε το 1965 με προτάσεις ειδικών εμπειρογνομώνων του ΟΗΕ για την επιλογή της θέσης. Η χώρα έχει υποστεί απώλεια εσόδων της τάξεως των 50 εκατομμυρίων δολαρίων ετησίως από την καθυστέρηση αυτής μόνο της βιομηχανικής μονάδας. (Γ.Αποστολάτος / Τ.Χ.1/1978: 46).

Χωροταξία - Περιβάλλον

Η σχέση του χωροταξικού σχεδιασμού με τα περιβάλλον είναι στενή. Υποστηρίζεται ότι ο χωροταξικός σχεδιασμός αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση της προστασίας του περιβάλλοντος που εξασφαλίζεται κατά κύριο λόγο με την κατάλληλη χωροθέτηση των ποικίλων δραστηριοτήτων, λειτουργιών, δικτύων και έργων υποδομής στα πλαίσια ενός άρτιου Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος. Ο συντονισμός αυτός συντείνει επίσης στην εξουδετέρωση των έκδηλων τάσεων ανταγωνισμού στην χρήση ορισμένων τμημάτων του χώρου που μεταφράζονται σε σπατάλη επενδύσεων, χρόνου και δυναμισμού της χώρας. (Ι.Μπούτος/Τ.Χ.1/1978:19).

Η έλλειψη συστηματικού Χωροταξικού Σχεδιασμού δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε ελάχιστα μόνο αστικά κέντρα και κυρίως στην πρωτεύουσα, λόγω της έλλειψης κέντρων ανάπτυξης στην περιφέρεια. Η χωροθέτηση όλων των λειτουργιών γίνεται απρογραμματίστα και μη ορθολογικά, με αποτέλεσμα την κατασπατάληση των φυσικών πόρων και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Η έλλειψη επίσης υποδομής αποτρέπει την εγκατάσταση των επιχειρήσεων στην περιφέρεια. (Ι. Μπούτος / Τ.Χ.1/1978: 20).

Η πραγματοποίηση των στόχων και των επιδιώξεων της Χωροταξίας και της Προστασίας του Περιβάλλοντος, διευκολύνει και εκλογικεύει την διαδικασία επίτευξης των στόχων της οικονομικής ανάπτυξης, όπως εκφράζονται μέσα από τα πενταετή προγράμματα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. (Ι.Μπούτος / Τ.Χ.1/1978: 20).

Η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη και πολλές πόλεις της χώρας αντιμετώπιζαν προβλήματα ρύπανσης της ατμόσφαιρας, των υδάτων και του περιβάλλοντος. Για παράδειγμα στη Θεσσαλονίκη είχε εγκατασταθεί η βιομηχανία της ΕΘΥΛ και στην Πύλο είχαν εγκατασταθεί ναυπηγεία. Ο σωστός χωροταξικός σχεδιασμός, προς το συμφέρον της χώρας και της πραγματικής οικονομικής ανάπτυξης της, απαιτεί μια εντελώς άλλη στρατηγική, που θα εξασφαλίζει την προστασία του τόπου από τη μη ορθολογική χωροθέτηση των ιδιωτικών επενδύσεων.(Γ.Φαράκος / Τ.Χ.1/1978:38).

Υπάρχει περιβαλλοντικό πρόβλημα που εντοπίζεται στην κρίση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Το πρόβλημα αυτό συνίσταται: στην απειλητική εξολόθρευση των φυσικών πόρων, την παραμόρφωση του τοπίου, την άναρχη βιομηχανική συγκέντρωση, η οποία με την ανεξέλεγκτη εκροή των λυμάτων έχει αλλοιώσει υδροβιολογικά τους κόλπους, έχει μολύνει τις θάλασσες, έχει βαθύτατα πλήξει τη βιόσφαιρα των πόλεων. Η ανάγκη επομένως της χάραξης μιας περιβαλλοντικής πολιτικής τη στιγμή εκείνη ήταν επιτακτική.

Θεσμικό Πλαίσιο

Δεν είχε επιτευχθεί έως τότε η εκπόνηση στη χώρα μας μερικών απαραίτητων για το χωροταξικό σχεδιασμό μελετών, όπως οι μελέτες απογραφής και αξιολόγησης των φυσικών πόρων της χώρας, απογραφής και αξιολόγησης της δημογραφικής και κοινωνικής διάρθρωσης του πληθυσμού, της απογραφής της γης (κτηματολογίου).

Η απουσία συγκεκριμένης νομοθεσίας, που να ορίζει αρμοδιότητες μεταξύ των φορέων της διοίκησης, οδήγησε στην πλήρη σύγχυση αρμοδιοτήτων μεταξύ τους. Αναφέρεται ενδεικτικά ότι 13 Υπουργεία ασκούσαν με τρόπο ασυντόνιστο, αρμοδιότητες που είχαν άμεση σχέση με τη χωροταξία και το περιβάλλον. Όλοι αυτοί οι φορείς είχαν τάσεις αυτονομίας, με αποτέλεσμα τα μέτρα που λαμβάνονταν να αλληλοσυγκρούονται ή να λαμβάνονται εκ των υστέρων, με αποτέλεσμα να επέρχεται σύγχυση σε βάρος της αναπτυξιακής ή χωροταξικής πολιτικής της Κυβέρνησης. Αυτό επέβαλλε την συγκέντρωση των αρμοδιοτήτων σε ένα ενιαίο, κεντρικό συντονιστικό αρμόδιο φορέα, στον οποίο θα ανήκει και η ευθύνη της παρακολούθησης και ελέγχου της εφαρμογής της πολιτικής του κράτους. (ΙΜπούτος / Τ.Χ.1/1978: 20)

Είχαν γίνει πολλά χωροταξικά σχέδια και μελέτες μετά από αποκλειστική πρωτοβουλία του ενός ή του άλλου φορέα, τα οποία όμως δεν ήταν δυνατό να εφαρμοστούν αφού δεν υπήρχαν οι φορείς εφαρμογής και δεν υπήρχε και το νομικό καθεστώς που να βοηθήσει στην εφαρμογή τους. Την δεκαετία 1961-1971 εκπονήθηκαν 105 χωροταξικές και ρυθμιστικές μελέτες οι οποίες επιβάρυναν το ελληνικό δημόσιο με το ποσό του 1,5 δις δραχμών. Καμία από τις μελέτες αυτές δεν τέθηκε σε πρακτική εφαρμογή και καμία δεν έτυχε νομοθετικής κάλυψης. Και μόνο το γεγονός αυτό δείχνει πόσο απαραίτητη είναι η δημιουργία ενός πλαισίου για να σχεδιάζουμε και να προγραμματίζουμε. (Γ.Αποστολάτος/Τ.Χ.1/1978: 47). Παρατίθενται στο παράρτημα 2 πίνακες με τις μελέτες που εκπονήθηκαν.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

Με την υψίση του Συντάγματος το 1974 δινόταν στο Κράτος το δικαίωμα να ασκεί χωροταξική πολιτική. Λογική συνέπεια αυτού είναι η θέσπιση ενός νόμου που θα καθορίζει τους στόχους και τους κανόνες με βάση τους οποίους θα ασκείται η χωροταξική πολιτική. Από το νομοσχέδιο γίνεται φανερό ότι επιχειρείται κοινή α-

νπιμετώπιση των θεμάτων που αφορούν τη χωροταξία και την προστασία του περιβάλλοντος.

Στόχος του νομοσχεδίου είναι τόσο ο σχεδιασμός του άμεσου και απώτερου μέλλοντος αυτής της χώρας, όσο και η προστασία του τοπίου, της φύσης και του περιβάλλοντος. Για την επίτευξη του στόχου αυτού χρησιμοποιούνται ως μέσα ο Χωροταξικός και Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός. (Τεχνικά Χρονικά, 1/78, Θέματα Χωροταξίας: ο νόμος 360/76 - Εισηγητική έκθεση της κυβέρνησης στη Βουλή)

Η εφαρμογή του νόμου αυτού συμπληρωμένη με τη χάραξη και άσκηση μιας δημοσιονομικής πολιτικής εναρμονισμένης προς τις απαιτήσεις της καθολικής ανάπτυξης και της ορθολογικής χωροθέτησης των διαφόρων δραστηριοτήτων στο χώρο, φιλοδοξεί να βελτιώσει τη χρήση γης και τα δίκτυα εξυπηρέτησης στη χώρα.

Με τα εργαλεία του χωροταξικού σχεδιασμού που προβλέπονται στο νομοσχέδιο επιχειρείται να ανακοπεί ο ρυθμός έντασης της περιφερειακής ανισομέρειας ως προς το κέντρο, με δεδομένο ότι η επιτάχυνση των ρυθμών ανάπτυξης των περιφερειακών αστικών κέντρων εμποδίζεται από τη συνεχιζόμενη διόγκωση της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Πιο συγκεκριμένα χωροταξικά σχέδια επιδιώκουν να χωροθετήσουν τις διάφορες δραστηριότητες ή να επιτρέψουν την εκδήλωση πρόσφορων δραστηριοτήτων, διαφορετικών από την μία στην άλλη περιοχή με τέτοιο τρόπο, ώστε να επηρεάσουν κατά ένα επιθυμητό τρόπο την κατανομή του πληθυσμού.

Στο νομοσχέδιο αυτό επιδιώκεται αποκλειστικά ο σχεδιασμός σε εθνική και περιφερειακή κλίμακα, καθώς και σε ειδικευμένες περιπτώσεις μέσα σε καθορισμένα γενικά πλαίσια όρων και περιορισμών με την επιβεβλημένη οικονομική και βιομηχανική ανάπτυξη.

Στόχευαν μετά την κατάρτιση του εθνικού χωροταξικού σχεδίου ή του περιφερειακού, να πάνε σε ένα δεύτερο στάδιο, λεπτομερέστερο, καθορισμού χωροθέτησης δραστηριοτήτων και χρήσεων γης με ρυθμιστικά σχέδια. Και στο επίπεδο αυτό, εκεί δηλαδή που θίγονται καίρια συμφέροντα, θεωρείται αναγκαία η κοινωνική συμμετοχή (τοπικών οργανώσεων και τοπικού πληθυσμού). Διότι θεωρείται ότι η επιτυχία εφαρμογής ενός ρυθμιστικού σχεδίου εξαρτάται από μια διαδικασία κριτικής και λεπτομερειακής επεξεργασίας.

Μετά την κατάρτιση των τοπικών χωροταξικών σχεδίων, θεωρείται ότι επιβάλλεται σχεδιασμός σε επίπεδο ρυθμιστικών σχεδίων ώστε να υπάρχουν αξιώσεις εφαρμογής του σχεδιασμού. Για παράδειγμα ένα χωροταξικό πρόγραμμα μπορεί να προβλέπει ότι μια περιοχή θα μεταβληθεί σε Εθνικό Δρυμό ή θα δοθεί στην καλλιέργεια, στον τουρισμό ή τη βιομηχανική εκμετάλλευση, αλλά ο καθορισμός επακριβώς των ορίων κάθε περιοχής και ο καθορισμός των χρήσεων γης θα γίνεται τελικά από τα ρυθμιστικά σχέδια. Με το Εθνικό ή Περιφερειακό χωροταξικό σχέδιο εξασφαλίζονται μόνο τα πλαίσια μέσα στα οποία συζητούνται και αποφασίζονται συγκεκριμένες ενέργειες για την κάθε περίπτωση.

Τέλος αντιμετώπιζαν το σχεδιασμό ως ένα μέσο με το οποίο θα μπορούσαν να συνδυάσουν τις δραστηριότητες τους και να συνδέσουν τη χώρα μας με τις γει-

τονικές βαλκανικές χώρες καθώς επίσης να εξασφαλίσουν την οργανική σύνδεση της Ελλάδας με όλο τον όγκο των κρατών της Βορείου και Ανατολικής Ευρώπης.

4. ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ Ν.360/76

Σύντομη αναφορά στο περιεχόμενο του Ν.360/76

Οι γενικοί ορισμοί του χωροταξικού σχεδιασμού και προγραμματισμού διατυπώθηκαν για πρώτη φορά επίσημα από την πολιτεία με το Ν.360/76. Έχοντας υπόψη τις επιταγές του Συντάγματος του 1974 όπου ορίζεται η αρμοδιότητα του Κράτους να ασκεί χωροταξία, με το νόμο αυτό προσδιορίζονται ακριβώς οι έννοιες του “χωροταξικού σχεδίου”, του “προγράμματος”, του “περιβάλλοντος” και η “χρήση του χώρου”. (Φ. Μπαζού, Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις για τη χωροταξία, σελ.12)

Ο όρος Χωροταξία προσδιορίζει ένα κωδικοποιημένο και συστηματοποιημένο πακέτο επιστημονικών γνώσεων που αποτελεί το αντικείμενο ενός κλάδου, δηλαδή αποτελεί γνωστικό αντικείμενο μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενός εκπαιδευτικού κύκλου σπουδών, μιας διοικητικής μονάδας ή ενός επαγγελματικού κλάδου, η έννοια του χωροταξικού σχεδιασμού αναφέρεται σε περισσότερο συγκεκριμένες διαδικασίες επεμβάσεων στο χώρο.

Προκύπτει διαχωρισμός μεταξύ χωροταξικού σχεδίου και προγράμματος, δηλαδή το χωροταξικό πρόγραμμα είναι σύνολο κειμένων και σχεδίων που καθορίζουν τις απαιτούμενες επεμβάσεις, φάσεις, χρηματοδοτήσεις και τα αναγκαία δεσμικά / οικονομικά / διοικητικά μέτρα για την εφαρμογή του χωροταξικού σχεδίου. Από τον ορισμό αυτό προκύπτει ότι το πρόγραμμα έπεται του σχεδίου, με δεδομένο ότι το σχέδιο έχει γενικά ρυθμιστικό περιεχόμενο αφού συστηματικά διερευνά και ρυθμίζει τον τρόπο οργάνωσης και έκφρασης στο χώρο της αναπτυξιακής διαδικασίας και της προστασίας του περιβάλλοντος.

Επίπεδα Σχεδιασμού

Ο Σχεδιασμός με βάση το νόμο αυτό γίνεται σαφώς σε τρία επίπεδα. Τα Εθνικά Χωροταξικά Σχέδια και Προγράμματα εκπονούνται σε Εθνικό επίπεδο και τα Περιφερειακά Σχέδια και Προγράμματα εκπονούνται σε περιφερειακό επίπεδο. Στην έννοια του περιφερειακού επιπέδου νοείται ένα συγκεκριμένο τμήμα του εθνικού χώρου και όχι απαραίτητα το επίπεδο της Περιφέρειας όπως σήμερα είναι δεσμοθετημένο. Επίσης εκπονούνται και τα Ειδικά χωροταξικά σχέδια και προγράμματα τα οποία είναι τομεακά (μπορούν δηλαδή να αναφέρονται σε συγκεκριμένο τομέα παραγωγής, λειτουργία, δραστηριότητα ή δίκτυο υποδομής).

Η σχέση των τριών αυτών επιπέδων σχεδιασμού είναι ιεραρχική. Το ανώτερο γεωγραφικά είναι το πλαίσιο για το κατώτερο γεωγραφικά ενώ το ειδικότερο αναφέρεται πάντοτε και εξαρτάται από το γενικότερο. (Γ. Γιαννακούρου, Γενική Επισκόπηση του Θεσμικού Πλαισίου Χωροταξίας στην Ελλάδα, σελ.29)

Είναι επίσης σημαντικό να αναφερθεί ότι τα χωροταξικά σχέδια με τα οποία εκφράζονται οι γενικές αρχές και κατευθύνσεις της χωροταξικής πολιτικής του κράτους, λαμβάνουν πάντοτε υπόψη τους τις κατευθύνσεις των Προγραμμάτων Οικονομικής και Κοινωνικής ανάπτυξης. (Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Πρόγραμμα Αναπτύξεως 1976-80: Χωροταξική Πολιτική)

Όργανα Εφαρμογής του Σχεδιασμού

Αρμόδιο για την χάραξη της γενικής χωροταξικής πολιτικής του κράτους ορίζεται το Υπουργείο Συντονισμού και Προγραμματισμού. Η αρμοδιότητα αυτή περιλαμβάνει τη σύνταξη, τη συμπλήρωση, την τροποποίηση ή αναθεώρηση των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων όπως και των Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος και την εποπτεία και παρακολούθηση των αρμόδιων φορέων εφαρμογής αυτών, που είναι το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος (ΕΣΧΠ) και η Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος.

Το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος είναι ένα διυπουργικό όργανο, συντονιστικού και επιτελικού χαρακτήρα στο οποίο μπορούν να συμμετέχουν (μετά από πρόσκληση του Προέδρου του Συμβουλίου) χωρίς δικαίωμα γήφου και εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων και οικονομικών οργανώσεων. (Γ. Γιαννακούρου, Γενική Επισκόπηση του Θεσμικού Πλαισίου Χωροταξίας στην Ελλάδα, σελ 29)

Η διαμόρφωση της χωροταξικής πολιτικής και η έγκριση των χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων όπως και των σχεδίων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος, και η εναρμόνισή τους με τα Προγράμματα Οικονομικής και Κοινωνικής ανάπτυξης, ανατίθενται στο Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος. Με δεδομένο επίσης το θέμα της πολυδιάσπασης έως τότε των αρμοδιοτήτων για θέματα διαμόρφωσης χωροταξικής πολιτικής σε ένα πλήθος υπουργείων, με το ΕΣΧΠ που καθίσταται αρμόδιο για τη λήψη των αποφάσεων αυτών έχουμε πλέον τη συγκέντρωση των αρμοδιοτήτων σε ένα φορέα.

Το ΕΣΧΠ υποστηρίζεται από Γραμματεία που συνίσταται στο Υπουργείο Συντονισμού και Προγραμματισμού και έργο της είναι η εισήγηση προς το ΕΣΧΠ και η προώθηση θεμάτων της αρμοδιότητάς του καθώς και η ενημέρωσή του όσον αφορά την πορεία εκπόνησης και εφαρμογής των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων και των Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος.

Η Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος απαρτίζεται από εκπροσώπους Υπουργείων αρμόδιων σε θέματα χωροταξίας και περιβάλλοντος και από εκπροσώπους νομικών προσώπων ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου και εμπειρογνώμονες μετά από απόφαση του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού. Συνίσταται στο Υπουργείο Συντονισμού και Προγραμματισμού και έχει ως σκοπό της τη γνωμάτευση, κύρια προς τον Υπουργό Συντονισμού και Προγραμματισμού, και δευτερευόντως προς το ΕΣΧΠ αν αυτό της ζητηθεί, επί των εκπονούμενων σχεδίων και προγραμμάτων και επί της ακολουθητέας χωροταξικής πολιτικής και πολιτικής προστασίας του περιβάλλοντος και την εισήγηση των αναγκαίων μέτρων και ενεργειών για την εφαρμογή αυτών.

Δίνεται η αρμοδιότητα επίσης στον Υπουργό Συντονισμού και Προγραμματισμού να συνιστά και σε περιφερειακό επίπεδο επιτροπές αναλόγου συνθέσεως (Περιφερειακές Επιτροπές Χωροταξίας και Περιβάλλοντος).

Μέτρα Εφαρμογής του Σχεδιασμού

Με Προεδρικά Διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, μετά από απόφαση του ΕΣΧΠ, μπορούν να επιβάλλονται α) περιορισμοί και κανόνες (ορισμένοι ή αόριστου χρονικού ορίζοντα) για τη δημιουργία ή ανάπτυξη ορισμένων δραστηριοτήτων, λειτουργιών ή χρήσεων γης σε συγκεκριμένες ζώνες ή περιοχές, σύμφωνα με το περιεχόμενο των εγκεκριμένων αντίστοιχων χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων και β) τα αναγκαία μέτρα και περιορισμοί για την προστασία, αποκατάσταση και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος.

Μετά την έγκριση χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων και σχεδίων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος, και αποφάσεων του ΕΣΧΠ, η οποιαδήποτε έκδοση κανονιστικών ή ατομικών διοικητικών πράξεων για ρύθμιση θεμάτων που αφορούν τη χωροταξία ή το περιβάλλον, πρέπει να είναι σύμφωνη με τις βασικές αρχές των παραπάνω σχεδίων και προγραμμάτων.

Μέσα σε πέντε χρόνια από την έγκριση χωροταξικού σχεδίου και προγράμματος πρέπει να αναθεωρηθούν, να τροποποιηθούν να συμπληρωθούν ή να προσαρμοστούν προς αυτά όλα τα εγκεκριμένα ρυθμιστικά σχέδια, τα σχέδια πόλεων, ή άλλα επί μέρους σχέδια που περιοχών ή τομέων παραγωγής. Μετά την προθεσμία των πέντε χρόνων εάν δεν γίνουν τα παραπάνω καθίστανται άκυρα.

Το Υπουργείο Συντονισμού και Προγραμματισμού μπορεί επίσης μέχρι την έγκριση των χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων και των σχεδίων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος, μετά από απόφαση του ΕΣΧΠ, να ζητήσει την έκδοση προεδρικών διαταγμάτων με τα οποία θα επιβάλλονται περιορισμοί (με ανώτατο χρονικό ορίζοντα τα δύο χρόνια) στις χρήσεις γης και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων μέσα σε συγκεκριμένες περιοχές ή ζώνες.

Για την καλύτερη εφαρμογή των εγκεκριμένων σχεδίων και προγραμμάτων, δίνεται η δυνατότητα στους Υπουργούς Συντονισμού και Προγραμματισμού και Οικονομικών να κηρύσσουν συγκεκριμένες εκτάσεις μέσα στα όρια αυτών, ως αναγκαστικά απαλλοτριωτέες εν όψη του δημοσίου συμφέροντος που τα σχέδια αυτά θεωρείται ότι υπηρετούν.

Τέλος μετά την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού, η εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης, η ανάπτυξη δραστηριοτήτων και λειτουργιών και κάθε ενέργεια που σχετίζεται με θέματα ρύθμισης του χώρου ή προστασίας του περιβάλλοντος, υπόκειται στις διατάξεις αυτού και στα ισχύοντα Χωροταξικά Σχέδια και Προγράμματα.

Κριτική στο Ν.360/76

Κατά τη συζήτηση που έγινε για την γήφηση του Ν. 360/76 στη Βουλή είχαν διατυπωθεί κρίσεις όσον αφορά το περιεχόμενο του. Οι κρίσεις εκφράστηκαν τόσο

από το χώρο της κυβέρνησης όσο και από το χώρο της αντιπολίτευσης γενικότερα⁵. Η κριτική που άσκησαν φορείς που εμπλέκονται στο χωροταξικό σχεδιασμό έγινε στα πλαίσια των γνωμοδοτήσεων που έστειλαν προς το Υπουργείο Συντονισμού μετά τη δημοσίευση στον τύπο του Σχεδίου Διατάγματος⁶.

Κυβέρνηση

Όπως είναι αναμενόμενο από κριτική που άσκησαν τα μέλη της κυβέρνησης στη βουλή φαίνονται κυρίως τα θετικά σημεία του νόμου.

Υπάρχει δηλαδή η δυνατότητα του ανοικτού σχεδιασμού με το νόμο αυτό, πράγμα που είναι αναγκαίο, αφού είναι γνωστό ότι τα χωροταξικά σχέδια σχεδόν ποτέ δεν ολοκληρώνονται ή εφαρμόζονται αυτούσια. Η δυνατότητα αυτή εκφράζεται με την ευχέρεια που έχει ο Υπουργός Συντονισμού και Προγραμματισμού να δέτει σε εφαρμογή τη διαδικασία αναθεώρησης και τροποποίησης των σχεδίων και προγραμμάτων.

Εξασφαλίζεται ο δημοκρατικός διάλογος στα θέματα της χωροταξίας και της προστασίας του περιβάλλοντος με την ενημέρωση της Βουλής ανά διετία. Το νομοσχέδιο διέπεται από τον ορθολογισμό, την συγκέντρωση αρμοδιοτήτων (φιλοδοξία της κυβέρνησης ήταν οι διάσπαρτες μέχρι σήμερα αρμοδιότητες στα διάφορα υπουργεία να συντονιστούν από ένα κεντρικό όργανο το ΕΣΧΠ, όπου σε πρώτο επίπεδο θα εναρμονίζονται οι αρμοδιότητες όλων των υπουργείων) και τον καθορισμό ενιαίας γραμμής και στόχων. (Τ.Χ.1/1978: σελ. 44 και 52)

Αντιπολίτευση

Η κριτική την οποία άσκησε η αντιπολίτευση για το νόμο 360/76 παρουσιάζεται με βάση τρεις άξονες, την κριτική που αναφέρεται α) στα επίπεδα σχεδιασμού, β) στα όργανα εφαρμογής του σχεδιασμού και γ) στα μέτρα εφαρμογής του.

α) κριτική στα επίπεδα σχεδιασμού

Στην προσπάθεια εναρμόνισης της χωροταξικής πολιτικής και της πολιτικής προστασίας του περιβάλλοντος προς την οικονομική πολιτική, στα πλαίσια του Υπουργείου Συντονισμού, τα κριτήρια της χωροταξίας και του περιβάλλοντος είναι μοιραίο να υποταχθούν στα βραχυχρόνια οικονομικά κριτήρια. Άλλωστε και η σύνδεση του ΕΣΧΠ, που αποτελείται κυρίως από οικονομικούς Υπουργούς, ενισχύει την άποψη αυτή.

Το νομοσχέδιο καθορίζει στατικά τη συγκεκριμένη δομή και χρήση ζωνών. Κάτι τέτοιο όμως έπρεπε να το θεωρεί σαν μια δυναμική διαδικασία, που θα αναθεωρούσε κάθε τόσο τις σκέψεις αυτές, σε σχέση με την κατάσταση που διαμορφώνεται στη χώρα μας αλλά και διεθνώς.

⁵ Τεχνικά Χρονικά 1/78 "Θέματα Χωροταξίας: ο νόμος 360/76" : Τα πρακτικά Συζητήσεως στη Βουλή

⁶ Τεχνικά Χρονικά 1/78 "Θέματα Χωροταξίας: ο νόμος 360/76" : Οι απόψεις διαφόρων φορέων για το νόμο 360/76.

Χρειάζονται όχι μόνο περιφερειακές υπηρεσίες (δηλαδή και νέα γραφειοκρατία) αλλά εθνικά, περιφερειακά και τοπικά συμβούλια ανάπτυξης, που να παίζουν ένα τουλάχιστον συμβουλευτικό αν όχι αποφασιστικό στα θέματα του χωροταξικού σχεδιασμού. (Τ.Χ.1/1978:58).

Δεν αντιμετωπίζεται ουσιαστικά το πρόβλημα της προστασίας του περιβάλλοντος γιατί το περιβάλλον δεν είναι ένα τεχνικό θέμα αλλά είναι θέμα κυρίως οικονομικό. Αρχίζει από την οργάνωση των πόρων, την κατανομή τους, την οικονομία τους, μέχρι και τον υπολογισμό του κόστους και ωφελειών που δεν γίνεται σήμερα (Τ.Χ.1/1978:58).

Το νομοσχέδιο εξ ορισμού υποβιβάζει τον προγραμματισμό σε μια τεχνοκρατική διαδικασία κατανομής των διαφόρων δραστηριοτήτων κατά περιοχή και κλάδο με τους αντίστοιχους περιορισμούς για την προστασία του περιβάλλοντος. Γι' αυτό και αποκλείει από τη σύνθεση του ΕΣΧΠ που καθιερώνει όλους τους άμεσα κοινωνικούς φορείς. (Τ.Χ.1/1978:89).

β) κριτική στα όργανα εφαρμογής του σχεδιασμού

Η υπαγωγή των αρμοδιοτήτων που αφορούν τη χωροταξία και το περιβάλλον στο Υπουργείο Συντονισμού και Προγραμματισμού είναι δυνατό να παρέχει καλύτερο συντονισμό μεταξύ χωροταξικού σχεδιασμού και οικονομικού, αλλά όπως είναι διατυπωμένο το νομοσχέδιο προβλέπει διαδικασίες, οι οποίες είναι συγκεντρωτικές και ελαχιστοποιούν τη συμμετοχή της κοινής γνώμης στο στάδιο του σχεδιασμού και στη λήψη αποφάσεων αφού απουσιάζουν από τα όργανα που δημιουργούνται εκπρόσωποι συλλογικών φορέων. Η έλλειψη αντιπροσώπευσης της κοινής γνώμης αφαιρεί από τον χωροταξικό σχεδιασμό την λαϊκή αποδοχή και την εκ των προτέρων άμβλυνση των τυχόν αντιρρήσεων.

Η Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος με τη σύνθεσή της δεν μπορεί να παίζει τον πρωτεύοντα συμβουλευτικό ρόλο προς τον Υπουργό Συντονισμού, γιατί αποτελείται κυρίως από υπηρεσιακούς παράγοντες, οι οποίοι είναι φυσικό να εκφράζουν απόψεις, οι οποίες εναρμονίζονται προς τις κατευθύνσεις των προϊσταμένων των Υπουργών. (Τ.Χ.1/1978:26)

Το νομοσχέδιο στηρίζει την πραγματοποίηση του χωροταξικού σχεδιασμού και των μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος σε μια γραφειοκρατική-διοικητική διεργασία, χωρίς να δίνει δυνατότητα συμμετοχής ευρύτερων στρωμάτων του λαού και των επαγγελματικών και επιστημονικών φορέων. Η έλλειψη αυτή κρίνεται απαραίτητη όχι απλώς γιατί εκφράζει ένα αντιδημοκρατικό πνεύμα, αλλά γιατί έχει άμεση επιζήμια πρακτική συνέπεια, να καταδικάζει εκ των προτέρων την αποτελεσματικότητα των διατάξεων του. Επίσης ενώ το νομοσχέδιο μιλάει για αποκέντρωση στο χωροταξικό σχεδιασμό, ωστόσο αποκλείονται από την επεξεργασία των αντίστοιχων σχεδίων, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλες περιφερειακές υπηρεσίες. (Τ.Χ.1/1978:38).

Το ΕΣΧΠ και η Γραμματεία του και η Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος με τις αρμοδιότητες που έχουν, κάθε άλλο παρά μπορεί να θεωρηθούν ότι λύ-

νουν στοιχειωδώς έστω ικανοποιητικά, το πρόβλημα του φορέα ενός τόσο σημαντικού έργου. Δεν δημιουργείται μια επιτελικά οργανωμένη νομοθετική υπηρεσία, που να μελετάει, σχεδιάζει και να εισηγείται τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος, την γήφηση ειδικών διατάξεων, κανονισμών και νόμων για τη διατήρηση των συστατικών του περιβάλλοντος μέσα σε μη επικίνδυνα όρια με ταυτόχρονη εξασφάλιση της απαραίτητης οικονομικής ανάπτυξης. Το Συμβούλιο είναι στην ουσία η ίδια η Κυβερνητική Οικονομική Επιτροπή, έστω και αν παρουσιάζεται κάπως διευρυμένη με εκπροσώπους και μερικών άλλων υπουργείων. Ενώ η Επιτροπή δεν είναι, παρά ένα απλό τεχνοκρατικό - γραφειοκρατικό - διοικητικό όργανο. Η διεύρυνση της Επιτροπής με εκπροσώπους άλλων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, παρουσιάζεται μόνο σαν δυνατότητα, σαν ανεξέλεγκτο δικαίωμα του Υπουργού συντονισμού, χωρίς τουλάχιστο να αναφέρονται επώνυμα οι φορείς που μπορούν να συμμετέχουν. (Τ.Χ.1/1978:38).

Το νομοσχέδιο δεν βλέπει σαν κοινωνικό αλλά σαν διοικητικό και τεχνοκρατικό πρόβλημα το χωροταξικό σχεδιασμό και προγραμματισμό, και γι' αυτό και αποκλείει από τη σύνδεση του ΕΣΧΠ τους άμεσα ενδιαφερόμενους κοινωνικούς φορείς. (Τ.Χ.1/1978:56).

Καθιερώνει μια υπερσυγκέντρωση εξουσιών στα χέρια του ΕΣΧΠ και του Υπουργού Συντονισμού και δεν ανταποκρίνεται καθόλου στην ανάγκη της αποσυγκέντρωσης με τη δημιουργία των κατάλληλων φορέων στην περιφέρεια. (Τ.Χ.1/1978:56).

Οι κρίσιμες επιλογές σε θέματα ανάπτυξης και προστασίας του περιβάλλοντος, πραγματοποιούνται σε στενότατο κύκλο κυβερνητικών ή υπηρεσιακών αρμόδιων, μακριά από τη γνώμη και τη γνώση των κοινωνικών οργανώσεων και του λαού. (Τ.Χ.1/1978:56).

Το νομοσχέδιο δεν δημιουργεί τίποτα το νέο. Το ΕΣΧΠ συγκροτείται από ορισμένους υπουργούς οι οποίοι καλούνται να αποφασίσουν για τα θέματα της χωροταξίας στο μικρό χρόνο της συνεδριάσεως τους. Ουσιαστικά εκείνος που θα εισηγείται θα είναι ο Υπουργός Συντονισμού. Όσο για τη Γραμματεία, θα εισηγείται στον Υπουργό Συντονισμού, και βρίσκεται στη Γενική Διεύθυνση Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, που σήμερα αυτή εισηγείται τέτοιας φύσης θέματα. Δεν αλλάζει ουσιαστικά δηλαδή τίποτα. (Τ.Χ.1/1978:58).

Η υπερσυγκέντρωση η οποία επιχειρείται στον φορέα που ιδρύεται οδηγεί σε ένα γραφειοκρατικό τέρας. Η επάνδρωση όλων σχεδόν των οργάνων με υπαλλήλους υποταγμένους στο Υπουργείο έτσι ώστε να επιτυγχάνεται το ομοούσιο των σκέψεων και των αποφάσεων. Η συγκρότηση και η διάρθρωσή τους ερήμην των κοινωνικών ομάδων, ακόμη, χωρίς δημοσιότητα και χωρίς δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας. Η πλειοψηφία στο ΕΣΧΠ των οικονομικών Υπουργών, όλα αυτά τα θεμελιακά ελαττώματα, εξουδετερώνουν κάθε πιθανότητα αποτελεσματικής αντιμετώπισης του προβλήματος και αποκαλύπτουν μian ενδιάθετη πρόθεση και εν πάση περιπτώσει προδιαγράφουν ένα εγγύτατο κίνδυνο: να προηγούνται οι αξιώσεις του οικονομικού ανθρώπου έναντι αυτών του καθολικού ανθρώπου. (Τ.Χ.1/1978:85).

Στο διοικητικό επίπεδο προσπαθεί απλώς να λύσει προβλήματα συντονισμού αρμοδιοτήτων ανάμεσα στα διάφορα υπουργεία, παραμερίζοντας μάλιστα το Αρχαιολογικό Συμβούλιο. (Τ.Χ.1/1978:89).

Καθιερώνει μια υπερσυγκέντρωση στα χέρια του ΕΣΧΠ και του Υπουργού Συντονισμού (ακόμα και η Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος γνωματεύει προς τον Υπουργό και όχι το ΕΣΧΠ) και δεν ανταποκρίνεται καθόλου στην ανάγκη αποκέντρωσης με τη δημιουργία των κατάλληλων φορέων στην περιφέρεια (Τ.Χ.1/1978:89).

γ) κριτική στα μέτρα εφαρμογής του σχεδιασμού

Η προβλεπόμενη διαδικασία εφαρμογής των Χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων πρέπει να είναι υποχρεωτική και όχι δυνητική, διότι υπάρχει κίνδυνος στο τέλος κανένα χωροταξικό σχέδιο να μην εφαρμοστεί.

Η γενικότητα του νομοσχεδίου και των ορισμών που περιέχονται σε αυτό είναι δυνατό να δημιουργήσουν σύγχυση σχετικά με το τι καλύπτει με την εφαρμογή του ο νόμος όσον αφορά τις αρχαιότητες και τους ιστορικούς χώρους και ποιά είναι η ακολουθητέα νομοθεσία.

Το περιεχόμενο του νομοσχεδίου είναι πλαισιακό, καθορίζοντας τους φορείς οργανώσεως και τις κεντρικές επιδιώξεις, αλλά θα πρέπει να υπάρχει από τώρα η παρακάτω προοπτική ως προς τη χωροταξική αντιμετώπιση και τη συντήρηση ή δημιουργία των οικιστικών χώρων. (Τ.Χ.1/1978:56).

Λείπουν οι κανόνες που να δεσμεύουν τα όργανα που δεσπίζονται να λειτουργήσουν. Ένας νόμος δηλαδή εφαρμογής των κειμένων νόμων. (Τ.Χ.1/1978:58).

Η έλλειψη κτηματολογίου λειτουργεί αρνητικά για την επιτυχία εφαρμογής του νόμου. Δεν είναι δυνατό να προχωρήσουν χωροταξικές μελέτες εάν προηγουμένως δεν έχουμε την ακίνητη ιδιοκτησία, α) τεχνικά προσδιορίσει και απεικονίσει, β) νομικά αναγνωρίσει και εξασφαλίσει και γ) οικονομικά αξιολογήσει και κινητοποιήσει. (Τ.Χ.1/1978:86).

Λείπει η σύνδεση της διαδικασίας και των σκοπών του Χωροταξικού Σχεδιασμού με κάποιες αποφάσεις, δεσμούς και πολιτικές διαδικασίες, που να έχουν σαφή χαρακτήρα περιφερειακής και χωροταξικής ανάπτυξης και πολιτικής (από το κείμενο λείπει τελείως η φράση περιφερειακή ανάπτυξη που μάλλον έχει αντικατασταθεί από την “ορθολογική κατανομή”). (Τ.Χ.1/1978:89).

Φορείς εμπλεκόμενοι με το σχεδιασμό

α) Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας⁷

Το περιεχόμενο του χωροταξικού σχεδίου, όπως ορίζεται στο άρθρο 1, δεν φαίνεται να περιορίζεται σε αρχές και κατευθύνσεις, όπως θα έπρεπε, αλλά καθορίζει ένα συγκεκριμένο σχέδιο με δεδομένη δομή και χρήση ζωνών. Η νομοθετική κατοχύρωση αυτών των ζωνών και ακόμη, η έλλειψη προβλέψεως διαδικασιών ανα-

⁷ Υπόμνημα ΤΕΕ προς το Υπουργείο Συντονισμού για το σχέδιο νόμου “Χωροταξίας και Προστασίας Περιβάλλοντος”

θεωρήσεως του σε τακτές χρονικές προθεσμίες ή αναφοράς προόδου της εφαρμογής του στην Εθνική Αντιπροσωπεία το καθιστούν στατικό.

Οι προβλεπόμενες από το σχέδιο νόμου διαδικασίες τοποθετήσεως, συντάξεως και αναθεωρήσεως του Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος δεν αναφέρουν κανένα τρόπο πληροφόρησης ή συμμετοχής κοινωνικών ή πολιτικών φορέων, εκτός από τη, σε τελική φάση, έγκριση του “δια νόμου” (άρθρο 5 παρ. 1), πράγμα που προϋποθέτει παρουσίαση στη βουλή. Η μόνη μη κυβερνητική συμμετοχή που αναφέρει είναι της Επιτροπής Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, που έχει μόνο γνωμοδοτικό ρόλο και αποτελείται στην πλειοψηφία από διοικητικούς φορείς, υπαλλήλους διαφόρων υπουργείων. Επί πλέον το σχέδιο νόμου δίνει το δικαίωμα στον Υπουργό Συντονισμού και Προγραμματισμού χωρίς να τον υποχρεώνει, να διευρύνει την επιτροπή με εκπροσώπους δημόσιων και ιδιωτικών φορέων (άρθρο 4 παρ. 3). Θα πρέπει να γίνει υποχρεωτική η διεύρυνση της ΕΧΠ και με τη συμμετοχή συγκεντρωτικών οργάνων Τοπικής Αυτοδιοίκησης όπως επίσης η δημιουργία αναλόγων επιτροπών στις περιφέρειες.

Εκφράζονται οι επιφυλάξεις για την αποτελεσματικότητα του νομοσχεδίου που προβλέπει διαδικασίες εκπονήσεως μελετών και καθορίζει τους αρμόδιους φορείς, αλλά δεν αναφέρεται σε τρόπους εφαρμογής.

Άρθρο 1 ο όρος κείμενο δεν καλύπτει το σύνολο της διαδικασίας για τη σύνταξη του χωροταξικού σχεδίου όπως αναπτύσσεται και στο ίδιο άρθρο. Ορδότερη είναι η έκφραση “σύνολο κειμένων και σχεδίων” αφού το χωροταξικό σχέδιο θα συνοδεύεται με ενδεικτικά και γενικά σχέδια κατανομής των δραστηριοτήτων στο χώρο. Επίσης δε γίνεται διαφοροποίηση των δύο βασικών αλλά και συναρτημένων σταδίων, δηλαδή του χωροταξικού σχεδιασμού που αναφέρεται στο στάδιο της μελέτης και της διατυπώσεως ενός γενικού πλαισίου αρχών και στόχων και χωροταξικού προγραμματισμού που αναφέρεται στην υλοποίηση αυτών των στόχων με συγκεκριμένα προγράμματα εφαρμογής φυσικού, οικονομικού ή κοινωνικού χαρακτήρα.

Άρθρο 2. τα “ειδικά αποκεντρωτικά όργανα” πρέπει να εποπτεύονται από το “Δημόσιο” και όχι από το Υπουργείο Συντονισμού και Προγραμματισμού όπως αναφέρεται στην παράγραφο 3 ώστε να μην αποκλείονται μορφές οργάνων που από τη φύση τους δεν υπάγονται στο Υ.Σ.Π. (π.χ. σύνδεσμος που οργανώνει η Τοπική Αυτοδιοίκηση)

Άρθρο 3. με την παράγραφο 4 το Συμβούλιο αποκτά αρμοδιότητες λεπτομερειακές που πρέπει να έχει η Γενική Διεύθυνση Χωροταξίας και Περιβάλλοντος του Υ.Σ.Π. γι’ αυτό και οι παρ. 4β, 4γ, 4δ και 4ε πρέπει να καταργηθούν. Από την άλλη μεριά δεν τονίζεται αρκετά η ορδή αρμοδιότητα του Συμβουλίου που είναι η χάραξη των βασικών πλαισίων για το χωροταξικό σχεδιασμό με την επιλογή των μορφών αναπτύξεως η λήψη των γενικών και βασικών αποφάσεων για τη συγκεκριμένη πολιτική της υλοποιήσεως των χωροταξικών προγραμμάτων και ο συντονισμός τους με τα προγράμματα αναπτύξεως.

Άρθρο 4. από τη γνωμοδοτική Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος λείπουν τελείως οι αντιπρόσωποι των περιφερειακών οργάνων δημοσίας διοίκησης

αλλά και οι εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων και μαζικών οργανώσεων (Τοπική Αυτοδιοίκηση, ΤΕΕ, σύλλογοι εργαζομένων κλπ). Έτσι τα προγράμματα και τα σχέδια διατρέχουν τον κίνδυνο να μην υλοποιηθούν, αφού δεν συμμετέχουν στη διαδικασία σχεδιασμού οι ίδιοι οι ενδιαφερόμενοι.

Άρθρο 5. στη διαδικασία αναθεωρήσεως ή τροποποιήσεως των χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων δεν προβλέπονται τακτά χρονικά διαστήματα αλλά και ούτε προβλέπεται αξιοποίηση της εμπειρίας που θα προκύπτει από τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους. Παράλληλα το Συμβούλιο χωροταξίας αποκτά άλλη μια διοικητικού χαρακτήρα αποφασιστική αρμοδιότητα (έγκριση δια νόμου) που θα έπρεπε να είχε η αρμόδια Γενική Διεύθυνση του Υ.Σ.Π. ενώ δεν προβλέπονται διαδικασίες ελέγχου και εποπτείας της εφαρμογής. Η δεύτερη παράγραφος περιέχει ένα όρο που για πρώτη και τελευταία φορά εμφανίζεται στο σχέδιο νόμου: "Σχέδια Προστασίας του Περιβάλλοντος". Τα σχέδια αυτά είναι ιδιαίτερα σημαντικά και συσχετίζονται με τη γενικότερη πολιτική αναπτύξεως της εκάστοτε κυβερνήσεως και συνεπώς πρέπει να αποτελέσουν ιδιαίτερο άρθρο που να περιγράφει τόσο τη διαδικασία μελέτης και εφαρμογής τους όσο και τον πλήρη τρόπο εγκρίσεως τους. (Τ.Χ.1/1978:94).

β) Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Ενώσεως Πολεοδόμων και Χωροτακτών⁸

Στο νομοσχέδιο δεν αναφέρονται οι αναγκαίες συμπληρωματικές, νομοθετικές ρυθμίσεις που θα έπρεπε να απαιτηθούν από τα αρμόδια υπουργεία και μάλιστα με προθεσμία: α) η εκπόνηση κανονισμών προστασίας του περιβάλλοντος, β) η σύσταση για την τύχη των υφιστάμενων χωροταξικών σχεδίων, γ) η σύσταση υπηρεσιών χωροταξίας και περιβάλλοντος, τουλάχιστον στα υπουργεία που εκπροσωπούνται στο ΕΣΧΠ

Δεν διευκρινίζεται τι είναι τα Σχέδια και Προγράμματα Κοινωνικής και Οικονομικής Αναπτύξεως, αν και αυτά εμφανίζονται σαν προϋπόθεση του εθνικού και των περιφερειακών χωροταξικών σχεδίων (άρθρο 3 παρ. 11)

Το νομοσχέδιο προτείνει χωρίς να αναφέρει συγκεκριμένα, την κατάργηση ορισμένων διατάξεων του Ν.Δ. 1262/72 (άρθρο 14). Θα πρέπει να γίνει νομοθετική εναρμόνιση μεταξύ των δύο νομοσχεδίων, ώστε το Ν.Δ. 1262/72 να μη χάνει την αποτελεσματικότητά του.

Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο ορίζεται διαδικασία που κάνει τη χωροταξία αυστηρά κυβερνητική υπόθεση και προεξοφλείται ο διοικητικός συγκεντρωτισμός, γιατί όλα εκπορεύονται από το Υπουργείο Συντονισμού. (Τ.Χ.1/1978:99).

γ) Σύλλογος Αρχιτεκτόνων⁹

Οι προϋποθέσεις που θα έπρεπε να περιλαμβάνει ένα νομοσχέδιο για τη χωροταξία και το περιβάλλον είναι:

- 1 να αντιμετωπίζει το Χωροταξικό Σχεδιασμό και Προγραμματισμό όχι στα πλαίσια μιας αφηρημένης έκθεσης - κειμένου, αλλά δεσμοδετώντας ένα συγκεκριμέ-

⁸ Επιστολή του Συλλόγου Πολεοδόμων και Χωροτακτών προς το Υπουργείο Συντονισμού

⁹ Κριτική του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων στο σχέδιο νόμου για τη Χωροταξία και το Περιβάλλον

νο Σχέδιο, που θα κατοχυρώνει κοινωνικά συμφέροντα. Το συγκεκριμένο νομοσχέδιο βλέπει τα Χωροταξικά Σχέδια απλά σαν "Νόμους - Πλαίσια" δηλαδή σαν αόριστα κείμενα που θα περάσουν από τη Βουλή, χωρίς κανενός είδους κοινωνική συμμετοχή, είτε πριν κατά τη σύνταξή τους, είτε κατά την εφαρμογή τους. Στις συγκεκριμένες επεμβάσεις που θα ακολουθούν το λόγο θα έχει μόνο ο Υπουργός Συντονισμού (άρθρα 7,8,9) και οι αποφάσεις θα βγαίνουν με ΠΔ χωρίς να μπορεί να κάνει έλεγχο ούτε καν η Βουλή. Έτσι το νομοσχέδιο καθορίζει διαδικασίες λήψης αποφάσεων και σχεδιασμού καθαρά συγκεντρωτικές, με τις οποίες κάθε άλλο παρά μπορούν να αντιμετωπιστούν οι οξυύτητες του αναπτυξιακού προβλήματος της χώρας

2. να προβλέπει την εκπόνηση μελετών βάσης (κτηματολόγιο, χρήσεις γης, διερεύνηση δυναμικότητας φυσικών πόρων κλπ) ώστε να αποφευχθούν οι δυσκολίες στη διαδικασία μελέτης και εφαρμογής του χωροταξικού σχεδιασμού
3. να κατοχυρώνει την ενεργό συμμετοχή όλων εκείνων των φορέων (Περιφερειακή Διοίκηση, Τοπική Αυτοδιοίκηση, ΤΕΕ, Επιστημονικοί Σύλλογοι, Συνδικαλιστικές Οργανώσεις κλπ) που ουσιαστικά έχουν δικαίωμα συμμετοχής και στη μελέτη και στην εφαρμογή των Χωροταξικών Προγραμμάτων και Σχεδίων της χώρας μας. (Στο συγκεκριμένο νομοσχέδιο αν θέλει ο Υπουργός καλεί άλλους φορείς μη κυβερνητικούς)
4. να προβλέπει αναθεώρηση και προσαρμογή του Χωροταξικού Σχεδίου στα δεδομένα της στιγμής
5. να προβλέπει τη δεσμοθέτηση προδιαγραφών για την εκπόνηση σχεδίων Προστασίας του Περιβάλλοντος. (Τ.Χ.1/1978:97).

Με βάση τα πρακτικά της συζήτησης στη Βουλή, τις απόψεις των διαφόρων φορέων αλλά και την εμπειρία από την εφαρμογή του Ν.360/76, θεωρούμε ότι οι κρίσεις που εκφράστηκαν για λαϊκή συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα του χωροταξικού σχεδιασμού και ανοικτή διαδικασία αναθεώρησης όποτε οι συνθήκες την επιβάλλουν δεν ήταν καθοριστικές για τη διαδικασία του χωροταξικού σχεδιασμού. Κυρίως προέρχονταν από την αντίληψη της εποχής ότι η λαϊκή συμμετοχή αποτελούσε πανάκεια για όλα τα θέματα. Δίνονταν τόση έμφαση στα σημεία αυτά εξαιτίας του πολιτικού καθεστώτος από το οποίο είχε πρόσφατα περάσει η χώρα.

Τα στοιχεία της έννοιας του περιβάλλοντος και της προστασίας του συμπίπτουν με τα στοιχεία της ρύθμισης και οργάνωσης του χώρου. Το περιεχόμενο της έννοιας του περιβάλλοντος είναι παρόμοιο με εκείνο της έννοιας του χώρου και επομένως η συσχέτιση των εννοιών αυτών δικαιολογεί την παράλληλη αντιμετώπισή τους όσον αφορά το σχεδιασμό. Πράγματι, ο Ν.360/76 αντιμετωπίζει τα θέματα της χωροταξίας και του περιβάλλοντος με την παραπάνω θεώρηση. Αυτό φαίνεται από την αντιστοιχία των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων και των Σχεδίων και Προγραμμάτων για την προστασία του Περιβάλλοντος σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού. Ενώ όμως γίνεται αναλυτική αναφορά στο περιεχόμενο των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων, για το περιεχόμενο των Σχεδίων και Προγραμμάτων για την Προστασία του Περιβάλλοντος δεν γίνεται καμία αναφορά.

Ο ορισμός που δίνεται για το περιβάλλον δεν είναι ευρύς¹⁰. Δεν περιλαμβάνει τις ανθρώπινες δραστηριότητες και τις επιπτώσεις που έχουν αυτές στο περιβάλλον. Ο τρόπος που αντιμετωπίζεται το περιβάλλον είναι στατικός, δηλαδή περιλαμβάνει μόνο στοιχεία της εμπειρικής πραγματικότητας και όχι κάποιες καταστάσεις ή προβλήματα και τους τρόπους αντιμετώπισής τους που θα του προσέδιδαν ένα λειτουργικό και διαδικαστικό χαρακτήρα. Στον ορισμό επίσης της προστασίας του περιβάλλοντος δεν αναφέρεται η έννοια της διαχείρισης του, παρά μόνο η διατήρηση και διαφύλαξη.

Ο νόμος αυτός πολύ γρήγορα περιέπεσε σε αδράνεια. Από την ανάλυσή του προκύπτουν ορισμένα σημεία που συντέλεσαν στο γεγονός αυτό:

- δεν προέβλεπε διαδικασία παρακολούθησης και αναθεώρησης με αποτέλεσμα ο σχεδιασμός που προτείνει να χαρακτηρίζεται από στατικότητα
- η σύνθεση του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος και της Επιτροπής Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, των επιτελικών δηλαδή οργάνων του σχεδιασμού, αποτελούσε ανασταλτικό παράγοντα για τη λειτουργία τους
- υπήρχε έλλειψη ή ανεπάρκεια μηχανισμών τεχνικής στήριξης και τεκμηρίωσης του σχεδιασμού (όπως για παράδειγμα έλλειψη κτηματολογίου)
- δεν προβλεπόταν η διαδικασία που να υποχρεώνει τους φορείς να αναλάβουν πρωτοβουλία για την δεσμοδέτηση και εκπόνηση των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων σε όλα τα επίπεδα. Αυτό το σημείο ίσως ήταν καθοριστικό για την εξέλιξη των θεμάτων της ρύθμισης του χώρου. Έτσι ενώ πριν την υψίωση του νόμου αυτού υπήρχε κινητικότητα όσον αφορά τις αναθέσεις χωροταξικών μελετών και εξαιτίας της έλλειψης θεσμικού πλαισίου δεν εφαρμοζόταν, όταν δημιουργήθηκε το θεσμικό πλαίσιο σταματά η ανάθεση αυτών.

Παρά το γεγονός ότι ουσιαστικά δεν ξεκίνησε η διαδικασία παραγωγής χωροταξικών σχεδίων, και μόνο η υψίωση του νόμου ήταν σημαντικό βήμα. Έδωσε τις βάσεις και το πλαίσιο του χωροταξικού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού και προσπάθησε να συντονίσει, μέσα από τη δημιουργία του ΕΣΧΠ, τομεακά τη χωροταξική πολιτική.

Ο Ν.360/76 όσον αφορά τη δομή του ήταν απλός και σαφής. Όριζε με σαφήνεια τόσο τα όργανα άσκησης χωροταξικής πολιτικής όσο τα επίπεδα σχεδιασμού, στηριζόμενος σε μια διαδικαστική προσέγγιση του χωροταξικού σχεδιασμού. Νομοτεχνικά θεωρήθηκε ένας από τους καλύτερους νόμους αφού δεν είχε περιττές διατυπώσεις ή επικαλύψεις και αντιφάσεις.

Γενικά η μη εφαρμογή του Ν.360/76 δεν καθορίστηκε από την ποιότητά του αλλά κυρίως από εξωγενείς παράγοντες. Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί ότι ήταν πολύ σημαντικό βήμα και μόνο το ότι προσπάθησε να ρυθμίσει την εποχή εκείνη τα ζητή-

¹⁰ Μπεριάτος Η. "Η περιβαλλοντική διάσταση στο θεσμικό πλαίσιο της χωροταξίας" στο : Μελέτη συγκέντρωσης, αξιολόγησης και σχολιασμού του θεσμικού πλαισίου χωροταξίας στην Ελλάδα - Προτάσεις, κατευθύνσεις για ένα νέο θεσμικό πλαίσιο χωροταξίας, ΤΕΕ/Αθήνα, 1993

ματα του χώρου και να ορίσει τις έννοιες του χωροταξικού σχεδιασμού και της προστασίας του περιβάλλοντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΧΠ

1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΣΧΠ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.360/76, αρμόδιο για την άσκηση χωροταξικής πολιτικής είναι το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος. Η δράση του ξεκινά το 1997 με την έκδοση της πρώτης του απόφασης και τελειώνει ουσιαστικά το 1985. Εξέδωσε συνολικά 21 αποφάσεις. Το σύνολο σχεδόν των αποφάσεων αυτών εκδόθηκε τη διετία 1980-1981. Τα θέματα που πραγματεύονταν αφορούσαν τη χωροταξία και το περιβάλλον και το επίπεδο αναφοράς τους ήταν εθνικό, τοπικό και κυρίως σημειακό.

Παρατίθεται κατάλογος με τις αποφάσεις αυτές και στη συνέχεια επιχειρείται η παρουσίαση του περιεχομένου της κάθε μίας.

Αποφάσεις του ΕΣΧΠ

I. Απόφαση 1, ΦΕΚ 315/A/77

“Περί απαγορεύσεως χρήσεως μαζούτ για εγκαταστάσεις καύσεως σε κτίρια”.

II. Απόφαση 2, ΦΕΚ 1021/B/79

“Περί χαράξεως κατευθυντηρίων γραμμών της χωροταξικής πολιτικής για την οικιστική αποκέντρωση”

III. Απόφαση 3, ΦΕΚ 341/B/80

“Περί σχεδίου - πλαισίου ρυθμίσεων ευρύτερης περιοχής Πρωτευούσης”

IV. Απόφαση 4, ΦΕΚ 486/B/80

“Περί οργανώσεως του χώρου και των δραστηριοτήτων του ΚΕΠΑ Καβάλας και της ευρύτερης περιοχής του για την έγκριση του αντίστοιχου Ρυθμιστικού και Χωροταξικού σχεδίου”

V. Απόφαση 5, ΦΕΚ 486/B/80

“Περί της προστασίας του περιβάλλοντος ορισμένων περιοχών”

VI. Απόφαση 6, ΦΕΚ 551/B/81

“Περί προσωρινής προστασίας περιοχών Χαλκιδικής”

VII. Απόφαση 7, ΦΕΚ 551/B/81

“Περί οργανώσεως του Ελληνικού χώρου σε Προγραμματικά Διαμερίσματα”

VIII. Απόφαση 8, ΦΕΚ 551/B/81

“Περί της οργανώσεως της ευρύτερης περιοχής Δελφών”

IX. Απόφαση 9, ΦΕΚ 551/B/81

“Περί χαράξεως κατευθυντήριων γραμμών και αναγκαίων ενεργειών για τη διαχείριση των ακτών”

X. Απόφαση 10, ΦΕΚ 551/B/81

“Περί της διαχειρίσεως των υδατικών πόρων της χώρας”

XI. Απόφαση 11, ΦΕΚ 551/B/81

“Περί χαράξεως κατευθυντηρίων γραμμών για τη διατήρηση, προστασία και οικολογική διαχείριση των παράκτιων βιοτόπων και μέτρα προστασίας για ορισμένους από αυτούς”

XII. Απόφαση 12, ΦΕΚ 551/B/81

“Περί προστασίας και αξιοποιήσεως των απολιθωμένων δασών της χώρας”

XIII. Απόφαση 13, ΦΕΚ 551/B/81

“Περί εγκρίσεως του πλαισίου οργανώσεως της ευρύτερης περιοχής Βόλου και Λάρισας και των ρυθμιστικών σχεδίων γενικών κατευθύνσεων των αντίστοιχων πόλεων (ΚΕΠΑ Βόλος - Λάρισα)”

XIV. Απόφαση 14, ΦΕΚ 301/B/81

“Περί ιδρύσεως Βιομηχανικής Περιοχής Ρόδου”

XV. Απόφαση 15, ΦΕΚ 301/B/81

“Περί ιδρύσεως Βιομηχανικής Περιοχής Κοζάνης-Πτολεμαΐδας”

XVI. Απόφαση 16, ΦΕΚ 654/Β/81

“Περί εγκρίσεως του συστήματος οργανώσεως των οικιστικών περιοχών του Πολεοδομικού Συγκροτήματος του Ηρακλείου και της ευρύτερης περιοχής του”

XVII. Απόφαση 17, ΦΕΚ 654/Β/81

“Περί ιδρύσεως βιομηχανικής περιοχής στη θέση Ξηρόρεμα του Νομού Αττικής”

XVIII. Απόφαση 18, ΦΕΚ 654/Β/81

“Περί εγκρίσεως των γενικών κατευθύνσεων της Χωροταξικής Μελέτης Μήλου και του αντίστοιχου χωροταξικού σχεδίου”

XIX. Απόφαση 19, ΦΕΚ 654/Β/81

“Περί ιδρύσεως βιομηχανικής περιοχής στη Νήσο Μακρόνησο του Νομού Κυκλάδων”

XX. Απόφαση 20, ΦΕΚ 827/Β/85

“Εκσυγχρονισμός του εργοστασίου τριβής-επεξεργασίας καολίνης του Ι. Τσιπούρη, που βρίσκεται στη Νήσο Μήλο”

XXI. Απόφαση 21, ΦΕΚ 654/Β/85

“Ίδρυση Βιομηχανικών Περιοχών (ΒΙ. ΠΕ) σε όλους τους νομούς της χώρας”

I. Απόφαση 1 (ΦΕΚ 315, 14 Οκτωβρίου 1977)

“Περί απαγορεύσεως της χρήσεως πετρελαίου τύπου Μαζούτ εις κτιριακές εγκαταστάσεις καύσεως”

Νομοδικά στηρίζεται στα άρθρα 1 και 3 του Ν.360/76 “Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος”, στην υπ’ αριθ. 42 της 2.6.76 απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου Ενεργείας “Περί της χρήσεως μαζούτ δια την θέρμανσιν χώρων” και στην υπ’ αριθ. 1054/1977 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Αποφασίστηκε στους νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης (με εξαίρεση την περιοχή δυτικά του Γαλλικού ποταμού) η απαγόρευση της χρησιμοποίησης πετρελαίου τύπου μαζούτ για κάθε είδους εγκαταστάσεις καύσεως εντός των κτιρίων (κατοικίες, ξενοδοχεία, καταστήματα κλπ), ενώ επιτρέπεται η χρήση μόνο για βιομηχανική και βιοτεχνική παραγωγή.

Απαγορεύεται σε όλη τη χώρα η τοποθέτηση σε κτίρια καυστήρων που χρησιμοποιούν πετρέλαιο τύπου μαζούτ. Εξαίρεση αποτελεί η χρήση για βιομηχανική και βιοτεχνική παραγωγή. Οι ιδιοκτήτες κτιριακών εγκαταστάσεων που χρησιμοποιούν καυστήρες που λειτουργούν με πετρέλαιο τύπου μαζούτ για κεντρική θέρμανση ή άλλη χρήση υποχρεώνονται εντός συγκεκριμένης προθεσμίας να μετατρέψουν τους καυστήρες ώστε να λειτουργούν με πετρέλαιο τύπου ντίζελ.

Η μη συμμόρφωση με την παραπάνω απόφαση συνεπάγεται την επιβολή προστίμου 1.000 έως 5.000 δραχμών και σε περίπτωση υποτροπής 10.000 έως 20.000 δραχμών. Το πρόστιμο επιβάλλεται από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Βιομηχανίας και Ενέργειας στο οποίο επίσης ανατίθεται η δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

II. Απόφαση 2 (ΦΕΚ 1021, 6 Νοεμβρίου 1979)

“Περί χαράξεως κατευθυντηρίων γραμμών της χωροταξικής πολιτικής για την οικιστική αποκέντρωση”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 24 (παρ. 2) του Συντάγματος και στο άρθρο 3 (παρ. 3) του Ν.360/76. Και έχοντας υπόψη τους στόχους των προκαταρκτικών προγραμμάτων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας 1978 - 1982.

Οι κατευθύνσεις της απόφασης είναι, η αποκέντρωση των οικονομικών, των πολιτιστικών και των κοινωνικών λειτουργιών, η ορθολογικότερη κατανομή του πληθυσμού και η αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη από την υπερσυγκέντρωση του πληθυσμού σε αυτές. Η απόφαση αυτή σκοπό έχει να επιφέρει αλλαγές τόσο στην περιφέρεια (οικονομική ανάπτυξη, εξύψωση του οικιστικού περιβάλλοντος και αποκέντρωση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων), όσο και στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη (ανάσχεση της πληθυσμιακής τους μεγέθυνσης και εξασφάλιση ανεκτών όρων διαβίωσης στους κατοίκους τους).

Αναλυτικότερα χωρίζει τα οικιστικά κέντρα της χώρας μας στις εξής κατηγορίες, και θέτει στόχους για την κάθε μια :

1. Αθήνα - Θεσσαλονίκη

Ορίζει ανώτερο πληθυσμιακό όριο για τις δύο πόλεις το 2000 τους 5400000 κατοίκους. Περιορίζει την Αθήνα σε κέντρο μόνο επιτελικών υπηρεσιών με μεταφορά δημόσιων υπηρεσιών κυρίως προς τα ΚΕΠΑ. Δίνει έμφαση σε έργα ύδρευσης, αποχέτευσης και αστικής και συγκοινωνιακής υποδομής. Τέλος θα προτείνει αντικίνητρα για την εγκατάσταση στις πόλεις αυτές.

2. Κέντρα Εντατικών Προγραμμάτων Αναπτύξεως (ΚΕΠΑ)

Θα έχουν αναπτυγμένο οικιστικό περιβάλλον (με εκτέλεση έργων υποδομής και συγκέντρωση πολιτιστικών και κοινωνικών λειτουργιών). Δημιουργία οργανωμένων οικιστικών περιοχών. Συγκέντρωση λειτουργιών που θα αποκεντρωθούν από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Θέσπιση κινήτρων για την εγκατάσταση στις πόλεις αυτές επιχειρήσεων. Θα δοθούν αρμοδιότητες σε περιφερειακούς και τοπικούς φορείς που θα συνοδευθούν και από διοικητική αναδιάρθρωση. Τέλος μέσα από την αναδιάρθρωση του ΠΔΕ θα αυξηθούν οι επενδύσεις στα κέντρα αυτά.

3. Αστικά Οικιστικά Κέντρα (ΑΣΤΟΚ)

Η δημιουργία τους αποσκοπεί στην αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης και στη βελτίωση της υποδομής και των υπηρεσιών με προτεραιότητα στις πρωτεύουσες

των νομών και σε άλλες πόλεις που είναι σημαντικά κέντρα πληθυσμού ή έχουν έντονη οικονομική δραστηριότητα. Για τα κέντρα αυτά θα ληφθούν μέτρα παρόμοια με τα μέτρα για τα ΚΕΠΑ, αλλά στην ανάλογη με την σημασία την κλίμακα και την έκταση του κάθε κέντρου. Τα μέτρα αυτά θα εξειδικεύονται στα Ειδικά Περιφερειακά Προγράμματα.

4. Αγροτικά Οικιστικά Κέντρα (ΑΓΡΟΚ)

Πρόκειται για ανάπτυξη κέντρων με αγροτικές, βιομηχανικές και βιοτεχνικές δραστηριότητες, που με τη δημιουργία της κατάλληλης υποδομής και την εξασφάλιση των βασικών υπηρεσιών καλούνται να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες της ενδοχώρας τους. Για τα κέντρα αυτά θα ληφθούν μέτρα παρόμοια με τα μέτρα για τα ΚΕΠΑ, αλλά στην ανάλογη με την σημασία την κλίμακα και την έκταση του κάθε κέντρου. Τα μέτρα αυτά θα εξειδικεύονται στα Προγράμματα Αγροτικών Οικισμών.

Για την επίτευξη των παραπάνω αποφασίζει:

- Την ίδρυση του Υπουργείου Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος.
- Την τροποποίηση του Ν.360/76
- Την κατάρτιση σχεδίου νόμου για την περιφερειακή οργάνωση των Υπουργείων
- Εύρεση πόρων για τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων
- Αναθεώρηση των μελετών για τα ΚΕΠΑ
- Εκπόνηση ρυθμιστικών σχεδίων για τα αστικά οικιστικά κέντρα
- Ολοκλήρωση του προγράμματος δικτύου Αγροτοβιομηχανικών Οικιστικών κέντρων
- Μελέτη-πρόγραμμα για τη αποκέντρωση των Δημόσιων Υπηρεσιών και Οργανισμών
- Προτάσεις για την παροχή κινήτρων εγκατάστασης στα ΚΕΠΑ
- Μελέτη-υποβολή Σχεδίων Νόμων για δημιουργία φορέων υλοποίησης των πιο πάνω

III. Απόφαση 3 (ΦΕΚ 341, 1980)

“Περί σχεδίου - πλαισίου ρυθμίσεων ευρύτερης περιοχής Πρωτεύουσας”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 3 (παρ.3) και στο άρθρο 7 του Ν.360/76 και έχοντας υπόψη τους στόχους των προκαταρκτικών του προγράμματος οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας 1978 - 1982, την απόφαση του ΕΣΧΠ “για την Χωροταξική Πολιτική”, τα κατά καιρούς προταθέντα ρυθμιστικά σχέδια της περιοχής και τις ειδικές και τομεακές μελέτες και προγράμματα, την μελέτη “Χωροταξικό Σχέδιο και Πρόγραμμα Περιοχής Πρωτεύουσας” καθώς και το πρακτικό παραλαβής της και την πρόταση της Γενικής Διεύθυνσης Οικισμού του Υπουργείου Δημοσίων Έργων “Πρωτεύουσα 2.000”.

Αποφασίζει να ληφθούν μέτρα για:

- τον περιορισμό του ρυθμού αύξησης του πληθυσμού
- τον περιορισμό της αύξησης των δραστηριοτήτων που έλκουν πληθυσμό
- την αποκέντρωση των Δημόσιων λειτουργιών
- την απαγόρευση ίδρυσης νέων βιομηχανιών
- την προστασία των βουνών και δασών, της γεωργικής γης, των ελεύθερων χώρων και των ακτών
- τον περιορισμό της επέκτασης των σχεδίων πόλεων της περιοχής
- τη δημιουργία Διοικητικών Διαμερισμάτων
- την εξασφάλιση των διαδρόμων του βασικού συγκοινωνιακού δικτύου
- την ενίσχυση των μέσων μαζικής μεταφοράς
- την εξυγίανση των βιομηχανικών περιοχών
- τη διατήρηση του λιμανιού του Πειραιά ως πρώτου λιμανιού της χώρας
- την προσαρμογή όλων των προγραμμάτων στο Γενικό Σχέδιο της περιοχής
- την υποχρέωση να ενημερώνεται το κοινό για την πορεία του Ρυθμιστικού Σχεδίου Πρωτεύουσας
- την παραχώρηση ουσιαστικών αρμοδιοτήτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση
- την έναρξη έργων αποχέτευσης, συγκοινωνίας, απομάκρυνσης των οχλήσεων και πρόληψης των πλημμύρων.

IV. Απόφαση 4 (ΦΕΚ 486, 1980)

“Περί οργανώσεως του χώρου και των δραστηριοτήτων του ΚΕΠΙΑ Καβάλας και της ευρύτερης περιοχής του για την έγκριση του αντίστοιχου Ρυθμιστικού και Χωροταξικού σχεδίου”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 3 (παρ.3) και στο άρθρο 7 του Ν.360/76 και έχοντας υπόψη την απόφαση του ΕΣΧΠ “Περί χαράξεως κατευθυντήριων γραμμών της χωροταξικής πολιτικής για την οικιστική αποκέντρωση” και το Ρυθμιστικό Σχέδιο Καβάλας που έχει εγκριθεί από το Νομαρχιακό Ταμείο Καβάλας (17/12/76).

Η απόφαση αυτή εγκρίνει το Χωροταξικό και το Ρυθμιστικό σχέδιο της περιοχής και της πόλεως της Καβάλας. Εξειδικεύεται :

- Στην οργάνωση του χώρου
  - α) της ευρύτερης περιοχής
ορίζει πληθυσμιακό στόχο για το έτος 2000 τους 180.000 κατοίκους, καθορίζει χρήσεις γης (χωροθέτηση βιομηχανίας, οικιστικών περιοχών, εγκαταστάσεων αναψυχής, γεωργικής γης και ζωνών προστασίας του περιβάλλοντος), δίκτυα μεταφοράς (κύριοι οδικοί άξονες, διάταξη του σιδηροδρομικού δικτύου, θέση διεθνούς αερολιμένος και νέου εμπορευματικού λιμανιού).
  - β) του πολεοδομικού συγκροτήματος της Καβάλας
ορίζει τα όρια των επεκτάσεων της πόλης, προγραμματικό πληθυσμιακό μέγεθος κατά διαμέρισμα, τις χρήσεις γης στον κεντρικό τομέα της πόλης, τους κύριους

οδικούς άξονες των διαμερισμάτων της και τις ζώνες προστασίας των παραδοσιακών οικιστικών συνόλων.

- Στην ανάπτυξη των παραγωγικών τομέων
  - α) του πρωτογενή τομέα
δίνεται έμφαση στη δημιουργία αρδευτικών έργων, δικτύου αγροτικής οδοποιίας και στην παροχή κινήτρων σε γεωργικούς συνεταιρισμούς για την ίδρυση μονάδων επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων.
  - β) του δευτερογενή τομέα
προτείνει τον προσδιορισμό συγκεκριμένων κινήτρων για την εγκατάσταση βιομηχανικών μονάδων στην περιοχή και εύρεση των χώρων υποδοχής τους.
  - γ) του τριτογενή τομέα
έμφαση στη δημιουργία τουριστικής υποδομής, περιφερειακού νοσοκομείου με ακαδημαϊκές δυνατότητες και ίδρυση ανώτερων σχολών με εξειδίκευση στις ειδικότητες που είναι σχετικές με τους πλουτοπαραγωγικούς πόρους της περιοχής.
- Στα έργα υποδομής
προτείνονται συγκεκριμένα έργα υποδομής τα οποία βοηθούν στην επίτευξη των παραπάνω στόχων.
- Προτείνει μέτρα εφαρμογής και ορίζει υπεύθυνο τον Υπουργό Συντονισμού για την πορεία των εργασιών.

V. Απόφαση 5 (ΦΕΚ 486, 1980)

“Περί της προστασίας του περιβάλλοντος ορισμένων περιοχών”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 24 (παρ. 1) του Συντάγματος και στα άρθρα 3 και 7 του Ν.360/76 και έχοντας υπόψη το γεγονός ότι ένα τέτοιο καθεστώς προστασίας πρέπει να βρίσκεται σε αρμονία με τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η χώρα μας στον τομέα της Προστασίας της Φύσης τόσο μέσω των διατάξεων σχετικών Διεθνών Συνθηκών όσο και μέσω των διατάξεων του Παραγώγου Κοινοτικού Δικαίου που αφορά το θέμα της Προστασίας του Περιβάλλοντος.

Αποφασίζει:

- την άμεση προστασία των εξής περιοχών:
  - α) του δασικού συμπλέγματος Δαδιάς, Λευκίμης, Σουφλίου
  - β) του δάσους της κεντρικής Ροδόπης του Νομού Δράμας
  - γ) Νησιού Μαραθονήσι, των περιοχών Σεκάνια και Γέρακα του Νησιού Ζακύνθου
  - δ) των περιοχών Μικρό και Μεγάλο Σεϊτάνη του Νησιού Σάμου
- εγκρίνει το Σχέδιο Δράσεως Προστασίας του Περιβάλλοντος του Δέλτα του Έβρου
- αναθέτει στους αρμόδιους υπουργούς την έκδοση ΠΔ για την προστασία της λίμνης της Βιστωνίδας και την παρακολούθηση όλων των ενεργειών εντός της λεκάνης απορροής της

- αναθέτει στους αρμόδιους υπουργούς την έκδοση ΠΔ για την κήρυξη τμήματος των Βορείων Σποράδων ως προστατευτέα περιοχή (θαλάσσιο πάρκο)
- προτείνει οριοθέτηση των εξής υγροβιότοπων:
  - α) του Αμβρακικού κόλπου
  - β) των λιμνών Μητρικού, Μπουρού, Φανάρι, Αρωγή, Μέση, Καρακατσάλη
  - γ) της λίμνης Κερκινίτιδος του Νομού Σερρών
  - δ) του Δέλτα του Νέστου με τις λιμνοθάλασσες δυτικά της Κεραμωτής
  - ε) της λίμνης Κοτύχι
  - ζ) των λιμνών Βόλβης και Λαγκαδά του νομού Θεσσαλονίκης
- αναθέτει στις αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων Συντονισμού και Γεωργίας τη σύνταξη μελετών καθορισμού των χρήσεων των υδάτων των λεκανών απορροής των υγροτόπων αυτών και των ποταμών που τους τροφοδοτούν
- αναθέτει στη Γραμματεία του ΕΣΧΠ τον προγραμματισμό και το συντονισμό των ενεργειών που είναι απαραίτητες για να εξασφαλίσουν την επιτυχία των ανωτέρω.

VI. Απόφαση 6 (ΦΕΚ 551, 1981)

“Περί προσωρινής προστασίας περιοχών Χαλκιδικής”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 24 (παρ. 1 και 2) του Συντάγματος, στο άρθρο 7 (παρ. 1 και 4) του Ν.360/76, στο Ν.400/76 “Περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων” και έχοντας υπόψη τη Χωροταξική Μελέτη της Χαλκιδικής που ανατέθηκε στις 20/10/76 από τη Διεύθυνση Χωροταξίας και Περιβάλλοντος του Υπουργείου Συντονισμού.

Σκοπός της απόφασης είναι η προστασία των περιοχών της Χαλκιδικής έως την έγκριση της Χωροταξικής Μελέτης της. Έτσι επιβάλλει τη λήψη μέτρων, από το Υπουργείο Συντονισμού και Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος, για την εξασφάλιση της απαραίτητης οικονομικής και κοινωνικής αναπτύξεως της περιοχής της Χαλκιδικής, σύμφωνα με την ιδιομορφία των τοπικών αναγκών καθώς και των αναγκών προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Τέλος απαραίτητη κρίνεται η έκδοση ΠΔ σύμφωνα με το άρθρο 7 (παρ. 1 και 4) του Ν.360/76 προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθολογική εφαρμογή της παρούσας αποφάσεως.

VII. Απόφαση 7 (ΦΕΚ 551, 1981)

“Περί οργανώσεως του Ελληνικού χώρου σε Προγραμματικά Διαμερίσματα”

Νομοθετικά στηρίζεται στο Ν.360/76 και έχοντας υπόψη το Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ελλάδος 1976 - 1980 και ειδικότερα το στόχο εφαρμογής πολιτικής αποκέντρωσης μεγεθών, πόρων και δραστηριοτήτων, και την ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ. Αποφασίζει η χώρα στο εξής να διαιρείται στα παρακάτω προγραμματικά διαμερίσματα:

- I Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (νομοί: Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης, Καβάλας και Δράμας), με κέντρο του την Καβάλα
- II Κεντρικής Μακεδονίας (νομοί: Σερρών, Χαλκιδικής, Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Πέλλης, Ημαθίας και Πιερίας) , με κέντρο του την Θεσσαλονίκη
- III Δυτικής Μακεδονίας (νομοί: Κοζάνης, Γρεβενών, Καστοριάς και Φλώρινας), με κέντρο του την Κοζάνη
- IV Ηπείρου (νομοί: Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας, Πρέβεζας, Άρτας, Κέρκυρας και Λευκάδας), με κέντρο του τα Ιωάννινα
- V Θεσσαλίας (νομοί: Λάρισας, Μαγνησίας, Καρδίτσας και Τρικάλων), με κέντρο του τη Λάρισα
- VI Πρωτεύουσας (ο νομός Αττικής, με εξαίρεση την Επαρχία Τροιζήνας, τα Κύθηρα και η Μακρόνησος), με κέντρο την Αθήνα
- VII Αιγαίου (νομοί: Εύβοιας, Λέσβου, Χίου, Σάμου, Δωδεκανήσου, Κυκλάδων και Βοιωτίας), με κέντρο του τον Πειραιά ο οποίος δεν αποτελεί τμήμα του Διαμερίσματος
- VIII Ανατολικής Πελοποννήσου (νομοί: Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας και Λακωνίας), με κέντρο την Τρίπολη
- IX Δυτικής Πελοποννήσου (νομοί: Αχαΐας, Ηλείας, Μεσσηνίας, Αιτωλοακαρνανίας, Φωκίδας, Κεφαλλονιάς και Ζακύνθου), με κέντρο την Πάτρα
- X Κρήτης (νομοί: Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου), με κέντρο το Ηράκλειο

Με την απόφαση αυτή όλες οι Κρατικές Υπηρεσίες, οι Δημόσιοι Οργανισμοί, Επιχειρήσεις, Ιδρύματα κλπ υποχρεώνονται να σχεδιάζουν, να προγραμματίζουν και να κατανέμουν τις περιφερειακές τους δραστηριότητες σύμφωνα με την παρούσα προγραμματική διαίρεση της χώρας και τις ισχύουσες προγραμματικές προτεραιότητες ανάπτυξης που τίθενται από τους εθνικούς και περιφερειακούς στόχους. Επίσης, τα προγράμματα ανάπτυξης κάθε προγραμματικού διαμερίσματος θα συντάσσονται με συνεργασία των κεντρικών υπηρεσιών προγραμματισμού και των αντίστοιχών τους νομαρχιακών.

Η παρακολούθηση της εφαρμογής αυτής της απόφασης ανατίθεται στη Γραμματεία του ΕΣΧΠ.

VIII. Απόφαση 8 (ΦΕΚ 551, 1981)

“Περί της οργανώσεως της ευρύτερης περιοχής Δελφών”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 24 του Συντάγματος και στα άρθρα 3 και 7 του Ν.360/76. Επίσης το γεγονός ότι η προστασία της ευρύτερης περιοχής Δελφών αποτελεί υποχρέωση και απορρέει από διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει τόσο στο απώτερο παρελθόν όσο και πρόσφατα η χώρα.

Κηρύσσει την ευρύτερη περιοχή των Δελφών ως προστατευτέα και αναθέτει:

- την συστηματική αποκατάσταση του τοπίου από τα δημόσια έργα που εκτελούνται και την αρμονική ένταξη στο τοπίο των προτεινόμενων έργων
- την εισήγηση και λήψη κάθε αναγκαίου μέτρου για τη διαφύλαξη του φυσικού τοπίου και τη διατήρηση του παραδοσιακού χαρακτήρα της περιοχής
- την μέριμνα για την αποκατάσταση των περιοχών που δέχτηκαν μεταλλευτικές ή λατομικές δραστηριότητες
- τον καθορισμό ζωνών μέσα στις οποίες θα απαγορεύονται οι επιφανειακές μεταλλευτικές και λατομικές δραστηριότητες
- την ολοκλήρωση και εφαρμογή της μελέτης προστασίας και διατηρήσεως του φυσικού περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής των Δελφών
- την επιβολή αυστηρών όρων για την προστασία του περιβάλλοντος από αέρια και υγρά απόβλητα
- το χαρακτηρισμό του ελαιώνα των Δελφών και της ευρύτερης περιοχής ως τοπίου ιδιαίτερου φυσικού κάλλους
- την απομάκρυνση των παροπλισμένων πλοίων από τον κόλπο της Ιτέας
- άμεση εφαρμογή των Ρυθμιστικών Σχεδίων και διαμόρφωση των πολεοδομικών κανονισμών για τους παραδοσιακούς οικισμούς (Δελφών, Ιτέας, Αράχοβας και Χρυσού)
- την περαιτέρω συνεργασία, προώθηση για έγκριση και εφαρμογή του εκπονηθέντος Χωροταξικού των Δελφών
- ο συντονισμός των αναγκαίων ενεργειών ανατίθεται στον Υπουργό Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος.

ΙΧ. Απόφαση 9 (ΦΕΚ 551, 1981)

“Περί χαράξεως κατευθυντήριων γραμμών και αναγκαίων ενεργειών για τη διαχείριση των ακτών”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 24 του Συντάγματος, στο Ν.360/76 και την τροποποίησή του από το άρθρο 14 του Ν.1032/80 και έχοντας υπόψη τη μελέτη 7919706 της ΣΑΜ 8019 του Υπουργείου Συντονισμού “Εθνικό Πρόγραμμα Διαχειρίσεις Ακτών”, την απόφαση ΔΚ 17569/23.11.79 “Συγκρότηση Συντονιστικής Επιτροπής Διαχειρίσεις Ακτών”, τους στόχους των προκαταρκτικών του προγράμματος οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας 1978 - 1982 και την ανάγκη αντιμετώπισης των διεθνών υποχρεώσεων γενικά και ιδιαίτερα εκείνων που απορρέουν από την ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ.

Οι επιδιώξεις της πολιτικής διαχείρισεως των ακτών είναι η ολοκληρωμένη πολιτική σε θέματα που αφορούν τις ακτές, η διευθέτηση των αλληλοσυγκρουόμενων και ανταγωνιστικών απαιτήσεων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, ο συντονισμός των δραστηριοτήτων των Δημόσιων Φορέων σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού και η ενεργοποίηση και η ενεργός συμμετοχή των πολιτών στα προγράμματα προστασίας και αναπτύξεως αυτών των περιοχών.

Οι στόχοι της ορθολογικής Διαχείρισης των ακτών εξειδικεύονται στις επιδιώξεις για προστασία και αποδοτικότητα των θαλάσσιων πόρων (με προτεραιότητα στην ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας, η διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του θαλάσσιου ύδατος, η αποδοτική εκμετάλλευση της παράκτιας γεωργικής γης, η προστασία και ρυθμιστική διαχείριση των ευαίσθητων βιοτόπων, η αποκατάσταση των τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, η αποκατάσταση και ανάδειξη των παράκτιων παραδοσιακών οικισμών, η ορθολογική εκμετάλλευση των παράκτιων και υποθαλάσσιων ορυκτών πλούτων, η αισθητική και λειτουργική ένταξη στο φυσικό περιβάλλον των έργων στην παράκτια ζώνη, η εξασφάλιση των αναγκαίων συνθηκών καθαριότητας των ακτών, η μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων αναμυχής του κοινού, η εξασφάλιση του δικαιώματος της πρόσβασης του κοινού στις ακτές και κατά μήκος αυτών, η ικανοποίηση της ανάγκης του κοινού για πρώτη και δεύτερη κατοικία, η ορθολογική ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας και η εξεύρεση περιοχών κατάλληλων για βιομηχανική ανάπτυξη στην παράκτια ζώνη.

Οι αναγκαίες ενέργειες σε πρώτη φάση για την επίτευξη των στόχων είναι:

- Οργάνωση από το Εθνικό Πρόγραμμα Διαχείρισης των Ακτών της Γραμματείας του ΕΣΧΠ αρχείου γενικών στοιχείων που αφορούν την κατάσταση και διαχείριση των ακτών
- Εξέταση της εφαρμογής του υφιστάμενου νομικού πλαισίου και διατύπωση προτάσεων για την απλοποίηση των σχετικών διαδικασιών προς τους αρμόδιους φορείς
- Χαρτογράφηση και μηχανογράφηση της παράκτιας ζώνης
- Καθορισμός των ορίων διαχειρίσεως της χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης
- Εντοπισμός των προβληματικών περιοχών
- Ολοκλήρωση της αεροφωτογραφικής και χαρτογραφικής εργασίας για τις ακτές
Μελέτη οργανώσεως συστήματος παρακολούθησεως των αναπτυξιακών δραστηριοτήτων και αξιολογήσεως των επιπτώσεως τους στην παράκτια ζώνη
- Πληροφόρηση του κοινού για τη σημασία των ακτών και για τη συμμετοχή του στην προστασία τους
- Εκπόνηση τοπικών σχεδίων και προγραμμάτων για την παράκτια ζώνη
- Δημιουργία διανομαρχιακών και νομαρχιακών επιτροπών από τα Υπουργεία Συντονισμού και Εσωτερικών για την υποβοήθηση της εκτελέσεως των τοπικών προγραμμάτων διαχειρίσεως των ακτών
- Έναρξη προγράμματος καθαριότητας των ακτών
- Καταγραφή και αξιολόγηση των υφιστάμενων μονάδων υδατοκαλλιέργειών και εντοπισμός νέων περιοχών κατάλληλων για τη χωροθέτηση τέτοιων δραστηριοτήτων
- Απογραφή του ρυπαντικού φορτίου των ακτών
- Απογραφή, ταξινόμηση και οριοθέτηση των παράκτιων βιοτόπων, των φυσικών τοπίων και των παράκτιων ή ενάλιων αρχαιοτήτων

- Καθορισμός των διαθέσιμων και κατάλληλων χώρων για την ίδρυση μονάδων εκμεταλλεύσεως του υπόγειου πλούτου ή βιομηχανιών των οποίων η εγκατάσταση υποχρεωτικά είναι παράκτια
- Διατύπωση κατευθυντηρίων γραμμών, κανονιστικών μέτρων και όρων δομήσεως για την οικιστική ανάπτυξη στην παράκτια ζώνη
- Εξέταση της αποκτήσεως από το δημόσιο παράκτιων εκτάσεων που παρουσιάζουν περιβαλλοντικό ενδιαφέρον και είναι κατάλληλες να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες αναγωγής του αστικού πληθυσμού

Οι προτάσεις του ΕΣΧΠ ειδικότερα είναι α) μέτρα για την προστασία της γεωργικής γης, τη διαχείριση και προστασία των βιοτόπων και φυσικών τόπων, β) ο καθορισμός των ορίων διαχειρίσεως της παράκτιας ζώνης, των προτεραιοτήτων για τις χρήσεις γης και χάραξη κατευθυντήριων γραμμών κατά δραστηριότητα, του εύρους της παραλίας με βάση μορφολογικά και λειτουργικά κριτήρια, των κατάλληλων χώρων για παράκτιες βιομηχανίες και γ) η ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας

X. Απόφαση 10 (ΦΕΚ 551, 1981)

“Περί της διαχειρίσεως των υδατικών πόρων της χώρας”

Νομοθετικά στηρίζεται στα άρθρα 18 (παρ.1 και 2), 24 (παρ. 1 και 2), 106 (παρ. 1) του Συντάγματος, στα άρθρα 1 (παρ. 5 και 7δ) και 3 (παρ. 3α,β και γ) του νόμου 360/76, στο άρθρο 4 (παρ. 4.2, 2) της απόφασης του ΕΣΧΠ για την “χωροταξική πολιτική” και έχοντας υπόψη τους στόχους των προκαταρκτικών και των επιμέρους Εκθέσεων (“Υδάτινοι Πόροι”) του 5ετούς Προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1976 - 1980, τις υποχρεώσεις της χώρας που απορρέουν από τη συμμετοχή της σε διάφορους Διεθνείς Οργανισμούς (ΟΟΣΑ, ΝΑΤΟ, UNESCO, Οικονομική Επιτροπή για την Ευρώπη, Επιτροπή Προβλημάτων Ύδατος, Συμβούλιο της Ευρώπης, Παγκόσμιος Μετεωρολογικός Οργανισμός, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, UNEP, FAO και άλλα), σε Διακρατικές Επιτροπές κλπ. που ασχολούνται με θέματα υδάτινων πόρων και τις αποφάσεις της Συντονιστικής Επιτροπής Υδάτινων Πόρων (ΣΕΔΥΠ) που λειτουργεί στα πλαίσια της Υπηρεσίας Χωροταξίας και Περιβάλλοντος του Υπουργείου Συντονισμού.

Ορίζει τις κατευθύνσεις της πολιτικής του κράτους έναντι της διαχείρισης των υδάτινων πόρων του και για την υλοποίησή τους προτείνει τη λήψη των παρακάτω μέτρων:

- υποβολή σχεδίου νόμου “περί υδάτων”
- διαχείριση των διαθέσιμων υδάτινων πόρων με κοινά κριτήρια σε επίπεδο λεκάνης απορροής. Η διαίρεση της χώρας σε Υδατικά Διαμερίσματα κρίνεται απαραίτητη για την οργάνωση και μελέτη των υδατικών προβλημάτων της.
- δημιουργία Ινστιτούτου Υδρολογικών Ερευνών
- καθιέρωση Εκθέσεως χωροταξικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τα μεγάλα έργα του ΠΔΕ και των Δημοσίων Οργανισμών

- υποβολή σχεδίων νόμων για την τροποποίηση της υφιστάμενης νομολογίας, τη σχετική με την προστασία των πηγών υδρεύσεως των βασικών οικιστικών κέντρων της χώρας (ΚΕΠΑ)
- την απογραφή των έργων και μελετών του Δημοσίου, των σχετικών με την διαχείριση των υδάτινων πόρων της χώρας και στη συνέχεια τη δημιουργία Μητρώου
- κατάρτιση υδατικών ισοζυγίων προσφοράς-ζήτησεως συγκεκριμένων περιοχών της χώρας (με προτεραιότητα στις υδρολογικά ελλειμματικές περιοχές των ΚΕΠΑ).

XI. Απόφαση 11 (ΦΕΚ 551, 1981)

“Περί χαράξεως κατευθυντηρίων γραμμών για τη διατήρηση, προστασία και οικολογική διαχείριση των παράκτιων βιοτόπων και μέτρα προστασίας για ορισμένους από αυτούς”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 24 (παρ 1) του Συντάγματος και στα άρθρα 3 και 7 του Ν.360/76 και έχοντας υπόψη τη μελέτη 7919706 της ΣΑΜ 8019 του Υπουργείου Συντονισμού “Εθνικό Πρόγραμμα Διαχείρισης Ακτών”, την απόφαση ΔΚ 17569/23.11.79 “Συγκρότηση Συντονιστικής Επιτροπής Διαχείρισης Ακτών” και το γεγονός ότι ένα τέτοιο καθεστώς προστασίας πρέπει να βρίσκεται σε αρμονία με τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η χώρα μας στον τομέα της προστασίας της Φύσεως τόσο μέσω των σχετικών διατάξεων των Διεθνών Συνθηκών όσο και μέσω διατάξεων του Παραγωγού Κοινοτικού Δικαίου που αφορά τα θέματα της προστασίας του περιβάλλοντος.

Οι στόχοι και οι κατευθύνσεις της προστασίας των παράκτιων βιοτόπων είναι οι εξής: η διαχείριση των παράκτιων περιοχών να αποσκοπεί στη διατήρησή τους, να ελαχιστοποιηθεί η υποβάθμιση και η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, η διαχείριση των φυσικών τοπικών πόρων να γίνεται μετά από την εκπόνηση ειδικών οικολογικών μελετών, η διατήρηση και διαχείριση των παράκτιων βιοτόπων να συσχετίζεται με την παραγωγικότητα του πρωτογενή τομέα, να εκπονηθεί το απαραίτητο νομικό πλαίσιο προστασίας των παράκτιων περιοχών και να ενισχυθούν τα ερευνητικά προγράμματα για την προστασία ορισμένων περιοχών.

Για τη επίτευξη των παραπάνω προγραμματίζονται οι εξής ενέργειες:

- απογραφή και ταξινόμηση των διαφόρων τύπων των παράκτιων βιοτόπων
- οριοθέτηση τους
- καδιέρωση ειδικού τύπου οικολογικής μελέτης για την προστασία και την οικολογική διαχείριση των παράκτιων οικοσυστημάτων
- εκπόνηση οδηγού χρήσεων γης και όρων προστασίας παράκτιων οικοσυστημάτων.

Αναγνωρίζει την ανάγκη προστασίας κατά προτεραιότητα των παρακάτω βιοτόπων:

- α) Αμμοδίνες και βραχώδεις ακτές του όρμου Σαρακνικό Ελαφονήσου καθώς και αμμοδίνες και λίμνη Στρογγυλή στα δυτικά της Νεαπόλεως Λακωνίας
  - β) Μεγάλο έλος Μαραθώνα - Πευκοδάσος Σχοινιά - Κυνόσουρα Αττικής
  - γ) Αμμοδίνες - Παραλιακό δάσος και λίμνη περιοχής Καϊάφα
- Αναγνωρίζει την ανάγκη οριοθέτησης των εξής παράκτιων βιοτόπων:
- α) Εκβολές Αχέροντα
  - β) Εκβολές Σπερχειού
  - γ) Βραχώδεις ακτές και παραλίες της Χερσονήσου Μάνης
  - δ) Βραχώδη τμήματα των ακτών της ΝΔ Αττικής

Την αρμοδιότητα του προγραμματισμού και συντονισμού των απαραίτητων ενεργειών έχει η Γραμματεία του ΕΣΧΠ.

XII. Απόφαση 12 (ΦΕΚ 551, 1981)

“Περί προστασίας και αξιοποίησεως των απολιθωμένων δασών της χώρας”

Νομοδικά στηρίζεται στο άρθρο 24 (παρ. 1) του Συντάγματος, στα άρθρα 3 και 7 του Ν.360/76, στο άρθρο 1 του Ν.1459/50 “περί προστασίας ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενέστερων του 1830” τη σχετική απόφαση 118246/1857/16.157 του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και έχοντας υπόψη το γεγονός ότι ένα τέτοιο καθεστώς προστασίας πρέπει να βρίσκεται σε αρμονία με τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η χώρα μας στον τομέα της προστασίας της Φύσεως τόσο μέσω των σχετικών διατάξεων των Διεθνών Συνθηκών όσο και μέσω διατάξεων του Παραγώγου Κοινοτικού Δικαίου που αφορά τα θέματα της προστασίας του περιβάλλοντος. Αποφασίζει:

- την προστασία της Νήσου Μεγαλονήσι και της περιοχής Σαρακίνα της Νήσου Λέσβου (αναθέτει την αρμοδιότητα κήρυξης των περιοχών αυτών ως θαλάσσια πάρκα στον Υπουργό Συντονισμού και στους κατά περίπτωση αρμόδιους Υπουργούς).
- την ανάθεση στον Υπουργό Συντονισμού και στους κατά περίπτωση αρμόδιους Υπουργούς τη λήψη μέτρων για την προστασία των περιοχών που υπάρχουν απολιθωμένα δάση (Σιγρίου Νήσου Λέσβου, Αγία Άννα, Παπάδες και Αλιβέρι της Εύβοιας, Θράκης, Νήσου Λήμνου, Φλωρίνης και Νήσου Σαντορίνης).

Αναθέτει στη Γραμματεία του ΕΣΧΠ τον προγραμματισμό και συντονισμό των ενεργειών που είναι απαραίτητες για την επίτευξη των παραπάνω στόχων.

XIII. Απόφαση 13 (ΦΕΚ 551, 1981)

“Περί εγκρίσεως του πλαισίου οργανώσεως της ευρύτερης περιοχής Βόλου και Λάρισας και των ρυθμιστικών σχεδίων γενικών κατευθύνσεων των αντίστοιχων πόλεων (ΚΕΠΑ Βόλος - Λάρισα)”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 24 του Συντάγματος, στα άρθρα 3 και 7 του Ν.360/76, στο άρθρο 3 του Ν.1032/80 "περί συστάσεως Υπουργείου Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος" και έχοντας υπόψη την απόφαση του ΕΣΧΠ 9610/23.3.79 με την οποία το δίπολο Βόλος - Λάρισα έχει επιλεγεί ως ΚΕΠΑ, το Ρυθμιστικό Σχέδιο που έγινε το 1974, τη μελέτη του ΚΕΠΑ Βόλος-Λάρισα και τις αναθεωρήσεις των Ρυθμιστικών Σχεδίων του Βόλου και της Λάρισας που έγιναν το 1979 και την εισηγητική έκθεση της Γενικής Διεύθυνσης Οικισμού του ΥΧΟΠ για την έγκριση των Ρυθμιστικών Σχεδίων Βόλου και Λάρισας και του Σχεδίου Οργάνωσης της ευρύτερης περιοχής.

Εγκρίνει το πλαίσιο οργάνωσης της ευρύτερης περιοχής των πόλεων Βόλου-Λάρισας. Ειδικότερα:

- Στην οργάνωση του χώρου

- α) της ευρύτερης περιοχής Βόλου-Λάρισας

ορίζει πληθυσμιακό στόχο για το έτος 2000 τους 550.000 κατοίκους, ορίζει περιοχές οικιστικής ανάπτυξης, χώρους εγκατάστασης παραδερισμού και αναυυχής, περιοχές εγκατάστασης βιοτεχνιών και βιομηχανιών, περιοχές προστασίας γεωργικής γης - δασών - δασικών εκτάσεων, δίκτυα μεταφοράς (κύριοι οδικοί άξονες και ενδεικτική θέση κόμβων, διάταξη του σιδηροδρομικού δικτύου).

- β) των πολεοδομικών συγκροτημάτων του Βόλου και της Λάρισας

οριοθέτηση των πολεοδομικών συγκροτημάτων Βόλου και Λάρισας, ορισμός των χρήσεων γης εντός των ορίων των Π.Σ., χάραξη οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου καθώς και των κυκλοφοριακών κόμβων των πόλεων, αναστολή των οικοδομικών εργασιών μεταξύ του λιμανιού και της βιομηχανικής ζώνης μέχρι το τέλος της σχετικής μελέτης λειτουργίας και προοπτικών του λιμανιού και διερεύνηση για τον καθορισμό περιοχής εργατικών κατοικιών στο Βόλο.

- Στην ανάπτυξη των παραγωγικών τομέων

- α) του πρωτογενή τομέα

ολοκλήρωση αρδευτικών έργων, επέκταση και βελτίωση δικτύου αγροτικής οδοποιίας και στην παροχή κινήτρων σε γεωργικούς συνεταιρισμούς για την ίδρυση μονάδων επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων.

- β) του δευτερογενή τομέα

προσδιορισμός συγκεκριμένων κινήτρων για την εγκατάσταση νέων βιομηχανικών μονάδων στους προβλεπόμενους χώρους για βιομηχανικές χρήσεις.

- γ) του τριτογενή τομέα

μελέτη για τη σταδιακή αποκέντρωση της Δημόσιας Διοίκησης προς τις δύο πόλεις και δημιουργία πλέγματος κοινωνικών εξυπηρετήσεων αντίστοιχων για κάθε οικιστικό κέντρο (κυρίως υγείας και εκπαίδευσης).

- Μελέτες και έργα α' φάσης στην ευρύτερη περιοχή

- προτείνεται η σύνταξη συγκεκριμένων μελετών και η εκτέλεση συγκεκριμένων έργων με ταυτόχρονη εκτίμηση των χωροταξικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

- Έργα α΄ φάσης ρυθμιστικών σχεδίων Βόλου και Λάρισας (προτείνεται κατάλογος με συγκεκριμένα έργα)
- Προτείνει συγκεκριμένα μέτρα εφαρμογής προς τα Υπουργεία, τους Δημόσιους Οργανισμούς και όλους τους αρμόδιους φορείς για τη λήψη μέτρων και την προσαρμογή των μελετών και προγραμμάτων τους προς τις βασικές αρχές και κατευθύνσεις της παρούσας απόφασης και την εξασφάλιση έγκαιρων επεμβάσεων σε ορισμένους καίριους τομείς.

XIV. Απόφαση 14 (ΦΕΚ 301, 1981)

“Περί ιδρύσεως Βιομηχανικής Περιοχής Ρόδου”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 24 (παρ. 1 και 2) του Συντάγματος, στο Ν.400/1976 “Περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων”, στο άρθρο 3 (παρ. 3) του Ν.360/1976 “Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος”, στο άρθρο 1 (παρ. 1) του Ν.4458/1965 “Περί Βιομηχανικών Περιοχών” όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.742/77 “Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης του Ν.4458/65 “Περί Βιομηχανικών Περιοχών” και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων” και στις ΔΚ 19791/80 ΦΕΚ 1064/Β/15.10.1980, 20460/80 ΦΕΚ 1078/Β/23.10.80 αποφάσεις “Περί καθορισμού αρμοδιοτήτων του Αναπληρωτή Υπουργού Συντονισμού”

Αποφασίζει την ίδρυση Βιομηχανικής Περιοχής Ρόδου για την εξυπηρέτηση των αναγκών της βιομηχανικής δραστηριότητας της περιοχής της πόλης αυτής. Αναθέτει στους Υπουργούς Συντονισμού και Βιομηχανίας την έκδοση σε όσο το δυνατό συντομότερο χρονικό διάστημα του προβλεπόμενου ΠΔ για τον καθορισμό της Βιομηχανικής Περιοχής Ρόδου και στον Υπουργό Βιομηχανίας και Ενέργειας και τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ελληνικής Τράπεζας Βιομηχανικής Ανάπτυξης την εκπόνηση σε όσο το δυνατό συντομότερο χρονικό διάστημα των απαιτούμενων μελετών, για τον ειδικότερο προσδιορισμό της θέσεως, της εκτάσεως και των ορίων της Βιομηχανικής περιοχής Ρόδου.

XV. Απόφαση 15 (ΦΕΚ 301, 1981)

“Περί ιδρύσεως Βιομηχανικής Περιοχής Κοζάνης-Πτολεμαΐδος”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 24 (παρ. 1 και 2) του Συντάγματος, στο Ν.400/1976 “Περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων”, στο άρθρο 3 (παρ. 3) του Ν.360/1976 “Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος”, στο άρθρο 1 (παρ. 1) του Ν.4458/1965 “Περί Βιομηχανικών Περιοχών” όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.742/77 “Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης του Ν.4458/65 “Περί Βιομηχανικών Περιοχών” και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων”, στις ΔΚ 19791/80 ΦΕΚ 1064/Β/15.10.1980, 20460/80 ΦΕΚ 1078/Β/23.10.80 αποφάσεις “Περί καθορισμού αρμοδιοτήτων του Αναπληρωτή Υπουργού Συντονισμού”, στην ΔΚ απόφαση 19793/80 ΦΕΚ 1064/Β/15.10.80 “Περί καθορισμού αρμοδιοτήτων του Υφυπουργού Συντονισμού” και στην απόφαση 2 του

ΕΣΧΠ με την οποία επιλέχθηκε το δίπολο Κοζάνης-Πτολεμαΐδος ως ΚΕΠΑ και την ανάγκη ορθολογικής οργανώσεως της υποδομής της βιομηχανικής δραστηριότητας της οποίας η ικανοποίηση είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση της προοπτικής αυτής.

Αποφασίζει την ίδρυση Βιομηχανικής Περιοχής Κοζάνης-Πτολεμαΐδος για την εξυπηρέτηση των αναγκών της βιομηχανικής δραστηριότητας της περιοχής των πόλεων αυτών. Αναθέτει στους Υπουργούς Συντονισμού και Βιομηχανίας την έκδοση σε όσο το δυνατό συντομότερο χρονικό διάστημα του προβλεπόμενου ΠΔ για τον καθορισμό της Βιομηχανικής Περιοχής Κοζάνης-Πτολεμαΐδος και στον Υπουργό Βιομηχανίας και Ενέργειας και τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ελληνικής Τράπεζας Βιομηχανικής Ανάπτυξης την εκπόνηση σε όσο το δυνατό συντομότερο χρονικό διάστημα των απαιτούμενων μελετών, για τον ειδικότερο προσδιορισμό της θέσεως, της εκτάσεως και των ορίων της Βιομηχανικής περιοχής Κοζάνης-Πτολεμαΐδος.

XVI. Απόφαση 16 (ΦΕΚ 654, 1981)

“Περί εγκρίσεως του συστήματος οργανώσεως των οικιστικών περιοχών του Πολεοδομικού Συγκροτήματος του Ηρακλείου και της ευρύτερης περιοχής του”

Νομοθετικά στηρίζεται στα άρθρα 3 (παρ. 3) και 7 του Ν.360/76, στο άρθρο 3 του Ν.1032/80 “περί συστάσεως Υπουργείου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος” και έχοντας υπόψη την απόφαση του ΕΣΧΠ 9610/23.3.79 με την οποία το Ηράκλειο έχει επιλεγεί ως ΚΕΠΑ, τη μελέτη του ΚΕΠΑ Ηρακλείου που έγινε το 1980 και την εισηγητική έκθεση της Γενικής Διεύθυνσης Οικισμού του ΥΧΟΠ για την έγκριση του συστήματος οργάνωσης των οικιστικών περιοχών του Π.Σ. Ηρακλείου και της ευρύτερης περιοχής.

Εγκρίνει το σύστημα οργάνωσης και τις γενικές ρυθμίσεις που αυτό προβλέπει για το Πολεοδομικό Συγκρότημα της πόλης του Ηρακλείου. Ειδικότερα:

- Στο σύστημα οργάνωσης Οικιστικών Περιοχών του ΠΣΗ και της ευρύτερης περιοχής του.
  - α) ορίζεται πληθυσμιακός στόχος για το έτος 2010, οι 240000 κάτοικοι, προτείνεται το κύριο και δευτερεύον οδικό δίκτυο, δημιουργία ιεραρχημένου οικιστικού πλέγματος, ορίζονται χρήσεις γης (όρια περιοχών για εγκατάσταση βιομηχανιών και βιοτεχνιών, καθορισμός χώρων αναψυχής-τουρισμού και παραθεριστικής κατοικίας και ζώνη προστασίας γεωργικής γης με ειδικούς όρους δόμησης.
- Στην ανάπτυξη των παραγωγικών τομέων
  - α) του πρωτογενή τομέα: ολοκλήρωση των εγγειοβελτιωτικών και κυρίως αρδευτικών έργων, δικτύου αγροτικής οδοποιίας και στην παροχή κινήτρων σε γεωργικούς συνεταιρισμούς για την ίδρυση μονάδων επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων.
  - β) του δευτερογενή τομέα: παροχή κινήτρων για την ανάπτυξη της βιομηχανίας, για την οργάνωση βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων κυρίως σε συνεταιριστική

βάση και για την οργάνωση χώρων υποδοχής των βιομηχανικών και βιοτεχνικών κλάδων.

γ) του τριτογενή τομέα: πρόγραμμα Διοικητικής αποκέντρωσης, δημιουργία πλέγματος κοινωνικών εξυπηρετήσεων (κυρίως υγεία και εκπαίδευση) και άσκηση ειδικού ελέγχου για τη διατήρηση της τουριστικής αξιοποίησης στα προγραμματικά μεγέθη.

- Μελέτες και έργα α' φάσης του ΠΣΗ και της ευρύτερης περιοχής του προτείνεται η σύνταξη συγκεκριμένων μελετών και η εκτέλεση συγκεκριμένων έργων με ταυτόχρονη εκτίμηση των χωροταξικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- Προτείνει συγκεκριμένα μέτρα εφαρμογής προς τα Υπουργεία, τους Δημόσιους Οργανισμούς και όλους τους αρμόδιους φορείς για τη λήψη μέτρων και την προσαρμογή των μελετών και προγραμμάτων τους προς τις βασικές αρχές και κατευθύνσεις της παρούσας απόφασης και την εξασφάλιση έγκαιρων επεμβάσεων σε ορισμένους καίριους τομείς.

XVII. Απόφαση 17 (ΦΕΚ 654, 1981)

“Περί ίδρύσεως βιομηχανικής περιοχής στη θέση Ξηρόρεμα του Νομού Αττικής”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 24 (παρ. 1 και 2) του Συντάγματος, στο Ν.400/76 “περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων”, στο άρθρο 3 (παρ.3) του Ν.360/76, και στο άρθρο 1 (παρ. 1) του Ν.458/65 “περί βιομηχανικών περιοχών” όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.742/77 “περί τροποποίησης και συμπλήρωσης του Ν.4458/65 περί βιομηχανικών περιοχών και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων”.

Αποφασίζει την ίδρυση βιομηχανικής περιοχής στη θέση Ξηρόρεμα του Νομού Αττικής. Αναθέτει στους Υπουργούς Συντονισμού και Βιομηχανίας και Ενεργείας την έκδοση του προβλεπόμενου ΠΔ για τον καθορισμό της ανωτέρω βιομηχανικής περιοχής, και στον Υπουργό Βιομηχανίας και Ενεργείας και στις αρμόδιες υπηρεσίες της Ελληνικής Τράπεζας Βιομηχανικής Ανάπτυξης την εκπόνηση των απαιτούμενων μελετών για τον ειδικότερο προσδιορισμό της θέσης, της έκτασης και των ορίων της παραπάνω βιομηχανικής περιοχής.

XVIII. Απόφαση 18 (ΦΕΚ 654, 1981)

“Περί εγκρίσεως των γενικών κατευθύνσεων της Χωροταξικής Μελέτης Μήλου και του αντίστοιχου χωροταξικού σχεδίου”

Νομοθετικά στηρίζεται στα άρθρα 3 (παρ.3) και 7 του Ν.360/76, στο άρθρο 3 του Ν1032/80 “περί συστάσεως υπουργείου Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος” και στην απόφαση υπ’ αρ. ΔΚ/8839/6.5.80 του Υπουργού Συντονισμού σχετική με την εκπόνηση της Χωροταξικής Μελέτης της Νήσου Μήλου.

Εγκρίνει τη γενική ρύθμιση του χώρου της Μήλου. Εγκρίνει ειδικότερα:

- Στην οργάνωση του χώρου - ρυθμίσεις

Καθορίζει βραχυπρόθεσμο πληθυσμιακό προγραμματικό στόχο για το έτος 1990 τους 6000 κατοίκους, καθορίζει γενικές χρήσεις γης κατά κατηγορίες περιοχών (Α: ευρύτερες περιοχές ανάπτυξης της γεωργίας, του τουρισμού και της κατοικίας και περιοχών αποκλεισμού εξορυκτικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων, Β: περιοχές έλξης βιομηχανικών και εξορυκτικών δραστηριοτήτων, Γ: περιοχές ελεγχόμενης εξόρυξης και αποκλεισμού βιομηχανικών δραστηριοτήτων και Περιοχές απόλυτης προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος), χαρακτηρίζει σαν τουριστικούς τους βασικούς οδικούς άξονες της περιοχής Α και απαγορεύει τη διακίνηση λατομικών και μεταλλευτικών προϊόντων σε αυτούς, χωροθετεί προβλήτες φόρτωσης λατομικών και μεταλλευτικών προϊόντων και λιμένων επιβατικής και εμπορευματικής κίνησης, προβλέπει τη διατήρηση παραδοσιακών οικισμών, τη σύνταξη ρυμοτομικού σχεδίου και των καθορισμό ζώνης επέκτασης των οικισμών του νησιού.

- Στην ισόρροπη ανάπτυξη των παραγωγικών τομέων της περιοχής
  - α) του πρωτογενή τομέα: διερεύνηση της γεωτεκτονικής δομής του νησιού (με σκοπό τον καθορισμό των δυνατοτήτων του υδρογεωλογικού, γεωθερμικού και ορυκτού του δυναμικού), διερεύνηση και προσδιορισμός των γεωργικών ζωνών, του είδους και της έκτασης των καλλιεργειών, παροχή κινήτρων σε γεωργικούς συνεταιρισμούς για την ίδρυση μονάδων επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων, παροχή υψηλών οικονομικών ενισχύσεων στους αλιείς για αγορά καυσίμων, για ανανέωση σκαφών μέσης και παράκτιας αλιείας, για εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού των σκαφών τους καθώς και χορήγηση μακροπρόθεσμων χαμηλότοκων δανείων στους δικαιούχους ανανέωσης σκαφών μέσης και παράκτιας αλιείας καθώς και έλεγχος της λαδραλίας.
  - β) του δευτερογενή τομέα: προγραμματισμός της διαχείρισης του υδατικού, γεωθερμικού και ορυκτού δυναμικού του νησιού, οργάνωση και εκμετάλλευση Βιομηχανικής περιοχής ΕΤΒΑ μέσα στα όρια της περιοχής Β, παροχή ισχυρών κινήτρων για την μετεγκατάσταση στην παραπάνω βιομηχανική περιοχή των εκτός αυτής λειτουργουσών βιομηχανικών μονάδων με σκοπό την εξυγίανση του κεντρικού τμήματος του νησιού και θέσπιση ειδικών νομοθετικών ρυθμίσεων για την ορθολογική εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου του νησιού με βασικό κριτήριο την προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και τη διασφάλιση της υγιεινής διαβίωσης των κατοίκων και των επισκεπτών του νησιού.
  - γ) του τριτογενή τομέα: διερεύνηση και οργάνωση σε προτεραιότητες της απαραίτητης τουριστικής υποδομής, ενδάρρυνση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την ίδρυση φορέα ανάπτυξης "Αγροτικού Τουρισμού", ίδρυση Επαγγελματικής - Τεχνικής Σχολής που θα αποσκοπεί στην κατάρτιση του εργατικού δυναμικού σε θέματα εξόρυξης και επεξεργασίας βιομηχανικών κλπ ορυκτών και δημιουργία πλέγματος κοινωνικών εξυπηρετήσεων (κυρίως στον τομέα της υγείας).
- Στα έργα υποδομής προτείνεται η σύνταξη μελετών και η εκτέλεση συγκεκριμένων έργων υποδομής τα οποία βοηθούν στην επίτευξη των παραπάνω στόχων.

Προτείνει μέτρα εφαρμογής και ορίζει υπεύθυνο τον Υπουργό Συντονισμού και Βιομηχανίας και Ενέργειας για την πορεία των εργασιών.

XIX. Απόφαση 19 (ΦΕΚ 654, 1981)

“Περί ιδρύσεως βιομηχανικής περιοχής στη Ν. Μακρόνησο του Ν. Κυκλάδων”

Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 24 (παρ. 1 και 2) του Συντάγματος, στο Ν. 400/76 “περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων”, στο άρθρο 3 (παρ.3) του Ν. 360/76 και στο άρθρο 1 (παρ. 1) του Ν.4458/65 “περί βιομηχανικών περιοχών” όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.742/77 “περί τροποποίησης και συμπλήρωσης του Ν.4458/65 περί βιομηχανικών περιοχών” και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων.

Αποφασίζει την ίδρυση Βιομηχανικής περιοχής στο νησί της Μακρονήσου του Νομού Κυκλάδων και αναθέτει στους Υπουργούς Συντονισμού και Βιομηχανίας και Ενέργειας την έκδοση ΠΔ σε όσο το δυνατό σύντομο χρονικό διάστημα για τον καθορισμό της παραπάνω βιομηχανικής περιοχής. Επίσης στον Υπουργό Βιομηχανίας και Ενέργειας αναθέτει την εκπόνηση των απαιτούμενων μελετών για τον ειδικότερο προσδιορισμό της θέσης, της έκτασης και των ορίων αυτής της βιομηχανικής περιοχής.

XX. Απόφαση 20 (ΦΕΚ 827, 1985)

“Εκσυγχρονισμός του εργοστασίου τριβής-επεξεργασίας καολίνης του Ι. Τσιπούρη, που βρίσκεται στη Νήσο Μήλο”

Νομοθετικά στηρίζεται στην απόφαση του ΕΣΧΠ (ΦΕΚ 664/Β/16.10.81) “Περί εγκρίσεως των Γενικών Κατευθύνσεων της χωροταξικής μελέτης Μήλου και του αντίστοιχου χωροταξικού σχεδίου”, στην αίτηση του Ι. Τσιπούρη για τον εκσυγχρονισμό του εργοστασίου της τριβής-επεξεργασίας καολίνης, ώστε να τροποποιηθεί η υφιστάμενη μέθοδος παραγωγής από ξηρά σε υγρή και να παραχθεί νέο προϊόν κατάλληλο για πληρωτικό υλικό στη χαρτοβιομηχανία, στα αριθμ. 604/16.3.84 και 1266/21.6.84 έγγραφα της ΑΕ “ΓΕΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ”, στο αριθ. 50062/21.9.84 έγγραφο της Διεύθυνσης Προστασίας Περιβάλλοντος του τέως ΥΧΟΠ με το οποίο αξιολογήθηκε θετικά η υποβληθείσα μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στο αριθ. 2257/6.2.85 έγγραφο της ΑΕ “ΕΤΒΑ” ότι δεν ανήκει στα άμεσα προγράμματά της η οργάνωση της βιομηχανικής περιοχής Μήλου και στην αριθ. 134/27.6.85 θετική συνηγορία της κ. Νομάρχου Κυκλάδων για την ανωτέρω επένδυση.

Αποφασίστηκε η έγκριση του εργοστασίου επεξεργασίας καολίνης του Ι. Τσιπούρη που βρίσκεται στη Νήσο Μήλο και αφορά την τροποποίηση της μεθόδου παραγωγής του από ξηρά φάση σε υγρή όμοια προκειμένου να παραχθεί νέο προϊόν κατάλληλο για πληρωτικό υλικό της χαρτοποιίας.

XXI. Απόφαση 21 (ΦΕΚ 316, 1985)

“Ίδρυση Βιομηχανικών Περιοχών (ΒΙ-ΠΕ) σε όλους τους νομούς της χώρας”

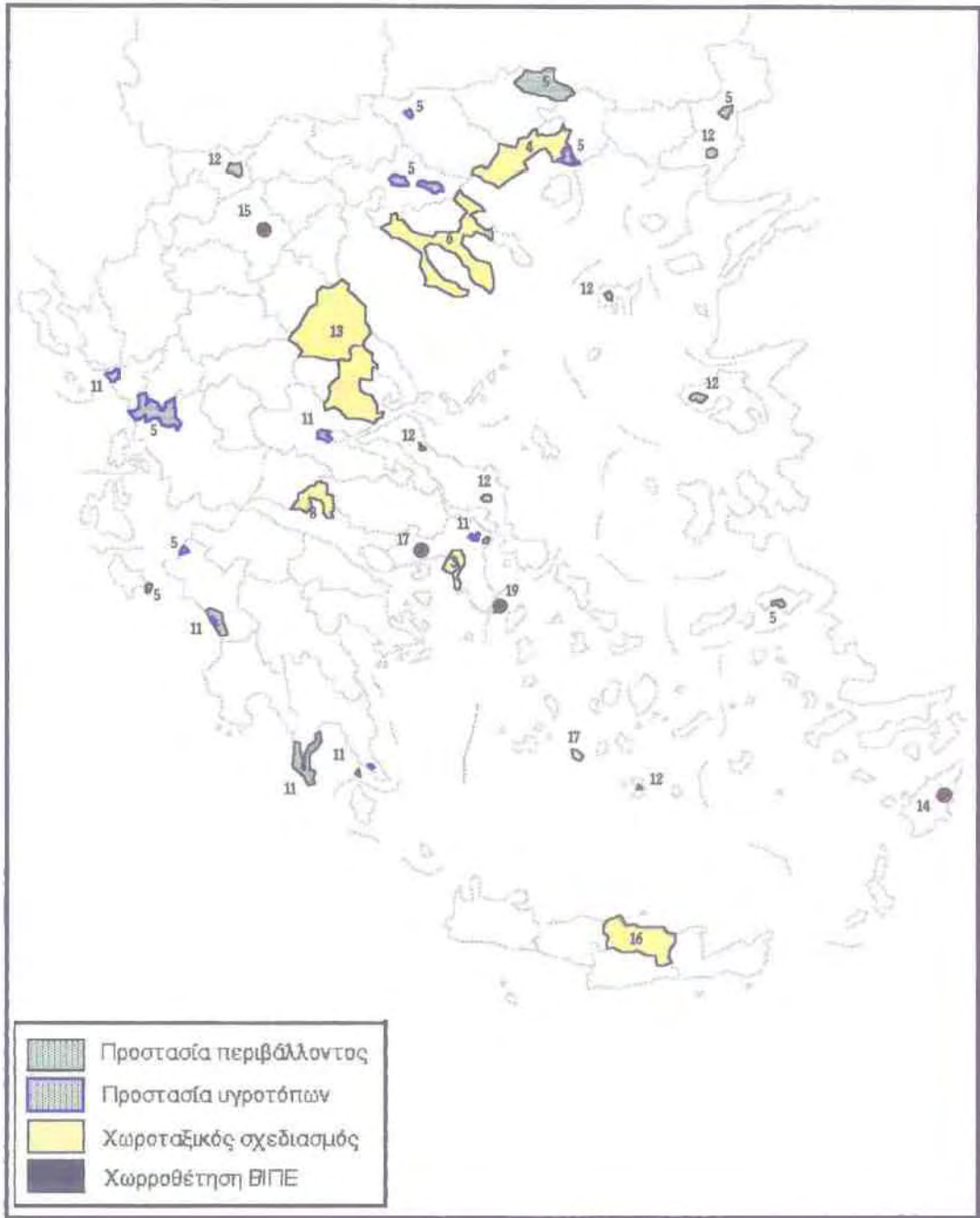
Νομοθετικά στηρίζεται στο άρθρο 24 (παρ. 1 και 2) του Συντάγματος, στο Ν.400/76 “περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων”, στο Ν. 1266/82 “περί οργανώσεως, ασκήσεως της νομισματικής πιστωτικής και συναλλαγματικής πολιτικής και άλλων διατάξεων”, στο ΠΔ 574/82 “περί ανακατανομής αρμοδιοτήτων Υπουργείων”, στο ΠΔ 577/82 “περί μεταφοράς υπηρεσιών στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας”, στο ΠΔ 816/77 “περί οργανισμού του τ. Υπουργείου Συντονισμού, στην Πρωθυπουργική απόφαση Υ108/8.8.84 “περί αναδέσεως αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Εθνικής Οικονομίας”, στο άρθρο 3 (παρ. 3) του Ν. 360/76 και στους Ν. 4458/65 και Ν. 742/77 “περί βιομηχανικών περιοχών (ΒΙ.ΠΕ)” και έχοντας υπόψη τους στόχους του Πενταετούς Προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983 - 1987 (Τεύχος ΙΙ, Κεφ. ΙΙ/ΦΕΚ 5/Α/17.1.85) για τη μεταποίηση και ειδικότερα τη δημιουργία των συνθηκών ικανοποίησης του μακροχρόνιου στόχου ίδρυσης μίας τουλάχιστον ΒΙ.ΠΕ. σε κάθε νομό της χώρας για την άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων καθώς και ειδικών ή κλαδικών ΒΙ.ΠΕ. και Βιοτεχνικών Κτιρίων.

Εγκρίνει την ίδρυση μιας τουλάχιστον βιομηχανικής περιοχής (ΒΙ.ΠΕ) σε κάθε νομό της χώρας για την εξυπηρέτηση των αναγκών της βιομηχανικής, βιοτεχνικής και γενικά οικονομικής δραστηριότητας του κάθε νομού, μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Αναπτύξεως της χώρας.

Αναθέτει στους Υπουργούς Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος και Εθνικής Οικονομίας την έκδοση ΠΔ για την ίδρυση ΒΙ.ΠΕ σε κάθε νομό της χώρας.

Σχολιασμός

Ένα σημείο που αξίζει να προσεγγίσουμε με κριτικό πνεύμα είναι το ποιά Υπουργεία υπογράφουν κάθε φορά τις αποφάσεις του ΕΣΧΠ. Κάθε απόφαση υπογράφεται από 10 έως 16 υπουργούς. Στο σύνολο τους οι αποφάσεις υπογράφονται από τον Πρωθυπουργό, εκτός από τις αποφάσεις 4 και 5 και από την απόφαση 1 την οποία υπογράφει αντί για τον Πρωθυπουργό ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Γενικά όμως μετά το 1981 όλες οι αποφάσεις έχουν την υπογραφή του Πρωθυπουργού. Τα Υπουργεία που υπογράφουν σταθερά είναι το Υ. Συντονισμού, Γεωργίας, Βιομηχανίας / Ενέργειας, Δημόσιων Έργων, Οικονομικών (εκτός από τις αποφάσεις 4 και 5), Πολιτισμού και Επιστημών, Κοινωνικών Υπηρεσιών (Υγείας / Πρόνοιας), Εμπορικής Ναυτιλίας και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος (μετά την απόφαση 6).

Χάρτης 1: Χωρική κατανομή των αποφάσεων του ΕΣΧΠ

Πίνακας 1: Συμμετοχή των Υπουργείων στην υήφιση των αποφάσεων του ΕΣΧΠ

Υπουργοί που υπογράφουν τις αποφάσεις του ΕΣΧΠ	Αποφάσεις																				
	1	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Πρόεδρος της Δημοκρατίας	x																				
Πρωθυπουργός	x				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Συντονισμού (Εθνικής Οικονομίας)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x
Δημόσιων Έργων (ΥΧΟΠ)		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Γεωργίας		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Οικονομικών		x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x
Εργασίας		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				x	x	x	x			x
Βιομηχανίας/Ενέργειας	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Εξωτερικών		x	x	x																	
Εσωτερικών		x	x	x		x															
Πολιτισμού/Επιστημών		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Εθνικής Παιδείας/Θρησκευμάτων		x																			
Κοινωνικών Υπηρεσιών		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Υφ. Συντονισμού		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
Αντιπρόεδρος Κυβέρνησης	x																				
Προεδρίας της Κυβέρνησης	x					x															
Εμπορίου			x	x									x								
Συγκοινωνιών			x	x														x			x
Εμπορικής Ναυτιλίας						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ενέργειας και Φυσικών Πόρων																					x

Η απόφαση 1 που είναι μικρής σημαντικότητας υπογράφεται μόνο από τους Υπουργούς Συντονισμού και Βιομηχανίας και Ενέργειας.

Η απόφαση 2 για την οικιστική αποκέντρωση, που είναι ίσως η σημαντικότερη απόφαση έχει 16 υπογραφές. Ενδιαφέρον είναι να αναφερθεί το γεγονός ότι την απόφαση αυτή υπογράφουν οι υπουργοί Εσωτερικών και Εργασίας, οι οποίοι υπογράφουν πολύ λίγες αποφάσεις του ΕΣΧΠ. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι επιπτώσεις της απόφασης αυτής τόσο σε θέματα απασχόλησης όσο και σε θέματα οργάνωσης του Ελληνικού χώρου ήταν σημαντικές.

Η απόφαση 4 για το ΚΕΠΑ Καβάλας έχει 13 υπογραφές. Είναι μια απόφαση με την οποία εγκρίνεται μια μελέτη με επιπτώσεις στην ευρύτερη περιοχή της Ανατ. Μακεδονίας και Θράκης. Αν και οι οικονομικές επιπτώσεις ήταν αναμενόμενες, εντούτοις την απόφαση αυτή δεν υπογράφει ο Υπουργός Οικονομικών.

Η απόφαση 7 για το ρυθμιστικό σχέδιο της Αθήνας έχει 13 επίσης υπογραφές, εκείνο όμως που κάνει εντύπωση είναι η απουσία της υπογραφής του Υπουργού Εργασίας του οποίου η απουσία είναι επίσης σημαντικά εμφανής στις αποφάσεις 13

(ΚΕΠΑ Βόλου-Λάρισας), 16(ΚΕΠΑ Ηρακλείου) και 21 (ίδρυση ΒΙΠΕ. σε κάθε νομό της χώρας).

Η απόφαση 13 για το ΚΕΠΑ Βόλου-Λάρισας έχει 12 υπογραφές όπου εντύπωση κάνει η υπογραφή του Υπουργού Εμπορίου, ο οποίος υπογράφει μόλις 3 από τις αποφάσεις του ΕΣΧΠ.

Η απόφαση 16 για το ΚΕΠΑ Ηρακλείου έχει 11 μόνο υπογραφές παρά την σημαντικότητά της και αξίζει να σημειωθεί ότι είναι το μόνο ΚΕΠΑ που δεν έχει την υπογραφή του Υπουργού Εμπορίου.

Σημαντικό στις αποφάσεις των ΚΕΠΑ είναι ότι δεν έχουν την υπογραφή του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, παρότι στις προτάσεις για την οικιστική οργάνωση της χώρας ένας από τους βασικούς στόχους ήταν να καταστούν οι πόλεις αυτές κέντρα ανώτατης εκπαίδευσης. Επίσης ο Υπουργός Συγκοινωνιών υπογράφει μόνο στην απόφαση για το ΚΕΠΑ Καβάλας ενώ από τις προτάσεις του ΕΣΧΠ στα δύο άλλα ΚΕΠΑ και κυρίως στο ΚΕΠΑ Βόλου-Λάρισας φαινόταν λόγω της σημαντικότητας των προτεινόμενων συγκοινωνιακών έργων απαραίτητη η προσυπογραφή του Υπουργού Συγκοινωνιών.

Την υπογραφή του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης παρατηρούμε ότι έχουν μόνο οι δύο πολύ σημαντικές αποφάσεις του ΕΣΧΠ, η 2 για την οικιστική αποκέντρωση και η 7 για την οργάνωση του ελληνικού χώρου σε προγραμματικά διαμερίσματα. Φαίνεται ότι η συμμετοχή αυτού του Υπουργείου είναι μόνο σε αποφάσεις εθνικής εμβέλειας.

Οι αποφάσεις 14, 15, 17, 19 και 21 που θέμα τους έχουν την ίδρυση βιομηχανικών περιοχών (ΒΙΠΕ.) είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι δεν υπογράφονται από τον Υπουργό Εργασίας.

Το σύνολο σχεδόν των αποφάσεων του ΕΣΧΠ υπογράφεται από τον Υφυπουργό Συντονισμού, ενώ ο Υφυπουργός Δημόσιων Έργων υπογράφει μόνο τις πρώτες αποφάσεις έως και την 5.

Εξαρτήσεις των αποφάσεων από τη Νομοθεσία

Το μεγαλύτερο μέρος των αποφάσεων λαμβάνουν υπόψη τους ορισμένα άρθρα του Συντάγματος, από το Ν.360/76, από τα 5ετή Προγράμματα ανάπτυξης, από προηγούμενα ρυθμιστικά σχέδια, μελέτες και προγράμματα, από υποχρεώσεις της χώρας μας που απορρέουν από το Κοινοτικό Δίκαιο και Διεθνείς Συμβάσεις και διάφορους νόμους ανάλογα με το αντικείμενο της κάθε απόφασης.

Από άρθρα του Συντάγματος εξαρτώνται 14 αποφάσεις εκτός από την 1, 3, 4, 7, 16, 18 και 20. Οι αποφάσεις αυτές εξαρτώνται από το Άρθρο 24 του Συντάγματος εκτός από την απόφαση 10 (Περί της διαχείρισης των υδατικών πόρων της χώρας) που λαμβάνει υπόψη της και τα Άρθρα 18 και 106. Ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι από τις αποφάσεις 4, 13 και 16 για την οργάνωση των ΚΕΠΑ μόνο η απόφαση 13

Πίνακας 2: Νομοθετικές διατάξεις και κείμενα στα οποία στηρίζονται οι αποφάσεις του ΕΣΧΠ

	Σύνταγμα	Ν. 360/76	5ετή Προγ/ματα	Απόφαση 2 του ΕΣΧΠ	Απόφ. 18 του ΕΣΧΠ	Ρυθμιστικά Σχέδια	Μελέτες Προγ/ματα	Διεθνές Δίκαιο	Αρμότιες Υπουργών	Ν. 4458/85 Ν.742/77
1		■								
2	■	■	■				■			
3	■	■	■	■		■				
4	■	■		■		■				
5	■	■						■		
6	■	■					■		■	
7	■	■	■							
8	■	■						■		
9	■	■	■				■	■	■	
10	■	■	■	■				■		
11	■	■					■	■		
12	■	■						■	■	
13	■	■		■		■			■	
14	■	■							■	■
15	■	■							■	■
16		■		■			■		■	
17	■	■							■	■
18		■							■	
19	■	■							■	■
20					■					
21	■	■	■						■	■

(για το ΚΕΠΑ του διπόλου Βόλου-Λάρισας) λαμβάνει υποψη της το άρθρο 24 του Συντάγματος.

Όλες οι αποφάσεις του ΕΣΧΠ εκτός από την απόφαση 20, έχουν ως βάση τους το Ν.360/76. Στο άρθρο 3 βασίζονται όλες οι αποφάσεις εκτός από την 6 (Περί προσωρινής προστασίας περιοχών Χαλκιδικής) η οποία όμως στηρίζεται στο άρθρο 7 του νόμου αυτού. Το άρθρο 7 δεν λαμβάνουν υποψη οι αποφάσεις 2 (Περί χαράξεως κατευθυντηρίων γραμμών της χωροταξικής πολιτικής για την οικιστική αποκέντρωση), 10 (Περί της διαχείρισεως των υδατικών πόρων της χώρας), 17 (Περί ιδρύσεως βιομηχανικής περιοχής στη θέση Ξηρόρεμα του Νομού Αττικής), 19 (Περί ιδρύσεως βιομηχανικής περιοχής στη Νήσο Μακρόνησο του Νομού Κυκλάδων) και 21 (Ίδρυση Βιομηχανικών Περιοχών (ΒΙ - ΠΕ) σε όλους τους νομούς της χώρας). Στο άρθρο 1 (στους ορισμούς ορισμένων βασικών εννοιών) του νόμου αυτού στηρίζονται μόνο οι αποφάσεις 7 (Περί οργανώσεως του Ελληνικού χώρου σε Προγραμματικά Διαμερίσματα), 9 (Περί χαράξεως κατευθυντήριων γραμμών και αναγκαίων ενεργειών για τη διαχείριση των ακτών) και 10 (Περί της διαχείρισεως των υδατικών πόρων της χώρας).

Στις αρχές και τους στόχους των 5ετών Προγραμμάτων Οικονομικής Ανάπτυξης βασίστηκαν 6 αποφάσεις του ΕΣΧΠ. Οι αποφάσεις 2 (Περί χαράξεως κατευθυντηρίων γραμμών της χωροταξικής πολιτικής για την οικιστική αποκέντρωση), 3 (Περί σχεδίου - πλαισίου ρυθμίσεων ευρύτερης περιοχής Πρωτευούσης) και 9 (Περί χαράξεως κατευθυντήριων γραμμών και αναγκαίων ενεργειών για τη διαχείριση των ακτών) βασίστηκαν στο πρόγραμμα 1978-1982, οι αποφάσεις 7 (Περί οργανώσεως του Ελληνικού χώρου σε Προγραμματικά Διαμερίσματα) και 10 (Περί της διαχείρισεως των υδατικών πόρων της χώρας) στο πρόγραμμα 1976-1980 και η απόφαση 21 (Ίδρυση Βιομηχανικών Περιοχών (ΒΙ - ΠΕ) σε όλους τους νομούς της χώρας) στο πρόγραμμα 1983-1987.

Οι αποφάσεις του ΕΣΧΠ στην οποία στηρίχτηκαν έπειτα και άλλες αποφάσεις είναι: α) η απόφαση 2 (Περί χαράξεως κατευθυντηρίων γραμμών της χωροταξικής πολιτικής για την οικιστική αποκέντρωση) στην οποία στηρίχθηκαν οι αποφάσεις 3, 4, 10, 13 και 16, που είναι οι αποφάσεις για τα τρία ΚΕΠΑ, το ρυθμιστικό της Αθήνας και τη διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας, και β) η απόφαση 18 (Περί εγκρίσεως των γενικών κατευθύνσεων της Χωροταξικής μελέτης Μήλου και του αντίστοιχου χωροταξικού σχεδίου) στην οποία στηρίχθηκε η απόφαση 20 για τον εκσυγχρονισμό του εργοστασίου του Ι. Τσιπούρη που βρίσκεται στη Ν. Μήλο.

Προηγούμενα Ρυθμιστικά σχέδια λαμβάνουν υποψη τους η απόφαση 3 (Ρυθμιστικό Αθήνας), 4 (ΚΕΠΑ Καβάλας) και 13 (ΚΕΠΑ Βόλου-Λάρισας). Ενδιαφέρον προκαλεί ότι η απόφαση 16 για το ΚΕΠΑ Ηρακλείου δεν στηρίζεται σε προηγούμενο Ρυθμιστικό σχέδιο γεγονός που οφείλεται στην απουσία του εκείνη την εποχή.

Σε προηγούμενες Μελέτες και Προγράμματα βασίζονται οι αποφάσεις 3 (Ρυθμιστικό Αθήνας), 6 (Προστασία Χαλκιδικής), 9 (Διαχείριση ακτών), 11 (Προστασία και Διαχείριση παράκτιων βιοτόπων) και 13 (ΚΕΠΑ Βόλου-Λάρισας).

Οι αποφάσεις 5, 8, 9, 10, 11 και 12 βασίζονται σε δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η χώρα μας με διεθνείς συνθήκες και έχουν ως επί το πλείστον θέμα τους την προστασία και τη διαχείριση βιοτόπων, ακτών, υδάτινων πόρων, αρχαιολογικών χώρων και απολιθωμένων δασών.

Βάση τους, το δίκαιο της ευρωπαϊκής κοινότητας για την εναρμόνιση της ελληνικής πολιτικής εν όψει της ένταξής μας στην ΕΟΚ, έχουν οι αποφάσεις 5, 9, 11 και 12. Είναι δηλαδή αποφάσεις που έχουν θέμα τους την προστασία κυρίως ορισμένων ειδικών περιοχών (βιοτόπων, ακτών και απολιθωμένων δασών).

Στο νόμο 1262/82, και στα Προεδρικά Διατάγματα 974/82, 574/82 577/82 και 816/82 που αναφέρονται σε αρμοδιότητες Υπουργείων βασίζεται η απόφαση 21 για την ίδρυση ΒΙΠΕ σε κάθε νομό της χώρας.

Στο Ν.400/76 (περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων) βασίζονται οι αποφάσεις 6, 17, 19 και 21. Θέμα των αποφάσεων αυτών είναι η έγκριση της χωροταξικής μελέτης της Χαλκιδικής και η Χωροθέτηση βιομηχανικών περιοχών είτε σε συγκεκριμένες περιοχές είτε σε κάθε νομό της χώρας.

Στο Ν.1032/80 (Σύσταση Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος) βασίζονται οι αποφάσεις 9, 13, 16 και 18, που έχουν θέμα τους τη διαχείριση των ακτών και την έγκριση της μελέτης της Μήλου και των ΚΕΠΑ Βόλου-Λάρισας και Καβάλας.

Οι αποφάσεις 17, 19 και 21 για την χωροθέτηση ΒΙΠΕ στηρίζονται επίσης και στο Ν.4458/65 με τις τροποποιήσεις από το Ν.742/77 που ρύθμιζαν έως τότε νομοθετικά τα θέματα των βιομηχανικών περιοχών.

2. ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Απόφαση 2

Το ΕΣΧΠ γνωρίζοντας τα προβλήματα που προκαλεί η συγκέντρωση πληθυσμού στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη εξέδωσε αυτή την απόφαση στην προσπάθειά του να δημιουργηθεί ένα πιο ισόρροπο οικιστικό δίκτυο. Ξεκινώντας από τη θέση ότι όταν το ακολουθούμενο χωροταξικό πρότυπο ανάπτυξης δεν αποκεντρώνεται ή δεν αναπαράγεται και σε άλλες πόλεις εκτός από την πρωτεύουσα και τη Θεσσαλονίκη δεν τηρούνται οι προϋποθέσεις για μια ευρύτερη και αυτοδύναμη κοινωνική διαδικασία στα πλαίσια της περιφερειακής ανάπτυξης. Η αποτελεσματικότητα των μέτρων της κεντρικής διοίκησης για περιφερειακή ανάπτυξη δεν είναι η αναμενόμενη όταν το σύνολο του πληθυσμού και το σύστημα οργάνωσης των παραγωγικών δραστηριοτήτων συγκεντρώνεται στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας και κυρίως στην Αθήνα. Η συγκέντρωση αυτή δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις μόνο στην περιφέρεια με την υποβάθμιση των κοινωνικών και οικονομικών της λειτουργ-

γιών αλλά και στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα όπου εμφανίζεται με τη μορφή της υποβάθμισης της ποιότητας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος.

Η βούληση της κεντρικής διοίκησης όπως εκφράζεται στο "Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Αναπτύξεως 1976-80" σε σχέση με τα θέματα της περιφερειακής πολιτικής ορίζει ότι είναι απαραίτητη η βελτίωση της χωροταξικής κατανομής των οικονομικών δραστηριοτήτων. Ένας από τους κύριους στόχους αυτού του προγράμματος είναι η επιτάχυνση της ανάπτυξης σε όλη τη χώρα. Το ΕΣΧΠ στηριζόμενο στο άρθρο 3 παρ. 3 του Ν. 360/76, σύμφωνα με το οποίο έχει την αρμοδιότητα να λαμβάνει αποφάσεις που αφορούν την ακολουθητέα πολιτική της χωροταξίας, λαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα για την επίτευξη των παραπάνω στόχων.

Ένας ακόμη παράγοντας που συντέλεσε στην έκδοση αυτής της απόφασης ήταν η δημιουργία πλαισίου που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της ΕΟΚ ενόψει της πλήρους ένταξης της χώρας το 1981.

Η απόφαση αυτή προτείνει ένα ιεραρχημένο οικιστικό δίκτυο και θέτει πληθυσμιακούς στόχους για το έτος 2000. Η ιεράρχηση του οικιστικού δικτύου γίνεται με βάση της δυνατότητες των πόλεων να διαδραματίσουν συγκεκριμένους ρόλους μέσα στο γενικότερο πλαίσιο ανάπτυξης της χώρας. Στην ανώτερη βαθμίδα αυτής της οικιστικής οργάνωσης βρίσκονται η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη. Στην αμέσως επόμενη βαθμίδα επιλέγονται κάποια κέντρα με βάση τη δυναμικότητα τους στα οποία θα εφαρμοστούν Εντατικά Προγράμματα Ανάπτυξης (ΚΕΠΑ) και τα οποία θα επηρεάζουν την ευρύτερη περιφέρειά τους. Οι πόλεις που επιλέχθηκαν να διαδραματίσουν αυτό το ρόλο είναι το Ηράκλειο, η Καβάλα, τα Ιωάννινα και τα δίπολα Λάρισα-Βόλος, Κοζάνη-Πτολεμαΐδα και Πάτρα-Αίγιο.

Πίνακας 3: Κέντρα που επιλέχθηκαν ως ΚΕΠΑ
με τους πληθυσμιακούς στόχους τους

Λάρισα-Βόλος	550.000
Πάτρα-Αίγιο	450.000
Ηράκλειο	250.000
Καβάλα	200.000
Ιωάννινα	150.000
Κοζάνη-Πτολεμαΐδα	150.000

Τα κέντρα της επόμενης βαθμίδας, τα οποία ονομάζονται Αστικά Οικιστικά Κέντρα (ΑΣΤΟΚ), θα είναι οι πρωτεύουσες των νομών και ίσως κάποιες άλλες πόλεις μόνο όταν αυτές επηρεάζουν μια ευρύτερη περιοχή με βάση την οικονομική τους ανάπτυξη. Οι υπόλοιποι οικισμοί της χώρας οργανώνονται σε συστήματα Αγροτικών ή Αγροτοβιομηχανικών Οικιστικών Κέντρων (ΑΓΡΟΚ), τα οποία θα

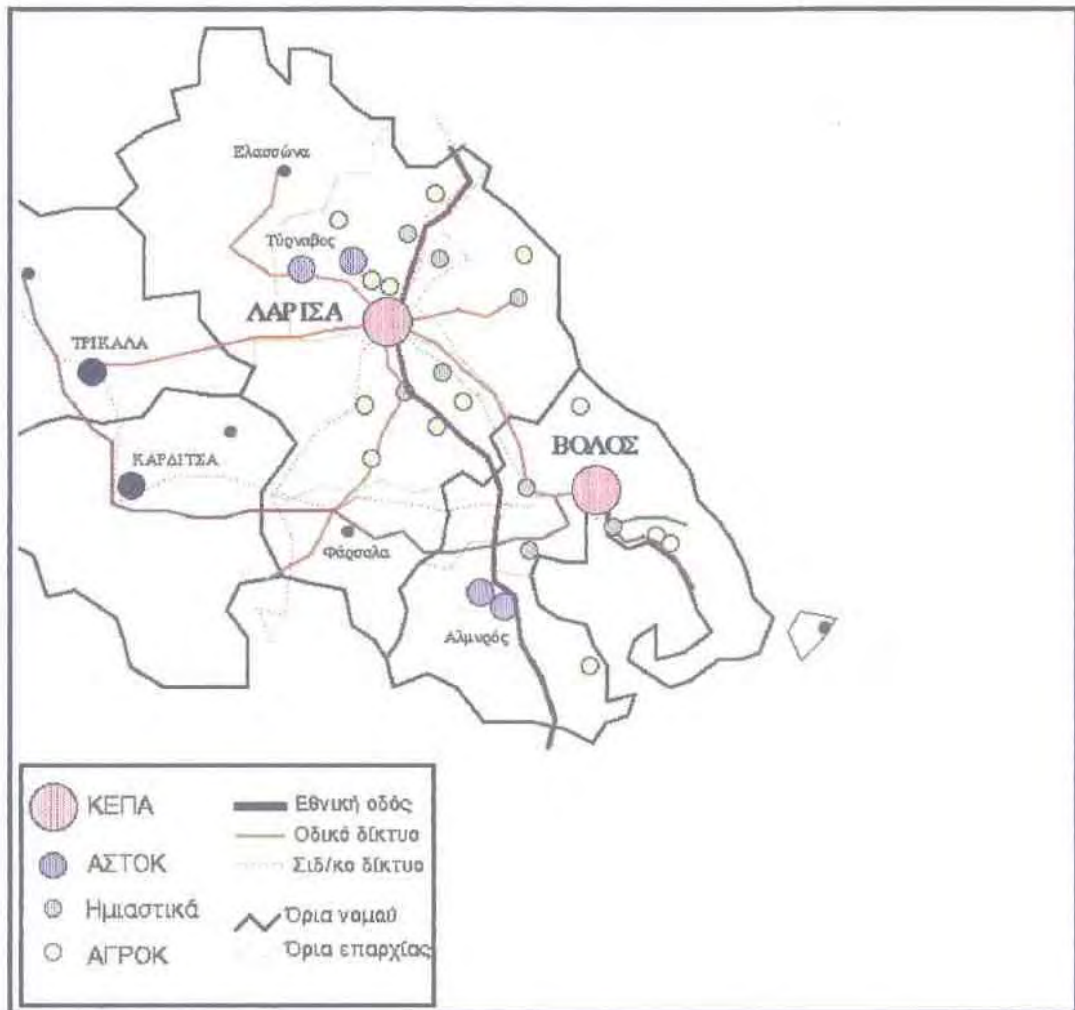
Χάρτης 2: Χωρική κατανομή των ΚΕΠΑ

έχουν τη δυνατότητα να εξυπηρετούν τους δευτερεύοντες οικισμούς της περιοχής επιρροής τους.

Η απόφαση επίσης περιελάμβανε και τα απαραίτητα μέτρα εφαρμογής / πρόγραμμα δράσης, για την επίτευξη των παραπάνω στόχων. Πρότεινε την ίδρυση Υπουργείου Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος, άφηνε όμως το γενικό χωροταξικό σχεδιασμό της εθνικής κλίμακας στο Υπουργείο Συντονισμού θεωρώντας ότι αυτό είναι αρμόδιο για τον γενικό οικονομικό και κοινωνικό προγραμματισμό της χώρας. Τελικά η ίδρυση του ΥΧΟΠ έγινε με το Ν. 1032/80 "Περί συστάσεως Υπουργείου Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος". Πρότεινε την τροποποίηση

του Ν.360/76, η οποία όμως δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμα αν και ουσιαστικά ο νόμος έχει περιέλθει σε αδράνεια. Τέλος πρότεινε την ενημέρωση και αναθεώρηση των παλαιότερων χωροταξικών και ρυθμιστικών μελετών με προτεραιότητα αυτών που αναφέρονταν στα ΚΕΠΑ. Οι αναθεωρήσεις που προχώρησαν αναφέρονται στο δίπολο Βόλου-Λάρισας, στην Καβάλα και στο Ηράκλειο, οι οποίες είναι οι μόνες που δεσμοδετήθηκαν με επόμενες αποφάσεις του ΕΣΧΠ.

Χάρτης 3: Παράδειγμα οικιστικής οργάνωσης στο ΚΕΠΑ Βόλου - Λάρισας

Απόφαση 3

Συγκρίνοντας την απόφαση 3 του ΕΣΧΠ "Περί σχεδίου πλαισίου ευρύτερης περιοχής Πρωτεύουσας" με το Ρυθμιστικό σχέδιο του 1983 από το Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, παρατηρείται ότι συμπίπτουν στους βασικούς στόχους τους.

Ένας από τους βασικούς στόχους και των δύο κειμένων είναι ο περιορισμός του ρυθμού αύξησης του πληθυσμού της πρωτεύουσας. Το επιχείρημα αυτής της πρότασης είναι ότι αποτελεί προϋπόθεση η σταθεροποίηση του πληθυσμού για την ανάπτυξη της χώρας καθώς και για τη διασφάλιση του επιτελικού ρόλου της πρωτεύουσας.

Προβλέπεται αποκέντρωση των διοικητικών λειτουργιών προς την περιφέρεια εκτός από τα επιτελικά διοικητικά κέντρα. Να μην επιτρέπεται η εγκατάσταση λειτουργιών ελεγχόμενων από το δημόσιο τομέα εάν αυτές δεν είναι απόλυτα αναγκαίες για την πρωτεύουσα και να επιδιωχθεί η απομάκρυνση λειτουργιών που έχουν ήδη εγκατασταθεί χωρίς να είναι απαραίτητες. Ο στόχος αυτός του Ρυθμιστικού Σχεδίου εναρμονίζεται και με την απόφαση 7 του ΕΣΧΠ όπου προβλέπεται η αποκέντρωση των δημόσιων υπηρεσιών και οργανισμών.

Η λήψη μέτρων για τον περιορισμό στο ελάχιστο της αύξησης δραστηριοτήτων που έλκουν πληθυσμό στην πρωτεύουσα κρίνεται απαραίτητη. Τα μέτρα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν κίνητρα για τη μετεγκατάσταση εργατοτεχνικού και επιστημονικού προσωπικού στην επαρχία και εγκατάσταση στην πρωτεύουσα δραστηριοτήτων που δεν είναι έντασης εργασίας.

Όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος προτείνεται η λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων για την προστασία των βουνών και των δασών της Αττικής, της εναπομένουσας γεωργικής γης με παράλληλη επιδίωξη της αύξησης της παραγωγικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της περιοχής, την αντιμετώπιση της ρύπανσης των νερών του Σαρωνικού και τη μείωση του θορύβου στην πόλη. Έμφαση δίνεται επίσης στην οικολογική αναβάθμιση της Αττικής με βασική επιδίωξη τη διατήρηση της πολυμορφίας της χλωρίδας και της πανίδας. Η αναβάθμιση της ποιότητας του περιβάλλοντος αντιμετωπίζεται και μέσα από το πρόγραμμα αναδασώσεων, τη σωστή χωροθέτηση των βιομηχανιών αλλά περισσότερο με την σταδιακή απομάκρυνση των οχλουσών βιομηχανιών που βρίσκονται μέσα σε αστικό χώρο.

Βασικός άξονας της οργάνωσης του χώρου είναι η αλλαγή της δομής της πόλης σε πολυκεντρική με τη δημιουργία διαμερισμάτων. Επίσης ο περιορισμός των επεκτάσεων των περιοχών εντός σχεδίου πόλεως, με προτεραιότητα στις περιοχές εκτός σχεδίου με πυκνή δόμηση.

Να δοθούν ουσιαστικές αρμοδιότητες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και να γίνει εφικτή η ουσιαστική συμμετοχή της στην υλοποίηση των επόμενων φάσεων του Ρυθμιστικού Σχεδίου.

Να ληφθούν μέτρα για την προστασία των ακτών και η ανάπτυξη των περιοχών παραθεριστικής κατοικίας να μην παρεμποδίζει τις δυνατότητες αναμυχής του κοινού και να έχει τέτοια μορφή που να εξασφαλίζει και να βελτιώνει την ποιότητα του περιβάλλοντος.

Να οργανωθούν και να εξυγιανθούν οι περιοχές όπου είναι εγκαταστημένες πολλές βιομηχανίες και να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος.

Το Ρυθμιστικό σχέδιο επίσης προτείνει αναδιάρθρωση των συγκοινωνιακών γραμμών και επέκταση των δικτύων μαζικών μέσων μεταφοράς, ώστε να δημιουργηθεί ένα ενιαίο δίκτυο.

Απόφαση 7

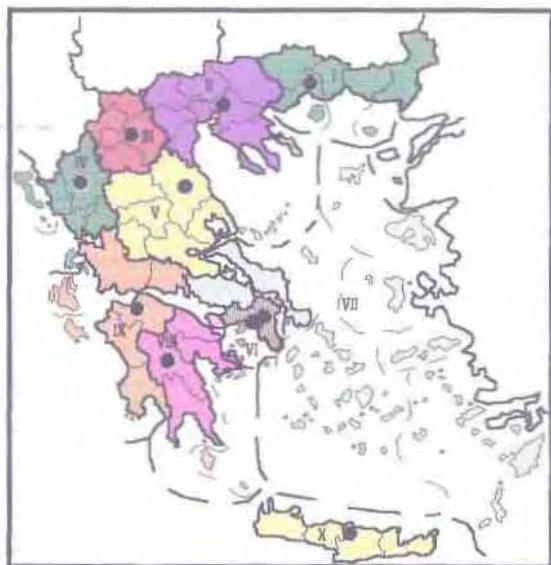
Με την απόφαση αυτή χωρίζεται η χώρα σε 10 Προγραμματικά Διαμερίσματα. Η ανάγκη για τη δημιουργία αυτών των διαμερισμάτων απορρέει κύρια από τους στόχους του 5ετούς προγράμματος ανάπτυξης 1976-80. Εκεί γίνεται εμφανές ότι είναι αναγκαία η ισόρροπη ανάπτυξη. Για την επίτευξη του στόχου αυτού αποφασίστηκε ο σχεδιασμός να μην γίνεται μόνο σε εθνικό και νομαρχιακό επίπεδο αλλά να δημιουργηθεί ένα ενδιάμεσο επίπεδο σχεδιασμού, το "περιφερειακό", ώστε να επιτευχθεί με τον καλύτερο τρόπο η αποκέντρωση μεγεθών, πόρων και δραστηριοτήτων. Με βάση επίσης τη διαίρεση αυτή γίνεται εφικτή η κατάρτιση και εφαρμογή αναπτυξιακών προγραμμάτων σε μεγάλες περιοχές της χώρας ώστε να εναρμονίζονται οι εθνικοί στόχοι με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της κάθε περιοχής.

Για την εφαρμογή αυτής της απόφασης ορίζεται ότι όλες οι κρατικές υπηρεσίες, οι δημόσιοι οργανισμοί, επιχειρήσεις κλπ, είναι υποχρεωμένες να σχεδιάζουν, να προγραμματίζουν και να κατανέμουν τις περιφερειακές δραστηριότητες τους σύμφωνα με την παραπάνω διαίρεση της χώρας. Για την διερεύνηση της εναρμόνισης των παραπάνω υπηρεσιών στην απόφαση του ΕΣΧΠ εξετάστηκε η οργάνωση των: ΥΠΕΧΩΔΕ, Υπουργείο Γεωργίας, ΕΟΤ και ΔΕΗ. Παρουσιάζεται η οργάνωση των Περιφερειακών Υπηρεσιών καθώς και οι αρμοδιότητές τους και τα οργανογράμματά τους.

ΥΠΕΧΩΔΕ

Το ΥΠΕΧΩΔΕ εκτός από τις κεντρικές του Υπηρεσίες έχει και Διευθύνσεις Περιφέρειας. Έδρα της κάθε Διεύθυνσης είναι η έδρα της αντίστοιχης σημερινής Περιφέρειας. Όλες οι Διευθύνσεις των Περιφερειών είναι Διευθύνσεις Περιβάλλοντος και Χωροταξίας εκτός από την Περιφέρεια Αττικής που έχει Διεύθυνση Πολεοδομικού Σχεδιασμού.

Κάθε Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας περιλαμβάνει το Τμήμα Περιβάλλοντος και το Τμήμα Χωροταξίας και Πολεοδομικού Σχεδιασμού καθώς και το Γραφείο της Γραμματείας. Η Διεύθυνση Πολεοδομικού Σχεδιασμού της

Χάρτης 4.1 :
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

Έτος δεσμοδέτησης 1977

Χάρτης 4.2 :
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Έτος δεσμοδέτησης 1981

Χάρτης 4.3 :
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

Έτος δεσμοδέτησης 1985

Αττικής περιλαμβάνει το Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού και το Γραφείο της Γραμματείας.

Οι αρμοδιότητες του Τμήματος Περιβάλλοντος είναι:

- η μέριμνα για τη συγκέντρωση γενικών πληροφοριών και την ποιότητα του περιβάλλοντος και τις ρυπογόνες δραστηριότητες στην περιοχή με βάση τις γενικές αρχές και κατευθύνσεις που δίνονται από το ΥΠΕΧΩΔΕ
- ο συντονισμός των ενεργειών για την παρακολούθηση και προστασία του περιβάλλοντος, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ο φυσικός αποδέκτης, οι προστατευτέοι φυσικοί πόροι, οι ρυπαίνουσες δραστηριότητες ή οι ενδεικνυόμενες λύσεις παρουσιάζουν διανομαρχιακό χαρακτήρα
- η εισήγηση στο Περιφερειακό Συμβούλιο με βάση περιβαλλοντικά κριτήρια για την κατανομή των πιστώσεων και το σχεδιασμό καθώς και προτάσεις μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος της περιοχής, ιδιαίτερα των ευαίσθητων περιοχών (π.χ. βιότοποι κλπ)

Οι αρμοδιότητες του Τμήματος Χωροταξίας και Πολεοδομικού Σχεδιασμού:

- η εξειδίκευση των κατευθυντήριων γραμμών της χωροταξικής πολιτικής σε επίπεδο περιφέρειας για τη δομή και οργάνωση του φυσικολειτουργικού χώρου, τις χρήσεις γης, τη χωρική διάρθρωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, τα δίκτυα και τα συστήματα τεχνικής υποδομής, τη δομή και διάρθρωση του οικιστικού δικτύου και τις ζώνες ειδικού σχεδιασμού
- η επεξεργασία προγραμμάτων επεμβάσεων στο πλαίσιο του χωροταξικού σχεδιασμού περιφερειακού επιπέδου
- η συλλογή, ανάλυση, επεξεργασία και αξιολόγηση των απαραίτητων στοιχείων και στατιστικών δεδομένων και η εκπόνηση ειδικών μελετών για την υποβοήθηση του έργου της Δ/νσης Χωροταξίας του ΥΠΕΧΩΔΕ και του Περιφερειακού Συμβουλίου
- η χωροθέτηση δραστηριοτήτων σε γήπεδα εκτός των εγκεκριμένων σχεδίων, σύμφωνα με τα σχέδια χρήσεων γης και τις κατευθύνσεις χωροταξικής πολιτικής και μετά από γνώμη του Τμήματος Περιβάλλοντος
- η εξειδίκευση των γενικών κατευθύνσεων και οδηγιών των κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΕΧΩΔΕ στα θέματα πολεοδομικού σχεδιασμού, οικιστικής πολιτικής και κατοικίας καθώς και οικοδομικών και κτιριοδομικών κανονισμών
- ο συντονισμός της υλοποίησης των προγραμμάτων εκτέλεσης έργων που προβλέπονται από τα ΓΠΣ και τις Πολεοδομικές Μελέτες
- η παρακολούθηση, ο συντονισμός και η διατύπωση απόψεων σε ότι αφορά προγράμματα μελετών ΓΠΣ και Πολεοδομικών Μελετών ή και μεμονωμένων ως άνω μελετών
- η παρακολούθηση άσκησης των αρμοδιοτήτων των νομαρχιακών υπηρεσιών πολεοδομικού σχεδιασμού και η παροχή κατευθύνσεων και οδηγιών σε αυτές

- η απόφαση έγκρισης παρεκκλίσεων για εγκαταστάσεις εκτός σχεδίου
Το Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας Αττικής έχει τις ίδιες αρμοδιότητες.

Οι αρμοδιότητες του Γραφείου Γραμματείας είναι:

- όλα τα διοικητικά, οικονομικά και διαχείρισης θέματα που αφορούν τη διεύθυνση καθώς και η συγκέντρωση και πρώτη επεξεργασία στατιστικών και λοιπών στοιχείων
- η γραμματειακή υποστήριξη προς τα τμήματα της Περιφερειακής Διεύθυνσης
Οι Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ κατανέμονται στην: Αττική, Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Ήπειρος, Θεσσαλία, Ιόνια Νησιά, Δυτική Ελλάδα, Στερεά Ελλάδα, Πελοπόννησος, Βόρειο Αιγαίο και Νότιο Αιγαίο.

Οι Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ δεν οργανώνονται σύμφωνα με τα Προγραμματικά Διαμερίσματα. Η οργάνωσή τους όμως ακολουθεί τη σημερινή διαίρεση της χώρας σε Περιφέρειες. Όσον αφορά τις αρμοδιότητες που αποκεντρώνονται από το ΥΠΕΧΩΔΕ: το Τμήμα Περιβάλλοντος έχει μόνο γνωμοδοτικό χαρακτήρα, δηλαδή συγκεντρώνει στοιχεία για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή της δικαιοδοσίας του και εισηγείται προς τις Κεντρικές Υπηρεσίες προτάσεις για την αντιμετώπιση αυτών, το Τμήμα Χωροταξίας και Πολεοδομικού Σχεδιασμού υλοποιεί το πλαίσιο της πολιτικής που λαμβάνεται σε κεντρικό επίπεδο προσαρμόζοντάς το στις ανάγκες και ιδιαιτερότητες της κάθε Περιφέρειας.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Με βάση τον Οργανισμό του Υπουργείου Γεωργίας λειτουργούν 7 Περιφερειακές Υπηρεσίες Γεωργίας, οι οποίες είναι: Αττικής και Νήσων, Πελοποννήσου και Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Κεντρικής Ελλάδας και Κρήτης.

Οι Περιφερειακές Υπηρεσίες Γεωργίας παίζουν ένα μεσολαβητικό ρόλο μεταξύ της Κεντρικής Υπηρεσίας και της Περιφέρειας με τη διοχέτευση, τον προγραμματισμό και την εφαρμογή των στόχων της Κεντρικής Υπηρεσίας για τη γεωργική ανάπτυξη και την εφαρμογή της αγροτικής πολιτικής. Στις Περιφερειακές Υπηρεσίες Γεωργίας υπάγονται:

- I. Περιφερειακή Διεύθυνση Γεωργικής Ανάπτυξης με το τμήμα Εφαρμογών και Ανάπτυξης, το γραφείο Ειδικών Γεωπόνων, το γραφείο Οργάνωση και Διαχείριση Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων και το γραφείο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
- II. Οι Γεωργικές Σχολές
- III. Ιδρύματα, Ινστιτούτα και Σταθμοί Έρευνας

Σε επίπεδο Νομού υπάρχουν Διευθύνσεις Γεωργίας (56 στο σύνολο της χώρας), με έδρα συνήθως την Πρωτεύουσα του Νομού. Καλύπτουν και εποπτεύουν τη γεωργική ανάπτυξη που προγραμματίζεται και κατευθύνεται από τις Κεντρικές Υπηρεσίες.

ρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας. Οι Διευθύνσεις Γεωργίας αποτελούν το περιφερειακό όργανο της Νομαρχίας του Νομού και ασκούν γενικότερα τη γεωργική διοίκηση στους 49 Νομούς της χώρας. Σε κάθε Διεύθυνση Γεωργίας λειτουργούν εκτός των άλλων τμημάτων και γραφείων:

- I. Τμ. Γεωργικών Εφαρμογών και Ανάπτυξης με τα γραφεία Οργάνωσης - Διαχείρισης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων και Γεωργικής Ενημέρωσης
- II. Γραφείο Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας
- III. Κέντρο Γεωργικής Εκπαίδευσης (ΚΕΓΕ), τα οποία αφενός συντονίζουν και μεθοδεύουν τις δραστηριότητες των Γεωπόνων και των υπαλλήλων Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας και αφετέρου παρέχουν εξωσχολική εκπαίδευση στον αγροτικό πληθυσμό.

Τα ΚΕΓΕ, των οποίων ο αριθμός ανέρχεται συνολικά σε 48 (40 ΚΕΓΕ και 8 Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία, τα οποία λειτουργούν ως ΚΕΓΕ) ανήκουν ως ανεξάρτητες μονάδες στη Διεύθυνση Γεωργίας καθώς ανήκουν σε επίπεδο Κεντρικής Υπηρεσίας στη Διεύθυνση Γεωργικής Εκπαίδευσης και Πληροφοριών.

Το Γραφείο Γεωργικής Ανάπτυξης θεωρείται ο τελευταίος κρίκος στα πλαίσια της αλυσίδας των υπηρεσιών η οποία αρχίζει από την Κεντρική Υπηρεσία και καταλήγει στις αγροτικές Κοινότητες. Ένα δίκτυο γραφείων Γεωργικής Ανάπτυξης καλύπτει τον αγροτικό χώρο με σκοπό την τεχνικοοικονομική εκπαίδευση και ενημέρωση του αγροτικού πληθυσμού. Φορείς της γεωργικής ανάπτυξης σε επίπεδο Κοινότητας θεωρούνται: ο Γεωπόνος Γεωργικής Ανάπτυξης και η Υπάλληλος Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας.

Οι Περιφερειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας δεν οργανώνονται σύμφωνα με τα Προγραμματικά Διαμερίσματα της απόφασης 7. Η οργάνωσή τους όμως δεν ακολουθεί ούτε και τη σημερινή διαίρεση της χώρας σε Περιφέρειες. Οι αρμοδιότητές τους περιορίζονται στην άσκηση της γενικότερης πολιτικής του Υπουργείου. Υπάρχει και κατώτερο επίπεδο οργάνωσης - Νομαρχιακό- όπου έχουμε τις Διευθύνσεις Γεωργίας οι οποίες εποπτεύουν τη γεωργική ανάπτυξη και ενημερώνουν το γεωργικό πληθυσμό. Η οργάνωση του Υπουργείου Γεωργίας ξεκινά από την κεντρική διοίκηση και φτάνει μέχρι και σε επίπεδο Κοινότητας εξαιτίας κυρίως του αντικειμένου που διαχειρίζεται, αν και η ουσιαστική άσκηση πολιτικής γίνεται μόνο σε κεντρικό επίπεδο.

ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (ΕΟΤ)

Ο ΕΟΤ εκτός από τις κεντρικές του υπηρεσίες έχει Περιφερειακές Υπηρεσίες Εσωτερικού Τουρισμού που κατανέμονται σε Διευθύνσεις και Γραφεία Τουρισμού και Γραφεία Πληροφοριών στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Από τις κεντρικές Υπηρεσίες του ΕΟΤ μεταβιβάζονται αρμοδιότητες προς τους Προϊσταμένους των Δ/σεων των Περιφερειακών Υπηρεσιών Εσωτερικού και των Γραφείων Τουρισμού Εσωτερικού για την περιοχή δικαιοδοσίας τους.

- Από τη Δ/νση Α' Έρευνας και Ανάπτυξης: εισηγείται θέματα τουριστικής ανάπτυξης και διεξάγει δειγματοληπτικές έρευνες
- Από τη Δ/νση Β' Εφαρμογής Προγραμμάτων και Χωροταξίας: γνωμοδοτεί για εκτέλεση τουριστικών έργων ή διαφόρων εκδηλώσεων καθώς και για θέματα εκμίσθωσης χώρων για εγκατάσταση λατομείων και μεταλλείων, εισηγείται για λήψη μέτρων τουριστικής αξιοποίησης
- Από τη Δ/νση Δημοσίων Σχέσεων / Διαφήμισης: οργάνωση και λειτουργία Γραφείων Πληροφοριών καθώς και παροχή πληροφοριών, διάθεση πληροφοριακού και διαφημιστικού υλικού και μέριμνα για την οργάνωση συνεδρίων και εκθέσεων
- Από τη Δ/νση Τουριστικών Εγκαταστάσεων / Επιθεώρηση: εγκρίνει τη λειτουργία και την κατάταξη, εκδίδει και ανανεώνει τις άδειες λειτουργίας των ενοικιαζόμενων δωματίων, ελέγχει και εγκρίνει τις τιμές τουριστικών εγκαταστάσεων και εποπτεύει και ελέγχει την εφαρμογή της τουριστικής Νομοθεσίας
- Από τη Δ/νση Ζ' Τουριστικών Επαγγελματιών: δίνει άδεια λειτουργίας, εποπτεύει και παρακολουθεί τη δραστηριότητα των τουριστικών γραφείων, δίνει άδειες άσκησης επαγγέλματος στους υπαλλήλους αυτών και ελέγχει την καταλληλότητα των τουριστικών οχημάτων
- Από τη Δ/νση Η' Εσωτερικού Τουρισμού: εποπτεύει τα εκδρομικά σωματεία της Περιφέρειας
- Από τη Δ/νση Γ' Εκπαίδευσης: διευκολύνει την επιμόρφωση των υπαλλήλων του ΕΟΤ της Περιφέρειας σε ξένες γλώσσες
- Από τη Δ/νση ΙΑ' Διοικητικού: εγκρίνει δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΕΟΤ

Από τη Δ/νση Περιουσίας και Εκμετάλλευσης: εποπτεύει και μεριμνά για τη διαφύλαξη της ακίνητης περιουσίας του ΕΟΤ και τη διαχειρίζεται και τηρεί το Κτηματολόγιο της ακίνητης περιουσίας του ΕΟΤ.

Οι Διευθύνσεις των Περιφερειακών Υπηρεσιών κατανέμονται στη: Θεσσαλία (με έδρα το Βόλο), Κυκλάδες (Ερμούπολη), Κρήτη (Ηράκλειο), Μακεδονία-Θράκη (Θεσσαλονίκη), Ήπειρος-Κέρκυρα (Κέρκυρα), Πελοπόννησος-Δυτική Στερεά Ελλάδα (Πάτρα), Ανατολική Στερεά Ελλάδα-Νησιά (Πειραιάς), Δωδεκάνησα (Ρόδος), Βόρειο Αιγαίο (Μυτιλήνη) και Στερεά Ελλάδα (Λαμία).

Η οργάνωση των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΕΟΤ δεν ακολουθεί την διαίρεση όπως προβλέπεται από τα Προγραμματικά Διαμερίσματα. Ορίζει δικές του "περιφέρειες" σύμφωνα με την τουριστική δραστηριότητα και ορίζει ως έδρα της την πόλη με τη μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξη. Οι αρμοδιότητες των Περιφερειακών Υπηρεσιών περιορίζονται στην διαχείριση της τουριστικής υποδομής της περιοχής τους και ελέγχει την ποιότητα των τουριστικών εγκαταστάσεων και των προσφερόμενων υπηρεσιών. Η αμέσως επόμενη βαθμίδα οργάνωσης των υπηρεσιών του ΕΟΤ είναι τα Γραφεία Πληροφοριών που έχουν καθαρά ενημερωτικό χαρακτήρα.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ (ΔΕΗ)

Η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού έχει και 5 Περιφερειακές Υπηρεσίες. Οι Περιφερειακές Υπηρεσίες είναι: της Αττικής με έδρα την Αθήνα, της Μακεδονίας και Θράκης με έδρα τη Θεσσαλονίκη, της Πελοποννήσου και Ηπείρου με έδρα την Πάτρα, της Κεντρικής Ελλάδας με έδρα τη Λαμία και των Νησιών με έδρα το Ηράκλειο.

Σε περιφερειακό επίπεδο προΐσταται ο Διευθυντής Περιφέρειας. Οι τομείς που ανήκουν στην αρμοδιότητά του είναι ο Τεχνικός Τομέας, η Διοικητική Μέριμνα και το ΤΗΚ (Τομέας Ηλεκτροδοτήσεως Καταναλωτών). Οι αρμοδιότητες του τεχνικού τομέα είναι η πώληση και παραγωγή ρεύματος πάντοτε σε επίπεδο περιφέρειας, η επισκευή των βλαβών που προκύπτουν, η αντικατάσταση της φθαρμένης υποδομής (κολώνες), η μελέτη για τις νέες παροχές και τα τεχνικά έργα που απαιτούνται. Στις αρμοδιότητες της Διοικητικής Μέριμνας εμπίπτουν όλα τα θέματα που αφορούν το προσωπικό δηλαδή τις άδειες (κανονικές και ειδικές), τις συντάξεις, την πρόσληψη εκτάκτων, τις απολύσεις, τις ασφάλειες του προσωπικού (ασθένειες, ιατρική περίθαλψη) και θέματα που αφορούν τις γενικές υπηρεσίες δηλαδή την κατάσταση των κτιρίων και τις επισκευές. Στις αρμοδιότητες του ΤΗΚ ανήκει η εξυπηρέτηση του πελάτη κυρίως (διευθέτηση θεμάτων, συνδέσεων και λογαριασμών) και υπηρεσίες λογιστηρίου για την έκδοση και πληρωμή των λογαριασμών.

Οι Περιφερειακές Υπηρεσίες της ΔΕΗ κατανέμονται στην: Αττική, Μακεδονία-Θράκη, Πελοπόννησο-Ήπειρο, Κεντρική Ελλάδα και Νησιά.

Η οργάνωση των Περιφερειακών Υπηρεσιών δε γίνεται σύμφωνα με τη διαίρεση της χώρας σε Προγραμματικά Διαμερίσματα. Οι Κεντρικές Υπηρεσίες της ΔΕΗ αποκεντρώνουν προς τις Περιφερειακές τους Υπηρεσίες μόνο Τμήματα που ανήκουν στη Διεύθυνση Διανομής. Οι αρμοδιότητές τους περιορίζονται στη διαφύλαξη, συντήρηση και επέκταση (νέες συνδέσεις) του τοπικού δικτύου. Όλες οι αποφάσεις που αφορούν θέματα πολιτικής λαμβάνονται σε κεντρικό επίπεδο.

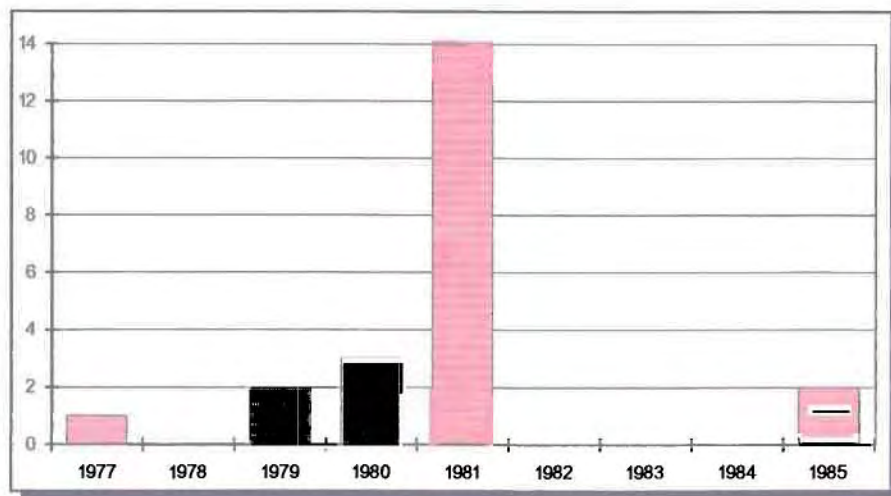

3. ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Ι. Χρονολογικά

ΕΤΟΣ	ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
1977	1: ΦΕΚ 315/A
1978	
1979	2: ΦΕΚ 1021/B
1980	3: ΦΕΚ 341/B 4: ΦΕΚ 486/B 5: ΦΕΚ 486/B
1981	6: ΦΕΚ 551/B 7: ΦΕΚ 551/B 8: ΦΕΚ 551/B 9: ΦΕΚ 551/B 10: ΦΕΚ 551/B 11: ΦΕΚ 551/B 12: ΦΕΚ 551/B 13: ΦΕΚ 551/B 14: ΦΕΚ 301/B 15: ΦΕΚ 301/B 16: ΦΕΚ 654/B 17: ΦΕΚ 654/B 18: ΦΕΚ 654/B 19: ΦΕΚ 654/B
1982	
1983	
1984	
1985	20: ΦΕΚ 827/B 21: ΦΕΚ 316/B

Διάγραμμα 1 : Χρονική κατανομή των αποφάσεων του ΕΣΧΠ

II. Ως προς το επίπεδο αναφοράς

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ			
	ΕΘΝΙΚΟ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ	ΤΟΠΙΚΟ	ΣΗΜΕΙΑΚΟ
1. 1977	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ			
2. 1979	ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ			
3. 1980			ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ	
4. 1980			ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ	
5. 1980				ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
6. 1981			ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ	
7. 1981	ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ			
8. 1981			ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ	
9. 1981	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ			
10. 1981	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ			
11. 1981			ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ
12. 1981				ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
13. 1981			ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ	
14. 1981			ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ	
15. 1981				ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ
16. 1981				ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ
17. 1981				ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ
18. 1981				ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ
19. 1981				ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ
20. 1985				ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ
21. 1985	ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ			

ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ	ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

III. Ως προς το θέμα

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	ΘΕΜΑ	
	ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
1. 1977		
2. 1979		
3. 1980		
4. 1980		
5. 1980		
6. 1981		
7. 1981		
8. 1981		
9. 1981		
10. 1981		
11. 1981		
12. 1981		
13. 1981		
14. 1981		
15. 1981		
16. 1981		
17. 1981		
18. 1981		
19. 1981		
20. 1985		
21. 1985		

Σχολιασμός

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι δεν υπάρχουν αποφάσεις περιφερειακού επιπέδου. Από τις 21 αποφάσεις των οποίων έχουμε τα αντίστοιχα ΦΕΚ, οι 6 είναι εθνικού επιπέδου, οι 7 τοπικού επιπέδου και οι 6 σημειακού επιπέδου.

Ως προς το χρόνο στον οποίο πάρθηκαν οι αποφάσεις αυτές αξίζει να σημειωθεί ότι οι 14 από τις 21 αποφάσεις πάρθηκαν το έτος 1981, ενώ συνολικά τα έτη 1980 και 1981 πάρθηκαν οι 17 από τις 21 αποφάσεις. Η δραστηριότητα δηλαδή του ΕΣΧΠ τις χρονιές αυτές ήταν ιδιαίτερα αυξημένη. Η σχετική αδράνειά του βέβαια τα πρώτα χρόνια (1976-1977, με μία μόνο απόφαση) είναι αρκετά δικαιολογημένη από το γεγονός ότι το ΕΣΧΠ για να αρχίσει να παράγει έργο, θα έπρεπε αρχικά να οργανωθεί αφού επρόκειτο για νέο όργανο. Εκείνο όμως που κάνει εντύπωση είναι η αδράνειά του μετά το 1981 (εξέδωσε μόνο δύο αποφάσεις και αυτές το 1985), που κυρίως οφείλεται στο ουσιαστικό "πάγωμα" του Ν.360/76 μετά από το έτος αυτό που συμπίπτει με την κυβερνητική αλλαγή και την αντικατάσταση των καθολικής έμπνευσης χωροταξικών σχεδίων από τα "Συνοπτικά Σχέδια Δομικών Παρεμβάσε-

ων” που δεν αποκτούν επίσημη χροιά και εγκρίνονται από τα Νομαρχιακά Συμβούλια. Την περίοδο εκείνη προωθείται επίσης η χωροθέτηση βιομηχανικών εγκαταστάσεων και ταυτόχρονα κάποιες γενικές κατευθύνσεις σε τομεακές πολιτικές, απώροια των οποίων είναι και οι δύο τελευταίες αποφάσεις του ΕΣΧΠ που αναφέρονται σε χωροθέτηση συγκεκριμένης ΒΙΠΕ. και στην δημιουργία ΒΙΠΕ. σε κάθε νομό της χώρας. (Γιαννακούρου 1993)

Από τις 21 αποφάσεις των οποίων έχουμε τα αντίστοιχα ΦΕΚ, οι 14 έχουν ως θέμα τους τη Χωροταξία και οι 6 έχουν θέμα τους το Περιβάλλον. Η απόφαση 9 (για τη διαχείριση των ακτών της χώρας, έχει ως θέμα της τόσο τη χωροταξία όσο και το περιβάλλον).

Από τις 6 αποφάσεις εθνικού επιπέδου, οι 3 έχουν θέμα τη χωροταξία και οι άλλες 3 έχουν θέμα το περιβάλλον. Από τις 7 αποφάσεις τοπικού επιπέδου μόνο η 1 έχει θέμα της το περιβάλλον, ενώ από τις 8 σημειακές αποφάσεις οι 2 έχουν θέμα τους το περιβάλλον και οι 6 τη χωροταξία.

Οι 14 αποφάσεις που έχουν θέμα τους τη χωροταξία μπορούν να καταταγούν περαιτέρω και σε κάποιες άλλες ομάδες. Μπορούν να αφορούν θέματα πολιτικής / οργάνωσης του χώρου (αποφάσεις 2, 7 και 21), θέματα χρήσεων γης (αποφάσεις 3, 6, 8, 17, 18 και 19) και θέματα που έχουν σχέση με την ανάπτυξη συγκεκριμένων περιοχών (αποφάσεις 4, 13 και 16-ΚΕΠΑ). Αντίστοιχα οι 6 αποφάσεις που αφορούν θέματα περιβάλλοντος μπορούν να αφορούν θέματα προστασίας των φυσικών πόρων (αποφάσεις 9 και 10) ή θέματα διατήρησης της “φυσικής” κληρονομιάς (αποφάσεις 5, 11 και 12).

Η απόφαση 7 λογικά θα έπρεπε να προηγηθεί της απόφασης 2, πράγμα που δεν συμβαίνει και ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι μετά το 1981 έχουμε ρυθμίσεις αποκεντρωτικού χαρακτήρα που επέβαλαν κατά κάποιο τρόπο την οργάνωση της χώρας σε προγραμματικά διαμερίσματα.

Επίσης οι αποφάσεις για χωροθέτηση ΒΙΠΕ. σε συγκεκριμένα σημεία (αποφάσεις 14, 15, 17 και 19) προηγούνται της απόφασης 21 που δίνει τη δυνατότητα δημιουργίας ΒΙΠΕ. σε κάθε νομό της χώρας, δίνοντας την εντύπωση ότι η Κεντρική Διοίκηση μη μπορώντας να κατανοήσει τις ανάγκες της Ελεύθερης αγοράς / ιδιωτικής πρωτοβουλίας, έρχεται εκ των υστέρων να νομιμοποιήσει μια ήδη δημιουργημένη κατάσταση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΚΕΠΑ: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

1. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΕΠΑ

Η θεωρία των πόλων ανάπτυξης εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη δεκαετία του '50 από τον F. Ρεττουκ. Υποστηρίζει ότι ένα σύστημα πόλων-πόλων ανάπτυξης παρουσιάζει έντονη οικονομική δραστηριότητα που πολλαπλασιάζεται, ως συνέπεια της εγγύτητας (γεωγραφικής συγκέντρωσης) και των ανθρώπινων επαφών. Χωρίς να υιοθετεί πως με την ανάπτυξη και την κίνηση των συντελεστών παραγωγής οι άνισα ανεπτυγμένες περιφέρειες θα συγκλίνουν προς ένα κοινό επίπεδο ανάπτυξης, ισχυρίζεται πως θα υπάρχει κάποια διάχυση των ωφελειών προς τους πόλους ανάπτυξης με συγκεντρωμένες δραστηριότητες και δεν εξαπλώνονται ομοιόμορφα στο χώρο.

Με την απόφαση 2 του ΕΣΧΠ διαμορφώθηκε η πολιτική των "αντίπαλων πόλων". Με την πολιτική αυτή επιδιώκεται η ενίσχυση της ανάπτυξης ορισμένων περιφερειακών αστικών κέντρων ή δίπολων, ώστε να μπορέσουν αυτά να αποτελέσουν "πόλους ανάπτυξης" των αντίστοιχων περιφερειών τους, ικανούς να ανταγωνιστούν την πρωτεύουσα. Ως τέτοια Κέντρα Ενταπικών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΚΕΠΑ) επιλέχθηκαν: η Καβάλα, το δίπολο Κοζάνης - Πτολεμαΐδας, τα Ιωάννινα, το δίπολο Λάρισας-Βόλου, το δίπολο Πάτρας-Αιγίου και το Ηράκλειο. Το ΕΣΧΠ προχώρησε στην έγκριση των ΚΕΠΑ της Καβάλας, του Ηρακλείου και του δίπολου Βόλου-Λάρισας για τα οποία γίνεται αναφορά.

ΚΕΠΑ ΚΑΒΑΛΑΣ

Οργάνωση Ευρύτερης Περιοχής

Στην περιοχή μελέτης ανήκουν οι παρακάτω περιοχές:

1. η πόλη της Καβάλας με όλες τις δυνατές περιοχές επέκτασής της και η παραθεριστική-τουριστική ζώνη του Παλιού (στην περιοχή αυτή εντάχθηκε ένα μικρό τμήμα της κοινότητας Παλαιάς Καβάλας για λόγους ελέγχου του τοπίου της πόλης της Καβάλας).
2. η περιοχή της Ν. Καβάλης που περιλαμβάνει σήμερα τις κύριες βιομηχανικές συγκεντρώσεις του νομού.
3. οι ημιορεινοί όγκοι που βρίσκονται βόρεια και κατά μήκος του άξονα Καβάλας-Ξάνθης μέχρι και την κοινότητα του Γέροντα.
4. η πεδιάδα της Χρυσουπόλεως.
5. το δυτικό τμήμα του κόλπου της Καβάλας που συγκεντρώνει τις τουριστικές χρήσεις του ηπειρωτικού τμήματος του νομού.
6. ο Δήμος Ελευθερουπόλεως και οι κοινότητες που βρίσκονται πάνω στον άξονα Καβάλας-Ελευθερουπόλεως.
7. οι κοινότητες του άξονα Καβάλας-Δράμας.

Δηλαδή στην περιοχή μελέτης δεν περιλαμβάνονται τα ορεινά τμήματα των κοινοτήτων που περιλαμβάνονται στην περιοχή μελέτης και που βρίσκονται στα όρη της Λεκάνης, η Πιερία κοιλάδα (στον άξονα Ελευθερούπολης-Θεσσαλονίκης) και το νησί της Θάσου.

Υπάρχουσα κατάσταση

Αν και ο ρυθμός της φυσικής αύξησης του πληθυσμού είναι χαμηλός, η Καβάλα είναι το κύριο αστικό κέντρο της περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Ο νομός της Καβάλας διατηρεί τον αγροτικό του χαρακτήρα. Την περίοδο '61-'71 σημειώθηκε μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα προς όφελος μόνο του τριτογενή τομέα ενώ η απασχόληση του δευτερογενή τομέα παραμένει σταθερή. Έτσι ως προς τη σύνθεση της απασχόλησής της, η Καβάλα υστερεί μόνο σε σχέση με τα τυπικά βιομηχανικά κέντρα (π.χ. Βόλου και Πατρών) ενώ δεν υπολείπεται από το σύνολο των αστικών κέντρων της χώρας.

Όσον αφορά την οικονομία της περιοχής, η Καβάλα έχασε τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της (κρίση στην παραγωγή και εμπορία του καπνού), αλλά προσανατολίστηκε σε νέες δραστηριότητες (καλλιέργεια νέων δυναμικών προϊόντων, εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων της Θάσου, χημικές βιομηχανίες και τουρισμός) οι οποίες μπορούν να της δώσουν ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα.

Ως προς την κατανομή των οικισμών στο χώρο, η πόλη της Καβάλας καταλαμβάνει το κέντρο περίπου της περιοχής μελέτης, ενώ η Χρυσούπολη και η Ελευθερούπολη στο ανατολικό και δυτικό άκρο της. Οι Κρηνίδες, ο αμέσως επόμενος

σημαντικός οικισμός, βρίσκεται στο Β.Δ. άκρο της περιοχής. Οι αγροτικοί οικισμοί είναι διάσπαρτοι στην περιοχή μελέτης και οι σημαντικότεροι από αυτούς είναι η Ν. Καρβάλη, η Πέρνη, το Χρυσόχωρι, η Ν. Καρυά, η Κεραμωτή, η Ν. Πέραμος, οι Ελευθερές, ο Αμυγδαλεώνας και ο Ζυγός.

Η Καβάλα βρίσκεται πάνω στον κύριο οδικό άξονα ανατολής-δύσης της Βορείου Ελλάδος. Η Εθνική οδός Θεσσαλονίκης-Τουρκικών συνόρων διασχίζει την περιοχή μελέτης και μάλιστα διέρχεται μέσα από αστικά κέντρα, δημιουργώντας σοβαρά προβλήματα τόσο στη λειτουργία των οικισμών όσο και στην ίδια την υπεραστική κίνηση. Η πόλη της Καβάλας δεν εξυπηρετείται από τη σιδηροδρομική γραμμή που διατρέχει τη Βόρεια Ελλάδα και η έλλειψη αυτή γίνεται περισσότερο αισθητή στη λειτουργία του λιμανιού. Το λιμάνι της Καβάλας βρίσκεται σε επαφή με την κεντρική περιοχή της πόλης, που ορισμένες μάλιστα λειτουργίες της, αναπτύσσονται σε ζωικά τμήματα της χερσαίας ζώνης του λιμανιού. Το αεροδρόμιο της Καβάλας που εξυπηρετεί και τη Δράμα, είναι συνδυασμός πολιτικού και στρατιωτικού αεροδρομίου το οποίο έχει ένα διάδρομο προσγείωσης και μονοσήμαντη διασύνδεση (μόνο με την Αθήνα).

Τάσεις και δυνατότητες ανάπτυξης της περιοχής μελέτης

Η αύξηση του πληθυσμού της περιοχής μελέτης παρατηρήθηκε σε όλες τις κατηγορίες του πληθυσμού -αστικού, ημιαστικού, αγροτικού-. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο πληθυσμός από άλλες περιοχές του νομού, ιδιαίτερα από τις ορεινές, μετακινείται προς τους δήμους και τις κοινότητες της περιοχής μελέτης καθώς και το ότι το μεγαλύτερο μέρος των παλιννοστούντων μεταναστών εγκαθίστανται σε αυτή.

Στη γεωργία παρατηρείται μια απομάκρυνση από την καπνοκαλλιέργεια και μια στροφή προς καλλιέργειες άλλων προϊόντων που μπορούν να διατεθούν ευκολότερα στην εσωτερική αλλά και τη διεθνή αγορά (επιτραπέζια σταφύλια, τεύτλα, καλαμπόκι, φασόλια, λαχανικά). Η ολοκλήρωση των σημαντικών αρδευτικών έργων αναμένεται ότι θα επηρεάσει σημαντικά τη γεωργική παραγωγή.

Ο δευτερογενής τομέας παρόλο που είναι σχετικά αναπτυγμένος, δεν επαρκεί για να χαρακτηριστεί η Καβάλα ένα βιομηχανικό κέντρο σε εθνική κλίμακα. Ήδη με τα κίνητρα που έχουν δοθεί στο γειτονικό νομό της Ξάνθης διαγράφεται καθαρά ότι η Καβάλα θα πάψει να είναι ανταγωνιστική στον τομέα αυτό και στην ίδια της την Περιφέρεια.

Ο τρίτογενής τομέας παρουσιάζει τάσεις αύξησης. Πάντως η Καβάλα έχει ελάχιστες υπηρεσίες υπερτοπικής κλίμακας (π.χ. τις περιφερειακές υπηρεσίες των Υπουργείων Συντονισμού και Δημοσίων Έργων). Όλες οι υπόλοιπες υπηρεσίες και λειτουργίες της αντιστοιχούν σε κλίμακα νομού. Το μεγαλύτερο δυναμισμό του τομέα παρουσιάζει ο τουρισμός, με κύρια τουριστικά κέντρα τις δυτικές ακτές του κόλπου της Καβάλας και τη Θάσο.

Πρόταση οργάνωσης του Χώρου

Τα βασικά σημεία για την πρόταση οργάνωσης του χώρου είναι α εξής:

- Η πόλη της Καβάλας παραμένει το κυρίαρχο αστικό κέντρο της περιοχής με προβλεπόμενο πληθυσμό για το έτος 2.000 τους 90.000 κατοίκους.
- Ο ρόλος της Χρυσουπόλεως και της Ελευθερουπόλεως, που αποτελούν τα δευτερεύοντα αστικά κέντρα της περιοχής, γίνεται πιο σημαντικός από το σημερινό οικιστικό σύστημα.
- Οι Κρηνίδες, στον άξονα Δράμας-Καβάλας, αναπτύσσονται σε σημαντικό κέντρο, καλύπτοντας έτσι κάποιο κενό που υπήρχε στο Β.Δ. αυτό τμήμα της περιοχής μελέτης.
- Ως αγροτικά κέντρα παροχής ορισμένων βασικών υπηρεσιών και λειτουργιών στους γύρω οικισμούς έχουν επιλεγεί: α) η Ν. Πέραμος για τους οικισμούς Ν. Ηρακλείτσα, Άγιος Ανδρέας, Ελευθερές και Ελαιοχώρι, β) ο Αμυγδαλέωνας για τους οικισμούς Σταυρό, Αμισιανά, Δάτο και Πολύστυλο, γ) ο Ζυγός για τους οικισμούς Κρουνέρι και Παλιά Καρβάλη (που βρίσκεται εκτός περιοχής μελέτης), δ) η Ν. Καρβάλη για τους οικισμούς Χαλκερό, Λευκή και Άνω Λεύκη, ε) η Πέρνη για τους οικισμούς Ν. Κώμη-Ποντολίβαδο, Πετροπηγή, Ζαρκαδιά, Γέροντα και Γραβούνα, και ζ) η Ν. Καρυά για τους οικισμούς Αγίασμα, Πηγές, Χαϊδευτό, Μοναστηράκι και Κεραμωτή. Όσοι οικισμοί δεν αναφέρθηκαν εξαρτώνται από την άποψη των εξυπηρετήσεων από τα πλησιέστερα αστικά κέντρα.
- Οι δυτικές ακτές του κόλπου της Καβάλας και οι νότιες ακτές της Κεραμωτής προορίζονται αποκλειστικά για χρήσεις αναψυχής, τουρισμού και παραθεριστικής κατοικίας.
- Οι γεωργικές χρήσεις καλύπτουν όλα τα πεδινά τμήματα της περιοχής.
- Οι βιομηχανικές και βιοτεχνικές περιοχές χαμηλής οχλήσεως χωροθετούνται κοντά στα δευτερεύοντα αστικά και αγροτικά κέντρα, σε σημαντική απόσταση από την πόλη της Καβάλας, ώστε να λειτουργήσουν σαν πόλοι έλξης πληθυσμού. Μεγάλο μέρος αυτών των ζωνών προβλέπεται να καταληφθεί από τις μονάδες επεξεργασίας των γεωργικών προϊόντων, άρα επιβάλλεται να βρίσκονται κοντά στον τόπο παραγωγής.
- Η κύρια Βιομηχανική ζώνη της περιοχής συγκεντρώνεται γύρω από την περιοχή της Ν. Καρβάλης, στον άξονα προς την Ξάνθη και στο Β.Α. τμήμα του κόλπου της Καβάλας, όπου και σήμερα είναι εγκαταστημένες οι πιο σημαντικές μονάδες και η ΒΙ.ΠΕ. της ΕΤΒΑ.

Όροι και περιορισμοί στις χρήσεις γης

Για να επιτευχθεί η επιθυμητή οργάνωση του χώρου και να αποτραπεί η εγκατάσταση ανεπιθύμητων χρήσεων σε ορισμένες περιοχές, βασικό μέσο είναι η επιβολή συγκεκριμένων όρων και περιορισμών στη χρήση της γης σε συνδυασμό με κανόνες στους όρους δόμησης.

- *Ζώνες ΚΑ, ΚΒ, ΚΓ: οικιστικές περιοχές*
Ορίζονται στο ρυθμιστικό σχέδιο της πόλης της Καβάλας
- *Ζώνες Β1 και Β6:*
Προορίζονται για περιοχές παραθεριστικής κατοικίας, ζωνών αναμυχής και αναπτύξεως τουριστικών εγκαταστάσεων. Έως ότου ολοκληρωθεί η μελέτη τους, επιτρέπεται η δόμηση σύμφωνα με το Π.Δ. της 17/10/78.
- *Ζώνη Β2:*
Προσδιορίζονται α) οι οικιστικές περιοχές των επεκτάσεων της Ελευθερούπολης (με πληθυσμιακό προγραμματικό μέγεθος για το έτος 2.000 τους 15.000 κατοίκους) και β) η ζώνη “μη ιδιαίτερος οχλούσας επαγγελματικής εγκαταστάσεως” στην οποία ισχύουν οι παρακάτω όροι δόμησης:
ελάχιστο εμβαδόν: 2.000μ²
μέγιστη κάλυψη: 20%
ελάχιστη απόσταση από τα όρια: 15μ
μέγιστο ύψος: 12μ
- *Ζώνη Β3:*
Προσδιορίζονται α) η οικιστική περιοχή επεκτάσεως των Κρηνιδών (με πληθυσμιακό προγραμματικό μέγεθος για το 2.000 τους 8.000 κατοίκους), β) η οικιστική περιοχή της κοινότητας του Αμυγδαλέωνα (με προγραμματικό μέγεθος πληθυσμού τους 2.500 κατοίκους) και γ) οι οικιστικές περιοχές ζωνών “μη ιδιαίτερης οχλούσας επαγγελματικής εγκαταστάσεως” στις κοινότητες Κρηνιδών, Κρουνερίου, Ζυγού και Αμυγδαλέωνος όπου ισχύουν οι όροι δόμησης της ζώνης Β2.
- *Ζώνη Β4:*
Προσδιορίζονται εκτάσεις για την εγκατάσταση μη οχλουσών και οχλουσών βιομηχανιών καθώς και οι όροι και περιορισμοί ως προς τη λειτουργία των εγκαταστάσεων. Έως ότου ολοκληρωθεί η μελέτη ισχύουν οι όροι δόμησης της ζώνης Β2.
- *Ζώνη Β5:*
Προσδιορίζονται α) οι οικιστικές περιοχές των επεκτάσεων της Χρυσουπόλεως (με πληθυσμιακό προγραμματικό μέγεθος για το έτος 2.000 τους 20.000 κατοίκους και β) οι ζώνες “μη ιδιαίτερος οχλούσας επαγγελματικής εγκαταστάσεως” στις οποίες ισχύουν οι όροι δόμησης της ζώνης Β2.
- *Ζώνες Γ (περιοχές καλλιιεργειών):*
Επιτρέπεται μόνο η ανέγερση:
α) κτιρίων και εγκαταστάσεων για την εξυπηρέτηση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας καθώς και αντλητικές εγκαταστάσεις, με τους όρους δόμησης του Π.Δ. 17/10/78 “περί όρων δομήσεως οικοπέδων εκτός σχεδίου”
και β) αγροικιών με τους εξής όρους δόμησης:
ελάχιστο εμβαδόν οικοπέδου: 8.000μ²
μέγιστη κάλυψη: 3%
μέγιστο ύψος: 5%

- **Ζώνες Δ1:**
Είναι περιοχές κατά μήκος του βασικού οδικού δικτύου. Απαγορεύεται η ανέγερση εγκαταστάσεων ή κτιρίων που εξυπηρετούν τη γεωργοκτηνοτροφία και τη βιομηχανία σε απόσταση 200μ από το όριο της οδού. Επιτρέπεται η ανέγερση κατοικιών με τους όρους δόμησης της ζώνης Γ.
- **Ζώνες Δ2:**
Είναι οι ζώνες κατά μήκος των επαρχιακών και κοινοτικών οδών, όπου ισχύουν οι ίδιοι όροι και περιορισμοί με τις ζώνες Δ1. Εξαιρέση αποτελεί η ανέγερση γεωργοκτηνοτροφικών εγκαταστάσεων που γίνεται με τους όρους δόμησης του ΠΔ. της 17/10/78.
- **Ζώνες Ε:**
Είναι περιοχές που περιβάλλουν κόμβους αυτοκινητοδρόμων. Επιτρέπεται μόνο η ανέγερση κτιρίων γραφείων, καταστημάτων και τουριστικών εγκαταστάσεων. Οι όροι δόμησης είναι σύμφωνοι με το ΠΔ. της 17/10/78, και σε ελάχιστη απόσταση από το όριο οποιουδήποτε κλάδου του κόμβου 15μ.
- **Ζώνες Π:**
Περιλαμβάνουν δάση και περιοχές για αναδάσωση. Ισχύουν οι διατάξεις του νόμου "περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας".
- **Ζώνες Α:**
Περιβάλλουν το υφιστάμενο και το νέο αεροδρόμιο, όπου σε απόσταση 500μ απαγορεύεται οποιαδήποτε δόμηση.
- **Ζώνες ΒΓ:**
Αφορά τη βιομηχανική περιοχή της ΕΤΒΑ όπου ισχύουν οι χρήσεις και οι όροι δόμησης όπως ορίστηκαν από την ΕΤΒΑ.
- **Ζώνες ΑΧ:**
Αφορούν τον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίπων και άλλους μικρότερους σε έκταση, όπου ισχύει ειδικό νομικό καθεστώς περί αρχαιολογικών χώρων.

Προτεινόμενα βασικά έργα και μελέτες

Η ανάπτυξη της Γεωργίας

1. Ολοκλήρωση των αρδευτικών έργων της πεδιάδας των Φιλίπων και Χρυσουπόλεως
2. Οργάνωση βιομηχανικών περιοχών κοντά στους τόπους παραγωγής για την ίδρυση μονάδων επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων από τους γεωργικούς συνεταιρισμούς
3. Επέκταση και βελτίωση του δικτύου αγροτικής οδοποιίας.

Υποδομή για την ανάπτυξη της Βιομηχανίας

1. Ολοκλήρωση των δικτύων υποδομής στην βιομηχανική περιοχή της ΕΤΒΑ

2. Ολοκλήρωση των νέων βιομηχανικών ζωνών, που προβλέπονται στην ευρύτερη περιοχή της Καβάλας.

Υποδομή για την ανάπτυξη του τουρισμού και των υπηρεσιών

1. Εκπόνηση μελετών για τον εντοπισμό και οργάνωση των κατάλληλων ακτών και εξοπλισμός τους με τα αντίστοιχα έργα τουριστικής υποδομής
2. Ίδρυση νοσηλευτικής μονάδος περιφερειακού επιπέδου με ακαδημαϊκές δυνατότητες
3. Ίδρυση σχολών διαφόρων επιπέδων με εξειδίκευση στις ειδικότητες που είναι σχετικές με τους πλουτοπαραγωγικούς πόρους της περιοχής
4. Μεταφορά δραστηριοτήτων του Δημόσιου τομέα από την Αθήνα στην Καβάλα με την ανάθεση αρμοδιοτήτων που σήμερα ασκούνται από το κέντρο σε περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο.

Για την ανάπτυξη του περιβάλλοντος

1. Σύνταξη και ολοκλήρωση της ωκεανολογικής-υδροβιολογικής μελέτης του κόλπου της Καβάλας και καθορισμός, με βάση τα συμπεράσματά της, των δεσμεύσεων και μέτρων όλων των βιομηχανιών της περιοχής.
2. Ίδρυση σταθμού ελέγχου της ρύπανσης και αντιμετώπισης των διαρροών πετρελαίου.
3. Κατασκευή του δικτύου αποχετεύσεως και βιολογικού καθαρισμού των αποβλήτων της πόλης της Καβάλας, των τουριστικών και βιομηχανικών περιοχών, για την αντιμετώπιση της ρύπανσης.
4. Μέτρα για τη μείωση της ρύπανσης και την άμεση προστασία του περιβάλλοντος και των αστικών περιοχών από τις βιομηχανίες υψηλής οχλήσεως που είναι εγκαταστημένες στην περιοχή.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

Οδικό Δίκτυο

Κατασκευή της παρακαμπτηρίου οδού της Καβάλας και των τουριστικών περιοχών, που σε πρώτη φάση θα συμπίπτει με την περιμετρική αρτηρία της πόλης, ενώ μελλοντικά θα γίνεται από τον αυτοκινητόδρομο Θεσσαλονίκης-Αλεξανδρούπολης.

Σιδηροδρομικό Δίκτυο

Σύνδεση της βιομηχανικής ζώνης και του νέου λιμανιού με το σιδηροδρομικό δίκτυο της χώρας και άμεση εκπόνηση από τον ΟΣΕ της σχετικής μελέτης.

Αεροπορική Σύνδεση

Ολοκλήρωση των εργασιών ανεγέρσεως του νέου διεθνούς αεροδρομίου στην πεδιάδα της Χρυσουπόλεως.

Λιμενικές εγκαταστάσεις

Εντοπισμός της καταλληλότερης θέσης για τη δημιουργία του νέου εμπορευματικού λιμανιού στην περιοχή της Ν. Καβάλας και δέσμευση των απαραίτητων εκτάσεων για τις νέες λιμενικές εγκαταστάσεις.

Ρυθμιστικό Καβάλας

Η δομή του οικιστικού ιστού της πόλης είναι το αποτέλεσμα μιας απότομης μη σχεδιασμένης επέκτασης της παλιάς πόλης για να καλυφθούν οι ανάγκες στέγασης κυρίως των προσφύγων. Τα κυριότερα προβλήματά της είναι τα εξής: α) οι μισές περίπου περιοχές κατοικίας είναι έξω από το εγκεκριμένο σχέδιο πόλης, ενώ υπάρχει και μεγάλος αριθμός αυθαιρέτων, β) το μεγαλύτερο μέρος του κοινωνικού εξοπλισμού είναι συγκεντρωμένο στο κέντρο της, γ) πολλές συνοικίες στερούνται σχεδόν τελείως τεχνικού και κοινωνικού εξοπλισμού, ελεύθερων και κοινόχρηστων χώρων, δ) ορισμένες περιοχές παρουσιάζουν ιδιαίτερα υποβαθμισμένο τεχνητό περιβάλλον (πολύ στενοί δρόμοι, κατακερματισμένη ιδιοκτησία γης, μεγάλα επιτρεπόμενα ύψη), ε) η εθνική οδός περνάει από το κέντρο της πόλης δημιουργώντας σοβαρά κυκλοφοριακά προβλήματα, ζ) υπάρχει στενότητα χώρου και κακή εξυπηρέτηση στη χερσαία λιμενική ζώνη, με ανταγωνιστική ανάμιξη χρήσεων με το κέντρο της πόλης και η) το περιβάλλον ορισμένων περιοχών είναι υποβαθμισμένο από την παρουσία οχλουσών βιομηχανιών και βιοτεχνιών.

Στόχος των επεμβάσεων που προτείνονται είναι η αντιμετώπιση των σημερινών προβλημάτων της πόλης και η ρύθμιση των αναγκαίων επενδύσεων με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζονται οι πόροι, οι εκτάσεις και οι δυνατότητες, για να μπορέσει να ανταποκριθεί η Καβάλα στις οποιοσδήποτε πληθυσμιακές συγκεντρώσεις και ανάγκες που είναι πιθανό να προκληθούν.

Η περιοχή του ρυθμιστικού σχεδίου αποτελείται από τον οικιστικό ιστό της σημερινής πόλης (που παραμένει ο βασικός τομέας συγκέντρωσης των κεντρικών λειτουργιών), τη δυτική περιοχή (αποτελεί περιοχή κατοικίας που βασίζεται κυρίως στην οργανωμένη δόμηση και συγκεντρώνει πολλές εξυπηρετήσεις του τριτογενή τομέα) και το Περιγιάλι (ανατολική περιοχή, που διαθέτει τις βασικές τριτογενείς εξυπηρετήσεις σε επίπεδο πόλης).

Μέτρα ελέγχου για την άμεση περιοχή πόλεως• *Ζώνη Α (κατοικία)*

Εκτός από κατοικίες επιτρέπονται εγκαταστάσεις εξυπηρετήσεως των κατοικιών, καταστήματα λιανικού εμπορίου και παροχής υπηρεσιών καθώς και βιοτεχνίες επιπέδου χειροτεχνίας.

• *Ζώνη Β (κατοικίας και συνοικιακού κοινωνικού εξοπλισμού)*

Εκτός από τις χρήσεις της ζώνης Α, προτείνεται η εγκατάσταση διδακτηρίων προσχολικής, κατώτερης, μέσης εκπαίδευσεως, οργανωμένων χώρων πράσινου και αθλοπαιδιών για την εξυπηρέτηση των αναγκών της κάθε συνοικίας.

- *Ζώνη Γ (μικτών χρήσεων)*

Εκτός από τις χρήσεις της ζώνης Β επιδιώκεται η συγκέντρωση των κεντρικών λειτουργιών (διοίκηση, γραφεία-καταστήματα παροχής υπηρεσιών, πολιτιστικές λειτουργίες, εγκαταστάσεις υγείας και πρόνοιας, λιανικό εμπόριο, εστίαση, αναψυχή, υγεία) και μη οχλουσών βιοτεχνιών και βιομηχανιών.

- *Ζώνη Δ (πράσινου και κοινωνικού εξοπλισμού)*

Επιτρέπονται μόνο οι εγκαταστάσεις:

Δ1: της προσχολικής, κατώτερης, μέσης εκπαίδευσης, υπαίθριων αθλοπαιδιών και παιδικών χαρών.

Δ2: περιπάτου-αναψυχής, υπαίθριων αθλοπαιδιών, εκπολιτιστικών λειτουργιών (χαμηλά κτίρια εκθέσεων, θεάτρων, μουσείων).

Δ3: οργανωμένων τουριστικών λειτουργιών (πλαζ και αναψυχής εκτός ξενοδοχείων)

- *Ζώνη Ε (κοινωνικού εξοπλισμού σε επίπεδο πόλης)*

Επιτρέπονται μόνο οι εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν:

Ε1: την υγεία και πρόνοια

Ε2: την ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση

Ε3: τον αθλητισμό

Ε4: το νεκροταφείο

- *Ζώνη ΣΤ*

Περιοχή απόλυτης προστασίας αφού αντιστοιχεί στον πευκόνα της πόλης.

- *Ζώνη Ζ (περιοχές βιοτεχνίας και χονδρεμπορίου)*

Επιτρέπονται μόνο οι εγκαταστάσεις α) βιοτεχνιών-βιομηχανιών μικρής και μέσης οχλήσεως, β) καταστήματα χονδρεμπορίου και γ) εξυπηρετήσεις μεταφορών.

- *Ζώνη Η:*

Είναι η περιοχή των λιμενικών εγκαταστάσεων.

Προτεινόμενα βασικά έργα

1. Κάλυψη των αναγκών της εκπαίδευσης σε δημοτικά, γυμνάσια, νηπιαγωγεία και βρεφονηπιακούς σταθμούς.
2. Σύνταξη ρυμοτομικών σχεδίων
3. Ανάπλαση του κέντρου της πόλης για το οποίο προτείνονται: α) πνευματικό κέντρο - ανάθεση μελέτης για την ενοποίηση του χώρου, κατασκευή αίθουσας θεάτρου και οργάνωση πολιτιστικών λειτουργιών στο χώρο της διατηρητέας καπναποθήκης του Δήμου, β) δημοτική αγορά - ανάθεση μελέτης, συμπληρωματικές απαλλοτριώσεις και κατασκευή του έργου, γ) παραλιακή ζώνη κεντρικής Καβάλας- ανάθεση ειδικής μελέτης και οργάνωση του χώρου.
4. Για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ανατίθεται ειδική μελέτη για την προστασία της Παναγιάς και συντήρηση των μεμονωμένων κτισμάτων.
5. Δέσμευση των αναγκαίων εκτάσεων στις περιοχές Βύρωνα και Περιγιαλιού, για τη δημιουργία δύο αθλητικών κέντρων (ανάθεση μελετών για τον λεπτομερή προγραμματισμό και για τον καθορισμό των σταδίων κατασκευής).

6. Άμεση απομάκρυνση των σφαγείων από τη σημερινή τους θέση, εγκατάστασή τους στη νέα περιοχή που έχει επιλεγεί από το Δήμο και λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προστασία από τη ρύπανση.
7. Κατασκευή σε οικόπεδο του Δήμου ανατολικά από το Περιγιάλι της κεντρικής λαχαναγοράς.
8. Μεταφορά του σκουπιδότοπου σε δημοτικό οικόπεδο και λήψη των απαραίτητων μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος (οπτικές αλλοιώσεις τοπίου και ρύπανση της ατμόσφαιρας).
9. Ανάπλαση της παλιάς βιομηχανικής ζώνης και άμεση απομάκρυνση των βιομηχανικών αλιπάστων.
10. Μελέτη και κατασκευή νοσοκομειακής μονάδας 600 κλινών.
11. Μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος: α) ολοκλήρωση αποχετευτικού δικτύου, β) αντιμετώπιση προβλήματος βιολογικού καθαρισμού και γ) ανάθεση υδροβιολογικής ωκεανογραφικής μελέτης του κόλπου της Καβάλας.
12. Ολοκλήρωση δικτύου υδρεύσεως.
13. Έργα οδικού δικτύου που αφορούν το περιμετρικό οδικό δίκτυο κυκλοφορίας, το πρωτεύον και δευτερεύον αρτηριακό δίκτυο, το δίκτυο των συλλεκτήριων δρόμων και επέμβαση στους κόμβους Σούγιολου και Νικοτσάρα.

ΚΕΠΑ Βόλου-Λάρισας

Οργάνωση Ευρύτερης Περιοχής

Στην περιοχή μελέτης ανήκουν οι παρακάτω περιοχές:

Νομός Μαγνησίας: α) οι οικισμοί που συναποτελούν με την περιοχή των αστικών χρήσεων του Πολεοδομικού Συγκροτήματος ενιαία λεκάνη απορροής, β) οι οικισμοί που βρίσκονται στις παρυφές της δυτικής λεκάνης σε σχέση με την πόλη και εξυπηρετούνται από τον οδικό άξονα Βόλου-Βελεστίνου, γ) η περιοχή του κάμπου της Αγριάς που ανήκει στον άμεσο κοινωνικό και οικονομικό χώρο της πόλης του Βόλου και δ) ο Παγασπηκός κόλπος.

Νομός Λαρίσης: α) η πόλη της Λάρισας, β) η περιοχή βόρεια του Πννειού με κέντρο τον Τύρναβο, γ) η περιοχή βόρεια της Λάρισας που περιορίζεται δυτικά από τον Πννειό, δ) η περιοχή της Αγιάς και η συνδεόμενη με αυτή παραλία του Αγιοκάμπου και ε) η πεδινή περιοχή νότια της Λάρισας και του Πννειού.

Δηλαδή στην περιοχή μελέτης δεν περιλαμβάνονται οι επαρχίες Φαρσάλων, Ελασσόνας, Σποράδων και ολόκληρο το Πήλιο.

Υπάρχουσα κατάσταση

Ο χαρακτηρισμός δίπολο έχει καθιερωθεί για την ευρύτερη περιοχή του Βόλου και της Λάρισας και στηρίζεται κυρίως στη μικρή απόσταση των δύο δυναμικών αυτών πόλεων. Ο όρος δίπολο με την έννοια του ανώτερου οργανωτικά αστικού συστήματος, δεν φαίνεται πως υπάρχει στην περιοχή. Και στο παραπάνω συμπέρασμα καταλήγει ο μελετητής από τις εξής διαπιστώσεις: α) δεν υπάρχει αυ-

ξημένος όγκος διακινήσεως προσώπων, αγαθών και πληροφοριών μεταξύ των δύο πόλεων (πχ. το λιμάνι του Βόλου δεν φαίνεται προς το παρόν τουλάχιστον να επηρεάζει τη μεταφορά προϊόντων της περιοχής της Λάρισας, για την οποία χρησιμοποιούνται κατά κανόνα τα χερσαία μέσα) και β) δεν υπάρχει καμία ένδειξη για επέκταση των δύο πόλεων στον άξονα που τις συνδέει.

Το οικιστικό σύστημα της ευρύτερης περιοχής διακρίνεται σε δύο κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία ανήκει το συνολικό οικιστικό σύστημα στον άξονα που συνδέει τις δύο πόλεις. Η γραμμική ανάπτυξη οικισμών όμως έχει σχέση με καθαρά αγροτικού χαρακτήρα οικισμούς, οι οποίοι μάλιστα φαίνεται στο μεγαλύτερό τους ποσοστό να μην ανήκουν στην κατηγορία των δυναμικών οικισμών. Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν αστικές αναπτύξεις στις άμεσες περιοχές των δύο πόλεων. Οι αναπτύξεις αυτές έχουν κατά κανόνα σχέση με τη βιομηχανία. Στη Λάρισα σχηματίζουν ένα ακτινωτό σύστημα προς όλες σχεδόν τις κατευθύνσεις, από τις οποίες μάλιστα εκείνες που φαίνονται πιο δυναμικές είναι οι αντίθετες από την κατεύθυνση προς το Βόλο. Στο Βόλο ο δυναμικός άξονας επεκτάσεως της βιομηχανίας (Βόλος-Βελεστίνο), δεν φαίνεται να οφείλει την ύπαρξή του στο ότι συμπίπτει με τον άξονα του δίπολου, αλλά στο ότι είναι ο μόνος που ουσιαστικά διατίθεται για μια σοβαρή επέκταση της βιομηχανίας, εξαιτίας της τοπογραφίας της περιοχής.

“Το γενικό συμπέρασμα από την εξέταση των παραπάνω στοιχείων είναι ότι, προς το παρόν τουλάχιστον, δεν υπάρχουν ενδείξεις που να πείθουν ότι βρίσκεται σε λειτουργία ένα αστικό δίπολικό σύστημα που είναι κάτι περισσότερο από το άθροισμα των επιμέρους συστημάτων των δύο πόλεων. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία σε κάποιο βαθμό ενός τέτοιου συστήματος στο μέλλον. Πράγματι, φαίνεται να υπάρχουν ήδη συμπληρωματικές δυνατότητες σε κάθε πόλη που θα οδηγήσουν στη δημιουργία ενός περισσότερο ενοποιημένου συστήματος (πχ. στον τομέα των μεταφορών-συγκοινωνιών, υπηρεσιών, διοικητικών λειτουργιών και εκπαίδευσης).”

Εκτίμηση του μελετητή είναι ότι, η περιοχή μελέτης από την άποψη των ίδιων πόρων της αλλά και από τη θέση της είναι από τις πιο δυναμικές στο δίκτυο των αστικών κέντρων της χώρας. Επιπλέον, η κυβερνητική εξαγγελία που την επιλέγει ως ένα από τα ΚΕΠΑ, δημιουργεί ήδη πρόσθετες προϋποθέσεις για μεγαλύτερους από τους σημερινούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Το περιεχόμενο της μελέτης ΚΕΠΑ Βόλου-Λάρισας αποτελείται από τον τρόπο οργάνωσης των δύο πόλεων και από τη μεθόδευση με βάση τις μελλοντικές δυνατότητες για την οργάνωση του ενδιάμεσου χώρου, αύξηση του γεωργικού εισοδήματος και συγκράτηση του πληθυσμού που απασχολείται στον γεωργικό τομέα. Εκτιμάται ότι την προσεχή εικοσαετία η περιοχή είναι σε θέση να συγκρατήσει το σημερινό γεωργικό πληθυσμό με ικανοποιητική απασχόληση.

Τάσεις και δυνατότητες ανάπτυξης της περιοχής μελέτης

Στον τομέα της γεωργίας η περιοχή παρουσιάζει δυνατότητες για ικανοποιητική απασχόληση στη γεωργία και πρόσθετη συμπληρωματική απασχόληση στη γεωργική βιομηχανία.

Οι μεγάλες δυνατότητες της περιοχής στον τομέα των συγκοινωνιών και μεταφορών για τη διακίνηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων και την προώθηση του τελικού προϊόντος μετά την επεξεργασία, κάνουν την περιοχή πραγματικά ασυναγώνιστη για την ίδρυση βιομηχανιών για μεταποίηση ή συσκευασία όχι μόνο τοπικών προϊόντων, αλλά και προϊόντων προερχόμενων από την ευρύτερη περιφέρεια. Σ' αυτό συντείνει και το γεγονός ότι στην περιοχή υπάρχει το ανάλογο δυναμικό (αγροτικός πληθυσμός) για την κάλυψη των αναγκών της εποχιακής απασχόλησης που έχουν οι γεωργικές βιομηχανίες. Οι μηχανολογικές βιομηχανίες και οι βιομηχανίες βάσεως αποτελούν μια ιδιαίτερα δυναμική κατηγορία βιομηχανιών κυρίως στην περιοχή του Βόλου. Έχουν αρχίσει να δημιουργούνται οι οικονομίες που επιτρέπουν την εξειδίκευση και επέκταση σε βιομηχανίες επεξεργασίας μετάλλου, μηχανοποιίας κατασκευής μεταφορικών μέσων και ναυπηγικές, μηχανολογικών και ηλεκτρολογικών ειδών, καθώς και γεωργικών μηχανών. Η στρατηγική θέση της περιοχής στον εθνικό χώρο και το πολύ ανεπτυγμένο για τις ελληνικές συνθήκες δίκτυο συγκοινωνιών και μεταφορών είναι δυνατόν να επιτρέψουν μαζί με τη θέσπιση κατάλληλων κινήτρων, την εγκατάσταση στην περιοχή καταναλωτικών βιομηχανιών όχι μόνο της τοπικής κλίμακας αλλά και της εθνικής και εξαγωγικής ακόμη.

Στον τομέα των υπηρεσιών αξιολογείται ότι οι προσπάθειες της πολιτείας πρέπει να στραφούν στη δημιουργία ενός πλέγματος λειτουργιών, του οποίου η κατώτερη βαθμίδα θα αρχίζει από τα ΑΓΡΟΚ και θα εξυπηρετεί όλη την περιοχή μελέτης.

Εναλλακτικές προτάσεις

Ο μελετητής διατυπώνει και εξετάζει σε γενικές γραμμές τρεις εναλλακτικές εικόνες για το μελλοντικό μέγεθος και την κατανομή του πληθυσμού στην περιοχή μελέτης, που αντιστοιχούν κατά κάποιο τρόπο σε τρία διαφορετικά σενάρια ανάπτυξης.

1η εναλλακτική πρόταση: δεδομένου ότι η ανάπτυξη της περιοχής την επόμενη εικοσαετία θα τείνει σε μια πλήρη εκμετάλλευση των τοπικών δυνατοτήτων και των αυτοδύναμων τάσεων χωρίς όμως να αντιμετωπίζεται προνομιακά σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας, δίνεται το μέγεθος και η κατανομή που θα είχε ο πληθυσμός το έτος 2000.

2η εναλλακτική πρόταση: αντιστοιχεί σε μια στενή ερμηνεία του πληθυσμιακού στόχου που έθεσε το ΕΣΧΠ, συγκεντρώνοντας βασικά τον πληθυσμό-στόχο των 550.000 κατοίκων στις δύο μεγάλες πόλεις της περιοχής, τη Λάρισα και το Βόλο.

3η εναλλακτική πρόταση: κατανέμει τον πληθυσμό των 550.000 κατοίκων, όχι μόνο στις δύο μεγάλες πόλεις, αλλά και σε άλλα αστικά, ημιαστικά και αγροτικά κέντρα της περιοχής, προκειμένου να εξασφαλιστεί η καλύτερη ισορροπία στην ανάπτυξη του συνόλου της περιοχής και των χαρακτηριστικών ενοτήτων που την απαρτίζουν.

Οι μελετητές κατέληξαν στην επιλογή της τρίτης εναλλακτικής πρότασης, ως την περισσότερο εφικτή αλλά και επιθυμητή. Η πρόταση αυτή δεν ακολουθεί αυστηρά την αρχική προδιαγραφή για το μελλοντικό πληθυσμό αλλά εναρμονίζεται απόλυτα με τον ευρύτερο στόχο που έθεσε η απόφαση του ΕΣΧΠ και που είναι η δημιουργία ενός πλήρους δικτύου μεγάλων αστικών, μικρών αστικών και αγροτικών οικισμών με ανεπτυγμένο οικιστικό περιβάλλον. Στην πρόταση αυτή στηρίχθηκε και η πρόταση οργάνωσης του χώρου που περιλαμβάνεται στο ΚΕΠΑ Βόλου-Λάρισας.

Πρόταση οργάνωσης του Χώρου

Τα βασικά σημεία για την πρόταση οργάνωσης του χώρου είναι οι εξής:

- Κυριαρχία του συστήματος από τις πόλεις της Λάρισας και του Βόλου των οποίων η ανάπτυξη προβλέπεται ισοδύναμη. Για να μην υπάρχουν οι αρνητικές επιπτώσεις από την ραγδαία και απρογραμματίστη αστική ανάπτυξη απαραίτητο κρίνεται να καλυφθούν σε πρώτη φάση οι συσσωρευμένες μεγάλες ανάγκες στην υπάρχουσα υποδομή των δύο πόλεων.
- Προτείνονται δύο δευτερεύοντα αστικά κέντρα που είναι το σύμπλεγμα Αλμυρού - Ευξεινούπολης και Τυρνάβου - Αμπελώνα. Η πρόταση ενίσχυσης των δύο αυτών κέντρων σημαίνει ουσιαστικά ενδάρρυνση της εγκατάστασης στις περιοχές τους βιομηχανιών ευρύτερης σημασίας που αλλιώς θα αναζητούσαν θέση ή πλησιέστερα στις μεγάλες πόλεις της περιοχής ή και εκτός περιοχής μελέτης. Για το σκοπό αυτό η προτεινόμενη οργάνωση του χώρου προβλέπει την ίδρυση δύο βιομηχανικών ζωνών στα κέντρα αυτά.
- Ενίσχυση ημιαστικών κέντρων, με σκοπό να τα προαγάγει σε κέντρα για να εξυπηρετήσουν το σύστημα των αγροτικών οικισμών της περιοχής. Αυτά είναι: η Ν. Αγχίαλος (ανάπτυξη πρωτογενών δραστηριοτήτων-μεταποίηση αγροτικών προϊόντων και αξιοποίηση του τουριστικού και παραθεριστικού δυναμικού της παραλιακής του ζώνης), η Αγριά (μαζί με τους οικισμούς Άνω και Κάτω Λεχώνια έλκει για εγκατάσταση μόνιμο αστικό πληθυσμό καθώς και τουρίστες-παραθεριστές, ενώ ήδη εγκαθίστανται βιομηχανίες για τη μεταποίηση των γεωργικών προϊόντων), το Βελεστίνο (εγκατάσταση της μελλοντικής βιομηχανικής αναπτύξεως του Βόλου), το Συκούριο και το Μακρυχώρι (βελτίωση της παραγωγής του πρωτογενή τομέα και επίδραση από την αναδιοργάνωση των οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων), η Αγιά (μεγάλες οι δυνατότητες του πρωτογενή τομέα και της μεταποίησης των προϊόντων του, συστηματική ανάπτυξη της ακτής του Αγιόκαμπου για παραθεριστική κατοικία και τουρισμό, συγκέ-

ντρωση και οργάνωση των βιομηχανιών μεταποίησης-συσσκευασίας αγροτικών προϊόντων με τη δημιουργία μιας μικρής βιομηχανικής ζώνης στην είσοδο της κοιλάδας της Αγιάς) και το σύμπλεγμα Νίκαιας-Χάλκης (αύξηση του προαστιακού πληθυσμού εξαιτίας της μικρής απόστασης από τα κέντρα απασχολήσεως και τοποθέτηση βιομηχανικής ζώνης στα νότια της Νίκαιας).

- Δημιουργία δικτύου μικρότερων αγροτικών κέντρων που είναι: οι Γόννοι, το Αργυροπούλι, η Φαλάνη, η Γιάννουλη, οι Άγιοι Ανάργυροι, το Ζάππειο, η Μελιβοΐα, η Κυγέλη-Νέο Περιβόλι, τα Άνω και Κάτω Λεχώνια, τα Κανάλια και η Σούρπη. Σκελετός αυτού του δικτύου είναι το κύριο και το δευτερεύον υπεραστικό οδικό δίκτυο.
- Προτείνεται η καδιέρωση ζωνών παραθεριστικής κατοικίας και τουρισμού σε τμήματα του Παγασπτικού και της παραλίας του Αγιόκαμπου.
- Προβλέπεται η διατήρηση και προστασία του συνόλου σχεδόν της γης που σήμερα θεωρείται καλλιεργήσιμη και των δασικών περιοχών, καθώς και περιοχές αναδασώσεων που είναι σήμερα βοσκότοποι ή απλώς καλύπτονται από χαμηλή βλάστηση.
- Η τοποθέτηση των οχλουσών βιομηχανιών προβλέπεται να γίνει σε δύο βιομηχανικές περιοχές, κατά μήκος της αρτηρίας που συνδέει τη Ν. Αγχίαλο με τα Φάρσαλα και νοτιοανατολικά της Λάρισας στις παρυφές του Μαυροβουνίου.

Όροι και περιορισμοί στις χρήσεις γης

Για την οργάνωση του χώρου της περιοχής μελέτης απαραίτητη είναι η επιβολή όρων και περιορισμών στη χρήση της γης σε συνδυασμό με όρους στη δόμηση για να δημιουργηθούν οι απαραίτητες συνθήκες ώστε: α) να αποτραπεί η εγκατάσταση ανεπιθύμητων χρήσεων σε όλα τα τμήματα της περιοχής μελέτης, β) να εγκατασταθούν οι επιθυμητές χρήσεις στις περιοχές που αναπτύσσονται, γ) να απαλλαγούν σταδιακά από ανεπιθύμητες χρήσεις όλες οι περιοχές και δ) να γίνει δυνατός ο έλεγχος των χρήσεων στις περιοχές που θα χρησιμεύσουν για την κάλυψη των μελλοντικών αναγκών.

- *Ζώνη Α (οικιστικές περιοχές):*
Ορίζονται στα ρυθμιστικά σχέδια του Βόλου και της Λάρισας
- *Ζώνη Β (ευαίσθητες περιοχές):*
Είναι αναγκαίο να εκπονηθούν μελέτες παρόμοιες με αυτές που εκπονούνται για τη ζώνη Α. Οι όροι και περιορισμοί στη χρήση της γης και τη δόμηση μπορεί να είναι ίδιοι με αυτούς που προσδιορίζονται στη συνέχεια για τις αντίστοιχες χρήσεις.
- *Ζώνη Β1:*
Οι μελέτες που γίνονται για τις ζώνες αυτές προτείνεται να καταλήξουν στον προσδιορισμό των οικιστικών περιοχών, στο ίδιο επίπεδο προσεγγίσεως με αυτό της ζώνης Α.

- *Ζώνη Γ (περιοχές που καλλιεργούνται):*
Προτείνεται να διατηρήσουν το χαρακτήρα τους. Επιτρέπονται αγροικίες και μόνο κτίρια και εγκαταστάσεις για την εξυπηρέτηση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, και αντλητικές εγκαταστάσεις. Προτείνονται και οι εξής όροι δόμησης για τις αγροικίες: ελάχιστο εμβαδό οικοπέδου 8000μ²
μέγιστη κάλυψη 0,6
μέγιστο ύψος 5,0 μ (1 όροφος)
Κάθε άλλη χρήση απαγορεύεται.
- *Ζώνη Δ1 (γήπεδα που έχουν πρόσωπο σε αυτοκινητόδρομους και διαπεριφερειακό οδικό δίκτυο):*
Απαγορεύονται εγκαταστάσεις και κτίρια που εξυπηρετούν τη γεωργοκτηνοτροφία και τη βιομηχανία (άρθρα 2 και 4 που παραπάνω ΠΔ). Για τις χρήσεις κατοικίας προτείνεται να ισχύουν οι όροι δόμησης που ισχύουν στη ζώνη Γ.
- *Ζώνη Δ2 (γήπεδα που έχουν πρόσωπο στις υπόλοιπες αρτηρίες του εθνικού, επαρχιακού και κοινοτικού δικτύου):*
Ισχύουν οι ίδιοι όροι και περιορισμοί που ισχύουν στη ζώνη Δ1. Επιτρέπεται η εγκατάσταση γεωργοκτηνοτροφικών εγκαταστάσεων.
- *Ζώνη Ε (γήπεδα που βρίσκονται στις εκτάσεις που περιβάλλουν τους κόμβους αυτοκινητοδρόμων):*
Απαγορεύεται κάθε άλλη χρήση εκτός από γραφεία, καταστήματα και τουριστικές εγκαταστάσεις. Προτείνεται να νομοθετηθούν κατά παρέκκλιση των διατάξεων που ισχύουν οι παρακάτω όροι δόμησης:
Ελάχιστο εμβαδό οικοπέδου: 2000μ², εκτός από τη χρήση camping για την οποία απαιτούνται 4000μ².
Μέγιστη κάλυψη: 0,2
Μέγιστος συντελεστής δομήσεως: 0,5
- *Ζώνη Ζ (περιοχή πιθανής εγκατάστασης αεροδρομίου):*
Μέχρι να συμπληρωθεί η σχετική μελέτη, να ισχύουν οι ίδιοι όροι με της ζώνης Γ, αλλά με ελάχιστο εμβαδόν οικοπέδου τα 20 στρέμματα.
- *Ζώνη Η και Ζώνη Θ (δάση και περιοχές αναδάσωσης):*
Πρέπει να υποταχθούν στις διατάξεις των ειδικών νόμων "περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας"
Τα ακριβή όρια τους θα πρέπει να προσδιοριστούν από τους αρμόδιους φορείς μετά από χαρτογράφηση.
- *Ζώνη Ι (βιομηχανική περιοχή Λάρισας):*
Οι επιτρεπόμενες χρήσεις και οι όροι δομήσεως καθορίζονται από την ΕΤΒΑ που είναι ο φορέας αναπτύξεως της περιοχής.
- *Υπάρχοντες μικροί Οικισμοί:*
Για τους οικισμούς που διαθέτουν ρυμοτομικά σχέδια και όρους δομήσεως, προτείνεται να εξακολουθήσουν να ελέγχονται με βάση τις ισχύουσες μέχρι σήμερα διατάξεις.

Για τους υπόλοιπους που υπάγονται στο καθεστώς των “εντός των ορίων των προ του 23 νομίμως υφιστάμενων οικισμών”, προτείνεται να επαναπροσδιοριστούν τα ακριβή όρια των περιγραμμάτων τους, να συνταχθούν ρυμοτομικά σχέδια και να καθοριστούν όροι δομήσεως.

Για τις περιοχές των δυναμικών αγροτικών κέντρων, που βρίσκονται έξω από τα όρια των Ζωνών Α και Β, προτείνεται να συνταχθούν ειδικές μελέτες, ώστε να προσδιοριστούν οι γενικές και οι ειδικές χρήσεις γης και οι οικιστικές περιοχές τους.

Προτεινόμενα βασικά έργα και μελέτες

Η ανάπτυξη της Γεωργίας

Βασικό έργο είναι η συμπλήρωση των αρδεύσεων στις καλλιεργούμενες εκτάσεις. Το έργο αυτό αφορά περίπου 1.500.000 στρέμματα. Προτείνεται μελέτη σκοπιμότητας για την εκτροπή του Αχελώου η οποία εκτιμάται ότι θα είχε θετικές επιδράσεις στη γεωργία, στο βιομηχανικό τομέα και στην ανάπτυξη οικισμών κατά μήκος του Πηνειού.

Προτείνεται επίσης και Ειδική Μελέτη για ομαδοποίηση και αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, στα πλαίσια μιας γενικότερης χωροταξικής-αναπτυξιακής μελέτης για την περιοχή.

Υποδομή για την ανάπτυξη της Βιομηχανίας

1. Ίδρυση δύο βιομηχανικών περιοχών στο Βελεστίνο και τη Λάρισα
2. Έναρξη της διαδικασίας για την ίδρυση δύο βιομηχανικών ζωνών στον Αλμυρό (νοτιοανατολικά της πόλης, κοντά στον οικισμό Πλάτανο) και τον Τύρναβο (στις υπώρειες του υψώματος “Λατόμι” και συνδέεται νότια με τον Πηνειό και βόρεια με τον Τιταρήσιο.
3. Ίδρυση τριών τουλάχιστο μικρότερων βιομηχανικών ζωνών για τη συγκέντρωση σε αυτές αποκλειστικά γεωργικών βιομηχανιών.
4. Ίδρυση μιας μικρής βιομηχανικής ζώνης στις Μικροθήβες, που θα συγκεντρώσει τις βιομηχανίες επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων.
5. Δημιουργία μικρής βιομηχανικής ζώνης στην είσοδο της κοιλάδας της Αγιάς.
6. Τοποθέτηση οχλουσών βιομηχανιών κατά μήκος της αρτηρίας που συνδέει τη Ν. Αγχιάλο με τα Φάρσαλα και στα νοτιοανατολικά της Λάρισας στις παρυφές του Μαυροβουνίου όπου απολήγει η πεδινή ζώνη.

Συγκοινωνιακά δίκτυα και Υπηρεσίες

Οδικό Δίκτυο

1. Κατασκευή του υπεραστικού οδικού άξονα που παρακάμπτει τη Λάρισα από Βορρά και συνδέει τον Τύρναβο και την περιοχή του με την Εθνική οδό Λάρισας Θεσσαλονίκης και με τον άξονα Λάρισας - Τρικάλων.

2. Κατασκευή του τμήματος της Εθνικής οδού Αθήνας - Θεσσαλονίκης που παρακάμπτει τη Λάρισα από Ανατολικά, δηλαδή στο τμήμα μεταξύ των οικισμών Κυπαρίσσια και Ευαγγελισμός.
3. Αναβάθμιση και εξέλιξη της σημερινής Εθνικής οδού σε κλειστό αυτοκινητόδρομο δύο διαχωρισμένων κλάδων. Είναι απαραίτητη η σύντμηση του μήκους του και η αρμονική κατανομή των σημείων προσβάσεως του από το πρωτεύον οδικό δίκτυο της περιοχής (ανισόπεδοι κόμβοι με την οδό Λάρισας - Αχιλλείου - Βελεστίου, με την οδό Λάρισας - Πλατύκαμπου - Αγιάς, με την οδό Λάρισας - Συκουρίου) και εκτροπή του αυτοκινητόδρομου από το ύψος της Κυπαρισσίας μέχρι τον Ευαγγελισμό σε εντελώς πεδινή χάραξη ανατολικά από τις εδαφικές εξάρσεις.
4. Συμπλήρωση του υπόλοιπου οδικού δικτύου σύμφωνα με την πρόταση οργάνωσης του χώρου.

Σιδηροδρομικό Δίκτυο

1. Κατασκευή της γραμμής που παρακάμπτει τη Λάρισα από ανατολικά και έχει χάραξη που συμπίπτει με αυτή του αυτοκινητόδρομου. Έτσι θα έχουμε ταχεία σιδηροδρομική σύνδεση Αθήνας - Θεσσαλονίκης.
2. Ανακατασκευή του τμήματος της υπάρχουσας γραμμής που συνδέει τη Λάρισα με το Βόλο και το ειδικό Πορθμείο του λιμανιού.
3. Προαστιακή σιδηροδρομική γραμμή που θα συνδέει το Βόλο, τη βιομηχανική περιοχή Βόλου, το Βελεστίνο, τη Λάρισα και τη βιομηχανική περιοχή Λάρισας.
4. Εκσυγχρονισμός της γραμμής Βόλου-Παλαιοφαρσάλων σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη ανάπτυξη στο τμήμα Παλαιοφαρσάλου - Καλαμπάκας, που θα βοηθήσει στην ανάπτυξη της Δυτικής Θεσσαλίας παράλληλα και σε συνδυασμό με το δίπολο Βόλου - Λάρισας.
5. Νέα σιδηροδρομική γραμμή Λαμίας - Στυλίδας - Αλμυρού - Βελεστίου (σε σχέση με τη δαπανηρή χάραξη μεταξύ Λιανοκλαδίου και Δομοκού)
6. Τεχνικοοικονομική μελέτη για το τμήμα Τιθορέας - Λαμίας - Αλμυρού - Βελεστίου και Τιθορέας - Ακρωτηρίου Χιλιομίλι - γεφυρώσεως Μαλιακού - Αλμυρού - Βελεστίου.

Αεροπορική Σύνδεση

1. Άμεση αεροπορική σύνδεση της περιοχής με την Πελοπόννησο, την Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη.
2. Λειτουργία της περιφερειακής αεροπορικής γραμμής: Ηράκλειο - Καλαμάτα - Λάρισα / Βόλος - Χρυσούπολη(Καβάλα), και της γραμμής: Ρόδος - Σάμος - Μυτιλήνη - Λάρισα / Βόλος - Κέρκυρα.
3. Η θέση του νέου αεροδρομίου προτείνεται να βρίσκεται σε ίση απόσταση από τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα κοντά στην περιοχή του Αρμενίου.

Λιμενικές εγκαταστάσεις

Επέκταση των κρηπιδωμάτων του λιμανιού μετά από μελέτη της κίνησης του λιμανιού τα επόμενα χρόνια και αύξηση του μετώπου κρηπιδωμάτων για τη διαμετακόμιση σιδηροδρομικών οχημάτων.

Υπηρεσίες

Θα οριστούν μετά τις αναμενόμενες αποφάσεις του ΕΣΧΠ για την αποκέντρωση των δημόσιων υπηρεσιών, οργανισμών και επιχειρήσεων από την Αθήνα στα περιφερειακά αστικά κέντρα, που θα γίνουν αυτές οι αποκεντρώσεις και με ποιες προτεραιότητες.

Ρυθμιστικά Σχέδια

Η αναθεώρηση των ρυθμιστικών σχεδίων του Βόλου και της Λάρισας κρίθηκε αναγκαία επειδή είχε παρέλθει μια πενταετία από τη υποβολή τους αλλά, κυρίως επειδή οι δύο αυτές πόλεις ορίστηκαν από το ΕΣΧΠ (που αποφάσισε την εφαρμογή μιας χωροταξικής πολιτικής αποκέντρωσης με σκοπό την ορθολογικότερη κατανομή του πληθυσμού στη χώρα), σαν Κέντρα Ενταπκών Προγραμμάτων Αναπτύξεως (ΚΕΠΑ).

Ρυθμιστικό Λάρισας

Το Ρυθμιστικό Σχέδιο της Λάρισας του 1974 είναι γενικά αποδεκτό στο σύνολό του από τους τοπικούς φορείς της πόλης. Εφόσον πραγματοποιηθούν οι αναγκαίες τροποποιήσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν και οι σημερινές ανάγκες της πόλης, και εφόσον ο καθορισμός από την πολιτεία του όλου συστήματος του δίπολου ως ΚΕΠΑ δεν δημιουργούσε λόγους άλλων ουσιαστικών αλλαγών, το Ρυθμιστικό Σχέδιο θα έπρεπε τώρα να δεσμοδετηθεί και να αρχίσει να αποτελεί τη βάση για την εφαρμογή ενός προγράμματος για την ανάπτυξη της πόλης το συντομότερο δυνατό.

Για την Αναθεώρηση του Ρυθμιστικού Σχεδίου δεν έγινε νέα ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, αλλά βασίστηκε στην ανάλυση του Ρυθμιστικού Σχεδίου του 1974 και στις παρατηρήσεις των μελετητών στα διάφορα τμήματα της πόλης για τις αλλαγές που συντελέστηκαν στο περιβάλλον τα τελευταία χρόνια. Αναγκαστικά όμως έγιναν οι εξής παραδοχές:

1. σε κάθε τμήμα της πόλης ο πληθυσμός και οι ανάγκες που είχαν εκτιμηθεί στα πλαίσια του Ρυθμιστικού Σχεδίου του 1974, έχουν αυξηθεί αναλογικά με την εκτιμώμενη αύξηση του πληθυσμού στο σύνολο της πόλης.
2. ο σημερινός πληθυσμός της πόλης σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που έγιναν στην έκθεση της πρώτης φάσης αυτής της μελέτης είναι της τάξης των 95.000 έναντι 72.890 που ήταν στην απογραφή του 1971. Αυτό ισοδυναμεί με μία αύξηση περίπου 30% σε οκτώ χρόνια ή μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 3,4%.

Μέτρα ελέγχου για την άμεση περιοχή πόλεως• *Ζώνη α (υφιστάμενοι αγροτικοί οικισμοί)*

Είναι οι οικισμοί: Πλατύκαμπος, Τερμιθέα, Κουλούρι, Γιάννουλη, Ομορφοχώρι και Μελισσοχώρι, οι οποίοι διαθέτουν εγκεκριμένα ρυμοτομικά σχέδια και ειδικούς όρους δόμησης. Προτείνεται ο έλεγχος της δόμησης να εξακολουθήσει στην ίδια βάση όπως και σήμερα:

• *Ζώνη β (αρχαιολογικοί χώροι)*

Η έκδοση άδειας οικοδόμησης στις περιοχές αυτές δίνεται μόνο μετά τη σύμφωνη γνώμη της Αρχαιολογικής υπηρεσίας. Επιτρέπονται μόνο χρήσεις που έχουν σχέση με τη γεωργία (αγροικίες, αποθήκες, υπόστεγα, στάβλοι), και ορίζονται οι όροι παρακάτω δόμησης:

Ελάχιστη επιφάνεια γηπέδου: 1600μ²

Ελάχιστη απόσταση από τα όρια: 15μ

Μέγιστη επιφάνεια κτίσματος: 250μ²

Μέγιστο ύψος κτίσματος: 5μ

Μέγιστος αριθμός ορόφων: ένας

• *Ζώνη γ (επεκτάσεις βιομηχανικών ζωνών)*

Επιτρέπονται μόνο οι παρακάτω χρήσεις:

1. κτίρια βιομηχανικά, βιοτεχνικά και αποθήκες εγκαταστάσεις ΔΕΗ και ΟΤΕ
2. γραφεία και καταστήματα χονδρικού και λιανικού εμπορίου καθώς και κέντρα αναψυχής
3. εγκαταστάσεις εξυπηρετήσεως γεωργίας-κτηνοτροφίας φρέατα, παρόμοιες αντλητικές εγκαταστάσεις και υδατοποθήκες

Για όλες τις παραπάνω χρήσεις ορίζονται οι εξής όροι δόμησης:

Ελάχιστη επιφάνεια γηπέδου: 4000μ²

Ελάχιστη απόσταση από τα όρια: 10μ

Μέγιστο ποσοστό κάλυψης: 20%

Μέγιστο ύψος κτίσματος: 11μ

Μέγιστος αριθμός ορόφων: 3

Τα παραπάνω ισχύουν και για τα γήπεδα που έχουν πρόσωπο στην εθνική οδό με τις εξής διαφορές:

Ελάχιστη επιφάνεια γηπέδου: 4000μ²

Ελάχιστη πρόσοψη: 25μ

Ελάχιστο βάθος: 40μ

Ελάχιστη απόσταση από πλάγια όρια: 5μ

• *Ζώνη δ (ιδρυμάτων)*

Επιτρέπεται να χωροθετούνται κτίρια για τις παρακάτω χρήσεις:

1. Νοσοκομεία, Θεραπευτήρια, Άσυλα προνοίας, Ορφανοτροφεία, Οικοτροφεία, Γηροκομεία και άλλα παρόμοια
2. Διδακτήρια

3. Εγκαταστάσεις της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και γενικά Εκκλησιαστικών Οργανισμών
4. Ξενοδοχεία, ξενώνες και συναφείς εγκαταστάσεις
5. Δημόσιες και ιδιωτικές αθλητικές εγκαταστάσεις
6. Γραφεία και λιανικό εμπόριο
7. Εγκαταστάσεις για την εξυπηρέτηση της γεωργίας και κτηνοτροφίας.

Για όλες τις παραπάνω χρήσεις ορίζονται οι εξής όροι δόμησης:

Ελάχιστη επιφάνεια γηπέδου: 8000μ²

Μέγιστη επιφάνεια κτίσματος: 400μ²

Μέγιστο ύψος κτίσματος: 5μ

Μέγιστος αριθμός ορόφων: 1

• *Ζώνη ε (κατά μήκος αρτηριών)*

Επιτρέπεται να χωροθετούνται κτίρια για τις παρακάτω χρήσεις:

1. Εμπορικές χρήσεις λιανικού εμπορίου και γραφεία
2. Ξενοδοχεία, ξενώνες και συναφείς εγκαταστάσεις
3. Κέντρα αναμυχής γενικά
4. Αθλητικές εγκαταστάσεις γενικά
5. φρέατα, παρόμοιες αντλητικές εγκαταστάσεις και υδαταποθήκες

Για όλες τις παραπάνω χρήσεις ισχύουν οι όροι δόμησης της ζώνης γ.

• *Ζώνη ζ (κατά μήκος αρτηριών)*

Επιτρέπεται να χωροθετούνται κτίρια για τις παρακάτω χρήσεις:

1. Εμπορικά καταστήματα και γραφεία
2. Κέντρα αναμυχής
3. Ιδιωτικά εκπαιδευτήρια
4. Ιδιωτικές κλινικές και θεραπευτήρια
5. Αθλητικές εγκαταστάσεις
6. Εγκαταστάσεις για εξυπηρέτηση γεωργίας και κτηνοτροφίας
7. Αγροτικά ιατρεία
8. φρέατα, παρόμοιες αντλητικές εγκαταστάσεις και υδαταποθήκες

Για όλες τις παραπάνω χρήσεις ισχύουν οι όροι δόμησης της ζώνης γ εκτός από τις εγκαταστάσεις για την εξυπηρέτηση της γεωργίας και κτηνοτροφίας που ισχύουν οι όροι δόμησης της ζώνης δ.

• *Ζώνη η (περιοχές καλλιτεργειών)*

Επιτρέπεται η χωροθέτηση κτιρίων που προορίζονται για την εξυπηρέτηση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, η διάνοιξη φρεάτων και αντλητικές εγκαταστάσεις και υδαταποθήκες.

Για όλες τις παραπάνω χρήσεις ορίζονται οι εξής όροι δόμησης:

Ελάχιστη επιφάνεια γηπέδου: 16.000μ²

Μέγιστη επιφάνεια κτίσματος: 250μ²

Μέγιστο ύψος κτίσματος: 5μ

Ελάχιστη απόσταση από όρια: 15μ

Μέγιστος αριθμός ορόφων: 1

- *Ζώνη δ*

Αντιστοιχεί στην “κοίτη πλημμύρων” του Πηνειού και ισχύει η πλήρης απαγόρευση για την ανέγερση οποιουδήποτε κτίσματος.

Μέτρα ελέγχου για την περιοχή του ρυθμιστικού σχεδίου:

Στόχος τους είναι η εξασφάλιση των μελλοντικών επεκτάσεων της πόλεως από περιπτώσεις ανάμιξης ασυμβίβαστων λειτουργιών και η δημιουργία συνθηκών που θα επιτρέψουν στις περιοχές που έχουν ήδη αναπτυχθεί και είναι προβληματικές, να απαλλαγούν με το χρόνο από τις ενοχλητικές λειτουργίες και να αναδιοργανωθούν στη σωστή βάση.

- *Ζώνη Α: Κεντρικών Λειτουργιών*

Περιλαμβάνει τις περιοχές του κυρίως κέντρου της πόλεως, των δευτερευόντων κέντρων καθώς και των τοπικών κέντρων που αντιστοιχούν στις συνοικίες της κατοικίας.

Επιτρέπεται η χωροθέτηση μόνο κεντρικών λειτουργιών και κατοικίας.

- *Ζώνη Β: Μικτών Χρήσεων Ι*

Η ζώνη αυτή περιβάλλει το κέντρο της πόλης. Επιτρέπονται οι λειτουργίες της ζώνης Α και η ανέγερση κτιρίων που προορίζονται για κλινικές και ιδιωτικά εκπαιδευτήρια Προσχολικής, Κατώτερης και Μέσης Εκπαίδευσης.

- *Ζώνη Γ: Μικτών Χρήσεων ΙΙ*

Επιτρέπονται οι χρήσεις της ζώνης Β, οι εγκαταστάσεις βιοτεχνίας χαμηλής οχλήσεως όσον αφορά τον κλάδο της βιοτεχνίας, τα καταστήματα κατεργασμένης ξυλείας και υλικών κατασκευών όσον αφορά τον κλάδο του χονδρικού εμπορίου και η εγκατάσταση γραφείων παραλαβών, συσκευασίας και αποστολής εμπορευμάτων γενικά.

- *Ζώνη Δ: Γενικής κατοικίας*

Επιτρέπονται κτίρια μόνο για κατοικία και η εγκατάσταση λειτουργιών για την άμεση εξυπηρέτηση της κατοικίας (π.χ. κτίρια για στάθμευση αυτοκινήτων).

- *Ζώνες Ε, Ε1, Ε2, Ε3 και Ε4*

Πρόκειται για εκτάσεις που προορίζονται για πάρκα, πράσινο, ανοιχτούς οργανωμένους χώρους και χώρους αθλητισμού.

- *Ζώνη Ζ2*

Επιτρέπεται μόνο η ανέγερση κτιρίων που προορίζονται για μεγάλα ιδρύματα υγείας.

- *Ζώνη Ζ3*

Αντιστοιχεί στην έκταση του Κέντρου Ανώτερης Τεχνικής Εκπαιδεύσεως.

- *Ζώνη Ζ4*

Προορίζεται η ζώνη αυτή για την εγκατάσταση σχολών Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης.

- *Ζώνη Η*
Είναι εκτάσεις που προορίζονται για τη δημιουργία βιομηχανικών ζωνών κοντά στην πόλη.
- *Ζώνη Θ*
Στη ζώνη αυτή επιτρέπονται μόνο χρήσεις χονδρικού και λιανικού εμπορίου καθώς και αποθήκες με μόνη απαγόρευση την αποθήκευση εκρηκτικών υλών ή εύφλεκτων υλικών σε ποσότητα μεγαλύτερη των 10.000 κιλών.
- *Ζώνες ειδικών χρήσεων (Ζώνη ΙΙ: Σιδηροδρομικών Εγκαταστάσεων, Ζώνη Ι2: Νεκροταφείων, Ζώνη Ι3: Ινστιτούτο Κτηνοτροφικών Φυτών και Ζώνη Κ: Εφεδρικές Εκτάσεις)*
- *Τμήματα περιοχής Ρ. Σχεδίου εκτός Σχεδίου Πόλεως*
Καθορίζονται ειδικοί όροι και περιορισμοί έως ότου προταθούν ως ζώνες οικιστικών περιοχών.

Προτεινόμενα βασικά έργα

- Έργα οδικού δικτύου:
  1. κατασκευή γεφυρών στον Πηνειό
  2. κύρια αρτηρία βόρεια του κέντρου
  3. διάνοιξη και συμπλήρωση αρτηρίας Κύπρου - Νικηταρά
  4. εσωτερικός δακτύλιος
  5. τμήμα οδού προς Κοζάνη
  6. συμπληρώσεις αρτηριών του κέντρου
  7. οδική σύνδεση με περιοχή πολιτιστικών λειτουργιών και αναψυχής
  8. βασικές αρτηρίες περιοχής επεκτάσεως κέντρου
  9. δευτερεύουσα αρτηρία νότια της πόλης
- Έργα σχετικά με την αξιοποίηση του Πηνειού
Μελέτη για τον έλεγχο της ροής του ποταμού και αξιοποίηση των εκτάσεων της για εγκαταστάσεις κεντρικών πολιτιστικών λειτουργιών, αθλητισμού, πράσινου και αναψυχής.
- Έργα υδρεύσεως και αποχετεύσεως
Εξεύρεση νέων πηγών υδροδότησης της πόλης και μελέτες για την αποχέτευση με προτεραιότητα στις κεντρικές περιοχές της .
- Έργα οικιστικής ανάπτυξης
Η πραγματοποίησή τους συνδέεται με την εφαρμογή του νόμου "Περί οικιστικών περιοχών"
- Άλλα έργα
  1. κυκλοφοριακό, χώροι στάθμευσης και πεζοδρόμηση (Ανάθεση μιας κυκλοφοριακής μελέτης για την κεντρική περιοχή της πόλης και δημιουργία ενός συστήματος πεζοδρόμων)

2. σιδηροδρομικές εγκαταστάσεις (μετάθεση των υφιστάμενων σιδηροδρομικών εγκαταστάσεων ή τουλάχιστον μετάθεση του εμπορευματικού σταθμού και των σταθμών διαλογής)
3. δημιουργία πάρκου νοτιοδυτικά της πόλεως (στο λόφο νοτιοδυτικά της γέφυρας στην διασταύρωση της υπάρχουσας παρακαμπτηρίου με την οδό Καρδίτσας)
4. Νεκροταφείο (δημιουργία νέου νεκροταφείου)

Ρυθμιστικό Βόλου

Στην περιοχή μελέτης ανήκουν οι συνοικίες Οξυγόνου-Επτά Πλατάνια, Παλλά, Μεταμόρφωσης, Αγίου Νικολάου, Αναλήψεως, Αγίου Κωνσταντίνου, Χιλιαδού-Μοσχάτου, Αγίου Βασιλείου-Καλλιθέας, Καραγάτς (περιέχεται λειτουργική οικιστική ζώνη με πυκνοδομημένους και αραιοδομημένους δύλακες αυθαιρέτων, που η έκτασή τους ανήκει στις διοικητικές περιφέρειες των κοινοτήτων Ανακασιάς και Άνω Βόλου), Νέας Δημητριάδας (στην οποία περιέχεται ζώνη που η έκτασή της ανήκει στη διοικητική περιφέρεια της κοινότητας Άλλης Μεριάς-Γορίτσα) και ο οικισμός της Άλλης Μεριάς.

Σκοπός της μελέτης είναι α) η οργάνωση και οι κατάλληλες ρυθμίσεις των πολεοδομικών ενότητων στις περιοχές του εγκεκριμένου σχεδίου με τέτοιο τρόπο ώστε να αντιμετωπιστούν οι σύγχρονες και μελλοντικές ανάγκες της πόλης και να βελτιωθούν οι σημερινές συνθήκες ζωής των κατοίκων στις περιοχές των επεκτάσεων β) η ανασυγκρότηση της δομής της πόλης σε πολεοδομικές ενότητες-γειτονιές, η απομάκρυνση των οχλουσών χρήσεων, η οργάνωση κοινωνικών πυρήνων στο επίπεδο της γειτονιάς, η διαφύλαξη των αξιόλογων στοιχείων της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς με προϋπόθεση πάντα ότι οι ρυθμίσεις αυτές θα ανταποκρίνονται στο μικρότερο δυνατό κοινωνικό κόστος.

Η υποστήριξη των στόχων επιτυγχάνεται με την οργάνωση του χώρου σε τέσσερα επίπεδα:

1. Στο επίπεδο πόλη γίνεται επιλογή του κατάλληλου συστήματος αξόνων ροής πεζών και οχημάτων όπου διαμέσου αυτού ιεραρχούνται οι μετακινήσεις μέσα στην πόλη και διαφοροποιείται και διευρύνεται ο υπερβολικά πυκνός ιπποδάμειος ιστός της. Με τη χρησιμοποίηση των αξόνων ροής πεζών με τρόπο που να δημιουργείται συνεχές πλέγμα κοινόχρηστων και κοινωφελών εγκαταστάσεων, στοιχείο της συνεχούς αναφοράς της πόλης που εντάσσει παράλληλα στο ίδιο πλέγμα, όλα τα ιστορικά στοιχεία του παρελθόντος και του παρόντος.
2. Στο επίπεδο συνοικία με τον εμπλουτισμό των συνοικιών σε κοινόχρηστους χώρους και κοινωφελείς εγκαταστάσεις, σε λειτουργικές θέσεις ενταγμένες στο παραπάνω πλέγμα, για τη βέλτιστη εξυπηρέτηση των κατοίκων και των απασχολούμενων σε κάθε μία:
3. Στο επίπεδο γειτονιά με την κατάλληλη διάταξη και ιεράρχηση του οδικού δικτύου διαμπερούς κυκλοφορίας, ώστε να δημιουργούνται εσωστρεφείς πυρήνες κατοικίας εξυπηρετούμενοι από εσωτερικούς παιδότοπους-παιχνιδότοπους, στους

οποίους μετατρέπεται τμήμα του σημερινού οδικού δικτύου ενώ το υπόλοιπο αποδίδεται στη στάθμευση.

4. Στο επίπεδο οικοδομικό τετράγωνο με τη διατύπωση ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης και κινήτρων (θεσμικών και οικονομικών), ώστε αν αποκτηθούν προσβάσεις από τους κοινόχρηστους παιδότοπους, στους εσωτερικούς ακάλυπτους χώρους σε κοινή χρήση.

ΚΕΠΑ Ηρακλείου

Οργάνωση Ευρύτερης Περιοχής

Στόχοι της μελέτης

1. Ως πρωτεύοντας και εθνικής κλίμακας στόχος είναι να αναπτυχθεί το ΠΣ Ηρακλείου ως πολιτιστικό και εκπαιδευτικό κέντρο.
2. Ανάπτυξη όλων των πλουτοπαραγωγικών πόρων της περιοχής.
3. Εντατικοποίηση ορισμένων τομέων παραγωγής (π.χ. βιομηχανία και μεταφορές).

Αρχές και κατευθύνσεις της μελέτης

Το πλαίσιο για τη διερεύνηση της οικιστικής οργάνωσης του ΠΣΗ διατυπώνεται με βάση τις πιο κάτω αρχές και κατευθύνσεις:

- Το ΠΣΗ θα πρέπει να αναπτυχθεί έτσι ώστε να αποτελέσει ένα από τα βασικά αστικά κέντρα του εθνικού χώρου (ΚΕΠΑ) και το κύριο της περιφέρειας Κρήτης.
- Η ανάπτυξή του θα πρέπει να είναι τέτοια που να οδηγήσει παράλληλα σε ανάπτυξη ενός ιεραρχημένου δικτύου των οικισμών του νομού Ηρακλείου και της Κρήτης.
- Το ΠΣΗ θα πρέπει να αναπτυχθεί έτσι ώστε οι οικονομικές δραστηριότητες και λειτουργίες σε αυτό να εναρμονίζονται με τις αντίστοιχες της ευρύτερης περιοχής του και του νομού, σε καμιά δε περίπτωση να μην οδηγήσουν στην οικονομική αποδυνάμωση των περιοχών αυτών.
- Αντίστοιχες σχέσεις θα πρέπει να επιδιωχθούν στην πληθυσμιακή κατανομή μεταξύ νομού και ΠΣΗ.
- Η κάλυψη των αναγκών των κατοίκων του νομού και του ΠΣΗ σε κοινωνικές και πολιτιστικές παροχές και γενικά σε υπηρεσίες, θα πρέπει να προσφέρεται ιεραρχημένα στην περιοχή που ζουν και εργάζονται και με τρόπο ώστε οι μετακινήσεις του πληθυσμού προς το ΠΣΗ να προκύπτουν μόνο από τη λειτουργία του ως περιφερειακού κέντρου.
- Η ανάπτυξη του ΠΣΗ θα πρέπει να γίνει έτσι ώστε να αποτελέσει ένα οργανικό σύνολο και να προσφέρει σωστές συνθήκες ζωής (κατοικία, εργασία, αναμυχή κλπ) στους κατοίκους του.

- Η κατανομή των διαφόρων λειτουργιών μέσα στο ΠΣΗ και γύρω από αυτό θα πρέπει να γίνει έτσι ώστε να μην αντιτίθενται μεταξύ τους και προς την ανάγκη ομαλής λειτουργίας της πόλης.
- Η κατανομή των διαφόρων λειτουργιών μέσα στο ΠΣΗ θα πρέπει να είναι έτσι ώστε να γίνει εφικτή η σταδιακή πρόβλεψη ανάπτυξης της πόλης μέχρι και πέρα από το έτος-στόχο 2000.
- Η κατανομή των διαφόρων λειτουργιών αστικής και τοπικής περιφερειακής-εθνικής σημασίας θα πρέπει να γίνει έτσι ώστε το ΠΣΗ να λειτουργεί σωστά και σαν πόλη και σαν περιφερειακό κέντρο.
- Σε συσχέτισμό με τα παραπάνω, ανάλογη θα πρέπει να είναι η αντιμετώπιση των χρήσεων γης, ώστε να γίνει εφικτή η άσκηση πολιτικής γης και κατοικίας για την κάλυψη των αναγκών της πόλης και των κατοίκων και με ιδιαίτερη προσοχή στη μετατροπή της γεωργικής γης σε άλλες χρήσεις.

Εναλλακτικές προτάσεις

Για τη διατύπωση των εναλλακτικών προτάσεων η στρατηγική η οποία δεν αποκλίνει από τους στόχους της μελέτης, πρέπει να οδηγεί σε μια αποκέντρωση των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, με την ανάλογη πληθυσμιακή κατανομή, για να αρθεί ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας των υφιστάμενων τάσεων.

1η εναλλακτική πρόταση: στην πρόταση αυτή το ΠΣΗ αναπτύσσεται σύμφωνα με τις υφιστάμενες τάσεις και συγκεντρώνει όλο και περισσότερες δραστηριότητες στην πόλη σε βάρος και της αγροτικής περιοχής του και της υπόλοιπης περιοχής μελέτης αλλά και του υπόλοιπου νομού. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να αναμένεται σημαντική μείωση του πληθυσμού όλων των περιοχών έξω από το ΠΣΗ ή στασιμότητα σε ορισμένα αγροτικά ή τουριστικά κέντρα. Η κύρια επίπτωση της επιλογής αυτής της εναλλακτικής πρότασης είναι η ενσωμάτωση στο ΠΣΗ της σημερινής ευρύτερης περιοχής του με συνέπεια να χαθούν όλες εκείνες οι ιδιαίτερες τοπικές σχέσεις στην οικονομία και στη δομή του χώρου. Θα παρουσιαστεί ένταση στις εξαρτήσεις (οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές) των υπόλοιπων περιοχών του νομού Ηρακλείου από το ΠΣΗ.

2η εναλλακτική πρόταση: στην πρόταση αυτή το ΠΣΗ αναπτύσσεται και μαζί με αυτό αναπτύσσεται και η αγροτική του περιοχή. Παρουσιάζονται οι πρώτες αποκεντρωτικές τάσεις με αποτέλεσμα η έλξη που ασκείται από το ΠΣΗ στην υπόλοιπη περιοχή μελέτης να παρουσιάζει τάσεις μείωσης. Με βάση όμως το γεγονός ότι η αγροτική περιοχή του είναι σε μεγάλο βαθμό ενσωματωμένη με το ΠΣΗ, οι ευνοϊκές επιδράσεις αυτής της πρότασης θα είναι τοπικού χαρακτήρα και πολύ λίγο θα επηρεάσουν την ευρύτερη περιοχή του. Ουσιαστικά η πρόταση αυτή είναι συγκεντρωτική και οι επιδράσεις της προς το σύνολο της περιοχής μελέτης συμπίπτουν με εκείνες της 1ης εναλλακτικής πρότασης.

3η εναλλακτική πρόταση: το ΠΣΗ αναπτύσσεται και παράλληλα αναπτύσσονται και η αγροτική περιοχή του και η υπόλοιπη περιοχή μελέτης. Η βάση της πρό-

τασης αυτής είναι η αποκέντρωση με την οποία επιχειρείται η μείωση των τάσεων έλξης που ασκεί το Ηράκλειο στο σύνολο του νομού. Η υιοθέτηση αυτής της εναλλακτικής θα επιδράσει στην αγροτική περιοχή του ΠΣΗ η οποία θα αποκτήσει μεγαλύτερη συνοχή σε σχέση με την ευρύτερη περιοχή του και την υπόλοιπη ενδοχώρα. Τα όριά της θα χάσουν τον καθοριστικό τους χαρακτήρα ως προς το ΠΣΗ, ενώ η επίδραση αυτής της πρότασης στα οικιστικά κέντρα της ευρύτερης περιοχής θα οδηγήσει στη δημιουργία ενός ιεραρχημένου οικιστικού δικτύου σε επίπεδο νομού.

4η εναλλακτική πρόταση: αναπτύσσεται το ΠΣΗ και η υπόλοιπη περιοχή μελέτης. Η αγροτική περιοχή του απορροφάται από την πόλη. Στο υπόλοιπο του νομού ασκούνται αποκεντρωτικές τάσεις. Στην περίπτωση αυτή αντιμετωπίζεται μια πιο εντατική συγκεντρωμένη προσπάθεια σε ορισμένους πυρήνες εκτός του ΠΣΗ όπως επίσης και στο ίδιο με τη μη ανάπτυξη της αγροτικής περιοχής του. Η πρόταση αυτή προσφέρει ευνοϊκές επιδράσεις σε ότι αφορά την προσπάθεια αποκέντρωσης, ο κίνδυνος όμως που ενέχει είναι ότι λόγω ορισμένων τοπικών φυσικών και οικονομικών συνθηκών ορισμένες αγροτικές περιοχές να μην επηρεαστούν και να συνεχίσουν την εξάρτησή τους από το ΠΣΗ οπότε αίρεται έστω και σημειακά ο επιδιωκόμενος στόχος της αποκέντρωσης.

Σύστημα οργάνωσης του χώρου

Το σύστημα οργάνωσης απορρέει από την επιλογή της εναλλακτικής πρότασης που θα υλοποιηθεί. Και οι 4 προτάσεις που διατυπώθηκαν μπορούν να πραγματοποιηθούν. Εκείνο που διαφέρει κάθε φορά είναι η δυνατότητα πραγματοποίησης της κάθε πρότασης σε σχέση με το πλαίσιο που σήμερα αντιμετωπίζονται τα σχετικά προβλήματα και με το πλαίσιο που μελλοντικά πρόκειται να αποτελέσει τη βάση επίλυσης των αντίστοιχων προβλημάτων. Από τη συγκεντρωτική πρώτη πρόταση ως την αποκεντρωτική τρίτη μεσολαβεί μια πολιτική αποκέντρωσης που θα έπρεπε να εκφραστεί σε όλα τα επίπεδα. Έτσι αν το πλαίσιο αυτό παραμείνει ίδιο με το σημερινό η πρώτη λύση πλεονεκτεί απέναντι της τρίτης, ενώ αν το πλαίσιο αυτό αλλάξει προς μια αποκέντρωση τότε η σχέση αυτή αντιστρέφεται. Η δεύτερη και τέταρτη λύση αποτελούν ουσιαστικά ενδιάμεσες καταστάσεις με διαφορετική κάθε φορά έκφραση στο χώρο. Σύμφωνα με το σκεπτικό της μελέτης θα έπρεπε να προτιμηθεί η επιδίωξη της τρίτης λύσης, όμως αν οι συνθήκες το επιβάλλουν η δεύτερη και τέταρτη λύση μπορούν να θεωρηθούν ως μερική επίτευξη της τρίτης λύσης (κάτι σαν φάσεις προς την πραγματοποίησή της). Στην περίπτωση αυτή κρίνεται απαραίτητο να διερευνηθούν οι συνέπειες που θα είχε ως προς την τρίτη λύση η χρονικά προηγούμενη πραγματοποίηση της δεύτερης ή τρίτης λύσης.

Μετά την υποβολή των εναλλακτικών προτάσεων η Διεύθυνση Ρυθμιστικών Σχεδίων του Υπουργείου Δημοσίων Έργων επέλεξε την τέταρτη λύση και με ορισμένες παραδοχές την τρίτη κυρίως για την οργάνωση του χώρου στην περιοχή Τυλίσσου-Καλεσίων.

Οικιστικές ενότητες - Οικιστικά κέντρα

Προβλέπεται η οργάνωση των οικισμών της ευρύτερης περιοχής του ΠΣ Ηρακλείου σε οικιστικές ενότητες τέτοιες ώστε να συγκροτούν ένα χώρο με επαρκείς οικονομικούς πόρους για την οργάνωση των σχέσεων παραγωγής σε τοπικό επίπεδο και για την κάλυψη των βασικών κοινωνικών, πολιτιστικών, διοικητικών αναγκών των κατοίκων των οικισμών αυτών. Το σύνολο αυτό των οικιστικών ενότητων συγκροτεί έναν ευρύτερο χώρο με λειτουργικές εξαρτήσεις από το ΠΣΗ για παροχή υπηρεσιών και κάλυψη αναγκών ανωτέρου βαθμού από εκείνη που μπορεί και πρέπει να προσφέρεται μέσα στις οικιστικές ενότητες. Παράλληλα προβλέπεται ότι θα υπάρχουν αντίστοιχες εξαρτήσεις του ΠΣΗ από το σύνολο των οικιστικών ενότητων για συγκεκριμένες ανάγκες από κάθε οικιστική ενότητα. Θα αναπτυχθούν δηλαδή οργανικές σχέσεις μεταξύ των οικιστικών ενότητων και δεν θα διέρχονται μέσω του ΠΣΗ.

Προβλέπεται η δημιουργία της παρακάτω οικιστικής οργάνωσης:

A. Π.Σ. Ηρακλείου

1. Αστική περιοχή του Π.Σ. Ηρακλείου
2. Αγροτική περιοχή του Π.Σ. Ηρακλείου

B. Οικιστικές Ενότητες

1. Περιλαμβάνει τους οικισμούς: Τύλισσος, Άνω-Κάτω Καλέσια, Βούτες, Σταυράκια και Μονή Κεραμούτσι, με τα οικιστικά κέντρα: Τύλισσος - Καλέσια
2. Περιλαμβάνει τους οικισμούς: Πάνω Αρχάνες, Πεζά, Αγ. Παρασκιές, Κάτω Αρχάνες, Κουνάβι, Καταλαγάρι, Χουδέτσι, Αγ. Βασίλειος, Μελέσσεσ, Καλλονή, Μυρτιά και Ασπρακοί, με τα οικιστικά κέντρα: Αρχάνες - Πεζά - Αγ. Παρασκιές
3. Περιλαμβάνει τους οικισμούς: Ανώπολη, Κοκκίνη Χάνι, Ελιά, Πάνω και Κάτω Βάθεια, Καλό Χωριό, με οικιστικά κέντρα: Ελιά - Ανώπολη - Κοκκίνη Χάνι
4. Περιλαμβάνει τους οικισμούς Γούβες, με οικιστικό κέντρο: Γούβες
5. Περιλαμβάνει τους οικισμούς: Χερσόνησος, Λιμνή Χερσονήσου, Μάλλια, Σταλίσ, Κουτουλουφάρι, Επισκοπιανό, με οικιστικά κέντρα: Χερσόνησος - Μάλλια
6. Περιλαμβάνει τους οικισμούς: Επισκοπή, Σγουροκεφάλι και Αϊτάνια, με οικιστικό κέντρο: Επισκοπή

Πρόγραμμα Εφαρμογής*Οργάνωση οικιστικής περιοχής Π.Σ. Ηρακλείου*

1. Η μελλοντική οργάνωση του Π.Σ.Ηρακλείου θα πρέπει να κατευθύνει την οργάνωση της πόλης σε ένα σύστημα λειτουργικό, που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της ανθρώπινης κλίμακας για τη διαβίωση των κατοίκων της και στις απαραίτητες λειτουργίες που αφορούν το Νομό και την Περιφέρεια.
2. Οι εκτός σχεδίου πόλεως κτισμένες περιοχές (νόμιμα ή αυθαίρετα), θα πρέπει να ενταχθούν στον συνεχή πολεοδομικό ιστό του Π.Σ.Ηρακλείου.
3. Η προσπάθεια ανάπτυξης του πολεοδομικού ιστού σε νέες δομημένες περιοχές θα πρέπει κύρια αν όχι απόλυτα να περιοριστούν στον χώρο βόρεια του οδικού άξονα Χανίων - Ηρακλείου - Αγίου Νικολάου. Η επέκταση της πόλης προς το νότο θα πρέπει να περιοριστεί, ώστε να διαφυλαχτούν οι γεωργικές περιοχές και ο χαρακτήρας της υπεραστικής αρτηρίας που έχει ο άξονας αυτός.
4. Η οργάνωση του Π.Σ.Ηρακλείου θα πρέπει να συνοδεύεται με μια ορθολογική κατανομή των διαφόρων λειτουργιών και ιδιαίτερα των θέσεων εργασίας ως προς την περιοχή κατοικίας.
5. Αποσυμφόρηση του σημερινού κέντρου από τους τομείς των υπηρεσιών, ώστε να δοθεί η δυνατότητα να επιλυθούν τα σημερινά κυκλοφοριακά προβλήματα που παρουσιάζονται. Ουσιαστική επέμβαση στο σημείο αυτό κρίνεται η μετακίνηση των υπηρεσιών περιφερειακού επιπέδου.
6. Ανάπτυξη του λιμανιού του Ηρακλείου. Η λειτουργία του ως λιμανιού για διεθνές διαμετακομιστικό εμπόριο, αποτελεί θέμα γενικής πολιτικής για την ανάπτυξη των λιμανιών της χώρας ως προς τις διεθνείς μεταφορές.
7. Αναζήτηση νέων περιοχών για βιομηχανικές εγκαταστάσεις, με δεδομένο ότι η σημερινή βιομηχανική περιοχή και αν ακόμη επεκταθεί δεν επαρκεί.
8. Οργάνωση των νέων περιοχών κατοικίας όσο και εκείνων που ήδη υπάρχουν, ώστε να δημιουργηθούν οι σωστές συνθήκες στέγασης στους κατοίκους του Π.Σ.Η.
9. Ανάδειξη του ιστορικού πλούτου της πόλης και οργανική ενσωμάτωση του στην λειτουργία της και τις ανάγκες των κατοίκων.
10. Η πόλη θα πρέπει να αποκτήσει διέξοδο προς τις ακτές της. Η διασφάλιση παραθαλάσσιων περιοχών για κοινή χρήση και αναπνοή της πόλης κρίνεται απόλυτα αναγκαία.
11. Θα πρέπει να προβλεφθούν και να διασφαλιστούν ελεύθεροι χώροι προσαρμοσμένοι οργανικά και ιεραρχημένα σε όλες τις βαθμίδες αναγκών της πόλης σε τέτοιους χώρους.
12. Εξασφάλιση χώρων για παραθεριστική κατοικία εκτός του Π.Σ.Ηρακλείου. Η πρόβλεψη αυτή θα πρέπει να γίνει στα πλαίσια κάλυψης αναγκών σε α-ναυχή και παραθερισμό.

Οργάνωση Οικιστικών Ενοτήτων

Η οικιστική ενότητα Τυλίσσου - Καλεσιών, με την ανάπτυξη του Πανεπιστημίου, τη δημιουργία των βιομηχανικών περιοχών στα δυτικά του Π.Σ. Ηρακλείου και την εντατικοποίηση της γεωργίας λόγω των αρδευτικών έργων που γίνονται στην περιοχή καθώς και με την προς τα δυτικά επέκταση του Π.Σ. Ηρακλείου, μπορεί να αναπτυχθεί σε δύο σημαντικές οικιστικές περιοχές (την Τύλισσο και τα Καλέσια) βιώσιμης πληθυσμιακής βάσης.

Η οικιστική ενότητα Αρχάνων - Αγ. Παρασκιών - Πεζών με το δυναμισμό που ήδη και σήμερα παρουσιάζει μπορεί να αποτελέσει σημαντικό πόλο οικιστικής ανάπτυξης. Η περιοχή αυτή μπορεί να αναπτυχθεί παραπέρα στην γεωργία και είναι ικανή να υποδεχθεί βιομηχανικές δραστηριότητες. Διαθέτει σημαντικούς παραδοσιακούς πόρους ώστε και ο τουρισμός να αποτελέσει πεδίο οικονομικής ανάπτυξης. Λόγο της ανάπτυξης της περιοχής αυτής, και της σημασίας που έχει ο οδικός άξονας Βορά - Νότου προς Βιάννο, κρίνεται σκόπιμη η κατασκευή αυτού του δρόμου. Έτσι η περιοχή αυτή μέσω αυτού του άξονα και της σύνδεσής της με την κοιλάδα της Μεσσαράς, μπορεί να αποκτήσει ιδιαίτερο βάρος σε ένα ιεραρχημένο οικιστικό δίκτυο.

Η οικιστική ενότητα Ελιάς - Ανώπολης περιλαμβάνει μια έντονης τουριστικής ανάπτυξης παραλία με εξελισσόμενο οικισμό το Κοκκίνη - Χάνι, για μόνιμο και παραθεριστικό πληθυσμό, καθώς και μια γεωργική ενδοχώρα σημαντικά παραγωγική. Παίρνοντας υπόψη τις σημερινές σχέσεις προτείνεται η οργάνωση της γεωργίας στη δημιουργία με πρόβλεψη βιομηχανικής περιοχής μεταξύ Ανώπολης - Ελιάς παράλληλα με την ανάπτυξη των ακτών με τουριστικές δραστηριότητες και παραθεριστική κατοικία.

Η οικιστική ενότητα Επισκοπής, απομονωμένη σήμερα, με την πρόταση διασυνδέεται με τις υπόλοιπες περιοχές της ενδοχώρας, δηλαδή με την περιοχή Πεζών - Αγ. Παρασκιών και κατά επέκταση των Αρχάνων, με την πεδιάδα (Αρκαλοχώρι - Καστέλλι) και την αγροτική περιοχή του Π.Σ. Ηρακλείου. Αποτελούν όλες αυτές οι περιοχές την γεωργική περιοχή του νομού, η οποία όμως δεν αξιοποιείται ορθολογικά και κατατημένες επηρεάζονται και έλκονται από το Ηράκλειο σε βάρος της εσωτερικής συνοχής τους.

Η οικιστική ενότητα Γουβών μικρής έκτασης διαθέτει γεωργικούς πόρους και περιλαμβάνει παραλίες που δέχονται πιέσεις από τη δημιουργία τουριστικών και παραθεριστικών εγκαταστάσεων. Στην περιοχή αυτή προτείνεται μια ανάπτυξη των ακτών για αναψυχή, τουρισμό και παραθερισμό, χωρίς αυτό να αποβεί σε βάρος της παραγωγικής γεωργικής γης. Επίσης θα μπορεί να καλύπτει τις ανάγκες ενός τμήματος της ορεινής ενδοχώρας.

Η περιοχή Χερσονήσου - Μαλλίων που βρίσκεται σήμερα κάτω από την άμεση επίδραση της αλματώδους τουριστικής ανάπτυξης κινδυνεύει να χάσει τις δυνατότητες που προσφέρει η γεωργία. Κρίνεται ότι με την προσπάθεια ορθολογικής ανάπτυξης της γεωργίας και τη δημιουργία βιομηχανικής περιοχής για την εξυπηρέ-

τση του κλάδου αυτού, η περιοχή χωρίς να παρουσιάσει έντονους ρυθμούς πληθυσμιακής αύξησης μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό πόλο. Παράλληλα η ανάπτυξη της περιοχής θα επιδράσει ευνοϊκά και στην ορεινή ενδοχώρα που σήμερα παρουσιάζει έντονα σημάδια εγκατάλειψης. Εκτιμάται ότι μια τέτοια ανάπτυξη της γεωργίας θα διευκολύνει σημαντικά στον περιορισμό σε ανεκτά επίπεδα, του ρυθμού αύξησης των τουριστικών εγκαταστάσεων. Θα διευκολύνει επίσης για τη σωστή αντιμετώπιση των αναγκών της παραδεριστικής κατοικίας του Π.Σ. Ηρακλείου.

Προτεινόμενα Έργα

1. Ολοκλήρωση της κατασκευής των Πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων (απαλλοτριώσεις, μελέτες, κατασκευή) καθώς και κάλυψη των αναγκών σε διδακτικό προσωπικό και εξοπλισμό, και των αναγκών διαβίωσης ολόκληρου του προσωπικού του πανεπιστημιακού συγκροτήματος.
2. Κάλυψη των αναγκών σε κτίρια εκπαίδευσης σε ολόκληρη την περιοχή μελέτης με έμφαση στο πλέγμα των οικιστικών κέντρων του χώρου αυτού.
3. Δημιουργία Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου 600 κλινών για την κάλυψη των αναγκών όχι μόνο του Π.Σ. Ηρακλείου αλλά και της ευρύτερης περιοχής.
4. Εξυπηρέτηση των υπεραστικών λειτουργιών του λιμανιού και του αεροδρομίου με τη μικρότερη δυνατή παρενόχληση των λειτουργιών της πόλης (απευθείας σύνδεσή του με δρόμο μεγάλης χωρητικότητας με τον κόμβο Κατσαμπά στον υπεραστικό βόρειο άξονα του νησιού και παραλλαγή της εθνικής οδού με κατασκευή νέας ταχείας οδού προς Πεδιάδα, από τον κόμβο Κατσαμπά μέχρι Σκαλάκι, Μυρτιά και Αρκαλοχώρι).
5. Διατήρηση της υπεραστικής μορφής του κύριου οδικού άξονα Ρεδύμνου - Ηρακλείου - Αγ Νικόλαου, που διέρχεται στις νότιες παρυφές της πόλης, και αυτό γιατί λόγω της μορφολογίας του εδάφους, της ύπαρξης της αρχαιολογικής περιοχής Κνωσού και της ύπαρξης μεγάλου αριθμού αυθαιρέτων κατασκευών νότια της σημερινής του χάραξης, η μεταφορά του νότια είναι αδύνατη χωρίς τη δημιουργία σοβαρών προβλημάτων.
6. Δημιουργία νέου εσωτερικού οδικού δακτυλίου της ευρύτερης περιοχής, με σημαντική κυκλοφοριακή ικανότητα, που συνδέει τους διάφορους οικισμούς μεταξύ τους (Ανώπολη - Ελαία - Επισκοπή - Σκαλάκι - Αρχάνες - Πανεπιστήμιο - Καλέσια - Τύλισσος).
7. Οι προσβάσεις του Π.Σ.Η προς τον κύριο βόρειο υπεραστικό άξονα περιορίζονται σε πέντε μόνο σημεία (περιοχή Γαζίου, Κόμβος Μεσσαράς, Κόμβος Κνωσού, Κόμβος Κατσαμπά και περιοχή Αμνισού). Οι υπόλοιπες κινήσεις εξυπηρετούνται με κατασκευή συλλεκτριών οδών παρά τον κύριο υπεραστικό άξονα.

Από το μελετητή προτείνονται συγκεκριμένα έργα τα οποία ιεραρχούνται σε σχέση με το χρόνο υλοποίησής τους. Η προτεινόμενη υλοποίησή τους πραγματοποιείται πάντοτε σε σχέση με τους στόχους που είχαν τεθεί. Οι φάσεις εφαρμογής

του προγράμματος είναι 4 και η χρονική διάρκεια της κάθε μιας προσεγγίζει τα 5 χρόνια.

ΦΑΣΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Α΄ ΦΑΣΗ

- *Οδοποιία*
  1. οδός Λιμάνι-κόμβος Κατσαμπά-Σκαλάνι
  2. κόμβος Μεσσαρά προς Αγ. Δέκα
  3. περιφερειακή οδός και δευτερεύουσες διασυνδέσεις στην ευρύτερη περιοχή
  4. οδός Λιμάνι-κόμβος Μεσσαρά
  5. παρακάμψεις των λιμανιών Χερσονήσου και Μαλλίων
  6. οδός Ανώπολη-Κοκκίνη Χάνι
  7. οδός Σγουροκεφάλιο-προς οδό Αγ. Παρασκιές-Καστέλλι
- *Αεροδρόμιο*
master plan
διευθέτηση των χώρων του και βελτίωση της μπηκοτομής του λοξού διαδρόμου
- *Βιομηχανία*
κάλυψη μέρους των έργων υποδομής των βιομηχανικών περιοχών των οικιστικών ενοτήτων : Αρχάνες - Πεζά - Αγ. Παρασκιές και Χερσόνησος - Μάλλια.
- *Υδρευση*
έρευνα για την αξιοποίηση των υπογείων υδάτων της πηγής Αλμυρού
- *Οικιστικές περιοχές*
κάλυψη μέρους των δικτύων τεχνικής υποδομής και μέρους της κοινωνικής υποδομής των κέντρων όλων των οικιστικών ενοτήτων.

Β΄ ΦΑΣΗ

- *Οδοποιία*
  1. κόμβοι στις θέσεις Γαζίου και οδού προς Κνωσσό στην υπεραστική αρτηρία
  2. οδός Σκαλάνι-Μυρτιά
  3. οδός Σκαλάνι-Ανώπολη
  4. οδός Καλέσια - Βούτες - Σταυράκια
  5. οδός Τύλισσος-Κεραμούτσι
- *Λιμάνι*
  1. τραπεζοειδής προβλήτας
  2. επέκταση λιμενοβραχίονα
- *Βιομηχανία*
  1. έργα υποδομής στην επέκταση της βιομηχανικής περιοχής του ΠΣΗ
  2. ολοκλήρωση έργων υποδομής βιομηχανικών περιοχών των οικιστικών ενοτήτων: Αρχάνες - Πεζά - Αγ. Παρασκιές, Χερσόνησος - Μάλλια και Ελιά - Ανώπολη - Κοκκίνη Χάνι.

- *Διοικητικό κέντρο*
ολοκλήρωση υποδομής κτιριακών έργων και εγκατάσταση υπηρεσιών Διοικητικού Κέντρου στο ΠΣΗ.
- *Οικιστικές περιοχές*
ολοκλήρωση της τεχνικής και κοινωνικής υποδομής όλων των κέντρων των οικιστικών ενοτήτων και μόνο μέρος της οικιστικής ενότητας Ελιά.

Γ΄ ΦΑΣΗ

- *Οδοποιία*
  1. οδός Μυρτιά-Αρκαλοχώρι
  2. οδός Βασίλειες-Σκαλάνι
Βιομηχανία
    1. ολοκλήρωση τεχνικής υποδομής της βιομηχανικής περιοχής της οικιστικής ενότητας 4.
    2. βιομηχανική περιοχή ΠΣΗ στην κοιλάδα της Φοινικιάς
- *Πολιτιστικό κέντρο*
εγκαταστάσεις και λειτουργία πολιτιστικού κέντρου στην παλιά πόλη του Ηρακλείου
- *Διοίκηση*
κτιριακά έργα και εγκατάσταση περιφερειακών υπηρεσιών διοίκησης κοντά στο λιμάνι του ΠΣΗ
- *Οικιστικές περιοχές*
  1. ολοκλήρωση της τεχνικής και κοινωνικής υποδομής του οικιστικού κέντρου Ελιά
  2. τεχνική και κοινωνική υποδομή στα οικιστικά κέντρα Επισκοπή και Ανώπολη
  3. συμπλήρωση της κοινωνικής υποδομής στους οικισμούς των οικιστικών ενοτήτων στους οποίους προβλέπονται μικρές πληθυσμιακές συγκεντρώσεις

Δ΄ ΦΑΣΗ

- *Πανεπιστήμιο*
ολοκλήρωση πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων
- *Βιομηχανία*
τεχνική υποδομή και δίκτυα σύνδεσης της βιομηχανικής περιοχής του ΠΣΗ δυτικά της πόλης κοντά στον κόμβο του Γαζίου
- *Οικισμοί*
συμπλήρωση των απαραίτητων έργων υποδομής μικρής έκτασης στους οικισμούς της αγροτικής περιοχής του ΠΣΗ

2. ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΚΕΠΑ ΜΕ ΤΑ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΦΕΚ

ΚΕΠΑ Καβάλας

Πρέπει να γίνει γνωστό ότι η μελέτη ανατέθηκε στο μελετητή το 1979 έπειτα από την απόφαση του ΕΣΧΠ της 22/3/79 με την οποία η Καβάλα είναι μία από τις πόλεις που επιλέγησαν σαν ΚΕΠΑ. Αντικείμενό της ήταν η αναθεώρηση της μελέτης σύμφωνα με τις απαιτήσεις ενός ΚΕΠΑ και η προσαρμογή του Ρυθμιστικού Σχεδίου Καβάλας στο Ν.947/79 "περί οικιστικών περιοχών".

Τα όρια της περιοχής μελέτης ορίστηκαν με το εξής κριτήριο: εντός των ορίων ανήκουν όλες οι περιοχές όπου υπάρχουν ή και θα μπορούσαν να εγκατασταθούν αστικές λειτουργίες που έχουν σχέση με το αστικό κέντρο της Καβάλας. Με βάση το κριτήριο αυτό καταλαβαίνουμε ότι η περιοχή που προκύπτει δεν καλύπτει όλο το χώρο τον οποίο θα επηρεάζει η Καβάλα παίζοντας το ρόλο ενός Κέντρου Εντατικών Προγραμμάτων Ανάπτυξης, ο οποίος είναι πολύ ευρύτερος, και εξαπλώνεται έξω από τα όρια του νομού.

Ένας από τους στόχους του ΕΣΧΠ για την επιλογή των ΚΕΠΑ ήταν η αποκέντρωση της ανάπτυξης. Η επιλογή της Καβάλας επομένως είναι σωστή αφού αποτελεί μέσα στο διαμέρισμα της Μακεδονίας ένα πόλο βιομηχανικής ανάπτυξης που αντισταθμίζει τη βιομηχανική ανάπτυξη του δίπολου Κοζάνης-Πτολεμαΐδας (ισαπέχουν περίπου από τη Θεσσαλονίκη), και αποτελεί επίσης ένα πολύ σημαντικό λιμάνι αντισταθμίζοντας το ρόλο του Βόλου. Επομένως ο στόχος της αποκέντρωσης των δραστηριοτήτων σε δευτερεύοντα κέντρα γύρω από τις δύο μεγάλες πόλεις (Αθήνα και Θεσσαλονίκη), στην περίπτωση της Καβάλας έχει πολύ μεγάλες πιθανότητες να γίνει εφικτός.

Ως προς το θέμα του πληθυσμιακού στόχου που καθορίστηκε από το ΕΣΧΠ στους 200.000 κατοίκους για το έτος 2.000, υπάρχει μια απόκλιση από τον πληθυσμό που υπολογίζουν οι μελετητές, όπου τον τοποθετούν από τους 110.000 έως τους 150.000 κατοίκους. Δηλαδή με τις σημερινές προοπτικές η περιοχή δεν διαδέτει από μόνη της το δυναμισμό ώστε να φτάσει στον πληθυσμιακό στόχο του ΕΣΧΠ. Εάν δεν υπάρξει η ενεργός παρέμβαση της πολιτείας δύσκολα η Καβάλα θα παίξει τον αντίπαλο πόλο έλξης στη Θεσσαλονίκη ώστε να διατηρηθεί η ισορροπία στο δίκτυο των αστικών κέντρων της χώρας.

Η Καβάλα επίσης μπορεί να παίξει το ρόλο του κύριου αστικού κέντρου στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη, εκτός βέβαια από το νομό Σερρών ο οποίος εξαρτάται ουσιαστικά από τη Θεσσαλονίκη.

Ένας από τους στόχους του ΕΣΧΠ ήταν επίσης η οικονομική ανάπτυξη της περιοχής σε όλους τους τομείς με έμφαση βέβαια στον τομέα της βιομηχανίας ώστε όχι μόνο να συγκρατηθεί ο πληθυσμός της περιοχής αλλά να έχουμε και προσέλκυση νέων κατοίκων. Όμως με τα κίνητρα για βιομηχανική ανάπτυξη που έχουν δοθεί στο νομό της Ξάνθης, με την υπαγωγή του στην Ε' κατηγορία κινήτρων (Ν.289/75), η Καβάλα έχει πάγει πλέον να είναι ανταγωνιστική στο δευτερογενή τομέα ακόμα και μέσα στην ίδια της την Περιφέρεια. Εκείνο επομένως που χρειάζεται και λείπει από

τις προτάσεις του μελετητή ενώ συμπεριλαμβάνεται στο ΦΕΚ που εγκρίνεται η μελέτη, είναι να δοθούν κίνητρα εγκατάστασης και στην περιοχή της Καβάλας και όχι μόνο να δημιουργηθούν ΒΙΠΕ., υποδομή δηλαδή που στην ουσία θα μείνει ανεκμετάλλευτη με τις παρούσες συνθήκες.

Με την επιλογή της Καβάλας ως ΚΕΠΑ, στόχος του ΕΣΧΠ ήταν η συγκέντρωση σε αυτή κοινωνικών, διοικητικών και πολιτιστικών λειτουργιών που να ανταποκρίνονται σε ένα υπερτοπικό κέντρο. Από τις προτάσεις όμως φαίνεται ότι οι λειτουργίες που προγραμματίζεται να έχει η Καβάλα ελάχιστες είναι υπερτοπικής κλίμακας, ενώ οι περισσότερες αντιστοιχούν περισσότερο σε πρωτεύουσα νομού.

Ένας ακόμα στόχος του ΕΣΧΠ είναι η συγκέντρωση ομοειδών λειτουργιών σε κάθε κέντρο (αστικό και αγροτικό). Με βάση τις προτάσεις του μελετητή και την έγκριση της μελέτης στο αντίστοιχο ΦΕΚ φαίνεται ότι αυτός ο στόχος γίνεται προσπάθεια να επιτευχθεί μόνο με τη χωροθέτηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων σε ορισμένες περιοχές χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η διάχυση αυτών των δραστηριοτήτων και σε άλλες, και η δυσκολία να υποκύψει η ιδιωτική πρωτοβουλία στις διακηρύξεις μιας απόφασης που δεν ενισχύεται από συγκεκριμένα μέτρα και κυρώσεις.

Στην ανάπτυξη της περιοχής επίσης όσον αφορά την ενίσχυση του πρωτογενή τομέα στο ΦΕΚ δεν λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του μελετητή όπου τονίζει ότι σημαντικό ρόλο στην οικονομία της παίζει η αλιεία, η οποία και τροφοδοτεί σε πρώτες ύλες τις βιομηχανίες αλιπάστων. Έτσι δεν λαμβάνεται κανένα μέτρο για την ενίσχυση αυτού του όπως φαίνεται δυναμικού τομέα της οικονομίας.

Προτείνεται να ολοκληρωθούν τα αρδευτικά έργα στις πεδιάδες των Φιλλίπων και της Χρυσουπόλεως για την τόνωση του πρωτογενή τομέα. Δεν γίνεται βέβαια πουθενά λόγος για προγράμματα αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών, ενώ ο στόχος της συγκράτησης του αγροτικού πληθυσμού δεν λαμβάνει υπόψη την ένταξη της χώρας μας στην ΕΟΚ, όπου μια από τις βασικές θέσεις είναι η ποσοστιαία μείωση του στο σύνολο της απασχόλησης.

Μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος δεν λαμβάνονται, εκτός από το ΦΕΚ όπου αναφέρεται ότι θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για τη μείωση της ρύπανσης των βιομηχανιών υψηλής οχλήσεως στην περιοχή. Δεν γίνεται καμία αναφορά στο είδος των μέτρων που θα ληφθούν, την κλίμακά τους και τον τρόπο επιβολής τους, με αποτέλεσμα ουσιαστικά να μην λαμβάνονται μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Γενικά το συμπέρασμα είναι ότι : οι προτάσεις του μελετητή σε γενικές γραμμές γίνονται δεκτές από το ΕΣΧΠ, το οποίο όμως με βάση τα συμπεράσματα της ανάλυσης της μελέτης όπου φαίνονται τα προβλήματα, εγκρίνει και ορισμένα δικά του μέτρα για την εφαρμογή του προγράμματος ανάπτυξης. Όλα όσα προτείνονται, εναρμονίζονται με την απόφαση του ΕΣΧΠ για τα ΚΕΠΑ (απόφαση 2).

ΚΕΠΑ Βόλου - Λάρισας

Από όλα τα Κέντρα Ενταπκών Προγραμμάτων Ανάπτυξης το δίπολο Βόλου-Λάρισας από την άποψη των ίδιων πόρων της περιοχής αλλά και από τη γεωγραφική θέση του είναι από τα πιο δυναμικά αστικά κέντρα στη χώρα.

Ο πληθυσμιακός στόχος του ΕΣΧΠ για το έτος 2.000 είναι 550.000 κάτοικοι. Ο μελετητής διατηρεί τον πληθυσμιακό αυτό στόχο, αλλά ακολουθεί διαφορετική κατανομή. Δεν φιλοδοξεί να διατηρήσει τον πληθυσμό αυτό στα δύο μόνο μεγάλα αστικά κέντρα, αλλά τον κατανέμει και σε άλλα αστικά, ημιαστικά και αγροτικά κέντρα της περιοχής, προκειμένου να επιτευχθεί η ισόρροπη ανάπτυξη στο σύνολο της περιοχής. Η κατανομή αυτή αν και δεν ακολουθεί αυστηρά την αρχική προδιαγραφή για τον μελλοντικό πληθυσμό, εναρμονίζεται πλήρως με τον ευρύτερο στόχο, που έδωσε η δεύτερη απόφαση του ΕΣΧΠ "Περί χαράξεως κατευθυντηρίων γραμμών της χωροταξικής πολιτικής για την οικιστική αποκέντρωση", που είναι η δημιουργία ενός πλήρους δικτύου μεγάλων αστικών, μικρών αστικών και αγροτικών οικισμών με αναπτυγμένο οικιστικό περιβάλλον.

Οι προτάσεις του μελετητή εναρμονίζονται πλήρως με την απόφαση 2 του ΕΣΧΠ για την οικιστική αποκέντρωση. Τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της περιοχής είναι ο Βόλος και η Λάρισα. Προτείνονται δύο δευτερεύοντα αστικά κέντρα που είναι το σύμπλεγμα Αλμυρός-Ευξεινούπολη στο τμήμα του νομού Μαγνησίας και το σύμπλεγμα Τύρναβος-Αμπελώνας στο τμήμα του νομού Λαρίσης. Το ρόλο των ημιαστικών κέντρων αναλαμβάνουν η Ν. Αγχίαλος, η Αγριά και το Βελεστίνο για το νομό Μαγνησίας και το Συκούριο, το Μακρυχώρι, η Αγιά και το σύμπλεγμα Νίκαια-Χάλκη για το νομό Λάρισας, με σκοπό τα κέντρα αυτά να καταστούν ικανά αφενός για να εξυπηρετήσουν καλύτερα το σύστημα των αγροτικών οικισμών της περιοχής που ελέγχουν και αφετέρου να παραλάβουν το υπόλοιπο μέρος της επιθυμητής πληθυσμιακής αύξησης ολόκληρης της περιοχής μελέτης.

Στα θέματα της οικιστικής οργάνωσης τόσο οι απόψεις του μελετητή όσο και η έγκριση της μελέτης με την απόφαση 13 του ΕΣΧΠ εναρμονίζονται πλήρως με την απόφαση 2 του ΕΣΧΠ όπου ένας από τους βασικούς στόχους της ήταν η δημιουργία νέων οργανωμένων οικιστικών περιοχών όπου θα ενθαρρυνθεί η απόκτηση άνετης στέγης με την παροχή στεγαστικών δανείων επαρκούς ύψους και με πλεονεκτικούς όρους, με την ιδιαιτερότητα ότι μπορεί να αναζητηθούν περιοχές για τις οικιστικές αναπτύξεις και μέσα σε περιοχές αρδευόμενης έκτασης, εκτός από τη βιομηχανία.

Όλες οι προτάσεις της μελέτης, όσον αφορά την ανάπτυξη όλων των παραγωγικών τομέων με τις επιπτώσεις που θα έχει στο χώρο, εναρμονίζονται με τη δεύτερη απόφαση του ΕΣΧΠ, ώστε να διατηρηθεί ο κρίσιμος πληθυσμός στα Αγροτικά Οικιστικά Κέντρα και να αποτελέσουν αυτά πόλο ανάπτυξης και συγκέντρωσης δραστηριοτήτων με σκοπό την εξυπηρέτηση της περιοχής επιρροής τους.

Το σημείο όπου ο μελετητής προτείνει αναδιάρθρωση των καλλιεργειών με άλλες πιο προσοδοφόρες, αξιοποίηση των βοσκοτόπων ώστε η χώρα μας να παρουσιάζει πλεονέκτημα στον κλάδο της κτηνοτροφίας έναντι των υπόλοιπων χωρών

της ΕΟΚ και ανάπτυξης της αλιείας, δεν γίνονται στο σύνολό τους αποδεκτές από την απόφαση 13 του ΕΣΧΠ με την οποία εγκρίνεται το ΚΕΠΑ Βόλου-Λάρισας.

Όσον αφορά τον τριτογενή τομέα όλα τα μέτρα που προτείνονται για την ανάπτυξη του από το μελετητή υιοθετούνται από το ΕΣΧΠ με τη δέκατη τρίτη απόφασή του και βρίσκονται σε πλήρη εναρμόνιση με τη δεύτερη απόφαση. Ειδικότερα έμφαση δίνεται σε ότι αφορά τις δύο μεγάλες πόλεις στους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας και πρόνοιας. Με δεδομένη την πρόθεση του ΕΣΧΠ για συγκέντρωση ομοειδών λειτουργιών, προτείνεται η δημιουργία των ανώτερων σχολών να σχετίζεται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε πόλης.

Στις προτάσεις του μελετητή όσον αφορά τον τριτογενή τομέα, οι οποίες γίνονται δεκτές από το ΕΣΧΠ, παρατηρείται εναρμόνιση με την απόφαση επτά του ΕΣΧΠ και προτείνει την παροχή ουσιαστικών αρμοδιοτήτων στους τοπικούς φορείς ώστε να μπορούν να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της περιοχής. Ένα ενδιαφέρον σημείο των προτάσεων είναι ότι δεν προτείνονται μόνο κίνητρα για την εγκατάσταση βιομηχανικών δραστηριοτήτων αλλά και κίνητρα για την εγκατάσταση της διοίκησης αυτών στην περιοχή.

ΚΕΠΑ Ηρακλείου

Ο πληθυσμιακός στόχος για τη μελέτη του Ηρακλείου καθορίστηκε με χρονικό ορίζοντα το έτος 2.010 στους 240.000 κατοίκους. Για τα υπόλοιπα Κέντρα Εντατικών Προγραμμάτων Ανάπτυξης ο χρονικός ορίζοντας ήταν το έτος 2.000. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του μελετητή όμως ο πληθυσμός θα φτάσει με τις πιο αισιόδοξες προβλέψεις τους 220.000 κατοίκους. Γίνεται δεκτό από το μελετητή και από το ΕΣΧΠ στην απόφαση 16 με την οποία εγκρίνεται το ΚΕΠΑ Ηρακλείου, ότι για την επίτευξη της ισόρροπης ανάπτυξης μέσα στο Νομό και κατά συνέπεια σε όλο το οικιστικό του δίκτυο είναι απαραίτητη η μείωση της πληθυσμιακής διόγκωσης του πολεοδομικού συγκροτήματος Ηρακλείου με κεντρική επιδίωξη την τόνωση των αγροτικών περιοχών και κύρια την ενίσχυση των δυναμικών οικιστικών τους κέντρων.

Στους στόχους της απόφασης δύο του ΕΣΧΠ για την οικιστική αποκέντρωση γίνεται φανερό ότι η αναφορά στην πόλη δεν σημαίνει αυτή καθ' εαυτή την πόλη μόνο αλλά το χώρο που προσφέρεται να αποτελέσει το αστικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής. Η αντιμετώπιση της ανάπτυξης της πόλης του Ηρακλείου έρχεται σε πλήρη εναρμόνιση με τον παραπάνω στόχο.

Στα πλαίσια της εναρμόνισης της ισόρροπης ανάπτυξης γίνεται δεκτό ότι οι οικονομικές δραστηριότητες και λειτουργίες που προτείνεται να αναπτυχθούν στην ευρύτερη περιοχή του ΚΕΠΑ Ηρακλείου, εναρμονίζονται με τις αντίστοιχες της ευρύτερης περιοχής του και του νομού με σκοπό να αποφευχθεί η οικονομική αποδυνάμωση των περιοχών αυτών.

Από το πρόγραμμα εφαρμογής του μελετητή φαίνεται η ανάγκη της περιοχής σε υποδομή εκπαίδευσης όχι μόνο τριτοβάθμιας αλλά και πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας. Τόσο όμως στις προτάσεις του μελετητή για τα έργα που πρέπει να γί-

νουν στην περιοχή όσο και στο ΦΕΚ με το οποίο εγκρίνεται η μελέτη του Ηρακλείου δεν υπάρχουν αντίστοιχες προτάσεις.

Για την επίτευξη του στόχου της αποκέντρωσης που θέτει το ΕΣΧΠ οι προτάσεις της μελέτης περισσότερο επικεντρώνονται στην συγκέντρωση τριτογενών δραστηριοτήτων του τύπου της ανώτατης εκπαίδευσης και της υγείας και ελάχιστα γίνεται αναφορά στην αποκέντρωση της δημόσιας διοίκησης (προτείνεται για παράδειγμα μόνο η ολοκλήρωση του Διοικητικού Κέντρου του πολεοδομικού συγκροτήματος Ηρακλείου).

Εκείνο που κάνει εντύπωση μελετώντας τις εγκρίσεις έργων για την ευρύτερη περιοχή του Π.Σ.Η. είναι ότι τα εννέα από τα δώδεκα έργα αναφέρονται στις μεταφορές (είναι οδικά έργα), ενώ τα υπόλοιπα αναφέρονται στην ολοκλήρωση των έργων ύδρευσης και αποχέτευσης, την έναρξη της κατασκευής του Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου γεωπονικών ερευνών και του Ινστιτούτου Ανθοκομίας και Λαχανοκομίας (πανεπιστημιακού επιπέδου). Κανένα έργο δεν αναφέρεται στην τόνωση των τομέων παραγωγής που ήταν ένας από τους στόχους του ΕΣΧΠ. Την ίδια περίπου εικόνα παρουσιάζουν και τα έργα που προτείνονται για το Π.Σ.Η. Οι ενέργειες και τα μέτρα που αναφέρονται στην τόνωση του δευτερογενή τομέα περιορίζονται μόνο στην παροχή κινήτρων για την ανάπτυξη της βιομηχανίας, την οργάνωση βιομηχανικών μονάδων σε συνεταιριστική βάση και την οργάνωση χώρων υποδοχής. Ενώ ο μελετητής κάνει προτάσεις για χωροθέτηση βιομηχανικών περιοχών σε συγκεκριμένους χώρους ορισμένων οικιστικών ενοτήτων δεν λαμβάνεται υπόψη από το ΕΣΧΠ, το οποίο προωθεί βέβαια κάποιες μελέτες για την εξεύρεση χώρων για ΒΙΠΕ.

3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΕΠΑ

Οι αποφάσεις 4, 13 και 16 του ΕΣΧΠ εγκρίνουν ουσιαστικά τις μελέτες των ΚΕΠΑ για τις πόλεις της Καβάλας και του Ηρακλείου και για το δίπολο Βόλου-Λάρισας. Μετά την έγκριση των μελετών αυτών ένα σημείο έρευνας είναι το κατά πόσο τα κείμενα των εγκρίσεων εφαρμόστηκαν. Επειδή αυτό στα πλαίσια της εργασίας αυτής κρίνεται ανέφικτο, εκείνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να εξετάσουμε τα μέτρα για την εφαρμογή των μελετών αυτών που πρότεινε το ΕΣΧΠ με το αντίστοιχο ΦΕΚ για την κάθε πόλη. Για το λόγο ότι τα μέτρα εφαρμογής παρουσιάζουν πολύ μεγάλες ομοιότητες και στις τρεις αποφάσεις, θα γίνει μια συνολική παρουσίαση αυτών.

Μετά την έγκριση της απόφασης όλα τα Υπουργεία και οι Δημόσιοι Οργανισμοί καθώς και οι αρμόδιοι φορείς οφείλουν να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα και να προσαρμόσουν τις μελέτες και τα προγράμματά τους σύμφωνα με τις βασικές αρχές και κατευθύνσεις των αποφάσεων έγκρισης των μελετών για τα ΚΕΠΑ. Υποχρεώνονται να λάβουν άμεσα μέτρα για να εξασφαλιστούν οι άμεσες επεμβάσεις σε ορισμένους καίριους τομείς.

Υποχρεώνεται:

- το Υπουργείο Συντονισμού να καταρτίσει πρόγραμμα χρηματοδότησης των μελετών και των έργων της α' φάσης
- η αρμόδια Υπηρεσία Περιφερειακής Πολιτικής και Ανάπτυξης του Υπουργείου Συντονισμού σε συνεργασία με τις αντίστοιχες υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας, να συντάξει ειδικό πρόγραμμα για την παροχή κινήτρων σε γεωργικούς συνεταιρισμούς
- το Υπουργείο Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος να προωθήσει τη διαδικασία για την άμεση εφαρμογή των σχεδίων οργανώσεως της ευρύτερης περιοχής και των γενικών πολεοδομικών ρυθμίσεων των ΚΕΠΑ
- οι Υπουργοί Συντονισμού και Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος και οι κατά περίπτωση αρμόδιοι Υπουργοί, να προτείνουν την έκδοση Προεδρικών Διαταγμάτων, με τα οποία θα επιβάλλονται περιορισμοί ή κανόνες προσωρινοί ή μόνιμοι, στη δημιουργία ή ανάπτυξη ορισμένων δραστηριοτήτων ή λειτουργιών ή στην χρήση του χώρου σε συγκεκριμένες ζώνες ή περιοχές, σύμφωνα με τις αποφάσεις του ΕΣΧΠ
- στα προγράμματα των αντίστοιχων Νομαρχιακών Ταμείων να εγγραφούν ειδικές πρόσθετες πιστώσεις για την επέκταση και βελτίωση του δικτύου αγροτικής οδοποιίας
- το Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με τα κατά περίπτωση αρμόδια Υπουργεία, να προβεί στη σύνταξη προδιαγραφών για την προστασία του περιβάλλοντος, την εξυγίανση και την αποκατάσταση του τοπίου από τη λειτουργία των υπαρχουσών οχλουσών βιομηχανιών εντός και εκτός πόλεων περιοχής των ΚΕΠΑ
- το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών και το Υπουργείο Παιδείας αναλαμβάνουν την εκπόνηση χρονικού προγράμματος καλύψεως των αναγκών σε περίθαλψη και εκπαίδευση
- οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Συντονισμού και του Υπουργείου Βιομηχανίας να συντάξουν ειδικό πρόγραμμα για την παροχή κινήτρων σε βιομηχανικούς κλάδους που μπορούν να αναπτυχθούν στην κάθε περιοχή.

Εάν προκύψει διαφωνία ανάμεσα σε φορείς τόσο για θέματα τομεακών προγραμμάτων όσο και σε θέματα στόχων του ΕΣΧΠ, αρμόδιο για την επίλυσή τους ορίζεται το ΕΣΧΠ. Οι οποιοσδήποτε αναθεωρήσεις ή προσαρμογές των αποφάσεων αυτών, που επιβάλλονται από τις μελλοντικές εξελίξεις αποφασίζονται και εγκρίνονται όπως και οι παρούσες αποφάσεις από το ΕΣΧΠ.

4. ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΣΧΠ ΓΙΑ ΤΑ ΚΕΠΑ ΜΕ ΜΕΤΕΠΕΙΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Προτάσεις Χωροταξικής Οργάνωσης των Νομών της Χώρας

Οι προτάσεις Χωροταξικής Οργάνωσης έγιναν από το Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος το 1984. Δίνουν τις βασικές κατευθύνσεις για την οργάνωση του φυσικολειτουργικού χώρου της γεωγραφικής ενότητας του νομού με στόχο την υποστήριξη του προγράμματος τοπικής ανάπτυξης. Σε γενικές γραμμές παρουσιάζουν: α) τους βασικούς αναπτυξιακούς στόχους της περιοχής, β) την επιθυμητή δομή στο χώρο του παραγωγικού συστήματος (διάθρωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων όλων των τομέων), γ) τα δίκτυα τεχνικής υποδομής (συγκοινωνίες-μεταφορές), δ) την οικιστική δομή του νομού (κοινωνική υποδομή και υπηρεσίες) και ε) τις ζώνες ειδικής προστασίας και σχεδιασμού σε ορισμένες ευαίσθητες και κρίσιμες περιοχές.

Για την διαμόρφωση του αναπτυξιακού πλαισίου του νομού λήφθηκαν υπόψη η υπάρχουσα κατάσταση και οι δυνατότητες όπως έχουν αναπτυχθεί στην έκθεση της Α' φάσης του σχεδιασμού "Υφιστάμενη κατάσταση του Νομού" ΥΧΟΠ Ιούνιος 1982 και οι στόχοι και αρχές που περιλαμβάνονται στο Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-1987.

Ο στόχος όσον αφορά τη δομή στο χώρο του παραγωγικού συστήματος είναι:

1. Για τον τομέα των αγροτικών δραστηριοτήτων ο καθορισμός των αγροτικών πόρων και η διασφάλιση και προστασία τους. Ο χωροταξικός σχεδιασμός επιχειρεί να εντοπίσει τις περιοχές για αγροτική χρήση κατά κλάδο, δηλαδή καθορίζει ένα πλαίσιο, τόσο για την διασφάλιση της γης, όσο και για την ορθολογική αναδιάρθρωση της αγροτικής παραγωγής.
2. Για τον τομέα των μη αγροτικών δραστηριοτήτων ο έλεγχος της διασποράς των βιομηχανικών εγκαταστάσεων στον αγροτικό χώρο, ο σχεδιασμός ζωνών αποκλειστικής βιομηχανικής χρήσης, η οριοθέτηση της λατομικής και μεταλλευτικής δραστηριότητας και η συγκέντρωση της εξόρυξης αδρανών υλικών σε καθορισμένες περιοχές, ο καθορισμός τουριστικών ζωνών για την προγραμματισμένη χωροθέτηση τουριστικών εξυπηρετήσεων και η αξιοποίηση νέων τουριστικών πόρων με την ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού και ο προσδιορισμός ειδικών ζωνών που προορίζονται για την εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης ή άλλων εξειδικευμένων προγραμμάτων.

Ο στόχος όσον αφορά την τεχνική υποδομή είναι η μετάβαση από τη μέχρι σήμερα ακτινική διάταξη -ως προς τα βασικά αστικά κέντρα- σε περιφερειακή διάταξη, με σύνδεση των επαρχιακών και τοπικών κέντρων μεταξύ τους και με τους οικισμούς που εξυπηρετούν.

Ο στόχος όσον αφορά την οικιστική δομή είναι η ενίσχυση των μεσαίων και μικρών οικισμών (κωμοπόλεων, χωριών) που θα αναλάβουν ένα ενδιάμεσο λειτουργικό ρόλο ανάμεσα στα αστικά κέντρα και την αγροτική ενδοχώρα. Η ενίσχυση αυ-

τής της κατηγορίας οικισμών θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τα προβλήματα του οικιστικού δικτύου της χώρας.

Ο στόχος όσον αφορά τις ζώνες προστασίας του περιβάλλοντος είναι ο καθορισμός δύο τύπων ζωνών:

1. Οι ζώνες οικιστικού ελέγχου (ΖΟΕ) για την κατά προτεραιότητα προστασία των πιο κρίσιμων περιοχών (π.χ. ακτών, υδροβιότοπων, ιστορικών τόπων κλπ). Στις περιοχές αυτές προτείνεται να γίνει ειδική μελέτη για την οριοθέτησή τους, τον καθορισμό των χρήσεων γης και τους όρους δόμησης που στη συνέχεια θα δεσμοδετηθούν σύμφωνα με το άρθρο 29 του Ν. 1337/83.
2. Οι περιοχές που έχουν ειδικά προβλήματα και χρειάζονται διάφορες άλλες ρυθμίσεις έστω και αν δεν υπάρχει ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο για τη δεσμοδέτησή τους.

Από την ανάλυση που έχει γίνει παραπάνω στα ΚΕΠΑ Ηρακλείου, Καβάλας και του δίπολου Βόλου-Λάρισας, γίνεται φανερό ότι οι στόχοι που τίθενται για το χωροταξικό σχεδιασμό συμπίπτουν τόσο στη δομή του παραγωγικού συστήματος, όσο και στα δίκτυα υποδομής, στην ιεράρχηση του οικιστικού δικτύου και στις ζώνες της προστασίας του περιβάλλοντος, που βέβαια δεν μπορούσαν την εποχή που έγιναν τα ΚΕΠΑ να δεσμοδετηθούν. Το σημείο στο οποίο θα επικεντρώσουμε την εναρμόνιση ή μη των Προτάσεων της Χωροταξικής Οργάνωσης με τα ΚΕΠΑ, είναι στους βασικούς αναπτυξιακούς στόχους που τίθενται για τον κάθε νομό.

Ένα βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίσαμε μόλις άρχισε η προσπάθεια αυτής της ανάλυσης ήταν ότι το επίπεδο αναφοράς των ΚΕΠΑ διαφέρει από αυτό των Χωροταξικών. Τα Προγράμματα Χωροταξικής Οργάνωσης αναφέρονται σε κάθε ένα νομό, ενώ τα ΚΕΠΑ Καβάλας και Ηρακλείου αναφέρονται σε μέρη των νομών αυτών και το ΚΕΠΑ του Βόλου-Λάρισας αναφέρεται σε τμήματα δύο νομών. Αναφέρονται οι βασικοί αναπτυξιακοί στόχοι που τίθενται στις Προτάσεις Χωροταξικής Οργάνωσης:

Καβάλα

Η συγκράτηση του πληθυσμού και προσέλκυση των παλιννοστούντων στην περιοχή ήταν και ένας από τους βασικούς στόχους. Αυτό επιτυγχάνεται με ενίσχυση των επαρχιακών αγροτικών κέντρων με νέες ευκαιρίες απασχόλησης και καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Όσον αφορά τους τομείς παραγωγής επιδιώκεται αύξηση του ζωικού κεφαλαίου και της κτηνοτροφικής παραγωγής, με την εκτέλεση έργων υποδομής για την αξιοποίηση των βοσκοτόπων, αύξηση της παραγωγής δασικών προϊόντων, με την εκτέλεση έργων υποδομής στα υφιστάμενα δασικά συμπλέγματα και με νέες εκτεταμένες αναδασώσεις, αύξηση του εισοδήματος από τον κλάδο της αλιείας, με τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών αξιοποίησης των αλιευτικών πεδίων παράλληλα με την παροχή δυνατοτήτων επιτόπιας αξιοποίησης της αλιευτικής παραγωγής, πλήρης και ελεγχόμενη αξιοποίηση των φυσικών πόρων όπως τα κοιτάσματα υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή Πρίνου-Θάσου, τα μαρμαροφόρα

στρώματα στη Θάσο και τα ηπειρωτικά τμήματα του νομού, τα μεταλλεύματα στη Θάσο και τα κοιτάσματα χρυσού στο Παγγαίο και ανάδειξη των τουριστικών πόρων με την εφαρμογή μέτρων προστασίας και αξιοποίησης του περιβάλλοντος.

Δάρισσα

Επέκταση των αρδεύσεων με την προώθηση μεγάλων έργων υδατικής οικονομίας. Δημιουργία πυκνού δικτύου ερευνητικών-εκπαιδευτικών κέντρων και κέντρων παροχής υπηρεσιών σε διάφορα επίπεδα και κλάδους. Ανάπτυξη των εθνικών συνδέσεων προς την ΕΕ, την Α. Ευρώπη και Μ. Ανατολή και των διαπεριφερειακών συνδέσεων προς Άρτα και Ηγουμενίτσα. Εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης στις προβληματικές περιοχές (π.χ. έχει ανατεθεί από τη Νομαρχία ειδική χωροταξική μελέτη στην παραλιακή περιοχή και την περιοχή του Κ. Ολύμπου με στόχο την τουριστική αξιοποίηση των περιοχών αυτών) και αναβάθμιση των περιβαλλοντικών συνθηκών (φυσικών και δομημένων) και αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων από την ανάπτυξη στο φυσικό περιβάλλον.

Μαγνησία

Στόχος η συγκράτηση του πληθυσμού των προβληματικών περιοχών μέσω της ανάπτυξης των οικισμών 4ου επιπέδου και με την πραγματοποίηση των μέτρων για την ανύψωση της οικονομίας των περιοχών αυτών. Όσον αφορά τους παραγωγικούς τομείς επιδιώκεται η επέκταση των αρδευόμενων εκτάσεων, με αξιοποίηση των νερών των πηγών των ορεινών περιοχών και την εκμετάλλευση των υπόγειων και επιφανειακών νερών στις πεδινές περιοχές, η αξιοποίηση των δασών με κατασκευή έργων υποδομής, της αλιείας και καλύτερη ανάπτυξη της κτηνοτροφίας με τη δημιουργία κτηνοτροφικών ζωνών η δημιουργία ΒΙΠΕ και ΒΙΠΑ καθώς και ζώνες διάσπαρτων βιομηχανιών για την τόνωση της βιομηχανικής ανάπτυξης και η αξιοποίηση των ακτών του ανατολικού Πηλίου, του χειμερινού τουρισμού με βάση το χιονοδρομικό κέντρο στα Χάνια και τις ορεινές περιοχές του Αλμυρού.

Ηράκλειο

Στόχος είναι η συγκράτηση του πληθυσμού στα δυναμικά ημιαστικά και αγροτικά κέντρα και ανακοπή της διόγκωσης του Ηρακλείου. Όσον αφορά τους παραγωγικούς τομείς επιδιώκεται βελτίωση των παραδοσιακών καλλιεργειών (ελιές και αμπέλια) και η επέκταση των δυναμικών (πρώιμα, κηπευτικά, άνθη), δημιουργία βιομηχανιών επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων, ανάπτυξη βιοτεχνίας με προϊόντα που θα απευθύνονται στην τουριστική αγορά και βελτίωση της ποιότητας του τουρισμού στις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές με αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Φαίνεται από τους παραπάνω στόχους, ότι αν και δεν γίνεται καμία αναφορά στους στόχους και τις βασικές κατευθύνσεις των ΚΕΠΑ, αυτές ακολουθούνται στις Προτάσεις για τη Χωροταξική Οργάνωση των νομών στα κυριότερά τους σημεία.

Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια

Όλα τα ΦΕΚ έχουν κοινή μορφή. Εγκρίνουν το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο της κάθε πόλης ή πολεοδομικού συγκροτήματος, και ειδικότερα περιλαμβάνουν:

- α) την πολεοδομική οργάνωση
  1. επέκταση του σχεδίου πόλεως
  2. προσδιορισμός χρήσεων γης
  3. εκτίμηση της χωρητικότητας των πολεοδομικών ενοτήτων σε κατοίκους και των αναγκών σε γη για κοινωνική υποδομή
  4. καθορισμός Ζωνών Οικονομικών και Θεσμικών Κινήτρων και Πολεοδομικών Μηχανισμών
  5. καθορισμός νέων Αναπτυξιακών Ζωνών
- β) προτάσεις για λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος
- γ) προτάσεις για οργάνωση και ιεράρχηση του οδικού δικτύου
- δ) προτάσεις για τα απαραίτητα έργα και μελέτες δικτύων υποδομής
- ε) προτάσεις για ασφάλεια - προστασία

Κανένα από τα ΓΠΣ των πόλεων δεν αναφέρει ότι λαμβάνει υπόψη του τα Ρυθμιστικά Σχέδια που είχαν γίνει στα πλαίσια των ΚΕΠΑ με απόφαση του ΕΣΧΠ. Σε αντίθεση με τα Ρυθμιστικά Σχέδια που δεν είχαν κατά την συμμετοχή τοπικών φορέων, στα ΓΠΣ φαίνεται ότι ζητήθηκε η γνωμοδότηση ενός μεγάλου αριθμού αυτών. Στην έγκριση των ΓΠΣ αναφέρεται ότι ζητήθηκε η γνώμη των παρακάτω φορέων: Δημοτικό Συμβούλιο, Κοινότητες που ανήκουν σε Πολεοδομικά Συγκροτήματα, Εφορείες Προϊστορικών, Κλασσικών, Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και Νεότερων μνημείων, ΕΟΤ, Δ/ση Γεωργίας, Δ/ση Βιομηχανίας, ΤΕΕ, Δ/ση Εμπορίου, Πυροσβεστική Υπηρεσία, Συμβούλιο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος του Νομού, ΥΠΕΘΟ -Υπηρεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης, Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου, Γενική Γραμματεία Δημόσιων Έργων, Υπουργείο Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας, Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών, ΔΕΗ, ΟΤΕ, Ο-ΣΕ, ΕΤΒΑ, Λιμενικό Ταμείο, Βιομηχανικό Επιμελητήριο και Επαγγελματικό και Βιοτεχνικό Επιμελητήριο.

Γενικά και χωρίς στα ΓΠΣ να γίνεται καμία αναφορά στα Ρυθμιστικά Σχέδια που είχαν εκπονηθεί, οι βασικές αρχές τους συμπίπτουν. Αυτό που πρέπει να αναφερθεί είναι ότι τα όρια των ΓΠΣ δεν συμπίπτουν με τα όρια των Ρυθμιστικών σχεδίων. Τα ΓΠΣ είναι ευρύτερα. Επίσης τα Ρυθμιστικά Σχέδια έδιναν ένα γενικό πλαίσιο ρυθμίσεων στην κάθε πόλη εξειδικεύοντας και με έργα, ενώ τα ΓΠΣ περιλαμβάνουν μόνο εγκρίσεις έργων που είναι αναγκαία να γίνουν. Και στα δύο όμως σχέδια δίνεται μεγάλη βαρύτητα στον προσδιορισμό των χρήσεων γης αναλυτικά για κάθε περιοχή της πόλης, έτσι ώστε να μην αντικρουόμενες χρήσεις, τονώνονται τα τοπικά κέντρα για την αποσυμφόρηση των κέντρων των πόλεων και η οργάνωση του οδικού δικτύου γίνεται με στόχο την αποσυμφόρηση της κεντρικής περιοχής. Όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος προτείνονται έργα που συμπίπτουν στα δύο σχέδια, με μεγαλύτερη βαρύτητα στα Ρυθμιστικά Σχέδια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΕΔΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

1. ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Τόσο το άρθρο 24 του Συντάγματος όσο και ο Ν.360/76 αντιμετωπίζουν τις έννοιες της χωροταξίας και του περιβάλλοντος ταυτόχρονα, αποδεικνύοντας με τον τρόπο αυτό τη μεγάλη σχέση που υπάρχει μεταξύ τους. Έτσι ο Ν.360/76 αντιμετωπίζει τη χωροταξία και το περιβάλλον ισότιμα ενώ το Ν.1650/86 αντιμετωπίζει μόνο το περιβάλλον, αναφέρεται όμως πολύ συχνά στο χωροταξικό σχεδιασμό¹¹, και την ισορροπία ανάπτυξη, διαπεριφερειακή και ενδοπεριφερειακή¹², ορίζοντας ότι “ η προστασία του περιβάλλοντος είναι θεμελιώδες και αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής και αναπτυξιακής διαδικασίας και πολιτικής και υλοποιείται κύρια μέσα από τον δημοκρατικό προγραμματισμό”¹³. (Ν. Ρόζος “Η νομική προβληματική του χωροταξικού σχεδιασμού”, 1994, σελ. 125)

Σκοπός του Ν.1650/86 είναι η προστασία του περιβάλλοντος, η οποία θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής και αναπτυξιακής διαδικασίας και πολιτικής, που υλοποιείται κύρια μέσα από το δημοκρατικό προγραμματισμό. Δεν γίνεται καμία αναφορά στον χωροταξικό σχεδιασμό, γεγονός που προβληματίζει, με δεδομένο ότι στο Ν.360/76 η χωροταξία και το περιβάλλον αντιμετωπίζονται με βάση ένα κοινό νόμο, όπου η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί μια παράμετρο του χωροταξικού σχεδιασμού.

¹¹ Άρθρα: 3 παρ. 3, 4 παρ. 6, 21 παρ. 1, 23 παρ. 4 και 25 παρ. 4

¹² Άρθρο 1 παρ. 2, γ.

¹³ Άρθρο 1 παρ. 1.

Στο Ν.1650 ο ορισμός που δίνεται για το περιβάλλον είναι: το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες. Ο ορισμός αυτός είναι όπως φαίνεται ευρύτερος από τον ορισμό που δίνει για το περιβάλλον ο Ν.360/76.

Η ισορροπία ανάπτυξη του εθνικού χώρου αποτελεί κοινό στόχο τόσο για την πολιτική του περιβάλλοντος όσο και του χωροταξικού σχεδιασμού.

Στους στόχους του νόμου αναφέρεται ότι τα υφιστάμενα χωροταξικά και αναπτυξιακά σχέδια λαμβάνονται υπόψη στον καθορισμό όρων και περιορισμών της χρήσης της κάθε περιοχής, ώστε να μην προκαλείται υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Τα εγκεκριμένα χωροταξικά και ρυθμιστικά σχέδια επίσης λαμβάνονται υπόψη στην κατάταξη των έργων και δραστηριοτήτων, η οποία μπορεί να διαφοροποιείται κατά περιοχή ή ανάλογα με το φυσικό αποδέκτη για να προστατευθεί το περιβάλλον.

Προέγκριση χωροθέτησης δεν απαιτείται για νέα έργα και δραστηριότητες στην περίπτωση που η χωροθέτηση προβλέπεται από εγκεκριμένο χωροταξικό ή ρυθμιστικό σχέδιο (ΒΙΠΕ). Οι πράξεις με τις οποίες καθορίζονται οι κατευθυντήριες και οριακές τιμές των παραμέτρων της ποιότητας της ατμόσφαιρας και οι οριακές τιμές της ποιότητας των νερών και ο χαρακτηρισμός των ορίων περιοχών ή ζωνών προστασίας και περιοχών ή εκτάσεων ως ζωνών ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και η οριοθέτησή τους μπορεί να γίνεται σε εφαρμογή περιφερειακού ή νομαρχιακού χωροταξικού σχεδίου.

Δημιουργείται ο Ενιαίος Φορέας Περιβάλλοντος (Ε.Φ.Ο.Π) ο οποίος μπορεί να εκπονεί μελέτες, σχέδια και προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος σε εθνικό, περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο, ετήσιας ή πενταετούς ισχύος, να συντάσσει ετήσια έκθεση για την κατάσταση του περιβάλλοντος της χώρας, τους στόχους, τις κατευθύνσεις και τα μέτρα της περιβαλλοντικής πολιτικής και να υποβάλλει στον Υπουργό Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ετήσια έκθεση πεπραγμένων και αξιολόγησης της πολιτικής προστασίας του περιβάλλοντος σε εθνικό, περιφερειακό ή νομαρχιακό επίπεδο. Αφαιρεί επομένως τις αρμοδιότητες από το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος και συμβάλλει ακόμα περισσότερο στο να παραμείνει ανενεργός ο νόμος 360/76.

Προβλέπεται ο χαρακτηρισμός περιοχών ως Ζωνών Ειδικών Περιβαλλοντικών Ενισχύσεων και Ζωνών Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων. Με ΠΔ γίνεται η οριοθέτηση των περιοχών αυτών και καθορίζονται ειδικοί περιορισμοί χρήσεων γης και συντονισμένο πρόγραμμα μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος. Ως ΖΑΠΔ χαρακτηρίζονται περιοχές ή εκτάσεις για την ανάπτυξη βιομηχανικών, μεταλλευτικών, λατομικών ή τουριστικών δραστηριοτήτων ή για αγροτική εκμετάλλευση. Οι ζώνες αυτές είναι δυνατό να εξειδικεύονται σε ζώνες αποκλειστικής χρήσης, και να απαγορεύεται κάθε άλλη δραστηριότητα εκτός από εκείνη στην οποία αποβλέπει ο χαρακτηρισμός τους και σε ζώνες κύριας χρήσης, όπου επιτρέπο-

νται και άλλες δραστηριότητες υπό όρους. Ο χαρακτηρισμός αυτών των περιοχών μπορεί να γίνει με ΠΔ σε εφαρμογή περιφερειακού ή νομαρχιακού χωροταξικού σχεδίου ή τομεακής χωροταξικής μελέτης. Φαίνεται ότι μέσα από ένα αποκλειστικό νόμο για το περιβάλλον δεσμοδετούνται εργαλεία που έχουν χωροταξική διάσταση αφού ορίζονται χρήσεις γης, χωρίς όμως να επιχειρείται συνολική σύνδεση της χωροταξίας και του περιβάλλοντος, ενώ ταυτόχρονα αγνοούνται οι διατάξεις του 360/76, που αν και ουσιαστικά είχε τεθεί σε αδράνεια, τυπικά δεν είχε καταργηθεί.

Το 1990 δεσμοδετείται η ΚΥΑ, η οποία δεν υπηρετεί όμως τους στόχους μιας γενικότερης χωροταξικής πολιτικής αλλά προέρχεται πρώτον από την ανάγκη να εναρμονίσουμε τη νομοθεσία μας με τις οδηγίες της ΕΕ και δεύτερον να εκτελεστούν τα άρθρα 3, 4, και 5 του Κεφαλαίου Β' Προστασία του Περιβάλλοντος από Έργα και Δραστηριότητες του Ν.1650/86.

Το μεγαλύτερο μέρος της Απόφασης αυτής περιλαμβάνει την εξειδίκευση των διατάξεων του Ν.1650/86 και των κοινοτικών οδηγιών που αναφέρονται στις διαδικασίες και τις προϋποθέσεις εγκρίσεως της εγκαταστάσεως δραστηριοτήτων ή πραγματοποιήσεως έργων από τα οποία απειλούνται δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Στην ΚΥΑ αναφέρονται τα έργα και οι δραστηριότητες που λόγω του μεγέθους τους και της έκτασης τους, κατατάσσονται στην Α' κατηγορία υψηλού κινδύνου ή στη Β' μεσαίου κινδύνου από άποψη περιβαλλοντικής όχλησης. Η κατηγοριοποίηση αυτή αποκλίνει από την κατάταξη που ορίζει ο Ν.1650/86, όπου τα έργα και οι δραστηριότητες κατατάσσονται σε 3 κατηγορίες ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον (υψηλού, μεσαίου και χαμηλού κινδύνου).

Ο τρόπος που αντιμετωπίζει η ΚΥΑ την προστασία του περιβάλλοντος δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη της τα Σχέδια και Προγράμματα της Προστασίας του Περιβάλλοντος που δεσμοδετούσε ο νόμος 360/76. Η προστασία του περιβάλλοντος δεν αντιμετωπίζεται σφαιρικά αφού δίνεται έμφαση στις σημειακές χωροδετήσεις έργων και δραστηριοτήτων οι οποίες αντιμετωπίζονται ως μέσο υποκατάστασης του χωροταξικού σχεδιασμού που ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτος μετά την αδρανοποίηση του Ν.360/76.

Πρέπει να διευκρινιστεί ότι η δεσμοδέτηση της ΚΥΑ δεν υπηρετούσε στόχους γενικότερης χωροταξικής πολιτικής, αλλά απέρρεε από την ανάγκη, αφενός εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας προς τις οδηγίες 84/360/ΕΟΚ και 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (η έκδοση της ΚΥΑ έγινε λίγες ημέρες πριν την καταδίκη της χώρας μας στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για παραβίαση της κοινοτικής νομοθεσίας που απέρρεε από τις οδηγίες αυτές) και, αφ' ετέρου, εκτέλεσης των άρθρων 3, 4 και 5 του Ν.1650/86.

Με δεδομένη επίσης την απόφαση υπ' αρ. 2844/1993 του Σ.τ.Ε., όπου κρίθηκε αντισυνταγματική η διάταξη του άρθρου 8 της ΚΥΑ που δεσπίζει τη σημειακή χωροδέτηση έργων και δραστηριοτήτων διότι δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 24 παρ. 2 του Συντάγματος που απαιτεί από τη διοίκηση ευρύτερο χωροταξικό σχεδιασμό. Η νομολογιακή αυτή αμφισβήτηση φέρνει στο φως την κρίση που υπάρχει στο

δεσμικό σύστημα χωρικής ρύθμισης στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα να προβάλλει πιο έντονο το αίτημα για επανεξέταση των δεσμών της χωροταξικής και περιβαλλοντικής πολιτικής και την αποκατάσταση των διαταραγμένων σχέσεων μεταξύ των γεωγραφικών επιπέδων, οργάνων και μορφών παρέμβασης στο χώρο. (Γ. Γιαννακούρου, "Τόπος" 7/94 :Η χωροθέτηση και ο περιβαλλοντικός έλεγχος των έργων και δραστηριοτήτων μετά την Κοινή Υπουργική Απόφαση 69269/5387/24.10.90, σελ. 241)

Τελικά αυτό που προκύπτει είναι ότι δεν υπάρχει λογική και ουσιαστική συσχέτιση και συνεργασία των δεσμικών εργαλείων περιβαλλοντικής και χωροταξικής πολιτικής τουλάχιστο στο βαθμό που θα έπρεπε. Αντίθετα παρατηρείται αλληλοκάλυψη αρμοδιοτήτων που επιτείνει τον αποσπασματικό και μη συστηματικό χαρακτήρα των δράσεων για τη διαχείριση του χώρου και του περιβάλλοντος. Η σημαντική εξέλιξη από την άποψη της χωροταξικής πολιτικής είναι οι ζώνες περιβαλλοντικής προστασίας που εισάγει ο Ν.1650/76. Όσον αφορά την εκπόνηση των Ειδικών Χωροταξικών Μελετών, με ενίσχυση του Κοινοτικού Προγράμματος Enpireg, δεν μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι αποτελούν μια σφαιρική χωροταξική πολιτική σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, όμως αποτελούν τον κορμό της δραστηριότητας πάνω σε θέματα χωροταξίας των αρμόδιων υπηρεσιών του ΥΠΕΧΩΔΕ. (Λ. Βασενχόβεν: Η Ελλάδα στην Ευρώπη - Χωροταξία και Περιφερειακή πολιτική προς το 2.000, Αθήνα 1993)

Η ορθή σχέση του χωροταξικού και του περιβαλλοντικού σχεδιασμού πρέπει να αναζητηθεί με βάση κυρίως το γεγονός ότι ο περιβαλλοντικός σχεδιασμός συνδέει τη χωροταξία με την προστασία του περιβάλλοντος. Δεν μπορούμε να θεωρήσουμε τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό ένα εξειδικευμένο κλάδο, αλλά μία νέα διάσταση της χωροταξίας. Με τη χωροταξία ως το συντονισμό και τη χωροθέτηση χρήσεων γης κυρίως στη βάση της ζήτησης και της φυσικής καταλληλότητας μιας περιοχής. Οφείλει να λαμβάνει υπόψη της όχι μόνο τον πληθυσμό και το περιβάλλον του αλλά και την οικονομία, με την πιθανότητα να υπάρχουν συγκρούσεις στους στόχους τους. Η προστασία του περιβάλλοντος έχει ξεκάθαρους στόχους με δεδομένο ότι είναι περισσότερο μια τομεακή και τοπική κυρίως πρακτική. (Α. Δελούκας "Τόπος" 9/95: Περιβαλλοντικός σχεδιασμός - Νέος κλάδος ή διάσταση της χωροταξίας, σελ. 147)

2. ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Πριν από τη δεσμοθέτηση του 360/76 υπήρξε η δεσμοθέτηση του Ν.1262/72 "Περί Ρυθμιστικών Σχεδίων αστικών περιοχών".

Με το νόμο αυτό καθορίζεται η διαδικασία σύνταξης, έγκρισης, εφαρμογής, τροποποίησης και αναθεώρησης των Ρυθμιστικών Σχεδίων των αστικών περιοχών της χώρας. Αποτελεί δηλαδή το νομικό καθεστώς των Ρυθμιστικών Σχεδίων, που ορίζονται ως τα σχέδια που καθορίζουν τη ρύθμιση και τον έλεγχο της ανάπτυξης των αστικών περιοχών, σε ότι αφορά τη χρήση γης και τα δίκτυα υποδομής.

Τα εκπονούμενα Ρυθμιστικά Σχέδια πρέπει να εναρμονίζονται με τα τυχόν υφιστάμενα Χωροταξικά Σχέδια, αν δεν υπάρχουν Χωροταξικά πρέπει να εναρμονίζονται με τη Χωροταξική πολιτική της Κυβέρνησης¹⁴. Η εναρμόνιση αυτή είναι επιβεβλημένη αφού τα πρώτα είναι ειδικότερα από τα χωροταξικά σχέδια. Είναι όμως γεγονός, ότι την εποχή εκείνη δεν υπήρχε διαμορφωμένο δεσμικό πλαίσιο χωροταξίας και επομένως ήταν σχεδόν αδύνατο να υπάρχουν εγκεκριμένα χωροταξικά σχέδια. Υπήρχαν βέβαια χωροταξικά σχέδια που γινόταν χωρίς όμως να έχουν καμία δυνατότητα δεσμοθέτησης. (Δ. Χριστοφιλόπουλος, "Αστικός και χωροταξικός σχεδιασμός-προγραμματισμός, 1990, σελ. 137)

Εκείνο που είναι ενδιαφέρον να εξεταστεί είναι κατά πόσο η εμπειρία από τη σύνταξη του δεσμικού πλαισίου των Ρυθμιστικών Σχεδίων χρησιμοποιήθηκε στη σύνταξη του δεσμικού πλαισίου των Χωροταξικών Σχεδίων.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι γίνεται σαφής αναφορά των στοιχείων που αποτελούν ένα Ρυθμιστικό Σχέδιο, που είναι κείμενα και χάρτες όπως και τα Χωροταξικά Σχέδια. Υπάρχει μια αντιστοιχία μεταξύ των Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων και των Χωροταξικών και Ρυθμιστικών Σχεδίων. Έτσι στο Ν.1262/72 έχουμε την πρόβλεψη για τροποποίηση ή αναθεώρηση των Πολεοδομικών σχεδίων μέσα στην περιοχή του εγκριθέντος Ρυθμιστικού Σχεδίου, και στο Ν.360/76 αναφέρεται ότι μέσα σε πέντε χρόνια από την έγκριση Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων πρέπει να αναθεωρούνται και να προσαρμόζονται τα Ρυθμιστικά Σχέδια. Μετά το χρονικό αυτό ορίζοντα εάν δεν γίνει η αναθεώρηση τα Ρυθμιστικά Σχέδια θεωρούνται άκυρα.

Ο νόμος για τα Ρυθμιστικά Σχέδια ορίζει ότι μπορούν να εκπονούνται Πολεοδομικά Σχέδια Ζωνών Ειδικής Χρήσεως, που να εναρμονίζονται με τα υπάρχοντα εγκεκριμένα σχέδια της ευρύτερης αστικής περιοχής¹⁵. Αντίστοιχα στο νόμο για τη χωροταξία και το περιβάλλον έχουμε τα Ειδικά Χωροταξικά Σχέδια και Προγράμματα, που αναφέρονται σε συγκεκριμένους τομείς παραγωγής, δραστηριοτήτων και δικτύων υποδομής.

Τόσο στα Ρυθμιστικά όσο και στα Χωροταξικά Σχέδια δίνεται η δυνατότητα μέσα στην περιοχή του σχεδίου να αναστέλλονται δραστηριότητες κατάτμησης και δόμησης με την έκδοση Προεδρικού Διατάγματος¹⁶. Επίσης ορίζεται διαδικασία αναθεώρησης και τροποποίησης με την ιδιαιτερότητα στα Ρυθμιστικά Σχέδια να επιβάλλεται ανά πενταετία η έρευνα ανάγκης αναθεώρησης αυτών για να είναι σύμφωνα με τις εκάστοτε δημιουργούμενες συνθήκες.

Από την ανάλυση που προηγήθηκε διαπιστώνουμε ότι η εμπειρία της δεσμοθέτησης των Ρυθμιστικών Σχεδίων χρησιμοποιήθηκε στη δημιουργία του δεσμικού πλαισίου της χωροταξίας, κυρίως σε ότι αφορά το περιεχόμενο και τη διαδικασία τροποποίησης και αναθεώρησης των Σχεδίων. Δεν φαίνεται να έχει ληφθεί υπόψη η διαδικασία εφαρμογής και έγκρισης των Ρυθμιστικών Σχεδίων και τα προβλήματα

¹⁴ Άρθρο 4

¹⁵ Άρθρο 6 παρ. 4

¹⁶ Άρθρο 12 παρ. 2 και 3

που αντιμετώπισε δεδομένου ότι το κύριο μειονέκτημα του Ν.360/76 εντοπίζεται στο σημείο αυτό.

Μετά τη δεσμοδέτηση του πλαισίου για τη χωροταξία, δεσμοδετείται ο Ν.947/79 "Περί οικιστικών περιοχών":

Για το χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως οικιστικής, απαιτείται να κριθεί αυτή κατάλληλη για οικιστική ανάπτυξη, με βάση α) τις συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή, β) τις αρχές της πολεοδομίας και γ) τα τυχόν υφιστάμενα χωροταξικά σχέδια¹⁷.

Εάν μέσα σε περιοχή υπάρχουν δημόσια ή ιδιωτικά δάση ή δασικές εκτάσεις, ο χαρακτηρισμός της ως οικιστική επιτρέπεται υπό τον όρο της διατήρησης του δασικού χαρακτήρα αυτών, με εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων¹⁸.

Δεν γίνεται καμιά αναφορά στα Σχέδια και Προγράμματα Προστασίας του Περιβάλλοντος που μπορούν να υπάρχουν για την περιοχή.

Προτείνεται να γίνεται έκθεση που να περιέχει την εκτίμηση των αναμενόμενων επιπτώσεων πάνω στο περιβάλλον και στα αναπτυξιακά μεγέθη της περιοχής, του κόστους των έργων που προτείνονται σε συνδυασμό με τα αναμενόμενα οφέλη από το χαρακτηρισμό της περιοχής ως οικιστικής (έκθεση περιβαλλοντικών και χωροταξικών επιπτώσεων)¹⁹.

Εφόσον για την περιοχή δεν υφίσταται ήδη εγκεκριμένο από το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος χωροταξικό ή ρυθμιστικό σχέδιο, η μελέτη που έχει συνταχθεί για την οικιστική περιοχή με μέριμνα της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Δημοσίων Έργων κοινοποιείται προς το Υπουργείο Συντονισμού και Γεωργίας²⁰. Αντιρρήσεις του ενός ή και των δυο πιο πάνω Υπουργείων ως προς το χαρακτηρισμό της περιοχής ως οικιστικής επιλύονται από το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος που δημιουργήθηκε με το Ν.360/76.

Αναφέρεται ότι η αναδιοργάνωση της ΔΕΠΟΣ θα περιλαμβάνει και την διενέργεια ερευνών και μελετών επί θεμάτων πολεοδομίας και οικιστικής εν γένει ανάπτυξεως, και την εκπόνηση συγκεκριμένων χωροταξικών μελετών ή μελετών οικιστικής ανάπτυξης και αναμόρφωσης²¹.

Κεντρικό χαρακτηριστικό του σχεδιασμού του νόμου αυτού είναι η μη ένταξη του σε ευρύτερα πλαίσια και αναπτυξιακούς στόχους. Έτσι η οργάνωση των οικιστικών περιοχών δεν συσχετίζεται με μια συγκεκριμένη πολιτική χρήσεων γης και με τα ολοκληρωμένα αναπτυξιακά προγράμματα. Αποσυνδέει πλήρως την έγκριση των νέων δεσμικών εργαλείων για τη ρύθμιση της οικιστικής ανάπτυξης (Γενική Μελέτη οικιστικής περιοχής και Πολεοδομική Μελέτη) από οποιαδήποτε προβληματική χω-

¹⁷ Άρθρο 7 παρ. 1

¹⁸ Άρθρο 7 παρ. 3 και 4

¹⁹ Άρθρο 8 παρ. 1 (γ)

²⁰ Άρθρο 10 παρ. 5

²¹ Άρθρο 56 παρ. 1 (β)

ροταξικού σχεδιασμού. (Δ. Χριστοφιλόπουλος, "Αστικός και χωροταξικός σχεδιασμός-προγραμματισμός, 1990, σελ. 149)

Αργότερα δεσμοθετείται ο Ν.1337/83 "Επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, Οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις":

Με ΠΔ που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, ορίζονται οι πόλεις και οι οικισμοί γύρω από τα όρια των οποίων καθορίζεται Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ)²². Με τα ΠΔ αυτά καθορίζεται και το πλάτος των ΖΟΕ σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση οικισμού ή θέσης του, ή προσδιορίζονται τα όρια της ΖΟΕ. Με τα παραπάνω ΠΔ καθορίζονται, κατά την συγκεκριμένη περίπτωση οι όροι και περιορισμοί των χρήσεων γης ή άλλοι όροι και περιορισμοί, που επιβάλλονται μέσα στις ΖΟΕ και ιδιαίτερα το όριο εμβαδού, κάτω από το οποίο δεν επιτρέπεται η κατάτμηση της γης. Τα ΠΔ αυτά εκδίδονται μετά από γνώμη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και του Νομαρχιακού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος για το νομό Αττικής.

Ο Ν.1337/83 στο άρθρο 29 δεσπίζει τις Ζώνες Οικιστικού Έλεγχου (ΖΟΕ). Το δεσμικό αυτό εργαλείο έχει σήμερα μεγάλη σημασία γιατί το πεδίο εφαρμογής του είναι ο εξω-οικιστικός, αγροτικός χώρος που αποτελεί αντικείμενο της χωροταξίας. Επίσης ο νόμος δίνει τη δυνατότητα όχι μόνο να ορίζονται οι όροι δόμησης στην περιοχή της ΖΟΕ αλλά να ρυθμίζονται και θέματα χρήσεων γης που δεν έχουν πάντα σχέση με τη δόμηση.

Κατά κανόνα οι ΖΟΕ ορίζονται γύρω από τις πόλεις και τους οικισμούς ώστε να υπάρχει έλεγχος της δόμησης και να αποφεύγεται η απρογραμμάτιστη οικιστική ανάπτυξη. Στην παράγραφο 2 όμως του άρθρου 29 δίνεται η δυνατότητα καθορισμού ΖΟΕ και σε περιοχές ειδικής προστασίας όπως ακτές, όχθες ποταμών, λίμνες κλπ. Η δυνατότητα αυτή μετέτρεψε τις ΖΟΕ και σε εργαλείο της προστασίας του περιβάλλοντος και γενικότερα της περιβαλλοντικής πολιτικής.

Γνωρίζοντας ότι με τις διατάξεις του Ν.1650/86 (άρθρα 21 έως 24) που ενίσχυσαν το ρόλο των ΖΟΕ και το γεγονός ότι ο Ν.360/76 ήταν ανενεργός, ο δεσμός της ΖΟΕ έγινε αντικείμενο για τη λύση χωροταξικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων. Σε πολλές περιπτώσεις έγιναν προσπάθειες μέσω των ΖΟΕ να γίνουν γενικού τύπου ρυθμίσεις στο χώρο και μάλιστα σε περιοχές που η κλίμακά τους ήταν πολύ μεγαλύτερη από την κλίμακα του εργαλείου αυτού, δηλαδή του τοπικού.

Με βάση το μηχανισμό της ΖΟΕ εκπονήθηκαν σχέδια σε ολόκληρα νησιά, που όχι μόνο έρχεται σε αντίθεση με το πνεύμα το δεσμού αυτού αλλά μπορεί να οδηγήσει και σε λάθος αποτελέσματα. Για την περίπτωση της ρύθμισης περιοχών ειδικής προστασίας (ευαίσθητες περιβαλλοντικά ζώνες) ο σχεδιασμός της ΖΟΕ αποτελεί ένα ειδικό εργαλείο που όμως δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υποκαταστήσει ένα γενικό χωροταξικό σχέδιο τοπικής ή ανώτερης κλίμακας.

Με τις ΖΟΕ δηλαδή επιδιώκεται ο έλεγχος των χρήσεων γης και των όρων και περιορισμών δόμησης και κατάτμησης του περιαστικού και αγροτικού χώρου. Αν και

²² Άρθρο 29

από τον ορισμό τους αποτελούν εργαλεία περιοριστικού χαρακτήρα και δεν προσφέρονται για τη στήριξη ευρύτερων παρεμβάσεων όπως ρυθμίσεις πολιτικής γης, οικονομικών κινήτρων και παρεμβάσεις στα δίκτυα υποδομής, καταλήγουν μετά την αδρανοποίηση του Ν.360/76 να χρησιμοποιούνται για να καλύψουν την έλλειψη του χωροταξικού σχεδιασμού. Η ανυπαρξία επίσης ενός κωδικοποιημένου πλαισίου χρήσεων γης δεν επιτρέπει την ομοιογενή αντιμετώπιση και εφαρμογή τόσο στις ΖΟΕ όσο και στις Ζώνες Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων.

Τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια που εισάγει ο νόμος αυτός δεν συνδέονται με τα χωροταξικά σχέδια και προγράμματα του νόμου 360/76 και επίσης φαίνεται μην να υπάρχει σχέση των διαφόρων επιπέδων του σχεδιασμού, ιδιαίτερα στη φάση της υλοποίησης. Τα ΓΠΣ τελικά αποτελούν ένα συνδυαστικό πλαίσιο κατευθύνσεων για την εκπόνηση των Πολεοδομικών Σχεδίων και σχεδόν αναλαμβάνουν να υποκαταστήσουν το χωροταξικό σχεδιασμό. Επίσης δεν συνδέονται με τα Προγράμματα Δημόσιων Επενδύσεων, με αποτέλεσμα να μένουν “μετέωρα” και μη δεσμευτικά πλαίσια προγραμματικών μεγεθών με δυσκολίες στην υλοποίησή τους. (Δ. Χριστοφιλόπουλος, “Αστικός και χωροταξικός σχεδιασμός-προγραμματισμός, 1990, σελ. 151)

3. ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το 1982 έχουμε τη δεσμοθέτηση του Ν.1262 “Για την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης της Χώρας και τροποποίηση συναφών διατάξεων”

Ορίζεται ποιες επιχειρήσεις υπάγονται στο νόμο, όπου αναφέρεται μεταξύ των άλλων ότι υπάγονται και επιχειρήσεις Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή Συνεταιρισμών που κάνουν επενδύσεις για την ανέγερση βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες που καθορίζονται στα πλαίσια του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού.

Με το νόμο αυτό χωρίζεται η χώρα σε 4 περιοχές κινήτρων για την εγκατάσταση επιχειρήσεων μέσα σε αυτές. Επίσης εισάγει το δεσμό των ειδικών ζωνών οι οποίες έχουν την ίδια αντιμετώπιση όσον αφορά τα παρεχόμενα κίνητρα, με εκείνη των ΒΙΠΕ. Οι περιοχές αυτές για να χαρακτηριστούν ως ζώνες πρέπει να παρουσιάζουν έντονο αναπτυξιακό πρόβλημα σε σχέση με την υπόλοιπη περιοχή.

Στόχος του είναι η περιφερειακή ανάπτυξη η οποία επιχειρείται με τη βοήθεια κυρίως οικονομικών κινήτρων. Η λογική με την οποία αντιμετωπίστηκε το πρόβλημα της περιφερειακής ανάπτυξης στον Ν.1262/82 είναι τελείως διαφορετική από αυτή του Ν.360/76 μέσα από την απόφαση 2 του ΕΣΧΠ “Περί χαράξεως κατευθυντήριων γραμμών της χωροταξικής πολιτικής για την οικιστική αποκέντρωση”. Στο Ν.1262/82 επιχειρείται η ανάπτυξη των “προβληματικών” περιοχών της χώρας με την εγκατάσταση σε αυτές βιομηχανικών μονάδων για την τόνωση της οικονομίας τους, ενώ στο Ν.360/76 μέσα από πόλους ανάπτυξης (ΚΕΠΑ, ΑΣΤΟΚ, ΑΓΡΟΚ) και δημιουργώντας ένα οργανωμένο οικιστικό σύστημα συνοδευόμενο με τα απαραίτητα έργα υποδομής και τις ανάλογες υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση του πληθυσμού

και των επιχειρήσεων. Η περιφερειακή ανάπτυξη εδώ επιτυγχάνεται με τη διάχυση των δετικών στοιχείων από την ανάπτυξη αρχικά ορισμένων επιλεγμένων πόλων. Επίσης ο Ν.360/76 με την απόφαση 21 του ΕΣΧΠ για τη δημιουργία σε κάθε νομό της χώρας βιομηχανικής περιοχής (ΒΙ.ΠΕ.), μετατρέπει το δεσμό αυτό από όργανο αναπτυξιακής και χωροταξικής πολιτικής σε όργανο κοινωνικής πολιτικής με αποτέλεσμα όλες οι ενέργειες όσον αφορά τον τομέα της βιομηχανίας και της παροχής κινήτρων να διακρίνονται από έλλειψη χωροταξικής άποψης. (Λ. Βασενχόβεν, 1993)

Όσον αφορά τον τρόπο ανάπτυξης που υιοθέτησε ο Ν.360/76, δεν μπορούμε να εκφέρουμε γνώμη για την αποτελεσματικότητα του γιατί ποτέ δεν εφαρμόστηκε, ενώ για το Ν.1262/82 κυριαρχεί η εντύπωση ότι ώθησε πολύ λίγες επιχειρήσεις να εγκατασταθούν με βάση μόνο τα κίνητρα που δίνονταν στις προβλεπόμενες περιοχές κινήτρων.

Το 1986 έχουμε τη θέσπιση του Ν.1622 "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Περιφερειακή Ανάπτυξη και Δημοκρατικός Προγραμματισμός". Ο νόμος αυτός προβλέπει την οργάνωση των περιφερειών της χώρας για το σχεδιασμό, προγραμματισμό και συντονισμό της περιφερειακής ανάπτυξης.²³ (Ν. Ρόζος, "Η νομική προβληματική του χωροταξικού σχεδιασμού", 1994, σελ. 50)

Προβλέπεται η κατάρτιση αναπτυξιακών προγραμμάτων τα οποία ως προς το χρονικό ορίζοντά τους διακρίνονται σε μεσοχρόνια και ετήσια²⁴, και ορίζεται ότι έχουμε τέσσερα χωρικά επίπεδα για τα προγράμματα αυτά, το εθνικό, το περιφερειακό, το νομαρχιακό και το τοπικό. Τα προγράμματα που δεν υπάγονται σε κανένα από τα παραπάνω επίπεδα ονομάζονται ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα²⁵. Τα προγράμματα καταρτίζονται, το καθένα στα πλαίσια που δίνονται στο ανώτερο γεωγραφικά του και ορίζονται τα όργανα που έχουν την αρμοδιότητα κατάρτισης²⁶.

Τα μεσοχρόνια αναπτυξιακά προγράμματα (όλων των επιπέδων) εξειδικεύονται από τα αρμόδια όργανα προγραμματισμού κάθε χωρικής ενότητας, σε ετήσια βάση με χωροταξικό προσδιορισμό²⁷.

Στο νόμο αυτό φαίνεται ότι προβλέπεται σαφώς ο ενδοπεριφερειακός προγραμματισμός ο οποίος ανατίθεται και σε ιδιαίτερα όργανα. Αντιμετωπίζει όμως στα προγράμματα αυτά το χωροταξικό σχεδιασμό ως προσδιορισμό των μεσοχρόνιων μόνο αναπτυξιακών προγραμμάτων, δεν αναφέρεται καμία σχέση και αλληλεξάρτηση με τα χωροταξικά σχέδια και προγράμματα που δεσμοδετούσε ο Ν.360/76 ούτε ακόμα και στο εθνικό επίπεδο, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζεται ο αναπτυξιακός προγραμματισμός αυτόνομα αν και η χωρική του διάσταση αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του, γεγονός που επιτάδθηκε στις άτυπες διαδικασίες κατάρτισης του 1ου και 2ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και στα Σχέδια Περιφερειακής Ανάπτυξης.

²³ Άρθρο 61 παρ. 1 και Π.Δ. 51/87

²⁴ Άρθρο 71 παρ. 1 και 2

²⁵ Άρθρο 71 παρ. 3 και 4

²⁶ Άρθρο 72 παρ. 1 έως και 8

²⁷ Άρθρο 72 παρ. 9

Τέλος όσον αφορά την θέσπιση των νέων αναπτυξιακών νόμων, έχουμε τους Ν. 1892/90 “Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις” και το Ν.2243/94 “Τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν.1892/90 :Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις” με τους οποίους επιχειρείται η ενίσχυση των επενδύσεων μέσω της παροχής οικονομικών κινήτρων, διαφαίνεται μια πρόθεση υποβάθμισης της διαφοροποίησης των κινήτρων κατά γεωγραφικές ζώνες, με αποτέλεσμα να οδηγούμαστε προς την κατεύθυνση μιας πιο ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης²⁸.

Στις διατάξεις του νόμου αυτού αναφέρεται ότι υπάγονται και επιχειρήσεις τοπικής αυτοδιοίκησης ή συνεταιρισμοί, που πραγματοποιούν επενδύσεις που καθορίζονται στο πλαίσιο του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού²⁹. Γενικά διατηρούνται κατά βάση οι κατηγορίες των περιοχών με τη διαίρεση του Ν.1262/82.

Επιχειρείται η σύνδεση του αναπτυξιακού σχεδιασμού με την περιφερειακή ανάπτυξη, με τη σύσταση περιφερειακών γνωμοδοτικών Επιτροπών (στις περιφέρειες ή νομαρχίες), οι οποίες μπορούν να γνωμοδοτούν για επενδύσεις του παρόντος νόμου³⁰.

Γενικά με τους νόμους αυτούς δεν φαίνεται καμία σύνδεση του χωροταξικού με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό, ούτε ακόμα και στο επίπεδο των ειδικών ζωνών ανάπτυξης δραστηριοτήτων (π.χ. Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης) που θα έπρεπε να στηρίζονται κατά μια έννοια στις κατευθύνσεις των Ειδικών χωροταξικών σχεδίων³¹.

²⁸ Κατά τον Α.Λαμπριανίδη στο “Τόπος”8/94, σελ.366: Παρότι δε φαίνεται να διασφαλίζεται πουθενά στο “γενικό μέρος” του νόμου η ισόρροπη ανάπτυξη στις περιφέρειες, οι διατάξεις των επιμέρους άρθρων οδηγούν προς την αντίθετη κατεύθυνση.

²⁹ Ν. 1892/90, Άρθρο 2 παρ. 1 (ιστ)

³⁰ Ν.1892/90, Άρθρο 8 παρ. 1 (β)

³¹ Ν. 2234/94, Άρθρο 1 παρ. 4, 9 και 17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Από το 1952 έως το 1986

Μέχρι το 1970 η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε πολύ λίγο ενδιαφερθεί για τα θέματα της χωροταξίας. Οι μόνες αναφορές, που έχουν κατά μια έννοια και χωροταξικό χαρακτήρα, αφορούσαν την ενίσχυση κυρίως της οικονομικής ανάπτυξης των Περιφερειών που ήταν λιγότερο αναπτυγμένες³².

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '60 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ασχολήθηκε με χωροταξικά θέματα εκδίδοντας μια σειρά από εκθέσεις (Motle - 1960, Rossi - 1964, Birkelbach - 1963, Bersani - 1966). Επειδή όμως το Κοινοβούλιο της περιόδου αυτής δεν είχε την αναγκαία δύναμη-αρμοδιότητες, δεν χαραχτηκε Ευρωπαϊκή Χωροταξική Πολιτική.

Το 1968 ιδρύθηκε η Γενική Διεύθυνση XVI της Επιτροπής με αντικείμενο την Περιφερειακή Πολιτική.

Το 1970 για πρώτη φορά διαπιστώθηκαν οι χωροταξικές ανισότητες στην Κοινότητα, οι οποίες οξύνθηκαν ακόμη περισσότερο το 1972 με την προσχώρηση στην Κοινότητα της Αγγλίας, Ιρλανδίας και Δανίας. Έτσι το 1975 έχουμε την ίδρυση του ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης), σκοπός του οποίου ήταν

---

³² Ν. Μούσης, Από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση - Θεσμοί και πολιτικές, 1994

να διαρθρώσει τις περιφερειακές ανισότητες εντός της Κοινότητας (που είναι ένα καθαρά χωροταξικό αντικείμενο).

Το 1973 συγκροτείται η Επιτροπή Περιφερειακής Πολιτικής, Χωροταξίας και Σχέσεων με τις Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές. Σήμερα η Επιτροπή έχει 35 τακτικά μέλη και είναι αρμόδια για θέματα περιφερειακής πολιτικής της Κοινότητας και των διαρθρωτικών παρεμβάσεων (εκτός από τη γεωργία) για την επίτευξη της σύγκλισης των οικονομιών, της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, της αρμονικής ανάπτυξης της Κοινότητας και της εξάλειψης των ανισορροπιών.

Το 1983 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στουτγάρδης εγκρίθηκε το σχέδιο δράσης για την εφαρμογή των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων (για την Ελλάδα, την Ιταλία και τη νότια Γαλλία). Τα ΜΟΠ αποτελούν έκφραση μιας ευρύτερης κοινοτικής πολιτικής με στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης των μεσογειακών περιοχών της κοινότητας και τη στήριξη του εισοδήματος και της απασχόλησης στις περιοχές αυτές. Φιλοδοξούσαν να συνδέσουν την ανάπτυξη με το κοινωνικό γίγνεσθαι, την οικονομία, την παραγωγή και την έρευνα, εντάσσονται στην παρέμβαση της Ένωσης για ένα Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο, όπου η ολοκληρωμένη ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Νότου αποτελεί όρο και προϋπόθεση για τη συμμετοχή της Κοινότητας στο νέο διεθνή καταμερισμό εργασίας. Βοηθούσαν στην αρμονική ανάπτυξη των εσωτερικών ζωνών και νησιών, γιατί ήταν προσαρμοσμένα στις ιδιομορφίες τους και αξιοποιούσαν τα φυσικά τους πλεονεκτήματα. Πραγματοποιούσαν τις αναγκαίες ενέργειες για να βελτιωθούν οι υποδομές που είναι απαραίτητες για την οικονομική ανάπτυξη των περιοχών, και τέλος αναδιοργάνωναν τη δημόσια διοίκηση δίνοντάς της μεγαλύτερη ευελιξία.

Από το 1986 έως το 1992

Το 1987 έχουμε την κύρωση της **Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης** (με το Ν. 1681/1987). Αναγνωρίζει τη χωρική διάσταση της οικονομικής ανάπτυξης³³. Σημαντικά άρθρα είναι τα 23, 24 και 25.

• Άρθρο 23 (της ΕΕΠ)

Περιλαμβάνει τα άρθρα 130Α, 130Β, 130Γ, 130Δ και 130Ε=οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Αναγνωρίζει ότι δεν υπάρχει κοινωνική και οικονομική συνοχή εάν δεν υπάρχει αρμονική ανάπτυξη. Η διάσπαση της συνοχής γίνεται από την άνιση ανάπτυξη στο χώρο. Έτσι καθιερώνεται ο διαπεριφερειακός σχεδιασμός, αφού στόχος είναι: η μείωση του χάσματος μεταξύ των διαφόρων περιοχών και η μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών. Το μέσο για τη διόρθωση αυτών των ανισοτήτων θεωρείται το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης που θα συμβάλλει στη διαρθρωτική προσαρμογή των περιοχών που παρουσιάζουν καθυστέρηση στην ανάπτυξη τους. Για την πραγματοποίηση των πιο πάνω στόχων προ-

³³ Κείμενο Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1987

βλέπονται και οι αναγκαίες τροποποιήσεις των υφιστάμενων Διαρθρωτικών Ταμείων, για μια πιο ορθολογική οργάνωση της αποστολής τους.

Με βάση την αρχή της επικουρικότητας τα κράτη μέλη συντονίζουν την πολιτική τους για την επίτευξη αυτών των στόχων. (Ν. Ρόζος "Η νομική προβληματική του χωροταξικού σχεδιασμού", 1994, σελ. 140)

• **Άρθρο 24 (της ΕΕΠ)**

Περιλαμβάνει τα άρθρα 130ΣΤ, 130Ζ, 130Η, 130Θ, 130Ι, 130Κ, 130Λ, 130Μ, 130Ν, 130Ξ και 130Ο = έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη.

Η Κοινότητα δεσπίζει πολυετές πρόγραμμα πλαίσιο για την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη, το οποίο όμως θα πρέπει να λάβει υπόψη τα χωροταξικά κριτήρια. Στόχος του είναι η ενίσχυση των επιστημονικών και τεχνολογικών βάσεων της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και η διευκόλυνση της ανάπτυξης της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς της. Για την επίτευξη των παραπάνω η Κοινότητα μαζί με τα κράτη μέλη αναλαμβάνει μια σειρά δράσεων (εφαρμογή προγραμμάτων έρευνας, συνεργασία και με τρίτες χώρες και με Διεθνείς οργανισμούς, διάδοση των αποτελεσμάτων της και προώθηση της κατάρτισης και της κινητικότητας των ερευνητών της Κοινότητας).

• **Άρθρο 25 (της ΕΕΠ)**

Περιλαμβάνει τα άρθρα 130Π, 130Ρ και 130Σ = Περιβάλλον.

Η ιδιομορφίες και οι ιδιότητες κάθε περιφέρειας θα καθορίσουν τη μορφή της ανάπτυξης της, η οποία πάντως δεν είναι δυνατόν να οδηγήσει στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Πάντα κατά τη δράση της στον τομέα του περιβάλλοντος λαμβάνει υπόψη:

1. τα διαθέσιμα επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα.
2. τις συνθήκες του περιβάλλοντος στις διάφορες περιοχές της Κοινότητας,
3. τα πλεονεκτήματα και τις επιβαρύνσεις που μπορούν να προκύψουν από τη δράση ή την απουσία δράσης.
4. την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Κοινότητας στο σύνολό της και την ισόρροπη ανάπτυξη των περιοχών της.

Είναι γεγονός ότι η χωρική και χωροταξική πολιτική και η εν διαμέσω αυτής ανάπτυξη, απασχόλησε σε σημαντικό βαθμό την Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης και στην προσπάθεια των δύο αυτών δεσμών να φτάσουν κατά κάποιο τρόπο στην επίτευξη κοινής πολιτικής σε θέματα χωροταξικής παρέμβασης, πραγματοποιήσαν μια σειρά άτυπων συμβουλίων.

Η χρονολογική και τοπολογική σειρά με την οποία έχουν πραγματοποιηθεί διασκέψεις σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η εξής:

Navr, 1989: Πρόκειται για την πρώτη ανεπίσημη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΚ). Έλαβε χώρα στις 23

και 24 Νοεμβρίου του 1989 κατά τη διάρκεια της Γαλλικής προεδρίας, με πρωτοβουλία φυσικά της ίδιας χώρας. Η Επιτροπή της Κοινότητας, δέλοντας να δείξει το ενδιαφέρον της, για αυτή την προσπάθεια επέλεξε ως εκπροσώπους της στην διάσκεψη, τους κ J. Delors, τέως πρόεδρο της Επιτροπής και Bruce Millan Επίτροπος Περιφερειακής Πολιτικής.

Ήταν η πρώτη απόπειρα εκτίμησης της προκύπτουσας κατάστασης, ένα χρόνο μετά την εφαρμογή των ανασχηματισμένων Διαρθρωτικών Ταμείων. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στις αλλαγές που ανέκυψαν από την νέα τάξη πραγμάτων

Όσον αφορά την περιφερειακή πολιτική με επιπτώσεις στον χώρο, προσπάθησε να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένους χώρους άσκησης πολιτικής. Η Επιτροπή επίσης παρουσίασε τις πρώτες της Κοινοτικές πρωτοβουλίες.

Τορίνο, 1990: Η δεύτερη άτυπη συνδιάσκεψη πραγματοποιήθηκε στο Τορίνο υπό την Ιταλική Προεδρία, στις 23 και 24 Νοεμβρίου 1990, μετά από έναν ακριβώς χρόνο από την αντίστοιχη στην Νάντ.

Στο Τορίνο παρουσιάστηκε η πρώτη μορφή του Ευρώπη 2000 και μάλιστα έγινε δεκτή με πολύ ενθουσιασμό και άφησε θετικές εντυπώσεις στους συμμετέχοντες στην συνάντηση.

Στην συνδιάσκεψη αυτή ανακοινώθηκε η συμφωνία δημιουργίας κέντρων παρακολούθησης, όπου δεν υπάρχουν, στα οποία θα συλλέγονται βάσεις δεδομένων που σχετίζονται με τις περιφέρειες της Κοινότητας, γεγονός που κρίνεται σημαντικό καθώς θα θέσει ισχυρές βάσεις για την κοινή μελέτη και χωρικών φαινομένων ή δραστηριοτήτων με χωρικές επιπτώσεις.

Χάγη, 1991: Η συνδιάσκεψη της Χάγης, πραγματοποιήθηκε στις 18 και 19 Νοεμβρίου του 1991, ένα περίπου χρόνο μετά το Τορίνο.

Στη Χάγη παρουσιάστηκαν από την Ολλανδική Προεδρία, τα σημαντικά ντοκουμέντα για την περιφερειακή πολιτική της Κοινότητας. Το "Ευρώπη 2000 Προοπτικές ανάπτυξης του κοινοτικού εδάφους" που προέκυψε από μια σειρά συνομιλιών πάνω σε θέματα περιφερειακής ανάπτυξης και "Τα Αστικά Δίκτυα της Ευρώπης". Ένα πολύ σημαντικό βήμα για την πορεία της Ευρωπαϊκής Χωροταξικής Πολιτικής, είναι η δημιουργία της Επιτροπής Χωρικής (ή Χωροταξικής κατά άλλους) Ανάπτυξης (ΕΧΑ) η οποία θα βρίσκεται σε συνεχή επαφή με την Επιτροπή της Κοινότητας.

ΕΥΡΩΠΗ 2000 Δημοσιεύτηκε το 1991 και περιλαμβάνει τις διεργασίες της Ένωσης που έγιναν μετά το 1989, με τη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων το 1988.

Στόχοι του είναι:

1. η οικονομική και κοινωνική συνοχή
2. η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς

Από το κείμενο προκύπτει ότι η χωροταξία είναι απαραίτητη για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, μέσα από την αρμονική ανάπτυξη-ενσωμάτωση των περιφερειακών περιοχών. Επίσης διαπιστώνονται τα χωροταξικά προβλήματα της Ένωσης.

Από το 1992 έως σήμερα

ΜΑΣΤΡΙΧΤ: Στις 7 Φεβρουαρίου του 1992 οι κυβερνήσεις των 12 κρατών μελών υπέγραψαν στο Μάστριχ τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στόχος είναι η δημιουργία μιας αγοράς χωρίς σύνορα που θα απέβλεπε στην ενίσχυση της Ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας μέσω της προώθησης του ανταγωνισμού των επιχειρήσεων και της οικονομικής ανάπτυξης, ενισχύεται και αναβαθμίζεται ποσοτικά και ποιοτικά.

Στο άρθρο 2 ορίζεται πως στόχος της Κοινότητας είναι να προάγει την αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Κοινότητας. Για την εξυπηρέτηση των σκοπών του άρθρου αυτού, στο άρθρο 3 προβλέπονται τομείς δράσεις της Κοινότητας μεταξύ των οποίων και τομείς που έχουν σαφώς χωρική διάσταση όπως διευρωπαϊκά δίκτυα, περιβάλλον και οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Στο άρθρο 198Α συνίσταται η επιτροπή των περιφερειών η οποία αποτελείται από αντιπροσώπους τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης. Η επιτροπή αυτή είναι άμεσο κοινοτικό όργανο συμβουλευτικού χαρακτήρα και μπορεί να εκφέρει γνώμη και με δική της πρωτοβουλία όταν θεωρήσει ότι αυτό είναι σκόπιμο. Δεδομένου ότι λαμβάνει γνώση των εισηγήσεων της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, όταν θεωρεί ότι τίγονται περιφερειακά ζητήματα μπορεί να κάνει χρήση αυτής της δυνατότητας που της παρέχεται.

Ένα επίσης νέο άρθρο, το 130B, ορίζει πως η επιτροπή πρέπει να υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή των περιφερειών κάθε τρία χρόνια στην οποία θα αναφέρεται η πρόοδος που έχει πραγματοποιηθεί σχετικά με την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Επίσης στο άρθρο 2 τίθεται το ζήτημα της διαρκούς ανάπτυξης η οποία όμως σέβεται το περιβάλλον. Σ' αυτά τα πλαίσια στο άρθρο 130P αναφέρονται οι στόχοι της διατήρησης, προστασίας και βελτίωσης του περιβάλλοντος, της συνετής και ορθολογικής χρησιμοποίησης των φυσικών πόρων και της προώθησης σε διεθνές επίπεδο μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Το περιβάλλον προσλαμβάνει χαρακτήρα αυτόνομης πολιτικής και επεκτείνεται έξω από τα όρια της Κοινότητας.

Θεσπίζεται ένα νέο άρθρο το 130Σ σύμφωνα με το οποίο το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα -και όχι με ειδική πλειοψηφία- για τη θέσπιση μέτρων που αφορούν τη χωροταξία, τις χρήσεις γης εξαιρουμένης της διαχείρισης των αποβλήτων και των μέτρων γενικού χαρακτήρα, καθώς και τη διαχείριση υδάτινων πόρων. Μέσω της ρύθμισης αυτής γίνεται σαφές πως η χωροταξική πολιτική της Κοινότητας είναι μέρος της περιβαλλοντικής και δεν εφαρμόζεται αυτόνομα.

Το άρθρο 3B της Συνθήκης έχει στόχους το σεβασμό της εθνικής ταυτότητας των Κρατών Μελών, τη διατήρηση των αρμοδιοτήτων τους και τη λήψη των αποφάσεων όσο πιο κοντά γίνεται στον πολίτη.

Λισσαβώνα, 1992: Η διάσκεψη αυτή πραγματοποιήθηκε από την Πορτογαλική Προεδρία στις 15 και 16 Μαΐου του 1992. Ειδική μνεία εδώ δόθηκε στην αναθεώρηση των κανονισμών των διαρθρωτικών ταμείων και ειδικότερα του Ταμείου Συνοχής που ιδρύθηκε ακολουθώντας το γράμμα της απόφασης της συνδιάσκεψης κορυφής του Maastricht και το Πακέτο DELORS II (Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης II), το οποίο προτάθηκε στο Συμβούλιο από την Επιτροπή το Φεβρουάριο του 1992 - τρεις μήνες πριν την 4η άτυπη συνάντηση στη Λισσαβώνα.

Προτάθηκε η συνέχιση της προσπάθειας προσέγγισης της Χωρικής Ανάπτυξης (Ευρώπη 2000) και η προσάρτηση χωρικών απόψεων από κοινοτικές πολιτικές.

Στην ίδια συνδιάσκεψη, τέλος, κρίθηκε απαραίτητη η δημιουργία δικτύου συλλογής πληροφοριών και παρακολούθησης της περιφερειακής και χωρικής επί της ουσίας ανάπτυξης, καθώς επίσης αναγνωρίστηκε και η σημασία της Επιτροπής Χωρικής Ανάπτυξης και η συμβολή που αναμένεται να έχει στην πορεία της Ευρωπαϊκής Χωροταξίας.

Λιέγη, 1993: Η συνδιάσκεψη αυτή πραγματοποιήθηκε επί Βελγικής Προεδρίας, στις 12 και 13 Νοεμβρίου του 1993. Συζητήθηκε επί μακρόν η εκτίμηση της περιφερειακής ανάπτυξης από την εφαρμογή του εξαετούς προγράμματος των διαρθρωτικών ταμείων, η ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ ενδιαφερόμενων φορέων και η αποτελεσματική κινητικότητα των διαδέσιμων, στις εγχώριες αγορές οικονομικών πόρων.

Στο όλο πλαίσιο συζήτησης κρίθηκε αυστηρώς απαραίτητη η συνεργασία της περιφερειακής πολιτικής και του περιφερειακού προγραμματισμού.

Η περιφερειακή ανάπτυξη, θα βασίζεται στην μελετώμενη αναθεώρηση του Ευρώπη 2000, το οποίο δεν αποκτά χρονικό ορίζοντα όπως είχε αρχικά προγραμματιστεί, μα ένα μακροπρόθεσμο στόχο. Μαζί με το ΣΕΧΑ θα λάβει υπόψη την επίλυση χωρικών προβλημάτων που αφορούν τον αστικό χώρο, τα διευρωπαϊκά δίκτυα και τις Ευρωπαϊκές θάλασσες.

Κέρκυρα, 1994: Αυτή η συνάντηση κορυφής πραγματοποιήθηκε κατά τη λήξη της Ελληνικής Προεδρίας, στις 3 και 4 Ιουνίου του 1994. Παρουσιάστηκε ένα γενικό περίγραμμα του Ευρώπη 2000 plus και το "Γενικό Περιεχόμενο της Προοπτικής (Σχέδιο) Ευρωπαϊκής Χωρικής Ανάπτυξης" εκ μέρους της Επιτροπής της Χωροταξικής Ανάπτυξης (ΕΧΑ), όπως είχε προβλεφθεί από την προηγούμενη συνάντηση των υπουργών στη Λιέγη, του οποίου ο βασικός προσανατολισμός είναι η εδραίωση μιας κοινής πολιτικής και ο συντονισμός της χωροταξικής προσέγγισης των κρατών-μελών της κοινότητας.

ΕΥΡΩΠΗ 2000 PLUS: Το 1994 η Επιτροπή δημοσίευσε το έγγραφο Ευρώπη 2000 plus. Σ' αυτό διατυπώνεται πλέον καθαρά ότι είναι αναγκαία η χωροταξική πολιτική στα πλαίσια της Κοινότητας. Η ανάγκη αυτή γίνεται ακόμα πιο εμφανής αν μελετήσουμε την σημερινή χωρική της οργάνωση.

Τα στοιχεία που τη συνδέτουν είναι:

- αύξηση των κρατών μελών
- ανασχηματισμός των χωρικών ανισοτήτων
- αναδιοργανώνονται τα κέντρα βάρους και οι συμμαχίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- έντονη η διαφορά μεταξύ ανεπτυγμένων και μη περιοχών
- αλλαγή του ρόλου των αστικών κέντρων
- εμφάνιση νέων πόλων ανάπτυξης
- Γερμανική ενοποίηση (ανατολή-δύση έναντι βορρά-νότου)

Οι παραπάνω εξελίξεις οδηγούν σε επιδείνωση των χωρικών ανισοτήτων της κοινότητας. Επειδή στόχος είναι η άμβλυση αυτών, ώστε να υπάρχει οικονομική και κοινωνική συνοχή για την καλύτερη λειτουργία της κοινότητας σε όλα τα επίπεδα, η συνεργασία στα θέματα χωροταξίας καθίσταται επιτακτική.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ: Η Προοπτική της Χωρικής Ανάπτυξης αποτελεί το πρώτο βήμα των διαβουλεύσεων και της συνεργασίας μεταξύ των περιφερειακών και εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για χωροταξικό σχεδιασμό, ανάμεσα στην Κοινότητα και τα Κράτη Μέλη.

Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν είναι μια καθολική και συνεκτική στρατηγική της Κοινότητας που συνεπάγεται το συντονισμό των εδαφικών προσανατολισμών των πολιτικών της αλλά μια συντονισμένη προσπάθεια συγκέντρωσης των διάφορων αναλύσεων, των μελετών προοπτικής και των στρατηγικών περιφερειακού σχεδιασμού. Επιχειρεί να εναρμονίσει τις στρατηγικές σε ένα ανώτερο επίπεδο σχεδιασμού. Διαπραγματεύεται θέματα εδάφους και τα αντιμετωπίζει σε Ευρωπαϊκό επίπεδο συμπνέοντας με αυτό τον τρόπο και με την αρχή της επικουρικότητας. Ιεραρχεί τα θέματα με τα οποία ασχολείται εμβαδύνοντας περισσότερο σε αυτά που θεωρεί επείγοντα, προσπαθώντας να αποφύγει τα πρώιμα συμπεράσματα. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται ο βαθμιαίος προσδιορισμός και εκσυγχρονισμός ενώ δίνεται και δυνατότητα επέκτασης ή προσαρμογής όπου κριθεί απαραίτητο. Επειδή δεν αποτελεί συγκεκριμένη στρατηγική έχει τη δυνατότητα σχεδιασμού σε διαφορετικά πλαίσια λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλία των πολιτισμών και των παραδόσεων που υφίστανται στο Ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Η Προοπτική Ευρωπαϊκής Χωροταξικής Ανάπτυξης στοχεύει στην οικονομική και κοινωνική συνοχή και προσανατολίζεται σε μια προσέγγιση που θα βασίζεται στην αειφόρο ανάπτυξη.

Λειψία, 1994: Σαν συνέχεια της Προοπτικής Ευρωπαϊκής Χωροταξικής Ανάπτυξης, το άτυπο Συμβούλιο των Υπουργών που πραγματοποιήθηκε στη Λειψία είχε σαν αποκλειστικό αντικείμενο συζήτησης τον χωροταξικό σχεδιασμό. Η Γαλλική αντιπροσωπεία κατέθεσε πρόταση που αποτελούσε τη διαμόρφωση των βασικών κατευθύνσεων πολιτικής που θα αποτελούσαν με τη σειρά τους τη βάση των προοπτικών για την Ευρωπαϊκή επικράτεια και των προσανατολισμών υλοποίησής τους. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι βασίζεται στην ΠΕΧΑ με τη διαφορά ότι προτείνει συγκεκριμένες πολιτικές και μέτρα στους τομείς δράσεις όπως αυτοί ορίζονται στην ΠΕΧΑ.

Επίσης στη Λειψία προτείνεται η αναπροσαρμογή των μέτρων που χρηματοδοτούνται στις κεντρικές και περιφερειακές ζώνες σε διαφοροποιημένα αναπτυξιακά επίπεδα και παρουσιάζεται το 2010.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ : περιφερειακών κλη), όπου εκφράστηκαν και οι απόψεις για τρέχοντα γεγονότα στον κοινοτικό χώρο (όπως για τις αστικές περιοχές) αλλά και για γεγονότα που έλαβαν και λαμβάνουν χώρα σε διεθνές επίπεδο, όπως είναι ο γύρος της Σημαντικό ρόλο στην περιφερειακή πολιτική παίζουν και οι κοινοτικές πρωτοβουλίες χωρίς πάντως ενιαίο πλαίσιο παρέμβασης. Στις πρωτοβουλίες αυτές συμμετέχουν τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Οι πρωτοβουλίες αυτές καθοδηγούνται από την Επιτροπή και σαν σκοπό έχουν :

- να βοηθήσουν περιοχές σε παρακμή
- να προωθήσουν αποτελεσματικότερα τους στόχους των διαρθρωτικών πολιτικών στις καθυστερημένες αναπτυξιακά περιοχές
- να βοηθήσουν στην επίλυση προβλημάτων τα οποία είναι κοινά σε ορισμένες κατηγορίες περιφερειών
- να εκμεταλλευτούν αυτές οι περιοχές τις ευκαιρίες από την ολοκλήρωση της αγοράς σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στον δρόμο των διαβουλεύσεων για την Πράσινη Βίβλο, πραγματοποιήθηκαν πολλές συναντήσεις, μεταξύ διαφόρων φορέων (κεντρικών, Ουρουγουάης.

Η επιτροπή διατύπωσε τους προσανατολισμούς της στους προβληματισμούς που ετέθησαν, οι οποίοι αντικατοπτρίζονται στις πρωτοβουλίες της νέας περιόδου εφαρμογής 1994-1999. Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες βασίζονται στο άρθρο 11 του κανονισμού 2052/88 και είναι ειδικά μέσα πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία προτείνει η Επιτροπή στα κράτη μέλη, για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων του Ευρωπαϊκού χώρου. Χαρακτηρίζονται από 3 συστατικά στοιχεία:

- υποστήριξη της ανάπτυξης συνεργασίας σε διακρατικό, διασυνοριακό και διαπεριφερειακό επίπεδο
- προσέγγιση "από τα κάτω προς τα πάνω"(bottom up)
- διαφάνεια των ενεργειών της κοινοτικής δράση

Διαφοροποιούνται από τα ΚΠΣ, διότι βασίζονται σε διεθνικά προγράμματα με κοινούς στόχους ανάπτυξης και όχι σε εθνικά σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης όπως συμβαίνει με τα ΚΠΣ. Τους αρμόδιους φορείς για την εκτέλεση των πρωτοβουλιών, επιλέγει το κάθε κράτος-μέλος. Θα μπορούσαμε να κάνουμε τον διαχωρισμό στις πρωτοβουλίες ως εξής

Θα μπορούσαμε να κάνουμε τον διαχωρισμό στις πρωτοβουλίες ως εξής:

1. Αυτές που έχουν **άμεσες** χωρικές επιπτώσεις και
2. Αυτές που έχουν **έμμεσες** χωρικές επιπτώσεις

Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται οι εξής πρωτοβουλίες:

1. INTERREG II
2. LEADER II
3. REGIS II
4. URBAN

Όπως έχει προκύψει από την προηγούμενη ανάλυση η διαδικασία δόμησης, αν όχι Ενιαίας Χωροταξικής Πολιτικής, τουλάχιστον Ενιαίας Χωροταξικής Προοπτικής έχει ξεκινήσει μόλις την τελευταία πενταετία από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η τακτική αυτή καταλογίζεται σαν πολύ μεγάλη έλλειψη στις πολιτικές των ΕΕΚ. Γενικότερα η συμμετοχή του παράγοντα "χώρος" στις κοινές πολιτικές κρίνεται ως περιορισμένη.

Η επίδραση της Κοινότητας εντοπίζεται σε αποσπασματικά πεδία άσκησης Πολιτικής, περιοριζόμενη σαφώς από την αρχή της επικουρικότητας αλλά και από τον οικονομικό χαρακτήρα των επεμβάσεων. Η επιλεκτική δράση της κοινότητας στάθηκε δυστυχώς και αφορμή για την αποσπασματική διαδικασία σχεδιασμού στον ελληνικό χώρο. Η έμφαση στην οικονομική ολοκλήρωση και στην περιβαλλοντική πολιτική ώθησαν στην παραγωγή νομοθετημάτων που κάλυπταν μεν τις Κοινοτικές επιταγές (κανονισμούς και οδηγίες) αλλά δεν έδωσαν την αφορμή για την κάλυψη του κενού του χωροταξικού σχεδιασμού μέσα από μια ενιαία αντιμετώπιση. Η πρακτική κάλυψης κενών χωροταξικού σχεδιασμού με περιβαλλοντικούς νόμους οδήγησε στην απομάκρυνση από την ενιαία αντίληψη για τον χώρο και της χρήσης του. Ο χώρος αντιμετωπίζεται μόνο ως παράμετρος προστασίας του περιβάλλοντος μέσα στην δεκαετία του '80.

Η μοναδική πολιτική που φαίνεται να έχει άμεση σχέση με την χωροταξία είναι η περιφερειακή πολιτική των ΕΕΚ, όπως οργανώνεται και εκφράζεται με τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Ακόμα όμως και σε αυτήν την πολιτική, τα μέσα επίτευξης των στόχων που τίθενται από την συνθήκες της Ε.Ε δεν έχουν σύνδεση με το χώρο ως υπόβαθρο ανάπτυξης δραστηριοτήτων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση φαίνεται ότι απέφευγε να αντιμετωπίσει τη χωροταξία ως αυτόνομη πολιτική. Το γεγονός αυτό ήταν αποτέλεσμα αφενός του καθαρά οικονομικού χαρακτήρα που είχε τις πρώτες δεκαετίες της ύπαρξης της η Ένωση (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ) και αφετέρου της ύπαρξης διαφορετικών πολιτικών προσέγγισης σε θέματα ρύθμισης και οργάνωσης του χώρου που έχει το κάθε κράτος μέλος.

Όλα τα κράτη μέλη ασκούν χωροταξική πολιτική. Άλλα κράτη μέλη ασκούν αυτόνομα τη χωροταξική τους πολιτική και άλλα την ασκούν έμμεσα ως παράγοντα άλλων τομεακών τους πολιτικών που έχουν χωρικές επιπτώσεις. Οι αντιδράσεις για τη δημιουργία ενιαίας ευρωπαϊκής χωροταξικής πολιτικής από κάποια κράτη μέλη ξεκινούν από το βαθμό και το είδος της κρατικής και κοινωνικής παρέμβασης που αυτά θεωρούν ότι επιτρέπεται. Θεωρούν ότι η άσκηση χωροταξικής πολιτικής σε κοινοτικό επίπεδο ενέχει τον κίνδυνο να τους επιβληθούν και ρυθμίσεις που δεν θα εξυπηρετούν τις εθνικές τους εδαφικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές ιδιαιτερότητες.

2. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα θέματα Χωροταξικής Πολιτικής αντιμετωπίζονται στη βάση δύο διαφορετικών προσεγγίσεων, της κοινοτικής και διακυβερνητικής. Η κοινοτική προσέγγιση παραπέμπει σε μια κοινή χωροταξική πολιτική. Η έκδοση για παράδειγμα των κειμένων Ευρώπη 2.000, Ευρώπη 2.000 plus και των Πρωτοβουλιών είναι αποτέλεσμα κοινών αποφάσεων όλων των Κρατών Μελών για τη χωροταξική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διακυβερνητική προσέγγιση παραπέμπει σε μια διαδικασία λήψης αποφάσεων όπου τα Κράτη Μέλη μέσα από αμοιβαίους συμβιβασμούς καταλήγουν σε κοινές θέσεις. Για παράδειγμα η Προοπτική Ευρωπαϊκής Χωρικής Πολιτικής αποτελεί το πλαίσιο στο οποίο καλούνται να βασιστούν τα Κράτη Μέλη ώστε να διαμορφώσουν την εθνική τους χωροταξική πολιτική.

Κοινοτική Προσέγγιση

Ευρώπη 2000

Μέσα από αυτό το κείμενο φαίνονται τα χωροταξικά προβλήματα της Ένωσης σε:

- βασική υποδομή
- μεταφορές
- ενέργεια
- ύδρευση
- επενδύσεις

Τα παραπάνω προβλήματα αντικατοπτρίζουν τόσο γεωγραφικές όσο και κοινωνικοοικονομικές ανισότητες. Τα κράτη μέλη μαζί με τις περιφερειακές και τις τοπικές τους αρχές έχουν την ευθύνη των αποφάσεων για τη χρήση της γης. Οι μεμονωμένες πρακτικές τους όσον αφορά το χωροταξικό σχεδιασμό, αντικατοπτρίζουν γεωγραφικές διαφορές καθώς και τα διαφορετικά νομικά και συνταγματικά τους συστήματα.

Οι τομείς με τους οποίους ασχολείται το κείμενο αυτό είναι³⁴:

³⁴ Τα στοιχεία προέρχονται από το κείμενο Ευρώπη 2000 της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1992

Δημογραφικό και οικονομικό πλαίσιο

- **Δημογραφία**

Η μεταβολή της δομής των ηλικιών του πληθυσμού έχει σοβαρές συνέπειες στον προγραμματισμό της κοινωνικής υποδομής. Επίσης η μετανάστευση πρέπει να εξετάζεται σαν συνέπεια των οικονομικών διαφορών μεταξύ των διαφόρων περιφερειών.

- **Πρότυπα παραγωγής και χωροθέτησης**

Διαφαίνονται νέοι παράγοντες χωροθέτησης που επηρεάζονται από τη μεγαλύτερη κινητικότητα-ελευθερία στην εγκατάσταση τόσο των επιχειρήσεων όσο και των εργαζόμενων, τάσεις συγκέντρωσης των διαχειριστικών λειτουργιών των επιχειρήσεων και συγκέντρωση της στρατηγικής έρευνας στα μητροπολιτικά κέντρα.

Υποδομή και Χωρική συνοχή

- **Μεταφορές**

Χρειάζεται σχεδιασμός εναλλακτικών δρόμων που θα προωθήσουν επενδύσεις στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές, ενοποιημένο σύστημα ελέγχου της εναέριας κυκλοφορίας και ευρωπαϊκό σύστημα ελέγχου-διοίκησης του σιδηροδρομικού δικτύου μεγάλης ταχύτητας.

Η ανάπτυξη μέσων μεταφοράς μεγάλης ταχύτητας δίνει τη δυνατότητα μείωσης των ανισοτήτων μεταξύ κέντρου και περιφέρειας. Απαραίτητη είναι η διασύνδεση του οδικού-σιδηροδρομικού δικτύου με τη ναυσιπλοΐα και τους κυριότερους λιμένες, ώστε να μην υπάρχει σύνδεση μόνο κέντρου και περιφέρειας αλλά και σύνδεση μεταξύ των ίδιων των απόκεντρων περιφερειών. Επίσης η ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής εναέριας μεταφοράς θα βοηθήσει στην μείωση των ανισοτήτων.

- **Πληροφορική / Τεχνολογία / Τηλεπικοινωνίες (ΠΤΤ)**

Η συνδυασμένη χρήση τους θα συμβάλει στην ανάπτυξη των ενοποιημένων δια-ευρωπαϊκών υπηρεσιών και επομένως στην διευκόλυνση των επικοινωνιών στις απομακρυσμένες περιοχές. Για την επίτευξη όμως των παραπάνω πρέπει τα δίκτυα να είναι ευρέως διαθέσιμα σε όλη την Ένωση γιατί αλλιώς από μόνα τους θα δημιουργήσουν ανισότητες στις περιφέρειες.

- **Ενέργεια**

Η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς στον τομέα της ενέργειας θα έχει σημαντική επίπτωση στην ανάπτυξη των περιφερειών στη δεκαετία του 90. Η ενιαία κοινοτική ενεργειακή αγορά θα αυξήσει τον ανταγωνισμό και θα ενθαρρύνει μια πιο ορθολογική κατανομή των πρωτογενών και δευτερογενών ενεργειακών πόρων. Γι αυτό έχει ουσιαστική σημασία, ο σχεδιασμός και η εγκατάσταση των δικτύων φυσικού αερίου και ηλεκτρικού ρεύματος, να γίνει σε κοινοτική κλίμακα, ώστε η δημιουργία της ενιαίας αγοράς στον τομέα της ενέργειας να μπορέσει να εκμεταλλευτεί πλήρως το δυναμικό της, ως παράγοντα εθνικής και περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης.

Αξίζει να αναφερθούν η πρωτοβουλία Regen για την επιτάχυνση εισαγωγής δικτύων διανομής ενέργειας σε ασθενείς περιφέρειες και το πρόγραμμα Valoren για χρησιμοποίηση ήπιων μορφών ενέργειας.

Περιβάλλον

Εισάγεται η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης. Η αντιμετώπιση των προβλημάτων ρύπανσης μπορεί να γίνει μέσα από μια χωροταξική προσέγγιση (οι περιφέρειες που ευδύνονται για τη ρύπανση δεν είναι πάντα εκείνες που υφίστανται της συνέπειες της, σε απομακρυσμένες και σχετικά μειονεκτικές περιοχές υπάρχουν άδικοι χώροι που αποτελούν περιουσία ολόκληρης της κοινότητας). Η εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου των περιοχών είναι εξαιρετικά ευαίσθητη και είναι προς όφελος της κοινότητας να υπάρχει μια συνολική διαχείριση προστασίας. Τα περισσότερα περιβαλλοντικά προβλήματα επίσης δεν μπορούν να λυθούν με τη μεμονωμένη δράση μιας χώρας. Η σωστή διαχείριση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων αποτελεί προϋπόθεση για τη μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, και αυτό θα πρέπει να εξακολουθήσει να αντικατοπτρίζεται στην Κοινοτική Χωροταξική Πολιτική.

Ειδικό τύποι περιοχών στην Κοινότητα

- Ανάπτυξη του αστικού συστήματος της Κοινότητας

Η αστική ευημερία στην Ευρώπη κατά τη δεκαετία του 90 θα βασίζεται στην ικανότητα των πόλεων να βρουν τη σωστή μορφή και το βαθμό εξειδίκευσης. Στο πλαίσιο αυτό οι πόλεις θα εξακολουθήσουν να συναγωνίζονται μεταξύ τους αλλά θα υπάρξει επίσης αυξημένο πεδίο για ανταλλαγές εμπειριών και συνεργασία. Η συνεργασία (δίκτυο) μεταξύ μικρών πόλεων θα μπορούσε να ενισχύσει τη σταθερότητα και το δυναμικό των διαφόρων τμημάτων της κοινότητας.
- Το μέλλον των αγροτικών περιοχών

Η διαθεσιμότητα ευκαιριών απασχόλησης εκτός γεωργίας είναι ζωτικής σημασίας για την επιβίωση των γεωργικών νοικοκυριών.
- Ο νέος ρόλος των παραμεθόριων πόλεων και περιφερειών.

Έχουν χαμηλότερα επίπεδα κατά κεφαλήν εισοδήματος και υψηλότερα επίπεδα ανεργίας από τις άλλες περιφέρειες των χωρών τους. (Interreg- προετοιμασία των παραμεθόριων περιοχών για την ενιαία αγορά. Δίνει έμφαση στην ανάγκη για πιο ενεργό συνεργασία μεταξύ περιφερειακών και τοπικών κοινοτήτων, διαμέσου των εθνικών συνόρων προκειμένου να ξεπεράσουν τα μειονεκτήματά τους).
- Παράκτιες περιοχές και νησιά

Αυξανόμενη ανεπάρκεια των περιοχών αυτών να ανταποκριθούν στην πίεση των νέων εξελίξεων, τόσο όσον αφορά το διαθέσιμο χώρο όσο και όσον αφορά την ικανότητα περιορισμού των αρνητικών επιπτώσεων των εξελίξεων αυτών στο περιβάλλον. Η ελκυστικότητα των παράκτιων περιοχών, παρουσιάζει σημάδια δημιουργίας αρνητικών επιπτώσεων στην οικονομική ανάπτυξη των περιφε-

ρειών οι οποίες βρίσκονται στην ενδοχώρα, και οι οποίες αντιμετωπίζουν κίνδυνο απερίθωσης. Χρειάζεται χωροταξικός σχεδιασμός τουριστικών ζωνών εντός ενός συνολικού στρατηγικού πλαισίου που λαμβάνει υπόψη τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Από το κείμενο φαίνεται ότι χρειάζεται συντονισμός στη μεταφορική πολιτική μεταξύ των κρατών μελών για την επίτευξη της πλήρους ολοκλήρωσης της κοινοτικής οικονομίας, συντονισμένη τουριστική πολιτική στο πλαίσιο πληροφόρησης με άλλες περιφέρειες της Ένωσης, Κοινοτική ή διεθνή πολιτική της προστασίας του περιβάλλοντος με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, διεθνή διαχείριση των υδάτινων πόρων ναυσιπλοΐα, ρύπανση, κατανάλωση ύδατος, αλιεία, διασυνοριακός σχεδιασμός για την ανασύσταση της οικονομικής ενότητας των γεωγραφικών ενότητων.

Ευρώπη 2000 plus

Το 1990 η Επιτροπή δημοσίευσε το έγγραφο Ευρώπη 2000 plus. Οι Χωροταξικές επιλογές της Κοινότητας όπως φαίνονται από το κείμενο αυτό είναι³⁵:

- Γενικές
  1. ανταγωνιστικότητα
  2. βιώσιμη ανάπτυξη
  3. οικονομική και κοινωνική συνοχή
- Διακρατικές
  1. διαμεθοριακή συνεργασία
  2. ανάπτυξη περιφερειακών περιοχών
  3. επανεξισορρόπηση του σκελετού των πόλεων
  4. διατήρηση του πλούτου της υπαίθρου
- Συνεργασία με γειτονικές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επομένως η Χωροταξική Πολιτική πρέπει να οργανωθεί με βάση τα εξής:

Γενικές Χωροταξικές Επιλογές

Αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης με δημιουργία ενός οικονομικού ομοιογενούς χώρου. Έτσι σε οποιοδήποτε σημείο της Ε.Ε. οι επιχειρήσεις θα μπορούν να λειτουργήσουν, επωφελούμενες από την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Προϋπόθεση γι' αυτό είναι ο χώρος να οργανωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να ευνοείται ο αποκεντρωμένος ανταγωνισμός.

Έτσι έχουμε δύο ζητήματα:

- 1) Αύξηση της συνολικής ανταγωνιστικότητας της Ε.Ε. (διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, πληροφοριών, ενίσχυση υποδομών εκπαί-

³⁵ Τα στοιχεία προέρχονται από την περίληψη του κειμένου Ευρώπη 2000 plus - Συνεργασία για τη χωροταξία στην Ευρώπη της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1994

δευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, βελτίωση της εξειδίκευσης και κατάρτισης του εργατικού δυναμικού, κατάργηση μεθοριακών εμποδίων), ώστε να διευκολυνθούν οι δράσεις της διαπεριφερειακής ολοκλήρωσης.

Υπάρχει ο κίνδυνος να επιδεινωθούν οι ανισορροπίες με την ενίσχυση των κέντρων εις βάρος της περιφέρειας, με την αύξηση του ρόλου των μεγάλων πόλεων εις βάρος των μεσαίων και μικρών και με την ενίσχυση των τάσεων συγκέντρωσης των κέντρων λήψης απόφασης και δημιουργία προνομιούχων ζωνών συσσώρευσης καινοτομιών.

- 2) Εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας των διαφόρων περιοχών της Ε.Ε. (αύξηση των ευρωπαϊκών δικτύων ενέργειας και μεταφορών, οργάνωση της πληροφορικής ώστε οι λιγότερο ευνοημένες περιοχές να εκμεταλλεύονται τις νέες τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας, ανάπτυξη πόλεων μεσαίου και μικρού μεγέθους και οργάνωση μεταξύ τους δικτύων, εγκαθίδρυση εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης ποιότητας σε όλη την Ευρώπη).

Βιώσιμη ανάπτυξη, για την οποία δεσμεύει η Κοινότητα με το άρθρο 2 της Συνθήκης του Μάστριχ. Η χωροταξική πολιτική θα πρέπει να ενσωματώσει την περιβαλλοντική διάσταση σε κάθε της ενέργεια σύμφωνα με το άρθρο 130 Ρ της ίδιας Συνθήκης, και τη διατήρηση του περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και την καταπολέμηση των οχλήσεων σύμφωνα με το άρθρο 130Σ. Έτσι η χωρική οργάνωση θα βασίζεται στην οικονομική διαχείριση των φυσικών πόρων, επιτρέποντας την ανανέωσή τους και την παράδοσή τους στις επόμενες γενιές.

Οικονομική και κοινωνική συνοχή, δηλαδή επίτευξη της άρσης των ανισοτήτων και των διαφορών ανάπτυξης μεταξύ των περιοχών. Έτσι για να υλοποιηθεί ο στόχος της συνοχής είναι απαραίτητη η λύση τριών προβλημάτων που αντιμετωπίζει σήμερα η ένωση:

- τη διαφορά οικονομικού επιπέδου
- την περιφερειακότητα
- τον κοινωνικό αποκλεισμό

Διακρατικές χωροταξικές επιλογές

Η διαμεθοριακή συνεργασία, με την έννοια της εσωτερικής και εξωτερικής. Σε θέματα εσωτερικής συνεργασίας, οι δράσεις συνεργασίας ανάμεσα στους φορείς που εμπλέκονται, θα ενίσχυαν την συμπληρωματικότητα τους ή θα ευνοούσαν τη διαμόρφωση συντονισμένων μέτρων χωροταξίας.

Παράδειγμα: Η σύμβαση των Άλπεων, εκδηλώνει την πολιτική θέληση να αναληφθεί μια συντονισμένη χωροταξική προσπάθεια για την οροσειρά των Άλπεων, ιδίως μέσω της εναρμόνισης των πολιτικών μεταφορών και του καθορισμού κοινών προσανατολισμών για την προστασία του περιβάλλοντος.

Η εξωτερική συνεργασία απευθύνεται στις περιφερειακές περιοχές της Ένωσης. Επιβάλλεται η συνεργασία γιατί οι επιπτώσεις της ενιαίας αγοράς στα εξωτερικά σύνορα οξύνουν τις ανισότητες αντί να τις μετριάζουν.

Τομείς εξωτερικής συνεργασίας:

- Περιβάλλον (διαχείριση φυσικών πόρων, διάσωση των υπαίθριων χώρων, βελτίωση του θαλάσσιου περιβάλλοντος). Ήδη σε επίπεδο Ε.Ε. έχουν γίνει τα εξής:
  - α) Υπουργική διάσκεψη για τη Βόρεια Θάλασσα
  - β) Σύμβαση Βαρκελώνης για την εφαρμογή του σχεδίου METAP για τη Μεσόγειο
  - γ) Συμβούλιο Μπάρεντς (συντονισμένη εκμετάλλευση αρκτικών περιοχών).
- Τεχνολογία (επαγγελματική κατάρτιση, βιολογία, επιστήμες της θάλασσας, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στις περιοχές του Ατλαντικού τόξου).

Ανάπτυξη περιφερειακών περιοχών, μέσω της βελτίωσης της προσπελασιμότητας. Αναγκαία για τις περιφέρειες αυτές είναι η βελτίωση των επικοινωνιακών τους υποδομών και των δικτύων μεταφορών τους, να έχουν συνδυασμένα συστήματα και μεταφορικούς κόμβους μεταξύ θαλάσσιων και χερσαίων μεταφορών. Έτσι η ανάπτυξη του δικτύου μεταφορών στις περιφερειακές περιοχές θα βοηθήσει και στην άρση της κυκλοφοριακής συμφόρησης του κέντρου της Ένωσης. Έχουν ήδη προωθηθεί το Αλπικό τόξο με σύνδεση Λυών-Τορίνου, πλωτές οδοί στις περιφέρειες των παράλιων της Βόρειας Θάλασσας και σταθμοί μεικτών μεταφορών.

Επανεξισορρόπηση του σκελετού των πόλεων, με στόχο:

- καταπολέμηση της “υπαιθραστικοποίησης”, για να διατηρηθούν υπαίθριοι χώροι κοντά στις μεγάλες πόλεις.
- η ανάπτυξη των παράκτιων πόλεων να μη γίνεται σε βάρος των ηπειρωτικών
- στήριξη των μικρών και μεσαίων πόλεων
- οργάνωση σύμφωνα με την αρχή της αποκεντρωμένης συγκέντρωσης (Γερμανία)

Διατήρηση του πλούτου της υπαίδρου

Αναφέρεται:

- σε περιοχές υπαίδρου κοντά σε μεγάλες πόλεις (πνεύμονες πόλεων)
- διατήρηση, αξιοποίηση και ανάπτυξη των πλουτοπαραγωγικών πόρων των αραιοκατοικημένων περιοχών (εγγύηση και συντήρηση της ποιότητας ζωής της υπαίδρου)

Σημαντικό είναι να ληφθεί υπόψη η δυναμική που αναπτύσσεται μεταξύ των πόλεων, η συνεργασία ανάμεσα στις πόλεις της υπαίδρου (καταμερισμός αστικών λειτουργιών) και η κατανομή σε περιφερειακή κλίμακα ορισμένων λειτουργιών.

Συνεργασία με γειτονικές χώρες της Ε.Ε.

Η Φιλανδία, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Ισλανδία εντάχθηκαν ήδη στην ενιαία αγορά. Έτσι οι εμπορικές συναλλαγές τους με την Ένωση θα ενταθούν και θα ενισχυθούν.

Συνεργασία με χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης

Ήδη έχουν υπογραφεί συμφωνίες συνεργασίας ή σύνδεσης με την Πολωνία, την Ουγγαρία, τις Δημοκρατίες της Τσεχίας και της Σλοβακίας, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και την Αλβανία.

Συνεργασία με τη Ρωσία : το άνοιγμα της αγοράς της προς τη δύση επιφέρει ανάγκη εκσυγχρονισμού στους τομείς των σιδηροδρόμων, λιμένων, ελέγχου της εναέριας κυκλοφορίας και της παραγωγής και μεταφοράς του φυσικού αερίου και πετρελαίου. Η ενίσχυση των παραπάνω δικτύων ενέχει όμως και πολλά προβλήματα που καθιστούν απαραίτητη τη διεθνή συνεργασία ώστε να προληφθούν και να αντιμετωπιστούν.

Συνεργασία με τις χώρες της Νότιας και Ανατολικής Μεσογείου

Η Ένωση υποστηρίζει τη φιλελευθεροποίηση των συναλλαγών που προετοιμάζει το άνοιγμα της αγοράς προς τις χώρες αυτές. Η Κύπρος και η Μάλτα έχουν προοπτική ένταξης, ενώ η Τουρκία τελωνιακής ένωσης με την Κοινότητα.

Οι τομείς που δίνεται έμφαση είναι οι μεταφορές, οι τηλεπικοινωνίες, η πολεοδομική διαχείριση, η εκπαίδευση και η ανάπτυξη- αξιοποίηση και προστασία των φυσικών πόρων.

Σήμερα προωθείται η διαμεθοριακή συνεργασία Ισπανίας-Μαρόκου και αναδιαπραγματεύονται οι συμφωνίες σύνδεσης με το Μαρόκο και την Τυνησία.

Πολιτικοί προσανατολισμοί

Οι άξονες της Ευρωπαϊκής συνεργασίας στο επίπεδο του συνόλου της επικράτειας είναι:

- Η Επιτροπή Χωρικής Ανάπτυξης και τα κράτη μέλη προσδιορίζουν το αναπτυξιακό σχήμα του Κοινοτικού χώρου.
- Η Επιτροπή είναι απαραίτητο να παίρνει υπόψη της τις χωροταξικές επιπτώσεις των οριζόντιων (δίκτυα, περιβάλλον, ανάπτυξη) κοινοτικών πολιτικών (συνοχή).
- Ενσωμάτωση των χωροταξικών επιπτώσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων στην εκτίμηση των παρεμβάσεων που πραγματοποιούνται στις επιλέξιμες ζώνες.

Τύποι διαπεριφερειακής συνεργασίας:

- Προγράμματα διαπεριφερειακής και διαμεθοριακής συνεργασίας (π.χ. interreg)
- Προγράμματα διακρατικής συνεργασίας που προκύπτουν από τους προσανατολισμούς των διακρατικών μελετών.
- Προγράμματα διαπεριφερειακής και διαμεθοριακής συνεργασίας για οριζόντια θέματα κοινού ενδιαφέροντος.

Η διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία με τρίτες χώρες θα μπορούσε να ευνοήσει μια συνεκτική εξέλιξη ολόκληρου του ευρωπαϊκού χώρου.

Κοινοτικές Πρωτοβουλίες

Θεωρήθηκε σκόπιμο να γίνει μια σύντομη αναφορά στις κοινοτικές πρωτοβουλίες που έχουν άμεση σχέση με το χωροταξικό σχεδιασμό³⁶.

INTERREG II

Πρόκειται για την πρωτοβουλία που συνδέει δύο φάσεις της ήδη εφαρμοσμένης κοινοτικής πολιτικής, τις INTERREG I και REGEN, οι οποίες αποφασίστηκαν το 1990. Στόχος του INTERREG II είναι αφενός η ανάπτυξη της διασυνοριακής συνεργασίας και η ενίσχυση των εσωτερικών και εξωτερικών παραμεθόριων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να ξεπεράσουν τα ειδικά προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν λόγω της σχετικής απομόνωσής τους έναντι των εθνικών οικονομιών και του συνόλου της Ένωσης και αφετέρου την ολοκλήρωση των ενεργειακών δικτύων υποδομής.

Τα κράτη που δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν δικαιούνται χρηματοδότηση από το INTERREG II αλλά μπορούν να διεκδικήσουν κονδύλια από το πρόγραμμα PHARE.

Τα προγράμματα που κατατίθενται προς έγκριση θα πρέπει να πληρούν κάποιους συγκεκριμένους στόχους της κοινότητας, όπως είναι ο διασυνοριακός τους χαρακτήρας, η ανάπτυξη εκατέρωθεν των συνόρων, η συμπληρωματικότητα και η συμμετοχή τοπικών και περιφερειακών αρχών. Η συνολική προβλεπόμενη χρηματοδότηση ανέρχεται στα 2.400 εκατομμύρια ECU, από τα οποία 1.800 θα διατεθούν στις περιφέρειες του στόχου 1. Τα προγράμματα τέλος, δύνανται να δανειοδοτηθούν από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ETE) και από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνδρακα και Χάλυβα (EKAX).

LEADER II

Το LEADER αποφασίστηκε το 1991, με σκοπό την αναζήτηση καινοτόμων ενεργειών στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης. Το LEADER II θα συνεχίσει τον ίδιο στόχο, δίνοντας έμφαση στις καινοτομικές ενέργειες, την ανταλλαγή εμπειριών και τη διεθνή συνεργασία. Το προβλεπόμενο ποσοστό χρηματοδότησης ανέρχεται στα 1.400 εκατομμύρια ECU, εκ των οποίων τα 900 θα διατεθούν στις περιφέρειες του στόχου 1.

Οι αγροτικές περιοχές που εντάσσονται στο πρόγραμμα είναι επιλέξιμες του στόχου 1 και 5b καθώς και εν μέρει σε περιοχές εκτός αυτών. Τα μέτρα που θα πιστωθούν πρέπει να διέπονται από σαφώς αναπτυξιακό χαρακτήρα. Έτσι λοιπόν, μέτρα που ενισχύουν την διακρατική συνεργασία, την δικτύωση αγροτικών περιοχών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειριών, την

³⁶ Κείμενο Οδηγός των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1994

εισαγωγή καινοτομιών στην ύπαιθρο και η απόκτηση δεξιοτήτων παρουσιάζουν πραγματικά μέγιστο συγκριτικό πλεονέκτημα

REGIS II

Πρόκειται για τη συνέχεια της πρωτοβουλίας REGIS I, που αποφασίστηκε το 1992. Επιδιώκεται με την εφαρμογή της η κατά το δυνατό αποτελεσματικότερη ένταξη στην κοινότητα των περισσότερο απομακρυσμένων περιοχών. Αυτές είναι οι:

Γουαδελούπη, Γουιάνα, Μαρτινίκη (Υπερπόντια Γαλλικά Διαμερίσματα)
Αζόρες και Μαδέρα (Πορτογαλία)
Κανάριοι Νήσοι (Ισπανία)

Τα μέτρα που πιστώνονται επιδιώκουν την διαφοροποίηση οικονομικών δραστηριοτήτων με μέτρα όπως χωροταξία παρακτίων περιοχών, την δημιουργία σταθερών υποδομών σε σχέση με την κοινότητα, ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ των απομακρυσμένων περιοχών και τέλος την ενδυνάμωση της επαγγελματικής κατάρτισης με μέτρα αντιμετώπισης της ανεργίας, ενίσχυσης καινοτόμων δραστηριοτήτων κλπ.

Η πρωτοβουλία ενισχύεται και από τα διαρθρωτικά ταμεία μέσω των προγραμμάτων (POSEODOM, POSEIMA, POSEICAN). Η προβλεπόμενη χρηματοδότηση είναι 600 εκατομμύρια ECU ενώ δίνεται η δυνατότητα παροχής δανείων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ETE).

URBAN

Στην περίπτωση αυτή, έχουμε να κάνουμε με μια νέα πρωτοβουλία, η οποία αποφασίστηκε τον Μάρτιο του 1994 επί Ελληνικής Προεδρίας. Πρόγονοι των δραστηριοτήτων που χρηματοδοτεί, είναι οι ενέργειες που υποστηρίχθηκαν από τα διαρθρωτικά ταμεία (πχ., τα αστικά δίκτυα).

Προτεραιότητα δίνεται στα καινοτομικά προγράμματα, τα οποία αναμένεται να χρησιμοποιηθούν ως πρότυπα για την αντιμετώπιση κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων, που μαστίζουν τις συνοικίες των πόλεων. Θα χρηματοδοτηθούν 50 αστικά σχέδια, συνοικιών που κατά κύριο λόγο πληρούν τα εξής:

- οι κάτοικοι των, υπερβαίνουν τους 100.000
- υπάγονται κυρίως σε περιφέρειες του στόχου 1
- εμφανίζουν εν γένει προβλήματα (υποδομές, ανεργία, εισόδημα κλπ)

Θα χρηματοδοτηθούν με 600 εκατομμύρια ECU, μέτρα τα οποία θα συμβάλουν στην υποστήριξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, στην ενίσχυση της απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο, παροχές στην υγεία και την ασφάλεια και τέλος την υποστήριξη των υποδομών. Επίσης είναι δυνατή και η δανειοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ETE).

Διακυβερνητική Προσέγγιση

Συμβούλια Υπουργών

Ναντ, 1989

Όσον αφορά στην περιφερειακή πολιτική με επιπτώσεις στον χώρο, η Γαλλική Προεδρία προσπάθησε να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένους χώρους άσκησης πολιτικής, με σημαντικότερους τους:

- εκτίμηση των ενδεχόμενων επιπτώσεων της ενιαίας αγοράς στις περιφερειακές οικονομίες
- ολοκλήρωση των μεγάλων επικοινωνιακών δικτύων στον Ευρωπαϊκό χώρο, με παράλληλη εξασφάλιση της συνθήκης ότι περιοχές όπου δεν διασφαλίζεται άμεση σύνδεση θα επωφεληθούν μακροχρόνια
- ανάπτυξη διασυνοριακών και διαπεριφερειακών συνεργασιών
- πρωτοβουλία συνυφασμένη με το άρθρο 10 του κανονισμού 2052/88 του ΕΤΠΑ, για σφαιρικό, μακροχρόνιο προγραμματισμό και σχεδιασμό στο Ευρωπαϊκό έδαφος (αυτή η προσπάθεια μορφοποιήθηκε με το τεύχος Ευρώπη 2000) και συγκεκριμενοποίηση ιδιαίτερων ενιαίων περιοχών όπως του Ατλαντικού και Αλπικού τόξου.

Ταυτόχρονα η Επιτροπή παρουσίασε τις πρώτες Κοινοτικές πρωτοβουλίες:

1. RECHAR	περί κοινωνικοοικονομικής μετατροπής περιοχών εξόρυξης άνθρακος
2. ENVIREG	ενθάρρυνση περιβαλλοντικής και οικονομικής ανάπτυξης
3. STRIDE	ενδυνάμωση της καινοτομικής και τεχνολογικής ανάπτυξης
4. INTEREG & REGIS	πρόγραμμα υποστήριξης περιφερειακής ολοκλήρωσης και διασυνοριακής συνεργασίας

Στην άτυπη διάσκεψη της Νάντ κρίθηκε απαραίτητη η συνέχιση αυτής της προσπάθειας, όπου θα ολοκληρώνονταν οι προτάσεις που αναφέρθηκαν, καθώς και η δημιουργία ειδικής ομάδας εργασίας σε θέματα χωροταξίας η οποία θα βρίσκεται σε συνεχή επαφή με την Επιτροπή. Όπως θα δούμε αυτή η ομάδα ονομάστηκε στην συνδιάσκεψη της Χάγης, Επιτροπή Χωρικής Ανάπτυξης και σε αυτή συμμετείχαν στελέχη από όλα τα κράτη μέλη.

Τορίνο, 1990

Αναφέρθηκε με έμφαση η στενότερη σχέση, που πρέπει να υπάρχει μεταξύ περιφερειακού σχεδιασμού και πολιτικής άσκησης του, ιδιαίτερα σε μια κρίσιμη περίοδο, όπου εμφανίζονται οι προκλήσεις της Ενιαίας αγοράς, της Ευρωπαϊκής οικονομίας και της νομισματικής ένωσης. Η έλλειψη των πολιτικών αυτών μπορεί να οδηγήσει στην αναθέρμανση διαφορών μεταξύ των χωρών ή και στην εμφάνιση νέων, κάτι το οποίο θα είναι δύσκολο να αντιμετωπιστεί.

Δόθηκε πραγματικά μεγάλη σημασία στις παγκόσμιες εξελίξεις και τις πιέσεις που μπορεί να ασκηθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση από χώρες που γειτνιάζουν με τα κράτη-μέλη της. Σε σχέση με αυτό παρουσιάστηκαν κάποια κρίσιμα σημεία τα οποία είναι δυνατό να επιφέρουν αλλαγές στην ενδοευρωπαϊκή, ισορροπημένη σχετικά κατάσταση, αν εξαιρεθούν ασφαλώς οι διαφορές που χαρακτηρίζουν συγκριτικά τις χώρες της Ένωσης. Για την αντιμετώπιση τους προτάθηκε να μελετηθούν:

- οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της μεταναστευτικής πίεσης από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης μετά την κατάρρευση του πολιτικού καθεστώτος στις χώρες αυτές,
- οι μακροχρόνια εκτίμηση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της δημογραφικής έκρηξης σε χώρες μη μετέχουσες στην Κοινότητα, που γεωγραφικά ανήκουν στην Μεσόγειο και οι ζητούμενες πολιτικές για την αντιμετώπιση πιθανών, δυσμενών καταστάσεων (πχ. συσσώρευση πληθυσμού από αυτές τις χώρες, δημοσκοπικές επαναστάσεις κ.ά)
- η ανάγκη ανάπτυξης εσωτερικών και εξωτερικών περιφερειακών ορίων, για την προσέγγιση πόρων δυναμικού στόχου
- η ανάγκη δημιουργίας και σχηματισμού διευρωπαϊκών αστικών δικτύων, ενδυναμώνοντας τους δεσμούς μεταξύ των πόλεων και ενισχύοντας τα συμπληρωματικά χαρακτηριστικά των πόλεων αυτών
- η σημασία ανάπτυξης αγροτικών περιφερειών με κορεσμένη δραστηριοποίηση

Καθίσταται εμφανές από τα παραπάνω, ότι στόχος των προτάσεων προς μελέτη είναι η αντιμετώπιση των όποιων προβλημάτων στην γεωγραφική ακτίνα επιρροής της Ε.Ε. με σκοπό πέρα από την πρόγνωση, την δημιουργία υποδομής στις χώρες αυτές με μακροχρόνιο φυσικά στόχο, την ένταξη τους στον ενιαίο Ευρωπαϊκό χώρο.

Χάγη, 1991

Οι υπουργοί των κρατών-μελών κάνοντας έναν απολογισμό της τριετίας που πέρασε, υπό την εφαρμογή των ανασχηματισμένων διαρθρωτικών ταμείων, διαπίστωσαν με ευχαρίστηση ότι τα αποτελέσματα των ήταν πολύ θετικά.

Οι κύριες συνιστώσες που αποτελούσαν τις αναδιαρθρώσεις δηλαδή: ολοκλήρωση, συνεργατικότητα, προγραμματισμός και προσδετικότητα, απεδείχθησαν αποτελεσματικότερες και γι' αυτό αποφασίστηκε η περαιτέρω συνέχιση των μέτρων άσκησης περιφερειακής πολιτικής τα χρόνια που ακολούθησαν.

Το Ευρώπη 2000 είναι μια σημαντική μελέτη που ασχολείται με τομεακά θέματα στον Ευρωπαϊκό χώρο, όπως η δημογραφική εξέλιξη, οι υποδομές (μεταφορές, ενέργεια, τηλεπικοινωνίες κλπ.), καθώς επίσης και με ειδικές περιοχές όπως παραμεθόριες, παράκτιες κ.α, χώροι όπου παρουσιάζονται ιδιαίτερα γεωγραφικά και άλλα χαρακτηριστικά.

Επίσης εγκρίθηκαν οι παρακάτω προτάσεις της Ολλανδικής Προεδρίας με σημαντικές χωρικές επιπτώσεις:

- η εγκαθίδρυση δικτύου ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ Ινστιτούτων και κέντρων συλλογής δεδομένων που ασχολούνται με θέματα ανάπτυξης και σχεδιασμού
- η προετοιμασία ενός επισκοπικού τεύχους που θα περιέχει τα συστήματα σχεδιασμού των κρατών-μελών της κοινότητας
- ενίσχυση των διαπεριφερειακών συνεργασιών, ακόμα και πέρα από τα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- συνέχιση της επέκτασης των διαπεριφερειακών και διασπικών δικτύων συνδέοντας τοπικές και περιφερειακές αρχές
- και τέλος και πολύ σημαντικό για την πορεία της Ευρωπαϊκής Χωροταξικής Πολιτικής, δημιουργήθηκε η Επιτροπή Χωρικής(ή Χωροταξικής κατά άλλους) Ανάπτυξης (ΕΧΑ) η οποία θα βρίσκεται σε συνεχή επαφή με την Επιτροπή της Κοινότητας. Από την τελευταία θα υποστηρίζεται και γραμματειακά.

Λισσαβώνα, 1992

Στη συνάντηση αυτή σχεδιάστηκε το Ταμείο Συνοχής (Cohesion fund) για τις τέσσερις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες της Κοινότητας (Ιρλανδία, Ισπανία, Ελλάδα και Πορτογαλία), για να χρηματοδοτήσει προγράμματα που άπτονται σε θέματα μεταφορικών υποδομών και περιβαλλοντικής προστασίας.

Επαναλήφθηκαν οι αναγκαίες αρχές επί των οποίων θα ενδυναμωθεί η χωρική αναπτυξιακή προοπτική, δηλαδή η εταιρικότητα (partnership), η διαφάνεια συμφωνιών (transparency), επικουρικότητα (subsidiarity) και η συμπληρωματικότητα (complementary). Βασική συνθήκη είναι η στενή συνεργασία των παρεμβατικών μέτρων που χρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία, το ταμείο συνοχής και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ). Δεν απαιτείται ριζοσπαστική αναδιάρθρωση των διαρθρωτικών ταμείων, αλλά θα ήταν βέλτιστο να πραγματοποιηθεί μια αναπροσαρμογή-αναγωγή στις παρούσες συνθήκες καθώς τα αποτελέσματα από την πρώτη εμπειρία της αναδιάρθρωσης του 1988 ήταν τουλάχιστο δευτερεύοντα.

Επισημάνθηκαν τα εξής διαχειριστικά ζητήματα όσον αφορά τους στόχους του Ευρώπη 2000:

- ο σχεδιασμός των προγραμμάτων διαχείρισης διευρωπαϊκών δικτύων, οφείλει να περιλαμβάνει τις επιπτώσεις των στις περιφέρειες και να αποτρέπει κάθε πιθανότητα περιθωριοποίησης και διάσπασης της όποιας συμμετρίας

- οι χρήσεις γης και το περιβάλλον ως μεταβλητές, θα λαμβάνονται υπόψη στα συμπληρωματικά βραχυχρόνια τεχνικά κριτήρια της αποδοτικότητας των έργων
- πρέπει να βρεθεί τρόπος ισόρροπου σχεδιασμού, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα δίκτυα δομήθηκαν υπό τις ίδιες χρηματοοικονομικές συνθήκες, που ισχύουν και στις περιοχές που δεν επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση.

Λιέγη, 1993

Αναγνωρίστηκαν από όλους τους υπουργούς που συμμετείχαν στην διάσκεψη, τα προβλήματα των πόλεων, με τις συνεχείς και απαιτητικές κρίσεις. Ετέθη όμως το ερώτημα αν και κατά πόσο είναι ζητήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των τοπικών και περιφερειακών αρχών η αντιμετώπιση τους. Επιστημάνθηκε επίσης ότι τα αστικά προβλήματα επεκτείνονται σε κλίμακα πολύ μεγαλύτερη της αστικής, καλύπτοντας χώρους της υπαίδρου. Η εκτίμηση η οποία διατυπώθηκε ήταν ότι η αστική πολιτική, πρέπει να αποκτήσει κεντρική θέση στην περιφερειακή πολιτική ανάπτυξης.

Όσον αφορά τον περιφερειακό προγραμματισμό ο Επίτροπος κ. Bruce Millan περιέγραψε τις τεράστιες αλλαγές που έχουν συντελεστεί εντός και εκτός των ορίων της κοινότητας. Επεσήμανε τις δυσκολίες που διαβλέπει από την επέκταση των ορίων της και την είσοδο νέων χωρών.

Οι θεωρητικές προσεγγίσεις ζωνών ανάπτυξης, όπως η blue banana -πεδίο από το Λονδίνο έως το Μιλάνο- κατά μήκος της κεντρικής Ευρώπης έχουν παραληφθεί και αυτό που απαιτείται πλέον είναι η πραγματική σύλληψη της κατάστασης, σε ρεαλιστική βάση, σε συνάρτηση με τη θεωρητική προσέγγιση.

Στη συνάντηση πραγματοποιήθηκαν κάποιες ενδιαφέρουσες προτάσεις οι οποίες διατυπώνονται στις γραμμές που ακολουθούν:

- Απαιτείται ορθολογική μελέτη των ζωνών ανάπτυξης, έτσι ώστε να αποφευχθούν τα όποια προβλήματα εντός της Κοινότητας (όπως σε παράκτιες και διασυνοριακές περιοχές), αλλά και εκτός των ορίων αυτής.
- Προτάθηκε η πραγματοποίηση ενός σχεδίου με χωροταξική υπόσταση, το επονομαζόμενο "Σχέδιο Ευρωπαϊκής Χωρικής Ανάπτυξης" (ΣΕΧΑ). Ένα πρόγραμμα εφαρμοστέο με προοπτική, μη δεσμευτικό για τις χώρες-μέλη, το οποίο δε θα αναλώνεται απλώς στις έως τώρα αναλύσεις παροντικών φαινομένων και θα προσβλέπει παράλληλα και στο μελλοντικό σχεδιασμό.

Ένα ενιαίο Ευρωπαϊκό σχέδιο δεν μπορεί να απορρέει από τα Εθνικά ή περιφερειακά στρατηγικά προγράμματα, αλλά απαιτεί συνεργασία, προσέλκυση και σύνδεση πολιτικών για την κάλυψη της καθημερινής ζήτησης. Οι χωρικές επιπτώσεις της κοινότητας πρέπει να εναρμονισθούν. Η συνοχή θα πρέπει να ξεπεράσει τις τομεακές πρωτοβουλίες και να επεκταθεί σε κοινούς τόπους σε δέματα που δεν έχουν προσεγγισθεί όπως η άμυνα, η ασφάλεια κλπ.

Το ΣΕΧΑ θα περιέχει συστάσεις και προτεραιότητες, οι οποίες θα παρέχουν σημαντικές πληροφορίες στις χώρες-μέλη, που ασκούν ανά πάσα στιγμή προγράμ-

ματα περιφερειακής ανάπτυξης, με απώτερο σκοπό τον συντονισμό σε κοινά προοπτικά πεδία.

Κέρκυρα, 1994

Ο χαρακτήρας της συνάντησης αυτής ήταν κυρίως αξιολογητικός, στο βαθμό που οι συζητήσεις αναλώθηκαν σε μεγάλο μέρος τους, στο τι έχει συμβεί ως τώρα στον οικονομικό βασικό τομέα, στις χώρες της Κοινότητας ακόμα και σε σχέση με την παγκόσμια τάση πραγμάτων αλλά και στο τι μέλλει γενέσθαι. Οι νέες χρηματοδοτήσεις, τα έργα, τα μέτρα και οι προτεραιότητες που τίθενται προβλημάτισαν τους υπουργούς, οι οποίοι κατέληξαν σε κάποια συμπεράσματα που έχουν άμεση χωρική διάσταση. Γενικά η τάση είναι η επίτευξη της συνοχής στη χωροταξική πολιτική αλλά και η προσπάθεια σύγκλισης στην προσέγγιση του ζητήματος της χωροταξίας σε κοινοτικό επίπεδο.

Οι πολιτικές του αστικού χώρου, οι χωρικές επιπτώσεις των διευρωπαϊκών δικτύων και η σημασία των Ευρωπαϊκών θαλασσών, αποφασίστηκε ότι θα ληφθούν υπόψη στα Ευρώπη 2000+ και Σχέδιο Ευρωπαϊκής Χωρικής Ανάπτυξης (ΣΕΧΑ).

Να σημειωθεί επίσης ότι τους σύμβουλους απασχόλησε και το θέμα των κοινοτικών πρωτοβουλιών της νέας περιόδου 1994-1999. Το θέμα αυτό θα μας απασχολήσει σε ακόλουθη ενότητα. Τέλος στην ίδια συνάντηση η Ελληνική Προεδρία παρουσίασε δύο κείμενα με γενικά θέματα προσέγγισης "Οι Θάλασσες της Ευρώπης" και "Αειφορικότητα και Χωροταξικός Σχεδιασμός".

Λειψία, 1994

Ειδικότερα αναφέρεται στο πολεοδομικό σύστημα γιατί θεωρεί ότι η λειτουργία και η διάρθρωσή του στον ευρύτερο χώρο έχουν πολύ μεγάλη επίπτωση στους βασικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στη ευρύτερη ευρωπαϊκή επικράτεια. Με το ρόλο τους των κινητήριων δυνάμεων της οικονομίας, οι αστικές περιοχές προσφέρουν εναύσματα για την ανάπτυξη της περιφέρειας. Οι ανισότητες που παρατηρούνται στη συγκέντρωση αστικών κέντρων σε ολόκληρη την επικράτεια αντανακλώνται στη χωροταξική ανάπτυξη. Κατά συνέπεια με την αρχή της συνοχής υποδηλώνεται η ανάγκη για ένα περισσότερο ισόρροπο και πολυκεντρικό σύστημα πολεοδομικής ανάπτυξης. Με βάση αυτό τον προβληματισμό προτείνει τους στόχους που θα πρέπει να περικλείει μια Ευρωπαϊκή Πολιτική Χωροταξικής Ανάπτυξης σε ότι αφορά το πολεοδομικό σύστημα:

- επιθυμητή διαμόρφωση περισσότερου ισόρροπου πολεοδομικού συστήματος, που θα αποτρέπει τη διόγκωση αστικών συγκροτημάτων υπερβολικής πληθυσμιακής συγκέντρωσης, ενώ αναζωογονεί και θα ενισχύει τους υπάρχοντες αστικούς οικισμούς στις αραιοκατοικημένες περιοχές
- κατ' αρχήν, οι κατευθύνσεις για τη χωρική ανάπτυξη της Ευρώπης δεν θα πρέπει να εξαρτώνται από το μέγεθος των ευρωπαϊκών πόλεων, αλλά μάλλον από τη λειτουργική τους ταυτότητα και διαφοροποίηση. Θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται

υπόψη η γεωγραφική τους θέση, δεδομένου ότι για μια πόλη πυκνοκατοικημένου άξονα της βορειοδυτικής Ευρώπης τα πράγματα είναι εντελώς διαφορετικά απ' ό,τι για μια άλλη που βρίσκεται σε ζώνη της περιφέρειας της Ένωσης. Κατά συνέπεια, οι πολιτικές της χωροταξικής ανάπτυξης θεμελιώνονται πάνω στις αρχές της λειτουργικής και τοπικής διαφοροποίησης.

- στις περισσότερο αστικοποιημένες περιοχές της Ευρώπης συνίσταται η συγκέντρωση της πολεοδομικής ανάπτυξης (συμπεριλαμβανομένης της αναζωογόνησης των κεντρικών αστικών ζωνών), με παράλληλη εξασφάλιση των περιβαλλοντικών και πολιτιστικών αξιών στις ίδιες περιοχές. Αυτό, σε ορισμένα σημεία της Ευρώπης, είναι δυνατό να οδηγήσει στη δημιουργία διαδρόμων αστικοποίησης και υποδομών
- σε χώρες και περιοχές που χαρακτηρίζονται από χαμηλότερες πυκνότητες θα πρέπει να επιδιώκεται η δημιουργία αστικών αναπτύξεων πολλαπλών κέντρων, με πλήρη εκμετάλλευση της δυναμικής που παρουσιάζουν τέτοιες πόλεις σαν κινητήριες δυνάμεις της οικονομίας για την ανάπτυξη των εξωαστικών περιοχών (αγροτικών)
- θα πρέπει να αποτρέπεται η άτακτη πολεοδομική εξάπλωση, ο διασκορπισμός των οικισμών και οι πολύ χαμηλές πυκνότητες σε αστικές περιοχές, δεδομένου ότι οι παράγοντες αυτοί ενισχύουν την εξάρτηση από τη χρησιμοποίηση των αυτοκινήτων (που προκαλεί ρύπανση της ατμόσφαιρας), δημιουργούν πιέσεις στις αγροτικές περιοχές και διογκώνουν τις δημόσιες δαπάνες των κοινωνικών και πολιτιστικών υπηρεσιών και έργων υποδομής

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι δεν είναι δυνατό να γίνεται αυστηρή εφαρμογή της αρχής της ισόρροπης και πολυκεντρικής χωροταξικής ανάπτυξης. Για αυτό το λόγο προτείνεται να αποτελεί απλά γενικότερο στόχο που θα αποβλέπει στην ομοιόμορφη κατανομή του βιοτικού επιπέδου στο χώρο και στη διατήρηση των ειδικών τοπικών χαρακτηριστικών στην κάθε περιοχή.

Προοπτική Ευρωπαϊκής Χωρικής Πολιτικής

Όπως ήδη έχει αναφερθεί στόχος της Προοπτικής είναι η δημιουργία ενός πλαισίου άσκησης χωροταξικής πολιτικής το οποίο όμως θα στηρίζεται στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Αναλύονται οι βασικοί στόχοι μέσω των οποίων θα επιτευχθεί η Ευρωπαϊκή Χωρική Ανάπτυξη³⁷.

Οικονομική και κοινωνική συνοχή

Όλες οι προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για οργάνωση του εδάφους της επιχειρούν να επιτύχουν τους στόχους της συνοχής και της συνεκτικότητας. Η Ευρωπαϊκή Χωρική Ανάπτυξη πρέπει να αναπτυχθεί σύμφωνα με το γενικό πλαίσιο αυτών των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης. Θεωρείται απαραίτητη η αντιμετώπι-

³⁷ Τα στοιχεία προέρχονται από το κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής General contents of european spatial development perspective, 1994

ση των διαφορών και αποκλίσεων ανάμεσα στις περιφέρειες της Ένωσης οι οποίες τείνουν να αυξηθούν τώρα.

Είναι πιθανό μια σειρά παραγόντων (παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, ανάπτυξη των Ευρωπαϊκών μεταφορικών δικτύων και ανάπτυξη της τεχνολογίας των πληροφοριών) να διευρύνει τις διαφορές μεταξύ των κεντρικών και περιφερειακών περιοχών. Η Προοπτική πρέπει να λάβει υπόψη της αυτά τα είδη ανάπτυξης.

Η χωρική κατανομή της οικονομικής ευημερίας, με άλλα λόγια οικονομική και κοινωνική συνοχή, που ήδη είναι στόχος των δομικών μέσων της Κοινότητας, είναι ο θεμελιώδης στόχος της πολιτικής που πρόκειται να εφαρμοστεί. Η χωρική ανάπτυξη μπορεί να συμβάλλει αποφασιστικά σ' αυτό το στόχο-κλειδί της Κοινότητας.

Αειφόρος ανάπτυξη

Όπως προσδιορίζεται στην έκθεση του Brundland των Ηνωμένων Εθνών η έννοια της αειφορίας δεν υποδηλώνει μόνο την οικονομική ανάπτυξη που σέβεται το περιβάλλον αλλά και την ισόρροπη χωρική ανάπτυξη που αμβλύνει τις ανισότητες και δεν περιορίζει την ευημερία σε λίγες ευνοημένες περιοχές. Έτσι συνδέεται και με τον στόχο της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Για να ερμηνευθεί η αειφορία στη σφαίρα της χωρικής ανάπτυξης πρέπει να τηρηθούν οι ακόλουθοι στόχοι πολιτικής:

- η οικονομική και η περιβαλλοντική ανάπτυξη πρέπει να βασίζονται στην όλο και πιο σταθερή και ισόρροπη διάρθρωση του χώρου, να επωφελούνται άλλων ειδικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως οι ιδιομορφίες των διαφόρων περιοχών
- η οικονομική ανάπτυξη πρέπει να συμβαδίζει με συνετή διαχείριση και ανάπτυξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς
- οι πολιτικές του χωροταξικού σχεδιασμού οφείλουν να συνδυάζουν:

τον αναπτυξιακό στόχο: αναδιάρθρωση και ενίσχυση των διαρθρωτικά ασθενέστερων περιοχών της Ευρώπης που παρουσιάζουν ιδιαίτερη σημασία για την εδαφική συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης

τον εξισορροπητικό στόχο: ευθυγράμμιση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας μεταξύ περιοχών διαφορετικού αναπτυξιακού επιπέδου, αγνοώντας τα εθνικά σύνορα,

το στόχο της προστασίας: διατήρηση, αποκατάσταση και διασύνδεση σε ισόρροπο διεθνικό δίκτυο ενός συνεχούς συστήματος ελεύθερων χώρων με τις αντίστοιχες λειτουργίες τους: φυσικά οικοσυστήματα και συστήματα ζωικών ειδών, υδατοταμιευτήρες, χώροι αναγυχής, κλιματική εξισορρόπηση (προστασία της ατμόσφαιρας), γεωργία και δασικές εκτάσεις. Διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας, της κληρονομιάς των αγροτικών και αστικών οικισμών της Ευρώπης καθώς και του διαφορετικού χαρακτήρα των φυσικών τοπίων.

Κάθε απόφαση που σχετίζεται με τη χωροταξική ανάπτυξη οφείλει να λαμβάνει υπόψη της την ευημερία των μελλοντικών γενεών. Εξάλλου, όλες σχεδόν οι ανθρώπινες δραστηριότητες έχουν ανάγκη από χώρο. Κατά συνέπεια η διαχείριση του οφείλει να διεξάγεται με αειφορικό τρόπο.

Η ποιότητα του περιβάλλοντος επηρεάζεται σημαντικά από τη διάρθρωση του χώρου στο εσωτερικό των πόλεων και μεταξύ αυτών. Στα πλαίσια της χωροταξικής ανάπτυξης θα πρέπει να εκτιμώνται αρκετά έγκαιρα οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των αναπτυξιακών έργων που προγραμματίζονται πάνω στο φυσικό τοπίο και σε ευαίσθητους πόρους όπως τα υπόγεια ύδατα. Θα πρέπει επίσης να προβλέπονται διάφορες επιπτώσεις στο περιβάλλον όπως ο θόρυβος και η ατμοσφαιρική ρύπανση. Έγκαιρα επίσης πρέπει να υπολογίζονται η αναμενόμενη διόγκωση της διακίνησης εμπορευμάτων και επιβατών, καθώς και η συνακόλουθη αύξηση των αναγκών σε ενέργεια και νερό. Κατά την επιλογή του τόπου εγκατάστασης, η συνεκτίμηση των επιπτώσεων στο χώρο είναι δυνατό να συμβάλλει στην εξοικονόμηση περιβαλλοντικού και οικονομικού κόστους.

Μερικοί τομείς δράσης ή βασικοί θεματικοί στόχοι, καθέννας από τους οποίους συμβάλλει στη στρατηγική αειφορικής ανάπτυξης, μπορούν να διακριθούν:

- **Αποκεντρωμένη συγκέντρωση:** μια πολυκεντρική και ισορροπημένη αστική δομή, που αποφεύγει την υπερβολική συγκέντρωση γύρω από ορισμένα μεγάλα κέντρα. Οι ανισότητες που παρατηρούνται στη συγκέντρωση αστικών κέντρων σε ολόκληρη την επικράτεια αντανακλώνονται στη χωροταξική ανάπτυξη. Κατά συνέπεια με την αρχή της συνοχής υποδηλώνεται η ανάγκη για ισόρροπο πολυκεντρικό πρότυπο αστικοποίησης σε ολόκληρη την Ευρώπη. Προϋπόθεση για την αειφόρο ανάπτυξη αποτελεί η συνετή εκμετάλλευση του Ευρωπαϊκού χώρου.
- **Ίση πρόσβαση στις υποδομές:** ακολουθεί τους προηγούμενους στόχους και μπορεί να βελτιωθεί μέσα από την εγκαθίδρυση των διευρωπαϊκών δικτύων αλλά δεν θα πρέπει να συγχέεται με την άσκοπη αύξηση της κινητικότητας. Επιπλέον δεν είναι μόνο ένα ερώτημα των παραδοσιακών τύπων υποδομής των μεταφορών (για ανθρώπους, αγαθά και ενέργεια): είναι επίσης αναγκαίο να εγγυηθεί ίση πρόσβαση σε νέες μορφές επικοινωνίας, με άλλα λόγια μια ισορροπημένη διάχυση πληροφορίας και γνώσης. Η κατάσταση της κοινωνικής και υπάρχουσας βελτίωσης θα είναι το λιγότερο που θα συμβάλλει στη συγκέντρωση των σημείων των τηλεπηρεσιών (όπως στην περίπτωση των υποδομών), σαν ευκαιρίες για πρόσβαση προς το δίκτυο. Περιοχές διαφοροποιούνται σε σχέση με το χρόνο και το κόστος όπως τις ευκαιρίες προσπέλασης στα εργασιακά δίκτυα. Στοχεύοντας σε μια ισορροπημένη δομή, οι αρχές πρέπει να καθορίσουν προδιαγραφές για την ποιότητα και τη χρέωση των παρεχόμενων υπηρεσιών
- **Ανάπτυξη της κληρονομιάς:** με άλλα λόγια η συντήρηση και ανάπτυξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς παρά μια αλόγιστη αύξηση του επιπέδου παραγωγής: η προστασία και ανάπτυξη των φυσικών περιοχών διασώζοντας την ποικιλία των ειδών, διασώζοντας τα ιστορικά κτίρια, επενδύοντας στη μόρφωση,

αισθητική και το περιβάλλον. Ζωτικές φυσικές πηγές θα πρέπει να τελούν υπό διαχειριστικό καθεστώς και να βελτιώνονται σε όλα τα μέρη της Ευρώπης, με διατήρηση αυτών των περιοχών κοντά στη φύση και ενώνοντάς αυτές για να σχηματίσουν οικολογικά-αποτελεσματικά δίκτυα ενοποιημένα, ειδικά σε περιοχές υψηλής βιομηχανικής πυκνότητας. Μια Ευρωπαϊκή ιδέα για την μακροχρόνια διαχείριση των φυσικών πηγών σε όλες τις περιφέρειες της Ευρώπης, σκοπεύει να μειώσει την περιβαλλοντική πίεση και να εξασφαλίσει περιβαλλοντικά αποθέματα μεγάλης σπουδαιότητας για τις μελλοντικές Ευρωπαϊκές γενεές.

Είναι απαραίτητο να υποβληθεί ένας κατανοητός χάρτης των υπαρχόντων και εχόντων φυσικών δυνατοτήτων περιοχών σε περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο, απεικονίζοντας την τωρινή ποιότητα και τις διαφοροποιήσεις των ευρωπαϊκών περιοχών.

Προσανατολισμοί

Για να ληφθούν τα πρώτα μέτρα για το μοντέλο που παρουσιάστηκε, βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες πολιτικές προτάσεις πρέπει να προσδιοριστούν.

Οι προσανατολισμοί επηρεάζουν διάφορες κατηγορίες περιοχών. Συνδυάζοντας αυτές τις κατηγορίες, μια τυπολογία περιοχών μπορεί, σταδιακά να δημιουργηθεί (π.χ. περιφερειακές αγροτικές περιοχές, αστικές συνοριακές περιοχές κ.τ.λ.) παρουσιάζοντας ακόμη καλύτερους προσανατολισμούς.

Οι αρχικές κατηγορίες που θα μελετηθούν είναι:

- **Αστικές και αγροτικές περιοχές:** δεν είναι πα τόσο ξεκάθαρα διαχωρισμένες όσο πριν. Και οι δύο αντιμετωπίζουν σημαντικές αλλαγές. Μια νέα συμβίωση πρέπει να βρεθεί.
- **Νησιά και περιφερειακές ζώνες:** υποφέροντας από ιδιαίτερα μειονεκτήματα, η πλειοψηφία αυτών των περιοχών έχει ήδη λάβει ειδική υποστήριξη από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Σ' αυτές τις περιοχές η χωρική ανάπτυξη πρέπει να συμβάλει αποφασιστικά στην βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.
- **Παραθαλάσσιες και παράκτιες περιοχές:** αυτές οι περιοχές επίσης αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις (ανταγωνισμός ανάμεσα στα λιμάνια, ανάπτυξη της παραθαλάσσιας κυκλοφορίας και των ναυπλιακών τεχνικών, απειλές για το περιβάλλον κ.τ.λ.)
- **Συνοριακές περιοχές:** την ολοκλήρωση των οικονομιών πρέπει να ακολουθήσει η ολοκλήρωση των περιοχών αυτών, αλλά είμαστε μακριά από την επιτυχία αυτής της διαδικασίας. Η διασυνοριακή συνεργασία πρέπει να αναπτυχθεί σε νέες, και πολλές φορές πολύ μεγάλες περιοχές.

Αυτοί οι τύποι περιοχών και η τυπολογία που παρουσιάστηκε από το συνδυασμό τους θα προσδιορίσει γενικούς αλλά όχι καθολικούς προσανατολισμούς. Η Προοπτική πρέπει να είναι ευέλικτη, επομένως τα μέτρα της προτεινόμενης πολιτικής θα διαφοροποιούνται ώστε να ανταποκρίνονται στις διάφορες κοινωνικο-

οικονομικές συνθήκες και στην πλούσια πολιτιστική και φυσική ποικιλομορφία των περιοχών της Ευρώπης.

Προσανατολισμοί που ορίζονται από τα κράτη-μέλη

Ακολουθώντας την αρχή της επικουρικότητας και αναγνωρίζοντας τις σημαντικές τοπικές και εθνικές διαφορές των κοινωνικοοικονομικών περιστάσεων και των συνθηκών του χώρου, τα Κράτη Μέλη οφείλουν να καθορίσουν τα ενδεικνυόμενα μέτρα σε εθνικό επίπεδο που θα συντελούσαν στην εκπλήρωση των στόχων των πολιτικών χωροταξικής ανάπτυξης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Με βάση ανεξάρτητες παρεμβάσεις (προσέγγιση από κάτω προς τα πάνω-bottom up), η μέθοδος αυτή θα αποβλέπει στην προοδευτική βελτίωση της σύγκλισης των στόχων χωροταξικής ανάπτυξης των επιμέρους Κρατών Μελών, καθώς και σε κοινούς στόχους (π.χ που θα υψίζονται με συναίνεση) για τις πολιτικές χωροταξικής ανάπτυξης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Προσανατολισμοί σε σχέση με τη συνεργασία των κρατών-μελών

Πολλοί από τους προσανατολισμούς που εμπνέονται από τους συγκεκριμένους στόχους των πολιτικών χωροταξικής ανάπτυξης δεν είναι δυνατό να εφαρμοστούν με επιτυχία χωρίς να γίνει υπέρβαση των εθνικών συνόρων. Αυτή άλλωστε είναι και η λογική για την Προοπτική Ευρωπαϊκής Χωροταξικής Ανάπτυξης. Είναι ανάγκη να διαμορφωθεί σειρά συγκεκριμένων προσανατολισμών χωροταξικής ανάπτυξης ώστε να βελτιωθεί και να ενταθεί:

- διασυνοριακή συνεργασία (τοπικό επίπεδο)
- διαπεριφερειακή συνεργασία (περιφερειακό επίπεδο)
- διεθνική συνεργασία (εθνικό επίπεδο)

Με τις υπάρχουσες γενικές κατευθύνσεις και σχέδια, θα ήταν απαραίτητο να προσδιοριστούν οι ακόλουθοι άξονες δράσης:

- στρατηγικές συνεργασίας
- προσδιορισμός ζητημάτων (θέματα στα οποία θα δοθεί προτεραιότητα, θέματα που θα εξεταστούν σε μεγαλύτερο βάθος, νέα θέματα)
- τα γεωγραφικά όρια (βαθμός) της συνεργασίας: που θα ενταρρυνθεί; σε ποιο σημείο θα αυξηθεί; κατά μήκος ποιών συνόρων, στα οποία εφάπτονται (γειτονεύουν)* και σε ξεχωριστές περιοχές (δίκτυα...)
- μελέτη ιδιαίτερα της πιθανότητας σχεδιασμού περιοχών δράσης όπου θα γίνουν ιδιαίτερες προσπάθειες για να ολοκληρωθούν οι πολιτικές χωρικής ανάπτυξης. Αυτές οι ζώνες θα επιλεγούν ώστε να αντανακλούν τη σπουδαιότητα των διασυνοριακών θεμάτων με την οποία αυτές έρχονται αντιμέτωπες και τη παρουσίαση των επιδράσεων των δράσεων σε άλλες περιοχές που θα μπορούσαν να υιοθετήσουν παρόμοια προγράμματα.
- διευθετήσεις συνεργασιών: τι είδος εταιρεία και με ποιούς συνεργάτες;

Προσανατολισμοί συνεργασίας με τρίτες χώρες

Για να βελτιωθεί ο διεθνικός σχεδιασμός των δικτύων υποδομής και της οικονομικής ανάπτυξης και να καταπολεμηθεί η ρύπανση του περιβάλλοντος κατά μήκος των περιμετρικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτείται η διαμόρφωση αντιλήψεων χωροταξικής ανάπτυξης σχετικά με τις περιμετρικές συνοριακές περιοχές, με τον ευρύτερο Ευρωπαϊκό χώρο και με την περιοχή της Μεσογείου, που θα εστιάζονται:

- σε επιχειρησιακά περιφερειακά προγράμματα κοινής δράσης μεταξύ όμορων χωρών για την αποκατάσταση της ποιότητας του περιβάλλοντος και την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης και
- στην εκπόνηση και εφαρμογή βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Προσανατολισμοί σε σχέση με τις πολιτικές της κοινότητας

Μια σειρά ιδιαίτερων προσανατολισμών θα οριστούν σε επίπεδο Κοινότητας. Διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

- προσανατολισμούς που αυξάνουν την χωρική συνεκτικότητα ολόκληρου του εδάφους της Κοινότητας. Αυτό θα αναπτυχθεί στη βάση των γενικών στόχων της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, συμβάλλοντας στη μείωση των υπάρχουσών ανισοτήτων μεταξύ των Ευρωπαϊκών περιοχών και μειώνοντας τις ανισότητες που παράγονται από την οικονομική κατάσταση και την αρχική επίδραση της Ενιαίας Αγοράς.
- προσανατολισμούς που ενισχύουν τη σταθερότητα των πολιτικών της Κοινότητας (Ενιαία Αγορά, Διαρθρωτικά Ταμεία, κυρίαρχα σχέδια για δίκτυα, περιβαλλοντικές οδηγίες, κ.τ.λ.) με τους γενικούς προσανατολισμούς και τη στρατηγική που εκτέθηκαν πιο πάνω.
- προσανατολισμούς που σχετίζονται με την υποστήριξη που οι πολιτικές της Κοινότητας μπορούν να δώσουν στην προσπάθεια των Κρατών-Μελών και τις προσπάθειες συνεργασίας

Οι παραπάνω προσανατολισμοί θα ακολουθούν επιλεκτική και εξελικτική γραμμή και σε πρώτη φάση θα ασχοληθούν με:

- διαρθρωτικές πολιτικές
- διευρωπαϊκά δίκτυα
- περιβάλλον (προστασία εθνικής και τοπικής ποικιλομορφίας των φυσικών πόρων και τη βιώσιμη και ορθολογική εκμετάλλευσή τους)

Κατόπιν, βαθμιαία, επεκτείνονται στις πολιτικές άλλων τομέων σχετικών με την ανάπτυξη του χώρου όπως η Κοινή Γεωργική Πολιτική, η βιομηχανία, η έρευνα και η τεχνολογία και η παιδεία.

Αυτοί οι προσανατολισμοί πρέπει να διαφοροποιηθούν χωρικά ώστε να ταιριάζουν στα εθνικά και περιφερειακά χαρακτηριστικά. Σ' αυτό το γενικό πλαίσιο, η Κοινότητα πρέπει να συγκεντρώσει τις προσπάθειές της στην περιφερειακή πολιτική σημαντικών περιοχών, και σ' εκείνες τις περιοχές που παραδοσιακά δίδονται από τα προβλήματα της ανάπτυξης, και ήδη δύνανται να προβλεφθούν. Είναι εύκολο να αποδεχόμαστε οδηγίες για την ισοτιμία των σημαντικών περιφερειακών συγγενικών τομέων και θεμελίωση αποφάσεων όπως "περιοχές δράσης της χωρικής ανάπτυξης".

Από την παρουσίαση των κειμένων της Κοινοτικής προσέγγισης της Χωροταξικής Πολιτικής (Ευρώπη 2000, Ευρώπη 2000 plus, Κοινοτικές Πρωτοβουλίες) και της Διακυβερνητικής προσέγγισης (Προοπτική Ευρωπαϊκής Χωρικής Ανάπτυξης και Άτυπα Συμβούλια Υπουργών) φαίνεται ότι πρόκειται για δύο διαφορετικούς τρόπους αντιμετώπισης του ίδιου αντικειμένου. Με βάση την Κοινοτική προσέγγιση υπάρχει η δυνατότητα άσκησης ενιαίας χωροταξικής πολιτικής σε όλα τα κράτη μέλη ενώ με την Διακυβερνητική προσέγγιση μέσα από αμοιβαίους συμβιβασμούς τα κράτη μέλη συμφωνούν σε κείμενα - πλαίσια όπου ορίζονται οι βασικές κατευθύνσεις με τις οποίες θα ασκήσει η κάθε χώρα την εθνική χωροταξική της πολιτική.

3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Μετά την ένταξη στην ΕΕ, η Ελλάδα καλείται να συμμετάσχει στα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα³⁸. Από πολύ νωρίς φάνηκαν οι δυσκολίες στη διαμόρφωση των προτάσεων για τα ΜΟΠ εξαιτίας της αδυναμίας των Νομαρχιακών Υπηρεσιών να ανταποκριθούν στις προδιαγραφές των προγραμμάτων αυτών. Έγινε αισθητή η έλλειψη ενός άλλου επιπέδου σχεδιασμού, συντονισμού και εφαρμογής. Η πίεση για τον συντονισμό των περιφερειακών ενισχύσεων, οδήγησε την Ελλάδα στην θέσπιση ενός διαφοροποιημένου συστήματος προγραμματισμού, βασισμένο στην οργάνωση προγραμματικών περιφερειών σχεδιασμού. Έκφραση αυτής της κοινοτικής πίεσης προς την Ελλάδα, εν μέρει αποτελεί και ο Νόμος 1622 του 1986, ιδιαίτερα όσον αφορά την ίδρυση των γνωστών πλέον 13 περιφερειών. Πρόκειται απλά για μια διαδικασία αποσυγκέντρωσης των υπηρεσιών προγραμματισμού από τις υπηρεσίες των αρμοδίων υπουργείων σε νέες περιφερειακές υπηρεσίες. Ο σχεδιασμός έστω και με αυτές τις τροποποιήσεις εξακολουθεί να είναι συγκεντρωτικός, καθώς οι περιφέρειες δεν είναι αυτόνομα διοικητικά όργανα. Παρόλα αυτά αναγνωρίζεται πως η οργάνωση των περιφερειών είναι το πρώτο βήμα στο ελληνικό χώρο όπου ο σχεδιασμός συγκεκριμενοποιείται σε χωρικό επίπεδο με πιο περιορισμένη εμβέλεια από το Εθνικό επίπεδο.

Στα τέλη της δεκαετίας του '80, η Κοινοτική περιφερειακή πολιτική ενεργοποιείται σε μεγάλο βαθμό και λαμβάνεται η απόφαση για στήριξη ολοκληρωμένων

³⁸ Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, ΜΟΠ - ΑΚΕ, 1989

πλέον επεμβάσεων σε συγκεκριμένους χώρους και με συγκεκριμένους στόχους. Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης αναλαμβάνουν ρόλο συντονιστικό στις κοινοτικές δράσεις περιφερειακών ενισχύσεων. Η Ελλάδα ευτύχησε να δεχθεί αρκετά σεβαστό ποσό ενισχύσεων από το 1989 με τα ΚΠΣ I+II, καθώς το σύνολο της επικράτειας της εντάχθηκε στον πρώτο στόχο των κοινοτικών περιφερειακών παρεμβάσεων.

Η Κοινοτική επίδραση στην οργάνωση συστήματος χωρικού σχεδιασμού, περιγράφεται από την πίεση να εκπονηθούν σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης και το συντονισμό σε Εθνικό επίπεδο. Σ' αυτό το σημείο απαιτήθηκε και ο προσδιορισμός των ωφελειών από τις προβλεπόμενες δράσεις. Επίσης η διαδικασία της αξιολόγησης ενεργοποίησε αρκετά το μηχανισμό του ΥΠΕΘΟ. Τα στοιχεία του συντονισμού, οι μελέτες κόστους ωφελειών, και η αξιολόγηση, αποτελούν βασικές παραμέτρους σχεδιασμού, και ώθησαν την ηγεσία των εμπλεκόμενων Υπουργείων να ενεργοποιήσουν τις Υπηρεσίες προγραμματισμού.

Δυστυχώς όμως η λογική του σχεδιασμού στηρίχθηκε σε μακροοικονομικούς στόχους όπως ορίζονται από τις απαιτήσεις της οικονομικής σύγκλισης. Η διαδικασία της αξιολόγησης δεν προσδιορίζει την ικανότητα των έργων να συντείνουν σε χωρική ολοκλήρωση. Βέβαια στην κατάσταση αυτή δεν φέρει ευθύνη μόνο η ελληνική πλευρά, καθώς δεν υπήρξε ποτέ στον ελληνικό χώρο ενιαία χωροταξική πολιτική. Είναι μεγάλη η ευθύνη της Κοινότητας που έδωσε πολύ μεγάλη έμφαση στα οικονομικά μεγέθη και ελάχιστη έως μηδαμινή στην χωρική ολοκλήρωση των επεμβάσεων.

Μοναδική ίσως περίπτωση όπου αναπτύσσεται μεγάλη δραστηριότητα των νομοθετικών οργάνων της κοινότητας, εντοπίζεται στην περίπτωση οργάνωσης Ευρωπαϊκής Περιβαλλοντικής πολιτικής, ιδιαίτερα από τα μέσα της Δεκαετίας και έπειτα. Η όξυνση των προβλημάτων στις βόρειες βιομηχανικές περιοχές καθώς και η άναρχη ανάπτυξη των νοτίων παράλιων ζωνών, αφύπνισε την Κοινότητα. Η πίεση προς την Ελλάδα στην κατεύθυνση οργάνωσης περιβαλλοντικής πολιτικής, οδήγησε όπως είδαμε σε σημαντικά νομοθετήματα και την ταυτόχρονη ενεργοποίηση ενός τμήματος του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ο νόμος 1650 του 1986 όπως προαναφέρθηκε ήταν άρτιο νομοθετικό κατασκεύασμα, αλλά η έλλειψη χωροταξικού νομοθετικού πλαισίου, τον ανέδειξε στο μοναδικό ουσιαστικά όπλο ελέγχου χρήσεων γης εκτός σχεδίου πόλεων. Η υπερεκτίμηση της περιβαλλοντικής διάστασης της χωροταξικής παρέμβασης οδήγησε σε αποσπασματικές ρυθμίσεις του χώρου. Επίσης η έλλειψη της πολιτικής βούλησης από ελληνικής πλευράς, ουσιαστικά κατέστησε αυτό το νόμο όσο το δυνατόν "λιγότερο ενεργό", στα όρια νομιμότητας των Ευρωπαϊκών κανονισμών.

Ενδεικτικό αυτής της άποψης είναι και η υιοθέτηση της Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΚΥΑ), για την αποφυγή της τιμωρίας της Ελλάδας για την καθυστέρηση ένταξης καινούργιων περιβαλλοντικών κανονισμών. Τα προβλήματα της κατηγοριοποίησης των χρήσεων γης αντιμετωπίστηκαν μόνο από "φόβο" προς την Κοινότητα και όχι γιατί αντιλήφθηκε η εξουσία το πρόβλημα των χωροθετήσεων παρα-

γωγικών δραστηριοτήτων σε μια ενιαία λογική. Αντίθετα παρατηρήθηκε ολοένα και περισσότερο η αποσπασματικότητα των ρυθμίσεων του χώρου με νομότυπες πολλές φορές διαδικασίες.

Σημαντική επίδραση κοινοτικών πιέσεων στο οικοδόμημα του χωροταξικού σχεδιασμού στην Ελλάδα προέκυψε κατά την αξιολόγηση των ΜΟΠ σε τουριστικές περιοχές, τα οποία αδυνατούσαν να ελέγξουν τις επιδράσεις στο φυσικό περιβάλλον με αποτέλεσμα την επερχόμενη υποβάθμιση των φυσικών και κατ' επέκταση και τουριστικών πόρων. Μετά την διαπίστωση αυτή η Επιτροπή χρηματοδότησε μέσω των κονδυλίων τεχνικής βοήθειας που προβλέπονταν στα ΜΟΠ, μελέτες χρήσεων γης και προστασίας ζωνών περιβαλλοντικής σημασίας. Οι μελέτες αυτές με το μόνο τρόπο που μπορούσαν να αποκτήσουν δεσμευτικό χαρακτήρα ήταν να αναβιώσουν το δεσμό των ΕΧΜ, όπως και έγινε. Η εκπόνηση των ΕΧΜ σε παράκτιες περιοχές συνεχίστηκαν κατά την διάρκεια 1988-90 και συνδέθηκε επίσης με κοινοτική χρηματοδότηση.

Προγράμματα Διασυνοριακής Συνεργασίας

Η Ελλάδα ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με δεδομένο το γεγονός ότι αποτελεί μια χώρα που δεν έχει κοινά σύνορα με άλλες χώρες της Ένωσης συμμετέχει σε διάφορα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας.

Η Επιτροπή έχει δείξει μεγάλο ενδιαφέρον για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των παραμεθόριων περιοχών, με την υιοθέτηση της κοινοτικής πρωτοβουλίας INTERREG I. Η πρωτοβουλία αυτή δίνει έμφαση στην ανάγκη για πιο ενεργό συνεργασία μεταξύ των περιφερειακών συνόρων προκειμένου να ξεπεράσουν τα μειονεκτήματά τους. Ένα χαρακτηριστικό του INTERREG I είναι η απόφαση της Επιτροπής να ζητήσει από τα κράτη μέλη να υποβάλουν ενιαία προγράμματα που θα καλύπτουν και τις δύο πλευρές των κοινών συνόρων.

Ανταποκρινόμενα τα κράτη μέλη εν μέρει στο INTERREG I και σε προηγούμενες κοινοτικές πρωτοβουλίες για τις παραμεθόριες περιοχές και εν μέρει λόγω της συνειδητοποίησης από τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές του επείγοντος χαρακτήρα των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι περιοχές αυτές, τα προγράμματα αυτά δεσπίζονται κατά μήκος των κοινοτικών συνόρων για να αναβαθμιστούν οι υποδομές και να προωθηθεί η διασυνοριακή συνεργασία σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων. Συμπληρώνοντας την πρωτοβουλία αυτή και σε συνεργασία με την Ένωση Ευρωπαϊκών Παραμεθόριων Περιφερειών η Επιτροπή δέσπισε το LACE, που είναι ένα παρατηρητήριο για θέματα που αφορούν τη διασυνοριακή συνεργασία.

Η Ένωση μετά το INTERREG I και επειδή ενδιαφερόταν για θέματα συντονισμένων δράσεων εξωτερικής συνεργασίας, προχώρησε στο INTERREG II όπου αναδεικνύεται η σημαντικότητα της συνεργασίας για τις περιφερειακές περιοχές της Ένωσης και συγκεκριμένα για την Ελλάδα η ενίσχυση των δεσμών της με τις γειτονικές χώρες της Κεντρικής Ευρώπης και της μεσογειακής ακτής. Μια νέα πτυχή του INTERREG II είναι η συμπλήρωση των ενεργειακών δικτύων και η σύνδεσή τους με τα μεγαλύτερα ευρωπαϊκά δίκτυα.

Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης

Η βιώσιμη ανάπτυξη³⁹ (σαν εξέλιξη των κοινωνικών και πολιτικών αλλαγών, χρησιμοποιεί τους πόρους προς όφελος της ανθρωπότητας σήμερα και στο μέλλον) θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της και τη στρατηγική της Προοπτικής: το περιβάλλον και η ευημερία των μελλοντικών γενεών πρέπει να συνυπολογίζονται σε όλες τις αποφάσεις που συσχετίζονται με τη χωρική ανάπτυξη.

Η βιωσιμότητα δεν είναι μια αυστηρά περιβαλλοντική έννοια, αφορά όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Από τις έννοιες αυτής της προσέγγισης η οικονομία και η οικολογία μοιάζουν "σαν δύο όψεις του ίδιου νομίσματος". Μολονότι ίσως βραχυπρόθεσμα παραμένουν συγκρούσεις μεταξύ αυτών, μακροπρόθεσμα η περιβαλλοντική ποιότητα θα είναι όλο και περισσότερο αναγκαία προϋπόθεση της οικονομικής ανάπτυξης. Η υπεύθυνη διαχείριση των πόρων (πχ υλικά / μη υλικά στοιχεία που συνεισφέρουν στη δική μας ευημερία) αποβλέπει στη μέγιστη χρήση των ανανεώσιμων πόρων και περιορίζουν τη χρήση ή προάγουν την ανακύκλωση των μη ανανεώσιμων. Οι φυσικοί πόροι μπορούν να διαχειριστούν σοφά, ακόμα και αν χρειάζεται να αντικαταστήσουν την παροχή ορισμένων, με άλλους που είναι σε επάρκεια.

Τα κριτήρια της αειφορίας έχουν απευθυνθεί σε όλες τις παραγωγικές δραστηριότητες αλλά πλήρως δεν έχουν υπολογιστεί οι διαφορές στα επίπεδα ανάπτυξης και στους πόρους μεταξύ της νότιας και της βόρειας Ευρώπης. Πολλές από αυτές τις δραστηριότητες χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή: γεωργία, τουρισμός, παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων και ενέργειας, μεταφορές και ανθρωπίνος πόρος.

Μολονότι φαίνεται ότι η Ένωση κατανοεί την πολλαπλή έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης (περιβάλλον, οικονομία), ο στόχος να συμφιλιωθούν η περιβαλλοντική και η αναπτυξιακή πολιτική δεν είχε πάντοτε επιτυχή έκβαση. Για να αποφευχθούν οι χωρίς λόγο παρενέργειες, θα πρέπει να ενισχυθούν ορισμένα μέσα εφαρμογής της Ευρωπαϊκής πολιτικής για το περιβάλλον και ιδιαίτερα η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Πράγματι αυτή η προληπτική αρχή έχει ενσωματωθεί στους μηχανισμούς χρηματοδότησης της Ένωσης.

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέχουν οικονομική ενίσχυση στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές. Τα κεφάλαια αυτά έχουν χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση περιβαλλοντικών δράσεων, στο πλαίσιο σημαντικών προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης στην Ελλάδα.

- **Επνίτες:** είναι κοινοτική πρωτοβουλία που δημιουργήθηκε για να βοηθήσει τις τοπικές αρχές να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα ρύπανσης με "συγκεκριμένα" για την παροχή πληροφοριών και τεχνικής βοήθειας καθώς και με προγράμματα κατάρτισης.
- **Ελληνικό Εθνικό Πρόγραμμα για το Περιβάλλον:** η κοινότητα συνεισέφερε στο πρόγραμμα αυτό προκειμένου να εκτελεστεί ένα ευρύ φάσμα περιβαλλοντικών δράσεων. Οι δράσεις αυτές αφορούν την ατμοσφαιρική ρύπανση, την προστασία των βιοτόπων, τη μείωση των θορύβων, τη διαχείριση του εδάφους και των απο-

³⁹ Κείμενο της επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Γ.Δ.16), Στόχος η Αειφορία, 1994

βλήτων, τον έλεγχο της ποιότητας των υδάτων, τις δασικές πυρκαγιές και την ανάπτυξη και χρησιμοποίηση "βιολογικών φυτοφαρμάκων".

- Περιφερειακά Προγράμματα: στο πλαίσιο του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης οι 13 ελληνικές περιφέρειες έτυχαν σημαντικής χρηματοδότησης για την ανάπτυξη "περιβαλλοντικής υποδομής" όπως δίκτυα υδροδότησης και εγκαταστάσεις για την επεξεργασία και τη διάθεση αστικών λυμάτων.

Το Ταμείο Συνοχής διαθέτει κονδύλια αφενός για την προστασία του περιβάλλοντος και αφετέρου για την ολοκλήρωση των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφοράς. Το ήμισυ των χρημάτων που ξοδεύτηκαν στην Ελλάδα το 1993 διατέθηκε για περιβαλλοντικά προβλήματα (αστική αναβάθμιση, πάνω από 30 μονάδες επεξεργασίας λυμάτων, υδροδότηση περιλαμβανομένου και του έργου του Ευήνου και πρόληψη δασικών πυρκαγιών).

Η περιβαλλοντική έρευνα είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη στήριξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χαρακτηριστικό είναι οι τομείς περιβαλλοντικής έρευνας που επιλέγονται στο δεύτερο πρόγραμμα Επιστήμη και Τεχνολογία για την Προστασία του Περιβάλλοντος (STEP). Οι τομείς αυτοί είναι: περιβάλλον και ανθρώπινη υγεία, εκτίμηση των κινδύνων από χημικά, ατμοσφαιρικές διεργασίες, ποιότητα αέρος, ποιότητα ύδατος, έρευνα οικοσυστημάτων, προστασία και διατήρηση της Ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, τεχνολογίες προστασίας του περιβάλλοντος καθώς και μείζονες τεχνολογικοί κίνδυνοι και πυρασφάλεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΤΟ ΝΕΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

1. ΝΕΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΓΙΑ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

Η ανάγκη διαμόρφωσης μιας νέας θεσμικής στρατηγικής για το χωροταξικό σχεδιασμό εμφανίζεται σήμερα έντονα εξαιτίας τριών λόγων. Την ανάγκη διαχείρισης μέσω δεσμών του ελληνικού χώρου, τις εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο και τις διεθνείς εξελίξεις⁴⁰.

Διαχείριση του Ελληνικού χώρου

Σήμερα δεν υπάρχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο χωροταξικής πολιτικής που να ακολουθείται. Ο νόμος 360/76 έχει περιέλθει σε αδράνεια εδώ και μία περίπου δεκαετία και η χωροταξία ουσιαστικά ασκείται μέσω των ΖΟΕ, που όμως κατά τη δημιουργία του δεν είχε αυτό το σκοπό.

Διαφαίνεται έτσι μια εξασθένιση της κρατικής παρέμβασης στα θέματα ρύθμισης του χώρου με αποτέλεσμα την μη ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων, την υπερεκμετάλλευση του δομημένου περιβάλλοντος, την απώλεια σημαντικού τμήματος της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και αποσπασματικές χωροθετήσεις των παραγωγικών δραστηριοτήτων.

---

⁴⁰ Η παρουσίαση γίνεται με βάση το τρίτο σχέδιο πορίσματος των εργασιών της α' υποεπιτροπής της Επιτροπής για το νέο θεσμικό πλαίσιο χωροταξίας, για τις αρχές τους στόχους και τις κατευθύνσεις του νέου θεσμικού πλαισίου της χωροταξίας.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι απαιτείται η διαμόρφωση και εφαρμογή χωροταξικών ρυθμίσεων που θα παρέχει αφενός κανονιστικά πλαίσια άσκησης της χωροταξικής πολιτικής και αφετέρου τη διαμόρφωση των βασικών χωροταξικών στόχων.

Η διαμόρφωση των χωροταξικών επιλογών σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων θα πρέπει να παρέχει ένα δυναμικό και ευέλικτο πλαίσιο χάραξης χωροταξικών στρατηγικών, να ενσωματώνει έννοιες όπως την αειφόρο ανάπτυξη, να παρέχει ένα πλαίσιο ολοκληρωμένου, πολυτομεακού χωροταξικού σχεδιασμού, μέσο της σύνθεσης τομεακών και γεωγραφικών επιλογών χωροθέτησης δραστηριοτήτων στα διάφορα επίπεδα λήψης αποφάσεων ενδυναμώνοντας την δυνατότητα άσκησης χωροταξικής πολιτικής των περιφερειακών και τοπικών αρχών, ένα πλαίσιο διαχείρισης του χώρου ως φυσικού πόρου και την εγκαθίδρυση μηχανισμών που θα επιτρέπουν στους οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες να εκδηλώσουν τοπικές πρωτοβουλίες και να υλοποιήσουν προγράμματα ενδογενούς ανάπτυξης για την δημιουργία ολοκληρωμένων τοπικών παραγωγικών συστημάτων.

Ευρωπαϊκές εξελίξεις

Οι προσπάθειες για τη διαμόρφωση της χωροταξικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμφανίζουν στον τομέα της χωροταξίας την έννοια της αειφορικής χρήσης των πόρων και την ανάγκη διαχείρισης του χώρου σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας. Η ανάπτυξη μιας κοινής χωροταξικής πολιτικής έχει ένα διπλό στόχο: την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Ένωσης και τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και την ανάπτυξη της εδαφικής συνοχής και της συνεργασίας μεταξύ περιφερειών, περιοχών και πόλεων.

Για να ανταπεξέλθει η χώρα μας στις απαιτήσεις αυτές πρέπει να ενισχύσει την διαπραγματευτική ικανότητα ως προς τις χωροταξικές επιλογές μας των εθνικών κεντρικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών και των παραγωγικών δυνάμεων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού χώρου. Να διατυπώσει ένα θεσμικό πλαίσιο χωροταξικής πολιτικής που θα βασίζεται σε διαδικασίες δημόσιου και κοινωνικού διαλόγου, συναινέσεων και προγραμματικών παρεμβάσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και των δημόσιων και τοπικών αρχών.

Διεθνείς εξελίξεις

Σε διεθνές επίπεδο έχουν διαμορφωθεί οι παρακάτω στόχοι για το σύνολο του πλανήτη:

- η ικανοποίηση, κατά προτεραιότητα των βασικών αναγκών των κατοίκων των περιοχών με αναπτυξιακά προβλήματα και χαμηλό επίπεδο διαβίωσης. Μέσα στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης, βασική επιδίωξη αποτελούν οι παρεμβάσεις οι οποίες αποσκοπούν στον τερματισμό της επιδείνωσης των αποδεμάτων βασικών πόρων και στη μείωση του κόστους των αναγκαίων επενδύσεων, με την εστίαση της δράσης στην πρόληψη παρά στην αποκατάσταση
- η συνέχιση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, χωρίς ανάγκη επιβολής απόλυτων και υποχρεωτικών ορίων, αλλά με διαφορετικές και πιο εξελιγμένες προ-

σεγγίσεις. Το αναπτυξιακό δυναμικό αποτελεί συνάρτηση του επιπέδου τεχνολογικής και κοινωνικής οργάνωσης, σε συνδυασμό με την κατάσταση και την "αντοχή" των περιβαλλοντικών πόρων. Η έννοια της αειφορίας επομένως δεν συνδέεται απαραίτητα με τον περιορισμό στη χρήση των πόρων αυτών, αλλά με την ορθολογική και αποτελεσματική τους διαχείριση, χωρίς να υποβαθμίζεται η χρησιμότητά τους για τις επόμενες γενεές.

Ιδιαίτερη σημασία έτσι αποκτούν και πόροι όπως η ενέργεια, ο χώρος, το νερό και η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά για την επίτευξη των παραπάνω στόχων. Η επιτυχία της επίτευξης των παραπάνω εξαρτάται από την αποκατάσταση της δικαιοσύνης στη χρήση των πόρων μεταξύ των αναπτυγμένων και των υπο-ανάπτυξη χωρών, από την άμεση σύνδεση των περιβαλλοντικών παραμέτρων με τις οικονομικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων και από την επίτευξη συναίνεσης και συμμετοχής των πολιτών σ' αυτές, από τον επαναπροσανατολισμό της τεχνολογίας προς τη χρήση μη αναλώσιμων πόρων και την εξοικονόμηση των αναλώσιμων.

2. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Μετά από την ουσιαστική κατάργηση του Ν.360/76, που είναι ο μόνος νόμος πλαίσιο για τα θέματα του χωροταξικού σχεδιασμού και την ένταξη της χώρας μας στην ΕΕ (Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση), νέες αντιλήψεις πάνω στα θέματα του χωροταξικού σχεδιασμού έρχονται στο προσκήνιο:

- *έμφαση στις χωρικές ρυθμίσεις μέσω του σχεδιασμού (όχι στις ρυθμίσεις γενικού κανονιστικού χαρακτήρα)*
- *συσχέτιση χωροταξικής και τομεακής πολιτικής*
- *αναβάθμιση των συμμετοχικών διαδικασιών στη λήψη αποφάσεων*
- *υιοθέτηση μιας "κυλιόμενης" διαδικασίας σχεδιασμού*
- *υιοθέτηση του στρατηγικού μοντέλου σχεδιασμού*
- *αλλαγές στις σχέσεις μεταξύ των επιπέδων και οργάνων του χωροταξικού σχεδιασμού*
- *ορθολογική χρήση της γης*

Είναι απαραίτητη η στροφή σε χωρικές ρυθμίσεις οι οποίες θα διέπονται από μεγαλύτερη ευελιξία ως προς τα ιδιαίτερα προβλήματα της κάθε περιοχής. Ο χωροταξικός σχεδιασμός αποκρητύσσοντας τις καθολικές / κεντρικές ρυθμίσεις στο μεγαλύτερο του μέρος, γίνεται πιο ευέλικτος και πιο αποτελεσματικός. Η διατήρηση της καθολικής ρύθμισης στο Εθνικό μόνο Χωροταξικό Σχέδιο επιτρέπει να παρουσιάζεται αυτό ως πλαίσιο για τα χωροταξικά σχέδια της μικρότερης κλίμακας τα οποία θα έχουν τη δυνατότητα να προβάλλουν το τοπικό στοιχείο, τις ιδιαιτερότητες δηλαδή της κάθε περιοχής. Έτσι χωροταξία με την έννοια της ρύθμισης δίνεται ουσιαστικά μέσα από τα σχέδια της μικρότερης κλίμακας. (Γετίμης - Καυκαλάς - Οι

κονόμου, "Τόπος" 8/94: Χωροταξία και περιβάλλον: νέοι δεσμοί και συμβίωση για το μέλλον, σελ. 5)

Η χωρική ρύθμιση πρέπει να θεωρείται μια ανοικτή διαδικασία κατά την οποία οι κρατικές πολιτικές συνδέονται με τους μετασχηματισμούς της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας, και δεν εμφανίζεται αποκλειστικά ως εσωτερική αναδιοργάνωση των λειτουργιών του κράτους αλλά ως ανταπόκριση σε λειτουργικές ανάγκες και πιέσεις. Είναι απαραίτητο δηλαδή να εξετάζεται η χωροταξική πολιτική ως μορφή ρύθμισης που αναπτύσσεται μέσα σε συγκεκριμένα κοινωνικά πλαίσια.

Σήμερα κυριαρχεί η άποψη ότι η χωροταξία αποτελεί μια πολυδιάστατη κοινωνικοοικονομική και πολιτική διαδικασία λήψης των αποφάσεων και ρύθμισης των χωρικών συγκρούσεων και συμφερόντων σε χωρικό επίπεδο. Με βάση τον ορισμό αυτό είναι απαραίτητη η σύνδεση των εργαλείων και μηχανισμών της χωροταξίας με την εθνική, περιφερειακή και τομεακή / οικονομική πολιτική. Το ζητούμενο όμως είναι η σύνδεση αυτή να γίνει όχι με ιεραρχικούς μηχανισμούς, αλλά με ενσωμάτωση των κριτηρίων του χωροταξικού σχεδιασμού και των προτεραιοτήτων της αναπτυξιακής πολιτικής (χωροθέτηση δραστηριοτήτων, φοροαπαλλαγές, κίνητρα, αναπτυξιακή διαδικασία). Το ζητούμενο είναι η δεσμοθέτηση σύνδετων σχεδίων και προγραμμάτων οικονομικής και χωροταξικής ανάπτυξης που θα περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα παρεμβάσεων. (Βούλγαρης, "Τόπος" 8/94: Χωροταξικός Σχεδιασμός: Προσπάθειες, προβλήματα, προοπτικές, σελ. 215)

Ο κίνδυνος της σύγχυσης των εννοιών Χωροταξικός Σχεδιασμός (σχεδιασμός και έλεγχος χρήσεων γης, δικτύων υποδομής, δικτύων αστικών κέντρων, σωστή αξιοποίηση των φυσικών πόρων και προστασία του περιβάλλοντος) και Αναπτυξιακός Σχεδιασμός (οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη) μπορεί να αποφευχθεί με την αποσαφήνιση και δεσμοθέτηση των παραπάνω εννοιών.

Η τομεακή αντίληψη για τον χωροταξικό προγραμματισμό και σχεδιασμό δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο σε "προβολή στο χώρο" των τομεακών προγραμμάτων. Η στενή σχέση ανάμεσα στη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης και στη χωροθέτηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων (άξονες ανάπτυξης, αστικά κέντρα) και οι αρνητικές επιπτώσεις της εγκατάλειψης εκτεταμένων τμημάτων του εδάφους, παρουσιάζει με ευκρίνεια το γεγονός ότι η πολιτική οικονομικής ανάπτυξης πρέπει να ανταποκρίνεται στα ζητήματα της χωροταξικής πολιτικής. Όσον αφορά τον τομεακό σχεδιασμό, είναι αναγκαία η σύνδεση του με το μηχανισμό παραγωγής χωροταξικής πολιτικής των αντίστοιχων τομεακών φορέων (πχ ΕΟΤ, Υπουργείο Γεωργίας κλπ). (Μάρκου-Σαγιάς - Σπουρδαλάκης - Παναγιωτάτου, "Τόπος" 8/94: Προς ένα επαναπροσδιορισμό του χώρου στην πολιτική κινήτρων, σελ. 117)

Χρειάζεται αναβάθμιση και κατοχύρωση του διαλόγου μεταξύ του κράτους και των επιστημονικών και κοινωνικών φορέων με στόχο την κοινωνική συναίνεση στις αρχές και τους στόχους του χωροταξικού σχεδιασμού. Οι συμμετοχικές διαδικασίες στην ουσία κατοχυρώνουν τη νομιμότητα της χωροταξικής πολιτικής και εξασφαλίζουν την κοινωνική συναίνεση. Ο χωροταξικός σχεδιασμός μπορεί να

προχωρήσει μόνο αν εντάσσεται σε ένα δημοκρατικό σχεδιασμό, όπου θα εμπνέεται από την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και θα στηρίζεται στην αποκέντρωση και τον κοινωνικό έλεγχο. (Δ. Χριστοφιλόπουλος, "Αστικός και Χωροταξικός Σχεδιασμός - Προγραμματισμός, 1990)

Η διάσταση του χρόνου, τείνει να θεωρείται μια δυναμική συνιστώσα του χωροταξικού σχεδιασμού. Με τη θεώρηση αυτή θα αποφευχθούν σχέδια και προγράμματα που έχουν ουσιαστικά ξεπεραστεί από το χρόνο (στατικά και ανελαστικά εργαλεία). Χρειάζονται δεσμοδετημένες διαδικασίες αναθεώρησης και τροποποίησης των χωροταξικών σχεδίων. Επίσης κρίνεται απαραίτητη η σύνδεση της μελέτης με την εφαρμογή και παρακολούθηση.

Η βασική αρχή της νέας στρατηγικής για το χωροταξικό σχεδιασμό θεωρεί ότι ο ρόλος του δεν μπορεί πλέον να είναι στατικός και ρυθμιστικός, περιοριζόμενος σε κανονιστικά και απαγορευτικά μέτρα για τον έλεγχο των δραστηριοτήτων στο χώρο και την προστασία των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων, αλλά κύριο χαρακτηριστικό του θα πρέπει να είναι η αναπτυξιακή του δυναμική. Ο όρος αναπτυξιακή δυναμική περιλαμβάνει περιβαλλοντική συνείδηση, αναπτυξιακά μέτρα υλοποίησης των βασικών του στόχων, ορισμό των αρμόδιων φορέων που αναλαμβάνουν την εφαρμογή του σχεδίου και συναινετικές διαδικασίες στο στάδιο της λήψης των αποφάσεων, με πληροφόρηση και συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων.

Είναι απαραίτητος ο καθορισμός των στρατηγικών στόχων σε κάθε επίπεδο σχεδιασμού. Σε εθνικό επίπεδο θα πρέπει να υπάρχει καθορισμός συγκεκριμένων στρατηγικών στον τομέα της οικονομίας (βιομηχανία), στα προγράμματα εθνικής κλίμακας σε παραγωγικούς τομείς και στην υποδομή και προστασία φυσικών πόρων εθνικού χαρακτήρα. Η ανάδειξη του στρατηγικού άξονα χωροταξικής οργάνωσης προκύπτει μέσα από την επεξεργασία και μελέτη πολυτομεακών προγραμμάτων. Οι χωροταξικές ρυθμίσεις πρέπει να έχουν έμμεση και προσδιορισμένη σχέση με τον αναπτυξιακό προγραμματισμό. Κατά συνέπεια χρειάζεται ο προσδιορισμός μορφών χωροταξικού σχεδιασμού ή ρυθμίσεων (εθνικού και περιφερειακού επιπέδου), που να συσχετίζονται με τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και τα Πενταετή Προγράμματα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης. (Γ. Γιαννακούρου, "Τόπος" 8/94: Το νέο πλαίσιο χωροταξικής πολιτικής, σελ. 15)

Το βασικό στοιχείο που πρέπει να διέπει τη σχέση των διαφόρων γεωγραφικών / διοικητικών επιπέδων χωροταξικού σχεδιασμού είναι η αμφίδρομη ροή κατευθύνσεων-εγκρίσεων με την έννοια τόσο της ταυτόχρονης τροφοδότησης των στοιχείων της κατάρτισης των διαφόρων επιπέδων, κατευθύνσεων του χωροταξικού σχεδιασμού, τόσο από τα κατώτερα όσο και από τα ανώτερα γεωγραφικά επίπεδα, όσο και της υπαγωγής της διαδικασίας της έγκρισής τους σε ένα αμφίδρομο σύστημα γνωμοδοτήσεων από και προς τα διάφορα γεωγραφικά / διοικητικά επίπεδα σχεδιασμού. (Π. Λουκάκης, "Τόπος" 8/94: Ζητήματα σχετικά με τα χωρικά επίπεδα

εφαρμογής του χωροταξικού προγραμματισμού και σχεδιασμού στην Ελλάδα, σελ. 71)

Στο εθνικό επίπεδο είναι απαραίτητες οι χωροταξικές ρυθμίσεις στρατηγικού χαρακτήρα. Θα δίνονται οι γενικές κατευθύνσεις της χωροταξικής πολιτικής (συστήματα μεταφορών, περιβαλλοντική πολιτική, οικιστικό δίκτυο, ζώνες ανάπτυξης) στο επίπεδο αυτό, και οι κατευθύνσεις αυτές θα έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα, ενώ για ειδικούς τομείς όπως την προστασία του περιβάλλοντος μπορεί ο χαρακτήρας τους να είναι δεσμευτικός. (Π. Λουκάκης, "Τόπος" 8/94: Ζητήματα σχετικά με τα χωρικά επίπεδα εφαρμογής του χωροταξικού προγραμματισμού και σχεδιασμού στην Ελλάδα, σελ. 71)

Το επίπεδο της περιφέρειας έχει καθοριστική πλέον σημασία στο σύστημα του σχεδιασμού, αφού στο επίπεδο αυτό μπορούν να ρυθμίζονται σημαντικά χωροταξικά θέματα και αντικείμενα. Βασικό στοιχείο του πρέπει να είναι η σύνδεσή του με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό (ΠΕΠ και παρεμβάσεις του Εθνικού σκέλους του ΚΠΣ). (Δ. Οικονόμου, "Τόπος" 7/94: Προβλήματα σχεδιασμού και υλοποίησης του Πρώτου Κοινοτικού πλαισίου στήριξης (ΚΠΣ) για την Ελλάδα, σελ. 57)

Το τοπικό επίπεδο φαίνεται ότι αποκτά αυξημένη βαρύτητα στη διαδικασία του χωροταξικού σχεδιασμού. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι κεντρικές πολιτικές του κράτους (εδώ το Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο), δεσμεύονται από την δημιουργημένη ήδη κατάσταση σε τοπικό επίπεδο. Η εξέταση επομένως των τοπικών ρυθμίσεων και πολιτικών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη σχέση τοπικού και κεντρικού ως έκφραση της χωρικής εξειδίκευσης. Τα προγράμματα παρέμβασης που δρουν σε μικρή κλίμακα είναι σε θέση να μεταδίδουν ωδήσεις ανάπτυξης σε ευρύτερες περιοχές, στο περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Είναι αναγκαία επίσης η επεξεργασία ειδικών χωροταξικών κατευθύνσεων σε περιφερειακό επίπεδο που θα καταλήγουν σε συγκεκριμένα προγράμματα-προτάσεις. (Π. Λουκάκης, "Τόπος" 8/94: Ζητήματα σχετικά με τα χωρικά επίπεδα εφαρμογής του χωροταξικού προγραμματισμού και σχεδιασμού στην Ελλάδα, σελ. 71)

Κρίνεται απαραίτητος ο καθορισμός και η κωδικοποίηση των χρήσεων γης έτσι ώστε να γίνεται δυνατή η άσκηση της χωροταξικής πολιτικής. Το απαραίτητο εργαλείο για την χωροταξική ανασυγκρότηση της χώρας, την άσκηση συγκεκριμένης πολιτικής γης, τη διαφύλαξη της δημόσιας και ιδιωτικής περιουσίας και τον συστηματικό έλεγχο των χρήσεων γης, είναι το Εθνικό Κτηματολόγιο. (Δ. Οικονόμου, "Τόπος" 9/95: Κωδικοποίηση και μηχανισμοί ελέγχου των χρήσεων γης στον εξωαστικό χώρο. Συγκριτική διερεύνηση της εμπειρίας άλλων χωρών-Προτάσεις για την Ελλάδα, σελ. 157)

Η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας των φυσικών οικοσυστημάτων και η διασφάλιση της αναπαραγωγικής τους ικανότητας, της δυνατότητας ανανέωσης των φυσικών πόρων και η ορθολογική αξιοποίηση των μη ανανεώσιμων ή σπάνιων σε σχέση με τις τωρινές και τις μελλοντικές ανάγκες πρέπει να γίνεται με κριτήριο

την προστασία του περιβάλλοντος. (Δ. Κατοχιανού, "Τόπος" 8/94: Ανάπτυξη στο χώρο και περιβάλλον στην Ελλάδα, σελ. 285)

Όταν στο χωροταξικό σχεδιασμό, συνεκτιμώνται οι παράμετροι που προσδιορίζουν κάθε συγκεκριμένο χώρο (πολιτισμικές, πληθυσμιακές, οικονομικές, γεωγραφικές κλπ) και μπορούν να διατυπωθούν και κατευθύνσεις ανάπτυξης συμβατές με τις περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες, τότε ο χωροταξικός σχεδιασμός γίνεται το βασικό εργαλείο για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Η βιωσιμότητα δεν είναι μια αυστηρά περιβαλλοντική έννοια, αφορά όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Από τις έννοιες αυτής της προσέγγισης η οικονομία και η οικολογία αλληλοσυμπληρώνονται. Επομένως, η βιώσιμη χωρική διάρθρωση, μπορεί να είναι ένα δυνατό σημείο για ανταγωνιστικότητα και κέντρισμα για απασχόληση. Η βιώσιμη ανάπτυξη επίσης συνεπάγεται αλλαγές στην παραγωγή και τον τρόπο κατανάλωσης, και τεχνολογικούς μετασχηματισμούς προς την κατεύθυνση της καλύτερης αποδοτικότητας, μεγαλύτερης ικανότητας χρήσης των άπειρων υλικών, ανακύκλωση κλπ. Η υπεύθυνη διαχείριση των πόρων (πχ υλικά / μη υλικά στοιχεία που συνεισφέρουν στη δική μας ευημερία) αποβλέπει στη μέγιστη χρήση των ανανεώσιμων πόρων που περιορίζουν τη χρήση ή προάγουν την ανακύκλωση των μη ανανεώσιμων. Οι φυσικοί πόροι μπορούν να διαχειριστούν σοφά, ακόμα και αν χρειάζεται να αντικαταστήσουν την παροχή ορισμένων, με άλλους που είναι σε επάρκεια. (Θ. Παπαγιάννης, "Τόπος" 8/94: Αειφορία και διαχείριση του χώρου, σελ. 273)

3. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ⁴¹

Όπως έχει ήδη αναφερθεί ο Ν. 360/76 έχει περιπέσει σε αδράνεια εδώ και δεκαπέντε περίπου χρόνια. Επομένως δεν υπάρχει ενεργό θεσμικό πλαίσιο που να ρυθμίζει τα θέματα της χωροταξίας. Εντούτοις υπάρχει μια μορφή χωροταξικού σχεδιασμού (ΖΟΕ), που στηρίζεται στο θεσμικό πλαίσιο του πολεοδομικού σχεδιασμού με αποτέλεσμα να μην μπορεί να ασκηθεί ολοκληρωμένη χωροταξική πολιτική. Επίσης η ενεργοποίηση του Σ.τ.Ε όσον αφορά τα θέματα του χωροταξικού σχεδιασμού δείχνει την ανάγκη να υπάρχει θεσμικό πλαίσιο χωροταξίας. Εκτός από τις ανάγκες που φαίνονται σε εθνικό επίπεδο, και στην Ε.Ε γίνονται προσπάθειες διαμόρφωσης χωροταξικής πολιτικής, επηρεάζοντας την Ελληνική πραγματικότητα τουλάχιστον στο επίπεδο των επιστημονικών αναζητήσεων.

Ταυτόχρονα, υπάρχει μια κινητικότητα στο χώρο της Διοίκησης όσον αφορά τη δημιουργία νόμων που έχουν σχέση με τα θέματα της ρύθμισης του χώρου. Αποτέλεσμα αυτής της κινητικότητας ήταν η σύσταση στο ΥΠΕΧΩΔΕ μικτής επιτροπής εργασίας που σκοπό της είχε πρώτον τη σύνταξη έκθεσης για το χωροταξικό σχεδιασμό και τις προοπτικές του στην Ελλάδα και στην Ευρώπη ενόψει του 2000 και

⁴¹ Η παρουσίαση γίνεται με βάση την τέταρτη (και τελική) γραφή του σχεδίου νόμου για τη Χωροταξία που καταρτίζεται στο Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ

δεύτερον τη σύνταξη σχεδίου νόμου. Η επιτροπή λειτουργεί εδώ και ενάμιση περίπου χρόνο και πριν από έξι μήνες κατέληξε στην τέταρτη και τελική γραφή του σχεδίου νόμου για τη χωροταξία η οποία παρουσιάζεται παρακάτω.

Σκοπός του νέου νόμου είναι η δεσμοδέτηση των αρχών, οργάνων και μέσων άσκησης της χωροταξικής πολιτικής που θα εγγυώνται για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, την ισότητα ευκαιριών και την προστασία του περιβάλλοντος στο σύνολο του εθνικού χώρου και στις επιμέρους ενότητες του, ενισχύοντας επίσης το ρόλο της χώρας σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι στόχοι της χωροταξικής πολιτικής είναι η διασφάλιση μιας διαρκούς, ισόρροπης και πολυκεντρικής ανάπτυξης, κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας ευκαιριών των πολιτών στο σύνολο του εθνικού χώρου και ισότιμη πρόσβαση στη χρήση των φυσικών, πολιτιστικών και παραγωγικών πόρων της χώρας και προστασία και αποκατάσταση του περιβάλλοντος μέσω της ενσωμάτωσης της βιώσιμης ανάπτυξης στις διαδικασίες χάραξης και εφαρμογής της χωροταξικής πολιτικής.

Όργανα άσκησης της Χωροταξικής Πολιτικής

Ορίζεται ότι το ΥΠΕΧΩΔΕ είναι αποκλειστικά αρμόδιο για την χάραξη της χωροταξικής πολιτικής, την προστασία του περιβάλλοντος, την κατάρτιση, έγκριση και εφαρμογή των πλαισίων χωροταξικής ανάπτυξης και των ειδικών πλαισίων χωροταξικής ανάπτυξης και την κατάρτιση και εφαρμογή σχεδίων και προγραμμάτων περιβάλλοντος.

Συниστίταται στο Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ Κυβερνητική Επιτροπή Συντονισμού Χωρικών Πολιτικών (ΚΕΣΧΩΠ) που είναι διυπουργικό κυβερνητικό όργανο. Έργο της Επιτροπής είναι ο συντονισμός της κυβερνητικής δράσης στον τομέα των γενικών και ειδικών πολιτικών χωρικής ανάπτυξης. Αποφασίζει τα διυπουργικά μέτρα που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή των πολιτικών αυτών και εποπτεύει και παρακολουθεί την εφαρμογή τους.

Συниστίταται στο Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ Εθνικό Συμβούλιο Χωρικής Ανάπτυξης. Το έργο του Συμβουλίου είναι η παροχή γνωμοδοτήσεων και εισηγήσεων προς τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ για την εθνική χωροταξική πολιτική που ακολουθείται και η εισηγήση αναγκαίων μέτρων και ενεργειών για την εφαρμογή της. Το Συμβούλιο γνωμοδοτεί για το περιεχόμενο των εθνικών, γενικών και ειδικών πλαισίων χωρικής ανάπτυξης και συμμετέχει περιοδικά με γνώμες και εισηγήσεις στη διαδικασία παρακολούθησής τους καθώς και με την παροχή γνωμοδοτήσεων στο στάδιο της αξιολόγησης και αναθεώρησής τους. Επίσης γνωμοδοτεί κατά τη διαδικασία ελέγχου νομιμότητας των περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης.

Δίνεται στα όργανα της περιφέρειας⁴² η αρμοδιότητα για την κατάρτιση και έγκριση των περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης, η χρηματοδότηση, εκπό-

⁴² Το Περιφερειακό επίπεδο αποκτά ιδιαίτερη σημασία για το χωροταξικό σχεδιασμό λόγω του βαρύνοντος ρόλου που σποκτά η Περιφέρεια και κατ' επέκταση ο Περιφερειακός Προγραμματισμός,

νση, εφαρμογή και αξιολόγηση μελετών για τη σύνταξη περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης και η έγκριση όλων των διανομαρχιακού, νομαρχιακού ή τοπικού χαρακτήρα χωροταξικών σχεδίων.

Τα διοικητικά συμβούλια των Συμβουλίων Περιοχής και των Αναπτυξιακών Συνδέσμων και τα όργανα των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων ορίζονται αρμόδια για την άσκηση της χωροταξικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο⁴³. Στα όργανα αυτά ανήκει η αρμοδιότητα κατάρτισης και μέριμνας για την έγκριση όλων των υποπεριφερειακής κλίμακας χωροταξικών σχεδίων.

Μέσα και μηχανισμοί άσκησης χωροταξικής πολιτικής

Το Εθνικό Πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης αποτελεί σύνολο κειμένων ή και διαγραμμάτων με το οποίο καθορίζονται οι στρατηγικές κατευθύνσεις για την οργάνωση και τη διαρκή, ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη του εθνικού χώρου.

Καθορίζει ειδικότερα τις στρατηγικές κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων, η χωροθέτηση των δικτύων και υπηρεσιών τεχνικής υποδομής εθνικής κλίμακας (επικοινωνίες, μεταφορές, παραγωγή και διανομή ενέργειας, υπηρεσιών κοινωνικής υποδομής εθνικού ενδιαφέροντος), τα γενικά πλαίσια για την ορθολογική ανάπτυξη του συστήματος των οικιστικών κέντρων της χώρας καθώς και τις γενικές κατευθύνσεις για τη διαχείριση των φυσικών πόρων, τη διατήρηση και ανάδειξη των περιοχών και συνόλων της φύσης και του τοπίου, των περιοχών αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος και των υπόλοιπων προς διατήρηση και προστασία τμημάτων του εθνικού χώρου.

Αποτελεί το πλαίσιο αναφοράς για τον συντονισμό και την εναρμόνιση των επιμέρους πολιτικών, προγραμμάτων και επενδυτικών σχεδίων του κράτους, των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου και των δημόσιων επιχειρήσεων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη συνοχή και ανάπτυξη του εθνικού χώρου.

Καταρτίζεται από το ΥΠΕΧΩΔΕ και μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκπόνησής του και μετά τη γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Χωρικής Ανάπτυξης εισάγεται από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ προς έγκριση στην Κυβερνητική Επιτροπή Συντονισμού Χωρικών Πολιτικών και στη συνέχεια στη Βουλή για να εγκριθεί. Αναθεωρείται ανά πενταετία και η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των κατευθύνσεων του Εθνικού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης γίνεται από το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Τα Ειδικά Πλάγια Χωρικής Ανάπτυξης αποτελούν σύνολα κειμένων ή και διαγραμμάτων με τα οποία εξειδικεύονται οι στρατηγικού περιεχομένου κατευθύν-

στο πλαίσιο της Κοινοτικής αναπτυξιακής στρατηγικής και με την υπ. αριθ. απόφαση του Στ.Ε.2218/1994.

⁴³ Στο επίπεδο αυτό καταρτίζονται τα χωροταξικά σχέδια και προγράμματα τοπικής ανάπτυξης που μπορούν να αφορούν τη γεωγραφική ενότητα του νομού ή επιμέρους υποδιαίρεσεων του. Βασικό όργανο στο επίπεδο αυτό είναι το Νομαρχιακό Συμβούλιο όπως αυτό έχει ανασυνταχθεί μετά των προώθηση του θεσμού της Β/θμιας Αυτοδιοίκησης

σεις του Εθνικού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης για τη χωρική διάρθρωση ορισμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων καθώς και για ορισμένες ειδικές περιοχές ή θεματικές κατηγορίες του εθνικού χώρου (παράκτιες, νησιωτικές, ορεινές ζώνες).

Καταρτίζονται από το ΥΠΕΧΩΔΕ και μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκπόνησής τους εισάγονται προς γνωμοδότηση στο Εθνικό Συμβούλιο Χωρικής Ανάπτυξης και εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Αναθεώρηση ή τροποποίηση τους δεν επιτρέπεται πριν περάσει τριετία από την έγκρισή τους και μόνο εφόσον προκύψει τεκμηριωμένη ανάγκη αναθεώρησης ή τροποποίησης.

Τα Περιφερειακά Σχέδια Χωρικής Ανάπτυξης αποτελούν σύνολο κειμένων ή και διαγραμμάτων με τα οποία καθορίζονται σε κάθε περιφέρεια οι στρατηγικοί στόχοι και κατευθύνσεις για τη διευθέτηση, οργάνωση και διαχείριση του χώρου και την προστασία και αποκατάσταση του περιβάλλοντος.

Περιλαμβάνουν τις κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση των βασικών δικτύων και υπηρεσιών διοικητικής, κοινωνικής και τεχνικής υποδομής περιφερειακού και διανομαρχιακού ενδιαφέροντος. Περιλαμβάνουν επίσης τις κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων και ιδίως τις περιοχές, υπό μορφή εναλλακτικών δυνατοτήτων, στις οποίες θα αναζητηθεί κατά προτεραιότητα ο καθορισμός ζωνών ανάπτυξης δραστηριοτήτων. Περιλαμβάνουν επίσης τα πλαίσια για την ανάπτυξη και διαχείριση του οικιστικού δικτύου, καθώς και τις κατευθύνσεις για τον εντοπισμό των ευαίσθητων, υποβαθμισμένων ή προβληματικών από περιβαλλοντική άποψη περιοχών ή ζωνών για τις οποίες χρειάζονται ειδικά μέσα και μέτρα προστασίας, αναβάθμισης και ανάδειξης καθώς και συγκρότησης φορέων διαχείρισης τους που προσδιορίζονται στις κατευθύνσεις αυτές.

Τα ΠΣΧΑ αποτελούν το πλαίσιο αναφοράς για το συντονισμό και την εναρμόνιση των επιμέρους πολιτικών, προγραμμάτων και επενδυτικών σχεδίων του κράτους, των δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων και των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη συνοχή και ανάπτυξη του περιφερειακού χώρου. Εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης και των τυχόν εγκεκριμένων Ειδικών Πλαισίων Χωρικής Ανάπτυξης αντίστοιχα. Επιδιώκουν παράλληλα την, σύμφωνα με τις φυσικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε περιφέρειας, προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξής της.

Το ΠΣΧΑ μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας κατάρτισής του εισάγεται προς έγκριση στο οικείο περιφερειακό συμβούλιο. Στη συνέχεια αποστέλλεται στο ΥΠΕΧΩΔΕ για έλεγχο νομιμότητας.

Τα ΠΣΧΑ αναθεωρούνται ανά πενταετία και η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των κατευθύνσεών τους γίνεται από τα οικεία περιφερειακά συμβούλια.

Μέτρα εφαρμογής του χωροταξικού σχεδιασμού

Από την έναρξη της ισχύος του παρόντος νόμου, η κατάρτιση και εφαρμογή αναπτυξιακών προγραμμάτων, η εκτέλεση δημόσιων και ιδιωτικών έργων, η ανάπτυξη δραστηριοτήτων και λειτουργιών, καθώς και κάθε ενέργεια που σχετίζεται με τη χρήση ή εκμετάλλευση του χώρου ή που μπορεί να αλλοιώσει τη μορφή του περιβάλλοντος, υπόκειται στις δεσμεύσεις του παρόντος νόμου και των εν ισχύ πλαισίων και σχεδίων χωρικής ανάπτυξης.

Προγράμματα ή δραστηριότητες Υπουργείων και λοιπών δημόσιων υπηρεσιών, νομικών προσώπων δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου ή φυσικών προσώπων προσαρμόζονται, εναρμονίζονται ή εντάσσονται προς τις κατευθύνσεις και το περιεχόμενο των εγκεκριμένων εθνικών και ειδικών πλαισίων χωρικής ανάπτυξης και των εγκεκριμένων περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης.

Οποιοδήποτε ρυθμιστικό, γενικό πολεοδομικό σχέδιο, σχέδιο οργάνωσης ανοικτών πόλεων, σχέδιο ανάπτυξης περιοχών δεύτερης κατοικίας ή άλλο σχέδιο χρήσεων γης, ΖΟΕ, ΒΙΠΕ, ΠΟΤΑ, καθώς και κάθε άλλη κανονιστική ή ατομική πράξη με την οποία επιχειρείται ρύθμιση του χώρου, πρέπει να εναρμονίζεται και να προσαρμόζεται προς τις κατευθύνσεις των εγκεκριμένων περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης και ελλείψει αυτών προς τις κατευθύνσεις του εγκεκριμένου εθνικού και τυχόν εγκεκριμένων ειδικών πλαισίων χωρικής ανάπτυξης.

Ινστιτούτο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος

Ιδρύεται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία “Ινστιτούτο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος”.

Σκοποί του ΙΝΧΩΠ είναι η μελέτη των πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών, διοικητικών και δεσμικών διαστάσεων των χωρικών και περιβαλλοντικών πολιτικών, η μελέτη της ελληνικής χωρικής ανάπτυξης από την άποψη ιδιαίτερα των εθνικών, κοινοτικών και διεθνών εξελίξεων και τάσεων και των επιπτώσεων τους σ' αυτή, η οργάνωση, χρηματοδότηση και υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και επιμόρφωσης για θέματα αστικής και περιφερειακής ανάπτυξης, περιβάλλοντος και ευρωπαϊκής χωρικής ολοκλήρωσης, η τεχνική στήριξη κοινοτικών δράσεων που αναφέρονται στη χωροταξία, την αστική ανάπτυξη και το περιβάλλον, η συστηματική κατάταξη, συνολικά ή κατά τμήματα, της χωροταξικής, περιβαλλοντικής και πολεοδομικής νομοθεσίας που ισχύει στην Ελλάδα, η συνεργασία με συναφείς εθνικούς, κοινοτικούς και διεθνείς οργανισμούς, και η ανάπτυξη κοινών πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων και η εκπόνηση μελετών για τη σύνταξη, παρακολούθηση, αξιολόγηση και αναθεώρηση του εθνικού και των ειδικών πλαισίων χωρικής ανάπτυξης καθώς και των περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης.

4. ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

Με βάση τις παρατηρήσεις της επιτροπής εκπροσώπων, φορέων και εμπειρογνομώνων (για την αναθεώρηση και εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου της χωροταξίας στην Ελλάδα) στη δεύτερη γραφή του σχεδίου νόμου, μπορούν να αναφερθούν ορισμένες που δείχνουν τις αντιρρήσεις της επιτροπής στο σχέδιο νόμου που είχε καταρτιστεί⁴⁴.

Στόχος ενός πλαισίου νόμου του χωροταξικού σχεδιασμού πρέπει να είναι η ολοκληρωμένη και ενιαία διαχείριση του χώρου και όχι μόνο ο χωροταξικός σχεδιασμός-προγραμματισμός στο μέτρο που η χωροταξία δεν μπορεί να είναι απλά μια σχεδιαστική ή προγραμματική άσκηση, αλλά μια συνολική προσπάθεια του κοινωνικού συνόλου (διοίκησης, Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ιδιωτικού τομέα) για διαχείριση του χώρου. (Θ. Παπαγιάννης: ΣΕΠΟΧ)

α) Επίπεδα σχεδιασμού

Είναι αναγκαία η εναρμόνιση των οικονομικών και χωρικών παραμέτρων, και κυρίως στο τοπικό επίπεδο είναι ανάγκη να υπάρξει αυστηρή και αναγκαστική προσαρμογή με χωροταξικά σχέδια χρήσεων γης.(Κ. Δασκαλάκης: ΤΕΕ)

Είναι αναγκαία η ύπαρξη ειδικών πλαισίων με τις κατευθύνσεις της χωροταξικής πολιτικής. Ένα γενικό πλαίσιο κατευθύνσεων δεν μπορεί να ικανοποιεί εξαιτίας της ταχύτητας με την οποία αλλάζουν τα δεδομένα στο χώρο του σχεδιασμού. Χρειάζεται μεγαλύτερη ευελιξία που μόνο τα ειδικά πλαίσια πολιτικής, εξασφαλίζουν. Επίσης αν το θεσμικό πλαίσιο της χωροταξίας δεν προσεγγίζει ταυτόχρονα αναπτυξιακές και χωρικές διαστάσεις, σε όλες τις αλληλεξαρτήσεις της μέσα από κατάλληλα όργανα και διαδικασίες, τότε έχει μεγάλες πιθανότητες να αποτύχει. (Α. Λαγός)

Χρειάζεται αποσαφήνιση του χαρακτήρα των τοπικών σχεδίων και προγραμμάτων και ειδικότερα αν θα έχουν αναπτυξιακό και ταυτόχρονα χωροταξικό χαρακτήρα, αν θα περιλαμβάνουν χρήσεις γης και πως θα συνδέονται με τις υπάρχουσες σήμερα Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες που καταλήγουν σε ΖΟΕ και τα υπόλοιπα εργαλεία του πολεοδομικού σχεδιασμού (ρυθμιστικά σχέδια, ΓΠΣ κλπ). (Π. Λουκάκης: ΤΑΠΑ)

β) Όργανα εφαρμογής του σχεδιασμού

Η αποκέντρωση των διαδικασιών κατάρτισης και έγκρισης των σχεδίων σε τοπικό επίπεδο θεωρείται πολύ δύσκολη για το λόγο ότι δεν υπάρχουν οι κατάλληλες τεχνικές και διοικητικές δομές και επιπλέον οι δεσμοί της τοπικής κοινωνίας δεν είναι σε θέση να δεχτούν τέτοιες ρυθμίσεις. Επίσης κρίνεται ανάγκη να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στους μηχανισμούς της πολιτικής γης για την εφαρμογή του χωροταξικού σχεδιασμού. (Κ. Γκάρτσος: ΣΑΔΑΣ)

⁴⁴ Απόψεις μελών της Επιτροπής επί της 2ης γραφής του σχεδίου νόμου

Τα περιφερειακά χωροταξικά σχέδια πρέπει να καταρτίζονται και να εγκρίνονται από περιφερειακά όργανα, με βάση την αρχή της διαχείρισης από την περιφερειακή διοίκηση των υποθέσεων περιφερειακού χαρακτήρα, που αποτελεί και συνταγματική επιταγή. (Μ. Δεκλερής - Ν. Ρόζος: Σ.τ.Ε.)

Η έντονη αποκέντρωση στο πεδίο της έγκρισης των περιφερειακών και κυρίως των τοπικών χωροταξικών σχεδίων ενέχει κινδύνους αποτελεσματικότητας. (Γ. Πυργιώτης)

γ) Μέτρα εφαρμογής του σχεδιασμού

Είναι αναγκαία η ενσωμάτωση ρυθμίσεων που έχουν περάσει σε άλλα νομοθετήματα ώστε ο νόμος να μην περιορίζεται σε γενικές φιλοσοφίες αλλά να επιλύει έστω και με μεταβατικές διατάξεις συγκρούσεις μεταξύ παράλληλων και ανταγωνιστικών νομοθετημάτων που έχουν σχέση με το χωροταξικό σχεδιασμό. (Π. Γετίμης: ΤΑΠΑ)

Το κεντρικό πρόβλημα του δεσμικού πλαισίου της χωροταξίας, είναι η σύνδεση γεωγραφικών και τομειακών λογικών στη σύζευξη των οποίων όλοι έχουν λόγο ή μια συναρμοδιότητα. Απαιτείται η εξεύρεση τρόπων επιβολής των συντονιστικών σχημάτων όχι μόνο στο επίπεδο της διοίκησης αλλά και της κοινωνίας με στόχο τη διατύπωση ενός δεσμικού πλαισίου όχι μόνο για τη διοίκηση αλλά και για το κοινωνικό σύνολο. Στη βάση αυτή η σύνδεση προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης με τα χωροταξικά σχέδια καθίσταται αναγκαία προκειμένου να μην δημιουργηθούν δυσλειτουργίες στην άσκηση του οικονομικού προγραμματισμού και των χωροταξικών ρυθμίσεων. (Γρ. Καυκαλάς: ΑΠΘ)

Είναι αναγκαία η ενιαία θεώρηση και αντιμετώπιση των διαστάσεων του σχεδιασμού (περιβαλλοντικής, χωροταξικής, αναπτυξιακής), γιατί δεν έχουμε πλέον την πολυτέλεια της διασποράς αρμοδιοτήτων. (Ι. Μυλωνάς - Α. Αρβανιτάκη: ΣΕΠ)

Θεωρητικά η σχέση μεταξύ αναπτυξιακού, χωροταξικού και περιφερειακού σχεδιασμού είναι αναγκαία, αλλά η ενιαία αντιμετώπιση αυτών σε επίπεδο οργάνων και εργαλείων δεν είναι ούτε ρεαλιστική ούτε βιώσιμη. Επειδή υπάρχουν κενά, δυσλειτουργίες και πολλά προβλήματα στον αναπτυξιακό προγραμματισμό, η προσθήκη και του χωροταξικού σχεδιασμού επιβαρύνει την κατάσταση. Εκείνο που πρέπει όμως να γίνεται είναι να ελέγχονται οι αναπτυξιακές δραστηριότητες που προτείνονται από τα αναπτυξιακά προγράμματα με βάση τις κατευθύνσεις των χωροταξικών σχεδίων. (Δ. Οικονόμου: ΠΘ)

Η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και η αντίληψη της ριζοσπαστικής αποκέντρωσης είναι απαραίτητο να δοκιμαστούν στα πλαίσια του χωροταξικού σχεδιασμού για τον έλεγχο των δυνατοτήτων τους στα πλαίσια των χωρικών ρυθμίσεων. (Κ. Χατζημιχάλης: ΑΠΘ)

5. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΝΕΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΜΕ ΤΟ Ν.360/76

Η σύγκριση γίνεται ανάμεσα στον Ν.360/76 και στην τέταρτη γραφή του σχεδίου νόμου για το νέο θεσμικό πλαίσιο της χωροταξίας, που δεν έχει ακόμα γηφιστεί. Μετά την γήφιση του νέου νόμου υπάρχει η πρόβλεψη να καταργηθούν όλες οι διατάξεις του Ν.360/76.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί το γεγονός ότι η γήφιση του Ν.360/76 έγινε εν όψει της ένταξης της χώρας μας στην ΕΟΚ, ενώ ο νέος νόμος λαμβάνει σε μεγάλο βαθμό υπόψη του τις αρχές και τους στόχους που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση στις κατευθύνσεις για την χωροταξική της πολιτική.

Όπως στον Ν.360/76 έτσι και στο νέο θεσμικό πλαίσιο, το περιβάλλον και η προστασία του περιβάλλοντος αντιμετωπίζονται ως στόχοι του χωροταξικού σχεδιασμού. Επίσης είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι διατηρούνται τα τρία βασικά επίπεδα του χωροταξικού σχεδιασμού (Εθνικό, Περιφερειακό και Τοπικό)

Οι ορισμοί που δίνονται στο Ν.360/76 αφορούν συγκεκριμένες βασικές έννοιες του χωροταξικού σχεδιασμού, ενώ στο νέο νόμο δίνονται ορισμοί γενικότερων εννοιών (Χωροταξική Πολιτική, Στρατηγικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη). Η εισαγωγή των εννοιών αυτών δείχνει το βαθμό επηρεασμού της ελληνικής χωροταξικής πολιτικής από τη διαμόρφωση της χωροταξικής πολιτικής της ΕΕ, όπου τον τελευταίο καιρό οι παραπάνω έννοιες αποτελούν το βασικό θέμα συζήτησης για τη χάραξη της κοινής χωροταξικής πολιτικής. Ο νέος νόμος αποφεύγει με τον τρόπο αυτό να ορίσει τις έννοιες της χωροταξίας, αποτέλεσμα της συνειδητοποίησης, κυρίως μετά την εμπειρία από το Ν.360/76, ότι οι έννοιες αυτές δεν είναι στατικές αλλά έχουν μια δυναμική και εξελίσσονται, οπότε ο περιορισμός τους στα πλαίσια ενός ορισμού δεν είναι επιθυμητός.

Όσον αφορά τα όργανα του χωροταξικού σχεδιασμού που εισάγει ο νέος νόμος, δημιουργεί την Κυβερνητική Επιτροπή Συντονισμού Χωρικών Πολιτικών (ΚΕΣΧΩΠ), με σκοπό να αποφασίζει την στρατηγική της χωροταξικής πολιτικής, κάτι αντίστοιχο με το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος (ΕΣΧΠ). Το Εθνικό Συμβούλιο Χωρικής Ανάπτυξης (ΕΣΧΑ) με μεγάλη συμμετοχή φορέων αντίστοιχο με την Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος.

Στο σχέδιο νόμου ένα σημείο που δεν υπάρχει στο Ν.360/76, είναι ότι αναφέρονται αναλυτικά οι αρμοδιότητες των οργάνων του κάθε επιπέδου σχεδιασμού. Η κατάρτιση επίσης των περιφερειακών σχεδίων γίνεται από τις υπηρεσίες των περιφερειών, με βάση όμως τις αρχές και τις κατευθύνσεις των Εθνικών και Ειδικών Πλαισίων Χωρικής Ανάπτυξης που συντάσσονται από το Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ. Η έγκριση όλων των Χωροταξικών Σχεδίων Διανομαρχιακού, Νομαρχιακού και Τοπικού χαρακτήρα ανήκει στις Περιφέρειες. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο ότι μετά την εισαγωγή του δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης στις νομαρχίες, δημιουργήθηκαν στις περιφέρειες υπηρεσίες που έχουν τη δυνατότητα να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της κατάρτισης χωροταξικών σχεδίων.

Αντίστοιχο του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος του Ν.360/76 είναι το Εθνικό Πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης, το οποίο ενσωματώνει στο

περιεχόμενο του και τις αρχές για το σχεδιασμό και την προστασία του περιβάλλοντος (Σχέδια και Προγράμματα για την Προστασία του Περιβάλλοντος του Ν.360/76). Στα πλαίσια της ισόρροπης ανάπτυξης εισάγει την ορθολογική ανάπτυξη του συστήματος των οικιστικών κέντρων της χώρας, κάτι που έγινε όμως και με το Ν.360/76 με την απόφαση 2 του ΕΣΧΠ "για την οικιστική αποκέντρωση". Επίσης το Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο του Ν.360/76 λάμβανε υπόψη για την διαμόρφωση των βασικών αρχών και στόχων του μόνο τα Πενταετή Σχέδια Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης ενώ στο Εθνικό Πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης λαμβάνονται υπόψη οι διεθνείς, ευρωπαϊκές, διακρατικές δράσεις της χώρας μας και οι ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής της χώρας μας. Εγκρίνεται από τη Βουλή και προβλέπονται διαδικασίες αναθεώρησης και τροποποίησης. Δεν ορίζονται όμως οι κατηγορίες των χρήσεων γης και ένα σύστημα ταξινόμησης αυτών που θα έδινε κοινή μορφή σε όλα τα πλαίσια χωρικής ανάπτυξης και κυρίως σε αυτά του τοπικού επιπέδου.

Σε αντίθεση με το Ν.360/76, το νέο νομοσχέδιο ορίζει το περιεχόμενο των Ειδικών Πλαισίων Χωρικής Ανάπτυξης, όπως και των Περιφερειακών Σχεδίων Χωρικής Ανάπτυξης στα οποία ορίζεται και η διαδικασία με την οποία ξεκινά η περιφέρεια τη διαδικασία σύνταξης και έγκρισης αυτών. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι μετά την κατάρτισή τους στέλνονται για έγκριση στο Περιφερειακό Συμβούλιο και ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ για το μόνο που μπορεί να αποφανθεί είναι για τη νομιμότητα των υποβληθέντων ΠΣΧΑ.

Το νέο σχέδιο νόμου λαμβάνοντας υπόψη την ανακολουθία που υπήρχε ανάμεσα στον Ν.360/76 και τη μετέπειτα νομοθεσία που συσχετιζονταν έμμεσα ή άμεσα με το χωροταξικό σχεδιασμό, τροποποιεί διατάξεις νόμων που επηρεάζουν τις ρυθμίσεις του χώρου, με βασικό νόμο τον 1650 για την προστασία του περιβάλλοντος.

Άλλη μια καινοτομία του νέου νόμου είναι η ίδρυση του Ινστιτούτου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος με σκοπό την επιστημονική έρευνα σε θέματα της χωροταξίας και της χωροταξικής πολιτικής, και υποστήριξης προγραμμάτων που αναλαμβάνει η χώρα μας στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Χωρικής Ολοκλήρωσης. Το ΙΝΧΩΠ σχετίζεται μόνο με τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ, με απόφαση του οποίου μπορεί να του ανατεθεί η εκπόνηση μελετών για τη σύνταξη, παρακολούθηση, αξιολόγηση και αναθεώρηση του Εθνικού και Περιφερειακού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης καθώς και των Ειδικών Πλαισίων Χωρικής Ανάπτυξης.

Από την ανάλυση και την κριτική που έγινε στο Ν.360/76 και παρουσιάστηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, μπορούν να εξαχθούν τα βασικά σημεία όσον αφορά την εμπειρία των εμπλεκόμενων με τη χωροταξία φορέων. Από τα σημεία αυτά που είχαν τότε επισημανθεί και οδήγησαν σε μια δυσλειτουργία του Ν.360/76, άλλα έχουν ληφθεί υπόψη στο νέο σχέδιο νόμου για τη χωροταξία και άλλα όχι.

Το σημείο του Ν.360/76 που δέχθηκε πιο έντονα κριτική ήταν η συγκέντρωση των αρμοδιοτήτων κατάρτισης των χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων όλων των επιπέδων στο Υπουργείο Συντονισμού. Το νέο σχέδιο νόμου διακρίνεται από μία τάση αποσυγκέντρωσης των αρμοδιοτήτων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί δίνεται στα όργανα της περιφέρειας η δυνατότητα κατάρτισης των περιφερειακών σχεδίων

και σε τοπικό επίπεδο ορίζονται ως όργανα άσκησης της χωροταξικής πολιτικής τα διοικητικά συμβούλια των Συμβουλίων Περιοχής και τα όργανα των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων για την κατάρτιση όλων των υποπεριφερειακής κλίμακας χωροταξικών σχεδίων.

Η συμμετοχή κοινωνικών φορέων στη διαδικασία του σχεδιασμού και της λήψης των αποφάσεων σε εθνικό επίπεδο (στο Ν.360/76) απουσίαζε, με βάση την άποψη που υποστηρίχθηκε ότι στο επίπεδο αυτό δεν είναι απαραίτητη αφού με το Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο οδηγούμαστε σε πλαίσιο χωροταξικής οργάνωσης όπου δεν τίγονται άμεσα τα ατομικά συμφέροντα. Στα κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού δέχονταν τη συμμετοχή κοινωνικών φορέων, χωρίς όμως αυτή να κατοχυρώνεται. Στο νέο σχέδιο νόμου σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού υπάρχει ευρεία συμμετοχή κοινωνικών φορέων. Μπορεί να αναφερθεί το παράδειγμα του Εθνικού Συμβουλίου Χωρικής Ανάπτυξης που είναι αντίστοιχο της Επιτροπής Χωρικής Ανάπτυξης όπου στο πρώτο τα 2/3 σχεδόν των μελών του προέρχονται από κοινωνικούς φορείς ενώ στο δεύτερο τα βασικά του μέλη είναι εκπρόσωποι Υπουργείων ενώ η συμμετοχή εκπροσώπων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ιδιωτικού δικαίου και ιδιωτών με προσόντα και εμπειρίες ήταν δυνατή μετά από απόφαση του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού.

Στο Ν.360/76 η σύνδεση της χωροταξικής με την οικονομική πολιτική γινόταν σε εθνικό επίπεδο μέσω της εξάρτησης του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου από το 5ετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης. Στο νέο σχέδιο νόμου προβλέπεται η σύνδεση των Περιφερειακών Σχεδίων Χωρικής Ανάπτυξης (ΠΣΧΑ) με το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της περιφέρειας και την προτεραιότητα που έχουν σ' αυτό τα έργα και οι δράσεις που προωθούν την υλοποίηση του ΠΣΧΑ.

Στο Ν.360/76 για τη χωροταξία δεν υπάρχει κάποιος μηχανισμός που να υποχρεώνει τους αρμόδιους φορείς να ξεκινήσουν την εκπόνηση των σχεδίων που προβλέπει ο νόμος. Με δεδομένο ότι αυτός ήταν ο πιο σημαντικός παράγοντας για την αδράνεια του Ν.360/76, θεωρούμε ότι είναι σημαντικό να προβλέπεται ένας τέτοιος μηχανισμός στο νέο σχέδιο νόμου. Στο νέο σχέδιο νόμου, στο άρθρο για την προέγκριση χωροθέτησης υπάρχει μεταβατική περίοδος τριών χρόνων για τη διατήρηση του σημερινού καθεστώτος της προέγκρισης χωροθέτησης. Μετά την πάροδο της προδεσμίας αυτής απαιτείται οπωσδήποτε η έγκριση χωροταξικών πλαισίων όλων των επιπέδων που προβλέπει το νομοσχέδιο. Ήδη τέτοια ρύθμιση έχει συμπεριληφθεί στο άρθρο 6 παρ. 2 του Ν. 2242/94 και το σχέδιο νόμου της χωροταξίας απλά τη διατηρεί. Η ρύθμιση αυτή έγινε μετά την έκδοση της υπ. Αρ. 2844/1994 απόφαση του Σ.τ.Ε.

Τέλος θα πρέπει να επισημανθεί η έλλειψη μηχανισμών τεχνικής υποστήριξης του χωροταξικού σχεδιασμού (κτηματολόγιο, κωδικοποίηση χρήσεων γης). Η έλλειψη αυτή παρότι είχε επισημανθεί από την περίοδο κατάρτισης του Ν.360/76, συνεχίζει να υφίσταται μέχρι σήμερα ενόψει της δεσμοθέτησης του νέου νόμου για τη χωροταξία και παρά το πάροδο 20 ετών από την αρχική επισήμανσή της.

6. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΣΤΟ ΝΕΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είχε επιπτώσεις στην οργάνωση του χώρου, τόσο μέσω των έργων που εκπονήθηκαν από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής αργότερα όσο και μέσω των Οδηγιών στο δεσμικό πλαίσιο (Ν.1650/86 και ΚΥΑ/69269/90). Τα τελευταία χρόνια στην Ένωση έχει ενταθεί το ενδιαφέρον για θέματα χωροταξίας, με αποτέλεσμα την έκδοση των κειμένων Ευρώπη 2000, Ευρώπη 2000 plus και Προοπτική Ευρωπαϊκής Χωρικής Ανάπτυξης. Ειδικά στην Προοπτική φαίνονται οι νέες τάσεις και ορίζεται το πλαίσιο με το οποίο θα διαμορφωθεί μια κοινή χωροταξική πολιτική. Αποτέλεσμα της συζήτησης αυτής στην ΕΕ είναι στον Ελληνικό χώρο η προσπάθεια σύνταξης του νέου δεσμικού πλαισίου για τη χωροταξία.

Ένας από τους σκοπούς του προτεινόμενου νομοσχεδίου είναι η ενίσχυση της θέσης της χώρας στο διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο. Η ενίσχυση αυτή θα προέλθει μέσα από τη διασφάλιση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, της ισότητας των ευκαιριών και την προστασία του περιβάλλοντος. Το νέο στοιχείο του είναι η ισότητα των ευκαιριών, η οποία όπως φαίνεται στην Προοπτική αποτελεί σημαντικό παράγοντα των σύγχρονων απόψεων για τη χωροταξία. Στο προτεινόμενο νομοσχέδιο δεν ορίζεται πως νοείται η ισότητα, αλλά στην Προοπτική υπάρχει μια στροφή από την ισότητα στις υποδομές (ίση πρόσβαση στο χώρο), στην ισότητα στην πληροφορία δηλαδή στη δυνατότητα πρόσβασης σε δίκτυα πληροφορίας.

Βασικοί στόχοι του προτεινόμενου δεσμικού πλαισίου της χωροταξίας είναι η διασφάλιση ισόρροπης και πολυκεντρικής ανάπτυξης, κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας ευκαιριών και αειφορικής χρήσης των φυσικών πόρων και προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι στόχοι αυτοί ταυτίζονται με τους στόχους που είχαν τεθεί στην Προοπτική προκειμένου να επιτευχθεί η αειφορική ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού εδάφους. Ως πολυκεντρική και ισόρροπη ανάπτυξη νοείται η αποφυγή της υπερβολικής συγκέντρωσης γύρω από ορισμένα μεγάλα αστικά κέντρα γιατί το γεγονός αυτό έχει επιπτώσεις στη χωροταξική ανάπτυξη της Ένωσης. Έτσι θεωρείται ότι θα επιτευχθεί η συνετή εκμετάλλευση του Ευρωπαϊκού χώρου και κατά συνέπεια η αειφορική ανάπτυξη. Η κοινωνική δικαιοσύνη και η ισότητα ευκαιριών δεν θα πρέπει να συγχέεται με την άσκοπη αύξηση της κινητικότητας αλλά με ίση πρόσβαση σε νέες μορφές επικοινωνίας, δηλαδή με ισορροπημένη διάχυση πληροφορίας και γνώσης. Σε ότι αφορά το περιβάλλον βασική ιδέα είναι η μακροχρόνια διαχείριση των φυσικών πόρων σε όλες τις περιφέρειες της Ευρώπης, με σκοπό τη μείωση της περιβαλλοντικής πίεσης και την εξασφάλιση περιβαλλοντικών αποθεμάτων μεγάλης σπουδαιότητας για τις μελλοντικές Ευρωπαϊκές γενεές. Όπως φαίνεται και από την ανάλυση του προτεινόμενου νόμου οι στόχοι διατηρούν το βασικό πλαίσιο αναφοράς τους με την προϋπόθεση να υπάρχει σεβασμός στις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών θεωρείται σκόπιμη από το προτεινόμενο νομοσχέδιο η συνεργασία των εθνικών αρχών με τα ευρωπαϊκά όργανα ώστε να συμβάλλει στην ενίσχυση της συνοχής του ευρωπαϊκού χώρου και στην ανταγωνιστικότητα της χώρας μας στην ΕΕ. Επίσης με τη δημιουργία του Ινστιτούτου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος επιχειρείται και η βέλτιστη συνεργασία και αξιοποίηση των δυνατοτήτων που δίνονται από την ΕΕ, για συμμετοχή σε προγράμματα και δίκτυα συνεργασίας.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο πράγματι έχει επιρροές από τις αναζητήσεις της χωροταξικής πολιτικής της ΕΕ. Οι επιρροές αυτές μέσα στο σχέδιο νόμου εντοπίζονται κυρίως στους σκοπούς και τα μέσα για την επίτευξη της χωροταξικής πολιτικής. Αυτό ως ένα σημείο είναι φυσικό, αφού και η ΕΕ θέτει μόνο πλαίσια χωροταξικής πολιτικής και όχι συγκεκριμένους κανόνες, δίνοντας τη δυνατότητα σε κάθε κράτος μέλος να διαμορφώσει τη δική του χωροταξική πολιτική σεβόμενο τις ιδιαιτερότητές του, ακολουθώντας βέβαια το γενικό αυτό πλαίσιο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '70 δεν υπήρχε συγκεκριμένο νομοθέτημα που να αναφέρεται στη χωροταξία. Έως τότε το Κράτος απασχολούνταν κυρίως με θέματα οικιστικής πολιτικής και πολεοδομικών επεμβάσεων, γεγονός που δικαιολογείται ως ένα σημείο από την κατάσταση που επικρατούσε στη χώρα μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Για πρώτη φορά στη δεκαετία του '60 γίνεται μια προσπάθεια προγραμματισμού και ρύθμισης του χώρου με την εκπόνηση μιας σειράς ρυθμιστικών σχεδίων. Η έλλειψη όμως δεσμικού πλαισίου για τη δεσμοδέτησή τους οδηγεί στην αδυναμία εφαρμογής τους. Μόλις το 1972 εκδίδεται το Ν.Δ.1262/72 "Περί ρυθμιστικών σχεδίων αστικών περιοχών" με τον οποίο καθορίζεται η διαδικασία σύνταξης, έγκρισης και εφαρμογής των ρυθμιστικών σχεδίων.

Ταυτόχρονα γίνεται η ανάθεση του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος Ελλάδας στο γραφείο του Κ. Δοξιάδη. Η ανάθεση αυτή προκαλεί πολλές αντιδράσεις μετά την πτώση της δικτατορίας. Οι αντιδράσεις, αφορούν κυρίως την απευθείας ανάθεση της μελέτης σε ιδιωτικό γραφείο και είχαν ως αποτέλεσμα τη Δημόσια Συζήτηση για την ανάθεσή του. Από την εμπειρία της σημερινής πραγματικότητας και αξιολογώντας τις συνθήκες τότε, συμπεραίνουμε ότι οι αντιδράσεις αυτές φαίνεται ότι τελικά ξεκινούσαν από την αμφισβήτηση προς το φορέα και λιγότερο στον τρόπο ανάθεσης. Αμφισβητούσαν ουσιαστικά την εγκυρότητα της τότε "κυβέρνησης" και τη σκοπιμότητα με την οποία έδετε τους στόχους μιας πολύ σημαντικής μελέτης για την πορεία και την ανάπτυξη της χώρας. Άλλωστε ακόμη και σήμερα είναι σύννηδες φαινόμενο απευθείας ανάθεση μελετών σε ιδιώτες.

Με το Σύνταγμα του 1975 ορίζεται για πρώτη φορά ότι η ρύθμιση του χώρου είναι υποχρέωση του Κράτους απέναντι στους πολίτες. Η δυνατότητα που δίνει το Σύνταγμα στο Κράτος δεν μπορούσε να αξιοποιηθεί, εξαιτίας της ανυπαρξίας δεσμικού πλαισίου το οποίο θα καθόριζε τις αρχές και τους κανόνες με τους οποίους θα μπορούσε να ασκηθεί χωροταξική πολιτική. Μπορούμε να πούμε ότι η αναφορά της χωροταξίας στο Σύνταγμα αποτέλεσε την επιταγή και το έναυσμα για τη θέσπιση σχεδίου νόμου που θα ρυθμίζει τα θέματα του χώρου.

Το 1976 έχουμε τη θέσπιση του νόμου 360 "Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος". Το νομοσχέδιο αυτό διέπετο από σαφήνεια και απλότητα. Σ' αυτό συντέλεσε η μικρή του έκταση και η ξεκάθαρη παράθεση των ορισμών, των επιπέδων σχεδιασμού και των οργάνων και μέτρων εφαρμογής που δεσμοδετούσε.

Αντιμετωπίζει τα θέματα της χωροταξίας και της προστασίας του περιβάλλοντος παράλληλα όσον αφορά το σχεδιασμό. Προβλέπει σαφώς τα επίπεδα του σχεδιασμού και τα ιεραρχεί με βάση το γεωγραφικό επίπεδο αναφοράς τους, έτσι ώστε το κατώτερο γεωγραφικά να αναφέρεται και να εξαρτάται από το ανώτερο.

Το βασικό μειονέκτημα του νόμου αυτού είναι ότι δεν προβλέπει διαδικασία με την οποία να υποχρεώνονται οι φορείς να αναλάβουν πρωτοβουλία για την δεσμοδέτηση και εκπόνηση των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων σε όλα τα επίπεδα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να περιέλθει ο νόμος σε αδράνεια σε σύντομο χρονικό διάστημα. Έτσι ενώ πριν την υψίση του νόμου αυτού υπήρχε κινητικότητα όσον αφορά τις αναθέσεις χωροταξικών μελετών και εξαιτίας της έλλειψης δεσμικού πλαισίου δεν εφαρμοζόταν, όταν δημιουργήθηκε το δεσμικό πλαίσιο σταματά η ανάθεση αυτών.

Η αδράνεια στην οποία περιήλθε ο νόμος δεν συνδέεται με τη δομή του. Ούτε βέβαια μόνο με την έλλειψη πολιτικής βούλησης για την προώθηση ρυθμίσεων του χώρου. Τα αίτια για τη μη εφαρμογή σε ευρεία κλίμακα του νόμου αυτού είναι δυσδιάκριτα εξαιτίας τόσο της απλότητας του νόμου αυτού, όσο και της έντονης επιθυμίας που υπήρχε τότε για τη ρύθμιση των ζητημάτων του χώρου. Επομένως για την μη εφαρμογή του νόμου φαίνεται ότι το αίτιο δεν υπήρξε η πολυπλοκότητα του. Εάν δούμε όμως το γενικότερο πλαίσιο μέσα στο οποίο επιχειρήθηκε ο χωροταξικός σχεδιασμός, μπορούμε να διακρίνουμε τα εξής:

- α) υπήρχε ανεπαρκής γνώση της υφιστάμενης κατάστασης και των μηχανισμών και εξελίξεων στο χώρο, και έλλειψη επαρκών στατιστικών στοιχείων με αποτέλεσμα να είναι πολύ δύσκολο να γίνεται έστω και σε χαμηλό επίπεδο κάθε είδους σχεδιασμός και προγραμματισμός
- β) η σύνδεση του χωροταξικού σχεδιασμού με τον γενικότερο κοινωνικό και οικονομικό προγραμματισμό προσέκρουε στην έλλειψη συντονισμού ανάμεσα στους εμπλεκόμενους φορείς
- γ) στις διαδικασίες σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων υπήρξε έλλειψη διαλόγου με τον ενδιαφερόμενο πληθυσμό, γεγονός που υπονόμει από την αρχή την επιτυχία εφαρμογής των σχεδίων και προγραμμάτων και γενικότερα υπήρχε ελλιπής γνώση των αναγκών του πληθυσμού
- δ) προβλεπόταν στατικό μοντέλο σχεδιασμού με αποτέλεσμα απρόβλεπτες εξελίξεις, κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού, στη διαδικασία ανάπτυξης και οργάνωσης του χώρου, να καθιστούν τα υπό εκπόνηση σχέδια πριν ακόμα την έγκρισή τους, ξεπερασμένα (Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Πρόγραμμα Αναπτύξεως 1976-1980: Χωροταξική Πολιτική, σελ.208)

Παρά το γεγονός τελικά ότι ο Ν.360/76 δεν έτυχε ευρείας εφαρμογής, πρέπει να σημειωθεί ότι ήταν πολύ σημαντικό βήμα. Ακόμα και αν δεν υπήρξε διαδικασία παραγωγής χωροταξικών σχεδίων, και μόνο η γήφηση του νόμου ήταν καθοριστική αφού έθεσε τις βάσεις και το πλαίσιο του χωροταξικού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού και προσπάθησε να συντονίσει, μέσα από τη δημιουργία του ΕΣΧΠ, την άσκηση χωροταξικής πολιτικής.

Η δημιουργία του ΕΣΧΠ, ενός δηλαδή διυπουργικού (διατομεακού) οργάνου που μπορεί να συντονίζει σε οριζόντιο επίπεδο είναι ένα από τα θετικά στοιχεία του Ν.360/76. Τυπικά η δράση του ΕΣΧΠ φτάνει μέχρι το 1985 με την έκδοση συνολικά 21 αποφάσεων, αν και ουσιαστικά η δράση του σταματά το 1981. Οι σημαντικότερες αποφάσεις όπως ήδη αναφέρθηκε θεωρούνται: η απόφαση 2/1979 "Περί χαράξεως κατευθυντήριων γραμμών της χωροταξικής πολιτικής για την οικιστική αποκέντρωση", η απόφαση 3/1980 "Περί σχεδίου-πλαισίου ρυθμίσεων ευρύτερης περιοχής Πρωτεύουσας" και η απόφαση 7/1981 "Περί οργανώσεως του ελληνικού χώρου σε Προγραμματικά Διαμερίσματα".

Η σημασία της απόφασης 2/1979 οφείλεται στο στόχο που προωδούσε, δηλαδή την αποκέντρωση της ανάπτυξης μέσω της δημιουργίας ενός ιεραρχημένου οικιστικού δικτύου (ΚΕΠΑ, ΑΣΤΟΚ, ΑΓΡΟΚ). Επίσης φαίνεται από το γεγονός ότι σε αυτή στηρίχθηκε η έκδοση τριών ακόμη αποφάσεων του ΕΣΧΠ, που αφορούσαν το σύστημα οργάνωσης των ΚΕΠΑ Βόλου-Λάρισας, Καβάλας και Ηρακλείου. Από τις αποφάσεις του ΕΣΧΠ οι μόνες που εγκρίθηκαν ήταν τελικά τα τρία αυτά ΚΕΠΑ.

Στην απόφαση 3 γίνεται προσπάθεια ρύθμισης της περιοχής της πρωτεύουσας με στόχο τη συγκράτηση του ρυθμού αύξησης του πληθυσμού, την αποκέντρωση των υπηρεσιών που έλκουν πληθυσμό, τη δημιουργία ενός πολυκεντρικού συστήματος διοίκησης μέσω των διαμερισμάτων που προέβλεπε και την προστασία του περιβάλλοντος.

Στην απόφαση 7 γίνεται η διαίρεση της χώρας σε Προγραμματικά Διαμερίσματα. Προτείνεται όλες οι κρατικές υπηρεσίες να κατανέμουν τις περιφερειακές τους υπηρεσίες με βάση τη διαίρεση όπως αυτή προβλέπεται. Μετά την ανάλυση της δομής κάποιων υπουργείων και κρατικών οργανισμών παρατηρήθηκε ότι ελάχιστα έλαβαν υπόψη τους την απόφαση αυτή και η διάρθρωση των περιφερειακών τους υπηρεσιών γίνεται με ιδιαίτερα κριτήρια που αποφασίζει η κάθε υπηρεσία.

Το ερώτημα που τίθεται είναι αν μέσα από τις αποφάσεις του ΕΣΧΠ ασκήθηκε τελικά χωροταξική πολιτική. Μετά από την ανάλυση όλων των αποφάσεων του ΕΣΧΠ, καταλήγουμε στην άποψη ότι δεν άσκησε χωροταξική πολιτική. Το μεγαλύτερο μέρος των αποφάσεων του αναφέρεται σε τοπικό επίπεδο. Το σύνολο σχεδόν των αποφάσεων του εθνικού επιπέδου αφορούσε κυρίως την προστασία φυσικών πόρων, όπου αντιμετωπίζεται το περιβάλλον αυτόνομα χωρίς να υπεισέρχεται πουθενά η χωροταξική του διάσταση. Δεν υπάρχει καμία απόφαση του που να αναφέρεται σε περιφερειακό επίπεδο κάτι που θα περιμέναμε μετά την έκδοση της απόφασής του για τα Προγραμματικά Διαμερίσματα.

Οι αποφάσεις του ΕΣΧΠ για τα ΚΕΠΑ είναι επίσης τοπικού επιπέδου και όχι περιφερειακού όπως δηλώνει ο τίτλος της απόφασής τους. Μετά την ανάλυσή τους καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι τα ΚΕΠΑ ανταποκρίνονται περισσότερο σε επίπεδο Ρυθμιστικού Σχεδίου και λιγότερο σε αυτό του Χωροταξικού. Στην πράξη όπως φαίνεται από τα μέτρα εφαρμογής που εγκρίνονται (και είναι προτάσεις του μελετητή), δίνεται βαρύτητα κυρίως στην προώθηση των έργων που αφορούν τα Ρυθμιστικά Σχέδια της κάθε πόλης και όχι στις ενέργειες που προωθούν την οικιστική οργάνωση της ευρύτερης περιοχής, έτσι ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν οι πόλεις αυτές ως Κέντρα Ενταπικών Προγραμμάτων Ανάπτυξης.

Όπως φάνηκε από την ανάλυση του Ν.360/76, αντιμετωπίζονται τα θέματα της χωροταξίας και του περιβάλλοντος ταυτόχρονα, ο πολεοδομικός σχεδιασμός πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τις αρχές και κατευθύνσεις του χωροταξικού σχεδιασμού και αυτός με τη σειρά του να εναρμονίζεται με τις αρχές και κατευθύνσεις των προγραμμάτων ανάπτυξης και τη γενικότερη αναπτυξιακή πολιτική. Το ερώτημα που πηδεται είναι εάν η μετέπειτα νομοθεσία που σχετίζεται με τα θέματα αυτά έλαβε υπόψη της τις παραπάνω αρχές.

Μέσα από το Ν.1650/86 "Για την προστασία του περιβάλλοντος" όπου αποκλειστικά αναφέρεται στο περιβάλλον, δεσμοδετούνται εργαλεία που έχουν χωροταξική διάσταση αφού ορίζονται χρήσεις γης, χωρίς όμως να επιχειρείται συνολική σύνδεση της χωροταξίας και του περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα αγνοούνται οι διατάξεις του 360/76, που αν και ουσιαστικά είχε τεθεί σε αδράνεια, τυπικά δεν είχε καταργηθεί.

Με την Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ. αριθ. 69269/5387/1990 εξειδικεύεται ο Ν.1650/86 μέσω της θέσπισης διαδικασίας και όρων προέγκρισης χωροθέτησης και έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των ιδιωτικών και δημοσίων έργων και δραστηριοτήτων. Χαρακτηριστικό της στοιχείο είναι ότι δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη της τα Σχέδια και Προγράμματα της Προστασίας του Περιβάλλοντος που δεσμοδετούσε ο νόμος 360/76. Η προστασία του περιβάλλοντος δεν αντιμετωπίζεται σφαιρικά αφού δίνεται έμφαση στις σημειακές χωροθετήσεις έργων και δραστηριοτήτων οι οποίες αντιμετωπίζονται ως μέσο υποκατάστασης του χωροταξικού σχεδιασμού που ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτος μετά την αδρανοποίηση του Ν.360/76.

Όσον αφορά τον πολεοδομικό σχεδιασμό, από την ανάλυση του Ν.1262/72 "Περί ρυθμιστικών σχεδίων", διαπιστώνουμε ότι η εμπειρία της δεσμοδέτησης των Ρυθμιστικών Σχεδίων χρησιμοποιήθηκε στη δημιουργία του δεσμικού πλαισίου της χωροταξίας, κυρίως σε ότι αφορά το περιεχόμενο και τη διαδικασία τροποποίησης και αναθεώρησης των Σχεδίων. Δεν φαίνεται να έχει ληφθεί υπόψη η διαδικασία εφαρμογής και έγκρισης των Ρυθμιστικών Σχεδίων και τα προβλήματα που αντιμετώπισε δεδομένου ότι ο νόμος αυτός δεν εφαρμόστηκε ποτέ, όπου και εμφανίζεται το κύριο μειονέκτημα του Ν.360/76.

Εξετάζοντας τη μετέπειτα του Ν.360/76 πολεοδομική νομοθεσία ασχοληθήκαμε αρχικά με το Ν.947/79 "Περί οικιστικών περιοχών". Κύριο χαρακτηριστικό του νόμου αυτού είναι η μη ένταξη του σε ευρύτερα πλαίσια και αναπτυξιακούς στόχους.

Έτσι η οργάνωση των οικιστικών περιοχών δεν συσχετίζεται με μια συγκεκριμένη πολιτική χρήσεων γης και με τα ολοκληρωμένα αναπτυξιακά προγράμματα, αποσυνδέοντας πλήρως την έγκριση των νέων δεσμικών εργαλείων για τη ρύθμιση της οικιστικής ανάπτυξης από οποιαδήποτε προβληματική χωροταξικού σχεδιασμού.

Με το Ν.1337/83 "Επέκταση πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη-σχετικές ρυθμίσεις", τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια που εισάγονται δεν συνδέονται με τα χωροταξικά σχέδια και προγράμματα του νόμου 360/76 και επίσης φαίνεται μην να υπάρχει σχέση των διαφόρων επιπέδων του σχεδιασμού, ιδιαίτερα στη φάση της υλοποίησης. Τα ΓΠΣ τελικά αποτελούν ένα συνθετικό πλαίσιο κατευθύνσεων για την εκπόνηση των Πολεοδομικών Σχεδίων και σχεδόν αναλαμβάνουν να υποκαταστήσουν το χωροταξικό σχεδιασμό.

Τέλος όσον αφορά τους νόμους που σχετίζονται με την αναπτυξιακή πολιτική δεν φαίνεται καμία σύνδεση του χωροταξικού με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό, ούτε ακόμα και στο επίπεδο των ειδικών ζωνών ανάπτυξης δραστηριοτήτων που θα έπρεπε να στηρίζονται κατά μια έννοια στις κατευθύνσεις των Ειδικών χωροταξικών σχεδίων. Ειδικότερα κυρίως με το Ν.1262/82 "Για την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας και τροποποίηση συναφών διατάξεων" ορίζονται περιοχές οικονομικών κινήτρων για την επίτευξη της περιφερειακής ανάπτυξης. Η αντιμετώπιση αυτή έρχεται σε πλήρη αντιθεση με τη λογική της απόφασης 2 του ΕΣΧΠ που επίσης στόχευε στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μέχρι το 1970 είχε δείξει πολύ μικρό ενδιαφέρον για τα θέματα της χωροταξίας. Οι μόνες αναφορές, που έχουν κατά μια έννοια και χωροταξικό χαρακτήρα, αφορούσαν την ενίσχυση κυρίως της οικονομικής ανάπτυξης των Περιφερειών που ήταν λιγότερο αναπτυγμένες. Μόλις το 1987 με την κύρωση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης εισάγεται η έννοια της χωρικής διάστασης της οικονομικής ανάπτυξης (οικονομική και κοινωνική συνοχή).

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα θέματα Χωροταξικής Πολιτικής σήμερα αντιμετωπίζονται στη βάση δύο διαφορετικών προσεγγίσεων, της κοινοτικής και διακυβερνητικής. Η κοινοτική προσέγγιση παραπέμπει σε μια κοινή χωροταξική πολιτική που αποφασίζεται από τα υπερεθνικά όργανα π.χ. την Επιτροπή, ενώ η διακυβερνητική προσέγγιση παραπέμπει σε μια διαδικασία λήψης αποφάσεων όπου τα Κράτη Μέλη μέσα από αμοιβαίους συμβιβασμούς, ενημέρωση και ανταλλαγή πληροφοριών προχωρούν σε συντονισμό των επιμέρους εθνικών πολιτικών τους.

Στη συνδιάσκεψη της Χάγης παρουσιάστηκαν σημαντικά κείμενα για την περιφερειακή πολιτική της Κοινότητας. Το "Ευρώπη 2000 Προοπτικές ανάπτυξης του κοινοτικού εδάφους" που προέκυψε από μια σειρά συνομιλιών πάνω σε θέματα περιφερειακής ανάπτυξης και "Τα Αστικά Δίκτυα της Ευρώπης". Ένα πολύ σημαντικό βήμα για την πορεία της Ευρωπαϊκής Χωροταξικής Πολιτικής, είναι η δημιουργία της Επιτροπής Χωρικής (Χωροταξικής) Ανάπτυξης (ΕΧΑ), που απαρτίζεται από εκπροσώπους των κρατών μελών και ειδικούς εμπειρογνώμονες, η οποία θα βρίσκεται σε συνεχή επαφή με την Επιτροπή της Κοινότητας.

Από το κείμενο "Ευρώπη 2000" προκύπτει ότι η χωροταξία είναι απαραίτητη για την επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, μέσα από την αρμονική ανάπτυξη-ενσωμάτωση των περιφερειακών περιοχών. Επίσης διαπιστώνονται οι χωροταξικές ανισότητες στην επικράτεια της Ε.Ε.

Στη συνάντηση κορυφής που πραγματοποιήθηκε στην Κέρκυρα παρουσιάστηκε ένα γενικό περίγραμμα του Ευρώπη 2000 plus στο οποίο διατυπώνεται ότι είναι αναγκαία η χωροταξική πολιτική στα πλαίσια της Κοινότητας και το "Γενικό Περιεχόμενο της Προοπτικής Ευρωπαϊκής Χωρικής Ανάπτυξης" εκ μέρους της επιτροπής της χωροταξικής ανάπτυξης (ΕΧΑ), του οποίου ο βασικός προσανατολισμός είναι η εδραίωση μιας κοινής πολιτικής και ο συντονισμός της χωροταξικής προσέγγισης των κρατών-μελών της Κοινότητας.

Η Προοπτική είναι το πρώτο διακυβερνητικό κείμενο το οποίο αναφέρεται ουσιαστικά σε θέματα χωροταξίας. Στοχεύει στην οικονομική και κοινωνική συνοχή και προσανατολίζεται σε μια προσέγγιση που θα βασίζεται στην αειφόρο ανάπτυξη και δεν αποτελεί συγκεκριμένη στρατηγική αλλά έχει τη δυνατότητα σχεδιασμού σε διαφορετικά πλαίσια λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε Κράτους Μέλους.

Οι δράσεις αυτές της Ε.Ε. που αρχικά αφορούσαν την περιφερειακή ανάπτυξη αλλά είχαν επιπτώσεις στο χώρο και πρόσφατα με το κείμενο της Προοπτικής, επηρέασαν σημαντικά τα θέματα του χώρου στην Ελλάδα. Οι πρώτες δυσκολίες που αντιμετώπισε ο κρατικός μηχανισμός προέρχονται από την προσπάθειά του να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις των ΜΟΠ σε ό,τι αφορά την εφαρμογή τους. Το πρόβλημα αυτό εντάθηκε από τις επιχορηγήσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Επίσης η πίεση προς την Ελλάδα στην κατεύθυνση οργάνωσης περιβαλλοντικής πολιτικής, οδήγησε όπως είδαμε σε σημαντικά νομοθετήματα και την ταυτόχρονη ενεργοποίηση ενός τμήματος του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου για την προστασία του περιβάλλοντος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν ο Ν.1650/86 και η ΚΥΑ 69269/5387/90.

Η ανακίνηση του θέματος της χωροταξικής πολιτικής στην Ε.Ε. είχε ως αποτέλεσμα να έρδουν στο προσκήνιο τα θέματα αυτά και στην Ελλάδα. Συνέπεια όλων αυτών ήταν η σύσταση επιτροπής για τη σύνταξη του νέου δεσμικού πλαισίου για τη χωροταξία.

Βασικοί στόχοι του προτεινόμενου δεσμικού πλαισίου της χωροταξίας είναι η διασφάλιση ισόρροπης και πολυκεντρικής ανάπτυξης, κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας ευκαιριών και αειφορικής χρήσης των φυσικών πόρων και προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Όπως φαίνεται και από την ανάλυση του προτεινόμενου νόμου οι στόχοι διατηρούν το βασικό πλαίσιο αναφοράς τους με την προϋπόθεση να υπάρχει σεβασμός στις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής.

Στο νέο δεσμικό πλαίσιο, το περιβάλλον και η προστασία του περιβάλλοντος αντιμετωπίζονται ως στόχοι του χωροταξικού σχεδιασμού. Επίσης είναι σημαντικό

να αναφερθεί ότι διατηρούνται τα τρία βασικά επίπεδα του χωροταξικού σχεδιασμού (Εθνικό, Περιφερειακό και Τοπικό)

Στο νέο νόμο δίνονται ορισμοί γενικότερων εννοιών (Χωροταξική Πολιτική, Στρατηγικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη). Η εισαγωγή των εννοιών αυτών δείχνει το βαθμό επηρεασμού της ελληνικής χωροταξικής πολιτικής από τη διαμόρφωση της χωροταξικής πολιτικής της Ε.Ε. Ο νέος νόμος αποφεύγει με τον τρόπο αυτό να ορίσει τις έννοιες της χωροταξίας, αποτέλεσμα της συνειδητοποίησης, κυρίως μετά την εμπειρία από το Ν.360/76, ότι οι έννοιες αυτές δεν είναι στατικές αλλά έχουν μια δυναμική και εξελίσσονται, οπότε ο περιορισμός τους στα πλαίσια ενός ορισμού δεν είναι επιθυμητός.

Σημαντικό σημείο του είναι ότι αναφέρονται αναλυτικά οι αρμοδιότητες των οργάνων του κάθε επιπέδου σχεδιασμού. Η κατάρτιση επίσης των περιφερειακών σχεδίων γίνεται από τις υπηρεσίες των περιφερειών, με βάση όμως τις αρχές και τις κατευθύνσεις των Εθνικών και Ειδικών Πλαισίων Χωρικής Ανάπτυξης. Η έγκριση όλων των Χωροταξικών Σχεδίων Διανομαρχιακού, Νομαρχιακού και Τοπικού χαρακτήρα ανήκει στις Περιφέρειες. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο ότι μετά την εισαγωγή του δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης στις νομαρχίες, δημιουργούνται σταδιακά στις περιφέρειες υπηρεσίες που έχουν τη δυνατότητα να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της κατάρτισης χωροταξικών σχεδίων.

Το νέο σχέδιο νόμου λαμβάνοντας υπόψη την ανακολοιυδία που υπήρχε ανάμεσα στον Ν.360/76 και τη μετέπειτα νομοθεσία που συσχετιζόνταν έμμεσα ή άμεσα με το χωροταξικό σχεδιασμό, τροποποιεί διατάξεις νόμων που επηρεάζουν τις ρυθμίσεις του χώρου, με βασικό νόμο τον 1650 για την προστασία του περιβάλλοντος.

Το νέο σχέδιο νόμου διακρίνεται από μία τάση αποσυγκέντρωσης των αρμοδιοτήτων. Σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού υπάρχει ευρεία συμμετοχή κοινωνικών φορέων, γεγονός που φαίνεται τόσο από τη σύνθεση του προτεινόμενου Διοικητικού Συμβουλίου του ΙΝΧΩΠ όσο και από την πρόταση εισαγωγής Εθνικού Συμβουλίου Χωρικής Ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο με συμμετοχή Εκπροσώπων Υπουργείων, κοινωνικών και επαγγελματικών οργανώσεων, εκπροσώπησης συμφερόντων, περιφερειακών και τοπικών διοικήσεων, βουλευτών και εμπειρογνομόνων. Επίσης προβλέπεται η σχέση της χωροταξικής με την οικονομική πολιτική μέσω της σύνδεσης των Περιφερειακών Σχεδίων Χωρικής Ανάπτυξης με το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της περιφέρειας. Επίσης ένα στοιχείο που πρέπει να επισημανθεί στο νέο σχέδιο νόμου είναι η πρόβλεψη μεταβατικής περιόδου τριών χρόνων για τη διατήρηση του σημερινού καθεστώτος της προέγκρισης χωροθέτησης, μετά το πέρας της οποίας απαιτείται οπωσδήποτε η έγκριση χωροταξικών πλαισίων όλων των επιπέδων που προβλέπει το νομοσχέδιο. Τέλος θα πρέπει να επισημανθεί η έλλειψη μηχανισμών τεχνικής υποστήριξης του χωροταξικού σχεδιασμού (κτηματολόγιο, κωδικοποίηση χρήσεων γης). Η έλλειψη αυτή παρότι είχε επισημανθεί από την περίοδο κατάρτισης του Ν.360/76, συνεχίζει να υφίσταται μέχρι σήμερα ενόψει της δεσμοθέτησης του νέου νόμου για τη χωροταξία και παρά το πάροδο 20 ετών από την αρχική επισήμανσή της.

Από την ανάλυση του νέου δεσμικού πλαισίου για τη χωροταξία φαίνεται πράγματι ότι επηρεάζεται από τις αναζητήσεις της χωροταξικής πολιτικής της ΕΕ. Οι επιρροές αυτές μέσα στο σχέδιο νόμου εντοπίζονται κυρίως στους σκοπούς και τα μέσα για την επίτευξη της χωροταξικής πολιτικής. Επίσης το νέο σχέδιο νόμου λαμβάνει υπόψη του έως ένα βαθμό την εμπειρία από τη σύνταξη και εφαρμογή του προηγούμενου δεσμικού πλαισίου της χωροταξίας καθώς και τα προβλήματα στην εφαρμογή του που είχαν προκύψει από τις ανακολουθίες που υπήρχαν με νομοθετήματα που έμμεσα είχαν και χωρική διάσταση.

Από την ανάλυση που προηγήθηκε προκύπτει ότι ο Ν. 360/76 ήταν για την εποχή του ένα σημαντικό νομοθέτημα, το οποίο εάν είχε εφαρμοστεί, θα μπορούσε να επιφέρει σημαντικές εξελίξεις σε ότι αφορά τα θέματα της χωροταξίας. Παρ' όλα αυτά σήμερα δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις και σύγχρονες αντιλήψεις για χωροταξικό σχεδιασμό.

Επίσης στην Ε.Ε επικρατεί ρευστότητα όσον αφορά τα θέματα της χωροταξίας. Σε ορισμένα κείμενα της Ε.Ε γίνεται προσπάθεια να υπάρξει κοινή χωροταξική πολιτική μεταξύ των κρατών μελών και σε άλλα φαίνεται ότι επικρατεί η άποψη να δίνονται οι βασικές κατευθύνσεις της χωροταξικής πολιτικής από την Ε.Ε και τα κράτη μέλη με βάση αυτές να καθορίζουν την εθνική τους χωροταξική πολιτική. Δεν έχει ακόμα αποφασιστεί αν θα επιλεγεί μια από τις δύο κατευθύνσεις ή θα ακολουθούνται και οι δύο κατά περίπτωση.

Τέλος, το νέο σχέδιο νόμου για τη χωροταξία λαμβάνει υπόψη του τα προβλήματα που παρουσίασε ο Ν. 360/76 καθώς και τις σύγχρονες τάσεις και αντιλήψεις του χωροταξικού σχεδιασμού. Πρέπει όμως να επισημάνουμε ότι δεν έχει ακόμα υψιστεί από τη Βουλή. Αν θα υψιστεί και με ποια μορφή και αν θα εφαρμοστεί είναι καίρια ερωτήματα που δεν μπορούμε να απαντήσουμε. Η τελική του μορφή, όπως φαίνεται από την τέταρτη γραφή του αφήνει αισιόδοξα μηνύματα όσον αφορά την εξέλιξη των θεμάτων της χωροταξίας και τη διαμόρφωση της χωροταξικής πολιτικής στην Ελλάδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγγελίδης Μ.(1991), "Χωροταξικός σχεδιασμός, μαθήματα θεωρίας - η ελληνική εμπειρία", Τομέας Πολεοδομίας και Χωροταξίας ΕΜΠ, Εκδόσεις Συμμετρία, Αθήνα
- Ανδρικοπούλου-Καυκαλά Ε.(1984), "Κρατική παρέμβαση και περιφέρειες-η ρύθμιση του χώρου στην Ελλάδα", Διδακτορική διατριβή, ΑΠΘ, Εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη
- Βούλγαρης, (1994), "Χωροταξικός Σχεδιασμός: Προσπάθειες, προβλήματα, προοπτικές", Τόπος τ. 8, (σελ 215), Αθήνα
- Γετίμης Π, "Χωροταξία", Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Αθήνα
- Γετίμης - Καυκαλάς - Οικονόμου, (1994), "Χωροταξία και περιβάλλον: νέοι δεσμοί και συμβίωση για το μέλλον", Τόπος τ. 8, (σελ 5), Αθήνα
- Γιαννακούρου Γεωργία, (1993), "Γενική επισκόπηση του δεσμικού πλαισίου χωροταξίας στην Ελλάδα", στο "Μελέτη συγκέντρωσης αξιολόγησης και σχολιασμού του δεσμικού πλαισίου χωροταξίας στην Ελλάδα Προτάσεις - κατευθύνσεις για ένα δεσμικό πλαίσιο χωροταξίας", ΤΕΕ, (σελ 38-35), Αθήνα
- Γιαννακούρου Γεωργία, (1994), "Χωροταξικός σχεδιασμός και διοικητικός δικαστής: από τον έλεγχο της νομιμότητας στη διαμόρφωση πολιτικής στο χώρο", Περιβάλλον και Δίκαιο, τεύχος 1, Ελληνικές πανεπιστημιακές εκδόσεις, (σελ 23-40), Αθήνα
- Γιαννακούρου Γεωργία, (1994), "Το νέο πλαίσιο χωροταξικής πολιτικής", Τόπος τ. 8, (σελ 15), Αθήνα
- Γιαννακούρου Γεωργία, (1995), "Η χωροθέτηση και ο περιβαλλοντικός έλεγχος των έργων και δραστηριοτήτων μετά την Κ.Υ.Α 69269/5387/24-10-90 (ΦΕΚ 678 6/90)", Τόπος τ. 7, (σελ 241-243), Αθήνα
- ΕΟΤ, (1984), "Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων του Γενικού Γραμματέα του ΕΟΤ στους Προϊσταμένους των περιφερειακών υπηρεσιών Εσωτερικού", Αθήνα
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Γ.Δ. 16), Στόχος η Αειφορία, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία επισήμων εκδόσεων των Ε.Κ, 1994
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Ενιαία Ευρωπαϊκή πράξη, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία επισήμων εκδόσεων των Ε.Κ, 1987

- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Ευρώπη 2000, Βρυξέλες-Λουξεμβούργο, Υπηρεσία επισήμων εκδόσεων των Ε.Κ., 1992.
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Ευρώπη 2000 plus, Συνεργασία για τη χωροταξία στην Ευρώπη (περίληψη), 1994
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Οδηγός των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία επισήμων εκδόσεων των Ε.Κ., 1994
- Επιτροπή Χωροταξικής Ανάπτυξης, Κατευθύνσεις για την Χωροταξική Ανάπτυξη στην Ευρώπη, 1994
- European Commission (esdp Working Group), General contents of european spacial development perspective, 1994
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (1976), "Ν.360/76: Περί χωροταξίας και περιβάλλοντος", Τεύχος Πρώτον, Αριθμός φύλλου 191
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (1979), "Απόφαση 2 του ΕΣΧΙΠ", Τεύχος Δεύτερον, Αριθμός φύλλου 1021
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (1980), "Αποφάσεις 5 και 6 του ΕΣΧΙΠ", Τεύχος Δεύτερον, Αριθμός φύλλου 486
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (1981), "Αποφάσεις 6, 7, 8, 8, 9, 10, 11, 12, 13 του ΕΣΧΙΠ", Τεύχος Δεύτερον, Αριθμός φύλλου 551
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (1981), "Αποφάσεις 16, 17, 18 και 19 του ΕΣΧΙΠ", Τεύχος Δεύτερον, Αριθμός φύλλου 654
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (1985), "Απόφαση 21 του ΕΣΧΙΠ", Τεύχος Δεύτερον, Αριθμός φύλλου 316
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (1988), "Όργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων", Τεύχος Πρώτο, Αριθμός φύλλου 19
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (1989), "Αναδιάρθρωση και σύσταση Διευθύνσεων Περιφέρειας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων", Τεύχος Πρώτο, Αριθμός φύλλου 173
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (1992), "Καθορισμός αρμοδιοτήτων που διατηρούνται από τον Υπουργό και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες διανομαρχιακού επιπέδου του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων", Τεύχος Πρώτο, Αριθμός φύλλου 9
- Informal Council meeting on Regional Policy and Regional Planning, Les cahiers de l'urbanisme, Liege, 1993
- Κατοχτιανού Δ., (1994), "Ανάπτυξη στο χώρο και περιβάλλον στην Ελλάδα", Τόπος τ. 8, (σελ 285), Αθήνα

- Λουκάκης Π., (1994), "Ζητήματα σχετικά με τα χωρικά επίπεδα εφαρμογής του χωροταξικού προγραμματισμού και σχεδιασμού στην Ελλάδα", Τόπος τ. 8, (σελ 71), Αθήνα
- Μάρκου - Σαγιάς - Σπουρδαλάκης- Παναγιωτάτου, (1994), "Προς ένα επαναπροσδιορισμό του χώρου στην πολιτική κινήτρων", Τόπος τ. 8, (σελ 117), Αθήνα
- Μπεριάτος Ηλίας, (1993), "Η περιβαλλοντική διάσταση στο δεσμικό πλαίσιο της χωροταξίας", στο "Μελέτη συγκέντρωσης αξιολόγησης και σχολιασμού του δεσμικού πλαισίου χωροταξίας στην Ελλάδα. Προτάσεις - κατευθύνσεις για ένα δεσμικό πλαίσιο χωροταξίας", Τ.Ε.Ε., (σελ 44-52), Αθήνα
- Νικολάου Άννα, (1995), "Αναγκαιότητα και ανασυγκρότηση Ευρωπαϊκής Χωροταξικής Πολιτικής" Τόπος τ. 7, Αθήνα
- Οικονόμου Δημήτρης, (1994), "Σύστημα χωροταξικού σχεδιασμού και ειδικές χωροταξικές μελέτες", Περιβάλλον και Δίκαιο τ. 1, Ελληνικές πανεπιστημιακές εκδόσεις, (σελ 41-65), Αθήνα
- Οικονόμου Δημήτρης, (1994), "Προβλήματα σχεδιασμού και υλοποίησης του Πρώτου Κοινοτικού πλαισίου στήριξης (ΚΠΣ) για την Ελλάδα", Τόπος τ. 7, (σελ 57), Αθήνα
- Οικονόμου Δημήτρης, (1995), "Κωδικοποίηση και μηχανισμοί ελέγχου των χρήσεων γης στον εξωαστικό χώρο. Συγκριτική διερεύνηση της εμπειρίας άλλων χωρών - Προτάσεις για την Ελλάδα", Τόπος τ. 9, (σελ 157), Αθήνα
- Παπαγιάννης Θ., (1994), "Αειφορία και διαχείριση του χώρου", Τόπος τ. 8, (σελ 273), Αθήνα
- Παπαϊωάννου Γιώργος, (1993), "Η πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης και το δεσμικό πλαίσιο της χωροταξίας", στο "Μελέτη συγκέντρωσης αξιολόγησης και σχολιασμού του δεσμικού πλαισίου χωροταξίας στην Ελλάδα. Προτάσεις - κατευθύνσεις για ένα δεσμικό πλαίσιο χωροταξίας", Τ.Ε.Ε., (σελ. 57-70), Αθήνα
- Ρόζος Ν., (1994), "Η νομική προβληματική του χωροταξικού σχεδιασμού", , Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή
- ΤΕΕ, (1978), "Θέματα Χωροταξίας: ο νόμος 360/76", Τεχνικά Χρονικά, Τεύχος 1/78, Αθήνα
- ΤΕΕ, (1979), "Η ρύθμιση του χώρου στην Ελλάδα", Αρχιτεκτονικά Θέματα, Αθήνα
- ΤΕΕ, (1980), "Κριτική πάνω στη μελέτη ΚΕΠΑ Βόλου - Λάρισας", Αθήνα
- ΤΕΕ, (1993), "Μελέτη συγκέντρωσης, αξιολόγησης και σχολιασμού του δεσμικού πλαισίου χωροταξίας στην Ελλάδα. Προτάσεις - κατευθύνσεις για ένα νέο δεσμικό πλαίσιο χωροταξίας", Αθήνα

- ΥΠΕΧΩΔΕ, (1979), "Ηράκλειο-Οργάνωση ευρύτερης περιοχής: Σημερινή κατάσταση Μέρος Α", Π. Λουκάκης, Αθήνα
- ΥΠΕΧΩΔΕ, (1979), "Ηράκλειο-Οργάνωση ευρύτερης περιοχής: Σημερινή κατάσταση Μέρος Α, Οικιστική ενότητα ΙΙ: Αρχάνες - Πεζά - Αγ. Παρασκιές" Π. Λουκάκης, Αθήνα
- ΥΠΕΧΩΔΕ, (1979), "ΚΕΠΙΑ Βόλου - Λάρισας: Οργάνωση ευρύτερης περιοχής", Εταιρεία Μελετών Περιβάλλοντος και Θ. Παπαγιάννης, Αθήνα
- ΥΠΕΧΩΔΕ, (1979), "Απόφαση 3 του ΕΣΧΠ Σχέδιο πλαίσιο ευρύτερης περιοχής Πρωτευούσης", Αθήνα
- ΥΠΕΧΩΔΕ, (1980), "Ευρύτερη περιοχή Ηρακλείου-Οργάνωση οικιστικών περιοχών: Πρόταση οικιστικών περιοχών, Μέρος Β, Οικιστική ενότητα ΙΙ: Αρχάνες - Πεζά - Αγ. Παρασκιές" Π. Λουκάκης, Αθήνα
- ΥΠΕΧΩΔΕ, (1980), "Ευρύτερη περιοχή Ηρακλείου-Οργάνωση οικιστικών περιοχών: Πρόταση οικιστικών περιοχών, Μέρος Β, Οικιστική ενότητα ΙΙΙ: Ελνά - Ανώπολη - Κ. Χάνι" Π. Λουκάκης, Αθήνα
- ΥΠΕΧΩΔΕ, (1980), "Ευρύτερη περιοχή Ηρακλείου-Οργάνωση οικιστικών περιοχών: Σημερινή κατάσταση, Μέρος Α, Οικιστική ενότητα VI: Επισκοπή", Π. Λουκάκης, Αθήνα
- ΥΠΕΧΩΔΕ, (1980), "Ευρύτερη περιοχή Ηρακλείου-Οργάνωση οικιστικών περιοχών: Εναλλακτικές προτάσεις, Μέρος Γ", Π. Λουκάκης, Αθήνα
- ΥΠΕΧΩΔΕ, (1980), "Ευρύτερη περιοχή Ηρακλείου-Οργάνωση οικιστικών περιοχών: Πρόταση οικιστικών περιοχών. Μέρος Β, Οικιστική ενότητα VI: Επισκοπή" Π. Λουκάκης, Αθήνα
- ΥΠΕΧΩΔΕ, (1980), "Ευρύτερη περιοχή Ηρακλείου-Πρόταση συστήματος οργάνωσης, Μέρος Δ", Π. Λουκάκης, Αθήνα
- ΥΠΕΧΩΔΕ, (1995), "Τελική γραφή του σχεδίου νόμου για τη χωροταξία και πορίσματα των υποεπιτροπών της μικτής επιτροπής εργασίας για το νέο δεσμικό πλαίσιο της χωροταξίας", Αθήνα
- Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, ΜΟΠ-ΑΚΕ, 1989
- Χριστοφιλόπουλος Δημήτρης, (1990), "Αστικός και Χωροταξικός Σχεδιασμός- Προγραμματισμός", Εκδ. Σάκουλα, σελ 119-139, Αθήνα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Ν.Α. 1262/72 "Περί Ρυθμιστικών Σχεδίων"	1
Ν. 360/76 "Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος"	8
Ν. 947/79 "Περί Οικιστικών Περιοχών"	13
Ν.1262/82 "Για την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας και τροποποίηση συναφών διατάξεων"	15
Ν. 1337/83 "Επέκταση πολεοδομικών σχεδίων, Οικιστική ανάπτυξη - σχετικές ρυθμίσεις"	17
Ν.1650/86 "Για την προστασία του Περιβάλλοντος"	21
Ν.1622/86 "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Περιφερειακή Ανάπτυξη - Δημοκρατικός Προγραμματισμός"	26
Ν.1892/90 "Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις"	30
ΚΥΑ Αριθ. 69269/5387/1990	31
Νέο θεσμικό πλαίσιο χωροταξίας - Τελική Γραφή Σχεδίου Νόμου	37

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Πίνακας 1. Φορέας ανάθεσης: Υπουργείο Συντονισμού	56
Πίνακας 2. Φορέας ανάθεσης: Τουριστικής Αναπτύξεως	57
Πίνακας 3. Φορέας ανάθεσης: Υπουργείο Δημοσίων Έργων	57
Πίνακας 4. Φορέας ανάθεσης: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος	58
Πίνακας 5. Φορέας ανάθεσης: Υπουργείο Εσωτερικών	58
Πίνακας 6. Φορέας ανάθεσης: Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού	59

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Οργανόγραμμα: Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ	60
Οργανόγραμμα: Υπουργείου Γεωργίας	61
Οργανόγραμμα: Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού	62
Οργανόγραμμα: Εθνικού Οργανισμού Τουρισμού	63

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Ε.	<i>Ανώνυμος Εταιρεία</i>
Α.Ε.Ι.	<i>Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα</i>
Α.Σ.	<i>Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι</i>
Β.δ/γμα	<i>Βασιλικό Διάταγμα</i>
ΒΙΠΕ	<i>Βιομηχανική Περιοχή</i>
ΓΕΩΤΕΕ	<i>Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας</i>
ΓΣΕΕ	<i>Γενική Συνομοσπονδία Ελλάδας</i>
ΓΥΣ	<i>Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού</i>
ΔΕΠΑ	<i>Δημοτική Επιχείρηση Αερίου</i>
ΔΕΠΟΣ	<i>Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας και Στεγάσεως</i>
ΔΚΚ	<i>Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας</i>
Δ.Σ.	<i>Διοικητικό Συμβούλιο</i>
ΕΚΚΕ	<i>Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών</i>
ΕΟΜΜΕΧ	<i>Εθνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας</i>
ΕΣΥΕ	<i>Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας</i>
ΕΣΧΠ	<i>Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος</i>
ΕΤΒΑ	<i>Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης</i>
ΕΤΕΡΠΣ	<i>Εθνικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων</i>
ΖΑΑ	<i>Ζώνες Αστικού Αναδασμού</i>
ΖΕΕ	<i>Ζώνες Ειδικής Ενίσχυσης</i>
ΖΕΚ	<i>Ζώνες Ειδικών Κινήτρων</i>
ΖΕΠ	<i>Ζώνες Ενεργού Πολεοδομίας</i>
ΖΟΕ	<i>Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου</i>
Ι.Δ.	<i>Ιδιωτικού Δικαίου</i>
ΙΝΧΩΠ	<i>Ινστιτούτο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος</i>
ΚΕΔΚΕ	<i>Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων</i>

ΚΕΣΧΩΠ	<i>Κυβερνητική Επιτροπή Συντονισμού Χωρικών Πολιτικών</i>
ΚΥΑ	<i>Κοινή Υπουργική Απόφαση</i>
ΜΠΕ	<i>Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων</i>
Ν.Δ.	<i>Νομοθετικό Διάταγμα</i>
Ν.Π.Δ.Δ	<i>Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου</i>
ΟΕΚ	<i>Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας</i>
ΟΚΧΕ	<i>Οργανισμός Κτηματολογίου και Χαρτογραφείας Ελλάδας</i>
ΟΤΑ	<i>Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης</i>
ΠΑΣΕΓΕΣ	<i>Πανελλήνια Συνδικαλιστική Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών</i>
Π.Δ.	<i>Προεδρικό Διάταγμα</i>
ΠΣΧΑ	<i>Περιφερειακά Σχέδια Χωρικής Ανάπτυξης</i>
ΣΕΒ	<i>Σύλλογος Ελλήνων Βιομηχάνων</i>
Σ.Π.	<i>Συμβούλια Περιοχής</i>
ΤΕΕ	<i>Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας</i>
Τ.Ε.Ι.	<i>Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα</i>
ΥΠΕΘΟ	<i>Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας</i>
ΥΠΕΧΩΔΕ	<i>Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων</i>
ΦΕΚ	<i>Φύλλον Εφημερίδος της Κυβερνήσεως</i>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Ν.Δ. 1262/72**"Περί Ρυθμιστικών Σχεδίων"****Άρθρον 1**

Δια του παρόντος καθορίζεται η διαδικασία συντάξεως, εγκρίσεως, εφαρμογής, τροποποιήσεως και αναθεωρήσεως των Ρυθμιστικών Σχεδίων αστικών περιοχών της χώρας.

Άρθρον 2

1. (Καταργήθηκε δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 2 του Ν.360/76)
2. "Ρυθμιστικόν Σχέδιον" νοείται σχέδιον καθορίζον την ρύθμισιν και έλεγχον αναπτύξεως αστικής τινός περιοχής εις ό,τι αφορά την χρήσιν γης και τα δίκτυα υποδομής. Το Ρυθμιστικόν Σχέδιον εκπονείται εις τα πλαίσια των γενικότερων κατευθύνσεων και στόχων των εθνικών και γενικότερων κατευθύνσεων και στόχων των εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων, εις και της εν χώρω ρυθμίσεως και οργανώσεως διαχρονικώς των δραστηριοτήτων και λειτουργιών.
3. "Πολεοδομικόν Σχέδιον" νοείται σχέδιον καθορίζον εν λεπτομερεία εις κλίμακα οικισμού ή τμήματος τούτου ή ζώνης ειδικής χρήσεως και εις τα πλαίσια υφισταμένου Ρυθμιστικού Σχεδίου ή ελλείψει τούτου, βάσει των γενικών πολεοδομικών αρχών και προτύπων, τας χρήσεις γης, τα συστήματα και τους όρους δομήσεως ως και τους κοινόχρηστους και ιδιωτικούς χώρους.
4. "Περιοχή ελέγχου" νοείται συγκεκριμένη έκτασις περιβάλλουσα τα όρια της περιοχής του Ρυθμιστικού Σχεδίου προς τον σκοπόν εφαρμογής ορισμένων μέτρων διαμορφώσεως και αναπτύξεως ταύτης.
5. "Χρήσις γης" νοείται ο τρόπος λειτουργικής χρησιμοποιήσεως τμήματος εδάφους, ή κτισμάτων ή έργων υποδομής.

Άρθρον 3

Η εφαρμογή εγκεκριμένου Ρυθμιστικού Σχεδίου συνιστά δημοσίαν ωφέλειαν.

Άρθρον 4

Τα εκπονούμενα Ρυθμιστικά Σχέδια δέον όπως εναρμονίζονται προς τα τυχόν υφιστάμενα εγκεκριμένα Χωροταξικά Σχέδια, ελλείψει δε τούτων προς την εν γένει Χωροταξικόν Πολιτικόν της Κυβερνήσεως.

Άρθρον 5

Τα εκπονούμενα εις την περιοχίν εγκεκριμένου Ρυθμιστικού Σχεδίου πολεοδομικά σχέδια δέον όπως εναρμονίζονται προς τούτο.

Άρθρον 6

1. Το Ρυθμιστικό Σχέδιο αποτελείται εκ των κάτωθι:
  - α) Εκ κειμένου καθορίζοντος τας αρχάς, τους στόχους και τας προοπτικές εξελίξεως της περιοχής βάσει συσχετίσεως της υφιστάμενης καταστάσεως και των τάσεων εξελίξεων αυτής μετά των ευρύτερων περιφερειακών Προγραμμάτων. β) Εκ κειμένου περιλαμβάνοντος τους κανόνες διαμορφώσεως και αναπτύξεως της περιοχής.
  - γ) Εξ ενός συνθετικού και πλειόνων χαρτών, απεικονιζόντων τους εν τη προηγουμένη παραγράφο κανόνες και εμφανιόντων:
    - γα) Τα όρια της περιοχής του Ρυθμιστικού Σχεδίου ως και της περιοχής ελέγχου.
    - γβ) Το σύστημα οργανώσεως και αναπτύξεως του χώρου
    - γγ) Τας χρήσεις γης κατά ζώνας
    - γδ) Τας πυκνότητας οικήσεως και γενικάς κατευθύνσεις δια τον προσδιορισμό όρων δομήσεως.
    - γε) Τα βασικά συγκοινωνιακά και λοιπά δίκτυα.
    - γστ) Τας δια την προστασίαν του περιβάλλοντος προτάσεις.
    - γζ) Τα κατά προτεραιότητα εκπονήσεως πολεοδομικών σχεδίων τμήματα ως και τα χρήζοντα αναπλάσεως και εξυγίανσεως τοιαύτα.
    - γη) Τα σημαντικά έργα αναπτύξεως της περιοχής.
2. Οι εν τη παραγράφο 2 αναφερόμενοι χάρται συνοδεύονται υπό επεξηγηματικών τευχών αιτιολογούντων τα εν τη διαλαμβανόμενα στοιχεία, βάσει α) πλή-

- ρους αναλύσεως της υπάρχουσας κατάστασης από απόγεως γεωγραφικής, γεωλογικής, κλίματος, χλωρίδος, δημογραφικής, κοινωνιολογικής, οικιστικής, οικονομικής, αστικής υποδομής, χρήσεως γης, πυκνότητας οικίσσεως και συγκοινωνιακής, β) συσχετίσεως προς τις υπάρχουσες κατάστασις και προς τα αναπτυξιακά προγράμματα της περιφέρειας, εις ην ανήκει η περιοχή και της χώρας εν γένει και γ) εκτιμήσεως βάσει πολεοδομικών προτύπων και των προοπτικών εξελίξεως.
3. Το Ρυθμιστικόν Σχέδιον συνοδεύεται υπό προτάσεων περί του τρόπου εφαρμογής του περιλαμβανουσών και προγραμματισμόν εκτελέσεως και εκτίμησιν της δαπάνης των προβλεπομένων υπό τούτου έργων, υπό προτάσεων των δια την εφαρμογήν των ως επίσης και υπό "εκθέσεως" καθορίζουσας την ακολουθητέαν γενικὴν πολιτικὴν αναπτύξεως εις την "περιοχὴν ἐλέγχου".
  4. Τα Πολεοδομικά Σχέδια Ζωνών Ειδικῆς Χρήσεως, δέον να εναρμονίζονται προς το υφιστάμενον εγκεκριμένον Ρυθμιστικόν Σχέδιον της ευρυτέρας αστικῆς περιοχῆς. Ἐλλείπει τοιούτου Ρυθμιστικῆς Σχεδίου αἱ ἀνωτέρω Ζώναι Ειδικῆς Χρήσεως καθορίζονται υπό του Υπουργείου Δημοσίων Ἔργων, συμφώνως προς την ακολουθητέαν ἐν τῇ περιοχῇ χωροταξικὴν πολιτικὴν καὶ πολιτικὴν περιφερειακῆς ἀναπτύξεως, βάσει γενικῶν πολεοδομικῶν ἀρχῶν. Εἰς τὴν τελευταία ταύτην περίπτωσιν, δια τα ως ἀνω Πολεοδομικά Σχέδια Ζωνών Ειδικῆς Χρήσεως, ἀκολουθεῖται ἡ ἐν ἀρθρῷ 7 του παρόντος ὀριζομένη διαδικασία περί Ρυθμιστικῶν Σχεδίων αστικῶν περιοχῶν. Τα στοιχεῖα ἅπαντα περιλαμβάνονται εἰς τὸ περί ἐγκρίσεως των ως ἀνω Πολεοδομικῶν Σχεδίων Ζωνών Ειδικῆς Χρήσεως Β.Δ/γμα καθορίζονται ἐν ἐκάστῃ περιπτώσει υπό των προδιαγραφῶν ἐκπονήσεως της μελέτης τούτων.
- Ἄρθρο 7**
1. Ἀρμόδιον δια τὴν κατά τας διατάξεις του παρόντος σύνταξιν καὶ ἐγκρίσιν της παραλαβῆς των Ρυθμιστικῶν Σχεδίων ως καὶ δια τὴν εφαρμογὴν αὐτῶν, εἶναι τὸ Υπουργεῖον Δημοσίων Ἔργων.
  2. Ἡ ἐκπόνησις Ρυθμιστικῆς τινός Σχεδίου χωρεῖ βάσει προγράμματος ἱεραρχήσεως των προς ἐκπόνησιν ἐτησίως Ρυθμιστικῶν Σχεδίων της Χώρας, καταρτιζομένου υπό του Υπουργείου Προγραμματισμοῦ καὶ Κυβερνητικῆς Πολιτικῆς.
  3. Ἡ ἀπαιτουμένη δια τὴν σύνταξιν Ρυθμιστικῆς μελέτης ἐκπονείται υπό κρατικῶν υπηρεσιῶν ἢ ὀργανισμῶν τοπικῆς αυτοδιοικήσεως, ἢ ἀνατίθεται εἰς νομικά πρόσωπα δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἢ ἰδιώτας μελετητάς. Ἡ ἀνάθεσις της ἐκπονήσεως μελέτης γίνεται δι' ἀποφάσεως του Υπουργοῦ Δημοσίων Ἔργων, προκειμένης δε της ἀναθέσεως εἰς ἐτέρας υπηρεσίας ἢ ὀργανισμοῦς τοπικῆς αυτοδιοικήσεως ἢ Ν.Π.Δ.Δ. καὶ του κατὰ περίπτωσιν συναρμοδίου Υπουργοῦ.
  4. Ἡ ἐκπόνησις μελέτης Ρυθμιστικῆς τινός Σχεδίου βάσει προδιαγραφῶν συντασσόμενων υπό του Υπουργείου Δημοσίων Ἔργων, μετὰ προηγουμένην υπό του Υπουργικοῦ Συμβουλίου ἐγκρίσιν των γενικῶν ἀρχῶν αὐτῶν ἀπὸ ἀπόγεως κυβερνητικῆς πολιτικῆς. Αἱ προδιαγραφῆς ἐγκρίνονται τελικῶς δι' ἀποφάσεως του Υπουργοῦ Δημοσίων Ἔργων. Εἰς περίπτωσιν Πολεοδομικῶν Σχεδίων Ζωνών Ειδικῆς Χρήσεως ἡ σύνταξις καὶ ἐγκρίσις των προδιαγραφῶν γίνεται τῇ συμπράξει καὶ του συναρμοδίου κατὰ περίπτωσιν Υπουργοῦ.
  5. Ἡ ἐποπτεία της ἐκπονήσεως μελέτης Ρυθμιστικῆς Σχεδίου ἀνατίθεται, κατόπιν κοινῆς ἀποφάσεως των Υπουργῶν παρὰ τῷ Πρωθυπουργῷ, ἀρμοδίου ἐπὶ θεμάτων Προγραμματισμοῦ καὶ Κυβερνητικῆς Πολιτικῆς, Ἐσωτερικῶν καὶ Δημοσίων Ἔργων, εἰς κρατικὴν υπηρεσίαν ἢ ὀργανισμὸν τοπικῆς αυτοδιοικήσεως. Δια της αὐτῆς ἀποφάσεως συνιστᾶται γνωμοδοτικὴ ἐπιτροπὴ παρὰ τῇ ἐποπτευσίᾳ ὡς ἀνω ἀρχὴ εἰς ἡν συμμετέχουν ἀπαραιτήτως ἐκπρόσωποι των Υπουργείων Προγραμματισμοῦ καὶ Κυβερνητικῆς Πολιτικῆς καὶ Δημοσίων Ἔργων, του οἰκείου Περιφερειακοῦ Διοικητοῦ καὶ των οἰκείων Νομαρχιῶν, δήμων ἢ κοινοτήτων ἢ ὀμάδων αὐτῶν. Ἡ γνωμοδοτικὴ ἐπιτροπὴ γνωμοδοτεῖ κατὰ παν στάδιον της ἐκπονήσεως μελέτης Ρυθμιστικῆς Σχεδίου.
  6. Ἡ ἐκπονηθεῖσα μελέτη Ρυθμιστικῆς Σχεδίου υποβάλλεται εἰς τὴν κατὰ τὴν παρ. 5 του παρόντος ἐποπτεύουσαν ἀρ-

- χίν, ήτις και αποστέλλει ταύτην εις το αρμόδιον Περιφερειακόν Συμβούλιο Χωροταξίας ή εν ελλείψει τοιούτου, εις το παρά το Υπουργείον Προγραμματισμού και Κυβερνητικής Πολιτικής Συμβούλιον Χωροταξίας προς γνωμοδοτήσιν εντός τριάκοντα ημερών.
7. Η μελέτη παραλαμβάνεται μετά γνώμην του κατά τα ανωτέρω Συμβουλίου παρά της υπό της παρ. 5 του παρόντος προβλεπομένης γνωμοδοτικής επιτροπής δια πρωτοκόλλου. Η σύνταξις του πρωτοκόλλου παραλαβής γίνεται υπό της ως άνω επιτροπής και άνευ της γνωμοδοτήσεως του ανωτέρου Συμβουλίου, εάν αύτη δεν υποβληθεί εντός της εν τη προηγουμένη παραγράφω αναφερομένης προθεσμίας των τριάκοντα ημερών.
  8. Το πρωτόκολλον παραλαβής μετά της γνωμοδοτήσεως του κατά την παρ. 6 Συμβουλίου, ή και άνευ ταύτης εν παρόδο της προθεσμίας, υποβάλλεται εις το Υπουργείον Δημοσίων Έργων και εγκρίνεται υπό του Υπουργού, μετ' αποφασιν του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων.
  9. Εντός δέκα πέντε ημερών από της κατά την παράγραφον 8 του παρόντος άρθρου εγκρίσεως της παραλαβής της μελέτης, αύτη, μερίμνη της εποπτευούσης την μελέτην αρχής, εκτίθεται επί τριάκοντα ημέρας εις τα δημοτικά και κοινοτικά καταστήματα της περιοχής του Ρυθμιστικού Σχεδίου, δημοσιευομένης σχετικής ανακοινώσεως εις δύο ημερισίας εφημερίδας κυκλοφορούσας εις την περιοχήν και εις δύο αλληπαλλήλους εκδόσεις τούτων.
  10. Εντός ανατρεπτικής προθεσμίας τριάκοντα ημερών από της τελευταίας των κατά την προηγουμένην παράγραφον δημοσιεύσεων δύναται να υποβληθούν εγγράφως ενώπιον της εποπτευούσης την μελέτην αρχής, υπό δημοσίων υπηρεσιών, οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και οργανισμών κοινής ωφελείας ενστάσεις ή παρατηρήσεις, αναγόμεναι εις τας υπό του Ρυθμιστικού Σχεδίου καθοριζόμενας αρχάς.
  11. Η εποπτεύουσα την μελέτην αρχή μετ' εξέτασιν των υποβληθεισών ενστάσεων και παρατηρήσεων μεριμνά δια την αναγκαίαν κατά την κρίσιν αυτής πραγμα-
τοποίησην του αρχικώς εκπονηθέντος Ρυθμιστικού Σχεδίου το οποίον αποστέλλει εις το κατά την παρ. 6 του παρόντος Συμβουλίου ίνα τούτο γνωμοδοτήσει εντός τριάκοντα ημερών. Το σχέδιον τούτο μετά των ενστάσεων ή παρατηρήσεων και της γνωμοδοτήσεως του ως άνω Συμβουλίου ή και άνευ γνωμοδοτήσεως εάν αύτη δεν υποβληθεί εντός της ανωτέρω προθεσμίας, υποβάλλεται μερίμνη της εποπτευούσης αρχής εις το Υπουργείον Δημοσίων Έργων μετά κοινοποιήσεως εις τα Υπουργεία Προγραμματισμού και Κυβερνητικής Πολιτικής και Εσωτερικών εντός δύο μηνών από του πέρατος της εν παρ. 10 προθεσμίας.
  12. Το κατά την προηγουμένη παράγραφον υποβληθέν Ρυθμιστικό Σχέδιον εις περίπτωσην ανάγκης τροποποιήσεως του διαπιστουμένης δια κοινής αποφάσεως των Υπουργών παρά τω Πρωθυπουργό αρμοδίου επί θεμάτων Προγραμματισμού και Κυβερνητικής Πολιτικής, Εσωτερικών και Δημοσίων Έργων, επαναστείλλεται εις την κατά τα ανωτέρω εποπτεύουσαν αρχήν ήτις μεριμνά δια την άμεσον τροποποίησην τούτου, ακολουθουμένης εν προκειμένω της εν το παρόντι άρθρο οριζομένης διαδικασίας, εκτός εάν άλλως ορίζεται υπό της ως άνω κοινής αποφάσεως.
  13. Το Ρυθμιστικόν Σχέδιον εγκρίνεται εν τέλει δια Β.Δ/τος, περιέχοντος τα εν παρ. 1 του άρθρου 6 στοιχεία, εκδιδομένου προτάσει των Υπουργών παρά το Πρωθυπουργό αρμοδίου επί θεμάτων Προγραμματισμού και Κυβερνητικής Πολιτικής, Εσωτερικών και Δημοσίων Έργων.

Άρθρον 8

Αι διατάξεις του προηγουμένου άρθρου 7, αι αφορούσαι εις την εκπόνησιν, παρακολούθησιν και παραλαβήν μελέτης Ρυθμιστικού Σχεδίου, εφαρμόζονται και επί της αναδέσεως επί μέρους μελέτης, απαιτουμένης δια την εκπόνησιν Ρυθμιστικού Σχεδίου ή συμβαλλούσης εις αυτήν. Η τοιαύτη επί μέρους μελέτη παραλαμβάνεται υπό της κατά την παρ. 5 του άρθρου 7 γνωμοδοτικής επιτροπής, εκτός αν άλλως ορίζεται δια της αποφάσεως περί αναδέσεως.

Άρθρον 9

(Καταργήθηκε βάσει του άρθρου 9 παρ. 2 του Ν.360/76)

Άρθρον 10

Αι δαπάναι συντάξεως Ρυθμιστικών Σχεδίων βαρύνουν τας πιστώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων ή τους πόρους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως. Εις την τελευταίαν ταύτην περίπτωσην δύναται να εγκριθεί η σύνταξις Ρυθμιστικού Σχεδίου, κατόπιν κοινής αποφάσεως των Υπουργών παρά το Πρωθυπουργό αρμοδίου επί θεμάτων προγραμματισμού και Κυβερνητικής Πολιτικής, Εσωτερικών και Δημοσίων Έργων, ανεξαρτήτως της εν παραγράφο 2 του άρθρου 7 ιεραρχήσεως.

Άρθρον 11

Δι' αποφάσεως του Υπουργού Δημοσίων Έργων, δημοσιευομένης δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα προσωρινά όρια της περιοχής του Ρυθμιστικού Σχεδίου και της περιοχής ελέγχου.

Άρθρον 12

1. Από της εκδόσεως της κατά το άρθρον 7 παρ. 3 του παρόντος αποφάσεως περί εκπονήσεως Ρυθμιστικού Σχεδίου ή κατά την διάρκειαν ταύτης δύναται να αναστέλλεται δια Β.Δ/των, εκδιδομένων προτάσει του Υπουργού Δημοσίων Έργων, πάσα δόμψις ή εκτέλεσις ετέρου τεχνικού έργου εντός των κατά το άρθρον 11 του παρόντος προσωρινών ορίων της περιοχής του Ρυθμιστικού Σχεδίου, ως και της περιοχής ελέγχου, ή εις συγκεκριμένα τμήματα τούτων, δια χρονικόν διάστημα δύο ετών, δυνάμενον να παραταθεί κατά τον αυτόν τρόπον επί εν εισέτι έτος. Εξαιρούνται της ανωτέρω αναστολής: α) επικουαί αίτηνες κατά την κρίσιν της αρμοδίας τεχνικής υπηρεσίας κρίνονται απαραίτητοι δια λόγους χρήσεως υγιεινής και ασφαλείας των οικοδομών, β) προσθήκαι κατ' επέκτασιν ή καθ' ύγος επί υφισταμένων κτιρίων κοινής ωφελείας ή ετέρας κατηγορία, οριζομένης υπό του περί αναστολής των οικοδομικών εργασιών Β.Δ/τος. Εντός της αυτής περιοχής και δια τον αυτόν χρόνον απαγορεύεται, επί ποινή απολύτου ακυρότητος, πάσα μεταβιβαστική κυριότητος διακιοπραξία εν ζωή, συνεπαγομένη την κατάτμψιν γης ως και η αυ-

τουσία διανομή ταύτης. Οι ανωτέρω περιορισμοί και απαγορεύσεις ουδέν δύναται να δημιουργήσωσιν υπέρ οιουδήποτε δικαίωμα αποζημιώσεως έναντι του Δημοσίου και των Δήμων ή Κοινοτήτων.

2. Μετά την έγκρισιν του Ρυθμιστικού Σχεδίου, δύναται να αναστέλλεται δια Β.Δ/τος, εκδιδομένου προτάσει του Υπουργού Δημοσίων Έργων, πάσα δόμψις ή εκτέλεσις τεχνικού έργου, εντός των περιοχών των καθοριζομένων υπό του Ρυθμιστικού Σχεδίου ως χώρων πρασίνου, δια χρονικόν διάστημα δύο ετών, κατ' ανώτατον όριον αρχόμενον από της ημερομηνίας υποβολής υπό του ενδιαφερομένου αιτήσεως περί εκδόσεως της απαιτουμένης δια τα ως άνω έργα αδείας.
3. Κατά την ταύτην ως άνω διάρκειαν έκαστον προγραμματιζόμενον έργον κοινοποιείται εις την υπεύθυνον δια την εποπτεία της μελέτης αρχήν.

Άρθρον 13

1. Από της εγκρίσεως Ρυθμιστικού Σχεδίου απαγορεύεται εντός της περιοχής αυτού, η κατ' αντίθεσιν προς τας διατάξεις τούτου εκτέλεσις έργου, κατάτμψις ή χρήσις γης. Δια την εκτέλεσιν έργου, δί' ο προβλέπεται έκδοσις οικοδομικής αδείας κατά τη σχετικήν νομοθεσίαν απαιτείται επί τω τέλει εναρμονίσεως τούτου προς τας διατάξεις του εγκριθέντος Ρυθμιστικού Σχεδίου πολεοδομική άδεια, εκδιδόμενη υπό του Υπουργείου Δημοσίων Έργων.
2. Προς έκδοσιν των υπό της ισχυούσης νομοθεσίας προβλεπομένων αδειών από του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (Τομεύς Βιομηχανίας), του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού ή υπό ετέρων αρμοδίων Δημοσίων Υπηρεσιών ή νομικών προσώπων ως και δια την χορήγησιν δανείων υπό του Δημοσίου, δημοσίων οργανισμών και Τραπεζών, δια πάσης φύσεως εγκαταστάσεις, απαιτείται ωσαύτως προηγουμένη πολεοδομική άδεια του Υπουργείου Δημοσίων Έργων πιστοποιούσα ότι αι ανωτέρω εγκαταστάσεις εναρμονίζονται προς τα εγκριμένον Ρυθμιστικόν Σχέδιον.
3. Εις περιοχάς συμπεριλαμβανομένας εις το Ρυθμιστικόν Σχέδιον και μη εντεταγμένας εις πολεοδομικόν τοιούτον, επι-

τρέπεται, κατ' εξαίρεσιν της προηγουμένης παραγράφου 1, η ανάγερσις κατοικίας συμφώνως προς τας περί δομήσεως εκτός σχεδίου διατάξεις. Ειδικότερον εις περιοχάς προβλεπομένης υπό του Ρυθμιστικού Σχεδίου ως ζώνας πρασίνου και μη εντεταγμένας εις πολεοδομικόν σχέδιον, επιτρέπεται η ανάγερσις κατοικίας επί εκτάσεως 4.000 τετραγωνικών μέτρων κατ' ελάχιστον, συνολικής δε επιφανείας ορόφων μέχρις 150 τετραγωνικών μέτρων.

Άρθρον 14

Δι' αποφάσεως του Υπουργού Δημοσίων Έργων δημοσιευομένης δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως δύναται να μεταβιβάζονται, εν μέρει ή εν όλο, αι αρμοδιότητες του Υπουργείου Δημοσίων Έργων επί του ελέγχου εφαρμογής εγκεκριμένων Ρυθμιστικών Σχεδίων εις ετέραν κρατικήν υπηρεσίαν, ή οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

Άρθρον 15

1. Επιτρέπεται κατόπιν κοινής αποφάσεως των Υπουργών παρά τω Πρωθυπουργώ αρμοδίου επί θεμάτων Προγραμματισμού και Κυβερνητικής Πολιτικής, Εσωτερικών και Δημοσίων Έργων ή τροποποίησης εγκεκριμένου Ρυθμιστικού Σχεδίου.
2. Ανά πενταετίαν από της εγκρίσεως Ρυθμιστικού Σχεδίου ερευνάται υποχρεωτικός υπό του Υπουργείου Δημοσίων Έργων ή ανάγκη αναθεωρήσεως τούτου, εκδιδομένης σχετικής αποφάσεως του Υπουργού Δημοσίων Έργων.
3. Επί τροποποιήσεως ή αναθεωρήσεως Ρυθμιστικού Σχεδίου εφαρμόζεται η κατά τας διατάξεις του παρόντος διαδικασία εκπονήσεως, παραλαβής και εγκρίσεως Ρυθμιστικών Σχεδίων. Επί τροποποιήσεως ή αναθεωρήσεως του Ρυθμιστικού Σχεδίου περιοχής Πρωτευούσης αρμόδιον προς γνωμοδότησιν κατά την παράγρ. 6 του άρθρου 7 Συμβούλιον Χωροταξίας τυγχάνει το παρά τω Υπουργείω Προγραμματισμού και Κυβερνητικής Πολιτικής τοιούτον.

Άρθρον 16

1. Εντός πέντε ετών από της εγκρίσεως Ρυθμιστικού τινός Σχεδίου αναθεωρούνται ή τροποποιούνται επί τη βάσει τούτου τα εγκεκριμένα πολεοδομικά σχέδια της περιοχής αυτού. Μέχρι της τοιαύτης αναθεωρήσεως ή τροποποίησεως των πολεοδομικών σχεδίων ταύτα διατηρούν την ισχύν των.
2. Απαγορεύεται η επέκτασις υφισταμένων σχεδίων πόλεων ή η εκπόνησις νέων τοιούτων εις περιοχάς μη συμπεριλαμβανομένας εις εγκεκριμένον Ρυθμιστικόν Σχέδιον. Η παρούσα παράγραφος τίθεται εν ισχύ κατά περιοχήν δια κοινής αποφάσεως των Υπουργών παρά τω Πρωθυπουργώ αρμοδίου επί θεμάτων Προγραμματισμού και Κυβερνητικής Πολιτικής, Εσωτερικών και Δημοσίων Έργων.

Άρθρον 17

Η διαδικασία εγκρίσεως των κατά την έναρξιν της ισχύος του παρόντος ήδη εκπονημένων, εκπονηθέντων ή προκηρυχθέντων Ρυθμιστικών Σχεδίων ορίζεται, δια κοινής αποφάσεως των Υπουργών παρά τω Πρωθυπουργώ αρμοδίου επί θεμάτων Προγραμματισμού και Κυβερνητικής Πολιτικής, Εσωτερικών και Δημοσίων Έργων, κατ' εξαίρεσιν των διατάξεων τούτου, επιφυλασσομένων των διατάξεων της παραγράφου 13 του άρθρου 7 αυτού.

Άρθρον 18

Οι παραβάται των εις εκτέλεσιν της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του παρόντος εκδιδομένου Β.Δ/των, ως και οι παραβάται του άρθρου 13 του παρόντος τιμωρούνται κατά το άρθρον 458 του Ποινικού Κώδικος, πλην εάν η παράβασις επισύρη εξ άλλης διατάξεως βαρυτέραν ποινήν.

Άρθρον 19

1. Ιδρύεται Ειδικόν Ταμείον υπό την επωνυμία "Ειδικόν Ταμείον Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων", όπερ αποτελεί νομικόν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, εδρεύει εν Αθήναις και τελεί υπό την εποπτείαν του Υπουργού Δημοσίων Έργων.
2. Σκοπός του Ειδικού Ταμείου είναι :
  - α) Η απ' ευθείας χρηματοδότησις της εφαρμογής ρυθμιστικών και πολεοδο-

μικών σχεδίων καθ' άπασαν την χώραν, περιλαμβανομένης και της χρηματοδοτήσεως εκτελέσεως των σχετικών έργων υπό αρμοδίων κρατικών υπηρεσιών, ως και η επιδόσεις ή δανειδοτήσεις Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, ΝΠΔΔ ή Οργανισμών κοινής ωφελείας δια τοιαύτας εφαρμογάς και εκτελέσεις έργων. Εις εξαιρετικές περιπτώσεις δύναται να γίνη απ' ευθείας χρηματοδοτήσεις και δια την εκπόνησιν πολεοδομικών και ρυθμιστικών σχεδίων.

β) Η εξασφάλις των αναγκαίων περιοχών δια τας μελλοντικές ανάγκας των ως άνω έργων και των απαιτηθησομένων δια την εφαρμογήν των Ρυθμιστικών Σχεδίων τοιούτων".

3. Οι πόροι του Ειδικού Ταμείου προέρχονται εκ : α) κρατικής επιχορηγήσεως, β) δανείου δι ο δύναται να παρασχεθή εγγύησις του Δημοσίου, γ) των εσόδων εκμεταλλεύσεως της περιουσίας αυτού, δ) των εσόδων των προερχομένων εξ ειδικών τελών επί της γης ή των κτισμάτων.
4. Το Ειδικόν Ταμείον διοικείται υπό διοικητικού συμβουλίου, του οποίου η σύνθεσις ορίζεται δια Β.Δ/τος, εκδιδομένου προτάσει του Υπουργού Δημοσίων Έργων. Δι' ομοίως εκδιδομένων Β.Δ/των ορίζονται τα της εκπροσωπήσεως του Ειδικού Ταμείου, ο οργανισμός και αι οργανικά θέσεις του προσωπικού αυτού ως και τα της αναθέσεως σχετικών καθηκόντων εις υπαλλήλους του Υπουργείου Δημοσίων Έργων, αι αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου και του Προέδρου αυτού ως και η μεταβίβασις τούτων εις έτερα όργανα, τα της διαχειρίσεως των πόρων και τα της οικονομικής υπηρεσίας του Ειδικού Ταμείου, τα της ιδρύσεως παραρτημάτων αυτού και πάσα εν γένει λεπτομέρεια αναγκαία δια την λειτουργίαν τούτου.
5. Το Ειδικόν Ταμείον απολαύει των απαλλαγών από φόρων και τελών και των εν γένει ουσιαστικών και δικονομικών προνομίων του Δημοσίου, εξαιρέσει των δασμών και τούτοις συνεισπραττομένων φόρων, του φόρου κύκλου εργασιών και τελών χαρτοσήμου και των τελών κυκλοφορίας αυτοκινήτων. Συμβάσεις χρηματοδοτήσεως ή δανειοδοτήσεως καταρτιζόμεναι δια την εκπλήρωσιν του

σκοπού του Ειδικού Ταμείου, τα οικεία συμβόλαια, ως και αι εις εκτέλεσιν τούτων καταβολαί και επιστροφαι χρημάτων απαλλάσσονται πάντων των υπέρ τρίτων τελών, δικαιωμάτων και εισφορών, τα δε σχετικά δικαιώματα των συμβολαιογράφων και υποθηκοφυλάκων ορίζονται εις τα υπό του Δημοσίου καταβαλλόμενα.

6. Η νομική εν γένει υπηρεσία του Ειδικού Ταμείου διεξάγεται δια του παρά τω Υπουργείω Δημοσίων Έργων Γραφείου Νομικού Συμβούλου του Κράτους. Ο παρ' αυτώ Νομικός Σύμβουλος έχει δια το Ειδικόν Ταμείον τας επί των υποθέσεων του Δημοσίου αρμοδιότητας Συμβούλου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, οι δε παρ' αυτώ Πάρεδροι και Δικαστικοί αντιπρόσωποι τας των Παρέδρων και Διακστικών Αντιπροσώπων του Ν.Σ. του Κράτους. Το Διοικητικόν Συμβούλιον δύναται τη εισηγήσει του ανωτέρω Νομικού Συμβούλου να αναθέτη την διεξαγωγήν συγκεκριμένων νομικών ή δικαστικών υποθέσεων εις δικηγόρους οίτινες παρίστανται ως πληρεξούσιοι αυτού.
7. Αποζημιώσεις καταβαλλόμεναι εκ χρηματοδοτήσεως του Ειδικού Ταμείου δια την υπό του Δημοσίου, κατά τας διατάξεις του Ν.Δ. 632/1970 "περί αναλήψεως υπό του Δημοσίου των εκ της εφαρμογής των πολεοδομικών σχεδίων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των Δήμων ή Κοινοτήτων" ως τούτο ετροποποιήθη και συνεπληρώθη δια του Ν.Δ. 1143/1972, επίσπευσιν της απαλλοτριώσεως ακινήτων καταλαμβανομένων υπό των προβλεπομένων υπό των εγκεκριμένων πολεοδομικών σχεδίων κοινοχρήστων εν γένει χώρων (οδών, πλατειών, αλσών κλη), εισπράττονται μερίμνη των αρμοδίων κρατικών υπηρεσιών κατά τας διατάξεις περί εισπράξεως των Δημοσίων εσόδων. Τα παρά των Δημοσίων Ταμείων εισπραττόμενα κατ' εφαρμογήν της παρούσης παραγράφου, ποσά εισάγονται εις τον παρά τη Τραπεζήν της Ελλάδος λογαριασμόν του Ειδικού Ταμείου.
8. Αποζημιώσεις καταβαλλόμεναι υπό των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως εξ επιδοτήσεως του Ειδικού Ταμείου δια την επισπεύσει τούτων εφαρμογήν των ρυθμιστικών και πολεοδομικών σχεδι-

ων, βεβαιούνται εις βάρος των υποχρέων, εισπράττονται κατά τας διατάξεις περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων, και εισάγονται υπό ίδιον κωδικόν αριθμόν εις τα έσοδα του οικείου Δήμου ή Κοινοότητας, διατίθενται δε αποκλειστικώς δια την εφαρμογήν του ρυθμιστικού ή πολεοδομικού σχεδίου αυτού. Τα αυτά εφαρμόζονται και δια την περαιτέρω διάθεσιν του εσόδου τούτου.

9. Αι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 1, των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 2 και του πρώτου εδαφίου του άρθρου 4 του Ν.Δ/τος 761/1970 "περί ρυθμίσεως οφειλών προς αποζημίωσιν κατά την παράγρ. 3 του άρθρου 6 του Ν.5269/1931 ", εφαρμόζονται εις τας περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων 7 και 8.

Άρθρον 20

Η ισχύς του παρόντος άρχεται από της δημοσιεύσεως του εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ν. 360/76

**"Περί Χωροταξίας και
Περιβάλλοντος"****Άρθρο 1**

Εν τω παρόντι νόμω νοούνται:

1. Ως Χωροταξικό "Σχέδιο": Σύνολον κειμένων και σχεδίων δια των οποίων εκφράζονται αι Γενικά αρχά και κατευθύνσεις της ακολουθητέας χωροταξικής πολιτικής, εν τω πλαίσιω των Προγραμμάτων Οικονομικής και Κοινωνικής Αναπτύξεως και καθορίζονται, κατά κύριον λόγον, τ' ακόλουθα:
  - α) Η κατανομή και διάρθρωσις του πληθυσμού, εν συνάρτησει προς το πλέγμα δραστηριοτήτων, κατά τομείς παραγωγής.
  - β) Η κατανομή και διάρθρωσις των χρήσεων χώρου, κατά λειτουργίας και τομείς παραγωγής.
  - γ) Τα εθνικά συγκοινωνιακά δίκτυα και λοιπά δίκτυα κοινωνικής, Οικονομικής και διοικητικής υποδομής.
  - δ) Οι εθνικοί δρυμοί, αι ζώναι πράσινου και οι σημαντικοί προς διαφύλαξιν και προστασίαν χώροι.
  - ε) Τα γενικά πλαίσια, οι όροι και οι περιορισμοί, δια την εξασφάλισιν της προστασίας του περιβάλλοντος.
  - στ) Έτερα κατά την κρίσιν του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού συναφή στοιχεία.
2. Ως Χωροταξικόν "Πρόγραμμα": Σύνολον κειμένων και σχεδίων δια των οποίων καθορίζονται αι απαιτούμεναι δια την εφαρμογήν του αντιστοίχου Χωροταξικού Σχεδίου παρεμβάσεις, μετά των φάσεων πραγματοποιήσεως και χρηματοδοτήσεως τούτων, ως και τα προς τούτο ληπτέα δεσμικά, οικονομικά και διοικητικά μέτρα.
3. Ως "Εθνικόν" το Χωροταξικόν Σχέδιον ή Πρόγραμμα, το αναφερόμενον εις το σύνολον της Χώρας, ως "Περιφερειακόν" το αναφερόμενον εις συγκεκριμένον τμήμα αυτής και ως "Ειδικόν" το αναφερόμενον εις συγκεκριμένον τομέα παραγωγής, λειτουργίαν, δραστηριότητα ή δίκτυον υποδομής.
4. Ως "Χρήσις χώρου": Ο τρόπος της ενδεδειγμένης λειτουργικής χρησιμοποιήσεως ζώνης, περιοχής ή τμήματος του χερσαίου και θαλασσίου χώρου, μετά των εν αυτοίς φυσικών πόρων, υδάτων, κτισμάτων και έργων υποδομής.
5. Ως "Φυσικόν Περιβάλλον": Ο περιβάλλον τον άνθρωπον χερσαίος, θαλάσσιος και εναέριος χώρος, μετά των εν αυτώ χλωρίδος, πανίδος και φυσικών πόρων.
6. Ως "Πολιτιστικόν Περιβάλλον": Τα ανθρωπογενή στοιχεία πολιτισμού και χαρακτηριστικά, ως ταύτα διεμορφώθησαν εκ της παρεμβάσεως και των σχέσεων του ανθρώπου μετά του φυσικού περιβάλλοντος, περιλαμβανομένων των ιστορικών χώρων ως και της καλλιτεχνικής και πολιτιστικής εν γένει κληρονομιάς της Χώρας.
7. Ως "Προστασία του Περιβάλλοντος":
  - α) Η διατήρησις του χαρακτήρος του φυσικού περιβάλλοντος και η βελτίωσις των διαμορφωθισών σχέσεων μεταξύ των στοιχείων αυτού, ως οικοσυστήματος.
  - β) Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος από τας ζημιόγόνους επιπτώσεις εκ της αναπτύξεως δραστηριοτήτων και παρεμβάσεων του ανθρώπου.
  - γ) Η διαφύλαξις του πολιτιστικού περιβάλλοντος ως και των ιστορικών χώρων, εντός των οποίων τούτο διεμορφώθη.
  - δ) Ο έλεγχος της αξιοποιήσεως των φυσικών πόρων και της αναπτύξεως των εν τω χώρω δραστηριοτήτων, προς τον σκοπόν της εναρμονίσεως των σχέσεων μεταξύ του φυσικού περιβάλλοντος, του πολιτιστικού περιβάλλοντος και της οικονομικής δράσεως του ανθρώπου.

Άρθρο 2

1. Η γενική πολιτική επί της Χωροταξίας και της προστασίας του Περιβάλλοντος ασκείται υπό του Υπουργείου Συντονισμού και Προγραμματισμού.
2. Το Υπουργείον Συντονισμού και Προγραμματισμού είναι αρμόδιον δια την, κατά τας διατάξεις του παρόντος, σύνταξιν, συμπλήρωσιν, τροποποίησιν ή α-

ναδεώρπσιν και μέριμναν προς έγκρισιν Εθνικών, Περιφερειακών και Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων, ως και δια την εποπτείαν και παρακολούθησιν της υπό των αρμοδίων φορέων εφαρμογής αυτών και των Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος.

3. Η εκπόνησις και εφαρμογή Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων ως και Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος χρηματοδοτείται εκ του προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων ή και εξ ειδικών πόρων.
4. Δί' αποφάσεων του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού δύναται να μεταβιβάζωνται, εν μέρει ή εν όλω, συναφείς προς τον έλεγχον εφαρμογής των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων ως και Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος αρμοδιότητες, εις ετέρας κρατικής Υπηρεσίας, εις νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ως και εις ειδικά αποκεντρωμένα όργανα εποπτευόμενα παρά του Υπουργείου Συντονισμού και Προγραμματισμού.

Άρθρο 3

1. Συνιστάται Εθνικόν Συμβούλιον Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, αποτελούμενον εκ των Υπουργών μελών της Οικονομικής Επιτροπής ως και των Υπουργών Εξωτερικών, Εσωτερικών, Πολιτισμού και Επιστημών, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Κοινωνικών Υπηρεσιών, Δημοσίων Έργων, ως και του Υφυπουργού Δημοσίων Έργων. Δύναται δε, να συμμετέχουν καλούμενοι προς τούτου υπό του Προέδρου του Συμβουλίου και έτεροι, αρμόδιοι επί των συζητούμενων θεμάτων, Υπουργοί ή Υφυπουργοί. Δύνανται επίσης καλούμενοι να μετέχουν, άνευ γήφου, προϊστάμενοι εν γένει νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δημοσίων επιχειρήσεων, τραπεζών, επιχειρήσεων κοινής ωφελείας ή ετέρων οργανισμών.
2. Του Συμβουλίου προεδρεύει ο Υπουργός Συντονισμού και Προγραμματισμού, εξυπηρετείται δε τούτο δια της εν τη παραγράφω 4 του παρόντος άρθρου Γραμματείας.

3. Εις την αρμοδιότητα του Συμβουλίου ανήκουν:

- α) Η λήψις αποφάσεων επί της ακολουθητέας πολιτικής και επί γενικών θεμάτων αφορώντων εις την Χωροταξίαν και το Περιβάλλον.
  - β) Η λήψις αποφάσεων επί θέματων απομένων των αρμοδιοτήτων πλειόνων Υπηρεσιών εις όσον αφορά την Χωροταξίαν και το Περιβάλλον.
  - γ) Η έγκρισις των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων και Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος και η εναρμόνισις αυτών μετά των Σχεδίων και Προγραμμάτων Αναπτύξεως.
  - δ) Η εποπτεία εφαρμογής των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων ως και των σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος.
  - ε) Ο συντονισμός των φορέων εφαρμογής των ανωτέρω Προγραμμάτων.
4. Συνιστάται εις το Υπουργείον Συντονισμού και Προγραμματισμού Γραμματεία του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, έργων της οποίας είναι η προς αυτό εισήγησις και προώθησις θεμάτων της αρμοδιότητός του και η ενημέρωσις τούτου επί της εν γένει πορείας εκπονήσεως και εφαρμογής των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων ως και Σχεδίων και Προγραμμάτων για την Προστασία του Περιβάλλοντος. Συνιστάται, επίσης δια του παρόντος, μία (1) θέσις υπαλλήλου επί θητεία επί βαθμό Αναπληρωτού Γενικού Διευθυντού ως Προϊσταμένου της Γραμματείας του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος. Η θέσις αύτη πληροúται δι' αποφάσεως του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού δια προσλήψεως επί σχέση δημοσίου δικαίου και θητεία διαρκείας ενός μέχρι και τριών ετών, δυναμένη ν' ανανεούται, προσώπου κεκτημένου πτυχίου Ανωτάτης Σχολής, εμπειρίαν και εξειδικευμένας τεχνικάς γνώσεις επί θεμάτων Χωροταξίας και Περιβάλλοντος. Δια Προεδρικών Διαταγμάτων εκδιδόμενων τη προτάσει του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού, καθορίζονται αι οργανικά θέσεις της Γραμματείας του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και

Περιβάλλοντος, ο τρόπος πληρώσεως αυτών, ως και τα της οργανώσεως και λειτουργίας αυτής. Αι δαπάναι της Γραμματείας βαρύνουν τον Προϋπολογισμόν Δημοσίων Επενδύσεων.

5. Εις την κατά την προηγουμένην παράγραφον Γραμματείαν δύναται να προσλαμβάνωνται δι' αποφάσεως του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού μέχρις (20) ειδικοί επιστήμονες και μέχρις (20) υπάλληλοι εξιδικευμένων προσόντων επί θητεία ή επί συμβάσει εργασίας ή έργου, κατά παρέκκλισιν των διατάξεων του Ν.Δ.1198/72. Η θητεία ή η σύμβασις των ούτω προσλαμβανομένων δύναται να είναι διαρκείας μέχρι τριών ετών δυναμένη να ανανεούται. Δι' αποφάσεως του Υπουργού Συντονισμού δύναται αι ως άνω θέσεις να μετατρέπωνται εις μονίμους και να καθορίζεται ο τρόπος πληρώσεως αυτών.
6. Δια Προεδρικών Διαταγμάτων, τη πράττει των Υπουργών Συντονισμού και Προγραμματισμού, Προεδρίας της Κυβερνήσεως, Οικονομικών και του κατά περίπτωσιν αρμοδίου Υπουργού, καθορίζεται ο αριθμός των μόνιμων ή επί σχέσει ιδιωτικού δικαίου, ή επί θητεία θέσεων ως και ο τρόπος πληρώσεως αυτών, των Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών αρμοδιότητος θεμάτων προστασίας του περιβάλλοντος.

Άρθρο 4

1. Συνιστάται παρά τω Υπουργείω Συντονισμού και Προγραμματισμού, Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος.
2. Έργον της Επιτροπής είναι η γνωμάτευσις, προς τον Υπουργόν Συντονισμού και Προγραμματισμού ή προς το Εθνικόν Συμβούλιον Χωροταξίας και Περιβάλλοντος εφ' όσον τούτο ήθελε ζητηθή παρ' αυτού, επί των εκπονουμένων Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων ως και Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος και επί της ακολουθητέας εκάστοτε χωροταξικής πολιτικής και της πολιτικής προστασίας του Περιβάλλοντος, ως και η εισήγησις των αναγκαίων μέτρων και ενεργειών δια την εφαρμογήν αυτών.
3. Η Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, απαρτίζεται εξ εκπροσώπων των Υπουργείων Συντονισμού και Προγραμ-

ματισμού, Προεδρίας της Κυβερνήσεως, Εξωτερικών, Εθνικής Αμύνης, Εσωτερικών, Πολιτισμού και Επιστημών, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γεωργίας, Βιομηχανίας, Κοινωνικών Υπηρεσιών, Δημοσίων Έργων (Υπηρεσία Υδραυλικών, Συγκοινωνιακών Έργων και Οικισμού), Μεταφορών και Επικοινωνιών και Εμπορικής Ναυτιλίας. Ειδικότερον εκ των εκπροσώπων του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών, ο εις προέρχεται εκ της Γενικής Διευθύνσεως Αρχαιοτήτων και Αναστυλώσεως, ο δε έτερος εκ της Γενικής Διευθύνσεως Πολιτιστικών Υποθέσεων.

Στην Επιτροπή δύναται να μετέχουν εκπρόσωποι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ιδιωτικού δικαίου και ιδιώτες ειδικών προσόντων και εμπειρίας, οριζόμενοι εκάστοτε δι' αποφάσεων του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού.

4. Η συγκρότησις, ο τρόπος λειτουργίας και αι δαπάναι της Επιτροπής καθορίζονται δι' αποφάσεων του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού.
5. Η κατά το παρόν άρθρο Επιτροπή εξυπηρετείται υπό της προβλεπομένης εις την παράγραφον 4 του προηγουμένου άρθρου Γραμματείας.
6. Δι' αποφάσεων του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού δύναται να συνιστώνται Περιφερειακά Επιτροπαί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, αναλόγου συνθέσεως.

Άρθρο 5

1. Τα Εθνικά Περιφερειακά και Ειδικά Χωροταξικά Σχέδια και Προγράμματα εκπονηθέντα, συμπληρωθέντα, τροποποιηθέντα ή αναθεωρηθέντα κατά την παρ. 2 του άρθρου 2 του παρόντος και κατόπιν γνωμοδοτήσεως της Επιτροπής Χωροταξίας και Περιβάλλοντος υποβάλλονται μετ' εισηγήσεως του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού εις το Εθνικόν Συμβούλιον Χωροταξίας και Περιβάλλοντος και εγκρίνονται υπό τούτου.
2. Το Εθνικόν Χωροταξικόν Σχέδιον και Πρόγραμμα, εγκρίνεται εν συνεχεία υπό της Βουλής κατά το άρθρον 79 παρ. 8 του Συντάγματος, κατά διαστήματα δε μη δυνάμενα να υπερβούν την τριετίαν,

ο Υπουργός Συντονισμού και Προγραμματισμού ενημερώνει την Βουλήν επί της πορείας εφαρμογής του.

3. Τα Περιφερειακά και τα Ειδικά Χωροταξικά Σχέδια και Προγράμματα μετά την έγκρισίν των υπό του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος δημοσιεύονται μετά των σχετικών εγκριτικών πράξεων δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.
4. Σχέδια και Προγράμματα Προστασίας του Περιβάλλοντος εκπονούμενα υπό κρατικών Υπηρεσιών ή ετέρων φορέων, παραπέμπονται προ πάσης εφαρμογής των εις την Επιτροπίν Χωροταξίας και Περιβάλλοντος προς γνωμοδότησιν, εφαρμοζομένης περαιτέρω της κατά τας παρ. 1 και 3 του παρόντος άρθρου διαδικασίας εγκρίσεως ή αναθεωρήσεως αυτών.

Άρθρο 6

Το Υπουργείον Συντονισμού και Προγραμματισμού είναι αποκλειστικώς αρμόδιον δια την χρηματοδότησιν και εκπόνησιν μελετών Εθνικών, Περιφερειακών και Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων, ή επί μέρους τμημάτων αυτών, βάσει προδιαγραφών εγκρινομένων υπό του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού. Αι τοιαύται μελέται ανατίθενται, δι' αποφάσεων του αυτού Υπουργού εις κρατικές υπηρεσίας, επιστημονικά ή εκπαιδευτικά Ιδρύματα, νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή και εις συμβούλους μελετητάς.

Άρθρο 7

1. Δια Προεδρικών Διαταγμάτων, εκδιδομένων προτάσει του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού και του αρμοδίου κατά περίπτωσιν Υπουργού, μετ' απόφασιν του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, εκδιδομένην κατά το άρθρον 3 παράγραφος 3 περίπτωσις (α) δύναται να επιβάλλωνται περιορισμοί ή κανόνες, ισχύοντες επί ωρισμένον ή αόριστον χρόνον, εις την δημιουργίαν ή ανάπτυξιν ωρισμένων δραστηριοτήτων ή λειτουργιών ή εις την χρήσιν του χώρου εις συγκεκριμένους ζώνας ή περιοχάς, συμφώνως προς το περιεχόμενον των εγκεκριμένων αντιστοιχών Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων και να επιβάλλωνται τα αναγκαιούντα μέτρα και περιορισμοί δια

την προστασίαν, αποκατάστασιν και βελτίωσιν της ποιότητος του Περιβάλλοντος.

2. Αι υπό των εκάστοτε κειμένων διατάξεων προβλεπόμενοι διαδικασίαι, αρμοδιότητες, και προϋποθέσεις εκδόσεως κανονιστικών ή ατομικών διοικητικών πράξεων προς ρύθμισιν θεμάτων αφορώντων την χωροταξίαν, ή την προστασίαν του Περιβάλλοντος, διατηρούνται εφ' όσον δεν αντίκειται εις τας διατάξεις του παρόντος.

Αι εφεξής εκδιδόμενοι διοικητικές πράξεις πρέπει επί ποιινή απολύτου ακυρότητος να είναι σύμφωνοι προς τας διατάξεις του παρόντος νόμου και προς τα εγκριθέντα Χωροταξικά Σχέδια και Προγράμματα ή και τα Σχέδια και Προγράμματα Προστασίας του Περιβάλλοντος, ως και προς τα λοιπά κατά ρας διατάξεις του παρόντος νόμου προβλεπόμενα Προεδρικά Διατάγματα ή αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος ή των αρμοδίων Υπουργών.

3. Εντός 5 ετών από της εγκρίσεως Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος, αναθεωρούνται, συμπληρούνται, ή τροποποιούνται, αναλόγως προσαρμοζόμενα, εγκεκριμένα ρυθμιστικά σχέδια, ή σχέδια πόλεως, ή έτερα επί μέρους σχέδια της περιοχής αυτών ή σχέδια τομέων παραγωγής, άτινα εν πάση περιπτώσει διατηρούν την ισχύ των μέχρι της τοιαύτης αναθεωρήσεως ή τροποποιήσεως. Παρερχομένης απράκτου της ως άνω προθεσμίας ταύτα καθίστανται απολύτως άκυρα ως προς τας αντικειμένας προς το εγκεκριμένον Χωροταξικόν Σχέδιον και Πρόγραμμα διατάξεις αυτών.
4. Μέχρι εγκρίσεως των αντιστοιχών Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων ή των Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος, και επί χρονικόν διάστημα δύο χρόνων κατ' ανώτατον όριον δύναται δια Προεδρικών Διαταγμάτων εκδιδομένων κατά την παράγραφον 1 του παρόντος άρθρου να επιβάλλωνται περιορισμοί χρήσεως χώρου και αναπτύξεως δραστηριοτήτων εντός περιοχών ή ζωνών της Χώρας.
5. Δια την εφαρμογήν των εγκεκριμένων κατά τας διατάξεις του παρόντος, Εθνι-

κών, Περιφερειακών και Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων ή και Τμημάτων αυτών, λογιζομένην ως αποτελούσαν δημοσίαν ωφέλειαν, δύναται δια κοινής Αποφάσεως των Υπουργών Συντονισμού και Προγραμματισμού και Οικονομικών, να κηρύσσονται ως αναγκαστικώς απαλλοτριωτέα εκτάσεις περιλαμβανόμεναι εντός των ορίων των ως άνω Σχεδίων.

6. Από της ισχύος του παρόντος, η εφαρμογή προγραμμάτων αναπτύξεως, η εκτέλεσις έργων, η ανάπτυξις δραστηριοτήτων και λειτουργιών ως και πάσα ενέργεια σχετιζόμενη προς την χρήσιν του χώρου ή δυνάμενη να αλλοιώσει την μορφήν του Περιβάλλοντος, υπόκειται εις τας διατάξεις του παρόντος νόμου και των εν ισχύι Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων.

Άρθρο 8

1. Προγράμματα ή δραστηριότητες Υπουργείων και λοιπών δημοσίων Υπηρεσιών, νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή φυσικών προσώπων, σχέσιν έχοντα προς το αναφερόμενον και το περιεχόμενον των διατάξεων του παρόντος, προσαρμόζονται, εναρμονίζονται ή εντάσσονται εις τα εν ισχύι εκάστοτε χωροταξικά Σχέδια και Προγράμματα ως και σχέδια και Προγράμματα Προστασίας του Περιβάλλοντος, προς όρους καθοριζομένους δι' αποφάσεω του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού, κατόπιν γνώμης της, κατά το άρθρον 4 του παρόντος Νόμου συνιστωμένης Επιτροπής Χωροταξίας και Περιβάλλοντος.
2. Αι κατά Υπουργεία και λοιπούς επί μέρους φορείς λειτουργούσαι ή συνιστάμεναι εφεξής διοικητικά μονάδες Προστασίας του Περιβάλλοντος, ασκούν τας αρμοδιότητας αυτών εντός των πλαισίων του παρόντος, ως και των κατευθύνσεων και επί της προστασίας του Περιβάλλοντος πολιτικής της Κυβερνήσεως, εκφραζομένων δια του Υπουργείου Συντονισμού και Προγραμματισμού, όπως υποχρεούνται όπως ενημερώνουν επί των οικείων θεμάτων.
3. Τα Υπουργεία Συντονισμού και Προγραμματισμού και Εξωτερικών, είναι αρμόδια δια την επεξεργασίαν ενιαίου προγράμματος συμμετοχής της Χώρας

εις τας εργασίας και δραστηριότητας των διεθνών οργανισμών επί θεμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος και Χωροταξίας.

Άρθρο 9

1. Εις την παράγραφον 3 του άρθρου 12 του Ν.Δ.1262/72 περί ρυθμιστικών σχεδίων Αστικών περιοχών ως αντικατεστάθη δια του άρθρου 3 του Ν.Δ.198/73 "περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν.Δ.1262/72", προστίθεται εδάφιον (δ) έχον ως εξής:
  - δ) Τροποποιήσεις ή επεκτάσεις σχεδίων Πόλεων και καθορισμός ή τροποποιήσεις όρων δομήσεως εις ειδικάς και επειγούσας λόγω ραγδαίας εξελίξεως περιπτώσεις και εφ' όσον δεν επηρεάζεται το υπό μελέτην ρυθμιστικόν σχέδιον μετά γνώμην του μελετητού κατά την ισχύουσαν περί τροποποιήσεων και επεκτάσεων των σχεδίων Πόλεως νομοθεσία.
2. Από της ενάρξεως ισχύος του παρόντος καταργούνται αι διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 1 και του άρθρου 9 του Ν.Δ.1262/72 "περί ρυθμιστικών σχεδίων αστικών περιοχών", ως ετροποποιήθη δια του άρθρου 2 του Ν.Δ.198/1973 "περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν.Δ.1262/72", ως και πάσα ετέρα διάταξις, νόμου ή διατάγματος, αντικειμένη προς τας διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 10

1. Η ισχύς του παρόντος άρχεται από της δημοσιεύσεως αυτού δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.
Ο παρόν νόμος ψηφισθείς υπό της Βουλής και παρ' Ημών σήμερον κυρωθείς, δημοσιευθήτω δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως και εκτελεσθήτω ως νόμος του Κράτους.

Εν Αθήναις τη 18 Ιουνίου 1976

N. 947/79

"Περί Οικιστικών Περιοχών"

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Γενικές Διατάξεις

Άρθρο 2

Έννοια οικιστικής περιοχής

1. Ως οικιστική περιοχή χαρακτηρίζεται δια του κατά το άρθρον 14 παρ. 1 του παρόντος νόμου προεδρικού διατάγματος εδαφική έκταση, η οποία, ως και της θέσεώς της και της φυσικής διαμορφώσεως του εδάφους και των κρατουσών εις αυτήν συνθηκών, δύναται να χρησιμοποιηθή προς οικοδόμησιν και την δι' αυτής εξυπηρέτησιν της διαβιώσεως και της οργανωμένης κοινωνικής ζωής και παραγωγικής δραστηριότητος του ανθρώπου.
2. Η οικιστική περιοχή δύναται να περιλαμβάνη και εξυπηρετή μίαν ή πλείονας χρήσεις γης, ως αυταί καθορίζονται εις το επόμενον άρθρον.
3. Εις την έννοιαν της οικιστικής περιοχής δεν περιλαμβάνονται εκτάσεις υπαγόμεναι εις ίδιον νομοθετικόν καθεστώς, αποκλείον την χρήσιν των προς οικιστικούς σκοπούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Αναγνώρισις περιοχής ως οικιστικής

Άρθρο 7

Προϋποθέσεις αναγνωρίσεως

1. Δια την χαρακτηρισμόν περιοχής τινός ως οικιστικής απαιτείται όπως αυτή κριθί κατάλληλος προς οικιστικήν ανάπτυξιν, με βάση των κρατουσών εις αυτήν ως και εις την ευρύτεραν περιοχήν συνθηκών, επί τη βάση των γενικών αρχών της πολεοδομίας και του τυχόν υφισταμένου χωροταξικού σχεδιασμού. Αποκλείεται ο χαρακτηρισμός περιοχής ως οικιστικής, εφ' όσον ούτος θα ήτο ιδιαίτερος επιβλαβής δια την εθνικήν οικονομίαν ή το φυσικό ή πολιτιστικό περιβάλλον.
2. Η έκτασις της χαρακτηριζομένης ως οικιστικής περιοχής προσδιορίζεται εκ των υφισταμένων κατά τον χρόνον του χαρακτηρισμού τούτου, ως και των προ-

βλεπομένων να διαμορφωθούν κατά την επομένην τριακονταετία αναγκών.

3. Εάν εντός περιοχής τινός υπάρχουν δημόσια ή ιδιωτικά δάση ή δασικά εκτάσεις, ο χαρακτηρισμός αυτής ως οικιστικής επιτρέπεται υπό τον όρον της διατηρήσεως του δασικού χαρακτήρος τούτων και της επί αυτών εφαρμογής της περί προστασίας των δασών και δασικών εκτάσεων νομοθεσίας. Εις την περιπτώσιν ταύτην, τα προεδρικά διατάγματα περί χαρακτηρισμού της περιοχής ως οικιστικής, ως και περί εγκρίσεως της οικείας πολεοδομικής μελέτης εκδίδονται τη προτάσει και του Υπουργού Γεωργίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

Ειδικά, τελικά και μεταβατικά διατάξεις

Άρθρο 56

Αναδιοργάνωση ΔΕΠΟΣ και ΕΤΕΡΠΣ

1. Δια προεδρικού διατάγματος εκδιδομένου εντός εξ μηνών από της ενάρξεως της ισχύος του παρόντος προτάσει του Υπουργού Δημοσίων Έργων, θέλει τροποποιηθή, συμπληρωθή και διαμορφωθή εις ενιαίον κείμενον η περί ΔΕΠΟΣ, μετονομαζόμενης εις "Δημοσίαν Επιχείρησιν Πολεοδομίας και Στεγάσεως", υφιστάμενη νομοθεσία επί τω τέλει όπως διευρυνθή ο σκοπός αυτής και περιλάβη:
  - α) Την συλλογήν, ανάλυσιν και παροχήν πληροφοριών και στοιχείων δια την κατάστρωσιν και εφαρμογήν της οικιστικής πολιτικής.
  - β) Την διενέργειαν ερευνών και μελετών επί θεμάτων πολεοδομίας και οικιστικής εν γένει αναπτύξεως, ως και την εκπόνησιν συγκεκριμένων χωροταξικών μελετών ή μελετών οικιστικής αναπτύξεως ή αναμορφώσεως.
  - γ) Την εκπόνησιν των μελετών και την εκτέλεσιν των εργασιών κατασκευής έργων υποδομής οικιστικών περιοχών επί τη βάσει προγραμμάτων καταρτιζομένων κατά τας διατάξεις του παρόντος.
  - δ) Την διοίκησιν και διαχείρησιν των εις το Δημόσιον περιεχομένων κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος νόμου εκτάσεων ή μεμονομένων ακι-

νήτων μέχρι της διαθέσεως των δια-
τους υπό των οικείων διατάξεων προ-
βλεπομένους σκοπούς.

- ε) Την εκπόνησιν των κτιριακών μελετών
ως και την εκτέλεσιν έργων οργανομέ-
νης δομήσεως εντός ζωνών ενεργού
πολεοδομίας.
- ζ) Την οργανωμένην κατασκευήν και
προσφοράν κατοικίας εντός οικιστικών
περιοχών εις πρόσωπα χρήζοντα ιδιαι-
τέρας μερίμνης.

N.1262/82

**“Για την παροχή κινήτρων
ενίσχυσης της οικονομικής και
περιφερειακής ανάπτυξης της
χώρας και τροποποίηση
συναφών διατάξεων”**

Άρθρο 3

Περιοχές της Επικράτειας

Η ενίσχυση της αποκέντρωσης των οικονομικών δραστηριοτήτων και της περιφερειακής ανάπτυξης πραγματοποιείται με την κατανομή του Ελληνικού χώρου στις εξής ευρείες περιοχές ανάπτυξης:

1. Για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού σε επιχειρήσεις του άρθρου 2 εκτός των περιπτώσεων ιβ, ιγ και ιδ, η επικράτεια διαιρείται στις παρακάτω περιοχές:

ΠΕΡΙΟΧΗ Α'

Ο νομός της Αττικής (εκτός από τις επαρχίες Τροιζινίας, Κυθήρων και της Λαυρεωτικής), το τμήμα του Νομού Κορινθίας που συνορεύει με το νομό Αττικής και μέχρι τον Ισθμό της Κορίνθου, ο νομός Θεσσαλονίκης εκτός από τη τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού και της επαρχίας Λαγκαδά

ΠΕΡΙΟΧΗ Β'

Οι νομοί Βοιωτίας, Μαγνησίας, Λάρισας, Κορινθίας (εκτός από το τμήμα που συνορεύει με το νομό Αττικής και μέχρι τον Ισθμό Κορίνθου), Αχαΐας πλην της επαρχίας Καλαβρύτων, Ηρακλείου, η περιοχή της πόλης της Ρόδου που καθορίζεται από ακτίνα 15 χιλιομέτρων από το νομαρχιακό κατάστημα της πόλης, οι επαρχίες Λαυρεωτικής και Τροιζινίας, το τμήμα του νομού Θεσσαλονίκης δυτικά του ποταμού Αξιού, η επαρχία Λαγκαδά και η πόλη της Χαλκίδας.

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ'

Οι νομοί Ημαθίας, Κοζάνης, Καβάλας, Φωκίδας, Τρικάλων, Κρδίτσας, Αιτωλοακαρνανίας, Εύβοιας (πλην της πόλης Χαλκίδας), Άρτας, Πρέβεζας, Θσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Πέλλας, Χαλκιδικής, Κιλκίς, Σερρών, Δράμας, Ηλείας, Μεσσηνίας, Χανίων, Κέρκυρας, Φθιώτιδας, Πιερίας, Αργολίδας, Αρκαδίας, Λακωνίας, Λευκάδας, Κεφαλλονιάς, Ζακύνθου, Ευρυτανίας, Γρεβενών, Φλώρι-

νας, Ρεδύμνου, Λασιθίου, Κυκλάδων και οι επαρχίες Κυθήρων και Καλαβρύτων. Επίσης τα τμήματα της επικράτειας που δεν εμπίπτουν στις λοιπές περιοχές εκτός των ακριτικών περιοχών των διαφόρων νομών (πλην της νήσου Κέρκυρας) σε απόσταση 20 χιλιομέτρων από τα σύνορα καθώς και των Δήμων και Κοινοτήτων των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από τη ζώνη των 20 χιλιομέτρων.

ΠΕΡΙΟΧΗ Δ'

Οι νομοί Λέσβου, Χίου, Σάμου, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου, Δωδεκανήσου πλην της περιοχής της πόλης της Ρόδου που καθορίζεται από ακτίνα 15 χιλιομέτρων από το νομαρχιακό κατάστημα της πόλης, οι ακριτικές περιοχές των διαφόρων νομών (πλην της νήσου Κέρκυρας σε απόσταση 20 χιλιομέτρων από τα σύνορα καθώς και των Δήμων και Κοινοτήτων των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από τη ζώνη των 20 χιλιομέτρων.

2. Για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του νόμου σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, ξενώνες, ενοικιαζόμενα διαμερίσματα, κατασκηνωτικά κέντρα (CAMPINGS) και επιχειρήσεις εκμετάλλευσης ιαματικών πηγών και κέντρων χειμερινού τουρισμού, η Επικράτεια κατανέμεται στις ακόλουθες περιοχές:

ΠΕΡΙΟΧΗ Α'

Ο νομός Αττικής (εκτός από την επαρχία Τροιζινίας, τα νησιά Αίγινα, Σπέτσες, Ύδρα και την επαρχία των Κυθήρων) και νομός Θεσσαλονίκης.

ΠΕΡΙΟΧΗ Β'

Τα νησιά Κέρκυρα (εκτός της περιοχής Λευκίμης από γεφύρι Μεσογγής μέχρι Κάβο καθόλο το τμήμα του νησιού) Μύκονος, Σκιάθος, Αίγινα, Σπέτσες, Ύδρα, η επαρχία Τροιζινίας, οι επαρχίες Τεμένος και Πεδιάδος του νομού Ηρακλείου, η επαρχία Μιραμπέλλου του νομού Λασιθίου, η περιοχή της πόλης της Ρόδου με βάθος 10 χιλιόμετρα από το νομαρχιακό κατάστημα της πόλης και η Χαλκίδα του νομού της Εύβοιας.

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ'

Οι νομοί Βοιωτίας, Ρεδύμνου, Λασιθίου, Άρτας, Τρικάλων, Κοζάνης, Ημαθίας, Ηλείας, Λακωνίας, Μεσσηνίας, Πρέβεζας, Αιτωλοακαρνανίας, Μαγνησίας (πλην της

νήσου Σκιάθου), Λάρισας, Φθιώτιδας, Φωκίδας, Εύβοιας (εκτός της πόλης Χαλκίδας), Κορινθίας, Αργολίδας, Αχαΐας, Πιερίας, Χαλκιδικής, Καβάλας, Αρκαδίας, Ευρυτανίας, Καρδίτσας και Γρεβενών, το υπόλοιπο του νομού Κέρκυρας, οι νομοί Λευκάδας, Κεφαλλονιάς, Ζακύνθου, οι Κυκλάδες (πλην Μυκόνου), το υπόλοιπο της Κρήτης και η επαρχία Κυθήρων.

ΠΕΡΙΟΧΗ Δ'

Οι ακριτικοί νομοί Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Φλώρινας, Πέλλας, Κιλκίς, Σερρών, Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου. Οι νομοί Λέσβου, Χίου, Σάμου, Δωδεκανήσου (εκτός της πόλης της Ρόδου με βάθος 10 χιλιόμετρα από το νομαρχιακό κατάστημα της πόλης).

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Συντονισμού, Οικονομικών και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, δημοσιευόμενη στην εφημερίδα της Κυβέρνησης και μετά από σχετική γνώμη των περιφερειακών οργάνων προγραμματισμού μπορεί να ορίζονται Ζώνες μέσα στην κάθε περιοχή των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού, που παρουσιάζουν έντονο αναπτυξιακό πρόβλημα σε σχέση με την υπόλοιπη περιοχή. Σε επιχειρήσεις που εγκαθίστανται μέσα στα όρια των Ζωνών αυτών μπορεί να δίνεται η ενίσχυση όσον αφορά τις επιχορηγήσεις επενδύσεων του άρθρου 11 άλλων ευνοϊκότερων από άποψη κινήτρων περιοχών.
4. Με όμοια απόφαση, με συμμετοχή και του Υπουργού Γεωργίας, κατά την περίπτωση, μπορεί να ορίζονται Ζώνες για την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων αξιοποίησης γεωργικών προϊόντων ως και προγραμμάτων εκδάμνωσης και εκχέρωσης εκτάσεων που προσφέρονται για καλλιέργεια και διανομή σε ακτήμονες ή αγροτικούς συνεταιρισμούς. Σε επιχειρήσεις που εγκαθίστανται μέσα στις Ζώνες της ΕΤΒΑ ή βιοτεχνικά κέντρα του ΕΟΜΜΕΧ, δίνονται με την ίδια απόφαση οι ενισχύσεις της επόμενης ευνοϊκότερης από άποψη κινήτρων περιοχής όσον αφορά τις επιχορηγήσεις επενδύσεων του άρθρου 4 και επιδότηση επιτοκίου του άρθρου 11 από εκείνη στην οποία βρίσκονται.
5. Οι επιχειρήσεις των εδαφίων (α), (γ) και (ι) της παραγράφου 1, του άρθρου 2 που εί-

ναι εγκαταστημένες στο τμήμα του νομού Κορινθίας που συνορεύει με το νομό Αττικής και μέχρι τον Ισθμό, όπως και στην επαρχία Θεσσαλονίκης του νομού Θεσσαλονίκης εκτός από τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού και της βιομηχανικής περιοχής της ΕΤΒΑ, δικαιούνται της ενίσχυσης της περιοχής ΒΑ για τις πραγματοποιούμενες παραγωγικές τους επενδύσεις για επέκταση και εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων τους, με τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς αυτού του νόμου.

Ν. 1337/83

"Επέκταση πολεοδομικών σχεδίων, Οικιστική ανάπτυξη - σχετικές ρυθμίσεις"**Άρθρον 10****ΖΩΝΕΣ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΥ ΑΝΑΔΑΣΜΟΥ**

1. Οι Ζώνες Ενεργού Πολεοδομίας (ΖΕΠ) και Αστικού Αναδασμού (ΖΑΑ) περιλαμβάνονται μέσα στις περιτοχές επεκτάσεων κατά το νόμο αυτόν, καθορίζονται με Π. Δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, μετά γνώμη του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου. Ο καθορισμός ΖΕΠ ή ΖΑΑ μπορεί να γίνει και με τα Π.Δ. εγκρίσεως της πολεοδομικής μελέτης, κατά το άρθρο 7 του νόμου αυτού.
2. Η κίνηση της διαδικασίας για τον καθορισμό μιας περιοχής ως ΖΕΠ ή ΖΑΑ μπορεί να γίνει: α) από τον Υπουργό Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος ή β) μετά από πρόταση του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή δημοτικής επιχείρησης ή γ) από την ΔΕΠΟΣ ή εταιρεία μικτής οικονομίας ή δ) μετά από αίτηση κρατικού¹ νομικού προσώπου δημ. ή ιδιωτικού δικαίου που συνοδεύεται με δύλωση της πλειοψηφίας του όλου αριθμού των ιδιοκτητών της περιοχής που οι ιδιοκτήτες τους καλύπτουν τα 3/4 τουλάχιστον της επιφανείας της, συμφωνούν με το χαρακτηρισμό της περιοχής ως ΖΕΠ ή ΖΑΑ.
3. Η διαδικασία αυτή καθορισμού μπορεί να αρχίζει μαζί με την εκπόνηση του γενικού πολεοδομικού σχεδίου ή και μεταγενέστερα. Στην πρώτη περίπτωση το περίγραμμα της ΖΕΠ ή ΖΑΑ συμπεριλαμβάνεται στην πρόταση του γενικού πολεοδομικού σχεδίου.
4. Η ανάπτυξη ή αναμόρφωση περιοχής με ενεργό πολεοδομία ή αστικό αναδασμό γίνεται σύμφωνα με τα άρθρα 23 και 25 - 34 και 35 - 50 αντίστοιχα του Ν.947/79 "περί οικιστικών περιοχών". Όπου στις

¹ Η λέξη "κρατικού" καταργήθηκε με τον Ν.1892/90 (άρθρο 98) (ΦΕΚ 101 Α της 31.7.90)

διατάξεις αυτές μνημονεύεται Π.Δ. για το χαρακτηρισμό περιοχής, ως οικιστικής νοείται, για την εφαρμογή του άρθρου αυτού, το Π. Δ/γμα της παραγράφου 1 που χαρακτηρίζει αντίστοιχα την περιοχή ως ΖΕΠ ή ΖΑΑ. Στις ΖΕΠ και ΖΑΑ εφαρμόζονται επίσης και οι διατάξεις των άρθρων 55 και 59 του Ν.947/79.

5. Οι διατάξεις αυτές των άρθρων 23 και 25 - 34 και 35 - 50 του Ν.947/79 μπορεί να εφαρμόζονται και χωρίς την έκδοση των Π.Δ. ή κανονιστικών αποφάσεων που προβλέπονται σ' αυτές. Ειδικότερα: α) αντί των ειδικών βιβλίων ΖΕΠ και ΖΑΑ που αναφέρονται στα άρθρα 30 και 37 και της προβλεπομένης από τα άρθρα αυτά εγγραφής σε ειδικό βιβλίο των υποθηκοφυλακείων, μεταγράφεται το σχετικό Π.Δ. καταχωρούμενο σε ειδικές μερίδες με τίτλο "Ζώνες Ενεργού Πολεοδομίας" ή "Ζώνες Αστικού Αναδασμού" και β) αντί των διαδικασιών εγκρίσεως των πολεοδομικών μελετών ΖΕΠ και ΖΑΑ για τον καθορισμό των οποίων προβλέπονται τα άρθρα 32 παρ. 6 και 44 παρ. 5 του παραπάνω νόμου, εφαρμόζονται οι διαδικασίες του άρθρου 7 του νόμου αυτού. Η σχετική σύμβαση με τον ανάδοχο φορέα μπορεί να προβλέπει τον συμψηφισμό της εισφοράς σε χρήμα ή μέρους της με τις δαπάνες των κοινόχρηστων πολεοδομικών έργων που κατασκευάζει ο ανάδοχος.
6. Για την έκδοση του κατά την παρ. 1 του άρθρου αυτού Π.Δ. καθορισμού ΖΕΠ ή ΖΑΑ εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 3 του Ν.Δ. της 17.7/19.8.23. Η ίδια διαδικασία εφαρμόζεται και για την έκδοση των Π.Δ. εγκρίσεως των πολεοδομικών μελετών ΖΕΠ και ΖΑΑ που προβλέπονται από τα άρθρα 32 και 44 του Ν.947/79, αν οι μελέτες αυτές εγκρίνονται χωριστά και δεν έχουν εγκριθεί μαζί με την πολεοδομική μελέτη του άρθρου 6 του νόμου αυτού.
- 7.² Για το ύψος της εισφοράς σε γη και σε χρήμα σε ΖΕΠ και ΖΑΑ, εφαρμόζονται αντίστοιχα τα άρθρα 8 παρ. 4 και 9 του νόμου αυτού. Εάν μέρος ή και το σύνολο των ΖΕΠ ή ΖΑΑ είναι πυκνοδομημένη περιοχή σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού

² Η παράγραφος 7 τίθεται ως αντικατεστάθη με το άρθρο 8 του Ν.1512/85 (ΦΕΚ 4Α της 11.1.85)

του άρθρου, εφαρμόζονται αντί του προηγούμενου εδαφίου οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 8 του νόμου αυτού.

Σε περίπτωση που ΖΕΠ και ΖΑΑ χαρακτηρίζονται σύμφωνα με το άρθρο 11 του νόμου αυτού Ζώνες Ειδικής Ενίσχυσης, εφαρμόζονται τα εξής: α. Η εισφορά γης για τις ιδιοκτησίες των φορέων ανάπτυξης ή αναμόρφωσης ΖΕΠ και ΖΑΑ, όπως αυτοί ορίζονται από τις παρ. 8, 9 και 10 του άρθρου αυτού ορίζεται σε ποσοστό 35%. β. Για τις λοιπές ιδιοκτησίες που περιλαμβάνονται στις πιο πάνω ΖΕΕ και μόνο για τα τμήματα αυτών πάνω από 1.000 τ.μ., οι προβλεπόμενες από το πρώτο εδάφιο της παρ. αυτής εισφορές του άρθρου 8 παρ. 4, μειώνονται κατά 10%.

(8²). Η παράγραφος 1 του άρθρου 25 του Ν.947/79 αντικαθίσταται ως εξής: "1. Η ΔΕΠΟΣ και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή δημοτικές επιχειρήσεις μπορούν να συγκροτούν μεταξύ τους ή μαζί με άλλους δημόσιους, ιδιωτικούς ή άλλους φορείς εταιρεία μικτής οικονομίας, που έχει ως αποκλειστικό σκοπό τη μελέτη και εκτέλεση των έργων ανάπτυξης ή αναμόρφωσης Ζώνης Ενεργού Πολεοδομίας ή Αστικού Αναρασμού ή έργων μέσα σε ζώνες ειδικής ενίσχυσης, ενδεχόμενα δε και την αγορά ή πώληση ή εκμετάλλευση των ακινήτων που περιλαμβάνονται στη ζώνη αυτή."

9. Στις εταιρείες μικτής οικονομίας το Δημόσιο, οι ΟΤΑ και οι άλλοι κρατικοί φορείς όπως αυτοί προσδιορίζονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 1 του Ν.1256/82 "Για την πολυθεσία, την πολυαπασχόληση κλπ.", αντί του ποσοστού του άρθρου 25, παρ. 3 του Ν.947/79, συμμετέχουν και διατηρούν ποσοστό συνεχώς μεγαλύτερο του 50%.

10. Η παρ. 1 του άρθρου 27 του Ν.947/79 αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Η διαχείριση του προγράμματος που προβλέπει το άρθρο 23 παρ. 4 αναλαμβάνεται από τους ΟΤΑ μαζί με τη ΔΕΠΟΣ ή από δημοτικές επιχειρήσεις μαζί με τη ΔΕΠΟΣ ή ανατίθεται σε εταιρείες μικτής οικονομίας. Σε περίπτωση συμμετοχής ΝΠΔΔ και ΙΔ του δημόσιου τομέα,

όπως προσδιορίζονται στο άρθρο 1 παρ. 6 του Ν.1256/82 τα νομικά πρόσωπα που συμμετέχουν έχουν τη διαχείριση του δικού τους προγράμματος. Εταιρείες που δεν ανήκουν στις παραπάνω κατηγορίες δεν μπορούν να αναλαμβάνουν προγράμματα ενεργού πολεοδομίας."

(11. Οι ανάδοχοι φορείς ενεργού πολεοδομίας, που κατά την προηγούμενη παράγραφο ανήκουν στο δημόσιο τομέα ή ελέγχονται από αυτόν δεν είναι τεχνικές επιχ/σεις κατά την έννοια του άρθρου 36α του Ν.Δ. 3323/55 "περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων" όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα). (Σ.Σ. Η παρούσα παρ. καταργήθη με το άρθρο 47 του Ν.1473/84 (ΦΕΚ 127 Α της 7.9.84).

12. Η παρ. 5 του άρθρου 7 εφαρμόζεται και στις μελέτες ΖΕΠ και ΖΑΑ.

13. Οι εταιρείες ενεργού πολεοδομίας, ΝΠΔΔ και ΙΔ του δημ. τομέα μπορούν να συνεχίσουν την εκτέλεση προγραμμάτων ενεργού πολεοδομίας που έχουν αρχίσει με το ίδιο νομικό καθεστώς που τα διέπει κατά την έναρξή τους. Μπορούν επίσης μέσα σε έξι μήνες από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού να αρχίσουν νέα προγράμματα ενεργού πολεοδομίας πάνω σε ιδιοκτησίες που έχουν αποκτήσει πριν από την 31.1.1983, τηρώντας τις δ/ξεις του νόμου αυτού πλην εκείνων που αναφέρονται στη νομική φυσιογνωμία των φορέων που μπορούν να διαχειριστούν τέτοια προγράμματα κατά την παρ. 10 του άρθρου αυτού. Για την ανάληψη νέων προγραμμάτων μετά την παραπάνω προθεσμία, οι πιο πάνω φορείς οφείλουν να μετατραπούν σε εταιρείες μικτής οικονομίας κατά το παρόν άρθρο.

Άρθρον 11

ΖΩΝΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΚΑΙ ΖΩΝΕΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ

1. Οι Ζώνες Ειδικής Ενίσχυσης (ΖΕΕ) που προβλέπονται από το άρθρο 2 παρ. 2 του νόμου αυτού, καθορίζονται με Π.Δ. που εκδίδεται με πρόταση του Υπ. Χωροταξίας, Οικισμού και Περι/ντος, μετά από σχετική ενημέρωση ή πρόταση του οικείου Δήμου ή Κοινότητας. Ο καθορισμός αυτός μπορεί να γίνει και με το Π.Δ. έγκρισης της πολ. μελέτης κατά το

³ Οι παρ. 8, 9 και 10 καταργήθηκαν με το Ν.1892/90, με το άρθρο 98 (ΦΕΚ 101 Α της 31.7.90)

άρθρο 7 του νόμου αυτού.⁴ Οι ΖΕΕ μπορεί να καθορίζονται στις επεκτάσεις του νόμου αυτού ανεξάρτητα απ' τον τρόπο ανάπτυξης και εφαρμόζονται σ' αυτές εκτός από τις λοιπές διατάξεις αυτού του νόμου και οι παρ. 2 έως και 4 του άρθρου αυτού.

Επίσης οι ΖΕΕ μπορεί να καθορίζονται σε προβληματικές περιοχές εντός σχεδίου πόλεων ή οικισμών πριν από το έτος 1923 στις οποίες δύνανται να εφαρμόζονται οι παρ. 2 έως 4 του άρθρου αυτού⁵.

2. Η εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής ανάπτυξης στις ΖΕΕ ή τμήματά τους συνιστά δημόσια ωφέλεια και επιτρέπεται για το σκοπό αυτό η αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτων. Η εκτέλεση των προγραμμάτων αυτών αναλαμβάνεται με συνεργασία από τη ΔΕΠΟΣ, από το Δημόσιο ή Δημόσιο Οργανισμό ή Δημ. Επιχείρηση Πολεοδομίας και Στέγασης ή ανατίθεται σε Οργανισμούς Τοπ. Αυτ/σης ή δημοτικές επιχειρήσεις ή εταιρείες μικτής οικονομίας κατά το άρθρο 25 του Ν.947/79, όπως τροποποιείται από το νόμο αυτό.
3. Με το Π.Δ. της παρ. 1 του άρθρου αυτού, μπορεί να προβλέπεται ανάλογη εφαρμογή στις ΖΕΕ των άρθρων 55 και 58 του Ν.947/79. Οι δ/ξεις αυτές μπορεί να εφαρμόζονται χωρίς την έκδοση των π.δ/των που προβλέπονται σ' αυτές. Οι δ/ξεις του άρθρου 59 του ίδιου Ν.947/79 εφαρμόζονται και στην περίπτωση των ΖΕΕ.
- 4^ς. Για την ανάπτυξη των ΖΕΕ χορηγείται από το δημόσιο κρατική ενίσχυση στον αντίστοιχο οργανισμό τοπ. αυτοδιοίκησης, στη ΔΕΠΟΣ και στον ΟΕΚ για συμμετοχή στην εκτέλεση των βασικών κοινόχρηστων πολεοδομικών έργων.
5. Με Π. Δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, μπορεί να καθορίζονται μέσα στις πολεοδομικές ενότητες Ζώνες Ειδικών Κινήτρων (ΖΕΚ) μέσα στις οποίες παρέχονται ειδικά χρηματοδοτικά και πολεοδομικά κίνητρα για να

κατασκευάζονται ή διαμορφώνονται κτίρια ή τμήματά τους, που είναι αναγκαία για τα κέντρα των πολ. ενοτήτων, όπως κτίρια αναμυχής, πολιτιστικών δραστηριοτήτων, στάθμευσης αυτοκινήτων κλπ.

Με Π. Δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, μπορεί να κανονίζονται το ειδικότερο περιεχόμενο των κινήτρων, οι όροι που πρέπει να πληρούν τα κτίρια, οι διαδικασίες και κάθε σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρον 29

ΖΩΝΕΣ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

1. Με Π. Διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, ορίζονται οι πόλεις και οικισμοί γύρω από τα όρια των οποίων καθορίζεται Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ). Με τα Π. Διατάγματα αυτά καθορίζεται και το πλάτος των ΖΟΕ σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση οικισμού ή θέσης του ή προσδιορίζονται τα όρια της ΖΟΕ σε χάρτη κατάλληλης κλίμακας που δημοσιεύεται με σμίκρυνση μαζί με το Π. Δ/γμα. Το πλάτος της ΖΟΕ υπολογίζεται από τα αντίστοιχα ακραία όρια του εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως ή του οικισμού προ του 1923. Με τα παραπάνω Π. Δ/γματα καθορίζονται, κατά συγκεκριμένη περίπτωση οι όροι και περιορισμοί χρήσεως γης ή άλλοι όροι και περιορισμοί, που επιβάλλονται μέσα στις ΖΟΕ και ιδιαίτερα το όριο εμβαδού, κάτω από το οποίο δεν επιτρέπεται η κατάτμηση της γης. Τα Π.Δ/γματα αυτά εκδίδονται μετά από γνώμη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και του Νομαρχιακού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος ή του Συμβουλίου της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος για το νομό Αττικής. Το πλάτος της ΖΟΕ μετά τον προσδιορισμό του μπορεί μόνο να αυξηθεί με Π.Δ. που εκδίδεται με τον ίδιο ως άνω τρόπο. "Σε περίπτωση που επεκτείνεται το πολεοδομικό σχέδιο μέσα στη ΖΟΕ ή και έξω από αυτή δύναται να επεκταθεί

⁴Τα εντός "..." τίθενται ως αντικαταστάθισαν με το άρθρον 34 του Ν.1577/85 (ΦΕΚ 210 Α της 18.12.85)

⁵ Η παρ. 4 τίθεται ως αντικατεστάθη με το Ν.1512/85 (ΦΕΚ 4 Α της 11.1.85)

η ΖΟΕ με Π.Δ. που εκδίδεται με τον ίδιο ως άνω τρόπο⁶.

2. Η προηγούμενη παράγραφος εφαρμόζεται ανάλογα και για τον καθορισμό ΖΟΕ κατά μήκος ακτών ή την όχθη δημόσιων λιμνών ή ποταμών ή και σε άλλες θέσεις ή περιοχές ειδικής προστασίας.
3. Μέσα στις ΖΟΕ το Δημόσιο ασκεί δικαίωμα προτίμησης σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 55 του Ν.947/79 που εφαρμόζεται ανάλογα και στην περίπτωση αυτή.
4. Στις εκπομπικές δικαιοπραξίες για ακίνητα μέσα στις ΖΟΕ επισυνάπτονται τα στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 5 του Ν.651/1977. Δικαιοπραξίες που καταρτίζονται κατά παράβαση της απαγόρευσης κατατμήσεως κάτω από τα όρια που ορίζονται με το Π.Δ/γμα της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού είναι άκυρες. Οι δικαιοπρακτούντες, οι μεσίτες, όσοι μεσολαβούν σε τέτοιες δικαιοπραξίες, οι συμβολαιογράφοι και οι υποθηκοφύλακες που συντάσσουν ή μεταγράφουν τέτοια συμβόλαια, τιμωρούνται με τις ποινές της παραγράφου 8 του άρθρου 17 του νόμου αυτού.
Με Π. Δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, είναι δυνατό να καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου αυτού και οι πειθαρχικές κυρώσεις των προσώπων που συμπράττουν με οποιοδήποτε τρόπο στις πιο πάνω δικαιοπραξίες.
5. Των απαγορεύσεων κατατμήσεως του άρθρου αυτού εξαιρείται η Δημ. Επιχ. Αερίου (ΔΕΠΑ) ΑΕ για την απόκτηση ακινήτων για τις ανάγκες αυτής⁷.

⁶ Τα εντός "—" του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 29 τίθενται ως αντικατεστάθην με το Ν.1512/85.

⁷ Η παρ. 5 προσετέθη με την παρ. 8 του άρθρου 5 του Ν.1929/91 όπως ο νόμος αυτός συνεπληρώθη και ετροποποιήθη με την παρ. 6 του άρθρου 14 του Ν.2289/95 (ΦΕΚ 27 Α της 8.2.95)

Ν.1650/86

**"Για την προστασία του
Περιβάλλοντος"**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΕΡΓΑ
ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

Άρθρο 3**Κατηγορίες έργων και δραστηριοτήτων**

1. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, τα δημόσια ή ιδιωτικά έργα και οι δραστηριότητες κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Ως κριτήρια για την κατάταξη αυτή λαμβάνονται:
  - α) το είδος και το μέγεθος του έργου ή της δραστηριότητας
  - β) το είδος και η ποσότητα των ρύπων που εκπέμπονται καθώς και κάθε άλλη επίδραση στο περιβάλλον
  - γ) η δυνατότητα να προληφθεί η παραγωγή ρύπων από την εφαρμοζόμενη παραγωγική διαδικασία
  - δ) ο κίνδυνος σοβαρού ατυχήματος και η ανάγκη επιβολής περιορισμών για την προστασία του περιβάλλοντος.
2. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τα έργα και τις δραστηριότητες που λόγω της φύσης, του μεγέθους ή της έκτασής τους είναι πιθανόν να προκαλέσουν σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον. Στα έργα και τις δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής επιβάλλονται κατά περίπτωση, πέρα από τους γενικούς όρους και τις προδιαγραφές, ειδικοί όροι και περιορισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος.
Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει έργα και δραστηριότητες που, χωρίς να προκαλούν σοβαρούς κινδύνους ή οχλήσεις, πρέπει να υποβάλλονται για την προστασία του περιβάλλοντος σε γενικές προδιαγραφές, όρους και περιορισμούς

που προβλέπονται από κανονιστικές διατάξεις.

Η τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει έργα και δραστηριότητες που προκαλούν ιδιαίτερα μικρό κίνδυνο ή όχληση ή υποβάθμιση στο περιβάλλον.

Προκειμένου να προστατευθεί ιδιαίτερα το περιβάλλον, η κατάταξη των έργων και δραστηριοτήτων μπορεί να διαφοροποιείται κατά περιοχή ή ανάλογα με το φυσικό αποδέκτη, σύμφωνα με συγκεκριμένα χωροταξικά ή ρυθμιστικά σχέδια και προγράμματα και γενικά πολεοδομικά σχέδια ή σύμφωνα με τις ζώνες χρήσεων γης ή με τομεακές μελέτες προστασίας περιβάλλοντος. Η κατάταξη των έργων και δραστηριοτήτων μέσα στα όρια του ρυθμιστικού σχεδίου της Αθήνας γίνεται ύστερα από εισήγηση του Οργανισμού Αθήνας (ν. 1515/ 198, ΦΕΚ 18) και μέσα στα όρια του ρυθμιστικού σχεδίου Θεσσαλονίκης ύστερα από εισήγηση του Οργανισμού Θεσσαλονίκης (ν. 1561/ 1985, ΦΕΚ 148).

Άρθρο 4**Έγκριση περιβαλλοντικών όρων**

1. Για την πραγματοποίηση νέων ή την επέκταση, τον εκσυγχρονισμό ή την μεταγκατάσταση υφισταμένων έργων ή δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στις κατηγορίες του προηγούμενου άρθρου, απαιτείται η έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος, η οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης ή πραγματοποίησης της δραστηριότητας ή του έργου.
  - 2α. Για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες της πρώτης κατηγορίας απαιτείται υποβολή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
  - 2β. Η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής χορηγείται με κοινή απόφαση του υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργών. Με όμοια απόφαση είναι δυνατό η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για ορισμένα έργα ή δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής να ανατίθεται στο νομάρχη. Ο νομάρχης χορηγεί την έγκριση ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας νο-

μαρχιακής υπηρεσίας του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ και της κατά περίπτωση άλλης συναρμόδιας νομαρχιακής υπηρεσίας και γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου.

Για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων στα έργα και τις δραστηριότητες της περιοχής των ρυθμιστικών σχεδίων Αθήνας και Θεσσαλονίκης εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 1515/1985 και του άρθρου 11 του ν. 1561/1985.

3. Για τα έργα και τις δραστηριότητες της δεύτερης κατηγορίας, αρκεί η υποβολή δικαιολογητικών που τεκμηριώνουν τη συμμόρφωση με τις διατάξεις που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος. Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων στις περιπτώσεις αυτές γίνεται με απόφαση του νομάρχη. Για τα έργα και τις δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής είναι δυνατόν να επιβάλλονται κατά την παραπάνω διαδικασία πρόσθετοι, κατά περίπτωση, ειδικοί όροι για την προστασία του περιβάλλοντος, εφ' όσον πριν από την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων είναι πιθανοί ή διαπιστώνονται μετά τη λειτουργία του έργου ή της δραστηριότητας κίνδυνοι και οχλήσεις που δεν καλύπτονται από τις γενικές διατάξεις που αφορούν την κατηγορία αυτή.
4. Για τα έργα και τις δραστηριότητες της τρίτης κατηγορίας αρκεί η υποβολή δικαιολογητικών που τεκμηριώνουν τη συμμόρφωση με τις διατάξεις που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος. Ο έλεγχος των δικαιολογητικών αυτών και η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται με απόφαση του οικείου δημάρχου ή προέδρου κοινότητας. Εφ' όσον πριν από την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων είναι ή διαπιστώνονται μετά τη λειτουργία του συγκεκριμένου έργου ή της δραστηριότητας κίνδυνοι και οχλήσεις που δεν καλύπτονται από τις γενικές διατάξεις που αφορούν την κατηγορία αυτή, ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας παραπέμπει το θέμα στον οικείο νομάρχη με απόφαση του οποίου το έργο ή η δραστηριότητα υπάγεται στη διαδικασία έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων της δεύτερης κατηγορίας.
5. Για τα έργα και τις δραστηριότητες των οποίων η ίδρυση, λειτουργία ή πραγματοποίηση, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, εγκρίνεται από τις κεντρικές, διανομαρχιακές ή περιφερειακές υπηρεσίες και εφ' όσον αυτά δεν ενταχθούν στην πρώτη κατηγορία έργων και δραστηριοτήτων του άρθρου 3, η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.
6. Για νέα έργα και δραστηριότητες της πρώτης κατηγορίας απαιτείται προέγκριση που αφορά τη χωροθέτηση. Για τα έργα της δεύτερης κατηγορίας η προέγκριση αυτή είναι δυναμική. Η διαδικασία για την προέγκριση, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια καθορίζονται με την απόφαση της παρ. 10.
Προέγκριση δεν απαιτείται στις βιομηχανικές περιοχές (ν. 4458/ 1965, ΦΕΚ 33, όπως τροποποιήθηκε με το νόμο 742/ 1977, ΦΕΚ 319) και στις περιπτώσεις που η χωροθέτηση προβλέπεται από εγκεκριμένο χωροταξικό ή πολεοδομικό ή ρυθμιστικό σχέδιο ή από τις ζώνες που καθορίζονται στο άρθρο 24 καθώς και στις βιομηχανικές μεταλλευτικές και λατομικές περιοχές που έχουν καθοριστεί σύμφωνα με την ισχύουσα σχετική νομοθεσία.
7. Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων μπορεί να δοθεί για ορισμένο διάστημα που καθορίζεται στην εγκριτική πράξη, μετά την πάροδο του οποίου υπόκειται σε αναθεώρηση.
Αν δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα υποβάθμισης του περιβάλλοντος ή αν παρατηρηθούν επιπτώσεις στο περιβάλλον, που δεν είχαν προβλεφθεί από τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων από κοινού με τον κατά περίπτωση συναρμόδιο υπουργό μπορεί να επιβάλλει πρόσθετους περιβαλλοντικούς όρους ή να μεταβάλλει τους αρχικούς.
9. Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες πρώτης κατηγορίας του άρθρου 3 γίνεται μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την υποβολή των απαιτούμενων δικαιολογητικών. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί για ίσο χρόνο με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων

Έργων και του κατά περίπτωση συναρμόδιου υπουργού, αν λόγω της σοβαρότητας ή της δυσχέρειας του έργου δικαιολογείται η παράταση.

Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες της δεύτερης και της τρίτης κατηγορίας του άρθρου 3 γίνεται μέσα σε σαράντα (40) ημέρες από την υποβολή των απαιτούμενων δικαιολογητικών.

Αν οι αρμόδιοι φορείς δεν απαντήσουν μέσα στις προθεσμίες αυτές, θεωρείται ότι οι όροι που προβλέπονται από τη σχετική μελέτη ή τα σχετικά δικαιολογητικά έχουν εγκριθεί.

10. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού καθορίζονται η διαδικασία έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και η προθεσμία υποβολής τους και ο συνδυασμός της έγκρισης αυτής με τις διαδικασίες χορήγησης άλλων αδειών που απαιτούνται για τα έργα και τις δραστηριότητες του άρθρου.
11. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και στα έργα και τις δραστηριότητες που υφίστανται ή βρίσκονται στο στάδιο της κατασκευής κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού. Με κοινές αποφάσεις, που εκδίδονται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και τον κατά περίπτωση αρμόδιο υπουργό, καθορίζονται ο αναγκαίος χρόνος προσαρμογής των παραπάνω έργων και δραστηριοτήτων στις διατάξεις του νόμου αυτού και στις διατάξεις που θα εκδοθούν κατ' εξουσιοδότησή του, οι σχετικοί όροι και η διαδικασία.

Άρθρο 5

Περιεχόμενο και δημοσιότητα μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων

1. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού καθορίζεται το περιεχόμενο της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που μπορεί να διαφοροποιείται κατά κλάδους ή ομάδα έργων και δραστηριοτήτων. Με όμοια απόφαση ορίζεται το

περιεχόμενο της μελέτης ανάλογα με τα στάδια έγκρισης του έργου σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 6.

Η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- a) περιγραφή του έργου ή της δραστηριότητας με πληροφορίες για το χώρο εγκατάστασης, το σχεδιασμό και το μέγεθός του,
  - β) εντοπισμό και αξιολόγηση των βασικών επιπτώσεων στο περιβάλλον.
  - γ) περιγραφή των μέτρων για την πρόληψη, μείωση ή αποκατάσταση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον
  - δ) εξέταση εναλλακτικών λύσεων και υπόδειξη των κύριων λόγων της επιλογής της προτεινόμενης λύσης,
  - ε) απλή περίληψη του συνόλου της μελέτης.
2. Το οικείο νομαρχιακό συμβούλιο λαμβάνει γνώση της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και πριν από την έγκρισή του, για να εκφράσουν τη γνώμη τους. Ο τρόπος ενημέρωσης καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Άρθρο 6

Έλεγχος τήρησης περιβαλ/κών όρων.

Ανταποδοτικά τέλη

1. Ο έλεγχος για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων ανήκει στα όργανα της υπηρεσίας που είναι αρμόδια, κατά τις οικείες διατάξεις, να εγκρίνουν την ίδρυση, λειτουργία ή πραγματοποίηση έργου ή δραστηριότητας. Όπου, κατά την κείμενη νομοθεσία, ο έλεγχος για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται από διανομαρχιακές ή περιφερειακές υπηρεσίες, ανεξάρτητα από το αν έχουν ή όχι και την αρμοδιότητα για την έγκριση της ίδρυσης, λειτουργίας ή πραγματοποίησης του αντίστοιχου έργου ή της δραστηριότητας, οι υπηρεσίες αυτές διατηρούν την παραπάνω αρμοδιότητα ελέγχου.
2. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων μπορεί αυτοτελώς να διενεργεί ελέγχους για την παρακολούθηση της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων σε ολόκληρη τη χώρα.

3. Ελέγχους για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων διενεργούν και τα κατά το άρθρο 26 Κλιμάκια Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος.
4. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και άλλου κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από εισήγηση του οικείου νομάρχη, είναι δυνατό να επιβάλλονται τέλη σε βάρος των επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητες ή εκτελούν έργα που υπάγονται στις δύο πρώτες κατηγορίες του άρθρου 3, προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα κατασκευής και λειτουργίας συγκεκριμένων έργων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος που προβλέπονται από τους περιβαλλοντικούς όρους σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3,4 και 5. Τα πιο πάνω έργα ή προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος εκτελούνται από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) ή άλλους φορείς.
- Τα τέλη αυτά καθορίζονται ανάλογα με το μέγεθος, το ρυπαντικό φορτίο και την ποσότητα των αποβλήτων του έργου ή της δραστηριότητας και δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα πιο πάνω έξοδα. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται ο τρόπος και ο χρόνος είσπραξης των τελών και απόδοσής τους στον Ο.Τ.Α. ή φορέα που κατασκευάζει ή έχει της ευθύνη λειτουργίας του έργου και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'
ΖΩΝΕΣ ΕΙΔΙΚΩΝ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ
ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΖΩΝΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Άρθρο 23.

Ζώνες ειδικών περιβαλλοντικών ενισχύσεων

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από την πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, είναι δυνατό να χαρακτηρίζονται ως ζώνες ειδικών περιβαλλοντικών ενισχύσεων περιοχές με φυσικούς αποδέκτες που παρουσιάζουν κρίσιμα

περιβαλλοντικά προβλήματα και δεν πληρώνουν τις κατευθυντήριες ή και οριακές τιμές των παραμέτρων ποιότητας των άρθρων 7 παρ. 1 και 9 παρ. 1. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα γίνεται η οριοθέτηση των περιοχών αυτών και καθορίζονται ειδικοί περιορισμοί χρήσεων γης και συντονισμένο πρόγραμμα μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος και πέρα από τους ισχύοντες γενικούς περιορισμούς. Ο χαρακτηρισμός μιας περιοχής ως ζώνης ειδικών περιβαλλοντικών ενισχύσεων γίνεται με βάση ειδική μελέτη που εκπονείται είτε από τη νομαρχία είτε από τους οικείους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, είτε από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων είτε, τέλος, προκειμένου για την περιοχή των ρυθμιστικών σχεδίων Αθήνας και Θεσσαλονίκης, από τον Οργανισμό Αθήνας και τον Οργανισμό Θεσσαλονίκης αντίστοιχα. Η μελέτη αυτή τεκμηριώνει την κρίσιμότητα του προβλήματος με μετρήσεις και στοιχεία συγκρίσιμα με εκείνα του εθνικού δικτύου παρακολούθησης της ποιότητας των νερών και προτείνει τους ενδεικνυόμενους ειδικούς περιορισμούς και μέτρα για την αναβάθμιση του περιβάλλοντος της συγκεκριμένης περιοχής.

2. Με το προεδρικό διάταγμα της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατό να προβλέπεται η παροχή οικονομικών κινήτρων ή η επιβολή ανταποδοτικών τελών στα νομικά ή φυσικά πρόσωπα που υπόκεινται στους παραπάνω ειδικούς περιορισμούς και μέτρα, να καθορίζονται οι σχετικές προϋποθέσεις και διαδικασία, καθώς και ο τρόπος είσπραξης και απόδοσης των τελών και να ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.
3. Η παρακολούθηση της εφαρμογής των ειδικών περιορισμών και μέτρων που επιβάλλονται κατά την παρ. 1 ανήκει στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Προκειμένου για την περιοχή των ρυθμιστικών σχεδίων Αθήνας και Θεσσαλονίκης η παρακολούθηση αυτή ανήκει ειδικότερα στον Οργανισμό Αθήνας και τον Οργανισμό Θεσσαλονίκης.

Άρθρο 24**Ζώνες ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων**

1. Ως ζώνες ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων χαρακτηρίζονται περιοχές ή εκτάσεις πρόσφορες για την ανάπτυξη βιομηχανικών, μεταλλευτικών, λατομικών ή τουριστικών δραστηριοτήτων ή για αγροτική εκμετάλλευση. Οι ζώνες αυτές είναι δυνατό να εξειδικεύονται κατά κλάδο βιομηχανικής ή μεταλλευτικής ή λατομικής ή τουριστικής δραστηριότητας και γεωργικής εκμετάλλευσης και να διακρίνονται σε ζώνες αποκλειστικής χρήσης στις οποίες απαγορεύεται κάθε άλλη δραστηριότητα, εκτός από εκείνη στην οποία αποβλέπει ο χαρακτηρισμός τους και σε ζώνες κύριας χρήσης, όπου επιτρέπονται και άλλες δραστηριότητες υπό όρους.
2. Οι ζώνες ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων που προορίζονται για τουριστικές ή βιομηχανικές δραστηριότητες και βρίσκονται εκτός των ορίων γενικού πολεοδομικού σχεδίου, δύναται να υπερβαίνει το 1.2 και για τις τουριστικές δραστηριότητες το 0.6.
Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, καθορίζονται οι εισφορές σε γη και σε χρήμα που μπορεί να είναι διαφορετικές από τις προβλεπόμενες στα άρθρα 8 και 9 του ν.1337/ 1983, οι λοιπές σχετικές υποχρεώσεις των ιδιοκτητών καθώς και οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία πολεοδόμησης των ζωνών αυτών και να ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.
3. Στις ζώνες ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων μπορούν να καθορίζονται ειδικοί όροι και περιορισμοί για την εγκατάσταση και την εγκατάσταση και την άσκηση δραστηριοτήτων και να θεσπίζονται ειδικοί κανονισμοί διαχείρισης και λειτουργίας.
4. Ο χαρακτηρισμός περιοχών ή εκτάσεων ως ζωνών ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και η οριοθέτησή τους γίνονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, σε εφαρμογή περιφερειακού ή

νομαρχιακού χωροταξικού σχεδίου ή τομακής χωροταξικής και αναπτυξιακής μελέτης, μετά από γνώμη του οικείου νομαρχιακού συμβουλίου. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα θεσπίζονται οι παραπάνω ειδικοί όροι και περιορισμοί, καθορίζεται το περιεχόμενο και η διαδικασία έκδοσης του ειδικού κανονισμού διαχείρισης και λειτουργίας και η αρμόδια για την εφαρμογή του υπηρεσία και ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια.

Για τις περιοχές που περιλαμβάνονται σε Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) ο χαρακτηρισμός και η οριοθέτηση ζωνών ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων γίνεται με πράξη καθορισμού της ΖΟΕ και με τη διαδικασία του άρθρου 20 του Ν1337/1983, όπως ισχύει.

Ν.1622/86

**"Τοπική Αυτοδιοίκηση -
Περιφερειακή Ανάπτυξη -
Δημοκρατικός Προγραμματισμός"**

**Μέρος Τέταρτο
Δημοκρατικός Προγραμματισμός**

Άρθρο 70

Όργανα Προγραμματισμού

Όργανα προγραμματισμού είναι αυτά που συμμετέχουν στη διαδικασία κατάρτισης ή καταρτίζουν ή εγκρίνουν τα προγράμματα του άρθρου 71. Όργανα προγραμματισμού είναι:

- α) Οι κεντρικοί φορείς του δημόσιου τομέα που έχουν την αρμοδιότητα αυτή, β) τα περιφερειακά συμβούλια, γ) τα νομαρχιακά συμβούλια, δ) τα δημοτικά συμβούλια καθώς και τα διοικητικά συμβούλια των αναπτυξιακών συνδέσμων του άρθρου 183 του Δ.Κ.Κ.

Άρθρο 71

Είδη αναπτυξιακών προγραμμάτων

1. Τα αναπτυξιακά προγράμματα διακρίνονται σε μεσοχρόνια και ετήσια.
2. Μεσοχρόνια αναπτυξιακά προγράμματα είναι τα προγράμματα ανάπτυξης που έχουν χρονική διάρκεια μεγαλύτερη από ένα έτος.
3. Τα αναπτυξιακά προγράμματα αφορούν: α) τον εθνικό χώρο, β) τις περιφέρειες, γ) τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και δ) τους δήμους ή γεωγραφικές ενότητες του άρθρου 183 Δ.Κ.Κ. και ονομάζονται αντίστοιχα: εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα, περιφερειακά αναπτυξιακά προγράμματα, νομαρχιακά αναπτυξιακά προγράμματα και τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα.
4. Προγράμματα, που δεν υπάγονται στις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων, ονομάζονται ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα.

Άρθρο 72

**Διαδικασία κατάρτισης μεσοχρόνιων
αναπτυξιακών προγραμμάτων**

1. Το μεσοχρόνιο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα καταρτίζεται από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, μετά από προτάσεις

των κεντρικών φορέων του δημόσιου τομέα και των περιφερειακών συμβουλίων και γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Αναπτυξιακής Πολιτικής.

2. Κάθε μεσοχρόνιο περιφερειακό αναπτυξιακό πρόγραμμα καταρτίζεται, στα πλαίσια του αντίστοιχου μεσοχρόνιου εθνικού αναπτυξιακού προγράμματος, από το περιφερειακό συμβούλιο της αντίστοιχης περιφέρειας, ύστερα από σχετικές προτάσεις των νομαρχιακών συμβουλίων της περιφέρειας και εγκρίνεται από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, ύστερα από σχετική γνώμη των αρμοδίων φορέων του δημόσιου τομέα.
3. Κάθε μεσοχρόνιο νομαρχιακό αναπτυξιακό πρόγραμμα καταρτίζεται στα πλαίσια του αντίστοιχου μεσοχρόνιου περιφερειακού αναπτυξιακού προγράμματος, από το νομαρχιακό συμβούλιο, ύστερα από σχετικές προτάσεις των δημοτικών συμβουλίων και των αναπτυξιακών συνδέσμων του άρθρου 183 του Δ.Κ.Κ. και εγκρίνεται από το αντίστοιχο περιφερειακό συμβούλιο.
4. Κάθε μεσοχρόνιο τοπικό αναπτυξιακό πρόγραμμα καταρτίζεται στα πλαίσια του αντίστοιχου μεσοχρόνιου νομαρχιακού αναπτυξιακού προγράμματος, από το δημοτικό συμβούλιο ή από τον αναπτυξιακό σύνδεσμο της γεωγραφικής ενότητας, την οποία αφορά, ύστερα από σχετικές προτάσεις των τοπικών συμβουλίων, του αντίστοιχου δήμου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που έχουν συστήσει τον αναπτυξιακό σύνδεσμο και εγκρίνεται από το αντίστοιχο νομαρχιακό συμβούλιο.
5. Οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι καταρτίζουν μεσοχρόνια τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα και συμμετέχουν με προτάσεις στη διαδικασία κατάρτισης μεσοχρόνιων νομαρχιακών αναπτυξιακών προγραμμάτων, εφόσον δεν υπάρχουν δημοτικά συμβούλια στη γεωγραφική ενότητά τους ή τους έχει ανατεθεί η αρμοδιότητα αυτή από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης που τους έχουν συστήσει. Τα κοινοτικά συμβούλια δεν καταρτίζουν μεσοχρόνια τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα.
6. Για την αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής και την αναθεώρηση των μεσοχρόνιων αναπτυξιακών προγραμμάτων, ακο-

λουθείται διαδικασία ανάλογη με τη διαδικασία κατάρτισης τους.

7. Το μεσοχρόνιο περιφερειακό αναπτυξιακό πρόγραμμα της περιφέρειας στην οποία υπάγεται η ευρύτερη περιοχή Αθήνας, εισηγείται στο περιφερειακό συμβούλιο περιοχής Αθήνας, ο Οργανισμός Αθήνας. Ειδικά για τα μεσοχρόνια νομαρχιακά αναπτυξιακά προγράμματα των νομαρχιακών συμβουλίων, που περιλαμβάνονται στην ευρύτερη περιοχή Αθήνας, η έγκριση γίνεται από το περιφερειακό συμβούλιο μετά από γνώμη του Οργανισμού Αθήνας.
8. Το μεσοχρόνιο νομαρχιακό αναπτυξιακό πρόγραμμα της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης στην οποία υπάγεται η ευρύτερη περιοχή Θεσσαλονίκης εισηγείται στο νομαρχιακό συμβούλιο ο Οργανισμός Θεσσαλονίκης. Ειδικά για τα μεσοχρόνια αναπτυξιακά προγράμματα των δήμων και των αναπτυξιακών συνδέσμων που περιλαμβάνονται στην ευρύτερη περιοχή Θεσσαλονίκης, η έγκριση γίνεται από το νομαρχιακό συμβούλιο μετά από γνώμη του Οργανισμού Θεσσαλονίκης.
9. Τα μεσοχρόνια αναπτυξιακά προγράμματα, εξειδικεύονται από τα αρμόδια όργανα προγραμματισμού κάθε χωρικής ενότητας, σε ετήσια βάση με χωροταξικό προσδιορισμό, διαχρονική κλιμάκωση και προσδιορισμό των απαιτούμενων πόρων, των έργων και δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται σε αυτά.
10. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού και ιδίως το περιεχόμενο των μεσοχρόνιων αναπτυξιακών προγραμμάτων, ο τρόπος ενημέρωσης των οργάνων προγραμματισμού για τα προγραμματικά πλαίσια, μέσα στα οποία οφείλουν να καταρτίζουν τα μεσοχρόνια προγράμματά τους, η διαδικασία υποβολής των προτάσεων και υποβολής των προγραμμάτων για έγκριση, το περιεχόμενο της εξειδίκευσης των προγραμμάτων σε ετήσια βάση και οι υπηρεσίες προγραμματισμού.

Άρθρο 73

Διαδικασία κατάρτισης ετήσιων αναπτυξιακών προγραμμάτων

1. Κάθε ετήσιο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα καταρτίζεται στα πλαίσια των αντίστοιχων μεσοχρόνιων εθνικών αναπτυξιακών προγραμμάτων, από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, που συνηγορεί τους αρμόδιους κεντρικούς φορείς, και εγκρίνεται σύμφωνα με το νόμο.
2. Κάθε ετήσιο περιφερειακό αναπτυξιακό πρόγραμμα καταρτίζεται, στα πλαίσια του ετήσιου εθνικού αναπτυξιακού προγράμματος και των αντίστοιχων μεσοχρόνιων περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων, από το περιφερειακό συμβούλιο της αντίστοιχης περιφέρειας. Για την κατάρτιση του προγράμματος αυτού δεν απαιτείται έγκριση άλλης αρχής, εκτός αν υποστηριχθεί με γραπτή ένσταση, του ενός τρίτου των μελών του περιφερειακού συμβουλίου, ότι αυτό εξέρχεται από τα παραπάνω πλαίσια. Στην περίπτωση αυτή, ύστερα από εισήγηση του γενικού γραμματέα της περιφέρειας, αποφασίζουν, κατά το μέρος αυτό, από κοινού οι Υπουργοί Εθνικής Οικονομίας και Εσωτερικών και ο κατά περίπτωση συναρμόδιος υπουργός.
3. Κάθε ετήσιο νομαρχιακό αναπτυξιακό πρόγραμμα καταρτίζεται, στα πλαίσια του ετήσιου περιφερειακού αναπτυξιακού προγράμματος και των αντίστοιχων μεσοχρόνιων νομαρχιακών αναπτυξιακών προγραμμάτων, από το νομαρχιακό συμβούλιο της αντίστοιχης νομαρχιακής αυτοδιοίκησης. Για την κατάρτιση του προγράμματος αυτού δεν απαιτείται έγκριση άλλης αρχής, εκτός αν υποστηριχθεί με γραπτή ένσταση είτε του νομάρχη είτε του ενός τρίτου των μελών του νομαρχιακού συμβουλίου, ότι αυτό εξέρχεται από τα παραπάνω πλαίσια. Στην περίπτωση αυτή, ύστερα από εισήγηση του γενικού γραμματέα της αντίστοιχης περιφέρειας, αποφασίζει, κατά το μέρος αυτό, το περιφερειακό συμβούλιο.
4. Κάθε ετήσιο τοπικό αναπτυξιακό πρόγραμμα καταρτίζεται, στα πλαίσια του ετήσιου νομαρχιακού αναπτυξιακού προγράμματος και των αντίστοιχων μεσοχρόνιων τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων, από το αντίστοιχο δημοτικό συμβούλιο ή αναπτυξιακού συνδέσμου.

- Για την κατάρτιση του προγράμματος αυτού δεν απαιτείται έγκριση άλλης αρχής, εκτός αν υποστηριχθεί με γραπτή ένσταση του ενός τρίτου των μελών του, ότι αυτό εξέρχεται από τα παραπάνω πλαίσια. Στην περίπτωση αυτή, ύστερα από εισήγηση του προέδρου του αντίστοιχου νομαρχιακού συμβουλίου, αποφασίζει, κατά το μέρος αυτό, το νομαρχιακό συμβούλιο.
5. Το ετήσιο περιφερειακό αναπτυξιακό πρόγραμμα της περιφέρειας στην οποία υπάγεται η ευρύτερη περιοχή Αθήνας εισηγείται στο περιφερειακό συμβούλιο ο Οργανισμός Αθήνας. Ειδικά τα ετήσια νομαρχιακά αναπτυξιακά προγράμματα των νομαρχιακών συμβουλίων που περιλαμβάνονται στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας καταρτίζονται μετά από γνώμη του Οργανισμού Αθήνας.
  6. Το ετήσιο νομαρχιακό αναπτυξιακό πρόγραμμα της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, στην οποία υπάγεται η ευρύτερη περιοχή Θεσσαλονίκης, εισηγείται στο νομαρχιακό συμβούλιο ο Οργανισμός Θεσσαλονίκης. Ειδικά τα ετήσια τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα των δήμων και των αναπτυξιακών συνδέσμων που περιλαμβάνονται στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης, καταρτίζονται μετά από γνώμη του Οργανισμού Θεσσαλονίκης.
  7. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού και ιδίως το περιεχόμενο των ετήσιων αναπτυξιακών προγραμμάτων, οι διαδικασίες αξιολόγησης έργων για την ένταξή τους στα προγράμματα αυτά και ο τρόπος ενημέρωσης των οργάνων προγραμματισμού για τα προγραμματικά πλαίσια, μέσα στα οποία οφείλουν να καταρτίζουν τα ετήσια προγράμματά τους. Για τη σύνταξη των απολογισμών εκτέλεσης των ετήσιων αναπτυξιακών προγραμμάτων, οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των αντίστοιχων προγραμμάτων του επόμενου έτους, ακολουθούνται διαδικασίες ανάλογες με τη διαδικασία κατάρτισης και έγκρισης των προγραμμάτων του άρθρου αυτού.

Άρθρο 74

Χρηματοδότηση ετήσιων αναπτυξιακών προγραμμάτων

1. Κάθε ετήσιο αναπτυξιακό πρόγραμμα συνοδεύεται από τα αντίστοιχα χρηματοδοτικό πρόγραμμα που εξασφαλίζει την πραγματοποίησή του.
2. Οι πόροι των χρηματοδοτικών προγραμμάτων προέρχονται από:
  - α) πιστώσεις του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, β) πιστώσεις φορέων του δημόσιου τομέα, γ) ίδιους πόρους των φορέων αυτοδιοίκησης.
3. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων κατανέμεται για τη χρηματοδότηση έργων:
  - α) εθνικής σημασίας, β) περιφερειακής σημασίας, γ) νομαρχιακής σημασίας και δ) τοπικής σημασίας με βάση τα εξειδικευμένα μεσοχρόνια αναπτυξιακά προγράμματα των αντίστοιχων επιπέδων.
4. Με απόφαση της προηγούμενης παραγράφου, μπορεί να κρατηθεί ποσοστό του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων για τη χρηματοδότηση, από κοινού με φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, έργων των ετήσιων αναπτυξιακών προγραμμάτων τους, στα πλαίσια προγραμματικών συμβάσεων του άρθρου 27 του Δ.Κ.Κ. Για τη χρηματοδότηση των έργων αυτών, οι φορείς αυτοδιοίκησης δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν πιστώσεις του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων ή πιστώσεις φορέων του δημόσιου τομέα.
5. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, κατανέμονται οι πιστώσεις των περιπτώσεων β', γ', και δ', της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού, κατά περιφέρεια, με βάση το εθνικό πρότυπο περιφερειακής κατανομής πιστώσεων.
6. Κάθε περιφερειακό συμβούλιο κατανέμει τις πιστώσεις των περιπτώσεων γ' και δ' της παραγράφου 3 αυτού του άρθρου που του έχουν δοθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, κατά νομαρχιακή αυτοδιοίκηση της περιφέρειας μετά από γνώμη του Οργανισμού Αθήνας. Η κατανομή των πιστώσεων της περίπτωσης δ' της παραγράφου 3, για το μέρος που αφορά την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης, γίνεται από το νομαρχιακό συμβούλιο κατά δήμο ή κοινό-

τητα, μετά από γνώμη του Οργανισμού Θεσσαλονίκης.

7. Κάθε νομαρχιακό συμβούλιο κατανέμει τις πιστώσεις της περίπτωσης δ' της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού που του έχουν δοθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, κατά δήμο ή κοινότητα, με βάση το εθνικό πρότυπο περιφερειακής κατανομής πιστώσεων.
8. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτού του άρθρου και ιδίως η μέθοδος κατάρτισης του εθνικού προτύπου περιφερειακής κατανομής πιστώσεων του προγράμματος δημόσιων επενδύσεων στις περιφέρειες, τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, τα κριτήρια χαρακτηρισμού των έργων και δραστηριοτήτων εθνικής, περιφερειακής νομαρχιακής και τοπικής σημασίας, οι διαδικασίες σύναψης και το περιεχόμενο των προγραμματικών συμβάσεων, μεταξύ των διαφόρων οργάνων προγραμματισμού, καθώς και το περιεχόμενο των χρηματοδοτικών προγραμμάτων που συνοδεύουν τα ετήσια αναπτυξιακά προγράμματα.

Ν.1892/90

“Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις”**Άρθρο 3****Περιοχές της Επικράτειας**

1. Το άρθρο 3 του Ν.1262/82 διατηρείται σε ισχύ και συμπληρώνεται ως εξής:

Στην παράγραφο 1 προστίθεται εδάφιο ως εξής:

“Για την εφαρμογή του νόμου αυτού, τα όρια της ζώνης Λαυρεωτικής καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Εσωτερικών”

Στην παράγραφο 2 προστίθεται εδάφιο ως εξής:

“Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Τουρισμού που δεν είναι δυνατόν να τροποποιούνται πριν από την παρέλευση διετίας από την έναρξη της ισχύος τους, μπορεί να καθορίζονται ζώνες της Επικράτειας που παρουσιάζουν υπερσυγκέντρωση τουριστικής δραστηριότητας, στις οποίες δεν έχουν εφαρμογή τα κίνητρα επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου του παρόντος νόμου ή καθορίζεται ποσοστό επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου άλλων δυσμενέστερων από άποψη κινήτρων περιοχών, ανάλογα με το βαθμό συγκέντρωσης τουριστικής δραστηριότητας και το είδος της επένδυσης”.

Στην παράγραφο 4 προστίθενται εδάφια ως εξής:

“Στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις στις βιομηχανικές περιοχές της Ε.Τ.Β.Α. ή βιοτεχνικά πάρκα του Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ. ή βιοτεχνικά κέντρα και κτίρια επιχειρήσεων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης της περιοχής Δ καθώς και της Θράκης, δίνονται τα κίνητρα των ειδικών ζωνών των περιοχών αυτών, δηλαδή ισχύει το καθεστώς των άρθρων 7 παρ. 1 περίπτωση (γ) και 11 παρ. 1 αυτού του νόμου”

“Για τις επιχειρήσεις που εγκαθίστανται μέσα σε τεχνολογικά πάρκα, όπως αυτά θα καθοριστούν με κοινή απόφαση των

Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, εφαρμόζονται το καθεστώς ενισχύσεων που ισχύει για τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις στις ΒΙ.ΠΕ. Ε.Τ.Β.Α.”.

2. Όπου στον παρόντα νόμο αναφέρεται “στο άρθρο 3 του παρόντος νόμου” νοείται το άρθρο 3 του Ν.1262/82.
3. Η προβλεπόμενη στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν.1262/1982 προθεσμία παρατείνεται μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1994.

ΚΥΑ Αριθ. 69269/5387/1990**Κατάταξη Έργων και Δραστηριοτήτων
σε κατηγορίες****Άρθρο 4****Α' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ**

Στην πρώτη (Α) Κατηγορία κατατάσσονται τα εξής έργα και δραστηριότητες όπως αναγράφονται στον παρακάτω πίνακα και υποδιαιρούνται σε ομάδες Ι και ΙΙ :

ΠΙΝΑΚΑΣ**ΟΜΑΔΑ Ι**

1. Διυλιστήρια αργού πετρελαίου (με εξαίρεση τις επιχειρήσεις που παράγουν μόνο λιπαντικά από αργό πετρέλαιο), καθώς και εγκαταστάσεις για την αεριοποίηση και υγροποίηση 500 τουλάχιστον τόνων άνθρακα και ασφαλτούχων σχιστόλιθων την ημέρα.
2. Θερμοπλεκτρικοί σταθμοί και άλλες εγκαταστάσεις καύσεως με ελάχιστη θερμική ισχύ 300 MW, καθώς και πυρηνικοί σταθμοί και άλλοι πυρηνικοί αντιδραστήρες (με εξαίρεση τα ερευνητικά κέντρα για την παραγωγή και κατεργασία σχάσιμου υλικού και πρώτων υλών, με ανώτατη δια-κή θερμική ισχύ που δεν υπερβαίνει το 1KW).
3. Εγκαταστάσεις με αποκλειστικό σκοπό την μόνιμη αποθήκευση ή οριστική διάθεση ραδιενεργών καταλοίπων.
4. Ολοκληρωμένες μεταλλουργικές βιομηχανίες για την παραγωγή ακατέργαστου σιδήρου και χάλυβα.
5. Εγκαταστάσεις για την εξόρυξη αμιάντου, καθώς και για την κατεργασία και μεταποίηση του αμιάντου και των προϊόντων αμιοτσιμέντου, εγκαταστάσεις με επίσημα παραγωγή άνω των 20.000 τόνων έτοιμων προϊόντων στην περίπτωση των υλικών τριβής εγκαταστάσεις με επίσημα παραγωγή άνω των 50 τόνων έτοιμων προϊόντων για τις άλλες χρήσεις του αμιάντου, εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούν πάνω από 200 τόνους το χρόνο.
6. Ολοκληρωμένες χημικές εγκαταστάσεις

7. Κατασκευή αυτοκινητοδρόμων, οδών ταχείας κυκλοφορίας σιδηροδρομικών γραμμών μεγάλων αποστάσεων καθώς και αερολιμένων των οποίων οι διάδρομοι απογείωσης και προσγείωσης έχουν μήκος 2100 m και πλέον.
8. Λιμάνια θαλάσσιου εμπορίου, καθώς και πλωτές οδοί και λιμάνια εσωτερικής ναυσιπλοΐας για πλοία με εκτόπισμα μεγαλύτερο των 1350 τόνων.
9. Εγκαταστάσεις διάθεσης αποβλήτων τοξικών και επικινδύνων με αποτέφρωση, χημική κατεργασία ή εναπόθεση στη γη.

ΟΜΑΔΑ ΙΙ

1. Γεωργία
  - α) Σχέδια αγροτικού αναδασμού
  - β) Σχέδια χρησιμοποίησης χέρσων γαιών ή ημιφυσικών εκτάσεων προς εντατική γεωργική εκμετάλλευση
  - γ) Σχέδια γεωργικής υδραυλικής
  - δ) Δενδροφυτεύσεις για δημιουργία δασών που μπορούν να οδηγήσουν σε αρνητικές από οικολογική άποψη, μεταβολές και εκχερσώσεις με σκοπό μια άλλη μορφή εκμετάλλευσης του εδάφους,
  - ε) Επιχειρήσεις με εγκαταστάσεις για πουλκρικά άνω των 5.000 κεφαλών,
  - στ) Επιχειρήσεις με εγκαταστάσεις για χοίρους άνω των 20 χοιρομπτέρων με τα παράγωγά τους,
  - ζ) Εκτροφή σολομού, ιχθυοτροφεία, ιχθυογεννητικοί σταθμοί
  - η) Ανάκτηση εδαφών από τη θάλασσα
2. Εξορυκτικές βιομηχανίες - Βιομηχανίες των μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων
  - α) Εξόρυξη τύρφης
  - β) Γεωτρήσεις βάθους εκτός από τις γεωτρήσεις για τη μελέτη της σταθερότητας των εδαφών και ιδίως:
    - γεωθερμικές γεωτρήσεις
    - γεωτρήσεις για την αποθήκη πυρηνικών καταλοίπων
    - υδρογεωτρήσεις
  - γ) Εξόρυξη ορυκτών εκτός από τα μέταλλα και τις ορυκτές πηγές ενέργειας, όπως μαρμάρου, άμμου, χαλκιού, σχιστόλιθου, αλατιού, φωσφορικών αλάτων, ποτάσας

- δ) Εξόρυξη λιθάνθρακα και λιγνίτη σε ορυχείο βάθους
- ε) Εξόρυξη λιθάνθρακα και λιγνίτη σε ορυχείο επιφάνειας
- στ) Άντληση πετρελαίου
- ζ) Άντληση φυσικού αερίου
- η) Εξόρυξη μεταλλευμάτων
- θ) Εξόρυξη ασφαλτούχων σχιστόλιθων
- ι) Εξόρυξη ορυκτών εκτός από τα μέταλλα και τις ορυκτές πηγές ενέργειας σε ορυχεία επιφάνειας
- ια) Εγκαταστάσεις επιφάνειας της βιομηχανίας εξόρυξης λιθάνθρακα, πετρελαίου, φυσικού αερίου και μεταλλευμάτων, καθώς και ασφαλτούχων σχιστόλιθων
- ιβ) Παραγωγή οπτάνθρακα (ξηρά απόσταξη του άνθρακα)
- ιγ) Εγκαταστάσεις για την παραγωγή τσιμέντου και άσβεστου
- ιδ) Βιομηχανία κεραμικών ειδών, και ιδίως πυρίμαχων πλίνθων, οζύμαχων σωλήνων, βαρέων πλίνθων διαπέδου και επενδύσεων, καθώς και κεράμων
3. Ενεργειακή βιομηχανία
- α) Βιομηχανικές εγκαταστάσεις για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας ατμού και θερμού ύδατος (εφ' όσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι)
- β) Βιομηχανικές εγκαταστάσεις για τη μεταφορά αερίου, ατμού και θερμού ύδατος μεταφορά ενέργειας με εναέρια καλώδια
- γ) Επίγεια αποθήκευση φυσικού αερίου
- δ) Αποθήκευση εύφλεκτων αερίων σε υπόγειες δεξαμενές
- ε) Επίγεια αποθήκευση ορυκτών καυσίμων
- στ) Βιομηχανική μπρικετοποίηση λιθάνθρακα και λιγνίτη
- ζ) Εγκαταστάσεις για την παραγωγή ή τον εμπλουτισμό πυρηνικών καυσίμων
- η) Εγκαταστάσεις επανεπεξεργασίας ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων
- θ) Εγκαταστάσεις υποδοχής και επεξεργασίας ραδιενεργών καταλοίπων (εφ' όσον δεν συμπεριλαμβάνονται στο παράρτημα Ι)
- ι) Εγκαταστάσεις για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας
4. Μεταλλουργία
- α) Εργοστάσια σιδήρου και χάλυβα στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα χυτήρια εγκαταστάσεις σφυρηλάτησης συρματοποίησης και έλασης (εκτός από τις εγκαταστάσεις που περιέχονται στο παράρτημα Ι)
- β) Εγκαταστάσεις παραγωγής καθώς και τήξης, καθαρισμού, εφελκυσμού και έλασης των μη σιδηρούχων μετάλλων, εξαιρουμένων των πολύτιμων μετάλλων
- γ) Κοίλανση και κατάτμηση μεγάλων τεμαχίων
- δ) Κατεργασία επιφανειών και επικάλυψη μετάλλων
- ε) Λεβητοποιία, κατασκευή δεξαμενών και άλλες λαμαρινοκατασκευές
- στ) Κατασκευή και συναρμολόγηση αυτοκινήτων και κινητήρων αυτοκινήτων
- ζ) Ναυπηγεία
- η) Εγκαταστάσεις κατασκευής και επισκευής αεροσκαφών
- θ) Κατασκευή σιδηροδρομικού υλικού
- ι) Βαθειά κοίλανση με χρήση εκρηκτικών
- ια) Εγκαταστάσεις φρύξης και περίτξης μεταλλευμάτων
5. Υαλουργία
6. Χημική βιομηχανία
- α) Επεξεργασία ενδιάμεσων προϊόντων και παρασκευή χημικών προϊόντων (εκτός από αυτά που περιέχονται στο παράρτημα Ι)
- β) Παρασκευή φυτοφαρμάκων και φαρμακευτικών προϊόντων, χρωμάτων και βερνικιών, ελαστομερών και υπεροξειδίων
- γ) Εγκαταστάσεις αποθήκευσης πετρελαίου, πετροχημικών και χημικών προϊόντων
7. Βιομηχανία τροφίμων
- α) Βιομηχανία φυτικών και ζωικών λιπαρών ουσιών
- β) Κονσερβοποιία ζωικών και φυτικών προϊόντων
- γ) Παρασκευή γαλακτομικών προϊόντων
- δ) Ζυθοποιία και παραγωγή βύνης

- ε) Ζαχαροπλαστική και παρασκευή σιροπών
  - στ) Σφαγεία
  - ζ) Βιομηχανίες παραγωγής αμύλου
  - η) Εργοστάσια παραγωγής ιχθυαλεύρου και ιχθυελαίου
  - θ) Ζαχαρουργεία
8. Κλωστοϋφαντουργία, βιομηχανία δέρματος, ξύλου και χαρτιού
- α) Εγκαταστάσεις για το πλύσιμο, την απολίπανση και τη λεύκανση του μαλλιού
  - β) Κατασκευή ινοσανίδων, μορισανίδων και κοντραπλακέ
  - γ) Κατασκευή ζυλοπολτού, χαρτιού και χαρτονιού
  - δ) Νηματοβαφεία
  - ε) Εργοστάσια παραγωγής και κατεργασίας κυτταρίνης
  - στ) Βυρσοδεγία και λευκαντήρια δέρματος
9. Βιομηχανία ελαστικού
- Παραγωγή και κατεργασία προϊόντων που προέρχονται από ελαστομερή
10. Σχέδια έργων υποδομής
- α) Εργασίες διαρρύθμισης βιομηχανικών ζωνών
  - β) Εργασίες πολεοδομίας
  - γ) Τελεφερίκ και συναφείς κατασκευές
  - δ) Κατασκευή δρόμων και λιμανιών (στα οποία συμπεριλαμβάνονται αλιευτικά λιμάνια) και αεροδρομίων (σχέδια που δεν συμπεριλαμβάνονται στο παράρτημα Ι)
  - ε) Έργα διευθέτησης (canalisation) και ρύθμισης της ροής υδάτων
  - στ) Φράγματα και λοιπές εγκαταστάσεις προς συγκράτηση ή μονιμότερη αποθήκευση των υδάτων
  - ζ) Τροχόδρομοι, εναέρια ή υπόγεια μετρό, εναέριοι σιδηρόδρομοι ή ανάλογες γραμμές ειδικού τύπου που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά ή κυρίως για τη μεταφορά επιβατών
  - η) Εγκαταστάσεις πετρελαιοπηγών και αγωγών αερίου
  - θ) Εγκαταστάσεις υδραγωγείων μεγάλων αποστάσεων

σι) Αποθήκευση ι) Μαρίνες σκαφών αναψυχής

11. Άλλα σχέδια

- α) Χωριά διακοπών, ξενοδοχειακά συγκροτήματα
- β) Μόνιμες πίστες αγώνων και δοκιμών για αυτοκίνητα και μοτοσυκλέτες
- γ) Εγκαταστάσεις για τη διάθεση των βιομηχανικών αποβλήτων και των οικιακών απορριμμάτων (εκτός από αυτές που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι)
- δ) Σταθμοί καθαρισμού
- ε) Χώροι αποθήκευσης ιλύος παλαιοσιδηρών
- ζ) Εγκαταστάσεις δοκιμής κινητήρων, στροβίλων ή αεριοθρηπών,
- η) Παραγωγή τεχνητών ανόργανων ινών
- θ) Παραγωγή, συσκευασία, φόρτωση πυρίτιδας και εκρηκτικών υλών γόμωση φυσισγγίων και καυυλλίων
- ι) Διαλυτήρια πλοίων

ια) Εγκαταστάσεις επεξεργασίας στερεών και υγρών αποβλήτων με καύση (εκτός των τοξικών και επικίνδυνων που αναφέρονται στην ομάδα Ι)

12. Τροποποίηση των σχεδίων της ομάδας Ι καθώς και των σχεδίων της ομάδας ΙΙ που εξυπηρετούν αποκλειστικά ή κυρίως την ανάπτυξη και δοκιμή που δεν χρησιμοποιούνται περισσότερο από ένα χρόνο.

Άρθρο 5

Β' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Στη Β' κατηγορία κατατάσσονται όσα έργα και δραστηριότητες δεν αναφέρονται στον πίνακα του άρθρου 4 εφόσον για την εγκατάσταση και λειτουργία τους απαιτείται, κατά την ισχύουσα νομοθεσία, σχετική άδεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Περιεχόμενο Μελέτης

Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.)

Άρθρο 6

Α' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

1. Το περιεχόμενο της ΜΠΕ για έργα και δραστηριότητες της ομάδας Ι του άρθρου 4 καθορίζεται στον πίνακα Ι του άρθρου 16.

2. Το περιεχόμενο της ΜΠΕ για έργα και δραστηριότητες της ομάδας II καθορίζεται στον πίνακα 2 του ίδιου ως άνω άρθρου.
3. Αν από τις ισχύουσες διατάξεις προβλέπονται οι ΜΠΕ για ορισμένα έργα και δραστηριότητες ειδικότερα στοιχεία, τα στοιχεία αυτά αποτελούν συμπλήρωμα του περιεχομένου της ΜΠΕ του παρόντος κεφαλαίου.

Άρθρο 7

Β' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Ως ΜΠΕ, για έργα και δραστηριότητες της Β' κατηγορίας, θεωρείται το ερωτηματολόγιο του πίνακα 3 του άρθρου 16 με τις απαντήσεις των ερωτημάτων.

Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται, αν ζητηθεί, να αιτιολογήσει τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου ή να προσκομίσει πρόσθετα στοιχεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Διαδικασία προέγκρισης χωροθέτησης και έγκρισης περιβαλλοντικών όρων

Άρθρο 8

Προέγκριση Χωροθέτησης

1. Η προέγκριση χωροθέτησης αφορά την πραγματοποίηση νέων έργων ή δραστηριοτήτων. Αφορά επίσης στον εκσυγχρονισμό ή επέκταση υφιστάμενων, εφόσον επέρχονται ουσιαστικές τροποποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον.
2. Για την προέγκριση χωροθέτησης, ακολουθείται η εξής διαδικασία:
  - 2.1. Ο ενδιαφερόμενος ιδιώτης ή ο αρμόδιος φορέας υποβάλλει στην αρμόδια σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις κεντρική ή περιφερειακή υπηρεσία Χωροταξίας του ΥΠΕΧΩΔΕ σχετική αίτηση που συνοδεύεται από τα παρακάτω δικαιολογητικά σε τρία (3) τουλάχιστον αντίτυπα.
    - α) Τοπογραφικό διάγραμμα (απόσπασμα χάρτου ΓΥΣ) της ευρύτερης περιοχής, κλίμακας από 1: 50.000 έως 1: 20.000 με ιδιαίτερη επισήμανση της θέσης του γηπέδου.
    - β) Τοπογραφικό διάγραμμα του γηπέδου, κλίμακας 1: 1000 έως 1: 200

γ) Σειρά φωτογραφιών με ιδιαίτερη επισήμανση της περιοχής του γηπέδου της εγκατάστασης

δ) Ερωτηματολόγιο σύμφωνα με τον Πίνακα 3 του άρθρου 16 της παρούσας απόφασης

2.2. Η υπηρεσία της προηγούμενης παραγράφου μετά από εξέταση της αίτησης του ενδιαφερομένου και των δικαιολογητικών που τη συνοδεύουν διαβιβάζει εντός 20 ημερών στην κεντρική ή περιφερειακή υπηρεσία άλλου αρμόδιου κατά περίπτωση υπουργείου φάκελο με αντίγραφο των δικαιολογητικών, για να εκφράσει την άποψή της εντός 20 ημερών. Για τις περιοχές Αθήνας ή Θεσσαλονίκης η αίτηση και τα δικαιολογητικά αποστέλλονται και στους Οργανισμούς Αθήνας ή Θεσσαλονίκης αντίστοιχα.

2.3. Για έργα ή δραστηριότητες της ομάδας II της Α' κατηγορίας τα ως άνω δικαιολογητικά αποστέλλονται και στην αρμόδια Κεντρική Υπηρεσία περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ, η οποία οφείλει εντός 20 επίσης ημερών να εκφράσει τις απόψεις της. Εάν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή καθώς και η προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, τεκμαίρεται ότι υπάρχει σύμφωνη γνώμη για την προέγκριση χωροθέτησης. Εφόσον κατά την εξέταση από την ως άνω υπηρεσία του ερωτηματολογίου προκύψει ότι το συγκεκριμένο έργο ή δραστηριότητα δεν προκαλεί σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον τότε το ερωτηματολόγιο αυτό με τις απαντήσεις αποτελεί την ΜΠΕ για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων. Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται να αιτιολογήσει τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο εφόσον ζητηθεί από τις πιο πάνω υπηρεσίες προσκομίζοντας και πρόσθετα στοιχεία.

2.4. Η προέγκριση χωροθέτησης γίνεται με απόφαση Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ ή του γενικού Γραμματέα Περιφέρειας κατά περίπτωση, ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ, μέσα σε προθεσμία 60 ημερών από την υποβολή της αίτησης του ενδιαφερομένου. Για τις περιοχές Αθήνας ή Θεσσαλονίκης απαιτείται γνώμη του Οργανισμού Αθήνας ή Θεσσαλονίκης αντίστοιχα.

3. Η προέγκριση χωροθέτησης δεν απαιτείται για την ανανέωση της άδειας λει-

τουργίας υφισταμένων βιομηχανικών και συναφών δραστηριοτήτων καθώς επίσης και για τις περιπτώσεις α, β, γ, δ, ε, στ, ζ, η, θ, ι, της παραγ. 2 της ομάδας ΙΙ του άρθρου 4. Για γεωτρήσεις προς αποθήκευση πυρηνικών καταλοίπων απαιτείται προέγκριση χωροθέτησης.

Δεν απαιτείται επίσης προέγκριση χωροθέτησης για έργα και δραστηριότητες της Β' κατηγορίας, όπως επίσης και όπου κατά τις διατάξεις του Ν.1650/1986 δεν απαιτείται χωροθέτηση.

Άρθρο 9

Διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων Α' Κατηγορίας έργων και δραστηριοτήτων

1. Η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων αφορά στην πραγματοποίηση νέων έργων και δραστηριοτήτων της Α' κατηγορίας. Αφορά επίσης στον εκσυγχρονισμό ή την επέκταση υφισταμένων, εφόσον επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον.
2. Για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων έργων και δραστηριοτήτων της ομάδας Ι του άρθρου 4 ο ενδιαφερόμενος ή αρμόδιος φορέας υποβάλλουν στην αρμόδια Δ/ση Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ σχετική αίτηση που συνοδεύεται:
  - α) Από τη κατά άρθρο 6 μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) σε τέσσερα αντίτυπα εκ των οποίων το ένα αναπαράξιμο (διαφάνειες κλπ). Αντίγραφο της παραπάνω μελέτης αποστέλλεται στα αρμόδια κατά περίπτωση Υπουργεία. Για τις περιοχές Αθήνας ή Θεσσαλονίκης η παραπάνω μελέτη αποστέλλεται και στους οργανισμούς Αθήνας και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα και
  - β) Από την προέγκριση χωροθέτησης
3. Για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων έργων και δραστηριοτήτων της Ομάδας ΙΙ της Α' Κατηγορίας ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση η οποία συνοδεύεται από:
  - α) Προέγκριση χωροθέτησης
  - β) Το ερωτηματολόγιο ή ΜΠΕ, εφόσον ήθελε κριθεί κατά το στάδιο της προέγκρισης χωροθέτησης, ότι πρέπει να

συνταχθεί τέτοια μελέτη. Το περιεχόμενο της Μ.Π.Ε. καθορίζεται στον Πίνακα 2, του άρθρου 16.

4. Οι περιβαλλοντικοί όροι για τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο παρόν άρθρο εγκρίνονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού. Για τις περιοχές Αθήνας ή Θεσσαλονίκης οι περιβαλλοντικοί όροι εγκρίνονται ύστερα από γνώμη του Οργανισμού Αθήνας ή Θεσσαλονίκης. Η απόφαση αναφέρεται τουλάχιστον στα παρακάτω θέματα:
  - α) Στο είδος και στο μέγεθος της δραστηριότητας
  - β) Στις ειδικές τιμές εκπομπής ρυπαντικών φορτίων και συγκεντρώσεων σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις
  - γ) Στις οριακές τιμές στάθμης θορύβου και δονήσεων σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις
  - δ) Στα τεχνικά έργα και μέτρα αντρρύπανσης ή γενικότερα αντιμετώπισης της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, που επιβάλλεται να κατασκευασθούν λαμβανομένης υπόψη της καλύτερης διαθέσιμης τεχνολογίας, με τον όρο ότι η εφαρμογή τέτοιων μέτρων δεν συνεπάγεται υπερβολικό κόστος
  - ε) Στο περιβάλλον της περιοχής και ιδιαίτερα στα ευαίσθητα στοιχεία του και ενδεχομένως στις ειδικά προστατευόμενες ζώνες και στον καθορισμό αναγκαίων για τη διατήρησή τους μέτρων και έργων
  - στ) Στον καθορισμό του χρονικού διαστήματος για το οποίο ισχύει η χορηγούμενη έγκριση περιβαλλοντικών όρων καθώς και των προϋποθέσεων για την αναθεώρησή τους.
5. Εάν από τη λειτουργία της εγκατάστασης προκύπτει ότι δεν προστατεύεται επαρκώς το περιβάλλον, με όμοια απόφαση επιβάλλονται πρόσθετοι όροι.
6. Σε περίπτωση ανανέωσης ή τροποποίησης της άδειας λειτουργίας των έργων ή βιομηχανικών και συναφών δραστηριοτήτων του παρόντος άρθρου, το κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργείο ενημερώνει την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ για την

ενδεχόμενη επανεξέταση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων.

Άρθρο 10

Έγκριση περιβαλλοντικών όρων και έργων ή δραστηριοτήτων Β' Κατηγορίας

1. Η έγκριση περιβαλλοντικών όρων αφορά την πραγματοποίηση νέων, επέκταση ή εκσυγχρονισμό έργων ή δραστηριοτήτων της Β' κατηγορίας
2. Για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων των παραπάνω δραστηριοτήτων, ο ενδιαφερόμενος ή αρμόδιος φορέας υποβάλλουν στο ΥΠΕΧΩΔΕ σχετική αίτηση που συνοδεύεται από το ερωτηματολόγιο του Πίνακα 3 του άρθρου 16. Αντίγραφο το πιο πάνω ερωτηματολογίου διαβιβάζεται στη Νομαρχιακή Υπηρεσία του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργείου καθώς και στον Οργανισμό Αθήνας ή Θεσσαλονίκης όταν πρόκειται για τις περιοχές αυτές. Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται εφόσον ζητηθεί να αιτιολογεί τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου.
3. Οι περιβαλλοντικοί όροι για τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο παρόν άρθρο εγκρίνονται με απόφαση του οικείου Νομάρχη. Για τις περιοχές της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, οι περιβαλλοντικοί όροι εγκρίνονται ύστερα από γνώμη του Οργανισμού Αθήνας ή Θεσσαλονίκης. Η απόφαση αυτή αναφέρεται τουλάχιστον στα παρακάτω θέματα:
  - α) Στο είδος και το μέγεθος της δραστηριότητας
  - β) Στις ειδικές οριακές τιμές εκπομπής ρυπαντικών φορτίων και συγκεντρώσεων σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις
  - γ) Στις ειδικές οριακές τιμές στάθμης θορύβου και δονήσεων σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις
  - δ) Στα σχετικά έργα και μέτρα αντιρρύπανσης ή γενικότερα αντιμετώπισης της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, που επιβάλλεται να κατασκευαστούν λαμβανομένης υπόψη της καλύτερης διαθέσιμης τεχνολογίας με τον όρο ότι η εφαρμογή τέτοιων μέτρων δεν συνεπάγεται υπερβολικό κόστος

ε) Στον καθορισμό του χρονικού διαστήματος για το οποίο ισχύει η χορηγούμενη έγκριση περιβαλλοντικών όρων

4. Σε περίπτωση ανανέωσης ή τροποποίησης της άδειας λειτουργίας των έργων ή βιομηχανικών και συναφών δραστηριοτήτων του παρόντος άρθρου η αρμόδιου Υπουργείου, πριν τη χορήγησή της, ενημερώνει την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ για ενδεχόμενη επανεξέταση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων.

**Νέο δεσμικό πλαίσιο χωροταξίας
Τελική Γραφή Σχεδίου Νόμου**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ**

Άρθρο 1

Σκοπός

1. Σκοπός του νέου νόμου είναι η θέσπιση θεμελιωδών αρχών, και η δεσμοδέτηση σύγχρονων οργάνων, διαδικασιών και μέσων άσκησης χωροταξικής πολιτικής που θα εγγυώνται για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, την ισότητα ευκαιριών και την προστασία του περιβάλλοντος στο σύνολο του εθνικού χώρου και στις επιμέρους ενότητες του και θα ενισχύουν τη θέση της χώρας σε διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο.
2. Βασικοί στόχοι που η χωροταξική πολιτική οφείλει να ικανοποιεί συνδυημένα είναι οι ακόλουθοι:
  - α. Η εξασφάλιση της διαρκούς, ισόρροπης και πολυκεντρικής ανάπτυξης που θα προωδεί την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή του εθνικού χώρου, παράλληλα με τον σεβασμό των ιδιαιτεροτήτων κάθε περιοχής της χώρας.
  - β. Η διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας ευκαιριών των πολιτών στο σύνολο του εθνικού χώρου και η διαμόρφωση συνθηκών ισότιμης πρόσβασης στη χρήση και απόλαυση των φυσικών, πολιτιστικών και παραγωγικών πόρων, καθώς και των κοινωνικών αγαθών, υπηρεσιών και υποδομών.
  - γ. Η διασφάλιση της προστασίας και αποκατάστασης του περιβάλλοντος, της διατήρησης και ανάδειξης της εθνικής φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, της αειφορικής χρήσης των ανανεώσιμων ή μη φυσικών πόρων και της διατήρησης της οικολογικής ισορροπίας και της βιοποικιλότητας, μέσω της ενσωμάτωσης της βιώσιμης ανάπτυξης στις διαδικασίες χάραξης και εφαρμογής της χωροταξικής πολιτικής.
3. Για την αποτελεσματική επίτευξη των στόχων αυτών, με τον παρόντα νόμο επιδιώκεται η κατοχύρωση οργάνων, διαδικασιών και μέσων άσκησης χωροταξικής πολιτικής που να εξασφαλίζουν:
  - α. Την συνέργια και τη συνεργασία των ευρωπαϊκών οργάνων, των εθνικών αρχών και των περιφερειακών και τοπικών διοικήσεων στην προώθηση δράσεων διακρατικής, διασυνοριακής ή διαπεριφερειακής σημασίας που συμβάλλουν στην ενίσχυση της συνοχής του Ευρωπαϊκού χώρου, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας στο σύνολο της ευρωπαϊκής επικράτειας και στην εκπλήρωση των στόχων της εθνικής χωροταξικής πολιτικής, όπως αυτοί ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο.
  - β. Την σύνδεση και τον συντονισμό της πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος, της πολιτικής για την οικιστική ανάπτυξη, των τομεακών πολιτικών και τινών αυτών που αφορούν τη γεωργία, τη βιομηχανία, τον τουρισμό, τις μεταφορές, την ενέργεια, την τεχνολογία, την έρευνα, την εκπαίδευση, την υγεία, τη στέγαση και τη δημόσια διοίκηση, με τους στόχους της χωροταξικής πολιτικής, όπως αυτοί καθορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο και εξειδικεύονται στους επιμέρους μηχανισμούς χωροταξικού σχεδιασμού εθνικού, περιφερειακού ή τοπικού επιπέδου του παρόντος νόμου.
  - γ. Την συστηματική πληροφόρηση, τον αποτελεσματικό διάλογο και τη συμφωνημένη δράση μεταξύ όλων των πολιτικών, διοικητικών, παραγωγικών και κοινωνικών συντελεστών που επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα τη διαμόρφωση των επιλογών ανάπτυξης του εθνικού χώρου και των επιμέρους ενοτήτων του.
  - δ. Την συνεργασία και τη σύμπραξη του δημόσιου, κοινωνικού και ιδιωτικού τομέα της οικονομίας για την πραγματοποίηση των στόχων της χωροταξικής πολιτικής στην κατεύθυνση ιδίως της αξιοποίησης των δυνατοτήτων των τοπικών οικονομιών, των πόλεων και των περιφερειών, καθώς και των δικτύων συνεργασίας τους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.
  - ε. Την συνδυασμένη χρήση και δυνατότητα επιλογής κανονιστικών και προγραμματικού χαρακτήρα ρυθμίσεων, καθώς και τη χρησιμοποίηση των κατάλληλων διοικητικών και οικονομικών μηχανισμών υποστήριξης της χωροταξικής πολιτικής που θα επιτρέπουν την ολοκληρωμένη α-

ντιμετώπιση των χωρικών προβλημάτων και τη συστηματική τεκμηρίωση και υλοποίηση των στόχων της χωροταξικής πολιτικής ανάλογα με το γεωγραφικό επίπεδο και το είδος της επιδιωκόμενης δράσης.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Κατά την έννοια του παρόντος νόμου νοούνται ως:

1. Χωροταξική πολιτική: η δημόσια πολιτική με την οποία επιδιώκεται η ρύθμιση θεμάτων που ανάγονται στη διαχείριση του χώρου, βάσει των αρχών και των στόχων του άρθρου 1 του παρόντος νόμου.
2. Στρατηγικός σχεδιασμός: το σύνολο επεξεργασμένων δημόσιων επιλογών, στόχων και μέσων, με το οποίο επιδιώκεται να παρασχεθεί σε όλους τους συντελεστές διαχείρισης και χρήσης του χώρου ένα μακροπρόθεσμο πλαίσιο γνώσης και δράσης για την εκ μέρους αυτών λήψη αποφάσεων και ανάληψη επιμέρους πρωτοβουλιών και προγραμμάτων.
3. Βιώσιμη ανάπτυξη: η ανάπτυξη με την οποία παρέχονται βασικά οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά αγαθά και υπηρεσίες χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ύπαρξη των φυσικών και κοινωνικών διεργασιών από τις οποίες εξαρτάται η παροχή των αγαθών και υπηρεσιών αυτών (έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ικανοποίηση των αναγκών του παρόντος χωρίς να υπονομεύεται η ικανοποίηση των αναγκών των μελλοντικών γενεών).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΟΡΓΑΝΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Άρθρο 3

Κυβερνητική Επιτροπή Συντονισμού Χωρικών Πολιτικών

1. Συνιστά Κυβερνητική Επιτροπή Συντονισμού Χωρικών Πολιτικών (ΚΕΣΧΩΠ), που αποτελείται από:
  - α. Πρωθυπουργό ως πρόεδρο
  - β. Τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας
  - γ. Τον Υπουργό Εσωτερικών
  - δ. Τον Υπουργό Γεωργίας

ε. Τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ

ζ. Τον Υπουργό Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας

η. Τον Υπουργό Μεταφορών

θ. Τον Υπουργό Τουρισμού

Τον Πρωθυπουργό αναπληρώνει σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του, ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ.

2. Η Επιτροπή αυτή συντονίζει, στα πλαίσια των αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, την κυβερνητική δράση στον τομέα των γενικών και ειδικών πολιτικών χωρικής ανάπτυξης εθνικού ενδιαφέροντος, αποφασίζει τα διυπουργικά μέτρα που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή των πολιτικών αυτών και εποπτεύει και παρακολουθεί την εφαρμογή τους από τα μέλη της κυβέρνησης.
3. Η Επιτροπή εξυπηρετείται από γραμματεία, η οποία αποτελεί υπηρεσία του Πολιτικού Γραφείου του Πρωθυπουργού και της οποίας προϊστάται μετακλιτικός υπάλληλος που διορίζεται και παύεται με απόφαση του Πρωθυπουργού.
4. Για τη λειτουργία του συλλογικού αυτού οργάνου και της γραμματείας του ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 8 του Ν.1558/85.

Άρθρο 4

Κωδικοποίηση αρμοδιοτήτων Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ

Τα εδάφια α έως δ της παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν.1032/80, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 31 παρ. 1 του Ν.1650/86, αντικαθίστανται ως εξής:

“Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα:

- α. Για τη χάραξη και έκφραση της γενικής πολιτικής για τη χωροταξία και την προστασία του περιβάλλοντος και για την εκπροσώπηση της χώρας στα διεθνή, ευρωπαϊκά και κοινοτικά όργανα στους τομείς της χωροταξίας, του περιβάλλοντος και της πολεοδομίας.
- β. Για την κατάρτιση και τη μέριμνα για την έγκριση και εφαρμογή των εθνικών πλαισίων χωρικής ανάπτυξης, καθώς και για την εποπτεία και παρακολούθηση της εφαρμογής τους από άλλους φορείς. Επίσης για την κατάρτιση, έγκριση και ε-

φαρμογή των ειδικών πλαισίων χωρικής ανάπτυξης, καθώς και για την εποπτεία και παρακολούθηση της εφαρμογής τους από άλλους φορείς. Στην έννοια της εφαρμογής δεν περιλαμβάνεται η εκτέλεση των έργων που προβλέπονται σ' αυτά και για τα οποία υφίστανται, κατά τις κείμενες διατάξεις άλλοι αρμόδιοι φορείς.

- γ. Για τη χρηματοδότηση και εκπόνηση μελετών για τη σύνταξη των εθνικών, γενικών και ειδικών, πλαισίων χωρικής ανάπτυξης καθώς και την παρακολούθηση της εφαρμογής και την αξιολόγηση αυτών.
- δ. Για την κατάρτιση σχεδίων και προγραμμάτων περιβάλλοντος για τον έλεγχο της εφαρμογής και το συντονισμό των ειδικών προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος των επιμέρους φορέων, καθώς και την κάλυψη θεμάτων περιβάλλοντος που δεν περιλαμβάνονται στις αρμοδιότητες άλλου φορέα.

Ν.Β. Διευκρινίζεται ότι με το άρθρο αυτό επιδιώκεται η ενοποίηση και κωδικοποίηση των ισχυουσών ήδη αρμοδιοτήτων του ΥΠΕΧΩΔΕ όπως αυτές καθορίστηκαν από το άρθρο 2 παρ. 1 του Ν.1032/80, το άρθρο 24 παρ. 38 του Ν.1558/85 και το άρθρο 31 παρ. 1 του Ν.1650/86.

Σε ότι αφορά ειδικότερα τον εθνικό χωροταξικό σχεδιασμό διευκρινίζεται (βλ. και Ν. Ρόζο, Η νομική προβληματική του χωροταξικού σχεδιασμού, Σακούλας, 1994, σελ. 59) ότι αυτός έχει μεταφερθεί ήδη στο ΥΠΕΧΩΔΕ μετά τον Ν.1558/85 (μεταφορά ΕΣΧΠ στο ΥΠΕΧΩΔΕ) αλλά και τη μεταφορά της Δ/σης Α' Χωροταξίας από το ΥΠΕΘΟ στο ΥΠΕΧΩΔΕ ως συνόλου αρμοδιοτήτων και υπηρεσιών με το π.δ. 456/85 (Α' 163), γεγονός που επιβεβαιώνεται και με την παρ. 1 του άρθρου 31 του Ν.1650/86. Το ΕΣΧΠ πρέπει πλέον να θεωρείται σιωπηρώς καταργημένο και στις πλήρεις αρμοδιότητές του έχει υποκατασταθεί το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Άρθρο 5

Εθνικό Συμβούλιο Χωρικής Ανάπτυξης

1. Συνίσταται στο Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ Εθνικό Συμβούλιο Χωρικής Ανάπτυξης, που αποτελείται από:

- α. Τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ ως πρόεδρο, αναπληρούμενο σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του από τον Γενικό Γραμματέα του ΥΠΕΧΩΔΕ
- β. Πέντε βουλευτές που ορίζονται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής
- γ. Έναν εκπρόσωπο από κάθε ένα από τα Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας, Εσωτερικών, Γεωργίας, Βιομηχανίας, Μεταφορών, Πολιτισμού, Τουρισμού, ανώτατο ή ανώτερο υπάλληλο
- δ. Τρεις εκπροσώπους από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού (ΟΤΑ) που ορίζονται από την ΚΕΔΚΕ και τρεις εκπροσώπους από τους φορείς της Αυτοδιοίκησης δεύτερου βαθμού που ορίζονται από την ΚΕΝΑ
- ε. Έναν εκπρόσωπο από κάθε ένα από τα 13 περιφερειακά συμβούλια της χώρας
- στ. Έναν εκπρόσωπο από το ΤΕΕ, το ΓΕΩΤΕΕ, το ΟΕΕ, τη ΓΣΕΕ, τον ΣΕΒ και την ΠΑΣΕΓΕΣ
- ζ. Έναν εκπρόσωπο του Ινστιτούτο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος
- η. Έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ, ανώτατο ή ανώτερο υπάλληλο
- θ. Τρεις εμπειρογνώμονες ειδικών προσόντων ή εμπειρίας σε θέματα χωροταξίας.
(Η θητεία των μελών του Συμβουλίου είναι τριετής.)
2. Για τον ορισμό των βουλευτών της περίπτωσης β της προηγούμενης παραγράφου, ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ απευθύνει ερώτημα προς τον πρόεδρο της Βουλής με το οποίο ζητά τον ορισμό εκπροσώπων βουλευτών.

Για τον ορισμό των μελών των περιπτώσεων γ έως και στ ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ καλεί εγγράφως τους οικείους υπουργούς, τους προέδρους των περιφερειακών συμβουλίων της χώρας, τον πρόεδρο του ΙΝΧΩΠ και τις διοικήσεις των σχετικών φορέων και οργανώσεων να υποδείξουν τους εκπροσώπους τους και τους αναπληρωτές τους μέσα σε προθεσμία (30) ημερών από την παράδοση της πρόσκλησης. Οι εκπρόσωποι αυτοί πρέπει να έχουν εξειδίκευση ή εμπειρία σε θέματα χωροταξίας.

Τα υπό στοιχεία η και θ μέλη ορίζονται από το Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ.

3. Μετά τον ορισμό των μελών του, κατά τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, το Συμβούλιο συγκροτείται σε σώμα με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο κανονισμός λειτουργίας του Συμβουλίου. Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του, το Συμβούλιο μπορεί να χωρίζεται σε τμήματα με εξειδικευμένο αντικείμενο. Η γραμματειακή και τεχνική υποστήριξη του Συμβουλίου αναλαμβάνεται από υπαλλήλους των αρμόδιων υπηρεσιών του ΥΠΕΧΩΔΕ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον κανονισμό λειτουργίας του Συμβουλίου.

4. Το έργο του Συμβουλίου είναι η παροχή γνωμοδοτήσεων και εισηγήσεων προς τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ επί της ακολουθιγίας εθνικής χωροταξικής πολιτικής και η εισήγηση αναγκαίων μέτρων και ενεργειών για την εφαρμογή της.

Το Συμβούλιο γνωμοδοτεί για το περιεχόμενο των εθνικών, γενικών και ειδικών, πλαισίων χωρικής ανάπτυξης και συμμετέχει περιοδικά με γνώμες και εισηγήσεις στη διαδικασία παρακολούθησής τους καθώς και με την παροχή γνωμοδοτήσεων στο στάδιο της αξιολόγησης και αναθεώρησής τους.

Το Συμβούλιο γνωμοδοτεί επίσης κατά τη διαδικασία ελέγχου νομιμότητας των περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης.

Για την εκπλήρωση της αποστολής του, το Συμβούλιο μπορεί να ζητά από κάθε υπουργείο και φορέα του δημόσιου τομέα την παροχή στοιχείων, πληροφοριών ή μελετών. Μπορεί επίσης να καλεί εκπροσώπους άλλων υπουργείων, νομικών προσώπων ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου να παραστούν ενώπιόν του για να παράσχουν πληροφορίες και διευκρινίσεις για θέματα αρμοδιότητάς τους που σχετίζονται με την εκπλήρωση της αποστολής του. Για την υποβοήθηση του έργου του Συμβουλίου ή τμημάτων αυτού, ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ μπορεί να συνιστά ομάδες εργασίας με συμμετοχή μελών του Συμβουλίου, υπαλλήλων του ΥΠΕΧΩΔΕ και άλλων υπουργείων και ειδικών συμβούλων ή έκτακτων συνεργατών.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ και Οικονομικών καθορίζεται η αμοιβή και ο τρόπος καταβολής της στα

μέλη του Συμβουλίου και αντίστοιχα η καταβαλλόμενη αμοιβή στα μέλη των συνιστώμενων κατά τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου ομάδων εργασίας.

Άρθρο 6

Αρμοδιότητες περιφερειακών και τοπικών οργάνων

1. Τα όργανα των περιφερειών της χώρας, όπως αυτά καθορίστηκαν με το άρθρο 63 του Ν.1622/86, είναι αποκλειστικά αρμόδια:

α. Για την κατάρτιση και έγκριση των περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης εντός των κατευθύνσεων των καταρτιζόμενων από το ΥΠΕΧΩΔΕ εθνικών και ειδικών πλαισίων χωρικής ανάπτυξης

β. Για τη χρηματοδότηση και εκπόνηση μελετών για τη σύνταξη περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης ή επιμέρους τμημάτων αυτών και για την παρακολούθηση της εφαρμογής και την αξιολόγηση αυτών

γ. Για την έγκριση όλων των διανομαρχιακού, νομαρχιακού ή τοπικού χαρακτήρα χωροταξικών σχεδίων και ιδίως των Ρυθμιστικών Σχεδίων, των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων, των Σχεδίων Χωροταξικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων και των Σχεδίων Ανάπτυξης Περιοχών Δεύτερης Κατοικίας, που εμπίπτουν στα όρια της διοικητικής τους περιφέρειας.

2. Τα όργανα άσκησης χωροταξικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο είναι τα εξής:

α. Τα διοικητικά συμβούλια των Συμβουλίων Περιοχής (ΣΠ) και των Αναπτυξιακών Συνδέσμων (ΑΣ), όπως ορίζονται αντίστοιχα στους νόμους 2218/94 και 2240/94.

β. Τα όργανα των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων κατά την έννοια των νόμων 2218/94 και 2240/94, καθώς και τα όργανα των νομαρχιακών διαμερισμάτων όπου υπάρχουν.

γ. Ειδικά για τα νομαρχιακά διαμερίσματα των νομαρχιών Αθηνών και Πειραιά, όπως αυτές προσδιορίζονται από το Ν.2240/94, διοικητική χωρική ενότητα για την άσκηση χωροταξικής πολιτικής σύμφωνα με τον παρόντα νόμο θεωρείται η περιοχή της ενιαίας νομαρχιακής αυ-

τοδιοίκησης Αθηνών - Πειραιά που περιλαμβάνει την εδαφική επικράτεια και των δύο παραπάνω νομαρχιών.

- δ. Στα παραπάνω όργανα αυτά και για τη διοικητική περιφέρεια ενός εκάστου ανήκει η αρμοδιότητα κατάρτισης και μέριμνας για έγκριση όλων των υποπεριφερειακής κλίμακας χωροταξικών σχεδίων και ιδίως των ρυθμιστικών σχεδίων, των γενικών πολεοδομικών σχεδίων, των σχεδίων οργάνωσης ανοικτής πόλης και των σχεδίων ανάπτυξης περιοχών δεύτερης κατοικίας εντός των πλαισίων των συγκεκριμένων περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης. Στην αρμοδιότητα των παραπάνω οργάνων ανήκει επίσης η χρηματοδότηση και εκπόνηση μελετών σύνταξης όλων των κατηγοριών των προαναφερομένων σχεδίων και προγραμμάτων ή επιμέρους τμήματα αυτών και η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής τους.

Ειδικά για τις περιοχές των Ρυθμιστικών Σχεδίων Αθήνας και Θεσ/νίκης η αρμοδιότητα κατάρτισης, μέριμνας για έγκριση, χρηματοδότησης και εκπόνησης μελετών σύνταξης, παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής των Ρυθμιστικών Σχεδίων Αθήνας και Θεσ/νίκης αντίστοιχα καθώς και των γενικών πολεοδομικών σχεδίων, των σχεδίων χωροταξικής και οικιστικής οργάνωσης ανοικτών πόλεων και των ΣΧΑΠ που εμπίπτουν στο πεδίο εδαφικής τους αρμοδιότητας ανήκει αντίστοιχα στους Οργανισμούς Αθήνας και Θεσσαλονίκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΑΣΚΗΣΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Άρθρο 7

Εθνικό πλαίσιο χωρικής ανάπτυξης

1. Το Εθνικό Πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης αποτελεί σύνολο κειμένων ή και διαγραμμάτων με το οποίο καθορίζονται οι στρατηγικές κατευθύνσεις για την οργάνωση και τη διαρκή, ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη του εθνικού χώρου.

Το Εθνικό Πλαίσιο καθορίζει ειδικότερα τις στρατηγικές κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα, κα-

θώς και τη χωροθέτηση των δικτύων και υπηρεσιών τεχνικής υποδομής εθνικής κλίμακας και ιδίως αυτών που αφορούν τις επικοινωνίες, τις μεταφορές, την παραγωγή και διανομή ενέργειας, των υπηρεσιών κοινωνικής υποδομής εθνικού ενδιαφέροντος και ιδίως αυτών που αφορούν την υγεία, τον αθλητισμό και την πολιτιστική ανάπτυξη, των υπηρεσιών δημόσιας διοίκησης, καθώς και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της ανώτατης και τεχνολογικής εκπαίδευσης, των ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της χώρας και των πόλων τεχνολογικής και καινοτομικής ανάπτυξης.

Το Εθνικό Πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης καθορίζει επίσης τα γενικά πλαίσια για την ορθολογική ανάπτυξη του συστήματος των οικιστικών κέντρων της χώρας καθώς και τις γενικές κατευθύνσεις για τη συνετή διαχείριση των φυσικών πόρων, τη διατήρηση και ανάδειξη των περιοχών και συνόλων της φύσης και του τοπίου, των περιοχών αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος και των υπόλοιπων σημαντικών προς διατήρηση και προστασία τμημάτων του εθνικού χώρου.

Το Εθνικό Πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης αποτελεί το πλαίσιο αναφοράς για τον συντονισμό και την εναρμόνιση των επιμέρους πολιτικών, προγραμμάτων και επενδυτικών σχεδίων του κράτους, των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου και των δημόσιων επιχειρήσεων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη συνοχή και ανάπτυξη του εθνικού χώρου.

2. Το Εθνικό Πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης καταρτίζεται από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Η κατάρτιση του Εθνικού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης λαμβάνει υπόψη τις διεθνείς, ευρωπαϊκές, διακρατικές και διασυνοριακές ή διαπεριφερειακές δράσεις, συνεργασίες και υποχρεώσεις της χώρας, καθώς και τις ιδιαιτερότητες και ανάγκες κάθε περιοχής του εθνικού χώρου.

Το Εθνικό πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκπόνησής του και μετά τη γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Χωρικής Ανάπτυξης εισάγεται από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ προς (έγκριση) στην Κυβερνητική Επιτροπή Συντονισμού Χωρικών Πολιτικών

και στη συνέχεια στη Βουλή για να εγκριθεί κατά τη διαδικασία του άρθρου 79 παρ. 8 του Συντάγματος.

3. Το Εθνικό Πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης αναθεωρείται ανά πενταετία. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται ανάλογα και για την αναθεώρηση του Εθνικού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης.
4. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των κατευθύνσεων του Εθνικού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης γίνεται από το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Αντικείμενο της παρακολούθησης και αξιολόγησης είναι η σύνταξη ετήσιας έκθεσης για την πορεία εφαρμογής του Εθνικού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης, στην οποία αναφέρεται ο βαθμός και ο τρόπος υλοποίησης των κατευθύνσεων του Εθνικού Πλαισίου από τις αρμόδιες κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ ή άλλων συναφών υπουργείων, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή δημόσιων επιχειρήσεων, τα έργα, οι εργασίες και οι κάθε είδους ενέργειες που κατά περίπτωση απαιτούνται για την εφαρμογή του Εθνικού Πλαισίου, καθώς και τυχόν ενέργειες αντίθετες ή μη εναρμονιζόμενες με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης. Η έκθεση αυτή κοινοποιείται και στο Εθνικό Συμβούλιο Χωρικής Ανάπτυξης.

Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να καθορίζεται το ειδικότερο περιεχόμενο της διαδικασίας παρακολούθησης και της έκθεσης αξιολόγησης, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.

Άρθρο 8

Ειδικά Πλαίσια Χωρικής Ανάπτυξης

1. Τα Ειδικά Πλαίσια Χωρικής Ανάπτυξης αποτελούν σύνολα κειμένων ή και διαγραμμάτων με τα οποία εξειδικεύονται οι στρατηγικού περιεχομένου κατευθύνσεις του Εθνικού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης για τη χωρική διάρθρωση ορισμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων καθώς και για ορισμένες ειδικές περιοχές ή θεματικές κατηγορίες του εθνικού χώρου και ιδίως για τις παράκτιες και νησιωτικές περιοχές, τις ορεινές ζώνες, τις περιοχές

που προστατεύονται από διεθνείς ή ευρωπαϊκές συμβάσεις ή άλλες ενόπτες του εθνικού χώρου που παρουσιάζουν κρίσιμα περιβαλλοντικά, αναπτυξιακά και κοινωνικά προβλήματα.

2. Τα Ειδικά Πλαίσια Χωρικής Ανάπτυξης καταρτίζονται από το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Τα Ειδικά Πλαίσια Χωρικής Ανάπτυξης μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκπόνησής τους εισάγονται προς γνωμοδότηση στο Εθνικό Συμβούλιο Χωρικής Ανάπτυξης και εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Αναθεώρηση ή τροποποίηση Ειδικών Πλαισίων Χωρικής Ανάπτυξης δεν επιτρέπεται πριν περάσει τριετία από την έγκρισή τους και μόνο εφόσον από την αξιολόγηση που διενεργείται κατά την επόμενη παράγραφο προκύψει τεκμηριωμένη ανάγκη αναθεώρησης ή τροποποίησης. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και για τις διαδικασίες αναθεώρησης ή τροποποίησης των Ειδικών Πλαισίων Χωρικής Ανάπτυξης.
4. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των κατευθύνσεων των εγκεκριμένων ειδικών πλαισίων από το ΥΠΕΧΩΔΕ σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 7 του παρόντος νόμου.

Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να καθορίζεται το ειδικότερο περιεχόμενο της διαδικασίας παρακολούθησης, και της έκθεσης αξιολόγησης των ειδικών πλαισίων χωρικής ανάπτυξης και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.

Άρθρο 9

Περιφερειακά Σχέδια Χωρικής Ανάπτυξης

1. Τα Περιφερειακά Σχέδια Χωρικής Ανάπτυξης αποτελούν σύνολο κειμένων ή και διαγραμμάτων με τα οποία καθορίζονται σε κάθε περιφέρεια οι στρατηγικοί στόχοι και κατευθύνσεις για τη διευθέτηση, οργάνωση και διαχείριση του χώρου και την προστασία και αποκατάσταση του περιβάλλοντος.

Ειδικότερα τα Περιφερειακά Σχέδιο Χωρικής Ανάπτυξης περιλαμβάνουν τις κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση των βασικών δικτύων και υπηρεσιών διοικητικής, κοινωνικής και τεχνικής υποδομής περιφερειακού και διανομαρχιακού ενδιαφέροντος. Περιλαμβάνουν επίσης τις κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα και ιδίως τις περιοχές, υπό μορφή εναλλακτικών δυνατοτήτων, στις οποίες θα αναζητηθεί κατά προτεραιότητα ο καθορισμός ζωνών ανάπτυξης δραστηριοτήτων. Περιλαμβάνουν επίσης τα πλαίσια για την ανάπτυξη και διαχείριση του οικιστικού δικτύου, καθώς και τις κατευθύνσεις για τον εντοπισμό των ευαίσθητων, υποβαθμισμένων ή προβληματικών από περιβαλλοντική άποψη περιοχών ή ζωνών για τις οποίες χρειάζονται ειδικά μέσα και μέτρα προστασίας, αναβάθμισης και ανάδειξης καθώς και συγκρότησης φορέων διαχείρισης τους που προσδιορίζονται στις κατευθύνσεις αυτές.

Τα ΠΣΧΑ αποτελούν το πλαίσιο αναφοράς για το συντονισμό και την εναρμόνιση των επιμέρους πολιτικών, προγραμμάτων και επενδυτικών σχεδίων του κράτους, των δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων και των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη συνοχή και ανάπτυξη του περιφερειακού χώρου.

Στο αναπτυξιακό πρόγραμμα κάθε περιφέρειας περιλαμβάνονται κατά προτεραιότητα τα έργα και οι δράσεις που προωθούν την υλοποίηση του ΠΣΧΑ στον χρονικό ορίζοντα των 5 ετών.

Τα ΠΣΧΑ εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης και των τυχόν εγκεκριμένων Ειδικών Πλαισίων Χωρικής Ανάπτυξης αντίστοιχα. Επιδιώκουν παράλληλα την, σύμφωνα με τις φυσικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε περιφέρειας, προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξής της.

2. Τα ΠΣΧΑ καταρτίζονται από τα όργανα της περιφέρειας. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορούν να καθορίζονται οι προδιαγραφές

για τη σύνταξη των περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης.

Η κίνηση της διαδικασίας σύνταξης ΠΣΧΑ γίνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της οικείας περιφέρειας. Η σχετική μελέτη αποστέλλεται στα οικεία νομαρχιακά συμβούλια για γνωμοδότηση. Τα νομαρχιακά συμβούλια φροντίζουν για τη δημοσίευση στον τοπικό τύπο ανακοίνωσης, με την οποία καλούνται οι πολίτες και οι φορείς εκπροσώπησής τους να λάβουν γνώση της μελέτης του ΠΣΧΑ, καθώς και για την ανάρτηση αντιγράφου της παραπάνω δημοσίευσης στον πίνακα ανακοινώσεων της οικείας νομαρχίας. Για την τήρηση της διαδικασίας αυτής πρέπει να γίνεται ρητά μνεία στη σχετική απόφαση του οικείου νομαρχιακού συμβουλίου.

Η γνωμοδότηση των νομαρχιακών συμβουλίων και οι τυχόν υποβληθείσες απόψεις πολιτών πρέπει να περιέλθουν στην οικεία περιφέρεια μέσα σε τρεις το πού μήνες από τη λήψη της μελέτης. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία αυτή δεν εμποδίζεται η πρόοδος της διαδικασίας.

3. Το Περιφερειακό Σχέδιο Χωρικής Ανάπτυξης μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας κατάρτισής του εισάγεται προς έγκριση στο οικείο περιφερειακό συμβούλιο. Στη συνέχεια αποστέλλεται στο ΥΠΕΧΩΔΕ για έλεγχο νομιμότητας. Ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών μηνών αφ' ης περιέλθει ο σχετικός φάκελος στο Υπουργείο αποφαινεται αιτιολογημένα για τη νομιμότητα του περιεχομένου του Περιφερειακού Σχεδίου Χωρικής Ανάπτυξης. Αν ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ δεν αποφανθεί μέσα στην παραπάνω προθεσμία θεωρείται ότι το Περιφερειακό Σχέδιο Χωρικής Ανάπτυξης συνάδει από άποψη νομιμότητας προς τις κατευθύνσεις του εγκεκριμένου Εθνικού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης.

Στην περίπτωση αυτή, καθώς και στην περίπτωση που ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ αποφανθεί θετικά εντός της ανωτέρω προθεσμίας για τη νομιμότητα του υποβληθέντος Περιφερειακού Σχεδίου Χωρικής Ανάπτυξης, το Σχέδιο αυτό δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με απόφαση του γενικού γραμματέα της οικείας περιφέρειας μέσα σε προθε-

σμία ενός μηνός από την κοινοποίηση της θετικής απάντησης ή την πάροδο άπρακτου της σχετικής προθεσμίας.

Σε κάθε άλλη περίπτωση, το Περιφερειακό Σχέδιο οφείλει να εναρμονισθεί με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Πλαισίου Χωρικής Ανάπτυξης, όπως ειδικότερα ορίζεται στην απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, ανασυντασσόμενο αναλόγως. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανασύνταξης του το Περιφερειακό Σχέδιο Χωρικής Ανάπτυξης εισάγεται εκ νέου προς έγκριση στο Περιφερειακό Συμβούλιο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με απόφαση του γενικού γραμματέα της περιφέρειας.

4. Τα Περιφερειακά Σχέδια Χωρικής Ανάπτυξης αναθεωρούνται ανά πενταετία. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται ανάλογα και για την αναθεώρηση των Σχεδίων αυτών.
5. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των κατευθύνσεων των Περιφερειακών Σχεδίων Χωρικής Ανάπτυξης γίνεται από τα οικεία περιφερειακά συμβούλια, με βάση ετήσια έκθεση της οποίας το ελάχιστο περιεχόμενο δεν μπορεί να διαφέρει από τα οριζόμενα αναλόγως στην παρ. 4 του άρθρου 7 του παρόντος νόμου.

Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να καθορίζεται το περιεχόμενο της διαδικασίας παρακολούθησης και της έκθεσης αξιολόγησης, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.

Άρθρο 10

Συνέπειες της έγκρισης των Πλαισίων και Σχεδίων Χωρικής Ανάπτυξης

1. Από την έναρξη της ισχύος του παρόντος νόμου, η κατάρτιση και εφαρμογή αναπτυξιακών προγραμμάτων, η εκτέλεση δημόσιων και ιδιωτικών έργων, η ανάπτυξη δραστηριοτήτων και λειτουργιών, καθώς και κάθε ενέργεια που σχετίζεται με τη χρήση ή εκμετάλλευση του χώρου ή που μπορεί να αλλοιώσει τη μορφή του περιβάλλοντος, υπόκειται στις δεσμεύσεις του παρόντος νόμου και των εν ισχύ πλαισίων και σχεδίων χωρικής ανάπτυξης.

2. Προγράμματα ή δραστηριότητες Υπουργείων και λοιπών δημόσιων υπηρεσιών, νομικών προσώπων δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου ή φυσικών προσώπων προσαρμόζονται, εναρμονίζονται ή εντάσσονται προς τις κατευθύνσεις και το περιεχόμενο των εγκεκριμένων εθνικών και ειδικών πλαισίων χωρικής ανάπτυξης και των εγκεκριμένων περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης.
3. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, οποιοδήποτε ρυθμιστικό, γενικό πολεοδομικό σχέδιο, σχέδιο οργάνωσης ανοικτών πόλεων, σχέδιο ανάπτυξης περιοχών δεύτερης κατοικίας ή άλλο σχέδιο χρήσεων γης, ΖΟΕ, ΒΙΠΕ, ΠΟΤΑ, καθώς και κάθε άλλη κανονιστική ή ατομική πράξη με την οποία επιχειρείται ρύθμιση του χώρου, πρέπει να εναρμονίζεται και να προσαρμόζεται προς τις κατευθύνσεις των εγκεκριμένων περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης και ελλείψει αυτών προς τις κατευθύνσεις του εγκεκριμένου εθνικού και τυχόν εγκεκριμένων ειδικών πλαισίων χωρικής ανάπτυξης.

Μέχρι της εγκρίσεως των ανωτέρω πλαισίων και σχεδίων και για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία έτη από την έναρξη της ισχύος του παρόντος, η έγκριση των ρυθμιστικών, γενικών πολεοδομικών σχεδίων, πολεοδομικών σχεδίων και λοιπών σχεδίων χρήσεων γης και όλων των προαναφερόμενων κανονιστικών και ατομικών πράξεων με τις οποίες επιχειρείται η ρύθμιση του χώρου γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες σήμερα διατάξεις.

Εγκεκριμένα κατά την έναρξη του παρόντος ρυθμιστικά, γενικά πολεοδομικά σχέδια, ζώνες οικιστικού ελέγχου ή άλλα σχέδια χρήσεων γης εναρμονίζονται προς τις κατευθύνσεις των εγκεκριμένων περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης στο στάδιο της πρώτης, μετά την έγκριση των ανωτέρω περιφερειακών σχεδίων, αξιολόγησής τους και σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στις οικείες για την αξιολόγησή τους διατάξεις.

Άρθρο 11

Προέγκριση χωροθέτησης έργων και δραστηριοτήτων

1. Η παρ. 6 του άρθρου 4 του Ν.1650/86, όπως έχει συμπληρωθεί από την παρ. 2 του

άρθρου 6 του Ν.2242/94, αντικαθίσταται ως εξής:

- “1. Για την πραγματοποίηση νέων έργων και δραστηριοτήτων της πρώτης κατηγορίας απαιτείται προέγκριση που αφορά τη χωροθέτηση. Προέγκριση χωροθέτησης απαιτείται επίσης για την επέκταση, τον εκουγχρονισμό και τη μετεγκατάσταση έργων και δραστηριοτήτων εφόσον επέρχονται ουσιαστικές χωρικές επιπτώσεις από την απαιτούμενη επέκταση, μετεγκατάσταση ή εκουγχρονισμό.

Για την πραγματοποίηση νέων ή την επέκταση, τον εκουγχρονισμό ή τη μετεγκατάσταση υφισταμένων έργων και δραστηριοτήτων της δεύτερης κατηγορίας η προέγκριση αυτή είναι υποχρεωτική όταν τα έργα ή οι δραστηριότητες αναπτύσσονται, επεκτείνονται, εκουγχρονίζονται ή μετεγκαθίστανται σε χαρακτηρισμένες περιοχές ή ζώνες προστασίας της φύσης και του τοπίου, σε περιοχές φυσικού κάλλους, σε αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους, σε παραδοσιακούς οικισμούς και σε ιστορικά κέντρα πόλεων, σε παράκτιες ζώνες προστασίας και σε άλλες περιοχές ή ζώνες ειδικής προστασίας, ανάπλασης ή εξυγίανσης που χαρακτηρίζονται ως τέτοιες δυνάμει της ισχύουσας νομοθεσίας ή προστατεύονται από διεθνείς ή διακρατικές συμβάσεις. Για τα υπόλοιπα έργα και δραστηριότητες της δεύτερης κατηγορίας, η προέγκριση χωροθέτησης είναι δυναμική.

Η διαδικασία για την προέγκριση, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια καθορίζονται από την απόφαση της παρ. 10.

2. Η προέγκριση χωροθέτησης, στις περιπτώσεις που αυτή απαιτείται, πιστοποιεί τη χωρική επιλεξιμότητα του απαιτούμενου έργου ή δραστηριότητας και την καταλληλότητα του τόπου εγκατάστασής του και αποτελεί το πρώτο στάδιο της απαιτούμενης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. Συνιστά δε απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης, λειτουργίας ή πραγματοποίησης του έργου ή της δραστηριότητας, καθώς και για την έκδοση οικοδομικής άδειας όπου αυτή απαιτείται.
3. Η προέγκριση χωροθέτησης δεν απαιτείται στις βιομηχανικές περιοχές

(Ν.4458/1965 ΦΕΚ 33, όπως τροποποιήθηκε με τον Ν.742/1977 ΦΕΚ 319), στις βιομηχανικές μεταλλευτικές και λατομικές περιοχές που έχουν καθοριστεί σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στις περιοχές ολοκληρωμένης τουριστικής ανάπτυξης του Ν.2234/1994, στις ζώνες ανάπτυξης δραστηριοτήτων του άρθρου 24, στους οριοθετημένους οικισμούς κάτω των 2.000 κατοίκων, καθώς και στις περιπτώσεις που η χωροθέτηση προβλέπεται από εγκεκριμένο χωροταξικό ή ρυθμιστικό ή πολεοδομικό σχέδιο ή ζώνη οικιστικού ελέγχου ή γενικό πολεοδομικό σχέδιο ή σχέδιο οργάνωσης ανοικτών πόλεων ή οποιοδήποτε άλλο σχέδιο καθορισμού χρήσεων γης.

Στις περιπτώσεις αυτές, η αρμόδια για τη χορήγηση της προέγκρισης χωροθέτησης υπηρεσία πιστοποιεί με την έκδοση σχετικής διαπιστωτικής πράξης την υπαγωγή του αιτούμενου έργου ή δραστηριότητας σε μία από τις κατηγορίες του παραπάνω εδαφίου.

4. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η προέγκριση χωροθέτησης πρέπει να εναρμονίζεται με τις κατευθύνσεις της χωροταξικής πολιτικής που απορρέουν από τα εγκεκριμένα γενικά ή ειδικά πλαίσια χωρικής ανάπτυξης, καθώς και με τις ειδικότερες κατευθύνσεις, χρήσεις και λειτουργίες που προβλέπονται από εγκεκριμένα ρυθμιστικά ή γενικά πολεοδομικά σχέδια ή οποιαδήποτε άλλα εγκεκριμένα κατά τις κείμενες διατάξεις σχέδια χρήσεων γης.

Σε περίπτωση που δεν έχουν εγκριθεί τέτοια πλαίσια και σχέδια και μέχρι την έγκριση αυτών και για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία έτη από της ενάρξεως ισχύος του παρόντος, η προέγκριση χωροθέτησης γίνεται μετά από συνεκτίμηση στοιχείων χωροταξικού σχεδιασμού της ευρύτερης περιοχής και ιδίως της συμβατότητας της αιτούμενης εγκατάστασης με άλλες υφιστάμενες χρήσεις και λειτουργίες, της προστασίας των ανανεώσιμων ή μη φυσικών πόρων, των κατευθύνσεων των περιφερειακών, τοπικών ή ειδικών αναπτυξιακών προγραμμάτων και της ανάγκης προστασίας της απασχόλησης, ούτως ώστε να τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα του αιτούμενου έργου ή δραστηριότητας και η κα-

ταλληλότητα του τόπου εγκατάστασής του και να διασφαλίζεται η βιώσιμη ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής.”

2. Η προέγκριση χωροθέτησης για τα έργα και δραστηριότητες της Α1 κατηγορίας του άρθρου 4 της ΚΥΑ 69269/5387/1990 καθώς και για τα έργα και δραστηριότητες, ανεξάρτητα από την κατηγορία τους, που αναπτύσσονται εντός χαρακτηρισμένων περιοχών προστασίας της φύσης και του τοπίου, περιοχών φυσικού κάλλους, αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων, παραδοσιακών οικισμών και ιστορικών κέντρων πόλεων, καθώς και κάθε άλλη περιοχή ή ζώνη ειδικής προστασίας, ανάπλασης ή εξυγίανσης ή διαχείρισης που χαρακτηρίζεται ως τέτοια με βάση την ισχύουσα νομοθεσία ή προστατεύεται από διεθνείς ή διακρατικές συμβάσεις.

Η προέγκριση χωροθέτησης για όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις έργων και δραστηριοτήτων χορηγείται με απόφαση του γενικού γραμματέα της περιφέρειας.

Άρθρο 12

Ζώνες Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων

1. Το άρθρο 24 του Ν.1650/86, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

“ 1. Ως ζώνες ανάπτυξης δραστηριοτήτων χαρακτηρίζονται θαλάσσιες και χερσαίες περιοχές ή εκτάσεις εντός ή εκτός εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων ή ορίων οικισμών κάτω των 2.000 κατοίκων, που ανήκουν στην κυριότητα, νομή ή κατοχή φυσικών ή νομικών προσώπων δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου και είναι πρόσφορες για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων του πρωτογενούς, δευτερογενούς ή τριτογενούς τομέα, καθώς και δραστηριοτήτων ή επιχειρηματικών πρωτοβουλιών καινοτομικού ή συμβουλευτικού χαρακτήρα, όπως τα τεχνολογικά ή τα επιστημονικά πάρκα.

Οι ζώνες αυτές είναι δυνατό να εξειδικεύονται κατά κλάδο δραστηριότητας ή τομέα παραγωγής ή είδος και προορισμό λειτουργίας και να διακρίνονται σε ζώνες αποκλειστικής χρήσης στις οποίες απαγορεύεται κάθε άλλη δραστηριότητα εκτός από εκείνη στην οποία αποβλέπει ο χαρακτηρισμός τους και σε ζώνες κύριας

χρήσης όπου επιτρέπονται και άλλες δραστηριότητες υπό όρους.

2. Ο χαρακτηρισμός ζωνών ή εκτάσεων ως ζωνών ανάπτυξης δραστηριοτήτων γίνεται, μετά από έγκριση των ενδιαφερόμενων φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιοκτητών των εκτάσεων, με π. δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, σε εφαρμογή κατευθύνσεων εγκεκριμένων ειδικών πλαισίων χωρικής ανάπτυξης ή περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης και μετά γνώμη του οικείου νομαρχιακού συμβουλίου.

Σε περίπτωση που οι αιτούντες δεν είναι ιδιοκτήτες των εκτάσεων, οφείλουν να υποβάλλουν και ειδική μελέτη από την οποία να προκύπτει ο τρόπος, η δυνατότητα και ο χρόνος απόκτησης της αναγκαίας για την εξυπηρέτηση της ζώνης χερσαίας ή θαλάσσιας έκτασης.

Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού καθορίζονται τα αναγκαία δικαιολογητικά τα οποία πρέπει να υποβάλλουν οι ενδιαφερόμενοι, ο χρόνος και τα στάδια ολοκλήρωσης της διαδικασίας και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.

3. Με το ίδιο ως άνω π. δ/γμα μπορούν να καθορίζονται ειδικοί όροι και περιορισμοί για την εγκατάσταση και την άσκηση δραστηριοτήτων και λειτουργιών εντός των ζωνών αυτών και να θεσπίζονται ειδικοί κανονισμοί διαχείρισης και λειτουργίας τους, καθώς και να ορίζεται ο αρμόδιος κατά περίπτωση για τη διαχείριση τους φορέας.
4. Οι χερσαίες εκτάσεις που χαρακτηρίζονται ως ζώνες ανάπτυξης δραστηριοτήτων μπορούν να πολεοδομούνται. Ο συντελεστής δόμησης μετά την πολεοδόμηση για τις ζώνες που προορίζονται για βιομηχανικές και εν γένει μεταποιητικές δραστηριότητες δεν μπορεί να υπερβαίνει το..... και ο συντελεστής κατ' όγκο εκμετάλλευσης το..... και για τις ζώνες δραστηριοτήτων του τριτογενούς τομέα το..... Ειδικά για τα τεχνολογικά και επιστημονικά πάρκα, ο συντελεστής δόμησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το..... Με π. δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, καθορίζονται ο τρόπος, οι ό-

- ροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία πολεοδόμησης των ζωνών αυτών, που μπορεί να διαφέρουν από τους αντίστοιχους όρους και διαδικασίες του Ν.1337/83, και να ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.
5. Η εκτέλεση και συντήρηση των βασικών έργων κοινωνικής και τεχνικής υποδομής μέσα στις ζώνες αυτές γίνεται με επιμέλεια και με δαπάνες των ιδιοκτητών τους και σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στον κανονισμό διαχείρισης τους.
  6. Για τις επιχειρήσεις που εγκαθίστανται μέσα στις ζώνες αυτές εφαρμόζεται το καθεστώς των ενισχύσεων που ισχύει για τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις στις ΒΙΠΕ-ΕΤΒΑ.
  7. Στους νομούς όπου θα οριοθετηθούν τέτοιες ζώνες σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, η εγκατάσταση εντός αυτών νέων επιχειρήσεων είναι υποχρεωτική για την υπαγωγή τους στις διατάξεις της αναπτυξιακής νομοθεσίας. Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται και για τις ήδη λειτουργούσες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος παραγωγικές ζώνες, ανεξάρτητα από το ιδιαίτερο καθεστώς που τις διέπει.
  8. Με π. δ/γμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, ΠΕΧΩΔΕ και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορεί να μεταβιβάζεται στους γενικούς γραμματείς των περιφερειών η αρμοδιότητα χαρακτηρισμού περιοχών ή εκτάσεων ως ζωνών ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με την παρ. 2, καθώς και η αρμοδιότητα καθορισμού των θεμάτων που αναφέρονται στην παρ. 3."
  2. Από την έναρξη ισχύος του άρθρου αυτού και εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών ετών, οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 3 του Ν.1892/90, όπως αυτές τέθηκαν με το άρθρο 1 παρ. 3β του Ν.2234/94 που αφορούν τις 2Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης", οι διατάξεις του Ν. 4458/65 περί ΒΙΠΕ, όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον Ν.742/77 και οι σχετικές διατάξεις περί λατομικών και μεταλλευτικών περιοχών και ζωνών, καθώς και κάθε άλλη σχετική διάταξη που αφορά τη δημιουργία ζώνης

ανάπτυξης δραστηριοτήτων, εναρμονίζονται και προσαρμόζονται προς τις διατάξεις του άρθρου αυτού σε ότι αφορά τη διαδικασία χωροθέτησης, πολεοδόμησης και κάθε άλλο θέμα που ρυθμίζεται από το άρθρο αυτό, με στόχο την ολοκληρωμένη διαχείριση του χώρου και το συντονισμό της δημόσιας χωρικής δράσης, θεωρούμενες, σε περίπτωση που παρέλθει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία, ως αυτοδικαίως καταργηθείσες.

Για το σκοπό αυτό και εντός αποκλειστικής προθεσμίας έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, συνιστώνται με κοινή απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και των κατά περίπτωση αρμόδιων υπουργών διυπουργικές ομάδες εργασίας από εκπροσώπους του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ και των κατά περίπτωση αρμόδιων υπουργείων και ιδιώτες εμπειρογνώμονες για την προσαρμογή των επιμέρους νομοθεσιών προς το πλαίσιο ολοκληρωμένης χωρικής διαχείρισης που τίθεται από τον παρόντα νόμο.

Με τις αποφάσεις αυτές ορίζονται ειδικότερα τα θέματα οργάνωσης, λειτουργίας και αμοιβής των διυπουργικών αυτών ομάδων εργασίας, το ειδικό πλαίσιο κατευθύνσεων και το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης του έργου τους, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.

Άρθρο 13

Ζώνες προστασίας / ανάδειξης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

1. Στην έννοια των ζωνών προστασίας και ανάδειξης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς περιλαμβάνονται:
  - α. οι περιοχές, τα στοιχεία ή τα σύνολα της φύσης και του τοπίου, όπως αυτές προσδιορίζονται στα άρθρα 18 και 19 του Ν.1650/86
  - β. οι εθνικοί δρυμοί, τα αισθητικά δάση και τα διατηρητέα μνημεία της φύσης που έχουν χαρακτηριστεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του ΝΔ 86/1969, όπως αυτό αντικαταστάθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 3 του ΝΔ.996/1971
  - γ. τα "τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους" που έχουν χαρακτηριστεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1469/1950

- δ. αρχαιολογικοί χώροι και ιστορικοί τόποι που χαρακτηρίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΝ.5351/1932 και του Ν.1469/1950
- ε. κάθε άλλη περιοχή που περιλαμβάνει ομοιογενή σύνολα αστικών ή αγροτικών κατασκευών σημαντικών λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού τους ενδιαφέροντος και τα οποία είναι συναφή μεταξύ τους ώστε να σχηματίζουν χωρικές ενότητες που μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά.
2. Ο χαρακτηρισμός και η οριοθέτηση των ανωτέρω ζωνών γίνεται με π. δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Γεωργίας, ΠΕΧΩΔΕ, και Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου σε εφαρμογή ειδικού πλαισίου χωρικής ανάπτυξης ή περιφερειακού πλαισίου χωρικής ανάπτυξης.
- Σε κάθε περίπτωση η σύνταξη ειδικής χωροταξικής - περιβαλλοντικής μελέτης είναι απαραίτητη για την τεκμηρίωση της σημασίας και των όρων του προστατευτέου αντικειμένου και της σκοπιμότητας και του είδους των αναγκαίων μέτρων προστασίας και ανάδειξης. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως καθορίζονται προδιαγραφές για τη σύνταξη των ειδικών αυτών χωροταξικών περιβαλλοντικών μελετών.
3. Με το παραπάνω π. δ/γμα καθορίζονται οι αναγκαίοι για την προστασία του συγκεκριμένου αντικειμένου γενικοί όροι, απαγορεύσεις και περιορισμοί στις χρήσεις γης, στους όρους δόμησης, την κατάτμηση και την ανάπτυξη και λειτουργία έργων και δραστηριοτήτων. Με το ίδιο π. δ/γμα μπορεί να θεσπίζεται ειδικός κανονισμός διαχείρισης και λειτουργίας της προστατευτέας περιοχής και να ορίζονται οι αρμόδιες για την εφαρμογή του κεντρικές ή αποκεντρωμένες υπηρεσίες. Με το ίδιο π. δ/γμα μπορούν να συνιστώνται ειδικές υπηρεσίες (παρατηρητήρια) από εκπροσώπους των Υπουργείων Γεωργίας, ΠΕΧΩΔΕ και Πολιτισμού που έχουν της έδρα τους κοντά στα προστατευόμενα αντικείμενα, με σκοπό την αποτελεσματικότερη προστασία και διατήρησή του.
4. Οι υπηρεσίες της προηγούμενης παραγράφου καταρτίζουν ανά πενταετία μελέτη αξιολόγησης του αντικειμένου που χαρακτηρίσθηκε και κατά την παρ. 2 σε συνδυασμό με τα μέτρα προστασίας και ανάδειξης που εφαρμόστηκαν. Με βάση τη αξιολόγηση αυτή και εφόσον υπάρχει επαρκής αιτιολόγηση, ο χαρακτηρισμός ή τα όρια του συγκεκριμένου αντικειμένου προστασίας, οι αναγκαίοι για την προστασία του γενικοί όροι, απαγορεύσεις και περιορισμοί και οι διατάξεις του οικείου κανονισμού είναι δυνατόν να μεταβάλλονται με γνώμονα πάντοτε την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στην παρ. 2 του παρόντος.
5. Για τις περιοχές της παρ. 1 του παρόντος όπου έχει αρχίσει η διαδικασία χαρακτηρισμού τους και έως ότου εκδοθεί το προβλεπόμενο από την παρ. 2 π. δ/γμα μπορεί να καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας, ΠΕΧΩΔΕ και Πολιτισμού απαγορεύσεις, όροι και περιορισμοί για επεμβάσεις και δραστηριότητες που είναι δυνατόν να έχουν βλαπτικά αποτελέσματα για τις παραπάνω περιοχές. Η ισχύς της υπουργικής αυτής απόφασης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο έτη, δυνάμει να παραταθεί για εξαιρετικούς λόγους, με όμοιο τρόπο, για ένα ακόμη έτος.
6. Για τις ίδιες παραπάνω περιοχές, με την έναρξη εκπόνησης ειδικής χωροταξικής - περιβαλλοντικής μελέτης προστασίας, ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μπορεί να αναστείλει τη χορήγηση οικοδομικών εργασιών και τις οικοδομικές εργασίες στην περιοχή μελέτης ή σε τμήματα αυτής. Η κατά το προηγούμενο εδάφιο αναστολή επιβάλλεται για χρονικό διάστημα ενός έτους, μπορεί δε να παραταθεί για ένα ακόμα έτος εφόσον διαπιστωθεί ότι οι εργασίες εκπόνησης της μελέτης έχουν προοδεύσει σημαντικά.
- 7.
1. Αν οι επιβαλλόμενοι κατά την παρ. 2 του παρόντος άρθρου όροι, περιορισμοί και απαγορεύσεις είναι εξαιρετικά επαχθείς με αποτέλεσμα να παρακωλύεται υπέρμετρα η άσκηση των εξουσιών που απορρέ-

ουν από την κυριότητα, ενόγει του χαρακτήρα και του περιορισμού της ιδιοκτησίας, εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις των παρ. 1 έως και 3 του άρθρου 22 του Ν.1650/1986. Όπου στις διατάξεις των παραγράφων αυτών αναφέρεται κοινή απόφαση Υπουργών Οικονομικών, Γεωργίας και ΠΕΧΩΔΕ, προστίθεται εφεξής και ο Υπουργός Πολιτισμού.

2. Η παρ. 4 του άρθρου 22 του Ν.1650/1986 αντικαθίσταται ως εξής:

" 4. Με π. δ/γμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Γεωργίας, ΠΕΧΩΔΕ και Πολιτισμού, ορίζονται οι προϋποθέσεις, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, η διαδικασία και οι λοιποί όροι για τη χορήγηση των οικονομικών αντισταθμισμάτων, των αποζημιώσεων ή επιδοτήσεων που προβλέπονται στις παρ. 1 και 3."

8. Με π. δ/γμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Γεωργίας, ΠΕΧΩΔΕ και Πολιτισμού, μπορεί να μεταβιβάζεται στους γενικού γραμματείς των περιφερειών η αρμοδιότητα χαρακτηρισμού και οριοθέτησης ζωνών προστασίας και ανάδειξης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, σύμφωνα με την παρ. 2, καθώς και η αρμοδιότητα καθορισμού των θεμάτων που αναφέρονται στην παρ. 3.

9. Με την έναρξη ισχύος του παρόντος άρθρου καταργούνται:

α. Το άρθρο 21 του Ν.1650/1986

β. Το άρθρο 91 του Ν.1892/1990

γ. Η παρ.3 του άρθρου 31 του Ν.1650/1986

δ. Η παρ. του άρθρου 6 του Ν.2242/1994

Άρθρο 14

Ζώνες ανάπτυξης και προστασίας σε παράκτιες και ορεινές περιοχές

1. Με π. δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ μετά γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου και σε εφαρμογή κατευθύνσεων εγκεκριμένου ειδικού πλαισίου χωρικής ανάπτυξης ή περιφερειακού σχεδίου χωρικής ανάπτυξης, μπορούν να χαρακτηρίζονται ως παράκτιες ζώνες ανάπτυξης και προστασίας περιοχές εκτός ή εντός εγκεκριμένων σχεδίων ή εντός ορίων οικισμών κάτω των 2.000 κατοίκων που εκτείνονται σε πλάτος έως και 1.000 μέτρα από τις ακτές

ή τις όχθες δημόσιων λιμνών ή ποταμών μετά του συνεχόμενου απαραίτητου υδάτινου χώρου και οι οποίες παρουσιάζουν κρίσιμα χωροταξικά προβλήματα λόγω συγκέντρωσης οικιστικών, τουριστικών, βιομηχανικών ή άλλων χρήσεων εντατικού χαρακτήρα.

Στις περιοχές των ρυθμιστικών σχεδίων Αθήνας και Θεσ/νίκης δεν απαιτείται η προηγούμενη έγκριση ειδικού πλαισίου ή περιφερειακού σχεδίου χωρικής ανάπτυξης. Στις περιοχές αυτές αντί του οριζόμενου στο προηγούμενο εδάφιο νομαρχιακού συμβουλίου γνωμοδοτεί αντίστοιχα η Εκτελεστική Επιτροπή του Οργανισμού Αθήνας και Θεσ/νίκης.

2. Με το ίδιο π. δ/γμα γίνεται η οριοθέτηση των περιοχών αυτών και καθορίζονται ειδικοί όροι και περιορισμοί στη χρήση, δόμηση και λειτουργία δραστηριοτήτων ή πραγματοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών έργων κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης καθώς και συντονισμένο πρόγραμμα μέτρων και έργων για την προστασία του περιβάλλοντός τους.

3. Ο χαρακτηρισμός μιας περιοχής και του συνεχόμενου κατά περίπτωση θαλάσσιου χώρου ως παράκτιας ζώνης ανάπτυξης και προστασίας γίνεται με βάση ειδική χωροταξική μελέτη που καταρτίζεται από τις αρμόδιες κεντρικές ή περιφερειακές υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ είτε, προκειμένου για τις περιοχές των ρυθμιστικών σχεδίων Αθήνας και Θεσ/νίκης, από τον Οργανισμό Αθήνας ή Θεσ/νίκης αντίστοιχα.

Η μελέτη αυτή τεκμηριώνει την κρισιμότητα της χαρακτηριζόμενης περιοχής και τα όρια κορεσμού και χωρητικότητάς της και προτείνει του ενδεικνυόμενους κατά περίπτωση όρους και περιορισμούς αλλά και τα ειδικότερα μέτρα δράσης και προστασίας που απαιτούνται για τη βιώσιμη διαχείριση της περιοχής κατά φάσεις και φορείς χρηματοδότησης.

Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται προδιαγραφές για την κατάρτιση των ειδικών αυτών χωροταξικών μελετών.

4. Με το π. δ/γμα της παρ. 1 είναι δυνατό να προβλέπεται η επιβολή ανταποδοτικών

τελών στα νομικά ή φυσικά πρόσωπα που αναπτύσσουν τις δραστηριότητες τους μέσα στις περιοχές αυτές για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων και έργων αποκατάστασης, αναβάθμισης και προστασίας του περιβάλλοντος στις περιοχές αυτές. Με το ίδιο π. δ/γμα καθορίζεται το ύψος των τελών αυτών, οι υπόχρεοι στην καταβολή τους, ο τρόπος είσπραξης και απόδοσης των τελών και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής. Στην περίπτωση αυτή, το π. δ/γμα της παρ.1 συνυπογράφεται και από τον Υπουργό Οικονομικών.

5. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της εφαρμογής των ειδικών όρων και περιορισμών και των προγραμμάτων δράσης που καθορίζονται κατά την παρ. 2 ανήκει στις οικείες νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, οι οποίες μπορούν να συνιστούν για το σκοπό αυτό νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του Ν.2218/1994. Προκειμένου για την περιοχή των ρυθμιστικών σχεδίων Αθήνας και Θεσ/νίκης, η παρακολούθηση αυτή ανήκει ειδικότερα στον Οργανισμό Αθήνας και τον Οργανισμό Θεσσαλονίκης.

Οι αρμόδιοι κατά τα ανωτέρω για την παρακολούθηση της εφαρμογής κατάρτιζον ανά πενταετία μελέτη αξιολόγησης των περιοχών που χαρακτηρίσθηκαν σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του παρόντος σε συνδυασμό με τα μέτρα και προγράμματα ανάπτυξης και προστασίας που εφαρμόσθηκαν. Με βάση την αξιολόγηση αυτή και εφόσον υπάρχει επαρκής αιτιολόγηση, ο χαρακτηρισμός και τα όρια των ζωνών αυτών και οι επιβληθέντες για τη διαχείρισή τους όροι, περιορισμοί, μέτρα και προγράμματα δράσης είναι δυνατόν να μεταβάλλονται σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στις παρ. 1 και 2 του παρόντος.

6. Οι διατάξεις των παρ. 1 έως 3 και 5 εφαρμόζονται και για τον καθορισμό ζωνών ανάπτυξης και προστασίας ορεινών περιοχών εκτός ή εντός εγκεκριμένων σχεδίων ή εντός ορίων οικισμών κάτω των 2.000 κατοίκων που εκτείνονται σε υψόμετρο άνω των 500 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας και παρουσιάζουν κρίσιμα χωροταξικά προβλήματα

λόγω συγκοινωνιακής απομόνωσης, εγκατάλειψης αγροτικών χρήσεων και άλλων μειονεκτικών γεωγραφικών χαρακτηριστικών.

Με π. δ/γμα με το οποίο καθορίζονται ζώνες ανάπτυξης και προστασίας ορεινών περιοχών μπορεί να προβλέπει την παροχή οικονομικών κινήτρων στις επιχειρήσεις που εγκαθίστανται στις ζώνες αυτές, κατά παρέκκλιση κάθε διάταξης της ισχύουσας αναπτυξιακής νομοθεσίας. Στην περίπτωση αυτή, το προαναφερόμενο π. δ/γμα συνυπογράφεται και από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Άρθρο 15

Ινστιτούτο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος

Ιδρύεται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία "Ινστιτούτο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος" (ΙΝΧΩΠ) και έδρα την Αθήνα. Το ΙΝΧΩΠ έχει οικονομική, διοικητική και λειτουργική αυτοτέλεια και δεν ανήκει στον δημόσιο τομέα, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 7 παρ. 1 του Ν.2093/1992.

Άρθρο 16

Σκοποί

Σκοποί του ΙΝΧΩΠ είναι:

- α. Η μελέτη των πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών, διοικητικών και θεσμικών διαστάσεων των χωρικών και περιβαλλοντικών πολιτικών.
- β. η μελέτη της ελληνικής χωρικής ανάπτυξης από την άποψη ιδιαίτερα των εθνικών, κοινοτικών και διεθνών εξελίξεων και τάσεων και των επιπτώσεων τους σ' αυτήν.
- γ. Η οργάνωση, χρηματοδότηση και υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και επιμόρφωσης για θέματα αστικής και περιφερειακής ανάπτυξης, περιβάλλοντος και ευρωπαϊκής χωρικής ολοκλήρωσης.
- δ. Η τεχνική στήριξη κοινοτικών δράσεων που αναφέρονται στη χωροταξία, την αστική ανάπτυξη και το περιβάλλον.
- ε. Η διοργάνωση σεμιναρίων, συνεδρίων, ημερίδων, ή άλλων ενημερωτικών εκδηλώσεων καθώς επίσης και η έκδοση εντύπων ή άλλες συναφείς ενέργειες προ-

βολής και ενημέρωσης στα πλαίσια των σκοπών του ΙΝΧΩΠ.

- στ. Η δημιουργία Τράπεζας Πληροφοριών και Τεκμηρίωσης, που να καλύπτει την ελληνική, Κοινοτική και διεθνή βιβλιογραφία, νομοθεσία και νομολογία σε σχέση με τους σκοπούς του ΙΝΧΩΠ.
- ζ. Η συστηματική κατάταξη, συνολικά ή κατά τμήματα, της χωροταξικής, περιβαλλοντικής και πολεοδομικής νομοθεσίας που ισχύει στην Ελλάδα
- η. Η συνεργασία με συναφείς εθνικούς, κοινοτικούς και διεθνείς οργανισμούς, εκπαιδευτικά ιδρύματα και φορείς του εσωτερικού ή του εξωτερικού, που έχουν τους αυτούς ή ανάλογους σκοπούς, η ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών και η ανάπτυξη κοινών πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων.
- θ. Η συγκέντρωση, κατάταξη και επεξεργασία διεθνών και εθνικών πληροφοριών και δεδομένων που αφορούν το χώρο και το περιβάλλον και η διάθεσή τους σε δημόσιους και ιδιωτικούς χρήστες.
- ι. Η, κατόπιν αποφάσεων του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, εκπόνηση μελετών για τη σύνταξη, παρακολούθηση, αξιολόγηση και αναθεώρηση του εθνικού και των ειδικών πλαισίων χωρικής ανάπτυξης καθώς και των περιφερειακών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης.

Άρθρο 17

Διοικητικό Συμβούλιο

- 1. Το ΙΝΧΩΠ διοικείται από ενδεκαμελές (11) διοικητικό συμβούλιο (ΔΣ) που αποτελείται από:
  - α. Τον πρόεδρο
  - β. Έναν εκπρόσωπο του ΤΕΕ
  - γ. Έναν εκπρόσωπο του ΟΕΕ
  - δ. Έναν εκπρόσωπο του ΓΕΩΤΕΕ
  - ε. Έναν εκπρόσωπο του Κέντρου Έρευνας και Τεκμηρίωσης
  - στ. Έναν εκπρόσωπο του ΚΕΠΕ
  - ζ. Έναν εκπρόσωπο του ΕΚΚΕ
  - η. Τέσσερις εκπροσώπους του κράτους, δύο από το Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ, έναν από τον Οργανισμό Κτηματολογίου και Χαρτογραφίσεως Ελλάδας (ΟΚΧΕ) και έναν από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ).

- 2. Για τον ορισμό των περιπτώσεων β έως και δ, ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ καλεί εγγράφως τις διοικήσεις των αντίστοιχων φορέων να υποδείξουν τους εκπροσώπους τους με τους αναπληρωτές τους μέσα σε προθεσμία σαράντα (40) ημερών από την παράδοση της πρόσκλησης. Οι εκπρόσωποι αυτοί πρέπει να έχουν εξειδίκευση ή εμπειρία στα θέματα χωροταξίας ή περιβάλλοντος. Οι εκπρόσωποι του ΚΕΠΕ, του ΚΕΤ και του ΕΚΚΕ υποδεικνύονται με τους αναπληρωτές τους από τους διευθυντές των επιστημονικών αυτών κέντρων και πρέπει να έχουν εξειδίκευση σε θέματα χωροταξίας και περιβάλλοντος. Τα υπό στοιχεία η μέλη ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ. Πρέπει να είναι επιστήμονες εξειδικευμένοι σε θέματα που ανάγονται στους σκοπούς του ΙΝΧΩΠ. Οι εκπρόσωποι του ΟΚΧΕ και της ΕΣΥΕ και οι αναπληρωτές τους προτείνονται από το διοικητικό συμβούλιο του ΟΚΧΕ και τον γενικό γραμματέα της ΕΣΥΕ αντίστοιχα.
- 3. Ως πρόεδρος του ΔΣ του ΙΝΧΩΠ επιλέγεται επιστήμονας αναγνωρισμένου κύρους και διοικητικής ικανότητας, με τεκμηριωμένη ερευνητική εμπειρία στο επιστημονικό πεδίο με το οποίο ασχολείται το Ινστιτούτο, μεταξύ τριών (3) επιστημόνων που προτείνει ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ.
- 4. Οι προαναφερόμενοι εκπρόσωποι της παρ. 1 μετά την υποδείξή τους από τους οικείους φορείς ή τον ορισμό τους από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ και πριν από τη συγκρότηση του ΔΣ σε σώμα, καλούνται από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ να συνέλθουν σε ορισμένο χρόνο και τόπο για να επιλέξουν υποψήφιο πρόεδρο μεταξύ των τριών (3) προτεινομένων. Σε περίπτωση που κανείς από τους υποψηφίους δεν συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών, η επιλογή διενεργείται μεταξύ των δύο επικρατέστερων και πρόεδρος επιλέγεται ο συγκεντρώνων την απλή πλειοψηφία του συνόλου των μελών. Στην ίδια συνεδρίαση επιλέγεται και ο αναπληρωτής του προέδρου, που είναι μέλος του ΔΣ.
- 5. Το ΔΣ συγκροτείται σε σώμα με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

- Με την ίδια απόφαση ορίζονται ο πρόεδρος και ο αναπληρωτής του. Η θητεία των μελών του ΔΣ είναι τριετής. Κατ' εξαίρεση, οι εκπρόσωποι των επιστημονικών φορέων που συμμετέχουν στο ΔΣ μπορούν να αντικαθίστανται μετά..... ύστερα από πρόταση των αντίστοιχων φορέων.
6. Το ΔΣ συνέρχεται στην Αθήνα και στο κατάστημα που εδρεύει το ΙΝΧΩΠ. Προσωρινά το ΔΣ μπορεί να συνέρχεται στο κατάστημα του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ μετά από απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ.
  7. Το ΔΣ αποφασίζει με απλή πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, πλην των περιπτώσεων που αναφέρονται στο επόμενο άρθρο παρ. 2 εδ. α, γ, και δ, οπότε απαιτείται η παρουσία τουλάχιστον επτά (7) μελών του ΔΣ. Στο ΔΣ συμμετέχει χωρίς δικαίωμα γήφου ο διευθυντής του ΙΝΧΩΠ.
  8. Χρέη γραμματέα του ΔΣ εκτελεί υπάλληλος του ΙΝΧΩΠ που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον πρόεδρο. Μέχρι τη στελέχωση του ΙΝΧΩΠ χρέη προσωρινού γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ οριζόμενος από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ. Ο υπάλληλος αυτός συντάσσει και πρακτικό για τη διαδικασία της ανωτέρω παρ. 4.
- Άρθρο 18**
- Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου**
1. Το ΔΣ είναι γενικά αρμόδιο σε θέματα αναγόμενα στη διοίκηση του ΙΝΧΩΠ, τη διαχείριση των πόρων και της περιουσίας του και τη λήψη κάθε μέτρου για την εκπλήρωση των σκοπών του.
  2. Ειδικότερα το ΔΣ έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
    - α. Καταρτίζει τον ετήσιο προϋπολογισμό, τον ισολογισμό και τον απολογισμό του ΙΝΧΩΠ, τους οποίους υποβάλει για έγκριση στον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ.
    - β. Εγκρίνει τα επιστημονικά, ερευνητικά και επιμορφωτικά προγράμματα του ΙΝΧΩΠ.
    - γ. Επιλέγει και προσλαμβάνει τον διευθυντή του ΙΝΧΩΠ. Επίσης αποφασίζει και προσλαμβάνει τους προϊσταμένους των τμημάτων και το λοιπό προσωπικό μετά από εισήγηση του διευθυντή.
    - δ. Συνιστά υπηρεσιακές μονάδες, ομάδες εργασίας, επιτροπές και παραρτήματα στα πλαίσια των σκοπών του. Τα παραρτήματα διοικούνται κατά το πρότυπο του ΙΝΧΩΠ.
    - ε. Πραγματοποιεί δαπάνες βάσει του εγκεκριμένου προϋπολογισμού.
    - στ. Μεταβιβάζει αρμοδιότητες στον πρόεδρο, στους αντιπροέδρους, τα μέλη του, τον διευθυντή του ΙΝΧΩΠ και στους προϊσταμένους των τμημάτων.
    - ζ. Αναθέτει ειδικά καθήκοντα στα ανωτέρω πρόσωπα.
    - η. Ορίζει τα καθήκοντα του αναπληρωτή του προέδρου του ΔΣ και του διευθυντή.
    - θ. Καταρτίζει τους κανόνες του άρθρου 26.
- Άρθρο 19**
- Διευθυντής και προϊστάμενοι τμημάτων**
1. Ο διευθυντής του ΙΝΧΩΠ πρέπει να είναι επιστήμονας, κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στον τομέα της χωροταξίας ή και του περιβάλλοντος και γενικά σε θέματα σχετικά με τους σκοπούς του ΙΝΧΩΠ, να είναι δε κάτοχος δύο ξένων γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι προϊστάμενοι των τμημάτων πρέπει να είναι επίσης επιστήμονες ειδικοί σε τομείς σχετικούς με τους σκοπούς του ΙΝΧΩΠ, κάτοχοι μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με τεκμηριωμένη ικανότητα και εμπειρία οργάνωσης και συντονισμού επιστημονικών, ερευνητικών και επιμορφωτικών προγραμμάτων.
  2. Ο διευθυντής του ΙΝΧΩΠ έχει τις εξής αρμοδιότητες:
    - α. Μετέχει στις συνεδριάσεις του ΔΣ άνευ γήφου, εισηγείται για κάθε θέμα φερόμενο προς συζήτηση στο ΔΣ και επιμελείται την εκτέλεση των αποφάσεων αυτού.
    - β. Προϊσταται των υπηρεσιών του ΙΝΧΩΠ και συντονίζει το έργο των τμημάτων του.
    - γ. Εισηγείται στο ΔΣ τα ερευνητικά, επιστημονικά, επιμορφωτικά και άλλα σχετικά προγράμματα του ΙΝΧΩΠ με βάση τις προτάσεις των τμημάτων.
    - δ. Συντάσσει και υποβάλλει προς έγκριση στο ΔΣ τον προϋπολογισμό, τον ισολογισμό και τον απολογισμό του ΙΝΧΩΠ.

- β. Για τον προσδιορισμό των σκοπών για τους οποίους θα διεξαχθεί η έρευνα ή η μελέτη.
  - γ. Για την αξιολόγηση των εν λόγω ερευνών - μελετών.
  - δ. Για την κατάρτιση των επιστημονικών, ερευνητικών, επιμορφωτικών, ενημερωτικών και άλλων σχετικών προγραμμάτων του ΙΝΧΩΠ, καθώς και την οργάνωση σεμιναρίων, συναντήσεων κλπ. στα πλαίσια των σκοπών του.
  - ε. Για την μετάκληση επιστημόνων από ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού ή αντίστοιχα ερευνητικά κέντρα ή διεθνείς ή κοινοτικούς οργανισμούς, για να συμμετάσχουν στο ερευνητικό, εκπαιδευτικό, ή άλλο σχετικό έργο του ΙΝΧΩΠ.
2. Οι εισηγήσεις της επιτροπής προς το ΔΣ γίνονται από τον διευθυντή του ΙΝΧΩΠ.

Άρθρο 24

Προσωπικό

1. Το προσωπικό του Ινστιτούτου διακρίνεται σε επιστημονικό και διοικητικό.
2. Το επιστημονικό προσωπικό αποτελείται από επιστήμονες, κατόχους διδακτορικού ή μεταπτυχιακού διπλώματος, με τεκμηριωμένη ικανότητα και εμπειρία συμμετοχής σε επιστημονικά, ερευνητικά και επιμορφωτικά προγράμματα στους τομείς της χωροταξίας και του περιβάλλοντος. Το επιστημονικό προσωπικό στελεχώνει τα τμήματα Μελετών και Ερευνών και Κατάρτισης, Επιμόρφωσης και Εκπαίδευσης του άρθρου 20 του παρόντος.
3. Το διοικητικό προσωπικό αποτελείται από πτυχιούχους ΑΕΙ και ΤΕΙ με ειδικές γνώσεις ή εμπειρία σε θέματα που υπάγονται στο πεδίο αρμοδιότητας του Ινστιτούτου, καθώς και από απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
4. Το επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό του Ινστιτούτου προσλαμβάνεται με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου ορισμένου ή αορίστου χρόνου.

Το ανωτέρω προσωπικό μπορεί κατ' εξαίρεση να προέρχεται και από το δημόσιο ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως οριοδεύεται από το άρθρο 51 του Ν.1892/1990, εφόσον πρόκειται για πρόσωπα με εξειδικευμένες επιστημονικές

γνώσεις σε θέματα αρμοδιότητας του Ινστιτούτου. Οι αποσπάσεις γίνονται με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων, μετά από απόφαση του ΔΣ του ΙΝΧΩΠ και σύμφωνη γνώμη του αποσπώμενου. Η απόσπαση γίνεται για διάστημα 5 ετών, με δυνατότητα παράτασης. Ο χρόνος της απόσπασης θεωρείται χρόνος πραγματικής υπηρεσίας στην οργανική θέση για κάθε συνέπεια. Η μισθοδοσία τους βαρύνει εν γένει την υπηρεσία από την οποία αποσπώνται.

Άρθρο 25

Συνεργασία με τρίτους

Το ΙΝΧΩΠ συνεργάζεται με επιστήμονες και ερευνητές, με ημεδαπά και αλλοδαπά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, σχολές ή τμήματά τους, ημεδαπά ή αλλοδαπά ερευνητικά κέντρα, ινστιτούτα ή οργανισμούς του ίδιου ή συγγενούς επιστημονικού ενδιαφέροντος και με υπουργεία και άλλους φορείς του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, για την κατάρτιση και την εκτέλεση επιστημονικών, ερευνητικών ή επιμορφωτικών προγραμμάτων, καθώς και για την εκπόνηση μελετών. Ο τρόπος εκτέλεσης για λογαριασμό τρίτων ή ανάθεσης σε τρίτους επιστημονικών ή ερευνητικών προγραμμάτων και εκπόνησης μελετών και εν γένει παροχής υπηρεσιών για θέματα που υπάγονται στους σκοπούς του ΙΝΧΩΠ, η κοστολόγηση των εργασιών και καταβολή των σχετικών δαπανών, ρυθμίζονται με τον κανονισμό του άρθρου 26 παρ. 1 περ. α του παρόντος νόμου.

Άρθρο 26

Κανονισμοί

1. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ που εκδίδεται μετά από γνώμη του ΔΣ του ΙΝΧΩΠ και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εγκρίνονται οι ακόλουθοι κανονισμοί:
  - α. Εκτέλεσης για τρίτους ή ανάθεσης σε τρίτους επιστημονικών ή ερευνητικών προγραμμάτων, διεξαγωγής μελετών και γενικά παροχής υπηρεσιών.
  - β. Κατάρτισης και εφαρμογής επιμορφωτικών και άλλων σχετικών προγραμμάτων και καθορισμό των σχετικών δαπανών.

- γ. Οργάνωσης, λειτουργίας, διάρθρωσης και στελέχωσης του ΙΝΧΩΠ και των τμημάτων του, καθώς και συνεργασιών του ΙΝΧΩΠ με εθνικούς, κοινοτικούς και διεθνείς φορείς που σχετίζονται με το αντικείμενό του.
- δ. Λειτουργίας του ΔΣ και της επιστημονικής του επιτροπής.
- ε. Οικονομικής διαχείρισης, προμηθειών και θεμάτων διοικητικής μέριμνας.
- στ. Κατάστασης προσωπικού, που ρυθμίζει και θέματα πειδαρχικής ευθύνης.
2. Με αποφάσεις του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ που εκδίδονται μετά από γνώμη του ΔΣ του ΙΝΧΩΠ και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζεται κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια για τη διεκπεραίωση του έργου του ΙΝΧΩΠ στα πλαίσια των σχετικών νόμων και κανονισμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Καταργούμενες - μεταβατικές διατάξεις

1. Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού κάθε διάταξη που αντιβαίνει στις διατάξεις του ή ανάγεται σε θέματα που ρυθμίζονται ειδικά απ' αυτόν καταργείται.
2. Ειδικότερα καταργούνται:
- α. Ο Ν.360/76, όπως έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί μέχρι σήμερα. Εγκεκριμένες αποφάσεις του ΕΣΧΠ, κατά τις διατάξεις του νόμου αυτού, διατηρούνται σε ισχύ μέχρι την αντικατάστασή τους από τα προβλεπόμενα στον παρόντα νόμο ειδικά, περιφερειακά ή τοπικά χωροταξικά σχέδια και προγράμματα ή τα εγκρινόμενα σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις ρυθμιστικά σχέδια και κατ' ανώτατο χρονικό διάστημα τριών ετών από την έναρξη ισχύος του παρόντος.
- β. Το Ν.Δ. 1262/72 "περί ρυθμιστικών σχεδίων αστικών περιοχών".
- γ. Η παρ. 4α του άρθρου 6 του Ν.2052/1992.
- δ. κλπ.
3. Όπου για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου ή για τη θέσπιση των ειδικότερων ρυθμίσεών του είναι αναγκαία η έκδοση π. δ/των, υπ. αποφάσεων ή άλλων πράξεων για την εξειδίκευση ορισμένων θεμάτων, τη συγχώνευση ή

τροποποίηση επιμέρους δεσμών ή νομοθετημάτων, η κατάργηση των υφισταμένων διατάξεων επέρχεται από την έναρξη ισχύος των πράξεων αυτών.

4. Μέχρι της εγκρίσεως των περιφερειακών ή ειδικών χωροταξικών σχεδίων των άρθρων 8 και 9 και για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία έτη από την έναρξη ισχύος του παρόντος, ο καθορισμός ζωνών ανάπτυξης δραστηριοτήτων, ζωνών προστασίας και ανάδειξης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και ζωνών ανάπτυξης και προστασίας σε παράκτιες και ορεινές περιοχές και η επιβολή όρων και περιορισμών μέσα σ' αυτές γίνεται μετά από συνεκτίμηση όλων των διαθέσιμων στοιχείων ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού και ιδίως αυτών που απορρέουν από υπάρχοντα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα προστασίας περιβάλλοντος, διεθνείς ή διακρατικές συμβάσεις προστασίας και αποκατάστασης του φυσικού ή πολιτιστικού περιβάλλοντος, υπό εξέλιξη χωροταξικές ή και περιβαλλοντικές μελέτες διαχείρισης και κάθε άλλο στοιχείο που μπορεί να τεκμηριώσει τη σκοπιμότητα καθορισμού των προαναφερόμενων ζωνών και της επιβολής γενικών ή ειδικών όρων ανάπτυξης, ανάδειξης και προστασίας.

Ν.Β.: Θα πρέπει να εξετασθεί στο κεφάλαιο αυτό η στο υπό επεξεργασία σχέδιο νόμου της επιτροπής πολεοδομίας η δυνατότητα κατάργησης των διατάξεων της εκτός σχεδίου δόμησης σε ότι αφορά την κατοικία και η υπαγωγή της οποιασδήποτε οικιστικής ανάπτυξης σε προηγούμενο πολεοδομικό σχεδιασμό. Η ρύθμιση αυτή αποτελεί πρόταση αρκετών μελών της επιτροπής αλλά και των εκπροσώπων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Πίνακας 1. Φορέας ανάθεσης: Υπουργείο Συντονισμού

Μελέτες	Έτος Ανάθεσης
Χωροταξική Μελέτη Ν. Λακωνίας	1963
Ρυθμιστικό Σχέδιο Σκάλας Λακωνίας	1964
Ρυθμιστικό Σχέδιο Άρτας	1964
Ρυθμιστικό Σχέδιο Ηγουμενίτσας	1964
Ρυθμιστικό Σχέδιο Πρέβεζας	1964
Ρυθμιστικό Σχέδιο Ιωαννίνων	1964
Μελέτη Αναπτύξεως Κρήτης	1965
Χωροταξική Μελέτη Πελοποννήσου	1966
Μελέτη δικτύου μικρών οικισμών	1966
Ρυθμιστικό Σχέδιο αγίου Νικολάου	1966
Ρυθμιστικό Σχέδιο Σητείας	1966
Ρυθμιστικό Σχέδιο Ιεράπετρας	1966
Ρυθμιστικό Σχέδιο Χανίων	1966
Ρυθμιστικό Σχέδιο οικισμών Σούδας και λιμένα Σούδας	1966
Ρυθμιστικό Σχέδιο Ρεθύμνου	1966
Ρυθμιστικό Σχέδιο Ηρακλείου	1966
Ρυθμιστικό Σχέδιο Καστελλίου - Κισσάμου	1966
Ρυθμιστικό Σχέδιο Πατρών	1966
Χωροταξική Μελέτη Ηπείρου - Θεσσαλίας	1967
Εθνικό δίκτυο αστικών κέντρων	1967
Εθνική χωροταξική προμελέτη τουρισμού	1967
Χωροταξική ανάλυση Ν. Πέλλης και Ρυθμιστικό Σχέδιο Έδεσσας	1967
Χωροταξική Μελέτη Θεσσαλίας	1968
Ρυθμιστικό Σχέδιο Καλαμάτας	1968
Προμελέτη αναπτύξεως Ν. Δράμας	1970
Χωροταξικό - Ρυθμιστικό Σχέδιο Μυκόνου και ζωνών αναπτύξεως	1971
Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο και Πρόγραμμα Ελλάδας	1972
Χωροταξικό Σχέδιο και Πρόγραμμα Πρωτεύουσας	1972
Χωροταξικό Σχέδιο περιοχής Δελφών και Ρυθμιστικά Δελφών, Ιτέας Γαλαξιδίου, Αράχωβας και Αμφισσας	1972
Χωροταξικό Κέρκυρας, Ρυθμιστικά πόλης Κέρκυρας/ζωνών ανάπτυξης	1972
Μελέτη πολεοδομικών προτύπων	1972
Χωροταξικό Ζακύνθου, Ρυθμιστικά πόλης Ζακύνθου/ζωνών ανάπτυξης	1973
Χωροταξικό Αίγινας, Ρυθμιστικά πόλης Αίγινας/ζωνών ανάπτυξης	1974
Χωροταξική μελέτη Χαλκιδικής	1976

Πίνακας 2. Φορέας ανάθεσης: Τουριστικής Αναπτύξεως

Μελέτες	Έτος Ανάθεσης
Ακτών Δυτικής Ελλάδος	1963
Φόδελε Κρήτης	1964
Ακτών Πελοποννήσου	1964
Νήσου Κρήτης	1964
Ευρύτερης περιοχής Χανίων	1966
Μαλλίων - Χερσονήσου Κρήτης	1966
Λέντα Κρήτης	1966
Αγίας Γαλήνης Κρήτης	1966
Πλακιά Κρήτης	1966
Ματάλων Κρήτης	1966
Χώρας Σφακίων - Φαραγγιού Σαμαριάς	1966
Παλαιοχώρας - Ελαφονήσου Κρήτης	1966
Φαραγγιού Βίκου Ηπείρου	1968
Χαλκιδικής	1969

Πίνακας 3. Φορέας ανάθεσης: Υπουργείο Δημοσίων Έργων

Μελέτες	Έτος Ανάθεσης
Ρυθμιστικό Σχέδιο παραλιακής ζώνης Βουλαγαμένης - Σουνίου	1962
Ρυθμιστικό Σχέδιο παραλιακής ζώνης Σουνίου - Λαυρίου	1963
Χωροταξικό Νομού Ηλείας	1965
Χωροταξική Μελέτη Θεσσαλονίκης	1965
Διάρθρωση/θέση δευτερευόντων κέντρων στην περιοχή Αθηνών	1972
Πολεοδομικές σταθερές χώρου	1972
Ρυθμιστικό Σχέδιο Πάργας	1973
Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθηνών	1974
Μελέτη παλιάς πόλεως Αθηνών	1974

Υπό ανάθεση: Έρευνες και μελέτες εντασσόμενες στα πλαίσια Ρυθμιστικών Σχεδίων και Πολεοδομικού Σχεδιασμού για τις πόλεις Λαμία - Στυλίδα, Πύλο, Χίο, Καστοριά, Σάμο, Ναύπλιο, Κομοτηνή, Ξάνθη, Κω, Αλεξανδρούπολη, Άργος, Κοζάνη, Τρίκαλα, Αργίτιο και Κόρινθο - Λουτράκι. Πολεοδομικές μελέτες των οικισμών Πρέσπας.

Πίνακας 4. Φορέας ανάθεσης: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος

Μελέτες	Έτος Ανάθεσης
Ρυθμιστικό Ανδρίτσαινας	1966

Πίνακας 5. Φορέας ανάθεσης: Υπουργείο Εσωτερικών

Μελέτες	Έτος Ανάθεσης
Ρυθμιστικό Σχέδιο Θήβας	1966
Ρυθμιστικό Σχέδιο Ρόδου	1968
Ρυθμιστικό Σχέδιο Βόλου	1968
Ρυθμιστικό Σχέδιο Μεσολογγίου	1969
Ρυθμιστικό Σχέδιο Βέροιας	1969
Ρυθμιστικό Σχέδιο περιοχής Τριάντα Ρόδου	1969
Ρυθμιστικό Σχέδιο Πτολεμαΐδας	1970
Ρυθμιστικό Σχέδιο Σερρών	1970
Ρυθμιστικό Σχέδιο περιοχής Περιγαλιού Καβάλας	1970
Ρυθμιστικό Σχέδιο Αμαλιάδας	1971
Σχέδιο οικονομικής αναπτύξεως Ν. Κεφαλληνίας	1972
Χωροταξικό - Ρυθμιστικό Πάτμου	1972
Ρυθμιστικό Σχέδιο Κατερίνης	1972
Απογραφή και αξιολόγηση οικισμών Ελλάδας	1972
Μελέτη ανάπτυξης προβληματικών περιοχών Ηπείρου	1972
Μελέτη αναπτύξεως προβληματικών περιοχών νότιας Πελοποννήσου	1972
Ρυθμιστικό Σχέδιο Χαλκίδας	1972
Ρυθμιστικό Σχέδιο Λάρισας	1972
Ρυθμιστικό Σχέδιο Καβάλας	1972
Χωροταξικό - Ρυθμιστικό Σχέδιο Σκύρου	1973
Ρυθμιστικό Σχέδιο Μυτιλήνης	1973
Μελέτη προστασίας και αναδείξεως παλιάς πόλεως Χανίων	1976

Πίνακας 6. Φορέας ανάθεσης: Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού

Μελέτες	Έτος Ανάθεσης
Σχέδιο αναπτύξεως ακτής Σαρωνικού	1959
Μελέτη τουριστικής ανάπτυξης και αξιοποίησης μνημείων Ν. Χίου	1966
Έρευνα αναπτύξεως περιοχών λίμνης Μέγδοβα και Αγράφων	1966
Μελέτη σκοπιμότητας τουριστικής αναπτύξεως Ν. Εύβοιας	1967
Μελέτη τουριστικής αναπτύξεως Νήσων Αιγαίου	1967

Από τις τεχνικές υπηρεσίες του ΕΟΤ έχουν εκπονηθεί επίσης πολλές τεχνικοοικονομικές μελέτες τουριστικής αναπτύξεως περιοχών, λουτροπόλεων και ακτών (λουτροπόλεις Υπάτης, Καΐαφα, Κυλλήνης και Θερμοπυλών, Αγ. Γαλήνη και Αγ. Πελαγία Κρήτης, Ουρανούπολη, Επανωμή και Παλιούρι Χαλκιδικής, Κουκουναριές Σκιάδου, Φαληράκι Ρόδου, Ανάβυσσος, Αγ. Απόστολοι Χανίων κ.α.

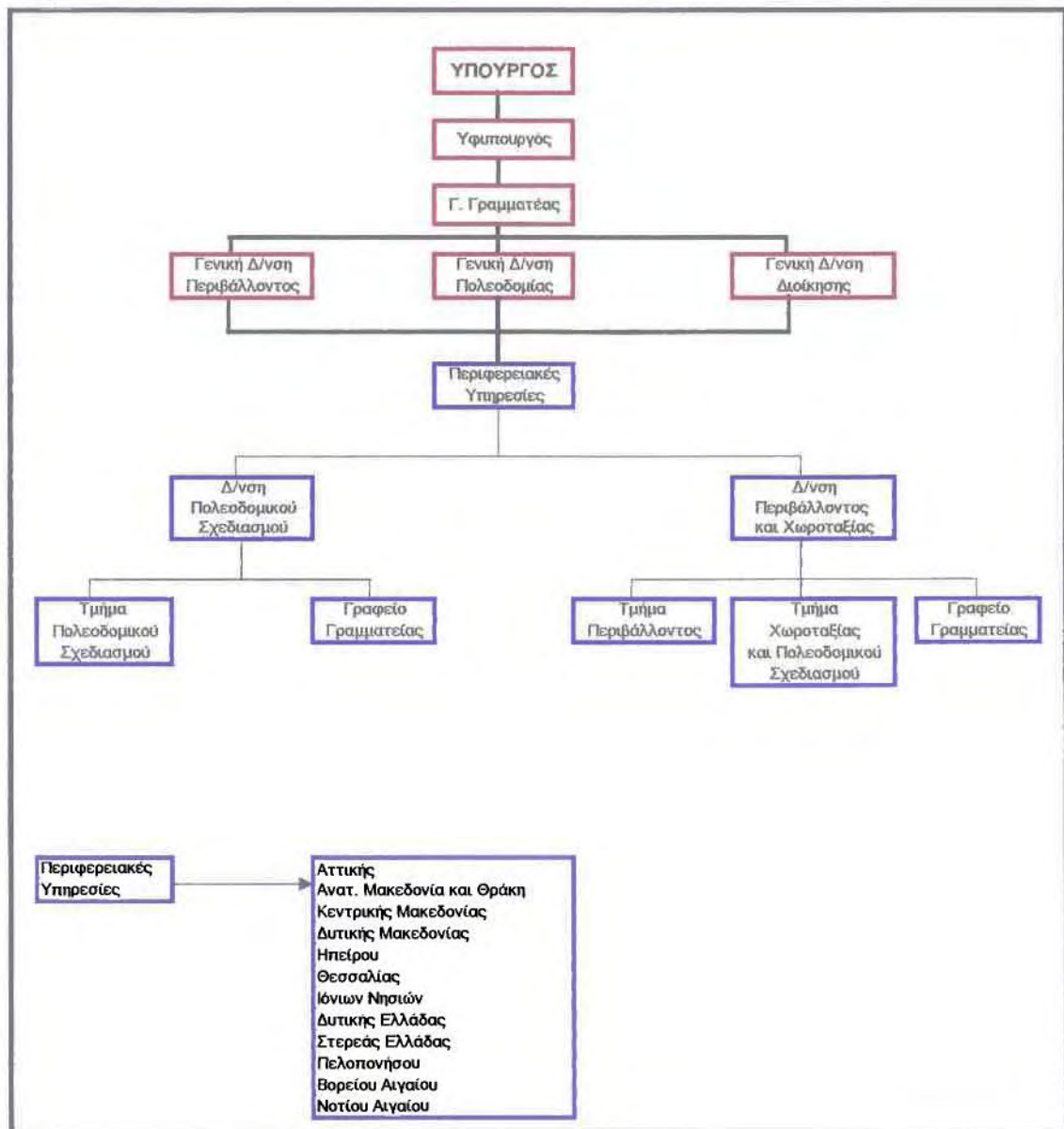
ΠΗΓΗ: "Η ρύθμιση του χώρου στην Ελλάδα", Αρχιτεκτονικά Θέματα, Αθήνα 1979

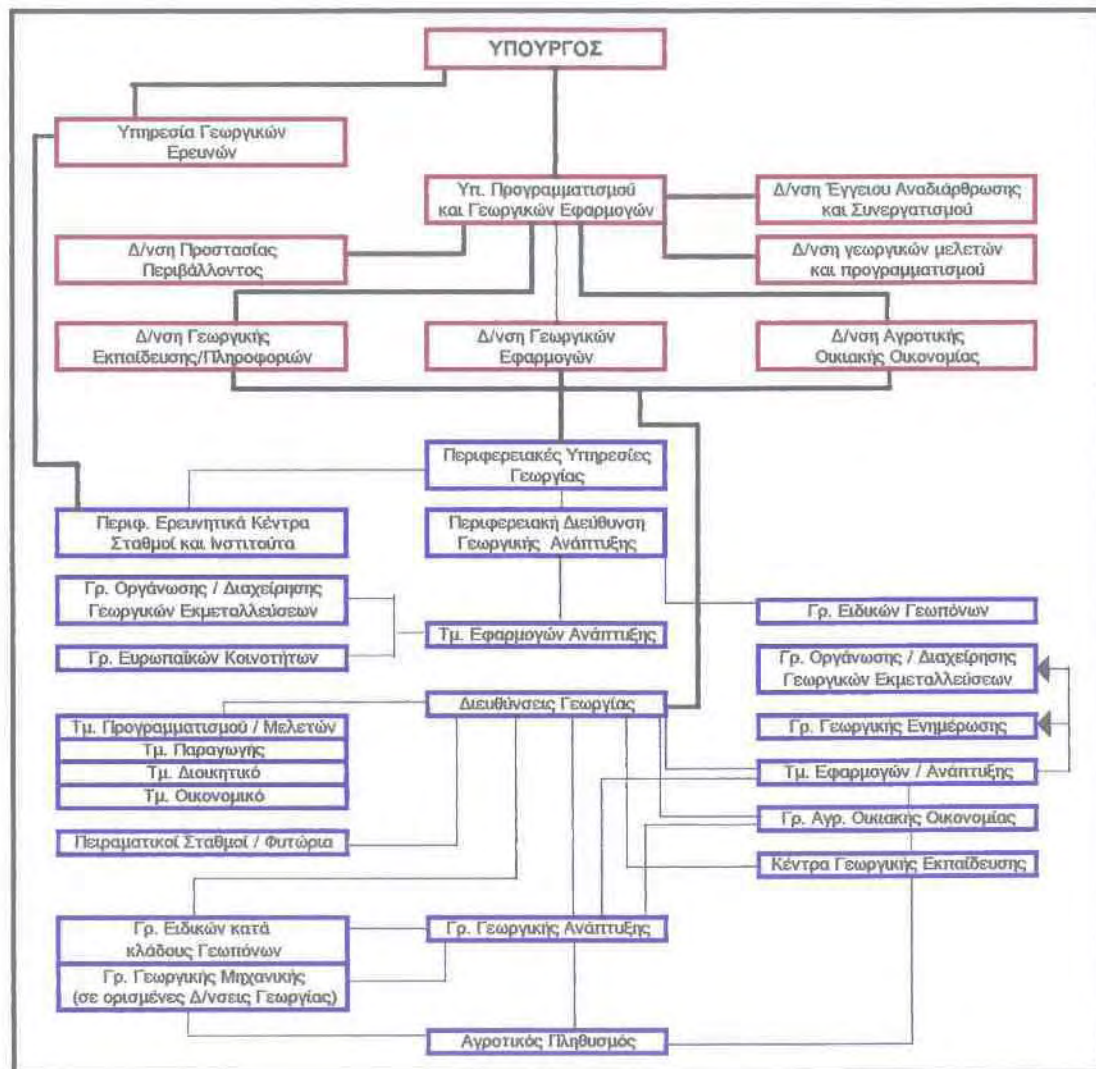
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

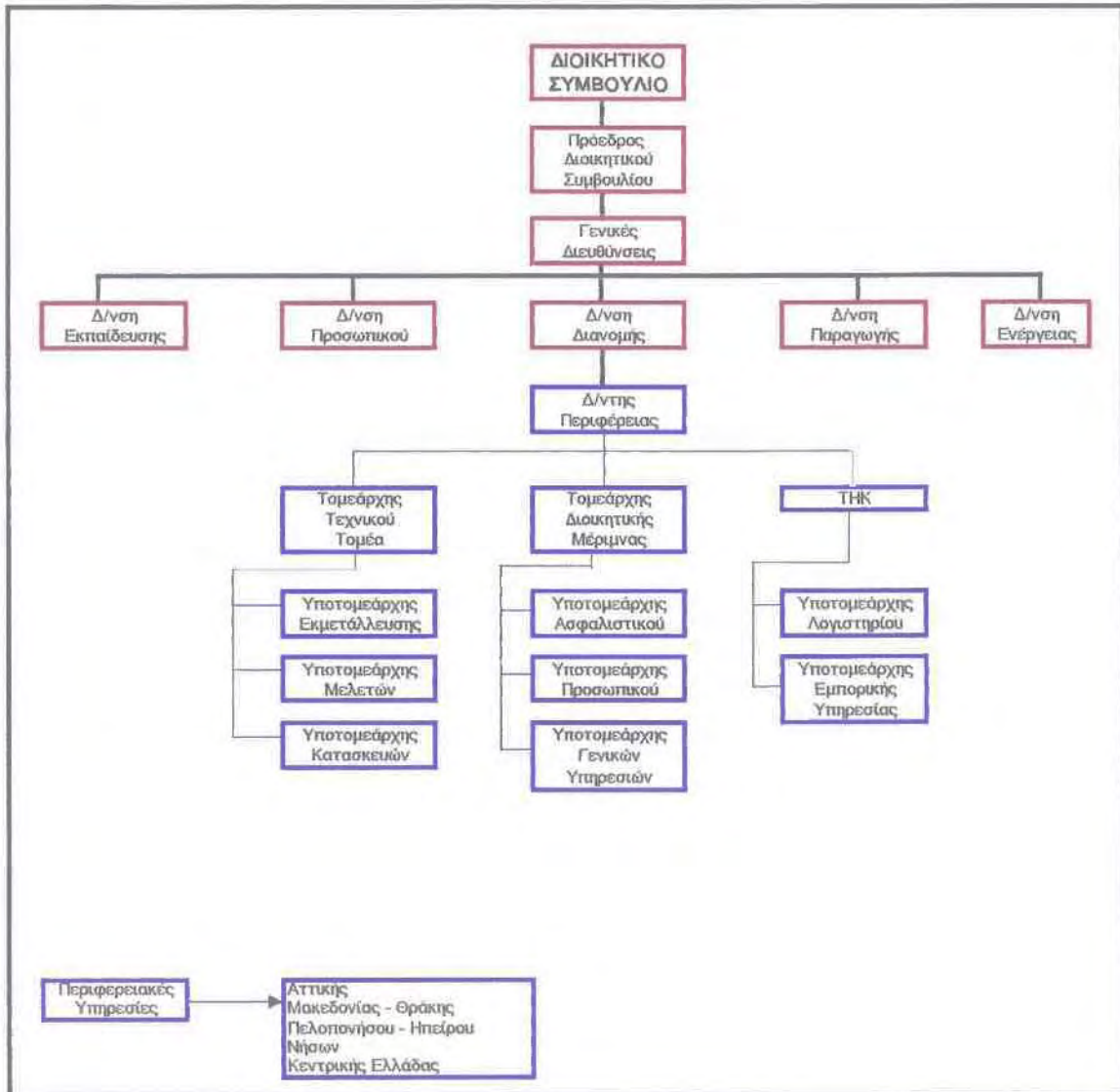
Οργανόγραμμα Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ

Οργανόγραμμα Υπουργείου Γεωργίας

Οργανόγραμμα Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού

Οργανόγραμμα Εθνικού Οργανισμού Τουρισμού

